

GOVERNMENT OF INDIA
DEPARTMENT OF ARCHAEOLOGY
CENTRAL ARCHÆOLOGICAL
LIBRARY

CALL No.

938.03/Her

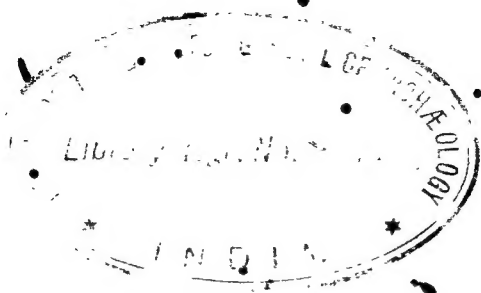
Acc. No.

13482

D.G.A. 79.

GIPN—S4—2D. G. Arch. N. D./57.—25-9-58—1,00,000

2950

HERODOTI

HISTORIARUM LIBRI IX.

EDIDIT

HENR. RUDOLPH. DIETSCH.

EDITIO ALTERA.

CURAVIT

H. KALLENBERG.

VOL. II.

EDITIO STEREOTYPA.

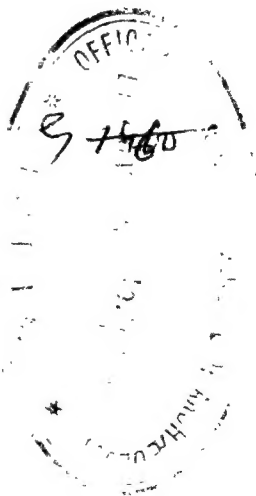

LIPSIAE

IN AEDIBUS B. G. TEUBNERI.

MCML.

1901

ARCHAEOLOGICAL

13482

16.7.1960

938.2.3

vol. (2)

Call No.....

Her

PRAEFATIO.

Novae editionis criticae Herodoti quae apud Weidmannos sub finem proximi anni prodit Steinus mihi tam mature mittendum curavit exemplar, ut ex ea ad verba huius editionis constituenda fructum capere mihi liceret; qua liberalitate me maxime sibi obligavit. Quas igitur lectiones illum virum doctissimum seu codicum auctoritatem secutum recepisse seu ut coniectura repertas proposuisse in sequentibus adnoto, eas ex illa editione petivi.

In indice qui hoc volumen claudit nonnullas res a Dietschio receptas delevi, multa correxi, plura etiam e Steinii indice addidi.

Berolini m. Mart. a. MDCCCLXXXV.

H. Kallenberg.

LIBER V.

1. *ἐποίεον* [*οἱ Παῖονες*] Cob. — τὸ *ἔργον* Pr(sv)z; τὸ om. cet. libri, Stein; fortasse recte — 2. *τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβαρος* Prsz, *Μεγ. τὸν στρατὸν* cet. libri; suspicor *Μεγ* (ὁ *Μεγ.*) e margine irrepsisse — *Θρηίκην καταστρέφεισθαι* del. Mehler, Cob. — 3. [*κατὰ*] *τῶντὸ* Krueg. — *κατὰ πάντα*; Krueg. suspic. *τὰ πάντα* vel *πάντα* vel *καὶ τὰ πάντα* (rs) — 4. *ἐπιτελέουσι*, Cob *ἐπιτηδεύουσι*. — *ἀνηγεόμενοι*, Bek. ἀπηγ. — 6. *δὲ* et *καὶ* (bis) om. rsv, del. Gomperz, Cob. (conf. II 35); *ὠνέονται* [*τὰς γυναῖκας*] Stein. — *πολέμου τε καὶ* suspic. Stein (ed. IV). — 8. *χέαντες*, Naber *χώσαντες*. — 9. *ἔτι τῆς χώρας* Prsz; *τῆς χώρας ἔτι* cet. libri, Stein. — *αὐτὴν* (post *οἰκέοντες*) et verba *τὰ πέριγν ἤδη τοῦ Ἰστροῦ* (*τὰ* et *ἤδη* om. ABCd) secl. Stein. — *ἐσθῆτι δέ*; Prsz *δὲ* om., Gomperz del. — *ἄπειρος*; Bek. suspic. *ἄπορος*. — verba *σιγύννας* usque ad finem capitis damnat We-sel. — 11. Bek. *δημότης δέ*. — 12. *ἐκ τῆς Εὐρώπης ἐς τὴν Ἀσίην* Pr(sv)z (conf. VII 33); *ἐς τὴν Ἀσίην ἐκ τῆς Εὐρώπης* cet. libri, Stein (conf. VII 174). — [*ἦν*] *Πίγρης* et [*οἶ*] *ἐπεῖτε* Cob. — *πρὸς τῶν*; Stein. suspic. *πρὸς ἄλλων*. — *τῶν τινες διαφόρων* Krueg. suspic. — 13. *τίνες δέ* libri, *τίνες τε* Abicht. — *εἶσαν* in Pr(sv)z extat ante *αὐτόθι*, in cet. libris (Stein) post *γυναῖκες*. — 14. *γράφει γρ. Μεγαβάξω*, Prsvz *γράφει γρ. πρὸς Μεγάβαξον*. — *τέκνα τε καὶ γυναῖκας* Pr(sv)z; *τὰ τέκνα τε* (B¹ds om. τε) *καὶ τὰς γυν.* cet. libri, Stein — 15. *ἐσβάλλοντας* scripsi; *ἐμβάλλοντας* ABC, Stein; *ἐσβαλόντας* cet. libri. — *Μεγαβάξον στρατὸν* secl. Naber. — *Σιροπαῖονες* rs, *σειροπαῖονες* vel *-αῖονες* cet. libri; *Σιριοπαῖονες* Holsten, Stein. — 16. *περὶ τε Πάγγαιον* ABCd, *περὶ τὸ π.* cet. libri; verba *καὶ Δόβηρας κτλ.* cum Steinio seclusi. —

κατοικημένους ἐξαίρειν ὧδε; Abicht ἐξ. κατ. ὦ, Cob. κατ. ὦ. ἐξ. — καταπακτῆς; Reiske suspic. καταρρακτῆς, Wessel. κατα-
 πρητῆς, Stein καταπακτῆς. — 17. πρῶτα Prsvz; πρῶτον cet.
 libri, Stein. — ὑπερβάντα libri, ὑπερβάντι Abicht. — 18. Δαρείω
 βασιλεί om. s, del. Gomperz; βασιλεί om. r, quod solum de-
 leverim; neque minus offensionis habet Δαρείω β. in c. 17.
 Stein paucis infra Δαρείω post βασιλεί secl. — ἡμῖν γὰρ νόμος
 Krueg. suspic. — 19. σὺ μὲν, ὦ πάτερ Prsvz; ὦ πάτερ, σὺ μὲν
 cet. libri, Stein. — πρήσσειν ABCd, Stein; πρήξειν cet. libri
 et edd. — 20. ταῦτα εἶπας Ἀλέξανδρος; ABd, Stein ταῦτα
 εἶπας ὁ Δ. — τῷ λόγῳ (in Ppr. ante ὡς γυναῖκα) in suspicionem
 vocat Valck. — 21. τῷ στρατηγῷ Valck., τῶν στρατηγῶν libri.
 — 22. [οὔτω] τυγχάνω Krueg. — ὥς εἰσι Ἕλληνες del. Cobet. —
 ἀγῶνα Ἑλλήνων rsv; ἀγῶνα Ἑλληνοδίκαι cet. libri, Stein. —
 23. ἐς Σάρδεις r(sv)z; ἐς τὰς Σ. cet. libri, Stein. — μισθὸν
 δωρεήν libri; δωρεήν aut ante μισθὸν collocandum aut delen-
 dum censent Dobree et Cob.; δωρεήν secl. Gomperz, Stein. —
 δεινῷ τε ἔοντι καὶ σοφῷ? — 24. ἄγγελον πέμψας Pr(sv)z, πέμψας
 ἄγγελον cet. libri; ἄγγελον nonne est delendum (conf. I 91;
 IV 80; V 72, 84; VI 37)? — ἀπικομένῳ δέ οἱ; ABCd om οἱ,
 s γε pro οἱ; an ἀπικομένου δέ? — Krueg. suspic. καὶ σὲ ἐς
 λόγους μοι, Cob. καὶ ἐς λ. σοί. — 25. ἀνθρωπίνην Dind. (ἀν-
 θρωπῆν Pollux), ἀνθρωπηῆν libri. — 27. post τελευτᾷ aliquid
 intercidisse putat Valck.; μισεύμενοι ὑπὸ πάντων (Xen. Hell.
 I 7, 35) suppl. Cob. — τὸν post στρατὸν om. ABCd, del.
 Gomperz, Cob., Stein. — λιποστρατίου Cob. pro λιποστρατῆς.
 — 28. οὔτος μὲν νυν Pr(sv)z; οὔτος δὲ cet. libri, Stein. —
 ἄνεσις de la Barre, ἄνεως vel ἄνεος libri. — ἐν ἀνεστηκύνῃ
 Reiske; ἐν in libris deest; ἀνεστηκύνῃς τῆς χώρης suspic. Dietsch.
 — 29. ἐρόντες τοιοῦτους suspic. Stein. — τοὺς πρὶν στασιάζ-
 οντας del. Gomperz. — 30. τὸν Δαρεῖος ABCd, τὸν ὁ Δ. cet.
 libri, edd. — δύναμιν τινα, Cob. δύναμιν ἵνα [καί]. — ὑμῖν
 (post Ἀρταφ.) om. Pr(sv)z, plerique edd., servavit Stein. —
 31. φυγάδας ἐξ αὐτῆς; aut ἐξ αὐτῆς delendum (= Cob.) aut
 τοὺς adiciendum censet Krueg.; an φεύγοντας? — ταῦτα μὲν
 γὰρ δίκαιον, Prs ταῦτα μὲν γὰρ δίκαια. — παρέχειν Prsvz;

παρέχειν ἐστὶ cet. libri, Stein. — ἐξηγητῆς libri, ἐσηγητῆς Madvig. — 33. ἐκ Μιλήτου τόν τε Ἀριστ. Pr(sv), τόν τε Ἀριστ. ἐκ τῆς Μιλήτου cet. libri; ἐκ (τῆς) Μιλήτου nonne delendum est? — πρόφασιν μὲν Naber. — κεφαλὴν ποιεῦντας; Stein suspic. κεφ. διέλκοντας. — ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης Pr(sv)z; τ. ε. ὁ Ἀρ. cet. libri, Stein. — 34. οὐδέν τι πάντως suspic. Krueg. — κατὰ τάχος Dietsch; „καὶ σιτία καὶ ποτὰ καὶ τὸ τεῖχος ἐσάξαντο SPFa (= sBCP), καὶ τεῖχος Ald. et edd. seqq. quae qui defenderunt, ita explicaverunt, ut καὶ σῖτα καὶ ποτὰ cum παρεσκευάσαντο coniungerent, et ἐσάξαντο (ab σάττειν ductum) idem esse atque ἐφράξαντο dicerent, quod ipsum restituendum censuit Hoeger Actt. Mon. III p. 492 sq. At ei rationi id obstat, quod σάττεισθαι de refarciendo nusquam alibi dictum est (nam aliud est ἀποσάττειν, quod afferunt Harporation, false Herodoti locum libri VI laudans, et Suidas). quare alii καὶ eiciendum censuerunt et τὸ τεῖχος cum ἐσάξαντο coniunxerunt, false id ab ἐσάγειν factum putantes, cum aor. I verbi ἄγειν apud antiquiores Graecos in usu non fuisse dudum demonstraverit Lob. ad Phryn. p. 287 (cfr. eiusdem Parerg. p. 736, Buttm. Gr. Gr. I p. 521, Bred. p. 351). iam cum καὶ ante τὸ τεῖχος omnes libri tueantur, nec tamen casu ortum videatur, cum Herodotus saepius σιτία σάττεισθαι dixerit (vid. Schweigh. Lex. s. v.), cum denique σῖτα καὶ ποτὰ plerumque coniungantur, non disiungantur (cfr. c. 65), equidem κατὰ τάχος emendandum censeo, quam coniecturam quondam probavit Hermannus — 35. ἀρρωδέων δέ; nonne δῆ; — σημῆναι [ἀποστῆναι] Gomperz. — 36 βασιλεί τῷ Περσέων Bek; β. τῶν Π. libri, Stein; τῶν Π. del. Gomperz. — νανκρατέες [τῆς θαλάσσης] Krueg., νανκράτορες [τ. θ.] Cob. — τὴν δύναμιν τὴν Μιλ. AB cod. Cantabr. τὴν δ. τῶν Μ. Csz; τὴν δ. τὴν τῶν Μ. cet. libri (auctt. Schweigh. et Gaisf.); τὴν δ. τῶν Μ. Stein variis lectt. non adnotatis. — εἶχε ἐλπίδας, Cob. ἔχειν ἐλ. — τοῖσι χρήμασι Stein; artic. in libris deest — 39. ἔξεο Schaefer, ἐκ σέο vel ἐκσέο libri; ἔξες Eltz. — 41. post ἀληθεὶ λόγῳ addendum ἐν γαστρὶ aut ἔχουσιν mutandum in κνέουσιν censet Cob. — Κλειόμβροτόν τε s; τε om. cet. libri, Stein. — [τὸ]

δεύτερον Stein; pro καὶ quod antecedit Krueg. ἡ suspic.; verba καὶ τὸ δ. ἐπ. γυνή del. Cob. — 42 ἐς Κίνυπα, Stein ἐς Λιβύην; idem Κίνυπα ante ποταμὸν adiecit; Krueg. suspic ποταμὸν Κίνυπα. — Μακῶν τε Λιβύων Niebuhr, M. τε καὶ A. libri. — 44 χρηστὰ secl. Krueg. — ταῦτα δ' αὖ Bek., ταῦτα δὲ οὐχ vel οὐκ libri; ταῦτα δὲ Wessel., Stein; ταῦτα δὲ ὦν De la Barre, Schaefer; ταῦτα μὲν οὕτω λέγονσι Gomperz. — 45. Κραθίν et Κραθίη Wessel., κράστιν et κραστίη libri. — 48. ἐβασίλευσε Krueg., ἐβασίλευε libri. — 49. ἀρετῆς [πέρι] Krueg. — αὐτοὶ ἂν σχολίητε su-pic. Stein — ὑποκρινέσθαι et c. 50 ὑποκρίσιος Bek., ἀποκρ. libri. — 50. ἀγαγεῖν, Gomperz ἀναγαγεῖν. — 51. ἐς οὐ libri (ἔσοῦσα C), Stein; ἐς ὃ plerique edd. — 52. οὕρων τῶν Κιλικίων; nonne οὕρ. τ. Κιλικίων? — post σταθμοὶ εἰσι τέσσαρες De la Barre suppl. καὶ τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ ἐπὶ καὶ τριήκοντα καὶ ἑκατόν; Stein verba ἐκ δὲ ταύτης [τῆς Ἀρμενίης] ἐσβάλλονται ἐς τὴν Ματινηνὴν γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσσαρες una cum verbis a De la Barre suppletis transposuit post φυλακτήριον ἐν αὐτοῖσι. — καὶ τῆς Ἀρμενίης (post Κιλικίης) om. sv, del. Gomperz; malim τε addere. — 55. τῷ ἑωυτοῦ πάθει del. Jacobs, Gomperz, Stein, Abicht. — 57. Φοινίκων secl. Stein. — οὐ ante πολλῶν addendum censet Madvig; ὀλίγων postulant Scheibe, Cob. — 58. τῶν χώρων (χωρέων Cd, χωρῶν AB) delendum censet Krueg., secl. Stein; τῶν χωρίων Wessel. — μετέβαλλον ABd, Stein; μετέβαλον cet. libri. — οἱ ante Ἰῶνες (om. Cdz) seclusi. — 59. τρισὶ Dobree, plerique edd.; τισι libri, Stein. — in hexametro ἑὼν libri, ἰὼν Bergler, ἑόντ' Valck., alii alia. — ἂν εἴη Pz; εἴη ἂν cet. libri, Stein — 61. Stein suspic. ἐν ἑξαμέτρῳ τόνῳ. — τρίποδ' αὐτὸς Schweigh., τρίπ αὐτὸν libri; τρίποδ' αὐτόθ' suspic. Stein. — Ἐγγελέας L. Dind., ἐγγέλεας libri. — 62. δεῖ δὲ Psz, δεῖ δὴ cet. libri; δεῖ δὲ δὴ su-pic. Stein — κάτοδος libri, ἡ κάτοδος Schaefer; κατ. delendum censet Krueg. — λειψύδριον, Cob. λιψύδριον. — τε (ante νηὸν) cum Kruegero seclusi — συγκειμένου, Krueg. et Cob. συγκείμενον. — 63. οἱ Ἀθηναῖοι, Schweigh. οἱ Ακκεδαιμόνιοι. — προσφέρειν, Bek. προσφαίνειν. — ξεινούς Schaefer (conf. Bred. p 67; ξεινίους libri, Stein. — Γονναῖον

Wachsmuth, Abicht; *Κοριαῖον* libri; *Κυτιναῖον* suspic. Stein. — *ἐμμηχανῶντο* Lhardy, *ἐμμηχανίατο* libri; *ἐμμημηχανίατο* suspic. Matthiae, Stein. — ante *Ἀγχιμολίων* Valck. suppl. τῶν δὲ *Λακεδαιμονίων* vel τῶν δὲ ἄλλων, post *Ἀγχ.* Cob. καὶ τῶν μετ' αὐτοῦ. — 65. ἐπὶ τούτου δὲ καὶ τὸ οὐνομα suspic. Stein. — 67. ἐκβάλοι, Dobree et Cob. ἐκβάλλη. — κείνον δὲ *λευστήρα* Stein. — 69. *Κλεισθένης* (post *Ἀθηναῖος*) et post pauca *Κλεισθένεα* del. Cob. — τότε πάντων plerique libri (τότε πάντων κύριον A² marg., τότε πάντα s); πάντων, τότε Schaefer et Gomperz; τότε πάντως Bek.; τότε ἐπανιών Abicht; μεταδιδούς vel aliquid simile excidisse suspic. Stein. — δέκα δὲ delendum censent Madvig, Krueg.; καὶ δὴ pro δέκα δὲ Bake, Cob. — κατένεμε, Stein et Cob. κατένειμε. — 70. ἐκ διδαχῆς τοῦ Ἰσαγόρεω; malim ἐκ δ. τῆς Ἰ. — 72. τῆς θεοῦ, Pd τοῦ θεοῦ. — κληδόνι Dind.; κληδόνι libri, Stein. — Δελφὸν Paulmier, ἀδελφεὸν libri. — 73. πρὸς delevit Schweigh., retinuerat Dietsch. — κοῦ γῆς Stein, πῇ γῆς sv, ποῖ γῆς cet. libri. — αὐτοὺς (post ἀπαλλάσσεσθαι) om. sv, del. Gomperz. — 74. Ἰσαγόρην [βουλόμενος] Cob. — τὸν Ἀθηναίων Stein; τὸν Ἀθηναῖον AB, τῶν Ἀθηναίων cet. libri. — 75. τὰ δίκαια, Stein δίκαια. — μετεβάλλοντο, Pz non male μετέβαλλον. — 76. post ὀρθῶς Abicht Naberum secutus πρῶτος adiecit; melius, ut opinor, Cob. γενόμενος πρῶτος. — 77. στρατήην; ABd στρατιήν, fortasse recte. — βοηθοὺς rsv; Βοιωτοὺς cet. libri, Stein. — ἐν πέδαις A² rsv (ἐς πέδας cet. libri) in suspicionem vocat Krueg., secl. Stein; mea quidem sententia in verbis ἐς πέδας (ἐν πέδαις correctoris videtur) aliquid latet. — ἀντίον [δὲ] Krueg. — πρῶτα ξιόοντι Prsvz; πρῶτον ἐς. cet. libri, recentt. edd (conf. c. 17). — 80. ἀγχιστέων Pr(sv)z; ἀγγίστων cet. libri, Stein. — 81. ξιόοντο A²; ξικνέοντο A¹B¹, Stein; ξικνέοντο cet. libri. — 82. ἐν Ἀθήνῃσι; Pr(sv)z ἐν om., ABCd ἐν Ἀθήναις; glossema videtur; idem censet Cob. — ἔφερε AB¹Cd; ἔφερε καρπὸν cet. libri, Stein. — 83. ὥστε δὴ Pr(sv); δὴ om. cet. libri, Stein. — τῆς τε Δαμῆς καὶ τῆς Αὔξησις et paucis supra οἱ Αἰγινῆται (post ἐλάμβανον) del. Cob. — κερτόμοισι Pr(sv)z; κερτομίοισι ABd (-ίῃσι C), Stein. — 84. οὐκ ἐπετέλεον; Schweigh. οὐκέτι ἐτ.,

Palm οὐκέτι ἐπετ. — δίκαιοι Bek., alii; δίκαιον libri, Stein. — πρήσσεισθαι ἐκέλευον del. Cob. — 85. τούτους cum Kruegero seclusi; τριηκοσίους coniecit Abicht. — πεμφθέντες rsv, Gomperz; ἀποπεμφ. cet. libri, edd.; locus est valde corruptus. pro μιῇ legitur in rsv νηί, pro τούτους in B² rsv τουτέων, pro ἐπιφθῶντο in AB¹ Cd πειρᾶν. — 86. Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω λέγονσι γενέσθαι Pr(sv)z. (conf. I 21, 171, 181); νυν om. et γενέσθαι ante λέγονσι collocatum (= IV 150) cet. libri, Stein. — ἀπαμύνασθαι rsv; ἀπαμύνεσθαι cet. libri, Stein. — ἐς οὗ libri, Stein; ἐς δ plerique edd. — Αἰγινῆται λέγονσι del. Cob. — 87. pro πυθόμενας δὲ τὰς γυν. B¹ rsv τὰς δὲ γυν. sine πυθου.; praeterea om. rsv ἀνδρῶν et καὶ ante κεντεύσας et τι post δεινότερον; quae omnia non desiderari concedendum est. — ὅκη vel ὀκη Prsz (οἶκη v); ὅκον cet. libri, Stein. — αἱ τῶν Ἀθ. γυναῖκες; artic. τῶν nonne est delendus (conf. c. 92 η)? — 88. [καὶ] πρὸς ταῦτα [ἔτι] τόδε ποιῆσαι Abicht; ἔτι τόδε ποιῆσαι secl. Stein. — ἐκ τόσου Krueg.; ἐκ τότε s, ἐκ τε τόσου cet. libri. — 89. πρὸς Αἰγινητέων rsv; ὕπ. Αἰγ. cet. libri, Stein. — 90. ἔτι τε; Krueg. suspic. ἔτι δέ. — Ἀθηνέων ἀκροπόλιος? — καταλειφθέντας δὲ ὁ Κλ. ἀνέλαβε del. Gomperz — 91. πειθαρχέεσθαι, Cob. πειθαρχεῖν. — ἂν γίνοιτο rsvz; ἂν om. cet. libri, transposuit post ἰσορροπον Stein. — μαθόντες [δὲ] Gomperz; δὲ om. B² Prsvz: μαθ. δὴ Krueg. — ἐς δ καταφ. οἱ Πεισ. del. Wessel. — ὥς γε ἐκμεμαθήκασι Abicht; ὥσπερ ἐκμ. Stein suspic. — σφεας ἅμα ὑμῖν ἀκούμενοι B² rsv; σφεας in σφεα correxit Eltz, quod probant Krueg., Cob., Gomperz; σφεας ἅμα ὑμῖν ἀπικόμενοι τίσασθαι cet. libri, Stein. — 92. Σωσιπλῆης B² Prsvz; Σωκλῆης cet. libri, Stein (eadem varietas est in libris c. 93); utra forma sit praeferenda, discerni non potest. — ἐλεξε τάδε; rs ἐλεγε τάδε, fortasse rectius. — 92 β. οὔτοι Βαυχ.; Madrig suspic. οἱ B. vel οἱ τότε B. — 92 γ. Ἠετίων Pr(sv)z; ὁ Ἡ. cet. libri, Stein. — τὸ παιδίον (post λαβόντα) om. rsv, Gomperz. — οὕτω δὲ διεξήλθε; in sv τε, in z δὴ (sic Stein 1884) extat pro δέ; hoc fortasse recte. — ἐγγινομένου; Stein suspic. ἐγγενομένου. — 92 δ. τὰ δὴ καὶ ἐγένετο sv; τὰ δὴ καὶ ἐγένετο cet. libri, Stein. — ἐσελθοῦσι B² Prsvz, Cob.; ἐλθοῦσι cet. libri,

Stein. — οἰά τε rsv; τε om. cet. libri, Stein — 92ε. ἀνὴρ ἐγένετο B¹Rsvz, ἦν ἀνὴρ ACd. — δέ τι Krueg.; δὲ ABd, δ' ἔτι Pr(sv)z; Bek. suspic. δ' ἔτι πλείους vel πλεῦνας. — 92η. ὑπειρόχους s, Bred.; ὑπειρόχους cet. libri, Stein. — ἱματίων; Prsv, Cob. εἰμάτων. — 93. οἰά τε rsv; τε om. cet. libri, Stein. — 94. οὕτω μὲν ταῦτα Pr(sv); οὕτω μὲν τοῦτο cet. libri, Stein. — ὁ Μακεδὼν rsv; ὁ Μακεδόνων βασιλεὺς cet. libri, Stein. — [τὸν] ἑαυτοῦ Stein. — ἐπὶ χρόνον συχνόν; z non male χρόνον ἐπὶ συχνόν. — συνεπερήξαντο, Krueg. et Cob. συνεξεπερήξαντο. — 96. ἀποφ. Ἀθηναῖοι; ABd, Stein ἀποφ. οἱ Ἀθ. — 97. ταῦτά Schweigh., ταῦτα libri. — πολλοὺς γάρ; Gomperz π. ἄρα. — ἀρχὴ κακῶν, Prsvz ἀρχαὶ κακῶν; Cob. ἀρχέαυκοι (Plut.). — 98. παῖδας καὶ γυναῖκας; fortasse rectius rsv τέκνα καὶ γυν. — 99. τῶν ἄλλων ἀστῶν; ABCd, Stein τῶν ἀστῶν ἄλλον. — 100. τῆς ὁδοῦ om. Pr(sv)z. — 101. ἔχοντες Wessel., ἔχοντος libri. — τὸ Τρωῶλον καλ. z; τὸν Τ. καλ. libri, Stein. — 102. σκηπτόμενοι Πέρσαι ABC; σκηπτ. οἱ Π. cet. libri, Stein. — 103. ἐπικαλεόμενον Gronov, ἐπικαλεόμενους libri. — τιμωρήσειν σφι Stein („an σφι ἔτι?“), τιμ. σφίσι libri. — 105. ἐμπερησθῆναι, Prsz ἐμπερησθῆναι. — 106. τὸν ὁ Δ. κατ. χρόνον ἤδη πολλὸν secl. Stein. — ἀπεστέρηκε rsv; ἀπεστέρησε cet. libri, Stein. — τοιοῦτό τι ἐπρήχθη; Prsv, Stein τούτων τι ἐπ. — ἐκδύσεσθαι Naber, Cob., Krueg.; ἐκδύσασθαι libri, Stein. — 108. ταῦτα Ὀνήσιλος ABCds; ταῦτα ὁ Ὀν. cet. libri, edd. — 109. ἧ Πέρσῃσι ἧ Φοίνιξι seclusi cum Cobeto et Gomperzio; om. rsv. — 111. ὁπέων Dind; ὁπάων libri, Stein. — προσφερέστερον, s προσφερέστερον; Stein suspic. προσφορέστερον. — ἀξιόχρεον Stein, ἀξιόχρεω libri. — 112. συνῆλθον rsv; συνῆλθε cet. libri, Stein; an συμπεσύντες? idem Stein (1884) suspic. — [αὐτὸν] τὸν Ἀρτύβιον Gomperz; αὐτὸν om. rsv. — 113. μαχ. δὲ καὶ τῶν ἄλλων εὖ Gomperz. — ἐποίεον Prsv; ἐποίησε cet. libri, Stein. — 114. ἐνέπλησε; s, Schaefer, Dietsch, Gomperz ἐνέπλησαν. — 117. ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη AB¹Cd, Stein, Abicht (ed. Tauchn.); idem ex coniectura Krueg.; ἐπ' ἡμέρης ἐκάστης B¹Prsvz; ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστην Madvig; μίαν excidisse suspic. Stein. — 118. ἀρίστη; Krueg. suspic. ἡ ἀρίστη — λογιζόμενος vel simile aliquid ante

δηλαδὴ excidisse suspic. Stein. — 119. τῶν Περσέων τὸν Μαίαν-
δρον rs, τὸν M. τῶν II. cet. libri; τῶν II. nonne delendum
est? — δὲ ὦν AB, τῶν C; ὦν cet. libri, Gomperz. — ὁκότερα
[ῆ] Gomperz. — 121. ἐν Πηδάσῳ H. Stephanus, Stein; ἐπὶ
Μυλάσοισι Wessel.; ἐν πιδάσῳ AB¹, ἐμπιδάσῳ C, ἐπὶ δάσῳ
Pz, ἐπὶ λασοῖσι rsv. — ἐμπεσόντες; fortasse rectius r ἐσπεσόντες.
— 122. τῇ Μυσίῃ; nonne τῆς Μυσίης? — αὐτός τε, Prsvz
αὐτὸς μὲν; Gomperz αὐτὸς γε μὲν. — 124. ὃς in suspicionem
vocat Krueg. — ἄγοι (dz ἄγει), Dobree ἄγη. — 126. πλείστη
ἡ suspic. Stein. — αὐτός τε ὁ Ἀρισταγόρης; sv ὁ om., Gom-
perz del. —

LIBER VI.

2. κατεργάσασθαι P; κατεργάσασθαι cet. libri, Stein. —
ἐς αὐτούς; R(sv)z ἐς ἑωντούς. — ὥς πολέμιος εἶη βασιλεί del.
Cob. — 3. ἐδειμάτου; Krueg, qui antea interpunxit ἐπιστείλειε,
οὐδέν, scripsit δειματῶν; Dobree del. ἐδειμ. τοὺς Ἴωνας. —
4. Ἀταρνείτω; ABCd, Stein Ἀταρνίτω; idem c. 29 Ἀταρνίτιδος
(AB). — 5. ἐγίνετο ταραχὴ τοιαύτη vel πολλή? — οἶά τε Rsv;
τε om. cet. libri, Stein — τῆς ἑωντοῦ Stein; ἐκ τῆς εἰ. Prvz,
ἐκ ἑωτοῦ s. — 6. ναυτικὸς τε suspic. Stein — τε post Κίλικες
om. ABCd, del. Cob. — 7. ἐστράτεον AB¹C; ἐστρατεύοντο
cet. libri, Stein. — μὴ συλλέγειν; B¹PRsz, Stein μηδὲνα συλλ.
— Μιλήτου Pr(sv)z; τῆς M. cet. libri, Stein. — 8. οὐ Λέσβον
B²P^mRsv, ὅσοι τὴν αἰολίδα γῆν cet libri; ὅσοι Λέσβον Stein.
— Μυήσιοι et Μυησιῶν libri, Stein; Μνουῖοι et Μνουσίων
H. Stephanus, plerique edd. — πάντων δὲ τούτων ABCd,
Stein; πασέων δὲ τουτέων B²PR(sv)z, plerique edd. — 9.
ἐλεγόν σφι; PRsz σφι om. — πείσσονται τε; Krueg. suspic. τι
pro τε. — τάδε ἥδη; PR(sv)z ἡδη om — καὶ ante κατέξει
suppl. Gomperz. — 10. ἔλεγον τάδε; PR sv)z ἔλ. ταῦτα. —
ἑωντοῖσι δὲ Stein; ἑων. τε PR(sv)z, plerique edd. — 11.
ἡγορώοντο; Lhardy ἡγορεύοντο. — στρατηγὸς seclusi; om. cod.
Cantabr., Longin. — ἐλασσώσασθαι B²Pvz (ἐλάσσωσθαι s,
ἐλασσώσθαι R); ἐλασσωθήσεσθαι cet. libri, Stein. — 12. πεί-

σεσθαι PRsvz; *πίσεισθαι* εἰσι cet. libri, Stein. — *οἷα στρατιή*; Krueg. suspic. *οἷως* pro *οἷα*, Dobree *οἷα ἀστρατηγῆς*; ceterum in B²Rs extat *στρατιῇ*. — 13. *ταῦτα γινόμενα* B²Rsv, cod. Cantabr.; *ταῦτα τὰ γιν.* cet. libri, Stein. — *λόγους Αἰάκης* PRsz; *λόγους ὁ Αἰ.* cet. libri, Stein. — Cob. transposuit verba *ἰδέκοντο τοὺς λόγους* post *Σηλοσῶντος* deleto *λόγους* quod extat post *ἔπεμπε*. — *εὖ τε ἐπιστάμενοι* Rsvz (εὔτε P), δὲ pro *τε* cet. libri, εὖ [δὲ] Stein; *γε* suspic. Gomperz. — *τὸν Δαρεῖον* secl. Wessel., Stein; *τὸ Δαρεῖον* Eltz. *τοῦ Δαρεῖον* Reiske — *ἄλλο σφι*; Krueg. suspic. *ἀλλ' ἄλλο σφι*. — *οὐ βουλομένους* Stein; *ἀρνευμένους* Rsv, Valla, plerique edd. — *ἰδέκοντο οἱ Σάμιοι* Stein; *οἱ Σ.* om PRsz. — 14. *ἡ ἀγαθοὶ* del. Cob. — *τὸ κοινὸν τὸ Σαμίων* Rsv; *τὸ κοινὸν τῶν Σ.* cet libri, edd. — *τὰ αὐτὰ ταῦτα* del. Cob. — 15. *οἱ παρέρχοντο μὲν* PRsz, Gomperz; *οἱ μὲν γὰρ παρ.* cet. libri, edd. — *τοῖσι κακοῖσι αὐτῶν*; Schweigh. suspic. *αὐτοὶ* pro *αὐτῶν*, Gomperz *αὐτῶν* delendum censet. — *νεῶν* (post *σφετέρων*) om. ABCd, Stein. — 16. *νυκτὸς τε γάρ*; Stein optime adiecit *γὰρ* et interpunxit *θεσμοφορίαν, ἐνθαῦτα*; in libris *θεσμοφορίων. ἐνθαῦτα*. — *οὔτοι μὲν νυν*; ABC, Stein *οὔτοι μὲν τοίνυν*. — 18. *καὶ ὑπορύσσοντες*; Rsv om. *καί*, fortasse recte. — 19. *ὅτε γε* Rsv, *ὁπότε* cet. libri, *ὀκότε* Stein. — *ὁ νηὶς* PR(sv)z; *καὶ ὁ νηὶς* cet. libri, Stein. — 20. *καλεομένην* om ABCd. — 21. *Λᾶον* Stein (Strab. p. 253), *λάον* vel *λαὸν* libri. — *τούτῳ τῷ δράματι*; Dobree *τῷ* delendum censet; Krueg. *μηδὲν* suspic. pro *μηδένα*. — 22. *τοῖσι τι ἔχουσι*, Rs *τοῖσι τε ἔχ.*; Krueg. aut *γε* pro *τι* aut cum Valek. *τοῖσι παχέσι* scribendum censet. — 23. *Σάμιοι τε* B²Rsv, Gomperz; *Σ. γὰρ* cet. libri, Stein; *Σάμιοι τε γὰρ* Bek. — *τότε*; Rsz *ὅστε*, P *ὥστε*; Abicht *ὥστε τότε*. — *τὴν πόλιν ἑωυτῶν*; om. *ἑωυτῶν* Rsv, Krueg., Gomperz. — *πεδήσας*; Naber et Krueg. suspic. *ἐν πύδῃσι δήσας*. — *Ἴνυκα* Stein, *Ἴνυκον* libri. — *μεταλαβείν*, B²PRsz *λαβείν*. — 25. *τὴν ἐν τῇ ναυμαχίῃ* Reiske, *τῶν* pro *τὴν* libri; Stein del. *τῶν*. — 26. *περὶ Μίλητον*, Stein *περὶ τὴν Μίλητον*; artic. om. Steinio auctore ABCd, Schweigh. et Gaisf. auctt. cet. libri. — 28. *λιμαιοῦσης* Reiske, *δευμαιοῦσης* libri. — *ἐκ τοῦ Ἀταρνέος*;

B²Rsvz ἐς τοῦ Ἀ., a Diet-chio olim receptum. — 29. τό τε δῆ; CPz, Krueg. τότε δῆ. — μετιεῖς Rsv; μετεῖς cet. libri, Stein. — συγκεντηθήσεσθαι; Krueg. suspic. συγκεντήσεσθαι. — μετιεῖς Rsv; μετεῖς cet. libri, Stein. — 30 ἄχθη ἀγόμενος, Krueg. ἦλθε ἀγ., Dindorf et Cob. (ἀνήχθη Bred.) ἀνάχθη ἀγ. — 31. τινὰ τῶν; Krueg. suspic. τῶν τινα. — αἰρέοντες, Cob. αἴρεον. — 32. ἀντὶ εἶναι libri, Stein; ἀντὶ τοῦ εἶναι Valek., plerique edd. — τοῖσι post αὐτοῖσι del. Bek. — οὕτω δῆ z, οὕτω δὲ PR; οὕτω τε ABCd, Stein. — 33. αὐτοῖσι Πέρσῃσι ABCds αὐτοῖσι τοῖσι Π. cet. libri, Stein. — εἰσὶ δὲ αἶ, PRsvz B corr. om. αἶ. — οἰκῆσαν, Schaefer οἴκισαν. — προσσχόντες Schaefer, προσχόντες libri. — ἐσπλῶον; Pz ἐσπλῶον τούτου, B²Rs τούτου ἐσπλῶον; cet. libri τούτου om. — 35. ἐδυνάστευέ τε ABCd; τε om. cet. libri, γε correxit Reiske. — πᾶν οἱ τὸ μαντ. B²Rsv; οἱ om. cet. libri, Stein. — ποιέοι Dietsch; ποιοῖ Rsv, ποι εἶη d; ποιοίη cet. libri, Stein; ποιῇ Dobree, ποιέη Dindorf. — ἐπεισε ὁ λόγος, Rs ὁ om. — 36. Ὀλυμπιάδα ἀναραιρηκώς? — 37. τὸ θέλει libri, Stein; τί θ. H. Stephanus, alii; εἶπαι Abicht; εἶναι libri, Stein. — [ἀπέλλε] ἐκτρίψειν Cob. — 38. παιδὶ seclusi cum Cobeto. — ἐγγίνεται; B², Cob. ἐκγίνεται. — 39. ἐπὶ Χερσονήσου; Stein. suspic. τὰ ἐπὶ X. — αὐτοῦ Κίμωνος Rsv, K. αὐτοῦ cet. libri; secl. Κίμωνος Stein et Cob. — κατ' οἴκου (vel κατοίκου) ABCd; κατ' οἴκους cet. libri, edd.; an κατ' οἴκον? — ἐπιτιμέων, Cob. πενθέων. — συλλυπηθησόμενοι, Cob. συλλυπησόμενοι. — τὴν ante θυγατέρα om Rsv, fortasse recte. — 40. οὗτος δέ; Krueg. suspic. οὗτος δῆ. — τῶν κατεχόντων PR(sv)z; τῶν καταλαμβάνων cet. libri, Stein. — τρίτῳ μὲν γὰρ ἔτει τούτων libri; πρὸ ante τούτων Stein inseruit. — ἔφευγε Cd, ἔφευγε Χερσονήσου PRsz, Stein; ἔφ. ἀπὸ Χερσονήσου AB; iam Schweigh. Χερ. (ἀπὸ Χερ.) ex scholio irrepsisse suspicatus est. — καὶ μιν οἱ Δόλογχοι Rsv, καὶ ἐκείνον οἱ Δ. C; καὶ ἐκείνον Δ. AB, Stein. — 41. κατεῖλον διώκοντες, Krueg. suspic. εἶλον καταδιώκοντες. — κελέων secl. Cob., Krueg. — 42. δωσίδικοι; s δωσίδικοι, quod probat Cob. — σφέων μετρήσας PR(sv)z; μετρήσας σφέων cet. libri, Stein. — τοὺς καλέουσι οἱ Π. τὰ τριήκοντα στάδια Naber expunxit; mihi artic. οἱ offensionem est.

— τὰ ante καὶ πρότερον delevit Stein. — 43. τὸν στρατὸν τοῦτον Μαργδόnius; in s τοῦτον om., in P post M. collocatum (lectio ex codice R a Steinio non allata est); nescio an Gomperz pronomen recte deleverit. — ἄλλῃσι om. Rsv, del. Gomperz. — ἀποδεκόμενοι; Naber ἐνδεκ., fortasse recte. — 44. λέγεται γὰρ κατὰ sv; γὰρ om. R; κατὰ om. cet. libri, Stein. — 45. Μαργδονίῳ δέ; nonne M. δέ τε? — οὐ μὲν, οὐδὲ Rsv, Krueg. (conf. IV 205, VI 72); οὐ μέντοι οὐδὲ cet. libri, Stein. — περὶ τὸν Ἄθων z; fortasse recte. — 46. τὸ τεῖχος; Stein suspic. τό τε τεῖχος. — 47. ἐπὶ τοῦ Θάσου P¹Rsv; ἀπὸ τοῦ Θ. cet. libri, Stein. — τὰς πάσας; om. τὰς PRsvz, Gomperz. — 49. δοκέοντες τε Stein; τε om. Pz, plerique edd. — ἔχοντας Psz, Eust., Stein; ἔχοντες R; ἐπέχοντας cet. libri, Abicht; ἔχοντα suspic. Krueg. — τῶν ante Αἰγινητέων (om. PRsz) seclusi. — 52. τότε ἔοντας; Krueg. suspic. τότε ἄρχοντας, Stein τότε ἐν τέλει ἔοντας. — λέγειν ταῦτα (ante βουλομένην) secl. Krueg.; idem adnotat expectare se ἀρνευμένην vel aliquid simile aut λέγειν δ' οὐ τι βουλομένην, εἰ; Cob. οὐ βουλομένην. — ἡγήσασθαι, Cob. στήσασθαι. — τὸν γεραίτερον; Stein suspic. τὸ γερ. — ὁκότερον τῶν παιδίων Rsv; ὁκ. τῶν παιδων cet. libri, Stein. — καὶ θέλουσι ἐξευρεῖν spuria esse cens. Stein. — νεωτέρῳ B²R(sv)z; om. cet. libri, Stein; iam Schweigh. id ex scholio irrepsisse suspicatus est. — 53. γὰρ δὴ om. PRsz, Gomperz, Stein, Krueg. — μέχρῃ μὲν PR(sv)z; μ. μὲν δὴ cet. libri, Stein. — τοῦ θεοῦ ἀπεόντος del. Gomperz. — Ἀμφιτρώων, Cob. Ἀμφιτρώωνος. — τῶν Δωριέων; artic. delere malim (conf. Plut. mor. p. 857). — 55. κατελάβοντο, Cob. κατέλαβον. — 56. πόλεμόν γε Rsv; γε om. cet. libri, Stein. — ἐξοδίῃσι, sz ἐξοδίοις; Cob. ἐξόδοις. — ὁκόσοις ἂν ᾧν Stein; ᾧν om. PRsz, plerique edd. — ἀπάντων PR(sv)z; πάντων cet. libri, Stein. — 57. θυσίῃ PR(sv) et δημοτελῆς B²PRsvz, θυσίην et δημοτελῆ cet. libri. — πρῶτον ἄρχεσθαι, Reiske et Gomperz πρῶτων ἄρχ. — δαιτυμόνεσι (AB σσ) libri, Stein; δαιτυμόδι Dindorf, alii. — ἀνὰ πάσας B²Psvz; ἀνὰ om. cet. libri (R quoque), Stein. — πατρούχον, Cob. παμούχον. — 58. τοῦ κοινοῦ τοῦ AB¹d; τοῦ κοινοῦ τῶν cet. libri, edd. — καταμαίνεισθαι,

Cob. κατατάμνεσθαι. — ἀριθμῶ, Gomperz ἀριθμόν. — καὶ αὐτῶν Σπαρτ. om. Rsv, Dietsch, Gomperz. — τούτῳ δέ, Reiske τούτου δέ. — οὐκ ἴστανται; Krueg. suspic. οὐ κατίστανται. — 59. συμφέρονται δὲ ἄλλο ABCd; συμφ. δὲ ἄλλο οὐτοι cet. libri, Stein. — 60. οὐ κατὰ λαμπ., Krueg. οὐδὲ κατὰ λαμπ. — 61. προεργαζόμενον Eltz, προσεργ. libri. — φθόνῳ τε καὶ suspic. Stein. — ἰσοῦ post Φοιβηίον susp. hab. Krueg. — φορέει (ABCd φέρει) post παιδίον del. Cob. — 62. ἔρωσ ABCd; ὁ ἔρωσ cet. libri, Stein. — 63. συμβαλόμενος AB; συμβαλλ. cet. libri, Stein. — ὁ δὲ παῖς, Rs ὁ τε παῖς: fortasse ὁ δέ τε π. — ἔθετο οὐνομα αὐτῷ ABCd; αὐτῷ οὖν. ἔθ. cet. libri, edd. — 64. δι' & Struve; διὰ τὸ Rs, διὰ τὰ cet. libri; διὰ τὰ... „expleverim διὰ τοιήνδε (τινὰ) αἰτίην“ Stein. — 65. μάλιστα; Krueg. suspic. ἐς τὰ μάλ. — κατόμννται Δημαρχήτῳ ABCd, Stein; κατ. Δημαρχήτου PR(sv)z, plerique edd. — 66. ὁ Δημάρχτος; Rs ὁ om. — ἀνοίστον B², ἀνωίστον cet. libri. — λέγεσθαι susp. hab. Stein. — 67. αὐτὸς seclusi; om. CPpr.sd, extat in AB post βασιλεύς, in P corr. Rz ante βασιλεύς. — 68. λέγων τοιάδε; ABd, Stein τοιάδε λέγων (C τρία δὲ λ.). — 69. ὁ μοι δοὺς PR(sv)z; μοι ὁ δοὺς cet. libri, Stein. — βούλει; Rsv, Cob. ἐβούλεο. — τῇ δέ σεν, Abicht τὰ δέ σεν. — ὡς αὐτὸς ὁ Ἀρίστων; Gomperz αὐτὸς ὁ (om. Rsv) del. — τοὺς δέκα μῆνας del. Gomperz, retinuit Stein. — καὶ αὐτὸς Ἀρίστων PRz, (sv καὶ om.); καὶ αὐτὸς Ἀρ. cet. libri, Stein. — ἀνοίη libri, Stein; ἀγνοίη Valck., plerique edd. — sub finem capituli παιδῶν secl. Naber, Mehler, Cob. — 70. τῷ λόγῳ φάς, Rsv τῷ λ. φήσας; ἀντὸν λόγον φήσας? — πορεύεται; Rs πορεύεσθαι, fortasse rectius; Cob. ὡς deletio infinitivum recipi iubet. — αὐτὸν ἀπαιρέονται Rsv; αὐτοῦ ἀπ. cet. libri, Stein. — 71. ἐοῦσαν Μενίου μὲν B²PR(sv)z; τὴν ἐοῦσαν Μενίου cet. libri, Stein; et τὴν et μὲν delendum censeo. — 72. χειρίδι (Cob. χειρῶδι) πλήη Wessel., χειρὶ διπλῇ libri. — ἔφηνε δὲ ἐς Τεγέην (ἐν Τεγέῃ Rsv); fortasse ἔφηνε δὲ ἐν Τεγέῃ. — ἐν ταύτῃ; Krueg. suspic. ἐνθαῦτα vel ταύτῃ. — 73. ὠδῶθη ABR, Stein; ὠρθῶθη s, Krueg.; εὐῶδῶθη C, εὐωδῶθη P; εὐ ὠδῶθη Abicht. — ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν; om. γῆν sv, Gomperz, Dietsch. — κατατίθενται PRs;

παραιτίθ. cet. libri, Stein. — 74. ἔξορκον A², Reiske; ἔξορκοι A¹B¹, ἔξωρκον d, ἔξορκων cet. libri. — ἐν γὰρ ταύτῃ τῇ πόλει suspic. Stein. — λέγεται εἶναι τῶν Ἀρκάδων AB¹d, ὑπ' pro τῶν cet. libri; ὑπὸ τῶν Ἀρ. Wessel., Stein (1884); τῶν Ἀρκ glossema videtur. — 75. Λακεδαιμόνιοι Κλεομένεια PR(sv)z; Κλεο. Λακεδ. cet. libri, Stein; Κλεο. nonne est delendum? — ἐς Σπάρτην (in s ἐν Σπάρτῃ idque ante δεισαντες collocatum) seclusi cum Cobeto. — αὐτὸν post κατελθόντα δὲ om Rsv, del. Gomperz. — μανίη (C μανίη), B²PRsz μανίης; Cob. μανιάς. — τοῦ φυλάκου τὰ πρῶτα ABCd, τὰ πρῶτα τοῦ φυλάκου (R τοῦ πρ. τ. φ.) cet. libri; seclusi τοῦ φυλάκου. — λυθείς B², plerique edd.; αὐτῆς CPz, Stein, αὐθῆς cet. libri. — ποιήσει Schweigh., ποιήσῃ(v) libri. — ἦν γάρ; Stein suspic. ἦν δέ. — περὶ Δημάρητον; AB(C?), Stein περὶ Δημαρήτον. — γενόμενα λέγειν PR(sv)z, λέγειν γενόμενα AB (λ. γινόμενα Cd); seclusi γενόμενα cum Gomperzio (item Stein 1884). — Ἀθηναῖοι ABCd; Ἀθ. μῦνοι cet. libri, Stein. — 76. Στυμφηλῆς Rsv; Στυμφαλίδος cet. libri, Stein; Στυμφηλίδος plerique recentt. edd. — ἀφανές, Cob. ἀχανές. — ἀπικόμενος ὧν PRsvz. Krueg., Gomperz; ἀπ. δ' ὧν cet. libri, Stein. — ταῦτα seclusi post μετὰ δέ; extat in Rs ante δέ, in cet. libris post δέ. — 77. Σήπεια Rsv; ἡσίπεια A, ||σίπεια B, ἡ σίπεια CPz; Ησίπεια Stein. — τούτῳ ante τῷ κέεται del. Cob. — ἐπεσομένων; z, Cob. ἐπ' ἐσομένων. — τριέλκτος; AB¹Cd, Stein ἀέλκτος. — 78. ὁ κῆρυξ (post σημήνῃ) secl. Naber. — πολλῶ δ' ἔτι P(sv?)z; π. δέ τι R, Stein; π. δὲ cet. libri. — 81. βουλόμενον δὲ αὐτὸν ... ἀπηγόρευε; Cob. ἀπειργε; fortasse scribendum est βουλομένου δὲ αὐτοῦ vel βουλομένου δὲ omisso αὐτοῦ. — 82. εἶλε P corr. Rsv; εἶλον cet. libri, Stein (1884). — πρὶν γε δῆ; Krueg. suspic. πρὶν ἤ. — ταῦτα λέγων ABCd; δέ, quod in cet. libris extat, cum Steinio delevi. — ἀπέφυγε PRsvz; εἰέφυγε cet. libri, Stein. — 84. ἐσβαλεῖν dz, ἐκβαλεῖν C; ἐμβαλεῖν cet. libri, Stein. — πειρᾶν ἐσβάλλειν; Krueg. suspic. πειρᾶν ex περᾶν ortum et ἐσβάλλειν delendum esse. — τοὺς Σκύθας post αὐτοὺς μὲν et τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν del. Cob.; κελεύειν Krueg. quoque in suspicionem vocat. — 85. Θεασίδης;

B², Cob. Θεαρίδης. — ἀνὴρ δόκιμος ex Rs recepi (conf. III 75, V 63, VI 88); δόκιμος ἀνὴρ cet. libri, Stein. — βούλεσθε CPz, βουλευέσθαι B, βουλευέσθε ARsd, Stein. — ἐσβάλωσι, Csv ἐκβ.; ABd, Stein ἐμβ.; Krueg. ἐσβαλεῦσι. — 86. οἱ δ' Ἀθηναῖοι ABC, Stein; δ' om. cet. libri. — παραθήκη in hoc capite quater constanter Rsv (B² ter, teste Stobaeo bis); παρακαταθήκη cet. libri, quod Stein recepit nisi quod, invitum ut videtur, primo loco κατα- om. — 86α. δικαιοσύνης βουλούμενος PR(sv)z; βουλ. δικ. cet. libri, Stein. — 86β. τάδε τὰ σύμβολα; Gomperz τὰ del. — οὔτε με; Bek. et Krueg. οὐδέ με. — βούλομαι τε; Krueg. suspic. βούλ. δέ. — 86γ. ποιέμενοι PR(sv)z; ποιησάμενοι cet. libri, Stein. — ἴσχειν ABCd, Stob., Stein; σchein cet. libri, ἔχειν Cob. — 87. πεντετηρὶς B²Rsv, Schoemann ex coniectura; πεντήρης cet. libri. — λοχήσαντες [ᾧν] Stein. — 88. μηχανήσασθαι, B²Rsv μηχανᾶσθαι; an μηχανήσεσθαι? — προτέρην; z, Krueg. πρότερον. — 89. δωτίνην Rsv; δωρεήν cet. libri, Stein. — 90. οἰκῆσαι; Naber ἐνοικῆσαι. — 91. τὴν θεόν; Rsv τὸν θεόν, fortasse recte. — χεῖρες δὲ κείναι B²PR(sv)z; αἱ χεῖρες δὲ κείναι cet. libri, Stein. — ἐπισπαστήρσι B²PRsz; ἐπισπάστροισι AB¹d (ἐπιπάστροισι C), Stein. — 92. σφέας αὐτούς; PRsvz αὐτοὺς om., Gomperz del. — τοὺς αὐτοὺς καὶ Rs, Struve, Stein (1884); τοὺς αὐτοὺς τοὺς καὶ cet. libri, plerique recentt. edd. — διὰ δὴ ταῦτα PRsz; διὰ δὴ ᾧν σφι ταῦτα cet. libri, Stein. — verba ἀνὴρ ᾧ οὖνομα om. PRsz, reiecit Struve; item Stein (1884), qui ante πεντάεθλον inseruit ἀνὴρ. — ἐπασκέων corruptum videtur. — 93. art. et ante Ἀθηναίοισι et ante ἀνδράσι om. PR(sv)z, retinuit Stein. — 94. ἀδελφιδέον δὲ ἑωυτοῦ suspic. Stein. — 95. ἐς τὰς νέας om. B²Rsv, del. Gomperz. — Ἰνάριον, Gebhardt Ἰναρον vel Ἰναρίην; Stein suspic. παρὰ τὸ vel παρὰ τε τὸ Ἰνάριον. — μάλιστα (post δέξαντες) om. P¹Rsv, fortasse recte. — τῷ προτέρῳ ἔτει, Dobree τῷ πρώτῳ προτέρῳ ἔτει. — 96. post πρότερον supplendum censet Stein ἔπαθον ὑπ' αὐτῶν, ἐνθαῦτα. — 97. πρὸς τὴν νῆσον; B²PRsz, Stein πρὸς τὴν Δῆλον. — καὶ ἄπιτε, Cob. κάπιτε. — 98. verba καὶ ἐν χρησμῷ usque ad ξοῦσαν om. AB¹Cd, reiecit iam Gronov; verba sequentia secl. Wessel.,

alii, servavit Stein. — μέγας ἀρήιος; Bek. suspic. μέγα ἀρ. — 99. στρατεύεσθαι; Dobree, Naber, Cob. στρατεύσεσθαι. — 100. τοὺς ante κληρουχέοντας adiecit Krueg. — ὁ Νόθωνος; ABCd ὁ om., fortasse recte. — 101. Ταμύνας Valck., plerique edd.; Τέμενες libri, Stein. — Αἰγίλια PR(sv)z, plerique edd.; Αἰγίλεια cet. libri, Stein; an Αἰγίλα? — ἐς ταῦτα τὰ χωρία PRsvz; ἐς om. cet. libri, Stein; nescio an verba ἐς ταῦτα τὰ χωρία delenda sint. — Κυνέω Dind., Bred.; Κυνέον libri, Stein. — 102. ὀλίγας ἡμέρας; fortasse rectius Rs ἡμέρας ὀλίγας. — ἐς τὴν Ἀττικὴν PR(sv)z(C?); ἐς γῆν τὴν Ἀ. cet. libri, Stein. — κατέρχοντες; Dietsch κατορχέοντες, Madvig καταχνόντες; „an forte κατεπι- γοντές (aut κατασπέρχοντές cum ONitzschio) τε τὸν πλόνον?“ Stein. — artic. ante Μαραθῶν delevi; om. Rsv, ὁ P corr. z, ἡ cet. libri. — χωρίον in suspicionem vocat Stein. — 103. τῷ Κίμωνι; om. τῷ Rsv, Gomperz. — Μιλτιάδεω Μιλτιάδης, Krueg. M. Μιλτιάδην (sic R). — 104. καὶ ὑπὸ δικαστήριον Rsv; καὶ om. cet. libri, Stein. — αὐτὸν ante ἀγαγόντες om. Rsv, Suidas, Gomperz. — 105. Φειδιππίδην; Rsv, Valla Φιλιππίδην, quam formam commendat Spengel. — ἡμεροδρόμον dsz; ἡμεροδρόμην cet. libri (v quoque), Stein. — αὐτός τε; Krueg. suspic. αὐτός γε. — ἥδη σφι Schaefer, ἥδη σφίσι vel σφίσι ἥδη libri; σφι ἥδη Stein. — καταστάντων σφι; Stein καταστ. σφίσι. — 106. εἰνάτη, εἰνάτη δέ; Cob. εἰνάτη, οἱ δέ (Plut. εἰνάτη om.). — 107. ἐν τῷ ὕπνῳ seclusi cum Gomperzio (item Stein 1884); haec verba om. ABCd, extant post τοιγῶνδε in Ppr., ante τοιγῶνδε in cet. libris. — Αἰγίλειαν B²PR(sv)z; Αἰγίλειην cet. libri, Stein. — δέ τί μοι; Stein suspic. δ' ἔτι μοι. — 108. ἀνα- ραιρέατο Bek.; ἀναιρέατο Rsv, ἀνερέοντο B¹, ἀνερέατο B², ἀναιρέοντο cet. libri. — paucis supra artic. ante Ἀθηναῖοι om. B²sv, Gomperz; artic. nonne etiam paucis infra ante Πλα- ταιέες delendus est? — κατὰ εὐνοίην PR(sv)z, κατὰ τὴν εὐνοίαν Ad; κ. τ. εὐνοίην C, Stein; κατὰ ||| εὐνοίαν B; an κατὰ εὐ. οὕτω τὴν Πλ.? — ἐστράτενον P¹Rs; ἐστρατεύοντο cet. libri, edd. — Ἀσωπὸν αὐτόν; nonne Ἀ. ποταμόν? — 109. Stem (1884) συμβαλεῖν (ὀλίγους γὰρ εἶναι) στρατιῇ τῇ Μήδων [συμβάλλειν]. — ἦν δὲ τότε; Bek. ἦν τε τότε. — λειπουσι secl. Stein,

Cob. — δέδεται B², ex coniectura Reiske, quem secuti sunt Eltz, Dietsch, Cob.; δέδοται libri, Stein. — ἐς σέ τοι Eltz, Dietsch, Stein; ἐς σέ τι libri. — τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν (vel συμβαλεῖν, -εῖν), τῶν δὲ οὐ Dietsch, Bred., Krueg., Cob.; inf. συμβάλλειν sequitur κελευόντων in Rsv, om. in cet. libris; post οὐ in omnibus libris συμβάλλειν vel ξυμβ. vel συμβαλεῖν legitur; Stein, τῶν μὲν κελ., τῶν δὲ οὐ συμβάλλειν. — τὴν ante τῶν ἀποσπενδόντων Reiske adiecit; τῇ addendum et ἔλη delendum Cob. censet. — 111. ἀπὸ ταύτης γάρ; Stein γάρ secl., δ' ἄρα Krueg. suspic. — ἐς τὰς πανηγύριαις ABCd, Stein; τὰς om. PRz; καὶ πανηγύριαις s, plerique edd. — 112. ἀνδρας τοὺς Krueg.; τοὺς ἀνδρας libri, Stein; τοὺς del. Cob.; ἀνδρας om. d. — 113. ἀμφοτέρα seclusi, om., PRsz. — ἐπὶ τὴν θάλασσαν PRsvz; ἐς τὴν θ. cet. libri, Stein. — 114. Καλλιμαχος R(sv)z; om. cet. libri, del. Stein. — ἐπιλαβόμενος PR(sv)z; ἐπιλαβανόμενος cet. libri, Stein. — 115. αἰτίη B²Rsvz, αἰτίην cet. libri, Plut.; ἔσχε B²Psvz, ἔσχον Plut., ἔσχεν cet. libri; ἐν Ἀθηναίοισι ABd, ἐν om. cet. libri; αἰτίην δὲ ἔσχε ἐν Stein (1884); αἰτίη δὲ ἔσχε ἐν plerique edd. — 116. τάχιστα, quod iam Valck. in suspicionem vocavit, del. Mehler, Cob. — 118. νηί, quod extat in PR(sv)z post Φοινίσση, in cet. libris ante Φ., seclusi; om. Suidas. — 119. ἀρύσσονται; L. Dind. ἀφύσσονται, Cob. ἀρύσσονται, Matthiae et Krueg. ἀρύονται. — τὸ δὲ ἔλαιον; Cob. „τὸ δὲ ἔλαιον . . . (ἔλαιον) οἱ Πέρσαι; repetitum ἔλαιον peperit lacunam.“ in sz post ἔλαιον legitur συνάγουσι ἐν ἀγγείοις τὸ et post καλέουσι in eisdem libris τοῦτο omisum est. — cap. 122 om. AB¹Cd¹, secl. plerique edd. — 123. τοὺς λοιποὺς (τ. ὑπολίπους R, τ. ὑπολοίπους Psz) iam Wessel. in suspicionem vocavit. — 124. ἔν γε ἄν; ABd ἄν om., Cob. ἔν γε δῆ. — 125. post κοθόρονος requiritur τε (sic Stein 1884) vel δέ. — πλησάμενοι χρυσοῦ PR(sv)z; πλ. τοῦ χρυσοῦ cet. libri; τοῦ χρ. secl. Stein. — καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται οὐκ ἐλάσσω AB¹Cd; κ. π. ἑτέροισί μιν δωρ. οὐκ ἐλάσσοι cet. libri. — 126. ὁ Σικινῶνος cod. Cantabr., Schaefer, plerique edd.; ὁ Σικινῶνιος cet. libri, Stein, quod si rectum est, vox τύραννος nonne est delenda? — πρότερον ἦν; om. ἦν

ABCd, fortasse recte. — 127. verba οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰ. κόλκον secl. Krueg.; μούνος addendum censet post κόλκον Stein; δὴ pro δὲ et hoc loco et infra (οὗτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης) Gomperz postulat. — 128. τῇ συνιστῇ Bred.; συνεστοῖ Rv, συνετοῖ B², συνέσει s; συνεσίη (vel ξυνεσίη) cet. libri, Stein; τῇσι ἰσισί-σισι L. Dind.; τῇ συνιστῇσι ἐπειράτο suspic. Stein. — πάντα ἐποίεε; Stein suspic. πάντα τε ταῦτα ἐπ.; Madvig post ἐποίεε suppl. ἐπιστίους. — ἡρέσκοντο οἱ libri, ἡρέσκοντό οἱ οἱ Bek. — 129. κατέχων, Madvig καθελών. — ἀποστνγέων γαμβρόν AB¹Cd; ἀπ. γαμ. ἄν cet. libri, Stein. — 131. κρίσι P, κρίσει B²Rs; κρίσιος cet. libri, Stein. — ἐδόκεε δέ; Krueg. suspic. ἐδ. δή. — 132. μᾶλλον; Stein suspic. καὶ μᾶλλον. — ἐπιστρατεύσεται R (στρατεύσεται s), ἐπιστρατεύεται cet. libri. — λέγων τοσαῦτα? — παρέδοσαν, Cob. ἔδοσαν. — 133. ὑπῆρξαν πρότεροι ἀδικίης suspic. Stein. — τριῇρει Rsv; τριῇρει cet. libri, Stein. — λόγον s, plerique edd.; λόγων cet. libri, Stein. — ἐς τὴν ἔπλεε; ABCd, Stein ἐπ' ἦν ἐπ. — μή οἱ δῶσι B²PRsvz; μιν οὐ δῶσι cet. libri, Stein, qui suspic. μὲν οὐ δῶσι. — οὐκ ἀπαναστήσιν svz, οὐκ παναστήσιν R, οὐκ ἀποναστήσιν cet. libri. — ἀργύριον οὐδὲ ABCd, Cob., Stein; ἀργυρίου οὐδὲν cet. libri; [ἀργυρίου] οὐδὲ Krueg. — τοῦτο (ante ἐμμη.) om. sv, del. Gomperz. — 134. ἐς ὅψιν Μιλτιάδεω; nonne ἐς ὅψιν τὴν M.? — διερχόμενον Stein, qui suspic. διέρποντα; ἀπινόμενον PRs, plerique edd. — ἔρκος libri, τὸ ἔρκος Schaefer. — γενέσθαι; Stein suspic. γίνεσθαι. — 135. καταχρήσονται BRs, Dobree, Stein; καταχρήσονται cet. libri, plerique edd. — τὴν ἐξηγησαμένην ABCd, ὡς ἐξ. cet. libri. — 136. ἔσχον; Krueg. suspic. εἶχον. — προκ. δὲ αὐτοῦ; Cob. del. αὐτοῦ; καὶ τὴν Αἴμυον αἴρεσιν del. Valck., Cob. — 137. τὴν σφίσι(ν) αὐτοῖσι(ν) libri, Stein; αὐτοῖσι del. plerique edd.; σφι pro σφίσι Krueg. — Πελαγοῖσι suppl. post ἔδοσαν Stein. — αὐτοὶ Ἀθηναῖοι; Rsv αὐτοὶ om., Gomperz del. — τε καὶ τοὺς παῖδας om. s., plerique edd. — ἐπιχειρήσιν; B², Reiske ἐπιχειρήσιν. — παρεὼν αὐτοῖσι libri, παρεὼν ἑωντοῖσι Stein. — 138. τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναικας; nonne τῶν vel τῶν Ἀθ. est delendum? — 139. δικάσωσι, Cob. δικαῖωσι. — πάντων; Gomperz (Suidas) παντοίων. — τοῦτο

εἶπαν PRsvz; om. cet. libri, Stein. — 140. τοσαῦτα PRsvz; τοιαῦτα cet. libri, Stein. — ἐν Ἑλλησπόντῳ Rsv; ἐπ' Ἑλλ. cet. libri, Stein. — artic. ante Πελαγοὶ (om. Rs) delevi.

LIBER VII.

1. ἡ ἀγγελίῃ dz; art. om. cet. libri, Stein. — παρείχον Rs; παρέχειν cet. libri, Stein; an utrumque est delendum? — καὶ πλοῖα (om. ABCd), secl. Dietsch, retinuit Stein. — στρατευσομένων Rsv, στρατενομένων cet. libri, secl. Stein. — 2. Γωβρούεω θυγατρὸς; Stein δὲ excidisse suspic. — νομιζόμενον libri, Stein; νομιζόμενα B², Eust., plerique edd. — 3. βασιλεύοντί τε Stein suspic. — βασιλεύσαι ἂν Stein; ἐβασίλευσε(ν) ἂν Rsv; δοκέει pro δοκέειν CPz. — 4. Δαρεῖον secl. Stein; fortasse melius paucis supra Δαρεῖος (extat in CPz ante Ξ., in cet. libris post Ξ.) deletur. — 5. ἀλλ' εἰ ABCd, Stein; ἀλλὰ cet. libri. — ὁ λόγος; art. om. sv, del. Gomperz. — περικαλλῆς PRsvz; περικαλλῆς εἶη cet. libri, Stein. — 6. ἀνέπεισε Ξέρξεα PRsvz, Ξέρξην idque post ποιέειν ταῦτα cet. libri; suspicor μιν excidisse, cuius loco Ξ. in margine archetypici scriptum fuerat. — τῶν καὶ Ἀλενάδαι recepi ex PRs; τῶν καὶ οἱ Ἀ. cet. libri, edd. — Λήμνῳ Krueg., λήμνον libri. — ἀφανισοῖατο libri, ἀφανισοῖατο Naber, ἀφανισοῖατο Krueg. — σφάλμα; Stein suspic. ἐς σφάλμα. — 7. πᾶσαν om. PRs, del. Cob. — 8α. κατεργάσαντό τε Naber. — πατήρ τε ἐμὸς libri, Stein; πατήρ τε ὁ ἐμὸς Dion., plerique edd. — θρόνον τοῦτον Rs, Dion. (cod. Ambr.), Stein; θρόνον, τοῦτο cet. libri. — κῦδος ἡμῶν Rs. Dion.; κῦδος ἡμῶν τε cet. libri, κ. τε ἡμῶν Stein. — 8β. Δαρεῖον ἰθύοντα Rsv, Dion.; quae in cet. libris antecedunt πατέρα τὸν ἐμὸν Stein recepit. — ἐξεγένετό οἱ s, Paris. 1634 et 2933 (conf. c. 4); ἐξ. αὐτῷ cet. libri, Stein. — ἀπικόμενοι om. Dion., secl. Krueg.; ἀπισταμένῳ Reiske. — ἐπίστασθε Dion., Krueg.; τὰ ἐπίστασθε libri, Stein. — 8γ. τούτων μέντοι libri, Dion.; τ. μὲν δὴ Bek., τ. μὲν Krueg, τ. μὲν τοίνυν Stein. — νέμονται χώρην, Krueg. suspic. ν. τὴν χώρην. — 8δ. ἰδιοβουλείην Rs, Bred., Dietsch quondam, Cob.; ἰδιοβουλείην cet. libri, plerique

odd.; *ιδίῃ βουλευεῖν* Lobeck. — 9. *γενομένων*; Stein suspic. *προγενομένων*; idem paucis infra καὶ ὅτι Ἴωνας. — *δούλους* ante *ἔχομεν* secl. Naber. — 9β. *γε* post καίτοι om. ABCd, secl. Krueg. — *Μακεδονίης* Rs; *Μακ. γῆς* cet. libri, Stein. — 9γ. *προφέρων* pleſique libri, Stein; *προσφέρων* s, cet. edd. — *ἐγὼ τε* Bek., *ἐγὼ* PRsz; *ἔγωγε* cet. libri, Stein. — 10. *πίσυννος ἑὸν*, Krueg. π. ἦν. — 10α. *ἐλίσθαι*, Madvig *ἔχεσθαι*. — *ἡγόρευνον*, Cob. *ἀπηγόρευνον*. — *Σκύθας τοὺς νομάδας* secl. Stein. — *πολλὸν ἔτι ἀμείνονας* Rsv; *ἔτι* om. cet. libri, Stein. — 10β. *συνήνεικέ σε* Stein. — *Δάτι τε* Naber. — *ἐμβάλωσι*; Stein *συμβάλωσι* suspic. — 10γ. *πατήρ σός*; Bek. π. ὁ σός. — *ἡντιώθη* PRsvz; *ἡναντιώθη* cet. libri, Stein. — 10η. *Μαρδόνις* seclusi cum Nabero. — *παρεόντος* PR, *παρεόντα* s, *παρεόντων* v; *παρεόντι* cet. libri, Stein; *παρεόντι ἐπηγορέων* Abicht. — 10θ. *ἀναβαίην*, Cob. *ἀποβαίην*. — 11. *κακῶ τε καὶ* Rs; *τε* om. cet. libri, Stein. — post *Ἀριαράμνιω τοῦ Τείσπεω* excidisse τοῦ Καμβύσειω Stein suspic. — 13. *ἔλεγε* PRsvz; *ἔλεξε* cet. libri, Stein. — *ἀκούσαντι μέντοι* libri, ἀκ. μὲν δὴ Bek. suspic. — *ἢ χρεὸν* del. Naber, secl. Stein. — 14. *ποιεύμενος* Rsv; *ποιησάμενος* cet. libri, Stein. — *ἀκούσας*; εὖ Stein interpunxit. — 15. *Ἀρτάβανον καλέοντα* PRsz; *ἐπὶ Ἀρ. καλ.* cet. libri, Stein; *καλέοντά* secl. Krueg. — *ἀπικομένῳ δέ οἱ*; PRsz om. οἱ, fortasse recte; an *ἀπικομένου δέ*? — *ἐφρόνεον* ABCd; *ἑσωφρόνεον* cet. libri, Stein. — *ἔγνω* δὲ secl. Mehler, Cobet. — *οὐκ ὦν*; Krueg. suspic. *οὐδ' ὦν*. — *συνέπαινον ἑὸν* Rsv; *συνεπαινέον* cet. libri, Stein. — 16. *τῷ πρώτῳ οἱ* Rsv; *τῷ et οἱ* om. cet. libri, Stein. — 16α. *ἀναιρέο*, Cob. *αἰρέο*. — 16β. *ἑῶντα*, Cob. *ἑῶν*. — *πεπλανῆσθαι αὐταὶ* Reiske, π. *αὐταὶ* libri. — *τά τις*, Reiske *περὶ τά τις*. — 10γ. *θείον* Schweigh.; *θεοῦ* libri, Stein. — *οὐ καὶ* Schaefer, *οὐκ* vel *οὐκ* vel *οὐχι* libri. — *σὲ δὲ* Rs; *οὐδὲ* cet. libri, Stein. — *ἥδη δεῖ ἐμὲ* Schaefer, *εἰ δὴ δεῖ ἐμὲ* Eltz, *ἢ δεῖ ἐμὲ* Bek.; *ἥδη ἢ ἐμὲ* ABCd, *ἥδη ἱῆμι* (vel *ἱῆμι*) PRsz. — 17. *εἶπε τάδε* PRsvz; *τάδε* om. cet. libri, Stein. — *ἄρα* (om. sv) *σὺ δὴ*; suspicionem movet *ἄρα*; Stein suspic. *εἶπε ἄρα σὺ δὴ*. — 18. *ταῦτά τε* δὴ z; *δὴ* om. Rsv, Stein; *τε* om. ABCd; *τε*, supra scr. δὴ P. — *τούτων λεχθέντων* PRsvz; *τούτων δὲ* λ

cet. libri, Stein. — *φθορή τις καταλ.*; ABCd, Stein *καταλ. τις φθορή*. — *συστρατευόμενος*; Stein suspic. *συστρατευσάμενος*. — 19. *κρινάντων δὲ ταύτῃ* R(sv)z (P?); *κρ. δὲ ταῦτα* cet. libri, Stein; conf. I 120. — 20. *κατὰ τὰ λεγόμενα* Krueg. in suspicionem vocat. — *τὸ πρὸς μεσαμβ.* Bek., *τοῦ π. μ.* libri. — 21. *οὐδ' ἔτεραι* PRsvz; *οὐδ' εἰ ἔτεραι* cet. libri, Stein. — *γενόμεναι* PR(sv)z; *προσγενόμεναι* cet. libri, Stein, qui suspic. *προγ.* — *οὐκ ἄξια* libri, Stein; *οὐκ* del. Cob., Gomperz. — *μιν* om. PRsz, secl. Valck. et Krueg. — *ἅμα* (om. ABCd) *στρατευόμενοι* Madvig *τοῖσι στρατ.* — 25. *ἄλλον ἄλλῃ* Rsv; *ἄλλα ἄλλῃ* cet. libri, Stein. — *τὸν δὲ ὧν πλεῖστον*; Stein suspic. *τὸν δὴ ὧν σῖτον οἱ μὲν ἐς*. — 26. *πόνον*; Rsv *πόρον*, quod Cob. tuetur. — *παρεγένοντο* PR(sv)z; *ἀπίκοντο* cet. libri, Stein. — *ἐν τῇ πόλει* secl. Valck. — 27. *τὴν βασιλέος*; Stein suspic. *τὴν τε β.*; idem *τῇ τε πλατανίστῳ*. — 28. *αὐτὸς δεύτερα*, Krueg. *αὐτὶς δ.*, Tournier *αὐτὸν δ.* — *ἐξέμαθον*, Stein *ἐξεμάνθανον*. — *γεωπεδίων*; Ps, Stein *γεωπέδων* (R *γεοπέδων*). — 30. *αἰεὶ τὸ πρόσω* (= IV 123, IX 57); ABCd, Stein *τὸ πρόσω αἰεὶ*. — *τῶν Φρυγῶν καὶ Λυδῶν*, Rsv *τῶν λ. καὶ φρ.*; Stein suspic. *τε καί*. — 31. *μελεδωνῶ ἀθανάτῳ ἀνδρὶ*; Cob. *ἀνδρὶ* del., Stein *ἀθανάτῳ* secl. — 32. *ἀκριβέως* Cob. del.; om. Rv (in s verba *βουλούμενος* usque ad finem capitis desunt), *ἀκριβῶς* cet. libri. — 33. *παχέα* Stein, qui suspic. *πλατέα*; Rsv(Valla) *τραχεία*, Tzetz. *τραχεῖα*, plerique edd. *τρηχεία*. — *Ἀβύδῳ*, Krueg. *Ἀβύδου*. — *Ἀθηναίων* libri, *Ἀθηναῖοι* Stein. — *ἔργα* om. ABC, Stein. — 34. *τὴν δὲ* Rsv, Gomperz; *τὴν δ' ἑτέρεν* cet. libri, edd. — 35. *ἐπικέσθαι* corruptum videtur. — *δὲ ὧν* ABd, Bek. ex coniectura; *δὴ ὧν* cet. libri. — *θολερῶ* Eldick, *δολερῶ* libri. — 36. *ἀνακωχεύῃ*, Reiske *ἀνακωχεύωσι*. — *εὖρου* libri; *ξεφύρου* homo quidam doctus (Allgem. Litteraturz. a. 1802 p. 26), Stein. — *καὶ τριχοῦ* libri; *καὶ τριηρέων τριχοῦ* Petavius; *καὶ τριηρέων* Allgem. Litteraturz. a. 1802, Stein. — *ἡ αὐτὴ* Reiske; *ἦν ἡ αὐτὴ* A² marg., Stein; *ἦν αὖτε* libri; nescio an etiam in sequenti versu *ἦν* delendum sit (legitur in PR(sv)z post *ἐμβρ.*, in cet. libris ante *ἐμβρ.*). — *καὶ οἱ Ἰπποῖ* secl. Stein. — 38. *ἄν τι σεῦ* Rs, Eltz, Stein; *ἄν τι τεῦ* (vel *τί τευ*) cet. libri;

ἄν τευ Suevern, plerique edd. — ἦ τό; Stein suspic. ἦ τό περ. — ἄγε PRsz; ἄγευ cet. libri, Stein. — 39. σέο, Krueg. σου. — 40. τοῦτο post τούτων om. ABCd, fortasse recte. — στρατός ABCd; σύμμικτος στρατός cet. libri, Stein. — οὐ διακεκριμένοι ἐν suspicionem vocant Valck., Naber, Cob. — βασιλεῖ secl. Krueg. — προηγεῦντο μὲν δῆ; Psz, Stein πρ. μὲν γάρ, R πρ. μὲν. — verba ἐς τὴν γῆν ex c. 41 adiecta videntur (conf. c. 55); pro τρέψαντες Stein suspic. τράποντες. — ἀναβαίνει PR(sv)z; ἐπιβαίνει cet. libri, Stein. — παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω PR(sv)z; ἀνδ. Π. π. cet. libri, Stein. — 41. διέλειπτο Schweigh., διέλειπτο Schaefer; διέλειπε PRsz, Stein; διέλειπέ τε ABd (διέλειπτε τε C). — 42. Καρήνην Steph. Byz., καρήνην vel κάρνην libri. — 43. τὸν Σκάμανδρον Rsv, plerique edd.; ποταμὸν Σκ. cet. libri, Stein. — ἐνέπεσε, ABCd ἐσέπεσε. — 'Ροίτειον Pdз(sv?); 'Ροίτιον cet. libri, Stein. — 44. ἐν Ἀβύδῳ μέσῃ; Rsv, Stob. om. μέσῃ; Stein „μέσῃ fortasse corruptum.“ — αὐτῷ ταύτῃ, Abresch αὐτοῦ ταύτῃ. — 48. κατὰ τὸ πλῆθος (conf. I 77); ABRsv, Stein τὸ om. — 49. στρατὸν τοῦτον; Stein suspic. στρατοῦ τοῦτον. — τὸν λιμένα secl. Krueg. — ἀλλά; Stein suspic. ἀλλὰ πολλούς. — γῇ δὲ s, Wessel., Krueg.; γῇ δὲ cet. libri; γῇ Herold, Stein. — εὐπερηξίης δὲ Rsv, Stob., Stein; εὐπερ. γάρ cet. libri. — 50. παθεῖν; Krueg. suspic. ποιεῖν. — προηγάζοντο; Krueg. suspic. προήγαγον. — 51. Ἀθηναίων (Valla) Schaefer, alii; Ἀθηναίων libri, Stein. — 52. ἡ περιποιῆσαι Naber. — τέκνα τε καὶ cod. Cantab., τε καὶ om. Rsz; τε om. cet. libri, Stein. — 53. γίνεσθαι PR(sv)z; γενέσθαι cet. libri, Stein. — τῶνδε δέ; Stein suspic. τῶνδε δῆ. — Περσίδα γῆν R(sv)z (usitatus Π. τὴν γῆν); Πέρσας cet. libri, Stein. — 54. ἐθέλοντες Krueg. secl. — 56. ἐπεῖτε R(sv)z; ἐπεὶ cet. libri, Stein. — 57. τῇδε τοῦτο; PR(sv)z om. τοῦτο; non desideratur. — ἀγανρότατα, Cob. γανρότατα; Naber τε καί. — 59. ἐξαριθμῆσαι; sv ἐναριθμῆσαι, quod tuentur Schaefer et Cob. — τελευταία, Stein τελευτᾶ. — 60. συναγαγόντες Rs, συναγάγοντο v, συνηγάγοντο Pz, ξυνηγάγοντο C; συνηγάγόν τε AB, Stein. — συννάξαντες Reiske; συνάξαντες ABRsv, συν(ξυν)άψαντες cet. libri. — 61. ante λειπίδος suppl. Biel καὶ

θώρηκας, Reiske ὡν ὑπεράνω ἐφόρεον θώρηκας ἀπό, Stein ὑπὸ
 δὲ θώρηκας πεποιημένους. — τούτου δὴ Stein, τούτου δὲ libri.
 — 63. τῇσι Αἰγυπτίῃσι; Stein supplendum censet μαχαίρησι
 (conf. c. 91). — καλέονται; PR(sv)z ἐκαλέοντο. — τούτων δὲ
 μετ. Χαλδ. secl. Stein. — Ἀρταχαίῳ Stein, Ἀρταχαίου libri. —
 64. ἀξίνας Wessel. suspect. hab., Naber del. — 67. ἔχοντες
 ἐνέπρεπον PR(sv)z (conf. c. 83); ἐνέπ. ἔχ. cet. libri, Stein —
 Ἰθαμίτρεω Schweigh.; Ἰθαμάτρεω ABd, θαμάτρεω C, ἰταμίτρεω
 cet. libri. — 69. τόξα δὲ εἶχον; Krueg. secl. δέ; idem c. 65
 initio δὲ secl. — τὸ δὲ ἡμῖν scripsi; τὸ δὲ (vel δ') ἕτερον ἡμ.
 PR(sv)z; τὸ δὲ ἄλλο ἡμ. cet. libri, Stein. — Δαρτίου τε καὶ
 suspic. Stein. — 72. ἐστρατεύοντο nonne est transponendum
 post κράνεα πεπλ. ἔχοντες? videtur in archetypo excidisse (om.
 Rsv). — ἀσπίδας δὲ et αἰχμὰς δὲ PR(sv)z, utroque loco τε cet.
 libri; δέ — τε Stein. — Σύριοι Bred., σύροι libri. — 73. ἐς
 Φρύγας deleui cum Gomperzio. — 76. lacunam esse primus co-
 gnovit Pauw; Πισίδας δὲ ἀσπίδας excidisse putat Stein. —
 λυκιοεργέας Athen. (XI p. 486) emendavit; λυκοεργέας PRsvz,
 λυκεργέας cet. libri. — 81. ἦρχον μὲν; PRsvz μὲν om., for-
 tasse recte. — 82. καὶ Σμερδομένης ὁ Ὀτάρεω rectius infra
 post ἀνεψιοὶ legi Stein censet. — 83. ἐξέλιπε; Stein suspic.
 ἐκλίποι. — 84. ἱππεύει; Stein suspic. ἱππευε. — μετεξέτεροι
 Wessel., plerique recentt. edd.; μετεξέτεροι ἔνιοι Rs; ἔνιοι cet.
 libri, Stein. — 85. post φωνῇ adiciendum esse χρεώμενον Πε-
 σικῇ Stein censet. — ταύτησι πύσυνοι, PRs τῇσι πύσυνοι. —
 86. Κάσπιοι, Reiz Κάσπειροι, Larcher Κάσιοι, Stein Πάκτυες. —
 ταχυτήτα; PRsz, Cob. ταχυτήτι. — 88. περιέπεσε, PRsz ἐν-
 έπεσε; Abicht συμφορῇ ἐνέπεσε ἀνεθελήτω. — PRsvz ἐποίησαν
 οἱ οἰκέται ὥς ἐκέλευε· ἐς τὸν χῶρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν
 δεσπότην (-εα z) ἀπαργύοντες (ἀγαγόντες Rsv) σὺν τοῖσι γού-
 νασι. — 89. Σύριοι Bred., συρίοις libri. — τύκους CPd; τύ-
 χους cet. libri, Stein. — 90. ἐστάλατο Dobree; ἐσταλάδατο
 Rsv, Eust.; ἐσταλάδατο cet. libri. — κιθῶνας; Pauw κιθάριας
 (Pollux X 163). — 91. λαισήμια τε libri, λαισ. δὲ Stein; quod
 sequitur εἶχον post κεφαλῇσι transponendum mihi videtur;
 c. 79 post κεφ. idem verbum videtur intercuisse. — καὶ κι-

θῶνας; Valck., Krueg. καὶ secl. — μὲν seclusi (om. Rs); Stein
 δέ. — Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι; nonne τε adiciendum? — 92.
 δέσματα et αἰωρεύμενα PRsvz, Eust.; δέσμα et αἰωρεύμενον
 cet. libri, Stein. — 95. verba κατὰ τὸν αὐτὸν usque ad Ἀθη-
 ναίων del. Gomperz. — λοιποὶ οἱ Wessel., λοιποὶ libri. — 96.
 ἐπάξιοι v, Portus ex coniectura; ἀπάξιοι cet. libri. — στρα-
 τηγοὶ οἱ sv, στρατ. γε οἱ R, στρατ. τε οἱ cet. libri; στρατ. οἱ
 τε Stein suspic. — 97. οἷδε om. ABCd, del. Stein. — post
 ἱππαγωγὰ πλοῖα in Rs(v?) σμικρά, in cet. libris μακρά legitur;
 utrumque mihi suspicionem movet. — 98. οἱ ὀνομαστότατοι
 cod. Cantabr., plerique edd.; οἱ om. cet. libri, Stein. — Ματτήν
 BCd, ματγὴν A, μάπην cet. libri. — 99. verba τῶν μὲν νυν
 usque ad ἀναγκαζόμενος suspectae originis videntur Steinio. —
 [τῆς] μάλιστα Stein. — ἐστρατεύετο, Cob. συνεστρ. — 100.
 ἡριθμήθη Schaefer, ἡρίθμησε libri. — 101. χρήσωμαι AB, Bek.
 ex coniectura; χρήσομαι cet. libri. — 102. κελεύεις ABC, Stob.;
 με κελεύεις cet. libri. — 103. οἶον, Krueg. κοῖον. — εἰρημένος
 PR(sv)z; λεγόμενος cet. libri, Stein. — 103. περὶ ἕνα, Valck.
 παρὰ ἕνα. — ἐλάσσονες ἴοντες; Krueg. suspic. ἐλ. ἴοντες. —
 παρ' ἡμῖν ABCd, παρ' ἡμῖν μὲν μούνοισι cet. libri; Stein
 suspic. μούνους μούνοισι. — 104. post ἐστοργῶς ἐκείνους inter-
 cidisse aliquid (velut δὲ μισέων vel δὲ ἀποστρυγέων) suspic.
 Stein. — πατὴρ δὲ σός, Bek. π. δὲ ὁ σός. — ἕκαστός φησι;
 Valck., alii ἕκ. φασι. — τὰλλα (ABCd ἄμα), Reiske ἀλλά. —
 νῦν δὲ PR(sv)z; νῦν τε cet. libri, Stein. — 106. μούνῳ om.
 ABCd, secl. Stein. — ἐν τῇ Θρηίκῃ; Stein suspic. ἐν τε Θ. —
 διὰ τοῦτο δέ, Stein διὰ τοῦτο δή. — 107. μάλιστα om. P^tRs^vz.
 — αἰνης μεγάλης suspic. Krueg. — ὑπὸ Ἀθηναίων τε καὶ
 suspic. Stein. — 108. ἐσπέρης Stein; ἐσπέρην dz, ἐσπέρη vel
 ἐσπέρη plerique libri. — 109. Μαρωνείης τε suspicor. — ἐσι-
 εῖσι Schweigh., ἐσεῖσι libri. — Τραῦτος; Stein suspic. Τραῦτος.
 — ἰόν; Stein suspic. Θασίαν. — 115. τούτων τε ἕκαστον
 suspic. Stein. — οἰκημένους secl. Krueg. — 116. ὀρέων αὐτούς
 Rsv, ὄρ. καὶ τοὺς cet. libri; ὄρ. καὶ αὐτούς Reiske, Stein. —
 in fine capitis excidisse suspic. Larcher ἤδη γενόμενον, Gom-
 perz σπεύδοντας, Stein ὥς ἐσπευσαν ὥστε γενέσθαι; Krueg. del.

ἀκούων. — 118. ὄκον γε PR(sv)z; γῆ om. cet. libri. — ὑποδοχὲς ἀραιορημένος suspic. Stein. — 119. ἐκ πολλοῦ τε Stein suspic. — παραπλησίως secl. Krueg. — ποιενύμενων Stein ex libris, Madvig ex Siesybii coniectura; ποιεύμενον PR(sv)z. — ἐσίτενον, Rsv σιτεύεσκον. — ἔσκε seclusi (om. ABCd?; Stein suspic. μένεσκε. — ἀγάγοιεν, Naber διαγάγοιεν. — ἀλλ' ἅπαντα φερόμενοι suspic. Stein. — 121. ὅμως (Valla „tamen“) Reiske, ὁμοίως libri. — τὸν ναυτικὸν στρατὸν, Stein τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ. — 122. ἀπιέμενος; Krueg. suspic. ἀπειμένος. — Ἑλληνίδας τε ABRs, τε om. cet. libri; Ἑλλ. γε Stein. — 123. ναυτ. στρατ. ὁ Ξέρξῳ secl. Stein. — Καναστραῖον R (κανάστραιον s); Καναστραῖην cet. libri, Stein. — Λισαί, Stein Αἴσα. — 124. Ἐχειδωρον Is. Vossius, χεῖδωρον libri (c. 127 ἐχειδωρος Rsv, χεῖδωρος cet. libri); Χεῖδωρον (-ος) Stein. — διὰ Μνυδονίης τῆς χ.? — 127. ἀπό τε Θέρμης suspicor. — Λυδίῳ, Cob. Λοιδίῳ. — ῥέεθρον seclusi (conf. c. 129). — ἀντέχρησε, Madvig ἀπέχρησε vel ἀντέσχε (item c. 187). — 128. ἐς Περγαίους, AB ἔστε pro ἐς; Stein suspic. ἔστ' ἐπί; an ἔς τε (dz) est recipiendum? — 129. τὸ δὲ παλαιόν, Rsv τὸ δὲ πάλαι. — ἐφαίνετο Rsv; φαίνεται cet. libri, Stein. — 130. ἦδε αὐτῇ Abresch, ἀλλ' ἦ αὕτη Matthiae, ἦδε αὕτη libri. — ἔξω, Schaefer ἔσω. — ὑπόβρυχα Rs; ὑποβρυχέα (B ὑποβρύχεια) cet. libri, Stein; fortasse ὑποβρύχια (conf. I 189). — ἀπὸ παντός; Rsv, Cob. ὑπὸ παντός. — 132. ἀειράμενος, Naber ἀνταειράμενος. — 133. αἵτησιν κήρυκας, d κήρυκας αἵτησιν; s (solus?) om. κήρυκας, fortasse recte. — ἐσβαλόντες ABC; ἐμβ. cet. libri, Stein. — εἶπαι; ABd, Stein εἰπαί τι. — 134. Ταλθυβίου Rsvz; om. cet. libri, Stein. — τίσαι, Rsv τίσειν. — τῶν Δαρείων Reiske, τῷ Δ. libri. — 135. εἴρετο λέγων Rsv; λέγων om. cet. libri, Stein. — ὀρεῖτε γάρ; Stein secl. γάρ. — 136. πρὸς αὐτῶν Rsv; ὑπ' αὐτῶν cet. libri, Stein. — οὐδ' ὠθεόμενοι Valck. — λέγουσι δὴ Krueg. — 137. Νικόλαν; Bred. Νικόλεων. — ἐκ τῆς μήνιος del. Gomperz. — οἱ [γὰρ] πεμφθέντες Gomperz, Stein (1884); γὰρ om. Rs. — 138. γῆν τε καὶ H. Steph.; τε om. libri, Stein. — 139. τὸ ἀληθές; PR(sv)z τάληθές; Schaefer, plerique edd. τάληθίος. — τοῦτο (Rs τοῦ) τὸ Ἑλλ.; Cob. del.

τοῦτο. — 140. φεύγ', Reiske φύγ' ἐς. — ἄζηλα, Blomfield αἰδηλα. — ῥεούμενοι, Clem. Alex. ῥεεούμενοι. — 141. ἱκετηρίας Rsv; ἱκετηρίην (vel -αν) cet. libri, Stein. — ταῦτα δέ; Krueg. ταῦτα δὴ (Rsz δὲ om., in A rasum). — ἔτι τοί; Stein suspic. ἔτι οί. — 142. αἰδὲ αἶ suspic. Krueg. — τῶν Ἀθηνέων Schaefer; τῶν Ἀθηναίων libri, Stein; del. Cob. — κατὰ τὸν φραγμαδὸν del. Gomperz, κατὰ solum Krueg. deletum volebat. — τὰ δύο; Stein suspic. ἔπεα δύο. — 143. πᾶν ὀρθῶς; Krueg. suspic. πάνυ ὀρθῶς. — ἰόντως Reiske, ἰόν κως libri. — ἀντὶ τοῦ Ὡθείη Σ. del. Cob. — σύμπαν εἶπαι Gomperz, σύμπαν εἶναι libri. — 144. Krueg. interpunxit δραχμάς, τότε; Cob. ἕκαστος del. — ἔσωσε τότε PRz (s om.); ἔσωσε ἐς τὸ τότε cet. libri, Stein. — 145. τῶν Ἑλλήνων τῶν Schaefer, verba Ἑλλήνων τῶν, quae in libris post Ἑλλάδα extant, secl. Bek.; Ἑλλάδα Ἑλλήνων [τῶν] Valck., Stein. — βουλευομένοισι αὐτοῖσι, Rs αὐτ. βουλ.; fortasse αὐτοῖσι delendum est. — ἐγκεκρημένοι (vel ἐγκεχειρημένοι vel ἐγκεχυμένοι) Reiske, ἐγκεχρημένοι libri; ἐγγεγραμένοι Bek., ἐνηργημένοι Madvig. — πέμπειν (post ἄλλους) et φρονήσαντες del. Cob. — Ἑλληνικῶν τῶν; Krueg. suspic. Ἑλλ. ὄτεων. — 147. σφέας τὴν ἰδίην ἐλ.; Krueg. σφέων τὴν ἐλ. — τῇδε ἄλλη suspic. Schweigh., recepit Matthiae, plerique edd.; τῇ γε ἄλλη libri, Stein. — 148. γίνεσθαι PR; γενέσθαι cet. libri, Stein. — Λακεδαιμονίων τε καὶ suspic. Stein; melius fortasse ὑπό τε Α. καὶ. — μετὰ δέ; Stein suspic. τότε δέ. — 149. καὶ περ secl. Stein. — artic. ante Ἀργεῖοι seclusi; om. ABCd. — 150. λέγεται (ante εἰπεῖν) del. Cob. — nonne γεγονότα δέ? — 151. ἐμμένει PR(sv)z; ἐμμένειν ἐθέλουσι ABCd; ἐμμένει ἐθέλουσι Stein. — 152. Ἀργεῖοι λέγουσι; Rsv om. λέγουσι, fortasse recte. — ἐγκύψαντες Rsv, Stob.; ἔγκ. P, ἔσκ. cet. libri. — ἐσηνέικαντο, Stein ἐσενεικαίατο. — οὕτω οὐδ' Gomperz; οὕτω οὐκ Rsv, οὕτω δὴ οὐκ cet. libri; οὕτω δὲ οὐδ' Stein (οὐδὲ pro οὐκ iam Krueg.). — artic. ante Λακεδαιμονίους deleui; om. PRsz. — 153. ὁ ἐν Γέλῃ; Schaefer ἐὼν Γέλῃς, Reiske ἐν Γέλῃ; Stein suspic. ὁ οἰκίτωρ γενόμενος ἐν Γέλῃ. — Ἀντιφήμευ Jos. Scaliger; ἀντιοφήμου libri. — ἢ αὐτός; Krueg. suspic. ἢ εἰ (vel πῇ) αὐτός. — θῶμα μὲν ὦν κάρτα suspic

Krueg. — artic. ante ἄπαντος secl. Valck., Krueg. — οὕτω μὲν νυν libri, οὕτως μὲν νυν Stein. — 154. post Ἰπποκράτους aliquid intercidisse putant Valck., Bek., alii; ὅς del. Reiske; post Παταίκον supplendum Θήρωνος δὲ πατρὸς vel simplicius υἱέος Stein censet. — τούτων πλήν; Rs, Valla πασέων πλήν; an τούτων πασέων πλήν? — ἀπέφυγε Eltz, πέφυγε libri, διέφυγε Stein. — 156. οἱ πάντα Reiske, ἄπαντα libri. — ἀνέβλαστον CPVZ, ἐκβλαστον Rs; ἔβλαστον AB, Stein. — ἀγαγὼν ἐς τὰς Σ. Bek., ἄγων ἐς τὰς Σ. libri. — 157. τε καὶ Ἀθηναῖοι Rs (ν τε om.); om cet. libri, del. Stein. — τὸν γὰρ ἐπιόντα; Koen γὰρ post πάντως collocandum censet. — ἦκεις libri, γὰρ adiciendum Bek. suspic., Stein adiecit. — ἦκεις μεγάλως Reiske, ἦ. μεγάλης libri. — ἡμέων οἱ μὲν; ABCd, Stein οἱ μὲν ἡμέων. — 158. ἐπαυρέσεις ν (ἐπαυρέσκες R, ἐπαυρέσεις s), ἐπαυρέσεις C; ἐπαυρήσεις cet. libri, Stein. — καὶ ἀπῖνται del. Cob. — 159. σὺ δὲ μὴ βοηθέειν Rsv, βοήθει pro βοηθέειν cet. libri; μὴ δὲ pro μὴ ABqz; σὺ δὲ μηδὲ βοήθεε Stein. — 160. initio ἐπεστραμμένος Valck. — πείσεις; Rsv, Stob. ἐπεισας, fortasse recte. — ἐπιῆ Stein, ἐπῆ libri. — 162. ἀμείβεται scripsi, ἀμείβετο libri. — verba οὗτος δὲ usque ad finem capitis damnant Wessel., alii; τὸ ἐθέλει λέγειν ceteris servatis eicienda censent Eltz, Stein; τὸ δὲ ῥῆμα vel τοῦτο δὲ ῥῆμα τόδε (sic Rs) ἐθέλει λέγειν scriptum fuisse suspic. Dietsch. — 163. τοσαῦτα PR(sv)z; τοιαῦτα cet. libri, Stein. — τῇ πεσέεται Struve; ἦ libri, Krueg. κῇ pro τῇ; item c. 168. — 164. ἀλλὰ ἀπὸ ABCd, Thom.; ἀλλ' ὑπὸ cet. libri, fortasse recte. — μετὰ Σαμίων R(sv); παρὰ Σαμίων cet. libri, Stein; an μετὰ Σαμίου; — συνήδεε ἐνεοῦσαν Naber. — κρατήσας γὰρ; Herold γὰρ del. — ἄπαντα τὰ χρ. Schaefer; πάντα τὰ χρ. Rsv; ἀπὸ πάντα τὰ χρ. cet. libri, Stein. — 165. τῶν ἐν Σικελίῃ PR(sv)z; τῶν ἐν τῇ Σ. cet. libri, Stein. — Σαρδονίων Valck., σαρδόνων libri. — 166. πυνθάνομαι del. Cob. — 167. οἰκίοντι Koen, εἰκόνι vel εἰκόνι libri. — ἐν τῇ Σικ. seclusi cum Cobeto; om. P^rRs. — ἐθύετο καὶ secl. Abicht; καὶ ἐκαλλιερέετο secl. Krueg., Stein. — ὡς Καρχ. καὶ Συρ. seclusi cum Steinio; καὶ Συρ. om. PRsz — ἐν πάσῃσι; Stein suspic. ἐν πολλῇσι. — 168. ἀπίνατο Rsv;

ἀπίκοντο cet. libri, Stein. — δουλεύουσιν, Cob. δουλεύειν. — ἀντιοῦσθαι Rv; ἐναντιοῦσθαι cet. libri, Stein. — 169. ἐπιμέμψεσθε (Rsv μέμψεσθε), Reiske ὅτ' ἐπιμέμψεσθε. — Μενέλεω sv (μενέλεω R); Μενελάου cet. libri, Stein. — 170. nonne ζήτησιν τήν? — Θεοῦ σφέας cod. Cantabr., Reiske; θ. σφι z, Stein; θ. σφε cet. libri. — οἰκίσαι Schaefer, οἰκῆσαι libri. — ἀναγκαζόμενοι; Madvig ἀναχαζόμενοι vel φεύγετε ἀναγκαζόμενοι. — τρισχίλιοι οὕτω libri; οὕτω del. Reiske; οὗτοι suspic. Gomperz, ἀριθμῶ vel ἔοντες Stein. — 171. ἀντὶ τούτων Rsv; ἀπὸ τ. cet. libri, Stein. — in fine capitis Stein suspic. νέμεσθαι. Κρήτας μὲν. — 172. οὐ γάρ τοι sz; οὐ γάρ τι cet. libri, Stein. — 173. μεταξύ δὲ Ὀλ. κτλ.; aut ἔοντα cum Steinio aut δὲ cum Kruegero secludendum est. — οὐ (ante τοῦ βασιλῆου) om. z, del. Cob. — verba σημαίνοντας usque ad νίας del. Naber. — 175. ἅμα μία Rsv; μία om. cet. libri, Stein, qui post ἑωτῶν intercidisse putat χώρας καὶ μούνη. — 176. τοῦτο μὲν τὸ Ἀρτεμίσιον interpunxit Stein. — τὸ (ante στεινότατον) secl. Krueg. — τῆς ἄλλης; Stein suspic. τῆς Μηλίδος. — ὑψηλὸν del. Valck. — ἐς τὴν χώραν Rsv; ἐπὶ τ. χ. cet. libri, Stein. — 177. ἅπαντα; ABCd, Stein πάντα. — 178. ὑπὲρ τε ἑωτῶν suspic. Stein. — 179. ὁ Ξέρξης suspic. Krueg. — 180. τὴν πρόφωγόν Rsv; τῆς πρ. cet. libri, Stein. — διαδέξιον, Madvig ὀρνιθα δέξιον. — 182. ἐκβολὰς Bek.; ἐμβ. Rsz, εἴβ. P, ἐσβ. cet. libri. — 183. λείποντες (λειπόντες C); Dulac, Cob. λιπόντες. — ἐπέπλεον, PRsv ἔπλεον. — πανήμεροι Krueg. — 184. εἰρέθη, z μοι εἰρέθη. — 185. οἱ ἐν τῶν νήσων Stein. — 186. ἐκείνοισι om. s, ἐκείνῃσι z. — 188. ὀρμεον τὸ scripsi, ὠρμεόντο vel ὀρμέοντο libri. — 189. περὶ τὸν Ἀθῶν? — καὶ πρότερον τότε suspic. Stein. — ἀπελθόντες, Krueg. κατελθόντες. — 190. αὕτη ἐγένετο χρηστή Rs, ἐγένετο χρηστή αὕτη Ppr.; αὕτη om. ABCd, del. Abicht, retinuit Stein. — χρόσεα del. Valck. — 191. διαφθειρομένων secl. Stein. — βοῆσι Madvig, χοῆσι Reiske, γοῆσι Bek.; γόησι libri, Stein. — πρὸς τε, Rsv πρὸς δέ. — 193. εἶτε, libri εὔτ'. — ἀπήσειν Dind.; ἀφήσειν libri, Stein. — Ἀφεται Dind.; Ἀφέται libri, Stein. — 194. ἔσεσθαι, Reiske περὶέσεσθαι, Madvig ἦδεσθαι. — 195. ὁ Παφίων

στρατηγὸς aut ὁ Πάφιος [στρατηγὸς] scribendum videtur. — 196. ἀπίκοντο, Rsvdz ἀπίκετο. — τῶν τε ἑωυτοῦ Stein. — τῆς Θεσσαλίας; Bek. suspic. τῆς Θεσσαλικῆς. — ἐλείποντο Bek., ἐλίποντο libri. — 197. ὃς ἂν αἰεὶ Naber. — λήϊτον Valck., περτυανηίου libri. — artic. οἱ (ante Ἀχαιοὶ) seclusi; om. Rs. — ὥς τε ἔτι Borh.; ὥς τ' ἔτι Schaefer, Stein; ὥστε R, ὥστε τι vel ὥς τέ τι cet. libri. — artic. τῶν (ante μελλόντων) seclusi; om. Rv (τούτων om. s); τῶν μελλόντων τούτων P; τούτων τ. μ. cet. libri, Stein. — ἐστέλλοντο; Rs ἐσελθόντες. — ὥς θύεται τε ἐξηγέοντο; verba sunt corrupta; Krueg. [ὥς θύεται τε] ἐξήγοντο; idem ὥς (ante σὺν) secl. — 198. ἄβατα, Reiske ἄβατα τά. — Ἡρακλεῖ PRsz; τῷ Ἡ. cet. libri (v quoque), Stein. — 200. μούνη μία PR, μία μοῦνή s; μία om. ABd, Valla, Stein. — Φόινικός τε suspic. Stein. — 201. οἱ δὲ [δῆ] Stein. — νότον τε Naber. — 202. τῆς Ἀρκαδίας; suspicor τῆς Ἀρκαδικῆς. — Μυκηνέων Stein suspic., μυκηναίων libri. — 203. πρὸς τε τούτοις suspic. Stein. — τῶν ἐς; Stein suspic. τῶν ἄλλων τῶν ἐς. — ἂν (post πεσεῖν) Krueg. secl. — 204. κατὰ πόλις, Rs κ. πόλεις; cet. libri, Stein κ. πόλιας. — ἐκάστων; Stein suspic. ἐκάστοις. — ὁ Λακεδαιμόνιος suspic. Stein. — Λεωβόττω Stein, λεωβόττω libri. — 205. τῆς φροντίδος; malim φροντίδος τῆς. — ἐόντος, Naber περιεόντος. — τοὺς (ante κατεστεῶτας) seclusi cum Gomperzio. — 207. περισπερχθέντων Valck.; περισπερχέοντων libri, Stein; περισπερχέων ἐόντων Schaefer. — 208. ὀκόσοι (ABCd ὄσοι); qz ὀκόσοι τε, fortasse recte. — ἐκύρησε Valck.; ἐνεκύρησε libri, Stein. — 209. παρεσκευάζοντο revocavi ex Rs(v?) pro παρασκευάζοντο. — ἀπικόμενον δέ μιν; Rsv μιν om.; fortasse ἀπικόμενον δέ. — λέγοντα τῇ περ Wessel., λ. τὰ περ (R τὰ om.) libri; λ. κατὰ περ Reiske. — τὰ πρήγματα Krueg — ἔχων οὕτω; PR(sv) οὕτω ἔχων, C. ἔχων om.; fortasse in archet. fuerat οὕτος. — τούτους γε, PR(sv)z τούτους τε. — βασιληίην τε καλλίστην Rs, Valla; βας. τε καὶ καλλ. πόλιν cet. libri. — 210. παρήκε(v) Rsv; παρεξήκε cet. libri, Stein. — ἀπήλαννον Rs; ἀπηλάννουντο (vel ἀπελ.) cet. libri, Stein. — 211. τε χώρῳ om. Rs, fortasse recte; idem Krueg. videtur sensisse. — 212. προσόδοις; Stein

suspici. *περιόδοισι.* — *ἔνρισκον* del. Madvig. — 213. ὡς μέγα libri, ὃς μέγα Stein; ὥστε μέγα Krueg. suspici. — τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Π. συλλ. ex margine irrepisse Reiske censuit; Ἀμφικτυόνων secl. Stein. — 214. verba τῶν Ἑλλήνων suspicionem movet. — *φυγόντα* Ἐπ. διὰ ταύτην suspici. Stein. — ἀτραπὸν Ὀνήτης, Cob. ἀτραπὸν τις; Reiske οὐκ ἔων pro ἔων μή. — 215. artic. ante Ἐπιάτης delevi; om. ABCd. — κατεργάσασθαι; BRsd, Stein κατεργάσασθαι. — οἱ ἐπιχώριοι οἱ Μ. suspici. Stein. — 216. τῷ τε ὄρεϊ suspici. Stein. — artic. ante Μηλίων (om. PRsvz) seclusi. — Μελαμπύγον Leopardus, μελάμπυγον libri. — artic. ante στεινότατον secl. Krueg. — 217. καὶ οἷ, Rs οἷ om. — εἴρηται ABCd, δεδήλωται cet. libri. — 218. οὐδέν σφι AB(C?); οὐδένα σφι cet libri, Stein. — 219. ἐπὶ δὲ Valck., ἐπεὶ δὲ libri. — 220. λέγεται δὲ καὶ Bek., καὶ om. libri. — αὐτῷ δέ; nonne τε adiciendum est? — γνώμην (vel τὴν γν.) πλείστος Valck., Gomperz; τῇ γνώμῃ πλ. libri. — ἥσθετο libri, αἰσθετο Lhardy; ἐφράσθη suspici. Krueg. — ἐλείπετο, Krueg. ἐπέλειπετο. — ἐκέχρηστο z; ἐκέχρητο libri, fortasse recte. — χρᾶ ἔχοντα ὧδε Schweigh.; in libris extat ἔχοντα (om. s) χρᾶ λέγοντα ὧδε (s τᾶδε pro ὧδε); Stein χρᾶ λέγοντα ὧδε. — Ἡρακλέος PRsvz; Ἡρακλέους cet. libri, Stein. — οὗρος; Stein suspici. οὖρον. — 221. τοῦτον τὸν Bek.; τοῦτον libri, Stein. — ἀπέλιπε PRs (κατέλιπε qz), ἀπελίπετο ABC. — 222. artic. οἱ (ante ἀποπεμπ.) seclusi; om. ABCd, Plut. — 223. οἱ δὲ ἀνὰ τὰς πρ. ἡμέρας; Stein „οἱ δὲ aptius post ἡμέρας legentur.“ — 224. ἀξίων damnabat Valck., Krueg., qui idem genetivum requirit; Stein suspici. ἀξίων λόγον vel ἀξιολόγων. — 225. καὶ ὅπερ Schaefer, ὅπερ libri. — 226. ἄριστος ἀνὴρ PRsz; ἀνὴρ ἄριστος cet. libri, Stein. — τοσοῦτο; P τοσοῦτό τι, Valck. τοσοῦτο τό. — 228. ἢ ὑπό; Schaefer ἢ τοὺς ὑπό; Krueg. suspici. τοὺς οἰχομένους post οἷχεσθαι intercidiisse. — κλεινοῖο, Rsv κλειτοῖο. — ἡγεμόνας, Stein ἡγεμόνα. — verba ἔξω usque ad ἐπίγραμμα secl. Krueg. — 229. μεμετιμένοι τε PRsz; μεμ. γε cet. libri, Stein. — ἄγειν ἑαυτὸν suspici. Krueg., recepit Stein. — λιποψυχέοντα AB, λειποψ. cet. libri, φιλοψυχ. Valck. — ἦν μῶνον libri, ἦ μῶνον Stein. — ἀλογήσαντα CPv; ἀλογήσαντα

ABRs, Stein. — *νῦν δὲ* Rs, Krueg.; *νυνὶ δὲ* cet. libri, Stein. — 231. *Λακεδαιμόνα Ἀριστόδημος* PRsz; *Λακ. ὁ Ἄρ.* cet. libri, edd. — *ὄνειδός τε εἶχε*; ABd, Stein *εἶχε ὄνειδός τε*; paucis infra Stein *ὄνειδος δέ*. — 233. *ἀναγκαίης [ἐχόμενοι]* utroque loco Cob. — *βασιλέϊ. ὥστε*; Plut. *ὥστε* om., *βασιλέος πε* Rs; β. *ὥς τε* Bek. — 234. *ὁ δὲ εἶπε*; libri et edd. *ὁ δ' εἶπε*. — *μάλιστά κη· οὔτοι* Schaefer. — 235. *Λάκαιναν χώρην, ἔστι [δὲ]* Krueg. — *μέζον ἂν* Stein. — *οἶόν τοι* ABP, *οἶόν τι* cet. libri; an *τι* est recipiendum et post *τοιούτο* collocandum? — *ἐκ ταύτης*, R(sv)z *ἐκ ταύτης ὧν*. — *ὀλκήιον* ex margine videtur irrepsisse. — 236. *τῶν νέες* corruptum videtur; τῶ Valck., τῶ γε vel τοῦ γε Dietsch, *ἐκ τῶν* Bähr., *τῆσι τοι νέες* vel *τῆσι τῶν νεῶν* Stein. — *τιθέμενος εὔ γνώμην ἔχε* (sic sz, plerique edd.); *ἔχων* PRz, *ἔχω* cet. libri; *τιθέμενον* et *ἔχω* Stein; suspicor *τὰ σεωντοῦ δὲ τιθέμενος, εἰ γνώμην ἔχεις, κτλ.* — *οὐδὲν* (ABC *οὐδὲ ἔν*); Stein suspic. *οὐ μή*. — *ἀνεῦνται* Stein (*ἀκέσονται* Reiske), *ἀνιέυνται* libri. — 237. *κακολογίης πέρι*, ABCd *περὶ κακ.*; Krueg., quem Stein secutus est, *del. περὶ*. — *ἔχεσθαι* Rsv (*ἀπέχεσθαι* A²), *περιέχεσθαι* cet. libri; *πέρι, ἔχεσθαι* Stein. — 238. *δῆλα δέ μοι* suspic. Krueg. — 239. totum caput secl. Krueg. — *κνᾶν*, Naber *ἐκκνᾶν*.

LIBER VIII.

2. *ἦσαν μὲν ὧν* (PR οὖν; ABd, Stein om. *ὧν*. — *ὅσον πληθος* Abicht (*ὅσον τὸ πλ.* Reiske); *ὥς τὸ πλ.* libri, Stein. — 3. *ἐπὶ συμμαχίην*, Rsv *ἐπὶ τὴν σ.*; an *τὴν ἐπὶ συμμαχίῃ*? — *μέγα τε πεπ.* suspic. Stein. — *διωσάμενοι* Bek.; *δὴ ὥς* libri, Stein. — 4. *ἐβούλεον* Rsv, Plut.; *ἐβουλεύοντο* cet. libri, Stein; an *ἐβούλεον τὸν* vel *τό*? — 5. *Κορίνθιος στρατηγῶν τῶν λοιπῶν* scripsi; *Κορίνθιος στρατηγὸς* libri (*τῶν λοιπῶν* om. PRsv); *ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς τ. λ.* Suid., Stein; *Κορινθίων στρατηγὸς τ. λ.* Schaefer. — *πληγέντες* Rsz; *πάντες* cet. libri, Stein. — *Ἀθηνέων* Bek., *ἀθηναίων* libri. — in fine capitis *τὰ χρήματα* (om. Rs) seclusi. — 6. *ἐκφεύγεσθαι*; Stein suspic. *φεύγεσθαι*. — 7. *ὀφθαίησαν* ABCd, *ὀφθέωσι* cet. libri. — 8. *ἕως τότε* Cob. pro *ὥς*

τότε. — ἐσήμαινε PRsvd; ἐσήμηνε cet. libri, Stein. — 11. nescio an ἄνδρα (om. Rsv) delendum sit; ne τῶν βαρβάρων quidem, in eisdem codicibus om., desideratur. — Αἰσχροῖον ABsv, αἰσχροῦν cet. libri; Αἰσχροῖω Bred. — αὐτῷ seclusi cum Cobeto — χῶρον, Rs χῶραν. — 12. ἐξεφορέοντο Rsv; ἐξεφέροντο cet. libri, Stein. — 13. τοιαύτη ἢ νῦν Schaefer, Stein. — ἐγένετο R(sv)z; ἐγίνετο cet. libri, Stein. — 15. δεινόν τε ποιησάμενοι? — οὕτω σφι, Rsv οὕτω σφείας. — τὰς αὐτάς ταύτας ἡμέρας Rs (conf. VII 151), ταῖς αὐταῖς ἡμέραις plerique libri; τὰς αὐτάς ἡμέρας v, Stein. — 16. ἀγωνιζόμενοι, Schweigh. ἀγωνισάμενοι. — 19. artic. ante Θεμ. (om. Rs) seclusi. — εἶσαν ἄν Werfer. — θάλασσαν, ταύτη Rs; θάλασσαν ταύτην cet. libri, Stein. — εἶναι σφι PRsz; σφι εἶναι cet. libri, Stein; an σφι delendum? — τὴν σφετέρην στρατιήν suspic. Stein. — τοῖσι ἑωυτοῦ ἕκαστον Cob; idem paucis infra πρὸς ἀνακινεσάμενοι. — 20. προσάξαντο R(sv)z; προσεσάξαντο cet. libri, Stein. — 21. κατήρες [ἔτοιμον] Bek. — εἰ παλήσειε, Valck. εἴ τι παλίσσει. — Λεωνίδην τε? — 22. ἐπελέξαντο; Krueg. ἐπιλέγονται; idem suspic. ἔξεσθε pro ἔξεσθε. — ὑμεῖς δὲ ἐν, PR(sv)z γε pro δέ. — 24. καὶ ἐλθόντα; Rs om καί, fortasse recte. — 25. πάντας δὲ ἠπιστάτο τοὺς κειμένους εἶναι [πάντας] Cob. — νεκροὶ secl. Stein; idem suspic. μῦθοι. — τέσσαρες χιλιάδες del. Heraeus, retinuit Stein. — 26. τὸ ἄεθλον secl. Stein; an artic. solus est delendus? — αἰεὶ διδόμενον Gomperz. — Τριτανταίχμης Rs, Valla; Τιγράνης cet. libri, Stein. — 27. ἐνέχοντες svz; ἔχοντες cet. libri, Stein. — 30. recepi ex Rs οἷ ταῦτα; cet. libri, edd. om. οἷ. — 32. οἰκημένην Stein, οἰκεομένην libri. — 33. νῦν ἔστι Rsz, cod. Cantabr.; νῦν ἔτι cet. libri, Stein. — 34. ἐς Βοιωτοὺς καὶ Βοιωτῶν ἐς suspicor. — Βοιωτοὶ delendum censet Krueg. — 35. τὸ ἐν Δελφοῖσι moleste repetitum. — ἔλιπε; Krueg. suspic. ἐπιπλά. — 36. θεὸς σφρα suspic. Stein. — 37. ἀγχοῦ τε R(sv)dz; τε om. cet. libri, Stein. — κατέλαβον; Reiske, Stein κατέβαλον. — 38. ἔχοντας del. Reiske, ἔοντας pro ἔχοντας Koen; μέζονα ἢ κατ' ἀνθρώπον φύσιν ἔχοντας Wessel.; φύσιν ἔχοντας del. Cob. — 40. ποιήσεσθαι PR(sv)z; ποιήσασθαι cet. libri, Stein. — τὴν Πε-

λοπόνυνσον Schaefer, plerique edd.; καὶ τὴν π. Rs, ἐς vel εἰς τὴν π. cet. libri, ὡς τὴν Π. Stein. — 41. ὑπεκθέσθαι del. Gomperz. — καὶ δὴ καὶ ὡς Rsv; καὶ δὴ ὡς cet. libri, Stein. — μελιτόεσσά ἐστι, Rs ἐστὶ μελιτ.; an ἐστὶ est delendum? — αὕτη δ' ἦ, Stein αὕτη δὴ ἦ. — Τροϊζήνα et c. 42 Τροϊζήνης Cd; Τροϊζήνα, -ος cet. libri, Stein. — 42. Εὐρυκλείδεω Cs; ὁ Εὐρ. cet. libri, Stein. — γένεός γε Rsv; γε om. cet. libri, Stein. — 43. τὸντὸ Bredl.; τὸ αὐτὸ libri, edd. (conf. c. 45). — τὸ καὶ ἐπ' Ἀστ. R(sv)z, ὁ καὶ κτλ. cet. libri; τὸ om. Stein, fortasse rectius (conf. c. 45). — 44. ὀνομαζόμενοι δέ? — ἐκλήθησαν, Rsv ἐπεκλ. — 46. δυοκαίδεκα intercidis post πεπληρωμένοι νέες suspic. Stein, δέκα Cob. — γεγονότες seclusi. — Κύνθιοι Wessel.; κύνθιοι vel κίνθιοι libri. — πρὸς δὲ τούτοις καὶ Σερφίοι suspic. Stein. — 47. Θεσπρωτῶν τε? — 50. ἐληλύθει Werfer, ἐλήλυθε libri. — 53. ἔξοδος Gomperz, ἔσοδος libri. — τὴν ἐν (Rsv ἐπὶ) τῇ ἡπείρῳ; nonne τὴν γε ἐν? — πρὸ om. Rsv, Cob.; fortasse recte. — κατὰ ταῦτα; Stein suspic. κατὰ τοῦτο. — καίτοι περ; seclusi cum Cobeto τοι (om. Rsv). — ἐπὶ (ἐς Rs) τὴν ἀκρόπολιν seclusi cum Cobeto. — 54. ἐνετέλλετο ταῦτα secl. Krueg. — 56. Ἀθηνέων Bek.; Ἀθηναίων libri, Stein. — ὥστε Rsv; ὡς cet. libri, Stein. — 57. οὗ τοι Bek., οὗτοι Rsv; οὗτ' cet. libri, Stein. — τὰς νέας (post ἀπαείρωσι) secl. Stein. — οὐδὲ περὶ μιῆς Plut. — 58. κάρτα τε Rs, Stein; κάρτα δὴ z, κάρτα δὲ cet. libri; fortasse κάρτα τε δὴ (conf. I 189). — κοινόν τι; Krueg. suspic. κοινοῦντά τι. — ἀνέγνωσέ μιν suspic. Stein. — 59. τὸν ante λόγον del. Cob., Gomperz. — ἐν (ante τοῖσι λόγοισι) secl. Krueg. — Κορινθίων scripsi, κορίνθιος libri. — 60. ἡπίως [πρὸς] Krueg.; aut πρὸς spurium aut ἀμείψατο censet Stein. — λόγοισι ἀναξεύξης Krueg., λέγουσι ἀν. libri. — ἐς τὸ (libri ὁ) ἡμιστά Struve; ἐς deletum volebat Krueg., ἀνάγειν supplendum ante νέας Stein censet; idem βραδυτέρας suspic. pro βαρυτέρας, Matthiae βραχυτέρας. — ἅμα γὰρ libri, ἅμα δὲ Stein. — 60β. ἐκ τοῦ πολέμου secl. Stein. — 60γ. γίνεσθαι εὖ suspic. Krueg. — 61. Ἀδείμαντος secl. Stein. — 62. μὲν μενέειν Werfer. — 63. ἀνεδιδάσκετο seclusi cum Cobeto. — ἀνάγη Rsv; ἀγάγη

cet. libri, Stein. — ταύτην δέ; Krueg. ταύτην δὴ (sic s); Stein suspic. τ. δὲ ὦν. — 65. μεταρσιωθέν, Cob. μετάρσιον ἀρθέν. — ἐπὶ τὸ στρατ.; Rsv ἐς τὸ στρατ., fortasse rectius. — οὕτω δὲ Stein, οὕτω δὲ libri. — 66. ἀπικόμενοι (om. Rs) seclusi. — Θεσπιέων τε καὶ CP^hz; τε om. cet. libri, Stein. — ἐπεμνήσθην; ABC, Stein ἐπεμνήσθημεν. — 67. βασιλεὺς seclusi cum Cobeto. — 68 α. κακίστην γενομένην et ἀποδεξαμένην ABC. — ἀνδρῶν secl. Stein. — 68 β. Ἀθηναίων libri, Ἀθηναίων Plut. — 69. ἕα Reiske, ἕα libri. — ἀγαιόμενοι; BCP^{pr}sv, Stein ἀγεόμενοι. — ἀνακρίσι, Rsv κρίσει. — 71. τὰ θννατὰ secl. Krueg. — ἐσεφορέοντο Rsv; ἐσεφέροντο cet. libri, Stein. — 73. νῦν τῇ Schaefer; νῦν τε libri, Stein, qui secl. οἶκεον. — γῆν ἄλλοτρίην suspic. Krueg. — Ἑρμιῶν (vel -ῶν) ABR; ἑρμιῶνη A²C, ἑρμιόνη Ps^{vd}z. — ἀρχόμενοι del. Cob.; ὑπὸ ante τοῦ χρόνου inserendum censet Schweigh. — περίοικοι Rsv, οἱ περίοικοι cet. libri; καὶ οἱ περ. Stein secl. — 74. τὸν δρόμον Eust., δρόμον libri; del. Lobeck, Stein. — τέως Reiske, ἕως libri. — ποιούμενοι; PRsvz, Cob. ποιούμενος. — τῶν αὐτῶν; Krueg. suspic. τῶν πρακτέων vel ποιητέων. — 75. ἔργων, Rsvz ἔργον. — οὗτ' ἔτι Schaefer; οὐτέτι R (οὐτέ τι sv); οὔτε cet. libri, Stein. — τοὺς τε τὰ ὑμέτερα suspic. Stein. — 76. Ψυττάλειαν seclusi cum Cobeto. — ἀπεβίβασαν Rsv; ἀπεβιβάσαντο cet. libri, Stein. — τῆς ante ναυμαχίης (om. PRsz) seclusi. — 77. totum caput seclusi cum Kruegero et Gomperzio. — πρήγματα; Stein suspic. ῥήματα. — πιθέσθαι AP, πείθεσθαι B, τίθεσθαι Cb, πνθέσθαι z (in R lacuna); πίεσθαι Düntzer. — ἐς τοιαῦτα μὲν ἐσβλέψας suspic. Stein; idem paucis infra τολμέω οὔτε τι vel τολ. οὐδέν. — 79. προακηκόεε Matthiae, προακήκοε libri. — 80. τάδε ποιούμενα suspic. Krueg. — ταῦτα δὲ τὰ κάλλιστα seclusi cum Kruegero. — 81. ταῦτα ἔλεγε; Krueg., Stein ἐν-θαῦτα ἔλεγε. — διεκπλῶσαι Naber. — 82. ἀνὴρ Τήνιος Krueg., ἀνὴρ libri. — σὺν δὲ ὦν suspic. Krueg. — 83. ῥήμασι secl. Stein. — τε δὲ διέφαινε Wessel., τε δὲ ἔφαινε AB; τε διέφαινε cet. libri, Stein. — πάντα τὰ Dobree, Gomperz; τὰ om. libri, edd. — οὗτοι μὲν δὴ; Stein suspic. οὗτοί τε δὴ. — ἀπάσας οἱ Ἕλληνες sv(R?)z; οἱ om. ABC(P?), Stein. — 84. ἐπὶ secl. Bek,

defendit Stein. — ἀνακρούσασθε Naber, (Valla). — 85. τοῦδε δὲ Reiske, τοῦδε vel τοῦ δὲ libri. — χάρη et πολλῇ P, χάρη et πολλή cet. libri; χάρη οἱ ἐδ. πολλή z, non male. — 86. καὶ κατὰ τάξιν Stein; in libris καὶ deest. — οὔτε τεταγμ. Baiter, οὐ τεταγμ. libri. — 87. μετεξετέρους secl. Stein. — ἀνδρῶν δὲ Καλυνδέων; — ἔχω γε, s ἔγωγε ἔχω. — 88. ὥστε διαφρυγῆν suspic. Stein. — 89. Ξέρξω δὲ ἑών; — οἱ μὴ Krueg.; καὶ μὴ libri, Stein. — 90. τινες Φοινίκων H. Stephanus, τινες φοίνικες libri. — ἄτε δὲ P^m, Krueg.; ἄτε δὴ libri. — δέ τι Bek., δ' ἔτι vel δὲ ἔτι libri. — φίλος ἑών, Abresch φίλος Ἰώνων ἑών. — Ἰσχενόον H. Stephanus, ἰσχένου libri. — 92. ἡ νηῦς ἡ Σιδ. Stein. — 93. verba ἦσαν δὲ καὶ usque ad finem capitis secl. Krueg. — 94. τὸν Κορινθίων Naber (Plut. mor. p. 870); τὸν Κορίνθιον libri, Stein. — τὰ ἱστία; artic. secl. Krueg. — τῇδε δέ; Stein et Madvig suspic. τῇ δὴ. — ὡς αὐτοί; Stein suspic. καὶ ὡς αὐτοί. — ἐπικρατῆσαι libri, ἐπικρατήσαντες Stein. — τε post οἶοι del. Cob. — 96. ἀποπλησθῆναι Stein, ἀποπλησθαι Buttmann, ἀποπεπλησθαι Abicht, ἀποπλησαι libri. — φρύξουσι Kuhn, φρίξουσι libri. — 97. εὖ secl. Krueg. — 98. ἡ ἡ Schaefer, ἡ libri. — κατ' ἄλλον καὶ ἄλλον suspic. Krueg., in textum recepit Stein (Valla „alium atque alium“). — ἐν Ἑλλησι Stein. — 99. ὡς τάς τε; Cob. requirit ὥστε; an τε quod sequitur τὰς transponendum est? — κατερρήξαντο, Cob. κατηρείξαντο. — ἐπεσελθοῦσα Reiske, Stein; ἐπεξελθοῦσα libri. — Stein requirit καὶ ante βοῇ et τε post τοῦς; facilius fortasse βοῇ δέ τε. — 100. τὸν πάντα τὸν Krueg. — γινόμενον pro γενόμενον Bek.; γινόμενα suspic. Stein. — ποίεε; R ποίειν (ποίηεν s), fortasse rectius. — ἐν Πέρσῃ τοί τι Valck., ἐν π. τοῖσι libri (ἐν τοῖσι π. Rs); antea οὐδὲ γάρ Stein, οὐδὲν γάρ libri. — 101. ὑποκρινέσθαι Bred., ἀποκρινέσθαι libri. — νῦν τε; Krueg. τε in suspicionem vocat; Stein suspic. νῦν ἄγε. — 102. νοεῖν λέγει suspic. Stein. — εὖ κειμένων Wessel. pro ἐκείνων. — περὶ οἶκον τὸν σὸν aut dele cum Steinio et Abichtio aut inserte τῶν cum Kruegero. — 103. verba καὶ πᾶσαι suspecta videntur. — 104. verba οἱ δὲ Πηδασεῖς usque ad Ἐρμότιμος ἦν del. Valck. — 105. κατεστήσατο; Cob., Krueg. κατεκλήσατο. — ἐκτάμων,

Reiske *ἐκταμών*. — 106. *μὲν* *seclusi* (om. Rsv). — *τῶν ἐμῶν* *τις* Rsv, rectius fortasse *τῶν τις ἐμῶν*; cet. libri, Stein *τῶν ἐμῶν τις σε προγόνων*. — *μέμψασθαι* Cob., Madvig; *μέμψασθαι* libri, edd. — 107. *ἐκέλευε* Rsv; *ἐκέλευσε* cet. libri, Stein. — *πειρώμενον* secl. Krueg. — *τῆς ἡπείρου ταύτης*; Rsv *τῆς ἡπείρου, ταύτας*; an *τῆς ἡπείρου ταύτη*? — 108. *σφεῖς* (sic z, *σφέας* Rsv; *σφι* cet. libri, Stein) *κακὸν* (sic Rsv; *κακῶν* cet. libri, Stein) *τὴν Ἑλλάδα* plerique edd.; *ἐργασαίετο* Dind. (*ἐργάσατο* R, *-σαιντο* sz, *-σαιτο* cet. libri, Stein). — *μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ*, Rs *ἐν τῇ Εὐρ. μ.*; verba *ἐν τ. Ε.* ex fine capitis addita videntur. — *τὸν Ἑλλήνων καρπὸν* scripsi; *τὸν τῶν Ἑ. κ. ΑΒ*, Stein; *τῶν Ἑ. κ.* cet. libri et edd. — *ἔλθῃ*; ABCD, Stein *ἔλθοι*. — *ἐκέλευε* del. Cob. — 109. *ποιήσεσθαι*; BRs, Stein *ποιήσασθαι*. — 110. *οἱ ἐπειδὴ* PRsz; *οἱ ἐπειτε* cet. libri, Stein. — *ὁ Ἀθηναῖος* *seclusi*; Θεμ. *ὁ Ἀθ. σοι* plerique libri, Stein; Θεμ. *τοι Ἀθ.* omisso *σοι* R(?)sv. — 111. *αἱ Ἀθῆναι*; artic. om. Rsv, fortasse rectius. — *εὐδαίμονες, αἱ καὶ* Stein. — *οὐδέποτε γὰρ ἂν* Dobree; in libris *ἂν* deest. — *οὐ δόντες χρήματα*; ABC, Stein *οὐ δ. τὰ χρ.* — 112. *χρεώμενοι τοῖσι καὶ πρὸς βασιλέα* ABCD, Stein; *χρ. λόγοισι τ. κ. π. Ἀνδρίους* cet. libri et edd.; *χρεώμενοι* del. Cob., Madvig (Gronov). — 113. *ἄνωγίην* PRsvz; *ἄνωγή* cet. libri, Stein; *ἄωγή* Cob. — *καὶ τὴν ἵππον* Rsv; *καὶ τὴν ἄλλην ἵππον* cet. libri, Stein. — *ἐν δέ*; B¹R, Stein *ἐν δέ* (AB¹ *ἐν δέ*). — *πληθὸς μὲν* PR(sv)z; *τὸ πληθὸς μὲν* cet. libri, Stein. — 115. *καὶ κατ' οὐστίνας ἀνθρ.* secl. Krueg. — *τόν τε φλοιὸν* suspic. Stein. — verba *ταῦτα δ' ἐπόλειον ὅπὸ λιμοῦ* mihi suspicionem movent. — *ἐπιλαβών*, Cob. *ἐπολαβών*. — *διέφθιρες* s, *ἐφθιρες* cet. libri, Stein. — 116. *Θρηῖς* secl. Stein. — 117. *καὶ οὐδένα τε κόσμον* Stein; *καὶ* in libris deest; an *τε* quod extat post *σιτία* (om. PRsz) delendum et *οὐδένα δέ* scribendum est? — 118. *ἐπ' Ἡϊόνα*; nonne *ἐς Ἡϊόνα*? — *χρυσέῳ στεφάνῳ* Rsv; *χρυσῇ στεφάνῃ* cet. libri, Stein. — 119. *ἄλλως* R(sv?), *ἄλλος* cet. libri; *ὁ ἄλλος* suspic. Stein. — *ἐκ τοῦ καταστρ.* Rsv; *ἐπὶ τοῦ καταστρ.* cet. libri, Stein. — *ὅπως*, Madvig *κῶς*. — 120. *τοῦ τε Στρυμόνος*? sed et hoc caput et antecessens suspicionem movent magnam (conf. Krueg.). — 124. ante *Εὐρυβιαδῃ* sup-

plendum ἀνδραγαθίης μὲν vel ex Plut. Them. 17 ἀνδραγίης μὲν censet Stein. — καλλιστεύοντι Rsv; καλλιστεύσαντι cet. libri, Stein. — 127. Βοττιαῖα of R(sv)z; of om. cet. libri, Stein. — 128. περὶ τὰς γλυφίδας Valck. ex Aenea. — καταπλήξαι, Rs καταπλέξαι. — 129. καὶ τῆς πλημμυρίδος secl. Valck. — ἕς τοῦ Ποσειδέωνος ex Rs recepi; τοῦ Π. ἐς cet. libri, edd — 130. ὁ περιγεγόμενος Krueg.; ὁ om libri, Stein. — Ἀρταχάειω Stein, ἀρταχάου libri. — Ἰθαμίτης Wessel., ὁ ἀμίτης vel ὁ ἀμίτης libri; Ἀρταῦντεω αὐτοῦ suspic. Krueg. — 131. Χαρίλειω Stein, χαρίλου vel χαρίλλου libri. — Πολυδέκτεω Valck., πολυδέκτεος libri. — Εὐρυπῶντος, Valck. Εὐρυπῶντος; post hoc nomen τοῦ Σώου inseruit Borh. (Meursius). — ἐπὶ pro δυῶν Paulmier, Stein. — 132. καταπλῶσαι; Stein* suspic. ἀναπλῶσαι. — 133. ἐχειμάζε; Krueg. suspic. ἐχειμέρισε. — Εὐρωπέα; Stein suspic. Εὐρωμέα. — 135. τότε δὲ Wessel.; τότε δὲ libri, Stein — ἐλθεῖν γὰρ Gomperz. — ἔπεσθαι δέ of; Rsvz om. of. — ἐν θάωματι ἐνέχεσθαι suspic. Krueg. — 136. τὸ οὖνομα τὸ μητροπάτορος PRsv. — Ἀλάβανδα, Steph. Byz. Ἀλάβαστρα. — ἅμα δὲ cod. Cantabr., Wessel.; ἅμα τε cet. libri. — post ἐτερογέτης Reiske suppl. Ἀθηναίων; facilius Stein πρόξεινός τέ σφι εἶη. — 137. ἦσαν δὲ Rsv; ἦσαν γὰρ cet. libri, Stein, qui verba ἡ δὲ γυνή . . . ἔπεσσε ante ἦσαν γὰρ κτλ transposuit. — ὀπτῶη AB, ὀπτῶτο cet. libri. — φέροι ἐς R(sv)z; om. ἐς cet. libri, Stein. — ἐκ γῆς τῆς ἑωντοῦ; Rsvd om γῆς. — δέξας ἐς suspic. Stein — 138. τις τῶν παρέδρων; Krueg. suspic. τῶν τις π.; at verba τῶν παρ. suspicionem movent. — ἀπ' Ἀργεος aut delendum aut in ἀπ' ἀρχῆς mutandum censet Krueg — 139. ἐγένετο, Rsvz ἐγεγόνεε. — 140 Ἀλέξανδρος Apr. Rsvz; ὁ Ἀλ. cet. libri, Stein. — 140α ἐς ἐμὲ ἐξ ἐκείνων, Rsz ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμέ; an delendum est ἐξ ἐκείνων? — αἷτιον libri, ἀντίον Valck. — νῦν τί interpunxit Bek.; νῦν τί Stein. — ἀνταειρόμενοι R(sv)z; ἀειρόμενοι cet. libri, Stein. — καὶ νικήσητε del. Cob. — καταλύσασθαι secl. Stein. — 140β ἐξαίρετον μεταίχιμόν τε ABPsv; ἐξαίρετον τὲ μετ. R; ἐξαίρετόν τι μετ. z. — ταῦτα ἔλεξε, Rsv τοσαῦτα ἔλεξε. — 141. πνθόμενοι τε; nonne δέ? — 142. οὔτε γε (R γε om.), Werfer οὔτι γε. — ἀρχήν Schaefer,

ἀρχῆς libri; ἀρχῆθεν Wessel, Stein. — τούτων ἀπάντων (Rsv πάντων); Krueg. suspic. τ. ἀπεόντων, Schaefer τ. ἀπαντώντων; Reiske suppl. ἀνευ, Stein suspic. πᾶρεξι vel χωρίς pro ἄλλως. — ὑμῖν δέ γε Rsv; γε om. cet. libri, Stein. — 143. ἐλευθερίας γλιχόμενοι, P^tRs(v) εἰλευθερίην σκεπτόμενοι. — ὡς Ἀθ. λέγουσι del. Cob. — ἢ τὴν περ Cob. — 144. ἐς (vel εἰς) ἡμέας ἔχουσαν Rsv; πρὸς ἡμ. ἐούσαν cet. libri, Stein. — ἐπεὰν Bred.; ἐπειδὴ libri, Stein. — ὑμέας καιρὸς ἐστὶ Wessel.

LIBER IX.

2. καὶ συνεβ. αὐτῷ del. Cob. — καταστρέφεται Steger, καταστρέφηται libri. — χαλεπά; Stein suspic. χαλεπούς. — ἅπαντα; ABCb, Stein πάντα. — βουλευματα ABCb; ἰσχυρὰ βουλευματα cet. libri, Stein; an σχίσσεις pro ἔξεις? — 3. δεινός τις Rsv; τις om. cet. libri, Stein. — ὅς; Stein suspic. ὁ δέ; Krueg. aliquid intercidisse putat. — 4. προέχων; Krueg. suspic. προσδοκῶν. — ἐλπίσας Rsv; ἐλπίζων cet. libri, Stein. — Rsv πάσης τῆς Ἀττικῆς χώρας καὶ εὐόσης ἥδη ὑπ' ἑωντῶ. — 5. ὧς οἱ excerpt. Paris.; οἱ om. libri, Stein. — προσφέρει Krueg.; προσφέρει libri, Stein. — 6. ἐσβαλόντα qz; εἰβ. P; ἐμβ. cet. libri, Stein. — 7. καὶ ἥδη; Schaefer καὶ δῆ; Madvig τὸ τεῖχος σφι τὸ ἐν τῷ Ἰ. ἐτειχέτο. — ἀνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης secl. Stein. — τὸ διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ suspic. Stein. — τὸν Πέρσην secl. cum Kruegero. — ἐσβαλόντα; AB προσβαλόντα, Stein προσεσβαλόντα. — ἐμμαχέσασθαι Rsv; μαχέσασθαι cet. libri, Stein. — 8. ὑποκρίνεσθαι Cob, ὑποκρίνεσθαι AB; ὑποκρίνασθαι cet. libri, Stein. — 9. τὸν δὲ οἱ Ἀθ. ἔλεγον secl. Stein. — ἀκούσας δὲ ABCb; ἀκούσας δὲ ταῦτα cet. libri. — 10. ἐν φρενὶ λαβόντες Rsz. — καὶ ἐπὶ . . . εἰλώτων om. Rsv, del. Wessel. — μέν νυν Rsv; νυν om. cet. libri, Stein. — πολλὸν τινα χρόνον Rs, Cob.; π. χρ. τ. cet. libri, Stein, qui suspic. ἔτι χρ. — 11. ἐπὶ τὴν (Pz τῆς) ἑωντοῦ ἕκαστος secl. Krueg. — τῇ ἂν s, Struve; ἐπὶ τὴν PRz, ἐπὶ ἣν ABCb, ἐπ' ἣν Stein. — ὥστε οὐκ εἰδότες suspic. Krueg. — τῶντὸ τοῦτο ἐποίησον suspecta hab. Stein; ὀπλῖται om. Rsv. — 13. τοῦ χρόνου om. s, del.

Cob. — πάντα λόγον ABC; τὸν π. λ. cet. libri. — καὶ ὀλίγους R(sv)z; καὶ om. cet. libri, Stein. — ἐν χώρῃ Schweigh.; ἐν in libris deest. — 14. πρόδρομον Schweigh., πρόδρομος libri. — θέλων (om. Paris. 1635 et 2933) del. Schaefer, Krueg., Cob. — 15. ἐχόμενος seclusi cum Cobeto; ἐχόμενος βουλούμενος P^mR(s^v)z; ἐχόμενος sine βουλ. cet. libri, Stein. — στρατοπέδω; B²CP δ, Stein στρατῶ. — τοῦτο ἐποιέετο del. Cob.; τὸντὸ [ἐποιέετο] suspic. Krueg., τὸντὸ τοῦτο ἐπ. Gomperz. — τεταγμένον, Reiske τεταμένον. — 16. κλῖναι, Reiske κλιθῆναι. — [τοὺς] περιγενομένους Cob. — τε ἄμα Rs; ἄμα τε cet. libri, Stein. — ἐστὶ (post ὀδύνη) seclusi; om. P^t, post ἀνθρώποισι extat in Rs. — τοῦ Ὀρχομενίου Θερασάνδρου R(sv)z; art. om. cet. libri, Stein. — 17. (ἐμήδιζον γὰρ δὴ σφόδρα καὶ οὗτοι) οὐκ ἐκόντες Stein; idem ἦδη suspic. pro δὴ. Schweigh. σφόδρα delendum censet. καὶ οὗτοι οὐ σφόδρα, ἀλλ' ὅπ' ἀναγκαιῆς Gomperz. — ἱππέας seclusi; ἱππέας ὁ Μ. ἐκέλευε Rs; ὁ Μ. ἱππέας ἐκέλευσε cet. libri, Stein. — ὡς δὲ ἐποίησαν Rsv; ἐπεὶ δὲ ἐπ. cet. libri, Stein. — 18. ἐπέιτε Rsv; ἐπεὶ cet. libri, Stein. — ἔστασαν Pz (ἔστασαν C^d); ἔστησαν ABRsv, Stein. — 19. Λακεδαιμονίων secl. Stein. — τῶν ἱρῶν secl. Krueg. — ἐκαλλιερέε, τὸ Suevern, ἐκαλλιερέετο libri. — φρασθέντες τε Schaefer. — 20. χρυσάλινόν τε καὶ R(sv)z; τε om. cet. libri (P τε suprascr.), Stein. — προσβάλλοντες v, Eust., Stein; προσβαλόντες cet. libri. — 21. Μεγαρέες λέγουσι ὥδε suspic. Stein. — 22. τὸν γε νεκρὸν Rsv; γε om. cet. libri, Stein. — 23. ἀλλ' ἄμα πάντας Rsv; ἀλλὰ πάντας cet. libri, Stein. — δύο στάδια; Krueg. suspic. δέκα στάδια. — 25. ἐτίμων ἀποθανόντα Rs, ἀποθανόντα ἐτίμων cet. libri. — ἐθάρσθησαν Rsv; ἐθάρσθησάν τε cet. libri, Stein. — τῶν δὴ εἵνεκα καὶ [ταῦτα ἐποίησεν] ἐκλείποντες Krueg. — εὐνδρότερος ἔων suspic. Krueg. — 26. πολλὸς ὠθισμὸς Rsv Psuprascr.; πολλῶν ὠθ. cet. libri, Stein. — νέον; Krueg. suspic. νῦν; idem τότε δ' ἐνδρόμεθα. — ἀγορεύσασθαι, Grashof ἀγορήσασθαι. — κάτοδον τὴν ἐς Πε. — ἐκ πάντων τῶν συμ. ABd, Stein; artic. om. cet. libri. — Φηγέος; Stein suspic. Κηφέος. — ἐν Πελοποννησίοις; ABC ἐν Πελοποννησίοις τε; Stein ἐν Π. γε. — 27. καὶ παλαιὰ suspic. Stein. — καὶ post

ἀναγκαίως et artic. ante Ἰσθμῷ requiro. — τοῦτους πρότερον Rs; τοῦτο μὲν τοῦτους πρ. cet. libri, Stein. — 28. ἔστασαν (vel ἔστασαν) bis PRsvz pro ἔστησαν. — 29. συνάπαντες Rsv; σύμπαντες cet. libri, Stein. — τῶν ἀπάντων τῶν μαχίμων Stein. — ὡς ἔόντων ἐπὶ περὶ ἕκαστον ἄνδρα delere malim. — 30. τοῦ δὲ σύμπαντος Ἑλληνικοῦ Rsv, τοῦ δὲ συμπ. τοῦ Ἑλλ. cet. libri; τοῦ δὲ συμπ. στρατοῦ τοῦ Ἑλλ. suspic. Stein. — 31. verba τὸν ταύτῃ ῥέοντα nonne sunt delenda? — καὶ τοὺς Τεγεάτας Rs; καὶ om. cet. libri, Stein. — ἦν αὐτῶν Pauw, ἦν αὐτοῦ libri. — Μηλιάς καὶ PRsz; M. τε καὶ cet. libri, Stein. — 32. τε καὶ Μυσῶν καὶ Θρηίκων Rs; τε καὶ Θ. καὶ M. cet. libri, Stein. — ἀπεικάζει PRsd; ἐπεικάζει cet. libri, plerique edd. — 33. κατὰ τε ἔθνεα Rsv; τε om. cet. libri, Stein. — Κλυτιάδην del. Valck. — λεωσφέτερον (AB λεὼ σφέτερον); Reiske λεῶ σφέτερον, Cob. πολιήτην σφετ., Naber νεωστὶ σφετ. — δεινά τε ἐπ. suspic. Stein. — 34. αἰτεόμενον Reiske, αἰτεομένους Stein, αἰτεόμενος libri. — πολλῶ πλεῖνες τῶν γ. R(sv)z. — 35. πάντα συνεχώρεον Schaefer; πάντως συν. libri, Stein, qui suspic. μάντιος. συν. — Ἰθώμῃ Paulmier, Ἰσθμῷ vel τῷ Ἰσθμῷ libri. — οἶκος δὲ ὕστ. κατ. τῶν π. ἀγώνων secl. Krueg. — 37. ὑπ' αὐτοῦ; malim πρὸς αὐτοῦ. — ταρσὸν ἑωυτοῦ; Krueg. secl. ἑωυτοῦ, Stein suspic. αὐτοῦ. — ὥστε φυλασσόμενος Rsv; ὡς φυλ. cet. libri, Stein. — οὕτω ὥστε; ABC, Stein οὕτω ὡς. — συγκεκρημένον Reiske; συγκεχωρη(σ)μένον Rsv; συγκεκυρημένον cet. libri, Stein. — 38. μέν νυν Rs; μέντοι cet. libri, Stein. — 39. οὐ ante φειδόμενον om. Rsz, del. Cob. et Gomperz. — 41. πολλὸν δὲ καὶ (sic CPbz, καὶ om. cet. libri) ἄργυρόν τε (ν om. τε) καὶ ἐκπ. Stein suspecta hab. τε καὶ ἐκπώματα. — 42. αὐτὸς Μαρκ.; Rsv αὐτὸς τε M, Gomperz αὐτὸς γε M. — οὐδὲ ἀπολεόμεθα Gomperz. — 43. ἐστὶ post μάχην om. C (auctore Schweigh.), in z extat post Βάκιδι: del. Schweigh., Stein. — 45. λέγω δὴ ὦν suspic. Krueg. — οἱ βάραβοι Rsv, οἱ βάραβ. ἐξαίφνης Ppr.; ἐξ. οἱ β. cet. libri, Stein. — 46. πρόσφερετε Cob. — ἀλλὰ γὰρ Rs; γὰρ om. cet. libri, Stein. — 48. τάξιν ἐκλ. Rsv; στάσιν ἐκλ. cet. libri, Stein. — μούνοι μούνοισι Koen. — 49. ὑπεκρίνεται Rsv; ὑπεκρίνατο cet. libri, Stein. —

ἑστοξεύοντες Rsv; τοξεύοντες cet. libri, Stein. — τοῦ Ἀσωποῦ, CP ἀπὸ τοῦ Α. — 51. μὴ ποιούμενοι Rsv; μὴ om. cet. libri, Stein. — [ὁ] ποταμὸς Stein; verba νῆσος δὲ usque ad τῶντὸ secl. Krueg. — 52. ἐς τὴν δὴ Rsv; δὴ om. cet. libri, Stein. — 53. Πιτανήτεω Koen; Πιτανητέων libri, Stein. — ταῦτ' ἀναινομένου, Rsv ταῦτα νενωμένου. — 54. παρηγόρεον libri omnes, Stein. c. 55 παρηγόρεον PRsz, Cob.; παρηγορέοντο cet. libri, Stein. — 55. μούνους Λακεδαιμονίων Schaefer, μούνους λακεδαιμονίους libri. — ξείνους, ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους Rs; alterum ξείνους om. cet. libri, Stein; ξείν. λ. τ. β. del. Werfer, alii. — τὸν Ἀθηναῖον κήρυκα ABC corr., Stein; idem suppleendum suspic. τραπόμενος; Krueg. secl. πρὸς τε et ὁ Πανσανίης. — 57. ἀρχὴν γε Schweigh., ἀρχὴν τε libri. — ἰδέη τέχνη; aut τέχνη delendum aut ἰδέη μὴ τέχνη scribendum censet Madvig. — 58. ἔτι τί, Krueg. ἔτι τι. — καταρρωδήσαντα δὲ suspic. Krueg. — 59. κατὰ στίβον τὸν Ἑλλήνων? — ἕκαστος εἶχον R(sv)bz; ἕκαστοι εἶχον cet. libri, Stein; ἕκαστος εἶχε Cob. — 60. δέδεκται Cob.; δέδοκται libri, Stein. — 61. ἐπιπτον δὲ libri (δ' AB, δι' C), Stein; ἐπιπτόν τε vulgo. — 62. κοτὲ ἐγένετο AB; κ. ἐγένετο cet. libri, Stein. — μάχη ἰσχυρὴ Ppr.Rs; ἡ μάχη ἰσχ. cet. libri, Stein (conf. c. 70). — ἀντίοι ἕστασαν suspic. Stein. — [πρὸς] ἀνεπιστήμονες ἦσαν Krueg.; malim ἦσαν delere. — 63. ἀγῶνα (Rs ἀγῶνας) ἐποίηϋντο; Stein suspic. τὸν ἀγῶνα ἐπ. — 64. τὸ τοῖσι Σπαρτιήτησι Rs; fortasse excidit γενόμενον. — Ἀριμνήστον Rs, Plut Arist. 19; Ἀειμνήστον cet. libri, Stein. — 65. ἐς τε τὸ στρατ. suspic. Stein. — ἐν τῷ βεβήλῳ; artic. fortasse est delendus (conf. Thuc. IV 97). — τὸ ἱρὸν del. Valck., ἀνάκτορον (P corr. Rsv ἀνακτόριον) del. Bred., utrumque retinuit Stein. — 66. ἑστρατίγες Ἀρτάβαζος ABC; ἑστρ. ὁ Ἀρτ. cet. libri, Stein. — verba ἀπὸ τῆς μάχης nonne delenda sunt? — κατηρητημένως AB (-ος CPδ), κατηρητισμένως R (-ος sv?). — ξύλινον τεῖχος s; om. τεῖχος cet. libri, Stein; rectius abest τεῖχος, ut opinor, post Θηβαίων. — 67. ante καὶ τῶν ἄλλων Stein non interpunxit; Krueg. suspic. διαμαχεσάμενοι et ἀποδεξάμενοι. — 68. ὅτε καὶ τοὺς Πέρσας suspic. Stein. — 69. οἱ Θηβαίων ἱππύται Rs; οἱ τῶν Θ. ἱπ. cet libri,

Stein. — 70. ἤρειπον ~~dz~~; ἤριπον cet. libri, Stein. — οὐδέ τις αὐτῶν ἀλλῆς Stein. — χώρῳ (C pr. R χρόνῳ) secl. Krueg. — 71. ἰσχυρότατον PRsz; ἰσχυρότερον cet. libri, Stein. — ὄνειδος τε καὶ suspic. Stein. — Σπαρτιῆται Krueg.; ὁ Σπαρτιήτης ABC, Stein, qui suspic. ὁ Πιτανήτης; σπαρτιήτης cet. libri. — ἐκλιπόντα Rsv; ἐκλείποντα cet. libri, Stein. — 73. ἐὼν δῆμον Koen; ἐκ δῆμον libri (s om. ἐκ), Stein. — 74. ἀπικνεόμενοι ἐς μάχην suspic. Stein. — ἐπίσημον ἄγκυραν Rsv; ἐπίσημον om. cet. libri, Stein. — 75. ὅτε περικατημένων Rs, Krueg. ex conjectura; ὅτι περ. cet. libri, Stein. — 76. αἱ ἀμφίπολοι Reiske. — [ἐς] τόδῃ Krueg. — Stein adnot. ἐν Kō z, ἐκ κῶ R, ἐν κῶ ceteri; Schweigh. ἐκ Kō F (= C), ἐκ Kō Pb (= d) ἐν Kō ceteri; Gaisfordio auctore in s εἶχεν legitur ante ἐν Kō; si deleveris ἐν Kō, non repugno. — ταῦτα εἰπας sv(R?); ταῦτα δὲ εἰπας cet. libri, Stein. — τότε μὲν μιν suspic. Bek. — ἀπικέσθαι (om. Rs) seclusi cum Kruegero. — 77. μετὰ ταῦτα secl. Krueg. — 78. ὁ Πυθέω R(sv); ὁ om. cet. libri, Stein. — ἐὼν τὰ πρῶτα Cob., Stein; ἐὼν deest in libris. — τετιμωρήσεται Suevern, τετιμώρησαι libri. — 79. ταῦτά Bek.; ταῦτα libri, Stein. — τετιμωρήσθαι ψυχῇσι γε Gomperz. — 80. οὐδὲ εἰς Rsv; οὐδεὶς cet. libri, Stein. — 81. τὸν ἄγγυρον PR(sv)z; τὸν om. cet. libri, Stein. — τάλαντα; Stein suspic. ἄρματα. — τε καὶ ἐδόθη om. Rsv, del. Cob.; forsitan recte. — 82. τὴν M. κατασκευὴν, Athen. τὴν M. παρασκευ.; Schweigh. suspic. τὴν M. σκηνὴν. — ἀρτοκόπους, Cob. ἀρτοπόπους (Athen. ἀρτοποιούς). — καθὼς del. Abicht, Gomperz; καὶ Schaefer, κατὰ Bred., ὡς καὶ Stein. — τοῦ δειπνον τὴν παρασκευὴν R(sv) Athen.; τὴν om. cet. libri, Stein. — τὸν Πανσανίην (post εἰπεῖν) del. Cob. — τοῦ Μήδου Schaefer; τοῦ Μήδου ἡγεμόνος s; τοῦ Μήδων ἡγεμόνος cet. libri, Stein; τοῦ Μήδων βασιλῆος z; τοῦδε quod antecedit in plerisque libris om. Rs, Athen., retinuit Stein. — ἐς ἡμέας; suspicor ὡς ἡμέας; an ἀπαιρησόμενος est delendum? — 83. ἐτι τούτων Valck., ἐπὶ τούτων libri; τούτων ἐπὶ τῶν νεκρῶν κτλ. Stein. — κατὰ τὸ ἄνω [τῆς γνάθου] et paucis infra τοὺς τε προσθίους καὶ γομφίους Stein; verba ἐφάνη δὲ καὶ τόδε usque ad (c. 84) τρόπῳ τοιούτῳ ἐφάνη secl. Krueg.

(Gomperz). — 85. *ἰρένας* et *ἰρένες* Valck., *ἰρέας* et *ἰρέες* libri (αβ-AB). — *ὅσοις καὶ φαίνονται* suspic. Krueg. — *δεηθέντων Αἰγινητέων* PRsz; *δεηθ. τῶν Αἰγ.* cet. libri, Stein. — 86. *στρατεύεσθαι*, ABC *στρατεύειν*. — 87. *ἡμεῖς δὲ ἡμέας* Krueg. — 88. *διωθέεσθαι*, Rs *διώσασθαι*, Cob. *σωθήσεσθαι*. — 89. *οἶετο* secl. Cob. — *κατὰ τάχος τὴν* scripsi; *κατὰ τάχιστα* s, *κατὰ ταχίστην* cet. libri; *κατὰ τάχος* Stein. — *κατὰ πόδας ἔμευ*, Krueg. κ. π. μευ; fortasse *ἔμευ* (om. Rs) est delendum. — *Θρηίκων τε* R(sv); *τε* om. cet. libri, Stein. — 90. *τὸ ἐν Μνυκάλῃ* suspic. Krueg. — *ἐπειδὴ γὰρ* PRsz; *ἐπεὶ γὰρ δὴ* cet. libri, Stein. — 91. *ὁ ξεῖνος ὁ* (CP ὁ om.) *Σάμιος* et *θεοῦ ποιεύντος* del. Gomperz. — *τί τοι τὸ οὐνομα*; Rs *τὸ* om., fortasse recte. — *τὸν ἡγησίστρατον* (sic Rs; *τὸν ἡγησιστράτον* cet. libri, Stein) suspecta hab. Valck., Naber, Gomperz, Cob. — 92. *οἱ μὲν δύο* suspic. Bek.; „nec peius μὲν ἄλλοι: ni potius verba μετὰ — ποιεύμενος abicienda sunt“ Stein. — *τοῦ τὸν πατέρα* Rsv; *τούτου τὸν πατέρα* cet. libri, Stein; *Εὐήνιον* quod nomen sequitur nonne melius abest? Stein transposuit *Εὐήνιον κατέλαβε*. — 93. *παρὰ Χῶνα ποταμὸν* Stein (ex Theognosto). — *χώρης* secl. Stein. — *κατακοιμίσαντας* (s pr.) et *κατακοιμίσαντα* (R) Reiske. — *τὴν φυλακὴν παρελθόντες* R(sv) Psuprascr. — *ἀλλ' ὥς*; Krueg. *ἀλλ'* secl. (s ὥς δέ); Stein suspic. *ἀλλά πως*. — *καρπὸν* (om. Rs) seclusi cum Abichtio. — *ἐπεῖτε* Reiske, *ἐπειτα* libri. — verba *ἐπειτα* usque ad *ἔφραζον* secl. Krueg.; *τοὺς προφήτας* et *οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον* secl. Stein; idem secl. paucis infra καὶ δι-καιοῖ. — *Εὐήνιον* (post *προβάτων*) suspectum videtur. — *τελειομένων*; Stein suspic. *ἐπιτελ.* — 94. *προέθεσαν*, Cob. *προσέθεσαν*. — *τῶν ἀστῶν ἀνδράσι τρισὶ* Gomperz. — *δώσειν* secl. Stein. — *τὸ ἐνθεῦτεν* suspic. Krueg.; *ἐποίησε, τὸ ἐνθεῦτεν* Stein. — 96. *Καλάμοισι* Larcher ex Athenaeo; *λαμίοισι* Rs; *Καλαμίοισι* cet. libri, Stein. — *Ἰωνίην τε* R; fortasse aliquid intercidit. — *ἔρυνά τε* Stein. — 97. nonne melius *παρὰ τῶν Ποτινιέων τὸ ἱρόν*? — *Γαῖσωνά τε ποταμὸν* suspic. Stein. — *ἔστι ἱρόν* Rsv; *ἔστι* om. cet. libri, Stein. — *καὶ ὥς νικήσοντες* κτλ. secl. Krueg.; γὰρ *παρεσκ.* secl. Stein. — 98. *ἐν ἀπορίῃ* Rsv; *ἐν* om. cet. libri, Stein. — *τὰ ἄλλα* Rsv; *τὰ* om. cet. libri, Stein. —

ἐπὶ τῆς Μυκάλης; malim ἐπὶ τὴν Μυκάλην vel ἐπὶ Μυκάλης. — ὅσοι Rsv; οἱ cet. libri, Stein. — Ἥρης Roscher; Ἥβης libri, edd. — ἐπακούσας Bek.; ἑσακούσας ABC, ἀκούσας cet. libri; paucis infra ἐπακούσαντος Rsv, Bek.; ἀκούσαντος cet. libri; Stein utroque loco praepositionem om. — αὐτὸς δὲ τοῦτου ἐὼν τυγχ. νόος τοῦ κηρύγματος suspic. Stein; verba αὐτὸς δὲ οὗτος usque ad finem capitis seclusi cum Kruegero. — 99. ἐποίεον δὲ τοῦτο τοῦδε suspic. Krueg., recepit Stein; verba ἐποίεον usque ad finem enuntiat del. Gomperz. — 100. παρεσκευάστο Reiske, Bek.; παρεσκευάδατο libri, Stein. — αὐτῆς secl. Krueg.; συμπίπτοντος pro συμπιπτούσης Reiske, alii. — 101. πρὶν ἢ Rsv. — ὥς τῶν Ἑλλήνων; Krueg. suspic. ὥς τῶν ἄλλων Ἑλλ. vel ὥς τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι Ἑλλ., Stein ἐκείνη vel ἄλλων supplendum censet. — 102. ἔτι del. Schaefer, ante περιήσαν transponendum censet Steger. — ὄρθια, Stein ὀρθά. — ἡμύνοντό τε; Krueg. suspic. οἱ δ' ἡμύνοντο. — οὕτω φερόμενοι Gomperz. — [συν]επισπόμενοι Cob. — 103. ὁ στρατηγὸς Περ. suspic. Krueg., Σικωνίων (vel ὁ Σικωνίος) στρατηγὸς Περ. Stein. — τῶν δὲ Σαμίων Rsv; τῶν τε Σ. cet. libri, Stein. — 104. ἐκ τῶν Περσέων Valek.; ἐκ deest in libris. — δὴ ἔφερον z, διέφερον libri. — κτείνοντες del. Gomperz. — 105. Εὐθόινον, AB εὐθόνον, Rs εὐθύνον. — 106. ἐμπόρια (ABCd ἐμπόλια), Stein ἐμπολαῖα; idem antea suspic. ἐγκρατεῖς εἶησαν. — οὐδὲ Πελοποννησίους Schweigh., οὐδὲ πελοποννησίοισι libri; „an deest προσήκειν?“ Stein. — ἐς τὸ συμμ. ἐσεποιήσαντο suspic. Krueg.; idem ἢ μὲν ἐμμετέειν. — 107. τὰ ἄκρα τε Rsv; τε om. cet. libri, Stein. — Ἀρταῦντεω secl. Stein. — δορυφόροι Μασίστεω R(sv)dz, fortasse rectius. — Κιλικίης; Krueg. suspic. Λυκίης. — 108. προσέφερε Rsv; προσεφέρετο cet. libri, Stein. — 109. αἰτῆσαι ὑπισχνέτο, Rs αἰτήσεσθαι ὑπισχνέται; Cob. αἰτήσιν ὑπ.; Madvig πᾶν ἂν et αἰτῆσαι. — εἰκάζουση z; εἰκάζουσα libri, quod tuetur Gomperz. — 110. ἐν ἡμέρῃ Rsv, Athen.; ἐν om. cet. libri, Stein. — 111. σὺ γὰρ εἰς suspic. Stein. — 112. τὴν γυναικα τὴν Μασίστεω R(sv)z; τ. γ. τοῦ Μ. cet. libri, Stein; pro τοῦ Ξέξω malim cum Kruegero τοὺς Ξ. — 113. ἔστεργόν τε R(sv)dz; τε om. cet. libri, Stein. — 114. δια-

βαλόντες Rs; διαβάντες cet. libri, Stein. — 116. δεινός τε CRs; δεινός δὲ cet. libri, Stein; an δέ τε? — χρήματα τὰ ἐξ Ἑλ. suspic. Stein; idem διέβαλε pro διεβάλετο et τῆς δίκης pro δίκης. — δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον seclusi cum Gomperzio. — ἀφυλάκτω sv (ἀφυλάκτω R); ἀφύκτως cet. libri, Stein. — 117. ἐπεὶ δὲ πολιορκέουσι suspic. Krueg. — ἡσχαλλον Rds v; καὶ ἡσχαλλον cet. libri, Stein. — 118. τὸ ὀπίσθε suspic. Stein. — πόλιν ἔσχον suspic. Krueg. — 119. ἐκφυγόντα Rsv; ἐκφεύγοντα cet. libri, Stein. — ἄλλω τρόπῳ del. Gomperz. — ὡς κατελαμβάνοντο z, edd. vett., Gomperz, Stein; καὶ ὡς κατ. libri. — 120. τίνεσθαι; v σίνεσθαι, Rs σινέεσθαι, Valck. τίνυσθαι. — ἄποινά οἱ τ. ἐθ. ἐπιθεῖναι; Pauw μοι pro οἱ; ABC ἐπιχθῆναι pro ἐπιθεῖναι, Eltz ὑποστῆναι, Dietsch ἀντιθεῖναι, Krueg. ἀποτίσαι. — τῶν ἔλαβον χρημάτων suspic. Stein. — ὁ νόος z; ὁ om. libri, Stein. — πρὸς σανίδας Dobree, πρὸς deest in libris; σανίδι Reiske. — τοῦ Ἀρταῦκτεω; fortasse αὐτοῦ Ἀρταῦκτεω; an τοῖσι Ἀρτ.? — 121. ἐπὶ πλέον Werfer, ἔτι πλέον libri. — 122. κατελὼν Ἀστυάγεα del. Gomperz; pro σοὶ s, cod. Palat. 152 σύ. — σχόντες; Rsv, Gomperz ἔχοντες. — μαλακοὺς ἀνδρας Rsv; ἀνδρας om. cet. libri, Stein.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΠΕΜΠΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΤΕΡΤΙΧΟΡΗ.

ΟΙ ΔΕ ἐν τῇ Εὐρώπῃ τῶν Περσέων καταλειφθέντες 1
ὑπὸ Δαρείου, τῶν ὁ Μεγάβαζος ἦρχε, πρώτους μὲν
Περινθίους Ἑλλησποντίων οὐ βουλομένους ὑπηκόους
εἶναι Δαρείου κατεστρέψαντο, περιεφθέντας πρότερον
καὶ ὑπὸ Παιόνων τρηχέως. οἱ γὰρ ὧν ἀπὸ Στρυμόνος
Παῖονες χρήσαντος τοῦ θεοῦ στρατεύεσθαι ἐπὶ Περιν-
θίους, καὶ ἦν μὲν ἀντικατιζόμενοι ἐπικαλέσωνταί σφεας
οἱ Περινθιοὶ ὀνομαστὶ βώσαντες, τοὺς δὲ ἐπιχειρέειν,
ἦν δὲ μὴ ἐπιβώσωνται, μὴ ἐπιχειρέειν, ἐποίηον οἱ
Παῖονες ταῦτα. ἀντικατιζομένων δὲ τῶν Περινθίων
ἐν τῷ προαστείῳ, ἐνθαῦτα μουνομαχίῃ τριφασίῃ ἐκ
προκλήσιός σφι ἐγένετο· καὶ γὰρ ἄνδρα ἀνδρὶ καὶ
ἵππον ἵππῳ συνέβαλον καὶ κύνε κυνί. νικῶντων δὲ
τὰ δύο τῶν Περινθίων, ὥς ἐπαιώνιζον κεχαρηκότες,
συνεβάλοντο οἱ Παῖονες τὸ χρηστήριον αὐτὸ τοῦτο
εἶναι καὶ εἰπὴν κου παρὰ σφίσι αὐτοῖσι· Νῦν ἂν εἴη
ὁ χρησμὸς ἐπιτελούμενος ἡμῖν, νῦν ἡμέτερον τὸ ἔργον.
οὕτω τοῖσι Περινθίοισι παιωνίσασι ἐπιχειροῦσι οἱ
Παῖονες καὶ πολλόν τε ἐκράτησαν καὶ ἔλιπόν σφεων
ὀλίγους. τὰ μὲν δὴ ἀπὸ Παιόνων πρότερον γενόμενα 2

ὥδε ἐγένετο· τότε δὲ ἀνδρῶν ἀγαθῶν περὶ τῆς ἐλευθερίας γινομένων τῶν Περινηθίων οἱ Πέρσαι τε καὶ ὁ Μεγάβαζος ἐπεκράτησαν πλήθεϊ. ὥς δὲ ἐχειρώθη ἡ Πέρινθος, ἤλαυνε τὸν στρατὸν ὁ Μεγάβαζος διὰ τῆς Θρηίκης, πᾶσαν πόλιν καὶ πᾶν ἔθνος τῶν ταύτῃ οἰκνυμένων ἡμερούμενος βασιλεί· ταῦτα γὰρ οἱ ἐνετέταλτο ἐκ Δαρείου, Θρηίκην καταστρέφεσθαι.

- 3 ΘΡΗΙΚΩΝ δὲ ἔθνος μέγιστόν ἐστι μετὰ γε Ἰνδοῦς πάντων ἀνθρώπων. εἰ δὲ ὑπ' ἐνὸς ἄρχοιτο ἢ φρονέοι κατὰ τούτῳ, ἅμαχόν τ' ἂν εἴη καὶ πολλῷ κράτιστον πάντων ἔθνέων κατὰ γνώμην τὴν ἐμήν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ἄπορόν σφι καὶ ἀμήχανον μὴ κοτε ἐγγένηται· εἰσὶ δὴ κατὰ τοῦτο ἀσθενέες. οὐνόματα δ' ἔχουσι πολλὰ κατὰ χώρας ἕκαστοι, νόμοισι δὲ οὔτοι παραπλησίοισι πάντες χρεῶνται κατὰ πάντα, πλὴν Γετέων καὶ Τραυσῶν
- 4 καὶ τῶν κατύπερθε Κρηστωναίων οἰκεόντων. τούτων δὲ τὰ μὲν Γέται οἱ ἀθανατίζοντες ποιεῦσι, εἴρηται μοι· Τραυσοὶ δὲ τὰ μὲν ἄλλα πάντα κατὰ ταῦτά τοῖσι ἄλλοισι Θρήξι ἐπιτελέουσι, κατὰ δὲ τὸν γινόμενόν σφι καὶ ἀπογινόμενον ποιεῦσι τοιάδε· τὸν μὲν γενόμενον περιζόμενοι οἱ προσήκοντες ὀλοφύρονται, ὅσα μιν δεῖ ἐπεῖτε ἐγένετο ἀναπλῆσαι κακά, ἀνηγεόμενοι τὰ ἀνθρωπία πάντα πάθεα, τὸν δ' ἀπογενόμενον παίζοντές τε καὶ ἡδόμενοι γῇ κρύπτουσι, ἐπιλέγοντες ὅσων
- 5 κακῶν ἑξαπαλλαχθεὶς ἐστι ἐν πάσῃ εὐδαιμονίῃ. οἱ δὲ κατύπερθε Κρηστωναίων ποιεῦσι τοιάδε· ἔχει γυναικας ἕκαστος πολλὰς· ἐπεὰν ᾧ τις αὐτῶν ἀποθάνῃ, κρίσις γίνεται μεγάλη τῶν γυναικῶν καὶ φίλων σπουδαὶ ἰσχυραὶ περὶ τοῦδε, ἵτις αὐτέων ἐφιλέετο μάλιστα ὑπὸ τοῦ ἀνδρός· ἢ δ' ἂν κριθῇ καὶ τιμηθῇ, ἐγκωμιασθεῖσα

ὑπὸ τε ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν σφάζεται ἐς τὸν τάφον
ὑπὸ τοῦ οἰκνησιότατου ἑωυτῆς, σφαχθεῖσα δὲ συνθάπτεται
τῷ ἀνδρί· αἱ δὲ ἄλλαι συμφορὴν μεγάλην ποιεῦνται·
ὄνειδος γὰρ σφι τοῦτο μέγιστον γίνεται.

Τῶν δὲ δὴ ἄλλων Θρηήκων ἐστὶ ὅδε νόμος· πω- 6
λέουσι τὰ τέκνα ἐπ' ἐξαγωγῇ. τὰς [δὲ] παρθένους οὐ
φυλάσσουσι, ἀλλ' ἑῷσι τοῖσι αὐταὶ βούλονται ἀνδράσι
μίσγεσθαι. τὰς δὲ γυναῖκας ἰσχυρῶς φυλάσσουσι· [καὶ]
ὠνέονται τὰς γυναῖκας παρὰ τῶν γονέων χρημάτων
μεγάλων. [καὶ] τὸ μὲν ἐστίχθαι εὐγενὲς κέκριται, τὸ
δὲ ἄστικτον ἀγεννές. ἀργὸν εἶναι κάλλιστον, γῆς δὲ
ἐργάτην ἀτιμότατον. τὸ ζῆν ἀπὸ πολέμου καὶ ληιστύος
κάλλιστον. οὗτοι μὲν σφεων οἱ ἐπιφανέστατοι νόμοι
εἰσὶ. θεοὺς δὲ σέβονται μύνηνους τούσδε, Ἄρεα καὶ 7
Διόνυσον καὶ Ἄρτεμιν· οἱ δὲ βασιλεῖς αὐτῶν, πάρεξ
τῶν ἄλλων πολιητέων, σέβονται Ἑρμῆν μάλιστα θεῶν
καὶ ὁμνύουσι μῦνον τοῦτον καὶ λέγουσι γεγονέναι
ἀπὸ Ἑρμέω ἑωυτούς. ταφαὶ δὲ τοῖσι εὐδαίμοσι αὐτῶν 8
εἰσὶ αἶδε· τρεῖς μὲν ἡμέρας προτιθεῖσι τὸν νεκρὸν καὶ
παντοῖα σφάζαντες ἱρήμια εὐωχέονται, προκλαύσαντες
πρῶτον· ἔπειτα δὲ θάπτουσι κατακαύσαντες ἢ ἄλλως
γῇ κρύψαντες, χῶμα δὲ χέαντες ἀγῶνα τιθεῖσι παν-
τοῖον, ἐν τῷ τὰ μέγιστα ἕεθλα τίθεται κατὰ λόγον
μουνομαχίης. ταφαὶ μὲν δὴ Θρηήκων εἰσὶ αἶδε.

Τὸ δὲ πρὸς βορέῳ ἔτι τῆς χώρας ταύτης οὐδεὶς 9
ἔχει φράσαι τὸ ἀτρεκές, οἵτινές εἰσι ἄνθρωποι οἰκέοντες
αὐτήν, ἀλλὰ τὰ πέρην ἤδη τοῦ Ἰστρου ἔρημος χώρα
φαίνεται ἐοῦσα καὶ ἄπειρος. μύνηνους δὲ δύναιμι πυ-
θέσθαι οἰκέοντας πέρην τοῦ Ἰστρου ἀνθρώπους τοῖσι
οὔνομα εἶναι Σιγύννας, ἐσθῆτι δὲ χρεωμένους Μηδικῇ.

- τοὺς δὲ ἵππους αὐτῶν εἶναι λασίους ἅπαν τὸ σῶμα,
 ἐπὶ πέντε δακτύλους τὸ βάθος τῶν τριχῶν, σμικροὺς
 δὲ καὶ σιμοὺς καὶ ἀδυνάτους ἄνδρας φέρειν, ζευγνυ-
 μένους δὲ ὑπ' ἄρματα εἶναι ὀξυτάτους· ἄρματηλατέειν
 δὲ πρὸς ταῦτα τοὺς ἐπιχωρίους. κατήκειν δὲ τούτων
 τοὺς οὖρους ἀγχοῦ Ἐνετῶν τῶν ἐν τῇ Ἀρδίῃ. εἶναι
 δὲ Μήδων σφέας ἀποίκους λέγουσι· ὅπως δὲ οὗτοι
 Μήδων ἵποικοι γερόνασι, ἐγὼ μὲν οὐκ ἔχω ἐπιφράσα-
 σθαι, γένοιτο δ' ἂν πᾶν ἐν τῷ μακροῷ χρόνῳ. σιγύννας
 δ' ὧν καλέουσι Λίγυες οἱ ἄνω ὑπὲρ Μασσαλῆς οἰκούν-
 10 τες τοὺς καπήλους, Κύπριοι δὲ τὰ δόρατα. ὥς δὲ
 Θορήκες λέγουσι, μέλισσαι κατέχουσι τὰ πέτρην τοῦ
 Ἰστρου, καὶ ὑπὸ τούτων οὐκ εἶναι διελθεῖν τὸ προ-
 σωτέρω. ἐμοὶ μὲν νυν ταῦτα λέγοντες δοκεῖνσι λέγειν
 οὐκ οἰκότα· τὰ γὰρ ἥδη ταῦτα φαίνεται εἶναι δύσριγα·
 ἀλλὰ μοι τὰ ὑπὸ τὴν ἄρκτον ἀοίκητα δοκέει εἶναι διὰ
 τὰ ψύχρα. ταῦτα μὲν νυν τῆς χώρας ταύτης πέρι
 λέγεται, τὰ παραθαλάσσια δ' ὧν αὐτῆς Μεγάβαζος
 Περσέων κατήκοα ἐποίησε.
 11 Δαρεῖος δὲ ὥς διαβὰς τάχιστα τὸν Ἑλλήσποντον
 ἀπῆκετο εἰς Σάρδεις, ἐμνήσθη τῆς ἐξ Ἰστιαίου τε τοῦ
 Μιλησίου εὐεργεσίης καὶ τῆς παραινέσεως τοῦ Μυτι-
 ληναίου Κώεω, μεταπεμπάμενος δὲ σφεας εἰς Σάρδεις
 ἐδίδου αὐτοῖσι αἵρεσιν. ὁ μὲν δὴ Ἰστιαῖος, ἅτε τυραν-
 νεύων τῆς Μιλήτου, τυραννίδος μὲν οὐδεμιῆς προσ-
 εχρήριζε, αἰτέει δὲ Μύρκινον τὴν Ἥδωνῶν, βουλόμενος
 ἐν αὐτῇ πόλιν κτίσαι. οὗτος μὲν δὴ ταύτην αἰρέεται,
 ὁ δὲ Κώης, οἷά τε οὐ τύραννος δημότης τε ἐὼν, αἰτέει
 Μυτιλήνης τυραννεῦσαι. τελεωθέντων δὲ ἀμφοτέροισι
 12 οὗτοι μὲν κατὰ εἶλοντο ἐτράποντο, Δαρεῖον δὲ συνήνευκε

προῆγμα τοιόνδε ιδόμενον ἐπιθυμῆσαι ἐντείλασθαι Μεγα-
 βάζω Παίονας ἐλόντα ἀνασπάστους ποιῆσαι ἐκ τῆς Εὐρώ-
 πης ἐς τὴν Ἀσίην· ἦν Πίργης καὶ Μαντύης ἄνδρες
 Παίονες, οἳ ἐπέιτε Δαρεῖος διέβη ἐς τὴν Ἀσίην, αὐτοὶ
 ἐθέλοντες Παίωνων τυραννεύειν ἀπικνέονται ἐς Σάρδις,
 ἅμα ἀρόμενοι ἀδελφεὴν μεγάλην τε καὶ εὐειδέα. φυλά-
 ξαντες δὲ Δαρεῖον προκατιζόμενον ἐς τὸ προάστειον
 τὸ τῶν Λυδῶν ἐποίησαν τοιόνδε· σκευάσαντες τὴν
 ἀδελφεὴν ὥς εἶχον ἄριστα ἐπ' ὕδωρ ἔπεμπον ἄγγος
 ἐπὶ τῇ κεφαλῇ ἔχουσαν καὶ ἐκ τοῦ βραχίονος ἵππον
 ἐπέλκουσαν καὶ κλώθουσαν λίνον. ὥς δὲ παρεξήιε ἡ
 γυνή, ἐπιμελὲς τῷ Δαρείῳ ἐγένετο· οὔτε γὰρ Περσικὰ
 ἦν οὔτε Λύδια τὰ ποιεύμενα ἐκ τῆς γυναικός, οὔτε
 πρὸς τῶν ἐκ τῆς Ἀσίας οὐδαμῶν. ἐπιμελὲς δὲ ὥς οἱ
 ἐγένετο, τῶν δορυφόρων τινὰς πέμπει κελεύων φυλάξαι
 ὅ τι χρήσεται τῷ ἵππῳ ἢ γυνή. οἱ μὲν δὴ ὀπίσθε
 εἶποντο, ἡ δὲ ἐπέιτε ἀπῆκετο ἐπὶ τὸν ποταμόν, ἤρσε
 τὸν ἵππον, ἄρσασα δὲ καὶ τὸ ἄγγος τοῦ ὕδατος ἐμπλη-
 σαμένη τὴν αὐτὴν ὁδὸν παρεξήιε, φέρουσα τὸ ὕδωρ
 ἐπὶ τῆς κεφαλῆς καὶ ἐπέλκουσα ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν
 ἵππον καὶ στρέφουσα τὸν ἄτρακτον. θωμάζων δὲ ὁ 13
 Δαρεῖος τὰ τε ἤκουσε ἐκ τῶν κατασκόπων καὶ τὰ
 αὐτὸς ὥρα, ἄγειν αὐτὴν ἐκέλευε ἑωυτῷ ἐς ὄψιν. ὥς
 δὲ ἤχθη, παρῆσαν καὶ οἱ ἀδελφεοὶ αὐτῆς οὐ κη πρόσω
 σκοπιὴν ἔχοντες τούτων. εἰρωτῶντος δὲ τοῦ Δαρείου
 ὁποδαπὴ εἴη, ἔφασαν οἱ νεηνίσκοι εἶναι Παίονες καὶ
 ἐκείνην εἶναι σφέων ἀδελφεήν. ὁ δ' ἀμείβετο, τίνες
 δὲ οἱ Παίονες ἀνθρώποι εἰσι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι,
 καὶ τί κεῖνοι ἐθέλοντες ἔλθοιεν ἐς Σάρδις. οἱ δὲ οἱ
 ἔφραζον ὥς ἔλθοιεν μὲν ἐκείνῳ δῶσόντες σφέας αὐτούς,

- εἶη δὲ ἡ Παιονίη ἐπὶ τῷ Στρυμόνι ποταμῷ πεπολι-
 σμένη, ὃ δὲ Στρυμὼν οὐ πρόσω τοῦ Ἑλλησπόντου,
 εἶησαν δὲ Τευκρῶν τῶν ἐκ Τροίης ἄποικοι. οἱ μὲν
 δὴ ταῦτα ἕκαστα ἔλεγον, ὃ δὲ εἰρώτα εἰ καὶ πᾶσαι
 εἶησαν αὐτόθι αἱ γυναῖκες οὕτω ἐργάτιδες. οἱ δὲ καὶ
 τοῦτο ἔφασαν προθύμως οὕτω ἔχειν· αὐτοῦ γὰρ ὦν
 14 τούτου εἵνεκα καὶ ἐποιέετο. ἐνθαῦτα Δαρεῖος γράφει
 γράμματα Μεγαβάζῳ, τὸν ἔλιπε ἐν τῇ Θρηίκῃ στρα-
 τηγόν, ἐντελλόμενος ἐξανασιῆσαι ἐξ ἡθέων Παίονας
 καὶ παρ' ἑωυτὸν ἀγαγεῖν καὶ αὐτοὺς καὶ τέκνα τε καὶ
 γυναῖκας αὐτῶν. αὐτίκα δὲ ἰππεὺς ἔσθε φέρων τὴν
 ἀγγελίην ἐπὶ τὸν Ἑλλησπόντον, περαιωθεὶς δὲ διδοῖ τὸ
 βιβλίον τῷ Μεγαβάζῳ. ὃ δὲ ἐπιλεξάμενος καὶ λαβὼν
 ἡγεμόνας ἐκ τῆς Θρηίκης ἐστρατεύετο ἐπὶ τὴν Παιο-
 15 νίην. πυθόμενοι δὲ οἱ Παῖονες τοὺς Πέρσας ἐπὶ σφέας
 ἰέναι, ἀλίσθεντες ἐξεστρατεύσαντο πρὸς θαλάσσης, δο-
 κέοντες ταύτῃ ἐπιχειρήσειν τοὺς Πέρσας ἐσβάλλοντας.
 οἱ μὲν δὴ Παῖονες ἦσαν ἔτοιμοι τὸν Μεγαβάζου στρατὸν
 ἐπίοντα ἐρύκειν, οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοι συναλίσθαι
 τοὺς Παίονας καὶ τὴν πρὸς θαλάσσης ἐσβολὴν φυλάσ-
 σοντας, ἔχοντες ἡγεμόνας τὴν ἄνω ὁδὸν τράπονται,
 λαθόντες δὲ τοὺς Παίονας ἐσπίπτουσι ἐς τὰς πόλιας
 αὐτῶν, ἐούσας ἀνδρῶν ἐρήμους· οἷα δὲ κεινῇσι ἐπι-
 πεσόντες εὐπετέως κατέσχον. οἱ δὲ Παῖονες ὥς ἐπύ-
 θοντο ἔχομένας τὰς πόλιας, αὐτίκα διασκεδασθέντες
 κατ' ἑωυτοὺς ἕκαστοι ἐτράποντο καὶ παρεδίδosan σφέας
 αὐτοὺς τοῖσι Πέρσῃσι. οὕτω δὴ Παϊόνων Σιροπαῖονές
 16 ἐξ ἡθέων ἐξαναστάντες ἦγοντο ἐς τὴν Ἀσίην. οἱ δὲ
 περὶ τε Πάργαιον ὕρος [καὶ Δόβηρας καὶ Ἀγριῶνας

καὶ Ὀδομάντους] καὶ αὐτὴν τὴν λίμνην τὴν Πρασιάδα οὐκ ἐχειρώθησαν ἀρχὴν ὑπὸ Μεγαβάζου. ἐπειρήθη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ λίμνῃ κατοικημένους ἐξαιρέειν ὥδε· ἱκρία ἐπὶ σταυρῶν ὑψηλῶν ἐξευγμένα ἐν μέσῃ ἔστηκε τῇ λίμνῃ, ἔσοδον ἐκ τῆς ἡπείρου στενὴν ἔχοντα μὴ γεφύρῃ. τοὺς δὲ σταυροὺς τοὺς ὑπεστεῶτας τοῖσι ἱκρίοισι τὸ μὲν κου ἀρχαῖον ἔστησαν κοινῇ πάντες οἱ πολιοῖται, μετὰ δὲ νόμῳ χρεώμενοι ἰστᾶσι τοιῶδε· κομίζοντες ἐξ ὕδατος τῷ οὐνομά ἐστι Ὅρβηλος κατὰ γυναῖκα ἑκάστην ὁ γαμέων τρεῖς σταυροὺς ὑπίστησι· ἄγεται δὲ ἕκαστος συχνὰς γυναῖκας. οἰκέουσα δὲ τοιοῦτον τρόπον, κρατέων ἕκαστος ἐπὶ τῶν ἱκρίων καλύβης τέ ἐν τῇ διαιτᾶται καὶ θύρης καταπακτῆς διὰ τῶν ἱκρίων κάτω φερούσης ἐς τὴν λίμνην. τὰ δὲ νήπια παιδιὰ δέουσι τοῦ ποδὸς σπάρτω, μὴ κατακυλισθῇ δειμαίνοντες. τοῖσι δὲ ἵπποισι καὶ τοῖσι ὑποζυγίοισι παρέχουσι χόρτον ἰχθυῶν· τῶν δὲ πληθὺς ἐστὶ τοσοῦτο ὥστε, ὅταν τὴν θύρην τὴν καταπακτὴν ἀνακλίνῃ, κατιεῖ σχοίνῳ σπυρίδα κεινὴν ἐς τὴν λίμνην καὶ οὐ πολλόν τινα χρόνον ἐπισχῶν ἀνασπᾷ πλήρεα ἰχθυῶν. τῶν δὲ ἰχθυῶν ἐστὶ γένεα δύο, τοὺς καλέουσι πάπρακας τε καὶ τίλωνας. Παιόνων μὲν δὴ οἱ χειρωθέντες ἤγοντο ἐς τὴν Ἀσίην, 17 Μεγάβαζος δὲ ὡς ἐχειρώσατο τοὺς Παίονας, πέμπει ἀγγέλους ἐς Μακεδονίην ἄνδρας ἐπὶ Πέρσας, οἱ μετ' αὐτὸν ἐκείνον ἦσαν δοκιμώτατοι ἐν τῷ στρατοπέδῳ. ἐπέμποντο δὲ οὗτοι παρὰ Ἀμύντην αἰτήσοντες γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ βασιλεῖ. ἐστὶ δὲ ἐκ τῆς Πρασιάδος λίμνης σύντομος ἄρτια ἐς τὴν Μακεδονίην. πρῶτα μὲν γὰρ ἔχεται τῆς λίμνης τὸ μέταλλον ἐξ οὗ ὕστερον τούτων τάλαντον ἀργυρίου Ἀλεξάνδρῳ ἡμέρης ἑκάστης

ἐφοίτα, μετὰ δὲ τῷ μέταλλον Δύσωρον καλεόμενον
 18 ὄρος ὑπερβάντα εἶναι ἐν Μακεδονίῃ. οἱ ὦν Πέρσαι
 οἱ πεμφθέντες οὗτοι παρὰ τὸν Ἀμύντην ὥς ἀπίκοντο,
 αἴτῃν ἐλθόντες ἐς ὕψιν τὴν Ἀμύντεω Δαρείῳ βασιλεῖ
 γῆν τε καὶ ὕδωρ. ὁ δὲ ταῦτά τε ἐδίδου καὶ σφεας
 ἐπὶ ξείνια καλέει, παρασκευασάμενος δὲ δεῖπνον μεγα-
 λοπρεπὲς ἐδέκετο τοὺς Πέρσας φιλοφρόνως. ὥς δὲ
 ἀπὸ δεῖπνου ἐγίνοντο, διαπίνοντες εἶπαν οἱ Πέρσαι
 τάδε· Ξεῖνε Μακεδῶν, ἡμῖν νόμος ἐστὶ τοῖσι Πέρσῃσι,
 ἐπεὰν δεῖπνον προτιθώμεθα μέγα, τότε καὶ τὰς παλ-
 λακὰς καὶ τὰς κουριδάς γυναῖκας ἐσάγεσθαι παρ᾽ ἐδρους·
 σύ νυν, ἐπεὶ περ προθύμως μὲν ἐδέξαιο, μέγालω δὲ
 ξεινίζεις, διδοῖς δὲ βασιλεῖ Δαρείῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ,
 ἔπεο νόμῳ τῷ ἡμετέρῳ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ἀμύντης·
 ὦ Πέρσαι, νόμος μὲν ἡμῖν γέ ἐστι οὐκ οὗτος, ἀλλὰ
 κερωρίσθαι ἄνδρας γυναικῶν· ἐπεῖτε δὲ ὑμεῖς ἐόντες
 δεσπότες προσχορίζετε τούτων, παρέσται ὑμῖν καὶ
 ταῦτα. εἶπας τοσαῦτα ὁ Ἀμύντης μετεπέμπετο τὰς
 γυναῖκας. αἱ δ' ἐπεῖτε καλεόμεναι ἦλθον, ἐπεξῆς ἀν-
 ζίαι ἔζοντο τοῖσι Πέρσῃσι. ἐνθαῦτα οἱ Πέρσαι ἰδό-
 μενοι γυναῖκας εὐμόρφους ἔλεγον πρὸς Ἀμύντην φά-
 μενοι τὸ ποιηθὲν τοῦτο οὐδὲν εἶναι σοφόν· κρέσσον
 γὰρ εἶναι ἀρχῇθεν μὴ ἐλθεῖν τὰς γυναῖκας ἢ ἐλθούσας
 καὶ μὴ παριζομένας ἀντίας ἔξεσθαι ἀλγηδόνας σφίσι
 ὀφθαλμῶν. ἀναγκαζόμενος δὲ ὁ Ἀμύντης ἐκέλευε παρ-
 ἰζειν· πειθομένων δὲ τῶν γυναικῶν ἀντίκα οἱ Πέρσαι
 19 καὶ φιλέειν ἐπειρᾶτο. Ἀμύντης μὲν δὴ ταῦτα ὁρέων
 ἀτρέμας εἶχε, καί περ δυσφορέων, οἷα ὑπερδειμαίνων
 τοὺς Πέρσας· Ἀλέξανδρος δὲ ὁ Ἀμύντεω παρ᾽ ἐῶν τε

καὶ ὁρέων ταῦτα, ἅτε νέος τε ἔων καὶ κακῶν ἀπαθής, οὐδαμῶς ἔτι κατέχειν οἷός τε ἦν, ὥστε δὲ βαρέως φέρων εἶπε πρὸς Ἀμύντην τάδε· Σὺ μὲν, ὦ πάτερ, εἶκε τῇ ἡλικίῃ ἀπιὼν τε ἀναπαύεο μηδὲ λιπάρες, τῇ πόσι· ἐγὼ δὲ προσμένων αὐτοῦ τῇδε πάντα τὰ ἐπιτήδεα παρέξω τοῖσι ξείνοισι. πρὸς ταῦτα συνιὲς Ἀμύντης ὅτι νεώτερα πρήγματα πρήσσειν μέλλοι Ἀλέξανδρος, λέγει· ὦ παῖ, σχεδὸν γάρ σευ ἀνακαιομένου συνίημι τοὺς λόγους, ὅτι ἐθέλεις ἐμὲ ἐκπέμψας ποιεῖν τι νεώτερον· ἐγὼ ὦν σευ χρηίζω μηδὲν νεοχμῶσαι κατ' ἄνδρας τούτους, ἵνα μὴ ἐξεργάσῃ· ἡμέας, ἀλλὰ ἀνέχευ ὁρέων τὰ ποιούμενα· ἀμφὶ δὲ ἀπόδω τῇ ἐμῇ πείσομαι τοι. ὥς δὲ ὁ Ἀμύντης χρηίσας τούτων οἰχώκεε, λέγει 20 ὁ Ἀλέξανδρος πρὸς τοὺς Πέρσας· Γυναικῶν τούτων, ὦ ξείνοι, ἔστι ὑμῖν πολλὴ εὔπετείη, καὶ εἰ πάσῃσι βούλεσθε μίσγεσθαι καὶ ὀκόσῃσι ὦν αὐτέων. τούτου μὲν πέρι αὐτοὶ ἀποσημανέετε· νῦν δέ, σχεδὸν γὰρ ἤδη τῆς κοίτης ὥρῃ προσέρχεται ὑμῖν καὶ καλῶς ἔχοντας ὑμέας ὁρέω μέθης, γυναῖκας ταύτας, εἰ ὑμῖν φίλον ἔστί, ἅπετε λούσασθαι, λουσαμένους δὲ ὀπίσω προσδέκεσθε. εἶπας ταῦτα, συνέπαινοι γὰρ ἦσαν οἱ Πέρσαι, γυναῖκας μὲν ἐξελθούσας ἀπέπεμπε εἰς τὴν γυναικίην, αὐτὸς δὲ ὁ Ἀλέξανδρος ἴσους τῇσι γυναιξὶ ἀριθμὸν ἄνδρας λειογενεῖους τῇ τῶν γυναικῶν ἐσθῇτι σκευάσας καὶ ἐγχειρίδια δοὺς παρῆγε ἔσω, παράγων δὲ τούτους ἔλεγε τοῖσι Πέρσῃσι τάδε· ὦ Πέρσαι, οἴκατε πανδαισίῃ τελέῃ ἰστυῆσθαι· τὰ τε γὰρ ἄλλα ὅσα εἶχομεν, καὶ πρὸς τὰ οἷά τε ἦν ἐξευρόντας παρέχειν, πάντα ὑμῖν πάρεστι. καὶ δὴ καὶ τότε τὸ πάντων μέγιστον, τὰς τε ἑωυτῶν μητέρας καὶ τὰς ἀδελφεὰς ἐπιδαφιλευόμεθα

ὕμῖν, ὥς παντελέως μάθητε τιμώμενοι πρὸς ἡμέων τῶν πέρ ἐστε ἄξιοι, πρὸς δὲ καὶ βασιλεῖ τῷ πέμψαντι ἀπαγγείλῃτε ὥς ἀνὴρ Ἕλλην, Μακεδόνων ὑπαρχος, εὖ ὑμῶς ἐδέξατο καὶ τραπέξῃ καὶ κοίτῃ. ταῦτα εἶπας Ἀλέξανδρος παρίζει Πέρσῃ ἀνδρὶ ἄνδρα Μακεδόνα ὥς γυναιῖκα τῷ λόγῳ· οἱ δέ, ἐπεῖτε σφέων οἱ Πέρσαι ψαύειν ἐπειρώωντο, διεργάζοντο αὐτούς.

- 21 Καὶ οὗτοι μὲν τούτῳ τῷ μόρῳ διεφθάρησαν, καὶ αὐτοὶ καὶ ἡ θεραπηγὴ αὐτῶν· εἶπετο γὰρ δὴ σφι καὶ ὀχήματα καὶ θεράποντες καὶ ἡ πᾶσα πολλὴ παρασκευή· πάντα δὴ ταῦτα ἅμα πᾶσι ἐκείνοισι ἠφάνιστο. μετὰ δὲ χρόνῳ οὐ πολλῷ ὕστερον ζήτησις τῶν ἀνδρῶν τούτων μεγάλη ἐκ τῶν Περσέων ἐγίνετο, καὶ σφεας Ἀλέξανδρος κατέλαβε σοφίῃ, χρήματά τε δοὺς πολλὰ καὶ τὴν ἐωντοῦ ἀδελφεὴν τῇ οὔνομα ἦν Γυγαίῃ· δοὺς δὲ ταῦτα κατέλαβε ὁ Ἀλέξανδρος Βουβάρῃ ἀνδρὶ Πέρσῃ, τῶν διζημένων τοὺς ἀπολομένους τῷ στρατηγῷ. ὁ μὲν νυν τῶν Περσέων τούτων θάνατος οὕτω καταλαμφθεὶς
- 22 ἐσιγήθη. Ἕλληνας δὲ εἶναι τούτους τοὺς ἀπὸ Περδικκew γεγονότας, κατὰ περ αὐτοὶ λέγουσι, αὐτός τε οὕτω τυγχάνω ἐπιστάμενος καὶ δὴ καὶ ἐν τοῖσι ὕπισθε λόγοισι ἀποδέξω ὥς εἰσὶ Ἕλληνες, πρὸς δὲ καὶ οἱ τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ διέποντες ἀγῶνα Ἑλλήνων οὕτω ἔγνωσαν εἶναι. Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀεθλεύειν ἐλομένου καὶ καταβάντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ ἀντιθευσόμενοι Ἑλλήνων ἔξεργόν μιν, φάμενοι οὐ βαρβάρων ἀγωνιστέων εἶναι τὸν ἀγῶνα ἀλλὰ Ἑλλήνων. Ἀλέξανδρος δὲ ἐπειδὴ ἀπέδεξε ὥς εἴη Ἀργεῖος, ἐκρίθη τε εἶναι Ἕλληνα καὶ ἀγωνιζόμενος στάδιον συνεξέπιπτε τῷ πρώτῳ. ταῦτα μὲν νυν οὕτω κη ἐγένετο.

Μεγάβαζος δὲ ἄγων τοὺς Παίονας ἀπίκετο ἐπὶ 23
τὸν Ἑλλήσποντον, ἐνθεῦτεν διαπεραιωθεὶς ἀπίκετο ἐς
Σάρδεις. ἄτε δὲ τειχέοντος ἤδη Ἰστιάιου τοῦ Μιλη-
σίου τὴν παρὰ Δαρείου αἰτήσας ἔτυχε μισθὸν [δωρεάν]
φυλακῆς τῆς σχεδύης, ἔοντος δὲ τοῦ χώρου τούτου
παρὰ Στρομόνα ποταμόν, τῷ οὖνομά ἐστι Μύρκινος,
μαθὼν ὁ Μεγάβαζος τὸ ποιούμενον ἐκ τοῦ Ἰστιάιου,
ὥς ἦλθε τάχιστα ἐς τὰς Σάρδεις ἄγων τοὺς Παίονας,
ἔλεγε Δαρεῖω τάδε· Ὁ βασιλεῦ, κοῖόν τι χρῆμα ἐποίη-
σας, ἀνδρὶ Ἑλληνι δεινῷ τε καὶ σοφῷ δοὺς ἐγκτί-
σασθαι πόλιν ἐν Θρηάκῃ, ἵνα ἰδῇ τε ναυπηγήσιμος
ἔστι ἄφθονος καὶ πολλοὶ κωπέες καὶ μέταλλα ἀργύρεα,
ὄμιλός τε πολλὸς μὲν Ἑλλήν περιοικέει, πολλὸς δὲ
βάρβαρος, οἳ προστάτεω ἐπιλαβόμενοι ποιήσουσι τοῦτο
τὸ ἂν κείνος ἐξηγέται καὶ ἡμέρης καὶ νυκτός. σύ
νυν τοῦτον τὸν ἄνδρα παῦσον ταῦτα ποιεῦντα, ἵνα
μὴ οἰκῇ πόλεμόν σου συνέχῃ. τρόπῳ δὲ ἡπίῳ μεταπεμ-
ψάμενος παῦσον· ἐπεὰν δὲ αὐτὸν περιλάβῃς, ποιέειν
ὅπως μηκέτι κείνος ἐς Ἑλλήνας ἀπίζεται. ταῦτα λέγων 24
ὁ Μεγάβαζος εὐπετέως ἐπειθε Δαρεῖον ὥς εὖ προορέων
τὸ μέλλον γίνεσθαι. μετὰ δὲ πέμψας ἄγγελον ἐς τὴν
Μύρκινον ὁ Δαρεῖος ἔλεγε τάδε· Ἰστιάϊε, βασιλεὺς
Δαρεῖος τάδε λέγει· ἐγὼ φροντίζων εὐρίσκω ἐμοί τε
καὶ τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι εἶναι οὐδένα σεῦ ἄνδρα
εὐνοέστερον, τοῦτο δὲ οὐ λόγοισι ἀλλ' ἐργοῖσι οἶδα
μαθὼν. νῦν ὦν, ἐπινοέω γὰρ πρήγματα μεγάλα κατε-
ργάσασθαι, ἀπικέό μοι πάντως, ἵνα τοι αὐτὰ ὑπερ-
θέωμαι. τούτοις τοῖσι ἔπεσι πιστεύσας ὁ Ἰστιάϊος
καὶ ἅμα μέγα ποιούμενος βασιλέος σύμβουλος γενέ-
σθαι ἀπίκετο ἐς τὰς Σάρδεις. ἀπικομένῳ δὲ οἱ ἔλεγε

Δαρείος τάδε· Ἴστυαῖε, ἐγὼ σε μετεπεμψάμην τῶνδε
 εἵνεκα· ἐπεῖτε τάχιστα ἐνόστησα ἀπὸ Σκυθῶν καὶ σύ
 μοι ἐγένεο ἐξ ὀφθαλμῶν, οὐδέν· ἧ' ἄλλο χρῆμα οὕτω
 ἐν βραχείῃ ἐπεξήγησα ὥς σε ἰδεῖν τε καὶ ἐς λόγους μοι
 ἀπικέσθαι, ἐγνωκὼς ὅτι κτημάτων πάντων ἐστὶ τιμιώ-
 τaton ἀνὴρ φίλος συνετός τε καὶ εὖνοος, τὰ τοι ἐγὼ
 καὶ ἀμφοτέρω συνειδὼς ἔχω μαρτυρεῖν ἐς πράγματα
 τὰ ἐμὰ. νῦν ὦν, εὖ γὰρ ἐποίησας ἀπικόμενος, τάδε
 τοι ἐγὼ ποοτείνομαι· Μίλητον μὲν ἔα καὶ τὴν νεό-
 κτιστον ἐν Θρηίκῃ πόλιν, σὺ δέ μοι ἐπόμενος ἐς Σοῦσα
 ἔχε τὰ περ ἂν ἔγὰ ἔχω, ἐμός τε σύσσιτος ἔων καὶ
 25 σύμβουλος. ταῦτα Δαρείος εἶπας καὶ καταστήσας Ἀρτα-
 φρένεα ἀδελφεὸν ἑωυτοῦ ὁμοπάτριον ὕπαρχον εἶναι
 Σαρδίων, ἀπήλαυνε ἐς Σοῦσα ἄμα ἀρόμενος Ἴστυαῖον,
 Ὅτάνεα δὲ ἀποδέξας στρατηγὸν εἶναι τῶν παραθαλασ-
 σίων ἀνδρῶν, τοῦ τὸν πατέρα Σισάμνην βασιλεὺς
 Καμβύσης γενόμενον τῶν βασιλῆων δικαστέων, ὅτι
 ἐπὶ χρήμασι δίκην ἄδικον ἐδίκησε, σφάξας ἀπέδειρε
 πᾶσαν τὴν ἀνθρωπείην, σπαδίξας δὲ αὐτοῦ τὸ δέσμα
 ἱμάντας ἐξ αὐτοῦ ἔταμε καὶ ἐνέτεινε τὸν θρόνον ἐς
 τὸν ἕζων ἐδίκησε· ἐντανύσας δὲ ὁ Καμβύσης ἀπέδεξε
 δικαστὴν εἶναι ἀντὶ τοῦ Σισάμνεω, τὸν ἀποκτείνας
 ἀπέδειρε, τὸν παῖδα τοῦ Σισάμνεω, ἐντειλάμενός οἱ
 26 μεμνηῆσθαι ἐν τῷ κατίζων θρόνῳ δικάζει. οὗτος ὦν
 ὁ Ὅτάνης, ὁ ἐγκατιζόμενος ἐς τοῦτον τὸν θρόνον, τότε
 διάδοχος γενόμενος Μεγαβάξῳ τῆς στρατηγίης Βυζαν-
 τίους τε εἶλε καὶ Καλχηδονίους, εἶλε δὲ Ἄντανδρον
 τὴν ἐν τῇ Τρωάδι γῇ, εἶλε δὲ Λαμπώνιον, λαβὼν δὲ
 παρὰ Λεσβίων νέας εἶλε Αἰμυρόν τε καὶ Ἴμβρον, ἀμφο-
 27 τέρας ἔτι τότε ὑπὸ Πελασγῶν οἰκιομένης. οἱ μὲν δὴ

Λήμνιοι καὶ ἐμαχέσαντο εὖ καὶ ἀμυνόμενοι ἀνὰ χρόνον ἐκακώθησαν, τοῖσι δὲ περιεοῦσι αὐτῶν οἱ Πέρσαι ὑπαρχον ἐπιστᾶσι Λυκάροητον τὸν Μαιανδρίου τοῦ βασιλεύσαντος Σάμου ἀδελφεόν. οὗτος ὁ Λυκάροχος ἄρχων ἐν Λήμνῳ τελευτᾷ. . . . αἰτίη δὲ τούτου ἦδε· πάντας ἠνδραποδίζετο καὶ κατεστρέφετο, τοὺς μὲν λιποστρατῆς ἐπὶ Σκυθας αἰτιώμενος, τοὺς δὲ σίνεσθαι τὸν Δαρείου στρατὸν [τὸν] ἀπὸ Σκυθῶν ὀπίσω ἀποκομιζόμενον.

Οὗτος μὲν νυν τοσαῦτα ἐξεργάσατο στρατηγήσας, 28 μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον ἄνεσις καλῶν ἦν, καὶ ἤρχετο τὸ δεύτερον ἐκ Νάξου τε καὶ Μιλήτου Ἴωσι γίνεσθαι κακά. τοῦτο μὲν γὰρ ἡ Νάξος εὐδαιμονίῃ τῶν νήσων προέφερε, τοῦτο δὲ κατὰ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡ Μίλητος αὐτῇ τε ἑωυτῆς μάλιστα δὴ τότε ἀκμάσασα καὶ δὴ καὶ τῆς Ἰωνίης ἦν πρόσχημα, κατύπερθε δὲ τούτων ἐπὶ δύο γενεὰς ἀνδρῶν νοσήσασα ἐς τὰ μάλιστα στάσι, μέχοι οὗ μιν Πάριοι κατήρτισαν· τούτους γὰρ καταρτιστήρας ἐκ 29 πάντων Ἑλλήνων εἵλοντο οἱ Μιλήσιοι. κατήλλαξαν δέ σφεας ὧδε Πάριοι· ὥς ἀπίκοντο αὐτῶν ἄνδρες οἱ ἄριστοι ἐς τὴν Μίλητον, ὧρων γὰρ δὴ σφεας δεινῶς οἰκοφθορημένους, ἔφασαν αὐτῶν βούλεσθαι διεξιελθεῖν τὴν χώραν. ποιεῦντες δὲ ταῦτα καὶ διεξιόντες πᾶσαν τὴν Μιλησίην, ὅπως τινὰ ἴδοιεν ἐν ἀνεστηκυίῃ τῇ χώρῃ ἄγρον εὖ ἐξεργασμένον, ἀπεγράφοντο τὸ οὖνομα τοῦ δεσπότεω τοῦ ἀγροῦ. διεξελάσαντες δὲ πᾶσαν τὴν χώραν καὶ σπανίους εὐρόντες τούτους, ὥς τάχιστα κατέβησαν ἐς τὸ ἄστυ, ἀλίην ποιησάμενοι ἀπέδεξαν τούτους μὲν τὴν πόλιν νέμειν τῶν εὐρον τοὺς ἀγροὺς εὖ ἐξεργασμένους· δοκέειν γὰρ ἔφασαν καὶ τῶν δημοσίων οὕτω δὴ σφεας

ἐπιμελήσεσθαι ὥσπερ τῶν σφετέρων· τοὺς δὲ ἄλλους
 Μιλησίους τοὺς πρὶν στασιάζοντας τούτων ἔταξαν περὶ
 30 θεσθαι. Πάριοι μὲν νυν Μιλησίους οὕτω κατήρτισαν·
 τότε δὲ ἐκ τούτων τῶν πολιῶν ὧδε ἤρχετο κακὰ γίνεσθαι
 τῇ Ἰωνίῃ. ἐκ Νάξου ἔφυγον ἄνδρες τῶν παχέων ὑπὸ
 τοῦ δήμου, φυγόντες δὲ ἀπίκοντο ἐς Μίλητον. τῆς δὲ
 Μιλήτου ἐτύγχανε ἐπίτροπος ἔων Ἀρισταγόρης ὁ Μολ-
 παγόρεω, γαμβρός τε ἔων καὶ ἀνεψιὸς Ἰστιαίου τοῦ
 Λυσαγόρεω, τὸν Δαρεῖος ἐν Σούσοισι κατεῖχε. ὁ γὰρ
 Ἰστιαῖος τύραννος ἦν Μιλήτου καὶ ἐτύγχανε τοῦτον τὸν
 χρόνον ἔων ἐν Σούσοισι, ὅτε οἱ Νάξιοι ἦλθον, ξεῖνοι
 πρὶν ἔόντες τῷ Ἰστιαίῳ. ἀπικόμενοι δὲ οἱ Νάξιοι ἐς τὴν
 Μίλητον ἐδέοντο τοῦ Ἀρισταγόρεω, εἴ πως αὐτοῖσι παρά-
 σχοι δύναμιν τινα καὶ κατέλθοιεν ἐς τὴν ἑωυτῶν. ὁ δὲ
 ἐπιλεξάμενος ὥς, ἣν δι' αὐτοῦ κατέλθωσι ἐς τὴν πό-
 λιν, ἄρξει τῆς Νάξου, σκῆψιν δὲ ποιεύμενος τὴν ξεινίην
 τὴν Ἰστιαίου, τόνδε σφι λόγον προσέφερε· Αὐτὸς μὲν
 ὑμῖν οὐ φερέγγυός εἰμι δύναμιν παρασχεῖν τοσαύτην
 ὥστε κατάγειν ἀεκόντων τῶν τὴν πόλιν ἐχόντων Να-
 ξίων· πυνθάνομαι γὰρ ὀκτακισχιλίην ἀσπίδα Ναξίοισι
 εἶναι καὶ πλοῖα μακρὰ πολλά· μηχανήσομαι δὲ πᾶσαν
 σπουδὴν ποιεύμενος. ἐπινοέω δὲ τῇδε. Ἀρταφρένης
 μοι τυγχάνει ἔων φίλος· ὁ δὲ Ἀρταφρένης ὑμῖν Ὑστά-
 σπεος μὲν ἔστι παῖς, Δαρείου δὲ τοῦ βασιλέως ἀδελφεός,
 τῶν δ' ἐπιθαλασσίων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ ἄρχει πάντων,
 ἔχων στρατιὴν τε πολλὴν καὶ πολλὰς νέας. τοῦτον ὦν
 δοκέω τὸν ἄνδρα ποιήσειν τῶν ἂν χρηρίζωμεν. ταῦτα
 ἀκούσαντες οἱ Νάξιοι προσέθεσαν τῷ Ἀρισταγόρῃ πρήσ-
 σειν τῇ δύναιτο ἄριστα καὶ ὑπὸσχεσθαι δῶρα ἐκέλευον
 καὶ δαπάνην τῇ στρατιῇ ὥς αὐτοὶ διαλύσοντες, ἐλπίδας

πολλὰς ἔχοντες, ὅταν ἐπιφανέωσι ἐς τὴν Νάξον, πάντα
 ποιήσιν τοὺς Ναξίους τὰ ἂν αὐτοὶ κελεύωσι, ὥς δὲ καὶ
 τοὺς ἄλλους νησιώτας· τῶν γὰρ νήσων τούτων τῶν
 Κυκλάδων οὐδεμία κω ἦν ὑπὸ Δαρείῳ. ἀπικόμενος δὲ 31
 ὁ Ἀρισταγόρης ἐς τὰς Σάρδεις λέγει πρὸς τὸν Ἀρταφρέ-
 νεα ὡς Νάξος εἴη νήσος μεγάθῃ μὲν οὐ μεγάλη, ἄλλως
 δὲ καλὴ τε καὶ ἀγαθὴ καὶ ἀγχοῦ Ἰωνίης, χρήματα δὲ ἐνι
 πολλὰ καὶ ἀνδράποδα. Σὺ ὦν ἐπὶ ταύτην τὴν χώραν
 στρατηλάτεις, κατὰγων ἐς αὐτὴν τοὺς φυγάδας ἐξ αὐ-
 τῆς. καὶ τοι ταῦτα ποιήσαντι τοῦτο μὲν ἔστι ἔτοιμα παρ'
 ἐμοὶ χρήματα μέγала πάρεξ τῶν ῥησιμωμάτων τῇ
 στρατιῇ (ταῦτα μὲν γὰρ δίκαιον ἡμᾶς τοὺς ἄγοντας
 παρέχειν), τοῦτο δὲ νήσους βασιλεῖ προσκίσειαι αὐτὴν
 τε Νάξον καὶ τὰς ἐκ ταύτης ἡρτημένας, Πάρον καὶ
 Ἄνδρον καὶ ἄλλας τὰς Κυκλάδας καλευμένας. ἐνθεῦτεν
 δὲ ὀρμώμενος εὐπετέως ἐπιθήσειαι Εὐβοίῃ, νήσῳ μεγάλῃ
 τε καὶ εὐδαίμονι, οὐκ ἐλάσσονι Κύπρου καὶ κάρτα
 εὐπετεῖ αἰρεθῆναι. ἀποχωρῶσι δὲ ἑκατὸν νέες ταύτας
 πάσας χειρώσασθαι. ὁ δὲ ἀμείβετο αὐτὸν τοισίδε· Σὺ
 ἐς οἶκον τὸν βασιλέος ἐξηγητῆς γίνεαι προηγμάτων ἀγα-
 θῶν καὶ ταῦτα εὖ παραινέεις πάντα, πλὴν τῶν νεῶν
 τοῦ ἀριθμοῦ. ἀντὶ δὲ ἑκατὸν νεῶν διηκόσιαί τοι ἔτοι-
 μοι ἔσονται ἅμα τῷ ἔαρι. δεῖ δὲ τούτοις καὶ αὐτὸν
 βασιλέα συνέπαινον γίνεσθαι. ὁ μὲν δὴ Ἀρισταγόρης 32
 ὡς ταῦτα ἤκουσε, περιχαρὴς ἔων ἀπήιε ἐς Μίλητον, ὁ
 δὲ Ἀρταφρένης, ὡς οἱ πέμψαντι ἐς Σοῦσα καὶ ὑπερ-
 θέντι τὰ ἐκ τοῦ Ἀρισταγόρεω λεγόμενα συνέπαινος καὶ
 αὐτὸς Δαρεῖος ἐγένετο, παρεσκευάσατο μὲν διηκοσίας
 τριήρεας, πολλὸν δὲ κάρτα ὅμιλον Περσέων τε καὶ τῶν
 ἄλλων συμμάχων, στρατηγὸν δὲ τούτων ἀπέδεξε Μεγα-

βάτην ἄνδρα Πέρσῃν τῶν Ἀχαιμενιδέων, ἑωυτοῦ τε καὶ
 Δαρείου ἀνεψιόν, τοῦ Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου Λακε-
 δαιμόνιος, εἰ δὴ ἀληθής γέ ἐστι ὁ λόγος, ὕστερῳ χρόνῳ
 τούτων ἡρόδοτος θυγατέρα, ἔρωτα σχὼν τῆς Ἑλλάδος
 τύραννος γενέσθαι. ἀποδέξας δὲ Μεγαβάτην στρατηγὸν
 33 Ἀρταφρένης ἀπέστειλε τὸν στρατὸν παρὰ τὸν Ἀριστα-
 γόρην. παραλαβὼν δὲ ὁ Μεγαβάτης τὸν τε Ἀρισταγόρην
 ἐκ τῆς Μιλήτου καὶ τὴν Ἰάδα στρατιὴν καὶ τοὺς Ναξίους
 ἐπλεε πρόφασιν ἐπ' Ἑλλησπόντου, ἐπεῖτε δὲ ἐγένετο ἐν
 Χίῳ, ἔσχε τὰς νέας ἐς Καύκασα, ὥς ἐνθεῦτεν βορέῃ
 ἀνέμῳ ἐς τὴν Νάξον διαβάλοι. καὶ οὐ γὰρ ἔδεε τούτῳ
 τῷ στόλῳ Ναξίους ἀπολέσθαι, πρῆγμα τοιόνδε συνη-
 νεῖχθη γενέσθαι· περιούτος Μεγαβάτεω τὰς ἐπὶ τῶν
 νεῶν φυλακὰς ἐπὶ νεὸς Μυνδίας ἔτυχε οὐδεὶς φυλάσσων·
 ὁ δὲ δεινὸν τι ποιησάμενος ἐκέλευσε τοὺς δορυφόρους
 ἐξευρόντας τὸν ἄρχοντα ταύτης τῆς νεὸς, τῷ οὐνομα ἦν
 Σκύλαξ, τοῦτον δῆσαι διὰ θαλαμῆς διελόντας τῆς νεὸς
 κατὰ τοῦτο, ἔξω μὲν κεφαλὴν ποιεῦντας, ἔσω δὲ τὸ
 σῶμα. δεθέντος δὲ τοῦ Σκύλακος ἐξαγγέλλει τις τῷ
 Ἀρισταγόρῃ ὅτι τὸν ξεινὸν οἱ τὸν Μύνδιον Μεγαβά-
 τῆς δῆσας λυμαίνοιτο. ὁ δ' ἐλθὼν παραιτέτο τὸν Πέρ-
 σην, τυγχάνων δὲ οὐδενὸς τῶν ἐδέετο αὐτὸς ἐλθὼν
 ἔλυσε. πυθόμενος δὲ κάρτα δεινὸν ἐποίησατο ὁ Μεγα-
 βάτης καὶ ἐσπέρχετο τῷ Ἀρισταγόρῃ. ὁ δὲ εἶπε· Σοὶ δὲ
 καὶ τούτοισι τοῖσι πρήγμασι τί ἐστι; οὐ σε ἀπέστειλε
 Ἀρταφρένης ἐμέο πείθεσθαι καὶ πλέειν τῇ ἂν ἐγὼ κε-
 λεύω; τί πολλὰ πρήσσεις; ταῦτα εἶπε Ἀρισταγόρης. ὁ
 δὲ θυμωθεὶς τούτοισι, ὥς νῦν ἐγένετο, ἔπεμπε ἐς Νάξον
 πλοῖον ἄνδρας φράσσοντας τοῖσι Ναξίοισι πάντα τὰ παρ-
 34 εόντα σφι πρήγματα. οἱ γὰρ ὧν Νάξιοι οὐδὲν πάντως

προσεδέκοντο ἐπὶ σφέας τὸν στόλον τοῦτον ὁρμήσεσθαι. ἐπεὶ μέντοι ἐπύθοντο, αὐτίκα μὲν ἐσηνεύκοντο τὰ ἐκ τῶν ἀγρῶν ἐς τὸ τεῖχος, παρεσκευάσαντο δὲ ὡς πολιορκησόμενοι καὶ σῖτα καὶ ποτὰ κατὰ τάχος ἐσάξαντο. καὶ οὗτοι μὲν παρεσκευάζοντο ὡς παρесоμένου σφι πολέμου, οἱ δ' ἐπέιτε διέβαλον ἐκ τῆς Χίου τὰς νέας ἐς τὴν Νάξον, πρὸς πεφραγμένους προσεφέροντο καὶ ἐπολιόρκεον μῆνας τέσσερας. ὥς δὲ τὰ τε ἔχοντες ἤλθον χρήματα οἱ Πέρσαι, ταῦτα κατεδεδαπάνητό σφι, καὶ αὐτῷ τῷ Ἀρισταγόρῃ προσαναισίμωτο πολλά, τοῦ πλεὺνός τε ἐδέετο ἢ πολιορκίῃ, ἐνθαῦτα τείχεα τοῖσι φρυγᾶσι τῶν Ναξίων οἰκοδομήσαντες ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν ἡπειρον, κακῶς πρήσσοντες. Ἀρισταγόρης δὲ οὐκ εἶχε τὴν ὑπόσχεσιν 35 τῷ Ἀρταφρénéϊ ἐκτελέσαι· ἅμα δὲ ἐπίεξέ μιν ἡ δαπάνη τῆς στρατιῆς ἀπαιτεομένη, ἀρρώδεέ τε τοῦ στρατοῦ πρήξαντος κακῶς καὶ Μεγαβάτῃ διαβεβλημένος, ἐδοκεέ τε τὴν βασιληίην τῆς Μιλήτου ἀπαιρεθήσεσθαι. ἀρρωδέων δὲ τούτων ἕκαστα ἐβουλεύετο ἀπόστασιν· συνέπιπτε γὰρ καὶ τὸν ἐστιγμένον τὴν κεφαλὴν ἀπῆχθαι ἐκ Σούσων παρὰ Ἰστιαίου, σημαίνοντα ἀπίστασθαι Ἀρισταγόρην ἀπὸ βασιλέος. ὁ γὰρ Ἰστιαῖος βουλόμενος τῷ Ἀρισταγόρῃ σημῆναι ἀποστῆναι ἄλλως μὲν οὐδαμῶς εἶχε ἀσφαλέως σημῆναι ὥστε φυλακισσόμενων τῶν ὁδῶν, ὁ δὲ τῶν δούλων τὸν πιστότατον ἀποξυρῆσας τὴν κεφαλὴν ἐστιξε καὶ ἀνέμεινε ἀναφῶναι τὰς τρίχας, ὡς δὲ ἀνέφυσαν τάχιστα, ἀπέπεμπε ἐς Μίλητον ἐντειλάμενος αὐτῷ ἄλλο μὲν οὐδέν, ἐπεὰν δὲ ἀπίκηται ἐς Μίλητον, κελεύειν Ἀρισταγόρην ξυρῆσαντά μιν τὰς τρίχας κατιδέεσθαι ἐς τὴν κεφαλὴν· τὰ δὲ στίγματα ἐσημαινε, ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴοηται, ἀπόστασιν. ταῦτα

δὲ ὁ Ἰστιαιὸς ἐποίεε συμφορὴν ποιούμενος μεγάλην τὴν ἑωυτοῦ κατοχὴν τὴν ἐν Σούσοισι· ἀποστάσιος ὢν γινόμενης πολλὰς εἶχε ἐλπίδας μὲτήσεσθαι ἐπὶ θάλασσαν, μὴ δὲ νεώτερόν τι ποιούσης τῆς Μιλήτου οὐδαμὰ ἐς αὐτὴν ἦξειν ἐτι' ἐλογίζετο.

- 86 Ἰστιαιὸς μὲν νυν ταῦτα διανοούμενος ἀπέπεμπε τὸν ἄγγελον, Ἀρισταγόρῃ δὲ συνέπιπτε τοῦ αὐτοῦ χρόνου πάντα ταῦτα συνελθόντα. ἐβουλεύετο ὢν μετὰ τῶν στασιωτέων, ἐκφήνας τὴν τε ἑωυτοῦ γνώμην καὶ τὰ παρὰ τοῦ Ἰστιαίου ἀπιγμένα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι πάντες γνώμην κατὰ τῷ αὐτὸ ἐξεφέροντο, κελεύοντες ἀπίστασθαι, Ἐκαταῖος δ' ὁ λογοποιὸς πρῶτα μὲν οὐκ ἔα πόλεμον βασιλεῖ τῷ Περσέων ἀναιρεέσθαι, καταλέγων τὰ τε ἔθνεα πάντα τῶν ἦρχε Δαρεῖος καὶ τὴν δύναμιν αὐτοῦ· ἐπεῖτε δὲ οὐκ ἔπειθε, δεύτερα συνεβούλευε ποιεῖν ὅπως ναυκρατέες τῆς θαλάσσης ἔσονται. ἄλλως μὲν νυν οὐδαμῶς ἔφη λέγων ἐνορᾶν ἐσόμενον τοῦτο (ἐπίστασθαι γὰρ τὴν δύναμιν τὴν Μιλησίων ἐοῦσαν ἀσθενέα), εἰ δὲ τὰ χρήματα κατααιρεθείη τὰ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τοῦ ἐν Βραγχίδῃσι, τὰ Κροῖσος ὁ Λυδὸς ἀνέθηκε, πολλὰς εἶχε ἐλπίδας ἐπικρατήσῃ τῆς θαλάσσης, καὶ οὕτω αὐτούς τε ἔξειν (τοῖσι) χρήμασι χρᾶσθαι καὶ τοὺς πολέμους οὐ συλήσειν αὐτά. τὰ δὲ χρήματα ἦν ταῦτα μεγάλα, ὥς δεδήλωται μοι ἐν τῷ πρώτῳ τῶν λόγων. αὕτη μὲν δὴ οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἐδόκεε δὲ ὅμως ἀπίστασθαι, ἕνα τε αὐτῶν πλώσαντα ἐς Μυοῦντα ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἀπὸ τῆς Νάξου ἀπελθόν, ἐὼν ἐνθαῦτα, συλλαμβάνειν πειρᾶσθαι τοὺς ἐπὶ τῶν νεῶν ἐπιπλέοντας στρα-
37 τηγούς. ἀποπεμφθέντος δὲ Ἰητραγόρεω κατ' αὐτὸ τοῦτο καὶ συλλαβόντος δόλῳ Ὀλίαντον Ἰβανώλλιος Μυλασέα

καὶ Ἰστιαῖον Τύμνεω Τερμερέα καὶ Κώην Ἐρξάνδρου, τῷ Δαρείῳ Μυτιλήνην ἔδωρήσατο, καὶ Ἀρισταγόρην Ἡρακλείδew Κυμαῖον καὶ ἄλλους συχνούς, οὕτω δὲ ἐκ τοῦ ἐμφανέος ὁ Ἀρισταγόρης ἀπεστήκεε, πᾶν ἐπὶ Δαρείῳ μηχανώμενος. καὶ πρῶτα μὲν λόγῳ μετεῖς τὴν τυραννίδα ἰσονομίαν ἐποίει τῇ Μιλήτῳ, ὥς ἂν ἐκόντες αὐτῷ οἱ Μιλήσιοι συναπισταίατο, μετὰ δὲ καὶ ἐν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ τῶντὸ τοῦτο ἐποίει, τοὺς μὲν ἐξελαύνων τῶν τυράννων, τοὺς δ' ἔλαβε τυράννους ἀπὸ τῶν νεῶν τῶν συμπλευσασέων ἐπὶ Νάξον, τούτους δὲ φίλα βουλόμενος ποιεέσθαι τῇσι πόλισι ἐξεδίδου, ἄλλον ἐς ἄλλην πόλιν παραδιδούς, ὅθεν εἷη ἕκαστος. Κώην μὲν νυν Μυτι- 38 ληναῖοι ἐπεῖτε τάχιστα παρέλαβον, ἐξαγαγόντες κατέλευσαν, Κυμαῖοι δὲ τὸν σφέτερον αὐτῶν ἀπῆκαν· ὥς δὲ καὶ ἄλλοι οἱ πλεῖνες ἀπίεσαν. τυράννων μὲν νυν κατάπαυσις ἐγίνετο ἀνὰ τὰς πόλιας, Ἀρισταγόρης δὲ ὁ Μιλήσιος ὥς τοὺς τυράννους κατέπαυσε, στρατηγούς ἐν ἐκάστη τῶν πολιῶν κελεύσας ἐκάστους καταστήσαι, δεύτερα αὐτὸς ἐς Λακεδαίμονα τριήρεϊ ἀπόστολος ἐγίνετο· ἔδεε γὰρ δὴ συμμαχίης τινός οἱ μεγάλης ἐξευρεθῆναι.

Τῆς δὲ Σπάρτης Ἀναξανδρίδης μὲν ὁ Λέοντος οὐκ- 39 ετι περιεὼν ἐβασίλευε ἀλλὰ ἐτετελευτήκεε, Κλεομένης δὲ ὁ Ἀναξανδρίδew εἶχε τὴν βασιληίην, οὐ κατ' ἀνδραγαθίην σχὼν ἀλλὰ κατὰ γένος. Ἀναξανδρίδῃ γὰρ ἔχοντι γυναικα ἀδελφεῆς ἑωυτοῦ θυγατέρα καὶ εἰσῆς ταύτης οἱ καταθυμίας παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. τούτου δὲ τοιούτου ἔοντος οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπικαλεσάμενοι αὐτόν· Εἰ τοι σὺ σεωυτοῦ μὴ προορᾷς, ἀλλ' ἡμῖν τοῦτό ἐστι οὐ περιοπτεόν, γένος τὸ Εὐρυσθένεος γενέσθαι ἐξίτη-

λον. σύ νυν τὴν μὲν ἔχεις γυναῖκα, ἐπεῖτε τοι οὐ τίκτει,
 ἔξεο, ἄλλην δὲ γῆμον· καὶ ποιέων ταῦτα Σπαρτιήτησι
 ἀδήσεις. ὁ δ' ἀμείβετο φὰς τούτων οὐδέτερα ποιήσειν,
 ἐκείνους τε οὐ καλῶς συμβουλεύειν παραινέοντας, τὴν
 ἔχει γυναῖκα, ἐοῦσαν ἀναμάρτητον ἐωυτῷ, ταύτην ἀπ-
 40 ἔντα ἄλλην ἐσαγαγέσθαι· οὐδέ σφι πείσασθαι. πρὸς
 ταῦτα οἱ ἔφοροι καὶ οἱ γέροντες βουλευσάμενοι προσ-
 ἔφερον Ἀναξανδρίδῃ τάδε· Ἐπεὶ τοίνυν τοι περιεχόμενόν
 σε ὀρώμεν τῆς ἔχεις γυναικός, σὺ δὲ ταῦτα ποίεις καὶ
 μὴ ἀντίβαινε τούτοισι, ἵνα μὴ τι ἄλλοιον περὶ σεῦ
 Σπαρτιῇται βουλεύσωνται. γυναικὸς μὲν τῆς ἔχεις οὐ
 προσδεόμεθά σευ τῆς ἐξέσιος, σὺ δὲ ταύτῃ τε πάντα
 ὅσα νῦν παρέχεις πάρεχε καὶ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐσά-
 γαγε γυναῖκα τεκνοποιόν. ταῦτά κη λεγόντων συνεχώ-
 ρησε ὁ Ἀναξανδρίδης, μετὰ δὲ γυναῖκας ἔχων δύο διξὰς
 41 ἰστίας οἶκεε, ποιέων οὐδαμῶς Σπαρτιητικά. χρόνον δὲ
 οὐ πολλοῦ διελθόντος ἡ ἐσύστερον ἐπελθοῦσα γυνὴ
 τίκτει τὸν δὴ Κλεομένεα τοῦτον. καὶ αὕτη τε ἔφεδρον
 βασιλέα Σπαρτιήτησι ἀπέφαινε καὶ ἡ προτέρη γυνὴ τὸν
 πρότερον χρόνον ἄτοκος ἐοῦσα τότε κως ἐκύησε, συν-
 τυχή ταύτῃ χρησαμένη. ἔχουσαν δὲ αὐτὴν ἀληθείᾳ λόγῳ
 οἱ τῆς ἐπελθούσης γυναικὸς οἰκήιοι πνυθόμενοι ὥχλειον,
 φάμενοι αὐτὴν κομπέειν ἄλλως βουλομένην ὑποβαλέ-
 σθαι. δεινὰ δὲ ποιούντων αὐτῶν, τοῦ χρόνου συντά-
 μνοντος, ὑπ' ἀπιστίας οἱ ἔφοροι τίκτουςαν τὴν γυναῖκα
 περιζόμενοι ἐφύλαξαν. ἡ δὲ ὥς ἔτεκε Δωριέα, ἰθὺς
 ἴσχει Λεωνίδην καὶ μετὰ τοῦτον ἰθὺς ἴσχει Κλεόμβρο-
 τον· οἱ δὲ καὶ διδύμους λέγουσι Κλεόμβροτόν τε καὶ
 Λεωνίδην γενέσθαι. ἡ δὲ Κλεομένεα τεκοῦσα καὶ [το]
 δεύτερον ἐπελθοῦσα γυνή, ἐοῦσα θυγάτηρ Πρινητάδεω

τοῦ Δημαρμένου, οὐκέτι ἔτικτε τὸ δεύτερον. ὁ μὲν δὴ 42
 Κλεομένης, ὡς λέγεται, ἦν τε οὐ φρενήρης ἀκρομανής
 τε, ὁ δὲ Δωριεὺς ἦν τῶν ἡλίκων πάντων πρῶτος, εὖ
 τε ἐπίστατο κατ' ἀνδραγαθίην αὐτὸς στήσων τὴν βασι-
 λήην. ὥστε ὧν οὕτω φρονέων, ἐπειδὴ ὁ τε Ἀναξανδρί-
 δης ἀπέθανε καὶ οἱ Λακεδαιμόνιοι χρεώμενοι τῷ νόμῳ
 ἐστήσαντο βασιλέα τὸν πρεσβύτατον Κλεομένεα, ὁ Δω-
 ριεὺς δεινὸν τε ποιεύμενος καὶ οὐκ ἀξιῶν ὑπὸ Κλεομέ-
 νεος βασιλεύεσθαι, αἰτήσας λεῶν Σπαρτιήτας ἤγε ἐς
 ἀποικίην, οὔτε τῷ ἐν Δελφοῖσι χρηστηρίῳ χρησάμενος
 ἐς ἥντινα γῆν κτίσων ἦ, οὔτε ποιήσας οὐδὲν τῶν νομι-
 ζομένων. οἷα δὲ βαρέως φέρων, ἀπίει ἐς τὴν Αἰβύην τὰ
 πλοῖα· κατηγέοντο δὲ οἱ ἄνδρες Θηραῖοι. ἀπικόμενος δὲ
 ἐς Κίνυπα οἰκίσε χῶρον κάλλιστον τῶν Αἰβύων παρὰ
 (Κίνυπα) ποταμόν. ἐξελασθεῖς δὲ ἐνθεῦτεν τρίτῳ ἔτει
 ὑπὸ Μακέων τε Αἰβύων καὶ Καρχηδονίων ἀπίκετο ἐς
 Πελοπόννησον. ἐνθαῦτα δὲ οἱ Ἀντιχάρης ἀνὴρ Ἐλεώνιος 43
 συνεβούλευσε ἐκ τῶν Λαῖον χρησμῶν Ἡράκλειαν τὴν
 ἐν Σικελίᾳ κτίζειν, φᾶς τὴν Ἑρμῆος χώραν πᾶσαν εἶναι
 Ἡρακλιδέων αὐτοῦ Ἡρακλέος κτησαμένου. ὁ δὲ ἀκούσας
 ταῦτα ἐς Δελφοὺς οἶχετο χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ, εἰ
 αἰρήσει ἐπ' ἣν στέλλεται χώραν· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χρᾶ αἰ-
 ρήσειν. παραλαβὼν δὲ Δωριεὺς τὸν στόλον τὸν καὶ ἐς
 Αἰβύην ἤγε ἐκομίζετο παρὰ τὴν Ἰταλίην. τὸν χρόνον 44
 δὲ τοῦτον, ὡς λέγουσι Συβαρίται, σφέας τε αὐτοὺς καὶ
 Τῆλυν τὸν ἐωυτῶν βασιλέα ἐπὶ Κρότωνα μέλλειν στρα-
 τεύεσθαι, τοὺς δὲ Κροτωνιήτας περιδεέας γενομένους
 δεηθῆναι Δωριέος σφίσι τιμωρῆσαι καὶ τυχεῖν δεηθέν-
 τας· συστρατεύεσθαί τε δὴ ἐπὶ Σύβαριν Δωριέα καὶ
 συνελεῖν τὴν Σύβαριν. ταῦτα μὲν νυν Συβαρίται λέγουσι

ποιῆσαι Δωριέα τε καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, Κροτωνιῆται δὲ οὐδένα σφίσι φασὶ ξεῖνον προσεπιλαβέσθαι τοῦ πρὸς Συβαριτάς πολέμου εἰ μὴ Καλλίην τῶν Ἰαμιδέων μάν-
 τυν Ἥλειον μῶνον, καὶ τοῦτον τρόπῳ τοιῷδε· παρὰ Τήλως τοῦ Συβαριτέων τυράννου ἀποδράντα ἀπικέσθαι
 45 παρὰ σφέας, ἐπεῖτε οἱ τὰ ἱρὰ οὐ προεξώρεε χρηστὰ
 θυομένῳ ἐπὶ Κρότωνα. ταῦτα δ' αὖ οὔτοι λέγουσι.
 μαρτύρια δὲ τούτων ἑκάτεροι ἀποδεικνύουσι τάδε, Συ-
 βαριται μὲν τέμενός τε καὶ νηὸν ἔοντα παρὰ τὸν ξηρὸν
 Κραῆτιν, τὸν ἰδρύσασθαι συνελόντα τὴν πόλιν Δωριέα
 λέγουσι Ἀθηναίῃ ἑπωνύμῳ Κραθίῃ, τοῦτο δὲ αὐτοῦ
 Δωριεὸς τὸν θάνατον μαρτύριον μέγιστον ποιεῦνται,
 ὅτι παρὰ τὰ μεμαντευμένα ποιέων διεφθάρη· εἰ γὰρ δὴ
 μὴ παρέπρηξε μηδέν, ἐπ' ὃ δὲ ἐστάλη ἐποίηε, εἴλε ἅν
 τὴν Ἐρυνίην χώραν καὶ ἑλὼν κατέσχε, οὐδ' ἂν αὐτός
 τε καὶ ἡ στρατιὴ διεφθάρη. οἱ δ' αὖ Κροτωνιῆται ἀπο-
 δεικνύσι Καλλίην μὲν τῷ Ἥλειῳ ἐξαίρετα ἐν γῇ τῇ Κρο-
 τωνιήτιδι πολλὰ δοθέντα, τὰ καὶ ἐς ἐμὲ ἐτι ἐνέμουντο
 οἱ Καλλίεω ἀπόγονοι, Δωριεῖ δὲ καὶ τοῖσι Δωριεὸς
 ἀπογόνουσι οὐδέν. καίτοι εἰ συνεπελάβετό γε τοῦ Συ-
 βαριτικοῦ πολέμου Δωριεὺς, δοθῆναι ἂν οἱ πολλαπλήσια
 ἢ Καλλίῃ. ταῦτα μὲν νυν ἑκάτεροι αὐτῶν μαρτύρια
 ἀποφαίνονται· καὶ πάρεστι, ὁκοτέροισί τις πείθεται αὐ-
 46 τῶν, τούτοις προσχωρεῖν. συνέπλεον δὲ Δωριεῖ καὶ
 ἄλλοι συγκτισταὶ Σπαρτιητέων, Θεσσαλὸς καὶ Παραι-
 βάτης καὶ Κελέης καὶ Εὐρυλέων, οἱ ἐπεῖτε ἀπίκοντο
 παντὶ στόλῳ ἐς τὴν Σικελίην, ἀπέθανον μάχῃ ἐσσω-
 47 θέντες ὑπὸ τε Φοινίκων καὶ Ἑγεσταίων· μῦθος δὲ Εὐρυ-
 λέων τῶν συγκτιστέων περιέγνετο τούτου τοῦ πάθους.
 συλλαβῶν δὲ οὗτος τῆς στρατιῆς τοὺς περιγενομένους

ἔσχε Μινῶην τὴν Σελινουσίῳ ἀποικίην καὶ συνελευ-
 θέρου Σελινουσίου τοῦ μυνάρχου Πειθαγόρεω. μετὰ
 δέ, ὥς τοῦτον κατεῖλε, αὐτὸς τυραννίδι ἐπεχείρησε Σε-
 λινούντος καὶ ἐμυνάρχησε χρόνον ἐπ' ὀλίγον· οἱ γὰρ
 μιν Σελινούσιοι ἐπαναστάντες ἀπέκτειναν καταφυγόντα
 ἐπὶ Διὸς ἄβροαίου βωμόν. συνέσπετο δὲ Δωριεῖ καὶ 47
 συναπέθανε Φίλιππος ὁ Βουτακίδεω Κροτωνιήτης ἀνὴρ,
 ὃς ἀρμოსάμενος Τήλνους τοῦ Συβαρίτεω θυγατέρα ἔφυγε
 ἐκ Κρότωνος, ψευσθεὶς δὲ τοῦ γάμου οἶχετο πλέων ἐς
 Κυρήνην, ἐκ ταύτης δὲ ὀρμώμενος συνέσπετο οἰκίῃ τε
 τριήρεϊ καὶ οἰκίῃ ἀνδρῶν δαπάνη, ξὼν τε Ὀλυμπιονί-
 κης καὶ κάλλιστος Ἑλλήνων τῶν κατ' ἑωυτόν. διὰ δὲ
 τὸ ἑωυτοῦ κάλλος ἠνείκατο παρὰ Ἑγεσταίων τὰ οὐδεὶς
 ἄλλος· ἐπὶ γὰρ τοῦ τάφου αὐτοῦ ἡρώιον ἰδρυσάμενοι
 θυσίησι αὐτὸν ἱλάσκονται. Δωριεὺς μὲν νυν τροπῶ 48
 τοιούτῳ ἐτελεύτησε· εἰ δὲ ἠνέσχετο βασιλευόμενος ὑπὸ
 Κλεομένεος καὶ κατέμενε ἐν Σπάρτῃ, ἐβασίλευσε ἂν
 Λακεδαιμόνος· οὐ γὰρ τινα πολλὸν χρόνον ἥρξε ὁ Κλεο-
 μένης, ἀλλ' ἀπέθανε ἅπαις, θυγατέρα μούνην λιπών,
 τῇ οὖνομα ἦν Γοργώ.

Ἀπικνέεται δ' ὦν ὁ Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραν- 49
 νος ἐς τὴν Σπάρτην Κλεομένεος ἔχοντας τὴν ἀρχήν·
 τῷ δὴ ἐς λόγους ἦμε, ὥς Λακεδαιμόνιοι λέγουσι, ἔχων
 χάλκεον πῖνακα ἐν τῷ γῆς ἀπάσης περιόδου ἐνετέμνητο
 καὶ θάλασσά τε πᾶσα καὶ ποταμοὶ πάντες. ἀπικνεόμενος
 δὲ ἐς λόγους ὁ Ἀρισταγόρης ἔλεγε πρὸς αὐτὸν τάδε·
 Κλεόμενες, σπουδὴν μὲν τὴν ἐμὴν μὴ θωμάσης τῆς
 ἐνθαῦτα ἀπίξις· τὰ γὰρ κατήκοντά ἐστι τοιαῦτα· Ἰώ-
 νων παῖδας δούλους εἶναι ἀντ' ἐλευθέρων ὄνείδος καὶ
 ἄλγος μέγιστον μὲν αὐτοῖσι ἡμῖν, ἔτι δὲ τῶν λοιπῶν

ὑμῖν, ὅσῳ προέσταντε τῆς Ἑλλάδος. νῦν ὦν πρὸς θεῶν
 τῶν Ἑλληνίων ῥύσασθε Ἴωνας ἐκ δουλοσύνης, ἄνδρας
 ὁμαίμονας. εὐπετέως δὲ ὑμῖν ταῦτα οἶά τε χωρέειν ἐστί·
 οὔτε γὰρ οἱ βάρβαροι ἄλκιμοί εἰσι, ὑμεῖς τε τὰ ἐς τὸν
 πόλεμον ἐς τὰ μέγιστα ἀνήκετε ἀρετῆς πέρι. ἢ τε μάχη
 αὐτῶν ἐστὶ τοιγάρ, τόξα καὶ αἰχμὴ βραχέα· ἀναξυρίδας
 δὲ ἔχοντες ἔρχονται ἐς τὰς μάχας καὶ κυρβασίας ἐπὶ τῇσι
 κεφαλῇσι. οὕτω εὐπετέες χειρωθήναι εἰσι. ἔστι δὲ καὶ
 ἀγαθὰ τοῖσι τὴν ἡπειρον ἐκείνην νεμομένοισι ὅσα οὐδὲ
 τοῖσι συνάπασι ἄλλοισι, ἀπὸ χρυσοῦ ἀρξάμενοισι, ἄργυ-
 ρος καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς ποικίλη καὶ ὑποζύγιά τε καὶ
 ἀνδράποδα· τὰ θυμῷ βουλόμενοι αὐτοὶ ἂν ἔχοιτε.
 κατοίκηνται δὲ ἀλλήλων ἐχόμενοι ὥς ἐγὼ φράσω,
 Ἴώνων μὲν τῶνδε οἷδε Λυδοί, οἰκέοντές τε χώραν
 ἀγαθὴν καὶ πολυαργυρώτατοι ἐόντες. δεικνὺς δὲ ἔλεγε
 ταῦτα ἐς τῆς γῆς τὴν περίοδον, τὴν ἐφέρετο ἐν τῷ
 πίνακι ἐντετμημένην. Λυδῶν δέ, ἔφη λέγων ὁ Ἀριστα-
 γόρης, οἷδε ἔχονται Φρύγες οἱ πρὸς τὴν ἡῶ, πολυ-
 προβατώτατοί τε ἐόντες πάντων τῶν ἐγὼ οἶδα καὶ
 πολυκαρπότατοι. Φρυγῶν δὲ ἔχονται Καππαδόκαι, τοὺς
 ἡμεῖς Συρίους καλέομεν· τούτοισι δὲ πρόσουροι Κίλικες,
 κατήκοντες ἐπὶ θάλασσαν τήνδε, ἐν τῇ ἦδε Κύπρος
 νῆσος κέεται· οἱ πεντακόσια τάλαντα βασιλεῖ τὸν ἐπέ-
 τειον φόρον ἐπιτελεῦσι. Κιλικῶν δὲ τῶνδε ἔχονται
 Ἀρμένιοι οἷδε, καὶ οὗτοι ἐόντες πολυπρόβατοι, Ἀρμε-
 νίων δὲ Ματινηοὶ χώραν τήνδε ἔχοντες. ἔχεται δὲ
 τούτων γῆ ἥδε Κισσίη, ἐν τῇ δὴ παρὰ ποταμὸν τόνδε
 Χοάσπην κείμενά ἐστι τὰ Σοῦσα ταῦτα, ἐνθα βασι-
 λεὺς τε μέγας δίαιταν ποιεῖται, καὶ τῶν χρημάτων οἱ
 θησαυροὶ ἐνθαυτὰ εἰσι· ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν πόλιν

θαρσέοντες ἤδη τῷ Διὶ πλούτου πέρι ἐρίζετε. ἀλλὰ
 περὶ μὲν χώρης ἄρα οὐ, πολλῆς οὐδὲ οὕτω χρηστῆς
 καὶ οὖρων σμικρῶν· χρεὸν ἐστὶ ὑμέας μάχας ἀνα-
 βάλλεσθαι πρὸς τε Μεσσηνίους ἐόντας ἰσοπαλέας καὶ
 Ἀρκάδας τε καὶ Ἀργείους, τοῖσι οὔτε χρυσοῦ ἐχόμενόν
 ἐστὶ οὐδὲν οὔτε ἀργύρου, τῶν πέρι καὶ τινα ἐνάγει
 προθυμίῃ μαχόμενον ἀποθνήσκειν· παρέχον δὲ τῆς
 Ἀσίης πάσης ἄρχειν εὐπετέως, ἄλλο τι αἰρήσεσθε;
 Ἀρισταγόρης μὲν ταῦτα ἔλεξε, Κλεομένης δὲ ἀμείβετο
 τοισίδε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀναβάλλομαί τοι ἐς τρίτην
 ἡμέρην ὑποκρινέεσθαι. τότε μὲν ὅς τοσοῦτο ἤλασαν· 50
 ἐπεῖτε δὲ ἡ κυρίῃ ἡμέρῃ ἐγένετο τῆς ὑποκρισίας καὶ
 ἦλθον ἐς τὸ συγκείμενον, εἶρετο ὁ Κλεομένης τὸν
 Ἀρισταγόρην ὁκόσων ἡμερέων ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἰώνων
 ὁδὸς εἴη παρὰ βασιλέα. ὁ δὲ Ἀρισταγόρης, τᾶλλα ἐὼν
 σοφὸς καὶ διαβάλλων ἐκείνον εὖ, ἐν τούτῳ ἐσφάλη· χρεὸν
 γὰρ μιν μὴ λέγειν τὸ ἐόν, βουλούμενόν γε Σπαρτιήτας
 ἐξαγαγεῖν ἐς τὴν Ἀσίην, λέγει δ' ὦν τριῶν μηνῶν
 φᾶς εἶναι τὴν ἄνοδον. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον
 λόγον τὸν ὁ Ἀρισταγόρης ὥρμητο λέγειν περὶ τῆς ὁδοῦ,
 εἶπε· ὦ ξεῖνε Μιλήσιε, ἀπαλλάσσεο ἐκ Σπάρτης προ-
 δύντος ἡλίου· οὐδένα γὰρ λόγον εὐεπέα λέγεις Λακε-
 δαιμονίοισι, ἐθέλων σφέας ἀπὸ θαλάσσης τριῶν μηνῶν
 ὁδὸν ἀγαγεῖν. ὁ μὲν δὴ Κλεομένης ταῦτα εἰπας ἦε 51
 ἐς τὰ οἰκία, ὁ δὲ Ἀρισταγόρης λαβὼν ἱκετηρίην ἦε ἐς
 τοῦ Κλεομένεος, ἐσελθὼν δὲ ἔσω ἅτε ἱκετεύων ἐπ-
 ακοῦσαι ἐκέλευε τὸν Κλεομένεα, ἀποπέμψαντα τὸ παι-
 δίον· προσεστῆκε γὰρ δὴ τῷ Κλεομένει ἡ θυγάτηρ,
 τῇ οὔνομα ἦν Γοργώ· τοῦτο δὲ οἱ καὶ μοῦνον τέκνον
 ἐτύγχανε ἐὼν ἐτέων ὀκτὼ ἢ ἐννέα ἡλικίην. Κλεομένης

δὲ λέγειν μιν ἐκέλευε τὰ βούλεται μηδὲ ἐπισχεῖν τοῦ παιδίου εἵνεκα. ἐνθαῦτα δὴ, ὁ Ἀρισταγόρης ἄρχετο ἐκ δέκα ταλάντων ὑπισχνεόμενος, ἦν οἱ ἐπιτελέσῃ τῶν ἐσέετο. ἀνανεῶντος δὲ τοῦ Κλεομένεος προέβαινε τοῖσι χρήμασι ὑπερβάλλων ὁ Ἀρισταγόρης, ἐς ὃ πεντήκοντά τε τάλαντα ὑπεδέδεκτο καὶ τὸ παῖδιον ἠυδάξατο· Πάτερ, διαφθερέει σε ὁ ξεῖνος, ἦν μὴ ἀποστὰς ἴης. ὃ τε δὴ Κλεομένης ἤσθεις τοῦ παιδίου τῇ παραινέσει ἦε ἐς ἕτερον οἶκημα καὶ ὁ Ἀρισταγόρης ἀπαλλάσσειτο τὸ παράπαν ἐκ τῆς Σπάρτης, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο ἐπὶ πλεόν· ἔτι σημῆναι περὶ τῆς ἀνόδου τῆς παρὰ βασιλέα.

- 52 Ἐχει γὰρ ἀμφὶ τῇ ὁδῷ ταύτῃ ὧδε· σταθμοὶ τε πανταχῇ εἰσι βασιλῆιοι καὶ καταλύσεις κάλλισται, διὰ οἰκεομένης τε ἡ ὁδὸς ἅπασα καὶ ἀσφαλὲς. διὰ μὲν γε Λυδίας καὶ Φρυγίας σταθμοὶ τείνοντες εἰκοσὶ εἰσι, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἐνενήκοντα καὶ ἥμισυ. ἐκδέκεται δὲ ἐκ τῆς Φρυγίας ὁ Ἄλυς ποταμός, ἐπ' ᾧ πύλαι τε ἔπεισι, τὰς διεξελάσαι πᾶσα ἀνάγκη καὶ οὕτω διεκπεραν τὸν ποταμόν, καὶ φυλακτήριον μέγα ἐπ' αὐτῷ. διαβάντι δὲ ἐς τὴν Καππαδοκίην καὶ ταύτῃ πορευομένῳ μέχρ' οὗρων τῶν Κιλικίων σταθμοὶ δυὼν δέοντές εἰσι τριήκοντα, παρασάγγαι δὲ τέσσερες καὶ ἑκατόν· ἐπὶ δὲ τοῖσι τούτων οὗροισι διξᾶς τε πύλας διεξελάς καὶ διξὰ φυλακτήρια παραμεΐψαι. ταῦτα δὲ διεξελάσαντι καὶ διὰ τῆς Κιλικίας ὁδὸν ποιευμένῳ τρεῖς εἰσι σταθμοί, παρασάγγαι δὲ πεντεκαίδεκα καὶ ἥμισυ. οὗρος δὲ Κιλικίας καὶ τῆς Ἀρμενίας ἐστὶ ποταμός νηυσιπέρητος, τῷ ὄνομα Εὐφρότης. ἐν δὲ τῇ Ἀρμενίᾳ σταθμοὶ μὲν εἰσι καταγωγέων πεντεκαίδεκα,

παρασάγγαι δὲ ἕξ καὶ πεντήκοντα καὶ ἥμισυ, καὶ φυλα-
 κτήριον ἐν αὐτοῖσι. ποταμοὶ δὲ νηυσιπέρητοι τέσσερες
 διὰ ταύτης ῥέουσι, τοὺς πᾶσα ἀνάγκη διαπορθμεύσαι
 ἔστι, πρῶτος μὲν Τίγρης, μετὰ δὲ δεύτερός τε καὶ
 τρίτος αὐτὸς ὀνομαζόμενος, οὐκ αὐτὸς ἐὼν ποταμὸς
 οὐδὲ ἐκ τοῦ αὐτοῦ ῥέων· ὁ μὲν γὰρ πρότερος αὐτῶν
 καταλεχθεὶς ἕξ Ἀρμενίων ῥέει, ὁ δ' ὕστερος ἐκ Ματιη-
 νῶν. ὁ δὲ τέταρτος τῶν ποταμῶν οὖνομα ἔχει Γύνδης,
 τὸν Κῦρος διέλαβέ ποτε ἐς διώρυγας ἐξήκοντα καὶ τριη-
 κοσίας. ἐκ δὲ ταύτης τῆς Ἀρμενίης ἐσβάλλονται ἐς τὴν
 Ματιηνὴν γῆν σταθμοὶ εἰσι τέσσερες ἐκ δὲ
 ταύτης ἐς τὴν Κισσίην χώραν μεταβαίνουντι ἔνδεκα
 σταθμοί, παρασάγγαι δὲ δύο καὶ τεσσεράκοντα καὶ
 ἥμισυ ἔστι ἐπὶ ποταμὸν Χοάσπην, ἐόντα καὶ τοῦτον
 νηυσιπέρητον, ἐπ' ᾧ Σοῦσα πόλις πεπόλισται. οὗτοι
 οἱ πάντες σταθμοὶ εἰσι ἔνδεκα καὶ ἑκατὸν. καταγωγαὶ
 μὲν νυν σταθμῶν τοσαῦταί εἰσι ἐκ Σαρδίων ἐς Σοῦσα
 ἀναβαίνουντι· εἰ δὲ ὀρθῶς μεμέτρηται ἡ ὁδὸς ἡ βασι- 53
 λήῃ τοῖσι παρασάγγῃσι καὶ ὁ παρασάγγης δύναται
 τριήκοντα στάδια, ὥσπερ οὗτός γε δύναται ταῦτα, ἐκ
 Σαρδίων στάδια ἔστι ἐς βασιλῆα τὰ Μεμνόνια καλεό-
 μενα πεντακόσια καὶ τρισχίλια καὶ μύρια παρασαγγέων
 ἐόντων πεντήκοντα καὶ τετρακοσίων. πεντήκοντα δὲ
 καὶ ἑκατὸν στάδια ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη διεξιούσι ἀναισι-
 μοῦνται ἡμέραι ἀπαρτὶ ἐνενήκοντα. οὕτω τῷ Μιλη- 54
 σίῳ Ἀρισταγόρῃ εἰπαντι πρὸς Κλεομένεα τὸν Λακε-
 δαιμόνιον εἶναι τριῶν μηνῶν τὴν ἄνοδον τὴν παρὰ
 βασιλέα ὀρθῶς εἶρητο. εἰ δέ τις τὸ ἀτρεκέστερον τού-
 των ἔτι δίζηται, ἐγὼ καὶ τοῦτο σημανέω· τὴν γὰρ ἕξ
 Ἐφέσου ἐς Σάρδις ὁδὸν δεῖ προσλογίσασθαι ταύτη.

καὶ δὴ λέγω σταδίων εἶναι τοὺς πάντας ἀπὸ θαλάσσης τῆς Ἑλληνικῆς μέχρι Σούσων (τοῦτο γὰρ Μεμνόνιον ἄστρῳ καλεῖται) τεσσεράκοντα καὶ τετρακισχίλους καὶ μυρίους· οἱ γὰρ ἐξ Ἐφέσου ἐς Σάρδεις εἰσὶ τεσσεράκοντα καὶ πεντακόσιοι στάδιοι, καὶ οὕτω τρισὶ ἡμέρησι μηχανύεται ἡ τρίμηνος ὁδός.

- 55 Ἀπελαινόμενος δὲ ὁ Ἀρισταγόρης ἐκ τῆς Σπάρτης ἦε ἐς τὰς Ἀθήνας γενομένης τυράννων ὧδε ἐλευθέρως. ἐπεὶ Ἰππαρχον τὸν Πεισιστράτου, Ἰππῖω δὲ τοῦ τυράννου ἀδελφεόν, ἰδόντα ὕψιν ἐνυπνίου [τῷ ἑωυτοῦ πάθει] ἐναργεστάτην κτείνουσι Ἀριστογείτων καὶ Ἀρμόδιος, γένος ἑόντες τὰ ἀνέκαθεν Γεφυραῖοι, μετὰ ταῦτα ἐτυραννεύοντο Ἀθηναῖοι ἐπ' ἔτα τέσσερα οὐδὲν ἥσσον
- 56 ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἢ πρὸ τοῦ. ἡ μὲν νυν ὕψις τοῦ Ἰπάρχου ἐνυπνίου ἦν ἥδε. ἐν τῇ προτέρῃ νυκτὶ τῶν Παναθηναίων ἐδόκεε ὁ Ἰππαρχος ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μεγαν καὶ εὐεϊδέα αἰνίσσασθαι τάδε τὰ ἔπεα·

Τλῆθι λέων ἄτλητα παθὼν τετληότι θυμῷ·

Οὐδεὶς ἀνθρώπων ἀδικῶν τίσιν οὐκ ἀποτίσει.

ταῦτα δέ, ὥς ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, φανερὸς ἦν ὑπερτιθέμενος ὀνειροπόλοισι· μετὰ δὲ ἀπειπάμενος τὴν ὕψιν ἔπεμπε τὴν πομπήν, ἐν τῇ δὴ τελευτᾷ.

- 57 Οἱ δὲ Γεφυραῖοι, τῶν ἦσαν οἱ φονέες οἱ Ἰπάρχου, ὥς μὲν αὐτοὶ λέγουσι, ἐγερόνεσαν ἐξ Ἑρετρίας τὴν ἀρχήν, ὥς δὲ ἐγὼ ἀναπυνθανόμενος εὐρίσκω, ἦσαν Φοίνικες τῶν σὺν Κάδμῳ ἀπικομένων Φοινίκων ἐς γῆν τὴν νῦν Βοιωτὴν καλεομένην, οἴκεον δὲ τῆς χώρας ταύτης ἀπολαχόντες τὴν Ταναγρικὴν μοῖραν. ἐνθεῦτεν δὲ Καδμείων πρότερον ἐξαναστάντων ὑπ' Ἀργείων οἱ Γεφυραῖοι οὗτοι δεύτερα ὑπὸ Βοιωτῶν ἐξαναστάντες

ἐτράποντο ἐπ' Ἀθηνέων. Ἀθηναῖοι δέ σφεας ἐπὶ ῥη-
 τοῖσι ἐδέξαντο σφέων αὐτῶν εἶναι πολιήτας, πολλῶν
 τεων καὶ οὐκ ἄξιαπῆγῆτων ἐπιτάξαντες ἐργεσθαι. οἱ 58
 δὲ Φοίνικες οὗτοι οἱ σὺν Κάδμῳ ἀπικόμενοι, τῶν ἦσαν
 οἱ Γεφυραῖοι, ἄλλα τε πολλὰ οἰκήσαντες ταύτην τὴν
 χώραν ἐσῆγαγον διδασκάλια ἐς τοὺς Ἕλληνας καὶ δὴ
 καὶ γράμματα, οὐκ ἔόντα πρὶν Ἑλλήσι ὥς ἐμοὶ δοκέειν,
 πρῶτα μὲν τοῖσι καὶ ἅπαντες χρέωνται Φοίνικες· μετὰ
 δὲ χρόνου προβαίνοντος ἅμα τῇ φωνῇ μετέβαλλον καὶ
 τὸν ῥυθμὸν τῶν γραμμάτων. περιόικεον δέ σφεας τὰ
 πολλὰ τῶν χώρων τοῦτον τὸν χρόνον Ἑλλήνων Ἴωνες·
 οἱ παραλαβόντες διδαχῇ παρὰ τῶν Φοινίκων τὰ γράμ-
 ματα, μεταρρυνθιμίσαντές σφεων ὀλίγα ἐχρέωντο, χρεώ-
 μενοι δὲ ἐφάτισαν, ὥσπερ καὶ τὸ δίκαιον ἔφερε ἐσαγα-
 γόντων Φοινίκων ἐς τὴν Ἑλλάδα, Φοινικήα κεκληῆσθαι.
 καὶ τὰς βίβλους διφθέρας καλέουσι ἀπὸ τοῦ παλαιοῦ
 [οἱ] Ἴωνες, ὅτι κοτὲ ἐν σπάνι βίβλων ἐχρέωντο διφθέ-
 ρησι αἰγέησί τε καὶ οἰέησι· ἔτι δὲ καὶ τὸ κατ' ἐμὲ
 πολλοὶ τῶν βαρβάρων ἐς τοιαύτας διφθέρας γράφουσι.
 εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς Καδμήα γράμματα ἐν τῷ ἱερῷ τοῦ 59
 Ἀπόλλωνος τοῦ Ἰσμηνίου ἐν Θήβησι τῆσι Βοιωτῶν
 ἐπὶ τρίποσι τρισὶ ἐγκεκολαμμένα, τὰ πολλὰ ὅμοια
 ἔόντα τοῖσι Ἴωνικοῖσι. ὁ μὲν δὴ εἷς τῶν τριπόδων
 ἐπίγραμμα ἔχει

Ἀμφιτρύων μ' ἀνέθηκεν ἔων ἀπὸ Τηλεβοάων.
 ταῦτα ἡλικίην ἂν εἴη κατὰ Λάϊον τὸν Λαβδάκου τοῦ
 Πολυδώρου τοῦ Κάδμου. ἕτερος δὲ τρίπους ἐν ἑξά- 60
 μέτρῳ τόνῳ λέγει·

Σκαῖος πυγμαχέων με ἐκηβόλῳ Ἀπόλλωνι

Νικήσας ἀνέθηκε τεῖν περικαλλὲς ἄγαλμα.

Σκαῖος δ' ἂν εἴη ὁ Ἰπποκόωντος, εἰ δὴ οὗτός γε ἐστὶ ὁ ἀναθεὶς καὶ μὴ ἄλλος τῶντ' οὖνομα ἔχων τῷ Ἰππο-
 61 κόωντος, ἡλικίην κατὰ Οἰδίπουν τὸν Λαΐου. τρίτος δὲ τρίπους λέγει καὶ οὗτος ἐν ἑξαμέτρῳ·

Λαοδάμας τρίποδ' αὐτὸς εὐσκόπῳ Ἀπόλλωνι

Μουνναρχέων ἀνέθηκε τεῖν περικαλλῆς ἄγαλμα.

ἐπὶ τούτῳ δὴ τοῦ Λαοδάμαντος τοῦ Ἐτεοκλέος μουνναρχέοντος ἑξανιστεύεται Καδμεῖοι ὑπ' Ἀργείων καὶ τράπονται ἐς τοὺς Ἐγχελείας, οἱ δὲ Γεφυραῖοι ὑπολειφθέντες ὕστερον ὑπὸ Βοιωτῶν ἀναχωρεοῦσι ἐς Ἀθήνας· καὶ σφι ἰρὰ ἐστὶ ἐν Ἀθήνησι ἰδρυμένα, τῶν οὐδὲν μετὰ τοῖσι λοιποῖσι Ἀθηναίοισι, ἄλλα τε κεχωρισμένα τῶν ἄλλων ἱρῶν καὶ δὴ καὶ Ἀχαιῆς Διμήτρος ἱρόν τε καὶ ὄργια.

62 Ἡ μὲν δὴ ὄψις τοῦ Ἰππάρχου ἐνυπνίου καὶ οἱ Γεφυραῖοι ὅθεν ἐγεγόνεσαν, τῶν ἦσαν οἱ Ἰππάρχου φονέες, ἀπήγγηταί μοι· δεῖ δὲ πρὸς τούτοις ἔτι ἀναλαβεῖν τὸν κατ' ἀρχὰς ἥια λέξων λόγον, ὥς τυράννων ἐλευθερώθησαν Ἀθηναῖοι. Ἰππίεω τυραννεύοντος καὶ ἐμπικραινομένου Ἀθηναίοισι διὰ τὸν Ἰππάρχου θάνατον Ἀλκμεωνίδαι, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι καὶ φεύγοντες Πεισιστρατίδας, ἐπεῖτε σφι ἅμα τοῖσι ἄλλοις Ἀθηναίων φυγάσι πειωμένοις κατὰ τὸ ἰσχυρὸν οὐ προεχώρει [κάτοδος], ἀλλὰ προσέπταιον μεγάλως πειρώμενοι κατιέναι τε καὶ ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, Λειψύδριον τὸ ὑπὲρ Παιονίης τειχίσαντες, ἐνθαῦτα οἱ Ἀλκμεωνίδαι πᾶν ἐπὶ τοῖσι Πεισιστρατίδῃσι μηχανώμενοι παρ' Ἀμφικτυόνων τὸν νηὸν μισθοῦνται τὸν ἐν Δελφοῖσι, τὸν νῦν ἐόντα, τότε δὲ οὐκω, τοῦτον ἐξοικοδομῆσαι. οἷα δὲ χρημάτων εὖ ἦκοντες καὶ ἐόντες ἄνδρες δόκιμοι

ἀνέκαθεν ἔτι, τὸν [τε] νηὸν ἐξεργάσαντο τοῦ παρα-
δείγματος κάλλιον, τὰ τε ἄλλα καὶ συγκειμένου σφι
παρίνου λίθου ποιέειν τὸν νηόν, Παρίου τὰ ἔμπροσθε
αὐτοῦ ἐξεποίησαν. ὥς ὢν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι λέγουσι. 63
οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐν Δελφοῖσι κατήμενοι ἀνέπειθον τὴν
Πυθίην χρήμασι, ὅπως ἔλθοιεν Σπαρτιητέων ἄνδρες
εἴτε ἰδίῳ στόλῳ εἴτε δημοσίῳ χρησόμενοι, προσφέρειν
σφι τὰς Ἀθήνας ἐλευθεροῦν. Λακεδαιμόνιοι δέ, ὧς
σφι αἰεὶ τὸν πρόφαντον ἐγίνετο, πέμπουσι Ἀγχι-
μόλιον τὸν Ἀστέρος, ἐόντα τῶν ἀστίων ἄνδρα δόκιμον,
σὺν στρατῷ ἐξελῶντα Πεισιστρατίδης ἐξ Ἀθηνέων,
ὅμως καὶ ξείνους σφι ἐόντας τὰ μάλιστα· τὰ γὰρ τοῦ
θεοῦ πρεσβύτερα ἐποιεῦντο ἢ τὰ τῶν ἀνδρῶν. πέμ-
πουσι δὲ τούτους κατὰ θάλασσαν πλοίοισι. ὁ μὲν δὴ
προσσχὼν ἐς Φάληρον τὴν στρατιὴν ἀπέβησε, οἱ δὲ
Πεισιστρατίδαι προπυνθανόμενοι ταῦτα ἐπεκαλέοντο
ἐκ Θεσσαλίας ἐπικουρίην· ἐπεποίητο γὰρ σφι συμμα-
χίη πρὸς αὐτούς. Θεσσαλοὶ δέ σφι δεομένοισι ἀπ-
έπεμψαν κοινῇ γνώμῃ χρεώμενοι χιλίην τε ἵππον καὶ
τὸν βασιλέα τὸν σφέτερον Κινέην ἄνδρα Γονναῖον·
τούς ἐπέειτε ἔσχον συμμάχους οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐμηχα-
νῶντο τοιάδε· κείραντες τῶν Φαληρέων τὸ πεδίον καὶ
ἱππάσιμον ποιήσαντες τοῦτον τὸν χῶρον ἐπῆκαν τῷ
στρατοπέδῳ τὴν ἵππον· ἐμπεσοῦσα δὲ διέφθειρε ἄλλους
τε πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων καὶ δὴ καὶ τὸν Ἀγχι-
μόλιον, τοὺς δὲ περιγενομένους αὐτῶν ἐς τὰς νέας
κατέρξατο. ὁ μὲν δὴ πρῶτος στόλος ἐκ Λακεδαιμόνος
οὕτω ἀπῆλλαξε, καὶ Ἀγχιμόλιον εἰσὶ ταφαὶ τῆς Ἀττι-
κῆς Ἀλωπεκῆσι, ἀγχοῦ τοῦ Ἡρακλείου τοῦ ἐν Κυνο-
σάργεϊ. μετὰ δὲ Λακεδαιμόνιοι μέζω στόλον στείλαντες 64

ἀπέπεμψαν ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, στρατηγὸν τῆς στρατιῆς ἀποδέξαντες βασιλέα Κλεομένεα τὸν Ἀναξανδρίδεω, οὐκἔτι κατὰ θάλασσαν στείλαντες ἀλλὰ κατ' ἡπειρον· τοῖσι ἐσβαλοῦσι ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν ἡ τῶν Θεσσαλῶν ἵππος πρώτη προσέμιξε καὶ οὐ μετὰ πολλὸν ἐτράπετο, καὶ σφρων ἔπεσον ὑπὲρ τεσσεράκοντα ἄνδρας· οἱ δὲ περιγενόμενοι ἀπαλλάσσοντο ὥς εἶχον ἰθὺς ἐπὶ Θεσσαλίας. Κλεομένης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὸ ἄστυ ἄμα Ἀθηναίων τοῖσι βουλομένοισι εἶναι ἐλευθέροισι ἐπολιόρκεε τοὺς τυράννους ἀπεργμένους ἐν τῷ Πελα-
65 στικῷ τείχεϊ. κατ' οὐδέν τι πάντως ἂν ἐξεῖλον τοὺς Πεισιστρατίδας οἱ Λακεδαιμόνιοι· οὔτε γὰρ ἐπέδρην ἐπενόεον ποιήσασθαι, οἳ τε Πεισιστρατίδαι σίτοισι καὶ ποτοῖσι εὖ παρεσκευάδατο· πολιορκήσαντές τε ἂν ἡμέρας ὀλίγας ἀπαλλάσσοντο ἐς τὴν Σπάρτην. νῦν δὲ συντυχίῃ τοῖσι μὲν κακὴ ἐπεγένετο, τοῖσι δὲ ἡ αὐτὴ αὕτη σύμμαχος· ὑπεκτιθέμενοι γὰρ ἔξω τῆς χώρας οἱ παῖδες τῶν Πεισιστρατιδῶν ἤλωσαν. τοῦτο δὲ ὥς ἐγένετο, πάντα αὐτῶν τὰ πρήγματα συνετετάρακτο, παρέστησαν δὲ ἐπὶ μισθῷ τοῖσι τέκνοισι, ἐπ' οἷσι ἐβούλονται οἱ Ἀθηναῖοι, ὥστε ἐν πέντε ἡμέρησι ἐκχωρήσαι ἐκ τῆς Ἀττικῆς. μετὰ δὲ ἐξεχώρησαν ἐς Σίγειον τὸ ἐπὶ τῷ Σκαμάνδρῳ, ἄρξαντες μὲν Ἀθηναίων ἐπ' ἔτεα ἕξ τε καὶ τριήκοντα, ἔόντες δὲ καὶ οὗτοι ἀνέκαθεν Πύλιοί τε καὶ Νηλεῖδαι, ἐκ τῶν αὐτῶν γεγονότες καὶ οἱ ἀμφὶ Κόδρον τε καὶ Μέλανθον, οἳ πρότερον ἐπήλυδες ἔόντες ἐγένοντο Ἀθηναίων βασιλεῖς. ἐπὶ τούτου δὲ καὶ τῷ οὐνομα ἀπεμνημόνευσε Ἰπποκράτης τῷ παιδί θέσθαι τὸν Πεισίστρατον, ἐπὶ τοῦ Νέστορος Πεισιστράτου ποιούμενος τὴν ἐπωνυμίην. οὕτω μὲν

Ἀθηναῖοι τυράννων ἀπαλλάχθησαν· ὅσα δὲ ἐλευθερωθέντες ἔρξαν ἢ ἔπαθον, ἀξιόχρεα ἀπηγήσιος πρὶν ἢ Ἰωνίην τε ἀποστῆναι ἀπὸ Δαρείου καὶ Ἀρισταγόρην τὸν Μιλήσιον ἀπικόμενον εἰς Ἀθήνας χρηῖσαι σῶζον βοηθέειν, ταῦτα πρῶτα φράσω.

Ἀθῆναι, ἐοῦσαι καὶ πρὶν μεγάλαι, τότε ἀπαλλα- 66
χθεῖσαι τυράννων ἐγίνοντο μέζονες. ἐν δὲ αὐτῇσι δύο ἄνδρες ἐδυνάστευον, Κλεισθένης τε ἀνὴρ Ἀλκμεωνίδης, ὅς περ δὴ λόγον ἔχει τὴν Πυθίην ἀναπεῖσαι, καὶ Ἰσαγόρης Τισάνδρου οἰκίης μὲν ἐὼν δοκίμου, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν οὐκ ἔχω φράσαι· θύοισι δὲ οἱ συγγενέες αὐτοῦ Διὶ Καρίῳ. οὗτοι οἱ ἄνδρες ἐστασίασαν περὶ δυνάμιος, ἐσσούμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν δῆμον προσεταιρίζεται. μετὰ δὲ τετραφύλους ἐόντας Ἀθηναίους δεκαφύλους ἐποίησε, τῶν Ἴωνος παίδων Γελέοντος καὶ Αἰγικόρεος καὶ Ἀργάδεω καὶ Ὀπλητος ἀπαλλάξας τὰς ἐπωνυμίας, ἐξευρὼν δὲ ἐτέρων ἡρώων ἐπωνυμίας ἐπιχωρίων, πάρεξ Αἰάντος· τοῦτον δέ, ἅτε ἀστυγείτονα καὶ σύμμαχον, ξεῖνον ἐόντα προσέθετο. ταῦτα δέ, δοκέειν ἐμοί, ἐμιμέετο ὁ Κλεισθένης οὗτος 67
τὸν ἐωυτοῦ μητροπάτορα Κλεισθένεα τὸν Σικυνῶνος τύραννον. Κλεισθένης γὰρ Ἀργείοισι πολεμήσας τοῦτο μὲν ῥαψωδούς ἔπαυσε ἐν Σικυνῶνι ἀγωνίζεσθαι τῶν Ὀμηρείων ἐπέων εἵνεκα, ὅτι Ἀργεῖοί τε καὶ Ἄργος τὰ πολλὰ πάντα ὑμνέεται· τοῦτο δέ, ἡρώιον γὰρ ἦν καὶ ἔστι ἐν αὐτῇ τῇ ἀγορῇ τῶν Σικυνωνίων Ἀδρηστων τοῦ Ταλαοῦ, τοῦτον ἐπεθύμησε ὁ Κλεισθένης ἐόντα Ἀργεῖον ἐκβαλεῖν ἐκ τῆς χώρας. ἐλθὼν δὲ εἰς Δελφοὺς ἐ χρηστηριάζετο εἰ ἐκβάλῃ τὸν Ἀδρηστον· ἡ δὲ Πυθίη οἱ χοῶ φᾶσα Ἀδρηστον μὲν εἶναι Σικυνωνίων βασιλέα,

ἐκαῖνον δὲ λευστιῆρα. ἐπεὶ δὲ ὁ θεὸς τοῦτό γε οὐ παρεδίδου, ἀπελθὼν ὀπίσω ἐφρόντιζε μηχανὴν τῇ αὐτὸς ὁ Ἄδρηστος ἀπαλλάξεται. ὥς δὲ οἱ ἐξευρησθαι ἐδόκεε, πέμψας ἐς Θήβας τὰς Βοιωτίας ἔφη θέλειν ἐπαγαγέσθαι Μελάνιππον τὸν Ἀστακοῦ· οἱ δὲ Θηβαῖοι ἔδοσαν. ἐπαγαγόμενος δὲ ὁ Κλεισθένης τὸν Μελάνιππον τέμενός οἱ ἀπέδεξε ἐν αὐτῷ τῷ πρυτανηίῳ καὶ μιν ἴδρυσε ἐνθαῦτα ἐν τῷ ἰσχυροτάτῳ. ἐπηγάγεται δὲ τὸν Μελάνιππον ὁ Κλεισθένης (καὶ γὰρ τοῦτο δεῖ ἀπηγήσασθαι) ὥς ἐχθιστον ἐόντα Ἄδρηστῳ, ὃς τὸν τε ἀδελφεόν οἱ Μηκιστέα ἀπεκτόναι καὶ τὸν γαμβρὸν Τυδέα. ἐπεῖτε δὲ οἱ τὸ τέμενος ἀπέδεξε, θυσίας τε καὶ ὀρτὰς Ἄδρηστου ἀπελόμενος ἔδωκε τῷ Μελανίπῳ. οἱ δὲ Σικυνῶνιοι ἐώθεσαν μεγαλωστέα κάρτα τιμᾶν τὸν Ἄδρηστον· ἡ γὰρ χώρα ἦν αὕτη Πολύβου, ὁ δὲ Ἄδρηστος ἦν Πολύβου θυγατριδέος, ἅπαις δὲ Πόλυβος τελευτῶν διδοῖ Ἄδρηστῳ τὴν ἀρχήν. τὰ τε δὴ ἄλλα οἱ Σικυνῶνιοι ἐτίμων τὸν Ἄδρηστον καὶ δὴ πρὸς τὰ πάθια αὐτοῦ τραγικοῖσι χοροῖσι ἐγέραιρον, τὸν μὲν Διονύσον οὐ τιμῶντες, τὸν δὲ Ἄδρηστον. Κλεισθένης δὲ χοροὺς μὲν τῷ Διονύσῳ ἀπέδωκε, τὴν δὲ ἄλλην θυσίην Με-
68 λανίπῳ. ταῦτα μὲν ἐς Ἄδρηστόν οἱ ἐπεποίητο, φυλὰς δὲ τὰς Δωριέων, ἵνα δὴ μὴ αἱ αὐταὶ ἔωσι τοῖσι Σικυνῶνιοι καὶ τοῖσι Ἀργείοισι, μετέβαλε ἐς ἄλλα οὐνόματα. ἐνθα καὶ πλεῖστον κατεγέλασε τῶν Σικυνῶνιων· ἐπὶ γὰρ ὅς τε καὶ ὄνου τὰς ἐπωνυμίας μετατιθεῖς αὐτὰ τὰ τελευταῖα ἐπέθηκε, πλὴν τῆς ἑωυτοῦ φυλῆς· ταύτῃ δὲ τὸ οὐνομα ἀπὸ τῆς ἑωυτοῦ ἀρχῆς ἔθετο. οὗτοι μὲν δὴ Ἀρχέλαοι ἐκαλέοντο, ἕτεροι δὲ Ὑᾶται, ἄλλοι δὲ Ὀνεᾶται, ἕτεροι δὲ Χοιρεᾶται. τούτοις τοῖσι οὐνό-

μασι τῶν φυλέων ἐχρέωντο οἱ Σικυνῶνιοι καὶ ἐπὶ Κλεισθένεος ἄρχοντος καὶ ἐκείνου τεθνεώτος ἔτι ἐπ' ἔτεα ἐξήκοντα· μετέπειτα μέντοι λόγον σφίσι δόντες μετέβαλον ἐς τοὺς Ὑλλέας καὶ Παμφύλους καὶ Δυνατάς, τετάρτους δὲ αὐτοῖσι προσέθεντο ἐπὶ τοῦ Ἀδρήστου παιδὸς· Αἰγιαλέος τὴν ἐπωνυμίην ποιούμενοι κεκλησθαι Αἰγιαλέας.

Ταῦτα μὲν νυν ὁ Σικυνῶνιος Κλεισθένης ἐπεποιή- 69
κεε, ὁ δὲ δὴ Ἀθηναῖος Κλεισθένης, ἐὼν τοῦ Σικυνω-
νίου τούτου θυγατριδέος καὶ τὸ οὖνομα ἐπὶ τούτου
ἔχων, δοκεῖν ἐμοὶ καὶ οὗτος ὑπεριθῶν Ἰωνας, ἵνα μὴ
σφίσι αἱ αὐταὶ ἔωσι φυλαὶ καὶ Ἰῶσι, τὸν δμῶνυμον
Κλεισθένεα ἐμιμήσατο. ὥς γὰρ δὴ τὸν Ἀθηναίων
δῆμον πρότερον ἀπωσμένον τότε πάντων πρὸς τὴν
ἑωυτοῦ μοῖραν προσεθήκατο, τὰς φυλάς μετωνόμασε
καὶ ἐποίησε πλεῦνας ἐξ ἐλασσόνων. δέκα τε δὴ φυ-
λάρχους ἀντὶ τεσσέρων ἐποίησε, δέκα δὲ καὶ τοὺς
δήμους κατένεμε ἐς τὰς φυλάς. ἦν τε τὸν δῆμον
προσθέμενος πολλῷ κατύπερθε τῶν ἀντιστασιωτέων.
ἐν τῷ μέρει δὲ ἐσσούμενος ὁ Ἰσαγόρης ἀντιτεχνᾷται 70
τάδε· ἐπικαλεῖται Κλεομένεα τὸν Λακεδαιμόνιον, γενό-
μενον ἑωυτῷ ξεῖνον ἀπὸ τῆς Πεισιστρατιδέων πολιορ-
κίης. τὸν δὲ Κλεομένεα εἶχε αἰτίη φοιτᾶν παρὰ τοῦ
Ἰσαγόρεω τὴν γυναῖκα. τὰ μὲν δὴ πρῶτα πέμπων ὁ
Κλεομένης ἐς τὰς Ἀθήνας κήρυκα ἐξέβαλλε Κλεισθένεα
καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους πολλοὺς Ἀθηναίων, τοὺς ἐνα-
γέας ἐπιλέγων. ταῦτα δὲ πέμπων ἔλεγε ἐκ διδαχῆς
τοῦ Ἰσαγόρεω· οἱ μὲν γὰρ Ἀλκιμεωνίδαι καὶ οἱ συστα-
σιῶται αὐτῶν εἶχον αἰτίην τοῦ φόρου τούτου, αὐτος
δὲ οὐ μετεῖχε οὐδ' οἱ φίλοι αὐτοῦ. οἱ δ' ἐναγέες 71

Ἀθηναίων ὧδε ὠτομάσθησαν· ἦν Κύλων τῶν Ἀθηναίων ἀνὴρ Ὀλυμπιονίκης. οὗτος ἐπὶ τυραννίδι ἐκόμησε, προσποιησάμενος δὲ ἐταῖρήν τῶν ἡλικιωτέων καταλαβεῖν τὴν ἀκρόπολιν ἐπειρήθη, οὐ δυνάμενος δὲ ἐπικρατῆσαι ἰκέτης ἔζετο πρὸς τὸ ἄγαλμα. τούτους ἀνιστᾶσι μὲν οἱ πρυτάνεις τῶν ναυκράδων, οἱ περ ἔνεμον τότε τὰς Ἀθήνας, ὑπεγγύους πλὴν θανάτου· φρονεῦσαι δὲ αὐτοὺς αἰτίη ἔχει Ἀλκμεωνίδας. ταῦτα πρὸ τῆς Πεισιστράτου ἡλικίης ἐγένετο.

72 Κλεομένης δὲ ὡς πέμπων ἐξέβαλλε Κλεισθένεα καὶ τοὺς ἐναγέας, Κλεισθένης μὲν αὐτὸς ὑπεξέσχε· μετὰ δὲ οὐδὲν ἦσσον παρῆν ἐς τὰς Ἀθήνας ὁ Κλεομένης οὐ σὺν μεγάλῃ χειρὶ, ἀπικόμενος δὲ ἀγρηλατεῖ ἐπτακόσια ἐπίστια Ἀθηναίων, τὰ οἱ ὑπέθετο ὁ Ἰσαγόρης. ταῦτα δὲ ποιήσας δεύτερον τὴν βουλὴν καταλύειν ἐπειρᾶτο, τριηκοσίοισι δὲ τοῖσι Ἰσαγόρεω στασιωτησι τὰς ἀρχὰς ἐνεχείριζε. ἀντισταθείσης δὲ τῆς βουλῆς καὶ οὐ βουλομένης πεῖθεσθαι ὃ τε Κλεομένης καὶ ὁ Ἰσαγόρης καὶ οἱ στασιῶται αὐτοῦ καταλαμβάνουσι τὴν ἀκρόπολιν. Ἀθηναίων δὲ οἱ λοιποὶ τὰ αὐτὰ φρονήσαντες ἐπολιόρκειον αὐτοὺς ἡμέρας δύο· τῇ δὲ τρίτῃ ὑπόσπονδοι ἐξέρχονται ἐκ τῆς χώρας ὅσοι ἦσαν αὐτῶν Λακεδαιμόνιοι. ἐπετελέετο δὲ τῷ Κλεομένει ἡ φήμη· ὥς γὰρ ἀνέβη ἐς τὴν ἀκρόπολιν μέλλων δὴ αὐτὴν κατασχέσειν, ἦγε ἐς τὸ ἄδυτον τῆς θεοῦ ὡς προσερέων· ἡ δὲ ἱρεὶς ἐξαναστᾶσα ἐκ τοῦ θρόνου πρὶν ἢ τὰς θύρας αὐτὸν ἀμείψαι εἶπε· ὦ ξεῖνε Λακεδαιμόνιε, πάλιν χώρει μηδὲ ἔσιθι ἐς τὸ ἱρόν· οὐ γὰρ θεμιτὸν Ἀωριεῦσι παρίεναι ἐνθαῦτα. ὁ δὲ εἶπε· ὦ γύναι, ἀλλ' οὐ Ἀωριεύς εἰμι ἀλλ' Ἀχαιός. ὁ μὲν δὴ

τῇ κληδόνι οὐδὲν χρεώμενος ἐπεχώρησέ τε καὶ τότε
 πάλιν ἐξέπιπτε μετὰ τῶν Λακεδαιμονίων· τοὺς δὲ
 ἄλλους Ἀθηναῖοι κατέδησαν τὴν ἐπὶ θανάτῳ, ἐν δὲ
 αὐτοῖσι καὶ Τιμησίθεον τὸν Δελφόν, τοῦ ἔργα χειρῶν
 τε καὶ λήματος ἔχοιμ' ἂν μέγιστα καταλέξαι. οὗτοι μὲν
 νυν δεδεμένοι ἐτελεύτησαν, Ἀθηναῖοι δὲ μετὰ ταῦτα 73
 Κλεισθένεα καὶ τὰ ἑπτακόσια ἐπίστια τὰ διωχθέντα
 ὑπὸ Κλεομένεος μεταπεμφάμενοι πέμπουσι ἀγγέλους ἐς
 Σάρδις, συμμαχίην βουλόμενοι ποιήσασθαι πρὸς Πέρ-
 σας· ἠπιστέατο γάρ σφι [πρὸς] Λακεδαιμονίους τε καὶ
 Κλεομένεα ἐκπεπολεμῶσθαι. ἀπικορῶντων δὲ τῶν ἀγ-
 γέλων ἐς τὰς Σάρδις καὶ λεγόντων τὰ ἐντεταλμένα
 Ἀρταφρένης ὁ Ὑστάσπεος Σαρδίων ὑπαρχος ἐπειρώτα
 τίνες εἶντες ἄνθρωποι καὶ κοῦ γῆς οἰκημένοι δεοῖατο
 Περσέων σύμμαχοι γενέσθαι, πυθόμενος δὲ πρὸς τῶν
 ἀγγέλων ἀπεκορύφον σφι τάδε· εἰ μὲν διδοῦσι βασιλείᾳ
 Δαρείῳ Ἀθηναῖοι γῆν τε καὶ ὕδωρ, ὁ δὲ συμμαχίην
 σφι συνετίθετο, εἰ δὲ μὴ διδοῦσι, ἀπαλλάσσεσθαι αὐτοὺς
 ἐκέλευε. οἱ δὲ ἄγγελοι ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλόμενοι
 διδόναι ἔφασαν, βουλόμενοι τὴν συμμαχίην ποιήσα-
 σθαι. οὗτοι μὲν δὴ ἀπελθόντες ἐς τὴν ἑωυτῶν αἰτίας
 μεγάλας εἶχον.

Κλεομένης δὲ ἐπιστάμενος περιυβρίσθαι ἔπεσι καὶ 74
 ἔργοισι ὑπ' Ἀθηναίων συνέλεγε ἐκ πάσης Πελοπον-
 νήσου στρατόν, οὐ φράζων ἐς τὸ συλλέγει, τίσασθαι
 δὲ ἐθέλων τὸν δῆμον τῶν Ἀθηναίων καὶ Ἰσαγόρην
 βουλόμενος τύραννον καταστῆσαι· συνεξήλθε γάρ οἱ
 οὗτος ἐκ τῆς ἀκροπόλιος. Κλεομένης τε δὴ στόλῳ
 μεγάλῳ ἐσέβαλε ἐς Ἐλευσίνα καὶ οἱ Βοιωτοὶ ἀπὸ συν-
 θήματος Οἰνόην αἰρέουσιν καὶ Ὑστιάς, δῆμους τοὺς ἐσχά-

τους τῆς Ἀττικῆς, Χαλκιδέες τε ἐπὶ τὰ ἕτερα ἐσίνοντο
 ἐπιόντες χώρους τῆς Ἀττικῆς. Ἀθηναῖοι δέ, καίπερ
 ἀμφιβολίῃ ἐχόμενοι, Βοιωτῶν μὲν καὶ Χαλκιδέων ἐσ-
 ὕστερον ἐμελλον μνήμην ποιήσεσθαι, Πελοποννησίοισι
 75 δὲ ἐοῦσι ἐν Ἐλευσίνι ἀντία ἔθεντο τὰ ὅπλα. μελλόν-
 των δὲ συνάψειν τὰ στρατόπεδα ἐς μάχην Κορίνθιοι
 μὲν πρῶτοι σφίσι αὐτοῖσι δόντες λόγον ὥς οὐ ποίεοιεν
 τὰ δίκαια μετεβάλλοντό τε καὶ ἀπαλλάσσοντο, μετὰ
 δὲ Δημάρητος ὁ Ἀρίστωνος, ἐὼν καὶ οὗτος βασιλεὺς
 Σπαρτιητέων, καὶ συνεξαγαγὼν τε τὴν στρατιὴν ἐκ
 Λακεδαιμόνος καὶ οὐκ ἐὼν διάφορος ἐν τῷ πρόσθε
 χρόνῳ Κλεομένει. ἀπὸ δὲ ταύτης τῆς διχοστασίης
 ἐτέθη νόμος ἐν Σπάρτῃ μὴ ἐξεῖναι ἔπεσθαι ἀμφοτέ-
 ρους τοὺς βασιλέας ἐξιούσης στρατιῆς· τέως γὰρ ἀμφο-
 τεροι εἶποντο· παραλυομένου δὲ τούτων τοῦ ἑτέρου
 καταλείπεσθαι καὶ τῶν Τυνδαριδέων τὸν ἕτερον· πρὸ
 τοῦ γὰρ δὴ καὶ οὗτοι ἀμφοτέροι ἐπὶ κλητοῖ σφι ἐόντες
 εἶποντο. τότε δὴ ἐν τῇ Ἐλευσίνι ὁρῶντες οἱ λοιποὶ
 τῶν συμμάχων τοὺς τε βασιλέας τῶν Λακεδαιμονίων
 οὐκ ὁμολογέοντας καὶ Κορινθίους ἐκλιπόντας τὴν τάξιν
 76 οἶχοντο καὶ αὐτοὶ ἀπαλλασσόμενοι, τέταρτον δὴ τοῦτο
 ἐπὶ τὴν Ἀττικὴν ἀπικόμενοι Δωριεές, δις τε ἐπὶ πολέμῳ
 ἐσβαλόντες καὶ δις ἐπ' ἀγαθῷ τοῦ πλήθους τοῦ Ἀθη-
 ναίων, πρῶτον μὲν ὅτε καὶ Μέγαρα κατοίκισαν (οὗτος
 ὁ στόλος ἐπὶ Κόδρου βασιλεύοντος Ἀθηναίων ὁρθῶς
 ἂν καλέοιτο), δεῦτερον δὲ καὶ τρίτον ὅτε ἐπὶ Πεισι-
 στρατιδέων ἐξέλασιν ὁρμηθέντες ἐκ Σπάρτης ἀπίκοντο,
 τέταρτον δὲ τότε ὅτε ἐς Ἐλευσίνα Κλεομένης ἄγων
 Πελοποννησίους ἐσέβαλε· οὕτω τέταρτον τότε Δωριεές
 77 ἐσέβαλον ἐς Ἀθήνας. διαλυθέντος ὧν τοῦ στόλου

τούτου ἀκλεῶς ἐνθαῦτα Ἀθηναῖοι τῶνυσθαι βουλόμενοι
 πρῶτα στρατηγὴν ποιεῦντι ἐπὶ Χαλκιδέας. Βοιωτοὶ δὲ
 τοῖσι Χαλκιδεῦσι βοηθέουσι ἐπὶ τὸν Εὐβοιον. Ἀθη-
 ναίοισι δὲ ἰδοῦσι τοὺς βοηθοὺς ἔδοξε πρότερον τοῖσι
 Βοιωτοῖσι ἢ τοῖσι Χαλκιδεῦσι ἐπιχειρέειν. συμβάλλου-
 σί τε δὴ τοῖσι Βοιωτοῖσι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ πολλῶ
 ἐκράτησαν, κάρτα δὲ πολλοὺς φονεύσαντες ἐπτακοσίους
 αὐτῶν ἐξώγρησαν. τῆς δὲ αὐτῆς ταύτης ἡμέρης οἱ
 Ἀθηναῖοι διαβάντες ἐς τὴν Εὐβοίαν συμβάλλουσι καὶ
 τοῖσι Χαλκιδεῦσι, νικήσαντες δὲ καὶ τούτους τετρακισ-
 χιλίους κληρούχους ἐπὶ τῶν ἱπποβοτῶν τῇ χώρῃ λεί-
 πουσι· οἱ δὲ ἱπποβόται ἐκαλέοντο οἱ παχέες τῶν Χαλ-
 κιδέων. ὅσους δὲ καὶ τούτων ἐξώγρησαν, ἅμα τοῖσι
 Βοιωτῶν ἐξωγρημένοισι εἶχον ἐν φυλακῇ [ἐν πέδαις]
 δήσαντες· χρόνῳ δὲ ἔλυσάν σφεας δίμνεως ἀποτιμη-
 σάμενοι. τὰς δὲ πέδας αὐτῶν, ἐν τῇσι ἐδεδέατο, ἀν-
 εκρέμασαν ἐς τὴν ἀκρόπολιν, αἷ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ
 ἦσαν περιεοῦσαι, κρεμάμεναι ἐκ τειχέων περιπεφλευ-
 σμένων πυρὶ ὑπὸ τοῦ Μήδου, ἀντίον δὲ τοῦ μεγάρου
 τοῦ πρὸς ἐσπέρην τετραμμένου. καὶ τῶν λύτρων τὴν
 δεκάτην ἀνέθηκαν ποιησάμενοι τέθριππον χάλκεον· τὸ
 δὲ ἀριστερῆς χειρὸς ἔστηκε πρῶτα ἐσιόντι ἐς τὰ προ-
 πύλαια τὰ ἐν τῇ ἀκροπόλει· ἐπιγέγραπται δέ οἱ τάδε·

Ἔθνεα Βοιωτῶν καὶ Χαλκιδέων δαμάσαντες

Παῖδες Ἀθηναίων ἔργμασιν ἐν πολέμῳ

Δεσμῶ ἐν ἀχλυόεντι σιδηρῶ ἔσβεσαν ὕβριν·

Τῶν ἵππους δεκάτην Παλλάδι τάσδ' ἔθεσαν.

Ἀθηναῖοι μὲν νυν ἠϋξήντο· δηλοῖ δὲ οὐ κατ' ἐν 78
 μοῦνον ἀλλὰ πανταχῇ ἡ ἰσχυροῖα ὥς ἐστὶ χρῆμα σπου-
 δαῖον, εἰ καὶ Ἀθηναῖοι τυραννεύμενοι μὲν οὐδαμῶν

τῶν σφέας περιοικούντων ἦσαν τὰ πολέμια ἀμείνους,
 ἀπαλλαχθέντες δὲ τυράννων, μακρῷ πρῶτοι ἐγένοντο.
 δημοῖ ὧν ταῦτα ὅτι κατεχόμενοι μὲν ἐθελοκάκεον ὥς
 δεσπότη ἐργαζόμενοι, ἐλευθερωθέντων δὲ αὐτοὺς ἔκα-
 79 στος ἐωυτῷ προεθυμέετο κατεργάζεσθαι οὔτοι μὲν
 νυν ταῦτα ἔπραττον, Θηβαῖοι δὲ μετὰ ταῦτα ἐς θεὸν
 ἔπεμπον, βουλόμενοι τίσασθαι Ἀθηναίους. ἡ δὲ Πυ-
 θίῃ ἀπὸ σφέων μὲν αὐτῶν οὐκ ἔφη αὐτοῖσι εἶναι
 τίσιν, ἐς πολύφημον δὲ ἐξενείκοντας ἐκέλευε τῶν ἄγχι-
 στα δέεσθαι. ἀπελθόντων ὧν τῶν θεοπρόπων ἐξέφερον
 τὸ χρηστήριον ἀλλήν ποιησάμενοι· ὥς ἐπυνθάνοντο δὲ
 λεγόντων αὐτῶν τῶν ἄγχιστα δέεσθαι, εἶπαν οἱ Θηβαῖοι
 ἀκούσαντες τούτων· Οὐκ ὧν ἄγχιστα ἡμέων οἰκέουσι
 Ταναγραῖοί τε καὶ Κορωναῖοι καὶ Θεσπιδες; καὶ οὔτοι
 γε ἅμα ἡμῖν αἰεὶ μαχόμενοι προθύμως συνδιαφέρουσι
 τὸν πόλεμον. τί δεῖ τούτων γε δέεσθαι; ἀλλὰ μᾶλλον
 80 μὴ οὐ τοῦτο ἢ τὸ χρηστήριον. τοιαῦτα ἐπιλεγόμενων
 εἶπε δὴ κοτε μαθὼν τις· Ἐγὼ μοι δοκέω συνιέναι τὸ
 θέλει λέγειν ἡμῖν τὸ μαντήιον. Ἀσωποῦ λέγονται γε-
 νέσθαι θυγατέρες Θήβῃ τε καὶ Αἰγίνα· τούτων ἀδελ-
 φῶν ἐουσέων δοκέω ἡμῖν Αἰγινητέων δέεσθαι τὸν
 θεὸν χρῆσαι τιμωρητῶν γενέσθαι. καὶ οὐ γὰρ τις
 ταύτης ἀμείνων γνώμη ἐδόκεε φαίνεσθαι, αὐτίκα πέμ-
 ψαντες ἐδέοντο Αἰγινητέων, ἐπικαλεόμενοι κατὰ τὸ
 χρηστήριόν σφι βοηθέειν, ὥς ἔοντων ἄγχιστέων, οἱ δὲ
 σφι αἰτέουσι ἐπικουρίην τοὺς Αἰακίδας συμπέμπειν
 81 ἔφασαν. πειρησαμένων δὲ τῶν Θηβαίων κατὰ τὴν
 συμμαχίην τῶν Αἰακιδέων καὶ τροχέως περιεφθέντων
 ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων αὐτίς οἱ Θηβαῖοι πέμψαντες τοὺς
 μὲν Αἰακίδας σφι ἀπεδίδοσαν, τῶν δὲ ἀνδρῶν ἐδέοντο.

Αἰγινῆται δὲ εὐδαιμονίῃ τε μεγάλῃ ἐπαερόθენტες καὶ ἔχθρης παλαιῆς ἀναμνησθέντες ἐχούσης ἐς Ἀθηναίους, τότε Θηβαίων δεηθέντων πόλεμον ἀκήρουκτον Ἀθηναίοισι ἐπέφερον. ἐπικειμένων γὰρ αὐτῶν Βοιωτοῖσι ἐπιπλώσαντες μακρῇσι νηυσὶ ἐς τὴν Ἀττικὴν κατὰ μὲν ἔσυραν Φάληρον, κατὰ δὲ τῆς ἄλλης παραλίης πολλοὺς δήμους, ποιεῦντες δὲ ταῦτα μεγάλως Ἀθηναίους ἐσίνοντο.

Ἡ δὲ ἔχθρη ἣ προοφειλομένη ἐς Ἀθηναίους ἐκ 82 τῶν Αἰγινητέων ἐγένετο ἐξ ἀρχῆς τοιῆσδε. Ἐπιδαυρίοισι ἣ γῇ καρπὸν οὐδένα ἀνεδίδου. περὶ ταύτης ὦν τῆς συμφορῆς οἱ Ἐπιδάυριοι ἐχρέωντο ἐν Δελφοῖσι. ἣ δὲ Πυθίῃ σφέας ἐκέλευε Δαμῖης τε καὶ Αὐξησίης ἀγάλματα ἰδρῦσασθαι καὶ σφι ἰδρυσάμενοισι ἄμεινον συνοίσεσθαι. ἐπειρώτεον ὦν οἱ Ἐπιδάυριοι κότερα χαλκοῦ ποιέωνται τὰ ἀγάλματα ἢ λίθου· ἣ δὲ Πυθίῃ οὐδέτερά τούτων ἔα, ἀλλὰ ξύλου ἡμέρης ἐλαίης. ἐδέοντο ὦν οἱ Ἐπιδάυριοι Ἀθηναίων ἐλαίην σφι δοῦναι ταμέσθαι, ἱρωτάτας δὲ κείνας νομίζοντες εἶναι. λέγεται δὲ καὶ ὥς ἐλαῖαι ἦσαν ἄλλοθι γῆς οὐδαμοῦ κατὰ χρόνον ἐκεῖνον ἢ ἐν Ἀθήνῃσι. οἱ δὲ ἐπὶ τοισίδε δώσειν ἔφασαν ἐπ' ὧ ἀπάξουσιν ἔτεος ἐκάστου τῇ Ἀθηναίῃ τε τῇ Πολιάδι ἱρὰ καὶ τῷ Ἐρεχθίδι· καταινέσαντες δὲ ἐπὶ τούτοις οἱ Ἐπιδάυριοι τῶν τε ἐδέοντο ἔτυχον καὶ ἀγάλματα ἐκ τῶν ἐλαιέων τούτων ποιησάμενοι ἰδρῦσαντο· καὶ ἣ τε γῇ σφι ἔφερε καὶ Ἀθηναίοισι ἐπετέλεον τὰ συνέθεντο. τοῦτον δ' ἔτι τὸν χρόνον καὶ πρὸ τοῦ 83 Αἰγινῆται Ἐπιδαυρίων ἤκουον τὰ τε ἄλλα καὶ δίκας διαβαίνοντες ἐς Ἐπίδαυρον ἐδίδοσάν τε καὶ ἐλάμβανον παρ' ἀλλήλων οἱ Αἰγινῆται. τὸ δὲ ἀπὸ τοῦδε νέας τε

πηξάμενοι καὶ ἀγνῶμοσύνη χρησάμενοι ἀπέστησαν ἀπὸ
 τῶν Ἐπιδαυρίων. ἅτε δὲ ἐόντες διάφοροι ἐδηλέοντο
 αὐτούς, ὥστε δὴ θαλασσοκράτορες ἐόντες, καὶ δὴ καὶ
 τὰ ἀγάλματα ταῦτα τῆς τε Δαμίας καὶ τῆς Ἀὐξησίης
 ὑπαιρέονται αὐτῶν, καὶ σφεα ἐκόμισάν τε καὶ ἰδρύ-
 σαντο τῆς σφετέρης χώρας ἐς τὴν μεσόγασσαν, τῇ Οἷῃ
 μὲν ἐστὶ οὖνομα, στάδια δὲ μάλιστά κη ἀπὸ τῆς πόλιος
 ὡς εἴκοσι ἀπέχει. ἰδρυσάμενοι δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ
 θυσίῃσι τέ σφεα καὶ χοροῖσι γυναικηίοισι κερτόμοισι
 ἱλάσκοντο, χορηγῶν ἀποδεικνυμένων ἑκατέρῃ τῶν δαι-
 μόνων δέκα ἀνδρῶν· κακῶς δὲ ἡγόρευον οἱ χοροὶ
 ἄνδρα μὲν οὐδένα, τὰς δὲ ἐπιχωρίας γυναῖκας. ἦσαν
 δὲ καὶ τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι αἱ αὐταὶ ἱεροεργαίαι· εἰσὶ δέ
 84 σφι καὶ ἄρρητοι ἱεροεργαίαι. κλεφθέντων δὲ τῶνδε τῶν
 ἀγαλμάτων οἱ Ἐπιδαυριοὶ τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰ συν-
 ἔθεντο οὐκ ἐπετέλεον. πέμψαντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι ἐμῆ-
 νιον τοῖσι Ἐπιδαυρίοισι· οἱ δὲ ἀπέφαινον λόγῳ ὡς
 οὐκ ἀδικέοιεν· ὅσον μὲν γὰρ χρόνον εἶχον τὰ ἀγάλ-
 ματα ἐν τῇ χώρῃ, ἐπιτελέειν τὰ συνἔθεντο, ἐπεὶ δὲ
 ἐστερῆσθαι αὐτῶν, οὐ δίκαιοι εἶναι ἀποφέρειν ἔτι, ἀλλὰ
 τοὺς ἔχοντας αὐτὰ Αἰγινήτας πρήσσεσθαι ἐκέλευον.
 πρὸς ταῦτα οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Αἰγιναν πέμψαντες ἀπ-
 αίτεον τὰ ἀγάλματα· οἱ δὲ Αἰγινῆται ἔφασαν σφίσι τε
 85 καὶ Ἀθηναίοισι εἶναι οὐδὲν προῆγμα. Ἀθηναῖοι μὲν
 νυν λέγουσι μετὰ τὴν ἀπαίτησιν ἀποσταλῆναι τριήρει
 μιῇ τῶν ἀστῶν [τούτους] οἳ πεμφθέντες ἀπὸ τοῦ
 κοινοῦ καὶ ἀπικόμενοι ἐς Αἰγιναν τὰ ἀγάλματα ταῦτα
 ὡς σφετέρων ξύλων ἔοντα ἐπειρῶντο ἐκ τῶν βάθρων
 ἐξανασπᾶν, ἵνα σφέα ἀνακομίσωνται. οὐ δυναμένους
 δὲ τούτῳ τῷ τρόπῳ αὐτῶν κρατῆσαι, περιβαλόντας

σχοινία ἔλκειν τὰ ἀγάλματα, καὶ σφι ἔλκουσι βροντὴν
 τε καὶ ἅμα τῇ βροντῇ σεισμὸν ἐπιγενέσθαι· τοὺς δὲ
 τριηρίτας τοὺς ἔλκοντας ὑπὸ τούτων ἀλλοφρονῆσαι,
 παθόντας δὲ τοῦτο κτείνειν ἀλλήλους ἅτε πολεμίους,
 ἐς ὃ ἐκ πάντων ἓνα λειψθέντα ἀνακόμεσθῃναι αὐτὸν
 ἐς Φάληρον· Ἀθηναῖοι μὲν νυν οὕτω λέγουσι γενέ- 86
 σθαι, Αἰγινῆται δὲ οὐ μὴ νῆι ἀπικέσθαι Ἀθηναίους
 (μίαν μὲν γὰρ καὶ ὀλίγῳ πλεῦνας μῆς, καὶ εἰ σφίσι
 μὴ ἔτυχον ἐοῦσαι νέες, ἀπαμύνασθαι ἂν εὐπετέως),
 ἀλλὰ πολλῇσι νηυσὶ ἐπιπλέειν σφίσι ἐπὶ τὴν χώραν,
 αὐτοὶ δὲ σφι εἶξαι καὶ οὐ ναυμαχεῖσαι. οὐκ ἔχουσι
 δὲ τοῦτο διασημῆναι ἀτρεκέως, οὔτε εἰ ἦσσανες συγ-
 γινωσκόμενοι εἶναι τῇ ναυμαχίῃ κατὰ τοῦτο εἶξαν,
 οὔτε εἰ βουλόμενοι ποιῆσαι οἶόν τι καὶ ἐποίησαν.
 Ἀθηναίους μὲν νυν, ἐπεῖτε σφι οὐδεὶς ἐς μάχην κατ-
 ἴστατο, ἀποβάντας ἀπὸ τῶν νεῶν τράπεσθαι πρὸς τὰ
 ἀγάλματα, οὐ δυναμένους δὲ ἀνασπάσαι ἐκ τῶν βάθρων
 αὐτὰ οὕτω δὴ περιβαλομένους σχοινία ἔλκειν, ἐς ὃ
 ἐλκόμενα τὰ ἀγάλματα ἀμφοτέρω τῶντ' ἐπιποιῆσαι, ἐμοὶ
 μὲν οὐ πιστὰ λέγοντες, ἄλλω δὲ τῷ ἐς γούνατα γὰρ
 σφι αὐτὰ πεσεῖν, καὶ τὸν ἀπὸ τούτου χρόνον δια-
 τελέειν οὕτω ἔχοντα. Ἀθηναίους μὲν δὴ ταῦτα ποιεῖν,
 σφέας δὲ Αἰγινῆται λέγουσι πνυθόμενους τοὺς Ἀθη-
 ναίους ὥς μέλλοιεν ἐπὶ σφέας στρατεύεσθαι, ἐτοίμους
 Ἀργεῖους ποιεέσθαι. τοὺς τε δὴ Ἀθηναίους ἀποβεβάναι
 ἐς τὴν Αἰγιναιήν καὶ παρεῖναι βοηθέοντας σφίσι τοὺς
 Ἀργεῖους καὶ λαθεῖν τε ἐξ Ἐπιδάουρου διαβάντας ἐς
 τὴν νῆσον καὶ οὐ προακηκοόσι τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐπι-
 πεσεῖν ὑποταγομένους τὸ ἀπὸ τῶν νεῶν, ἅμα τε ἐν
 τούτῳ τὴν βροντὴν τε γενέσθαι καὶ τὸν σεισμὸν

- 87 αὐτοῖσι. λέγεται μὲν νυν ὑπ' Ἀργείων τε καὶ Αἰγινυητέων τάδε, ὁμολογέεται δὲ καὶ ὑπ' Ἀθηναίων ἓνα μούνον τὸν ἀποσωθέντα αὐτῶν ἐς τὴν Ἀττικὴν γενέσθαι· πλὴν Ἀργεῖοι μὲν λέγουσι αὐτῶν τὸ Ἀττικὸν στρατόπεδον διαφθειρόντων τὸν ἓνα τοῦτον περιγενέσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ τοῦ δαιμονίου· περιγενέσθαι μέντοι οὐδὲ τοῦτον τὸν ἓνα, ἀλλ' ἀπολέσθαι τρόπῳ τοιῷδε· κομισθεὶς ἄρα ἐς τὰς Ἀθήνας ἀπήγγελλε τὸ πάθος· πυθομένας δὲ τὰς γυναῖκας τῶν ἐπ' Αἰγιναν στρατευσαμένων ἀνδρῶν, δεινὸν τι ποιησαμένας κείνον μούνον ἐξ ἀπάντων σωθῆναι, πέριξ τὸν ἄνθρωπον τοῦτον λαβούσας καὶ κεντεύσας τῇσι περόνῃσι τῶν ἱματίων εἰρωτᾶν ἐκάστην αὐτέων ὅκη εἴη ὁ ἑωυτῆς ἀνὴρ. καὶ τοῦτον μὲν οὕτω διαφθαρήναι, Ἀθηναίοισι δὲ ἔτι τοῦ πάθους δεινότερόν τι δόξαι εἶναι τὸ τῶν γυναικῶν εργον. ἄλλῳ μὲν δὴ οὐκ ἔχειν ὅτεω ζημιώσῃσι τὰς γυναῖκας, τὴν δὲ ἐσθῆτα μετέβαλον αὐτέων ἐς τὴν Ἰάδα· ἐφόρεον γὰρ δὴ πρὸ τοῦ αἰ τῶν Ἀθηναίων γυναικες ἐσθῆτα Δωρίδα, τῇ Κορινθίῃ παραπλησιωτάτην· μετέβαλον ὧν ἐς τὸν λίνεον κιθῶνα, ἵνα δὴ
- 88 περόνῃσι μὴ χρεῶνται. ἔστι δὲ ἀληθεὶ λόγῳ χρεωμένοισι οὐκ Ἰὰς αὕτη ἢ ἐσθῆς τὸ παλαιὸν ἀλλὰ Κέειρα, ἐπεὶ ἢ γε Ἑλληνικὴ ἐσθῆς πᾶσα ἢ ἀρχαίη τῶν γυναικῶν ἢ αὐτὴ ἦν τὴν νῦν Δωρίδα καλέομεν. τοῖσι δὲ Ἀργεῖοισι καὶ τοῖσι Αἰγινῆτῃσι καὶ πρὸς ταῦτα ἔτι τόδε ποιῆσαι νόμον εἶναι παρὰ σφίσι ἐκατέροισι τὰς περόνας ἡμιολίας ποιέεσθαι τοῦ τότε κατεστεῶτος μέτρου, καὶ ἐς τὸ ἱρὸν τῶν θεῶν τούτων περόνας μάλιστα ἀνατιθέναι τὰς γυναῖκας, Ἀττικὸν δὲ μήτε τι ἄλλο προσφέρειν πρὸς τὸ ἱρὸν μήτε κέραμον, ἀλλ' ἐκ

χυτρίδων ἐπιχωριέων νόμον τὸ λοιπὸν αὐτόθι εἶναι πίνειν. Ἀργείων μὲν νῦν καὶ Αἰγινητέων αἱ γυναῖκες ἐκ τόσου κατ' ἔριν τὴν Ἀθηναίων περόνας ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἐφόρεον μέζοντας ἢ πρὸ τοῦ.

Τῆς δὲ ἔχθρης τῆς πρὸς Αἰγινήτας ἐξ Ἀθηναίων 89 γενομένης ἀρχὴ κατὰ εἰρηται ἐγένετο. τότε δὴ Θηβαίων ἐπικαλεομένων προθύμως τῶν περὶ τὰ ἀγάλματα γενομένων ἀναμιμνησκόμενοι οἱ Αἰγινῆται ἐβοήθηον τοῖσι Βοιωτοῖσι. Αἰγινῆταί τε δὴ ἐδήριον τῆς Ἀττικῆς τὰ παραθαλάσσια, καὶ Ἀθηναίοισι ὀρμημένοισι ἐπ' Αἰγινήτας στρατεύεσθαι ἤλθε μαντήιον ἐκ Δελφῶν ἐπισχόντας ἀπὸ τοῦ Αἰγινητέων ἀδικίου τριήκοντα ἔτεα τῷ ἐνὶ καὶ τριηκοστῷ Αἰάκῳ τέμενος ἀποδέξαντας ἄρχεσθαι τοῦ πρὸς Αἰγινήτας πολέμου, καὶ σφι χωρήσειν τὰ βούλονται· ἦν δὲ αὐτίκα ἐπιστρατεύονται, πολλὰ μὲν σφεας ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ χρόνου πείσεσθαι, πολλὰ δὲ καὶ ποιήσειν, τέλος μέντοι καταστρέψεσθαι. ταῦτα ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν οἱ Ἀθηναῖοι, τῷ μὲν Αἰάκῳ τέμενος ἀπέδεξαν τοῦτο τὸ νῦν ἐπὶ τῆς ἀγορῆς ἴδρυται, τριήκοντα δὲ ἔτεα οὐκ ἀνέσχοντο ἀκούσαντες ὅπως χρὸν εἶη ἐπισχεῖν πεπονθότας πρὸς Αἰγινητέων ἀνάρσια. ἐς τιμωρίην δὲ παρασκευαζομένοισι αὐτοῖσι 90 ἐκ Λακεδαιμονίων πρῆγμα ἐγχειρόμενον ἐμπόδιον ἐγένετο. πυθόμενοι γὰρ Λακεδαιμόνιοι τὰ ἐκ τῶν Ἀλκμεωνιδέων ἐς τὴν Πυθίην μεμηχανημένα καὶ τὰ ἐκ τῆς Πυθίης ἐπὶ σφέας τε καὶ τοὺς Πεισιστρατίδας συμφορὴν ἐποιεῦντο διπλῆν, ὅτι τε ἄνδρας ξείνους σφίσι ἐόντας ἐξεληλάκεσαν ἐκ τῆς ἐκείνων, καὶ ὅτι ταῦτα ποιήσασι χάρις οὐδεμία ἐφαίνετο πρὸς Ἀθηναίων. ἔτι τε πρὸς τούτοις ἐνῆργον σφεας οἱ χρησιμοῖ

λέγοντες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ἔσεσθαι αὐτοῖσι ἐξ Ἀθηναίων, τῶν πρότερον μὲν ἦσαν ἄδαεες, τότε δὲ Κλεομένεος κομίσαντος ἐς Σπάρτην ἐξέμαθον. ἐκτίσάτο δὲ ὁ Κλεομένης ἐκ τῆς Ἀθηναίων ἀκροπόλιος τοὺς χρησμούς, τοὺς ἔκτηντο μὲν πρότερον οἱ Πεισιστρατίδαι, ἐξελαυνόμενοι δὲ ἔλιπον ἐν τῷ ἱερῷ· κατα-
 91 λειφθέντας δὲ ὁ Κλεομένης ἀνέλαβε. τότε δὲ ὡς ἀνέλαβον οἱ Λακεδαιμόνιοι τοὺς χρησμούς καὶ τοὺς Ἀθηναίους ὥρων ἀξιομένους καὶ οὐδαμῶς ἐτοιμούς ἔοντας πείθεσθαι σφίσι, νόῳ λαβόντες ὡς ἐλεύθερον μὲν εἶναι τὸ γένος· τὸ Ἀττικὸν ἰσόρροπον τῷ ἐωυτῶν ἂν γίνοιτο, κατεχόμενον δὲ ὑπὸ τυραννίδος ἀσθενὲς καὶ πειθαρχέεσθαι ἔτοιμον, μαθόντες [δὲ] τούτων ἕκαστα μετεπέμποντο Ἰππὶν τὸν Πεισιστράτου ἀπὸ Σιγείου τοῦ ἐν Ἑλλησπόντῳ, ἐς ὃ καταφεύγουσι οἱ Πεισιστρατίδαι]. ἐπεῖτε δέ σφι Ἰππίης καλεόμενος ἦκε, μεταπεμψάμενοι καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων ἀγγέλους ἐλεγόν σφι Σπαρτιῇται τάδε· "Ἄνδρες σύμμαχοι, συγγινώσκομεν αὐτοῖσι ἡμῖν οὐ ποιήσασι ὀρθῶς· ἐπαερθέντες γὰρ κιβδηλοῖσι μαντηίοισι ἄνδρας ξείνους ἔοντας ἡμῖν τὰ μάλιστα καὶ ἀναδεκομένους ὑποχειρίας παρέξειν τὰς Ἀθήνας, τούτους ἐκ τῆς πατρίδος ἐξηλάσαμεν, καὶ ἔπειτα ποιήσαντες ταῦτα δῆμῳ ἀχαρίστῳ παρεδώκαμεν τὴν πόλιν, ὅς ἐπεῖτε δι' ἡμέας ἐλευθερωθεῖς ἀνέκνυε, ἡμέας μὲν καὶ τὸν βασιλέα ἡμέων περιυβρίσας ἐξέβαλε, δούξαν δὲ φύσας ἀξάνεται, ὥστε ἐκμεμαθήκασι μάλιστα μὲν οἱ περίοικοι αὐτῶν Βοιωτοὶ καὶ Χαλκιδᾶες, τάχα δέ τις καὶ ἄλλος ἐκμαθήσεται ἀμαρτῶν. ἐπεῖτε δὲ ἐκεῖνα ποιήσαντες ἡμάρτομεν, νῦν πειρησόμεθ' ὅσῃ ἄμα ὑμῖν ἀκεόμενοι· αὐτοῦ γὰρ

τούτου εἵνεκεν τόνδε τε Ἰππὶν μετεπεμψάμεθα καὶ
 ὑμέας ἀπὸ τῶν πολίων, ἵνα κοινῷ τε λόγῳ καὶ κοινῷ
 στόλῳ ἐσαγαγόντες αὐτὸν ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποδῶμεν τὰ
 καὶ ἀπειλόμεθα. οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον, τῶν δὲ συ- 92
 μάχων τὸ πλῆθος οὐκ ἐνεδέκετο τοὺς λόγους. οἱ μὲν
 νυν ἄλλοι ἡσυχίην ἤγον, Κορίνθιος δὲ Σωσικλῆς
 ἔλεξε τάδε· Ἡ δὴ ὅ τε οὐρανὸς ἐνεργθεῖ ἐστὶ τῆς γῆς α
 καὶ ἡ γῆ μετέωρος ὑπὲρ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἄνθρωποι
 νομὸν ἐν θαλάσῃ ἔξουσιν καὶ ἰχθύες τὸν πρότερον
 ἄνθρωποι, ὅτε γε ὑμεῖς, ὦ Λακεδαιμόνιοι, ἰσοκρατίας
 καταλύοντες τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις κατὰγειν παρα-
 σκευάζεσθε, τοῦ οὔτε ἀδικώτερόν ἐστι οὐδὲν κατ'
 ἀνθρώπους οὔτε μαιφονώτερον. εἰ γὰρ δὴ τοῦτό γε
 δοκέει ὑμῖν εἶναι χρηστὸν ὥστε τυραννεύεσθαι τὰς
 πόλεις, αὐτοὶ πρῶτοι τύραννον καταστησάμενοι παρὰ
 σφίσι αὐτοῖσι οὕτω καὶ τοῖσι ἄλλοις διΐξησθε κατ-
 ιστάναι· νῦν δὲ αὐτοὶ τυράννων ἄπειροι ἐόντες καὶ
 φυλάσσοντες τοῦτο δεινότατα ἐν τῇ Σπάρτῃ μὴ γενέ-
 σθαι, παραχρᾶσθε ἐς τοὺς συμμαχούς· εἰ δὲ αὐτοὶ
 ἔμπειροι ἔατε κατὰ περ ἡμεῖς, εἴχετε ἂν περὶ αὐτοῦ
 γνώμας ἀμείνονας συμβαλέσθαι ἢ περ νῦν. Κοριν-
 θίοισι γὰρ ἦν πόλις κατάστασις τοιγδε· ἦν ὀλιγαρχίη, β
 καὶ οὗτοι Βακχιάδαι καλεόμενοι ἔνεμον τὴν πόλιν,
 ἐδίδοσαν δὲ καὶ ἤγοντο ἐξ ἀλλήλων, Ἀμφίονι δὲ ἐόντι
 τούτων τῶν ἀνδρῶν γίνεται θυγάτηρ χολή· οὐνομα
 δέ οἱ ἦν Λάβδα. ταύτην Βακχιαδέων γὰρ οὐδεὶς ἤθελε
 γῆμαι, ἴσχει Ἡετίων ὁ Ἐχεκράτεος, δήμου μὲν ἐὼν ἐκ
 Πέτρης, ἀτὰρ τὰ ἀνέκαθεν Λαπίθης τε καὶ Καίνειδης.
 ἐκ δέ οἱ ταύτης τῆς γυναικὸς οὐδ' ἐξ ἄλλης παῖδες
 ἐγίνοντο. ἐστάλη ὦν ἐς Δελφοὺς περὶ γόνου. ἐσιόντα

δὲ αὐτὸν ἰθέως ἢ Πυθίῃ προσαγορεύει τοισίδε τοῖσι ἔπεσι·

Ἡετίων, οὔτις σε τίει πολύτιτον ἔοντα.

· Λάβδα κύει, τέξει δ' ὀλοοίτροχον· ἐν δὲ πεσεῖται

Ἀνδράσι μουνάροχοισι, δικαίῳσει δὲ Κόρινθον.

ταῦτα χρησθέντα τῷ Ἡετίωνι ἐξαγγέλλεταιί κως τοῖσι Βακχιάδησι, τοῖσι τὸ μὲν πρότερον γενόμενον χρηστήριον ἐς Κόρινθον ἦν ἄσημον, φέρον τε ἐς τὴν αὐτὴν καὶ τὸ τοῦ Ἡετίωνος καὶ λέγον ὧδε·

Αἰετὸς ἐν πέτρῃσι κύει, τέξει δὲ λέοντα

Καρτερόν ὠμῆστῃν· πολλῶν δ' ὑπὸ γούνατα λύσει.

Ταῦτά νυν εὖ φράζεσθε, Κορίνθιοι, οἱ περὶ καλὴν

Πειρήνην οἰκεῖτε καὶ ὀφρυσέοντα Κόρινθον.

γ τοῦτο μὲν δὴ τοῖσι Βακχιάδησι πρότερον γενόμενον ἦν ἀτέκμαρτον, τότε δὲ τὸ Ἡετίωνι γενόμενον ὥς ἐπύθοντο, αὐτίκα καὶ τὸ πρότερον συνῆκαν ἐὼν συνωδὸν τῷ Ἡετίωνος. συνέντες δὲ καὶ τοῦτο εἶχον ἐν ἡσυχίῃ, ἐθέλοντες τὸν μέλλοντα Ἡετίωνι γίνεσθαι γόνον διαφθεῖραι. ὥς δ' ἔτεκε ἡ γυνὴ τάχιστα, πέμπουσι σφέων αὐτῶν δέκα ἐς τὸν δῆμον ἐν τῷ κατοίκητο Ἡετίων ἀποκτενέοντας τὸ παιδίον. ἀπικόμενοι δὲ οὔτοι ἐς τὴν Πέτρην καὶ παρελθόντες ἐς τὴν αὐλὴν τὴν Ἡετίωνος αἶτεον τὸ παιδίον· ἡ δὲ Λάβδα εἰδυῖά τε οὐδὲν τῶν εἵνεκα ἐκεῖνοι ἀπικοίατο καὶ δοκέουσά σφας φιλοφροσύνης τοῦ πατρὸς εἵνεκα αἰτέειν φέρουσα ἐνεχείρισε αὐτῶν ἐνί. τοῖσι δὲ ἄρα ἐβεβούλευτο κατ' ὁδὸν τὸν πρῶτον αὐτῶν λαβόντα τὸ παιδίον προσουδίσαι. ἐπεὶ ὦν ἔδωκε φέρουσα ἡ Λάβδα, τὸν λαβόντα τῶν ἀνδρῶν θείῃ τύχῃ προσεγέλασε τὸ παιδίον, καὶ τὸν φρασθέντα τοῦτο οἰκτὸς τις ἰσχει ἀποκτεῖναι, κατοικτεῖρας

δὲ παραδιδού τῷ δευτέρῳ, ὃ δὲ τῷ τρίτῳ. οὕτω δὴ δι-
 εξηλθε διὰ πάντων τῶν δέκα παραδιδόμενον, οὐδενὸς
 βουλομένου διεργάσασθαι. ἀποδόντες ὧν ὀπίσω τῇ
 τεκούσῃ τὸ παιδίον καὶ ἐξελθόντες ἕξω, ἐστεῶτες ἐπὶ
 τῶν θυρέων ἀλλήλων ἄπτοντο καταιτιώμενοι καὶ μάλι-
 στα τοῦ πρώτου λαβόντος, ὅτι οὐκ ἐποίησε κατὰ τὰ
 δεδομένα, ἐς ὃ δὴ σφι χρόνου ἐγγινομένου ἔδοξε
 αὐτοῖς παρελθόντας πάντας τοῦ φόνου μετίσχειν. ἔδει δ
 δὲ ἐκ τοῦ Ἡετίωνος γόνου Κορίνθῳ κακὰ ἀναβλαστεῖν.
 ἡ Λάβδα γὰρ πάντα ταῦτα ἤκουε ἐστεῶσα πρὸς αὐτῆσι
 τῆσι θύρῃσι· δεισάσα δὲ μή σφι μετὰδόξη καὶ τὸ δεύ-
 τερον λαβόντες τὸ παιδίον ἀποκτείνωσι, φέρουσα κατα-
 κρύπτει ἐς τὸ ἀφρασιτότατόν οἱ ἐφαίνετο εἶναι, ἐς
 κυψέλην, ἐπισταμένη ὥς εἰ ὑποστρέψαντες ἐς ζήτησιν
 ἀπικνεοῖατο, πάντα ἐρευνήσιν μέλλοιεν· τὰ δὲ καὶ
 ἐγένετο. ἐσελθοῦσι δὲ καὶ διζημένοισι αὐτοῖσι ὥς οὐκ
 ἐφαίνετο, ἔδοκεε ἀπαλλάσσεσθαι καὶ λέγειν πρὸς τοὺς
 ἀποπέμψαντας ὥς πάντα ποιήσειαν τὰ ἐκεῖνοι ἐνετεί-
 λαντο. οἱ μὲν δὲ ἀπελθόντες ἔλεγον ταῦτα· Ἡετίωνι ε
 δὲ μετὰ ταῦτα ὁ παῖς ἠϋξάνετο, καὶ οἱ διαφυγόντι
 τοῦτον τὸν κίνδυνον ἀπὸ τῆς κυψέλης ἐπωνυμίην
 Κύψελος οὖνομα ἐτέθη. ἀνδρωθέντι δὲ καὶ μαντενο-
 μένῳ Κυψέλῳ ἐγένετο ἀμφιδέξιον χρηστήριον ἐν Δελ-
 φοῖσι, τῷ πίσυνος γενόμενος ἐπεχειρήσέ τε καὶ ἔσχε
 Κόρινθον. ὃ δὲ χρησμὸς ὅδε ἦν·

Ὀλβιος οὗτος ἀνὴρ ὃς ἐμὸν δόμον ἐσκαταβαίνει,
 Κύψελος Ἡετίδης, βασιλεὺς κλειτοῖο Κορίνθου,
 Αὐτὸς καὶ παῖδες, παίδων γε μὲν οὐκέτι παῖδες.
 τὸ μὲν δὲ χρηστήριον τοῦτο ἦν, τυραννεύσας δὲ ὁ
 Κύψελος τοιοῦτος δὴ τις ἀνὴρ ἐγένετο· πολλοὺς μὲν

Κορινθίων ἐδίωξας, πολλοὺς δὲ χρημάτων ἀπεστέρησε, ξ πολλῶ δέ τι πλείστους τῆς ψυχῆς. ἄρξαντος δὲ τούτου ἐπὶ τριήκοντα ἔτεα καὶ διαπλέξαντος τὸν βίον εὖ διάδοχος οἱ τῆς τυραννίδος ὁ παῖς Περίανδρος γίνεται. ὁ τοίνυν Περίανδρος κατ' ἀρχὰς μὲν ἦν ἡπιώτερος τοῦ πατρός, ἐπεῖτε δὲ ὠμίλησε δι' ἀγγέλων Θρασυβούλῳ τῷ Μιλήτου τυράννῳ, πολλῶ ἔτι ἐγένετο Κυψέλου μαιφονώτερος. πέμψας γὰρ παρὰ Θρασύβουλον κήρυκα ἐπυνθάνετο ὄντινα ἂν τρόπον ἀσφαλέστατον καταστησάμενος τῶν πρηγμάτων κάλλιστα τὴν πόλιν ἐπιτροπεύοι. Θρασύβουλος δὲ τὸν ἐλθόντα παρὰ τοῦ Περιάνδρου ἐξῆγε ἔξω τοῦ ἄστεος, ἐσβὰς δὲ ἐς ἄρουραν ἐσπαρμένην ἅμα τε διεξέηκε τὸ λήιον ἐπειρωτέων τε καὶ ἀναποδίζων τὸν κήρυκα κατὰ τὴν ἀπὸ Κορίνθου ἄπιξιν, καὶ ἐκόλουε αἰεὶ ὅπως τινὰ ἴδοι τῶν ἀσταχύων ὑπερέχοντα, κολούων δὲ ἔρριπτε, ἐς ὃ τοῦ ληίου τὸ κάλλιστόν τε καὶ βαθύτατον διέφθειρε τρόπῳ τοιούτῳ. διεξελθὼν δὲ τὸ χωρίον καὶ ὑποθέμενος ἔπος οὐδὲν ἀποπέμπει τὸν κήρυκα. νοστήσαντος δὲ τοῦ κήρυκος ἐς τὴν Κόρινθον ἦν πρόθυμος πυνθάνεσθαι τὴν ὑποθήκην ὁ Περίανδρος. ὁ δὲ οὐδὲν οἱ ἔφη Θρασύβουλον ὑποθέσθαι, θωμάζειν τε αὐτοῦ παρ' οἶόν μιν ἄνδρα ἀποπέμψειε, ὥς παραπλήγᾳ τε καὶ τῶν ἐωντοῦ σινάμωρον, ἀπηγεόμενος τὰ περ πρὸς Θρασυβούλου ὁπώπее. η Περίανδρος δὲ συνιῖς τὸ ποιηθὲν καὶ νόφ ἴσχων ὥς οἱ ὑπετίθετο Θρασύβουλος τοὺς ὑπερόχους τῶν ἀστῶν φονεύειν, ἐνθαῦτα δὴ πᾶσαν κακότητα ἐξέφαινε ἐς τοὺς πολίτας. ὅσα γὰρ Κύψελος ἀπέλιπε κτείνων τε καὶ διώκων, Περίανδρός σφεα ἀπετέλεε, μετῇ δὲ ἡμέρῃ ἀπέδυσε πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας διὰ τὴν ἐωντοῦ

γυναῖκα Μέλισσαν. πέμψαντι γάρ ρί ἐς Θεσπρωτοὺς ἐπ' Ἀχέροντα ποταμὸν ἀγγέλους ἐπὶ τὸ νεκρομαντήριον παρακαταθήκης περὶ Ξεινικῆς οὔτε σημαίνειν ἔφη ἡ Μέλισσα ἐπιφανεῖσα οὔτε κατερέειν ἐν τῷ κέεται χώρῳ ἢ παρακαταθήκη· ῥιγοῦν τε γὰρ καὶ εἶναι γυμνή· τῶν γάρ οἱ συγχατέθασε ἱματίων ὄφελος εἶναι οὐδὲν οὐ κατακαυθέντων· μαρτύριον δέ οἱ εἶναι ὡς ἀληθέα ταῦτα λέγει, ὅτι ἐπὶ ψυχρὸν τὸν ἱπνὸν Περίανδρος τοὺς ἄρτους ἐπέβαλε. ταῦτα δὲ ὡς ὀπίσω ἀπηγγέλθη τῷ Περιάνδρῳ (πιστὸν γάρ οἱ ἦν τὸ συμβόλαιον, ὃς νεκρῷ ἐούσῃ Μελίσσῃ ἐμίγη), ἰθέως δὴ μετὰ τὴν ἑγγελίην κήρυγμα ἐποιήσατο ἐς τὸ Ἑραιοὺς ἐξιέναι πάσας τὰς Κορινθίων γυναῖκας. αἱ μὲν δὴ ὡς ἐς ὀρθὴν ἦσαν κόσμῳ τῷ καλλίστῳ χρεώμεναι, ὁ δ' ὑποστήσας τοὺς δορυφόρους ἀπέδυσέ σφεας πάσας ὁμοίως, τὰς τε ἐλευθέρους καὶ τὰς ἀμφιπόλους, συμφορήσας δὲ ἐς ὄρυγμα Μελίσσῃ ἐπευχόμενος κατέκαιε. ταῦτα δὲ οἱ ποιήσαντι καὶ τὸ δεύτερον πέμψαντι ἔφρασε τὸ εἶδωλον τὸ Μελίσσης ἐς τὸν κατέθηκε χώρον τοῦ ξείνου τὴν παρακαταθήκην. τοιοῦτο μὲν ὑμῖν ἐστὶ ἡ τυραννίς, ᾧ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τοιούτων ἔργων. ἡμέας δὲ τοὺς Κορινθίους τό τε αὐτίκα θῶμα μέγα εἶχε ὅτε ὑμέας εἶδομεν μεταπεμπομένους Ἰππὶν, νῦν τε δὴ καὶ μεζόνως θωμάζομεν λέγοντας ταῦτα, ἐπιμαρτυρόμεθά τε ἐπικαλούμενοι ὑμῖν θεοὺς τοὺς Ἑλληνίους μὴ κατιστάναι τυραννίδας ἐς τὰς πόλεις. οὐκ ὦν παύσεσθε ἀλλὰ πειρήσεσθε παρὰ τὸ δίκαιον κατάγοντες Ἰππὶν· ἴστε ὑμῖν Κορινθίους γε οὐ συναινέοντας.

Σωσικλέης μὲν ἀπὸ Κορίνθου πρεσβεύων ἔλεξε 93
τάδε, Ἰππὶς δὲ αὐτὸν ἀμείβετο τοὺς αὐτοὺς ἐπικαλέσας

θεοὺς ἐκείνῳ, ἣ μὲν Κορινθίους· μάλιστα πάντων ἐπι-
 ποθήσειν Πεισιστρατίδας, ὅταν σφι ἦκωσι ἡμέραι αἱ κύ-
 ριαι ἀνιᾶσθαι ὑπ' Ἀθηναίων. Ἰππῆς μὲν τούτοις ἀμεί-
 ψατο οἷά τε τοὺς χρησμοὺς ἀτρεκέστατα ἀνδρῶν ἐξεπι-
 στάμενος· οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων τέως μὲν εἶχον
 ἐν ἡσυχίῃ σφέας αὐτούς, ἐπεῖτε δὲ Σωσικλέος ἤκουσαν
 εἰπαντος ἐλευθέρως, ἅπας τις αὐτῶν φωνὴν ῥήξας
 αἰρέετο τοῦ Κορινθίου τὴν γνώμην, Λακεδαιμονίοισι
 τε ἐπεμαρτύροντο μὴ ποιεῖν μηδὲν νεώτερον περὶ
 94 πόλιν Ἑλλάδα. οὕτω μὲν ταῦτα ἐπαύσθη, Ἰππὶν δὲ
 ἐνθεῦτεν ἀπελανθομένῳ ἐδίδου μὲν Ἀμύντης ὁ Μακε-
 δὼν Ἀνθεμουῖντα, ἐδίδοσαν δὲ Θεσσαλοὶ Ἰωλκόν. ὁ δὲ
 τούτων μὲν οὐδέτερα αἰρέετο, ἀνεχώρεε δὲ ὀπίσω ἐς
 Σίγειον, τὸ εἶλε Πεισίστρατος αἰχμῇ παρὰ Μυτιλη-
 ναίων, κρατήσας δὲ αὐτοῦ κατέστησε τύραννον εἶναι
 παῖδα τὸν ἑωυτοῦ νόθον Ἠγησίστρατον, γεγυότα ἐξ
 Ἀργείης γυναικός, ὃς οὐκ ἀμαχητὶ εἶχε τὰ παρέλαβε
 παρὰ Πεισιστράτου. ἐπολέμεον γὰρ ἔκ τε Ἀχιλληίου
 πόλιος ὀρμώμενοι καὶ Σιγείου ἐπὶ χρόνον συχρὸν Μυ-
 τιληναῖοί τε καὶ Ἀθηναῖοι, οἱ μὲν ἀπαιτέοντες τὴν
 χώραν, Ἀθηναῖοι δὲ οὔτε συγγινωσκόμενοι ἀποδει-
 κνύντες τε λόγῳ οὐδὲν μᾶλλον Αἰολεῦσι μετεὸν τῆς
 Ἰλιάδος χώρας ἢ οὐ καὶ σφίσι καὶ τοῖσι ἄλλοις, ὅσοι
 Ἑλλήνων συνεπρήξαντο Μενέλεω τὰς Ἑλένης ἀρπαγὰς.
 95 πολεμεόντων δὲ σφεων παντοῖα καὶ ἄλλα ἐγένετο ἐν
 τῇσι μάχησι, ἔν δὲ δὴ καὶ Ἀλκαῖος ὁ ποιητὴς συμ-
 βολῆς γενομένης καὶ νικῶντων Ἀθηναίων αὐτὸς μὲν
 φεύγων ἐκφεύγει, τὰ δὲ οἱ ὅπλα ἴσχουσι Ἀθηναῖοι καὶ
 σφεα ἀνεκρέμασαν πρὸς τὸ Ἀθήναιον τὸ ἐν Σιγείῳ.
 ταῦτα δὲ Ἀλκαῖος ἐν μέλει ποιήσας ἐπιτιθεῖ ἐς Μυτι-

λήνην εξαγγελλλόμενος τὸ ἑωυτοῦ πάθος Μελανίππῳ ἀνδρὶ ἑταίρῳ. Μυτιληναίους δὲ καὶ Ἀθηναίους κατήλλαξε Περίανδρος ὁ Κυψέλου· τούτῳ γὰρ διαιτητῇ ἐπετράποντο· κατήλλαξε δὲ ὧδε, νέμεσθαι ἑκατέρους τὴν ἔχουσι. Σίγειον μὲν νυν οὕτω ἐγένετο ὑπ' Ἀθηναίοισι. Ἰππίας δὲ ἐπεῖτε ἀπῖκετο ἐκ τῆς Λακεδαιμόνος 96 ἐς τὴν Ἀσίην, πᾶν χρῆμα ἐκίνεε, διαβάλλων τε τοὺς Ἀθηναίους πρὸς τὸν Ἀρταφρένεα καὶ ποιέων ἅπαντα ὅπως αἱ Ἀθῆναι γενοίαιτο ὑπ' ἑωυτῷ τε καὶ Δαρείῳ. Ἰππίας τε δὴ ταῦτα ἔρησσε καὶ οἱ Ἀθηναῖοι πυνθόμενοι ταῦτα πέμπουσι ἐς Σάρδις ἀγγέλους, οὐκ ἔωντες τοὺς Πέρσας πείθεσθαι Ἀθηναίων τοῖσι φυγᾶσι. ὁ δὲ Ἀρταφρένης ἐκέλευέ σφεας, εἰ βουλοίατο σοοὶ εἶναι, καταδέκεσθαι ὀπίσω Ἰππίην. οὐκ ὦν δὴ ἐνεδέκοντο τοὺς λόγους ἀποφερομένους Ἀθηναῖοι· οὐκ ἐνδεκομένοις δέ σφι ἐδέδοκτο ἐκ τοῦ φανεροῦ τοῖσι Πέρσῃσι πολεμίους εἶναι.

Νομίζουσι δὲ ταῦτα καὶ διαβεβλημένοις ἐς τοὺς 97 Πέρσας ἐν τούτῳ δὴ τῷ καιρῷ ὁ Μιλήσιος Ἀρισταγόρης ὑπὸ Κλεομένεος τοῦ Λακεδαιμονίου ἐξελασθεὶς ἐκ τῆς Σπάρτης ἀπῖκετο ἐς Ἀθήνας· αὕτη γὰρ ἡ πόλις τῶν λοιπέων ἐδυνάστευε μέγιστον. ἐπελθὼν δὲ ἐπὶ τὸν δῆμον ὁ Ἀρισταγόρης ταῦτ' ἔλεγε τὰ καὶ ἐν τῇ Σπάρτῃ περὶ τῶν ἀγαθῶν τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ καὶ τοῦ πολέμου τοῦ Περσικοῦ, ὥς οὔτε ἀσπίδα οὔτε δόρυ νομίζουσι εὐπετέες τε χειρωθῆναι εἴησαν. ταῦτά τε δὴ ἔλεγε καὶ πρὸς τοῖσι τάδε, ὥς οἱ Μιλήσιοι τῶν Ἀθηναίων εἰς ἅποικοι, καὶ οἰκός σφεας εἴη ῥύεσθαι δυναμένους μέγα. καὶ οὐδὲν ὅ τι οὐκ ὑπίσχετο οἷα κάρτα δεόμενος, ἐς ὃ ἀνέπεισέ σφεας. πολλοὺς γὰρ οἶκε εἶναι

εὐπετέστερον διαβάλλειν ἢ ἓνα, εἰ Κλεομένεα μὲν τὸν
 Λακεδαιμόνιον μῦνον οὐκ οἶός τε ἐγένετο διαβάλλειν,
 τρεῖς δὲ μυριάδας Ἀθηναίων ἐποίησε τοῦτο. Ἀθηναῖοι
 μὲν δὴ ἀναπεισθέντες ἐψηφίσαντο εἴκοσι νέας ἀπο-
 στεῖλαι βοηθοὺς Ἴωσι, στρατηγὸν ἀποδέξαντες αὐτῶν
 εἶναι Μελάνθιον, ἄνδρα τῶν ἀστῶν ἐόντα τὰ πάντα
 δόκιμον. αὐταὶ δὲ αἱ νέες ἀρχὴ κακῶν ἐγένοντο Ἑλλησί
 98 τε καὶ βαρβάροισι. Ἀρισταγόρης δὲ προπλώσας καὶ
 ἀπικόμενος ἐς τὴν Μίλητον, ἐξευρὼν βούλευμα ἀπ' οὗ
 Ἴωσι μὲν οὐδεμία ἔμελλε ὠφελίῃ ἔσεσθαι (οὐδ' ὦν
 οὐδὲ τούτου εἶνεκα ἐποίεε ἄλλ' ὅπως βασιλέα Δαρεῖον
 λυπήσειε), ἐπεμψε ἐς τὴν Φρυγίην ἄνδρα ἐπὶ τοὺς
 Παίονας τοὺς ἀπὸ Στρυμόνος ποταμοῦ αἰχμαλώτους
 γενομένους ὑπὸ Μεγαβάζου, οἰκέοντας δὲ τῆς Φρυγίης
 χῶρόν τε καὶ κώμην ἐπ' ἐωυτῶν, ὅς ἐπειδὴ ἀπίκετο ἐς
 τοὺς Παίονας, ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Παῖονες, ἐπεμψέ με
 Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήτου τύραννος σωτηρίην ὑποθησά-
 μενον ὑμῖν, ἣν περ βούλησθε πεῖθεσθαι. νῦν γὰρ
 Ἰωνίῃ πᾶσα ἀπέστηκε ἀπὸ βασιλέος, καὶ ὑμῖν παρέχει
 σῶζεσθαι ἐπὶ τὴν ὑμετέραν αὐτῶν· μέχρι μὲν θαλάσσης
 αὐτοῖσι ὑμῖν, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου ἡμῖν ἤδη μελήσει.
 ταῦτα δὲ ἀκούσαντες οἱ Παῖονες κάρτα τε ἀσπαστὸν
 ἐποιήσαντο καὶ ἀναλαβόντες παῖδας καὶ γυναῖκας ἀπ-
 εδίδρυσκον ἐπὶ θάλασσαν· οἱ δὲ τινες αὐτῶν καὶ κατ-
 ἔμειναν ἀρρωδήσαντες αὐτοῦ. ἐπεῖτε δὲ οἱ Παῖονες
 ἀπίκοντο ἐπὶ θάλασσαν, ἐνθεῦτεν ἐς Χίον διέβησαν.
 ἐόντων δὲ ἤδη ἐν Χίῳ κατὰ πόδας ἐληλύθεε Περσέων
 ἵππος πολλὴ διώκουσα τοὺς Παίονας· ὥς δὲ οὐ κατ-
 ἔλαβον, ἐπηγγέλλοντο ἐς τὴν Χίον τοῖσι Παίοσι ὅπως
 ἂν ὀπίσω ἀπέλθοιεν. οἱ δὲ Παῖονες τοὺς λόγους οὐκ

ἐνεδέκοντο, ἀλλ' ἐκ Χίου μὲν Χιοί σφεας ἐς Λέσβον ἤγαγον, Λέσβιοι δὲ ἐς Ἀορίσκον ἐκόμισαν· ἐνθεῦτεν δὲ πεξῇ κομιζόμενοι ἀπίκοντο ἐς Παιονίην.

Ἀρισταγόρης δέ, ἐπειδὴ οἱ τε Ἀθηναῖοι ἀπίκοντο 99 εἴκοσι νηυσί, ἅμα ἀγόμενοι Ἑρετριέων πέντε τριήρεας, οἱ οὐ τὴν Ἀθηναίων χάριν ἐστρατεύοντο ἀλλὰ τὴν αὐτῶν Μιλησίων, ὀφειλόμενά σφι ἀποδιδόντες (οἱ γὰρ δὴ Μιλησιοὶ πρότερον τοῖσι Ἑρετριεῦσι τὸν πρὸς Χαλκιδέας πόλεμον συνδιήνεικαν, ὅτε περ καὶ Χαλκιδεῦσι ἀντία Ἑρετριέων καὶ Μιλησίων Σάμιοι ἐβόηθον), οὗτοι ὧν ἐπεῖτε σφι ἀπίκοντο καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι παρῆσαν, ἐποιέετο στρατηίην ὁ Ἀρισταγόρης ἐς Σάρδεις. αὐτὸς μὲν δὴ οὐκ ἐστρατεύετο ἀλλ' ἔμενε ἐν Μιλήτῳ, στρατηγούς δὲ ἄλλους ἀπέδεξε Μιλησίων εἶναι, τὸν ἑωυτοῦ τε ἀδελφεὸν Χαροπῖνον καὶ τῶν ἄλλων ἀστῶν Ἑρμόφαντον. ἀπικόμενοι δὲ τῷ στόλῳ τούτῳ Ἰωνες 100 ἐς Ἐφεσον πλοῖα μὲν κατέλιπον ἐν Κορησσῷ τῆς Ἐφεσίης, αὐτοὶ δὲ ἀνέβαινον χειρὶ πολλῇ, ποιεύμενοι Ἐφεσίους ἡγεμόνας τῆς ὁδοῦ. πορευόμενοι δὲ παρὰ ποταμὸν Καῦστριον, ἐνθεῦτεν ἐπεῖτε ὑπερβάντες τὸν Τμῶλον ἀπίκοντο, αἰρέουσι Σάρδεις οὐδενός σφι ἀντιωθέντος, αἰρέουσι δὲ χωρὶς τῆς ἀκροπόλιος τὰλλα πάντα· τὴν δὲ ἀκρόπολιν ἐρρύετο αὐτὸς Ἀρταφρένης ἔχων ἀνδρῶν δύναμιν οὐκ ὀλίγην. τὸ δὲ μὴ λεηλατῆσαι ἐλόντας 101 σφέας τὴν πόλιν ἔσχε τύδε. ἦσαν ἐν τῇσι Σάρδισι οἰκίαι αἱ μὲν πλεῖνες καλάμιναι, ὅσαι δ' αὐτέων καὶ πλίνθιναι ἦσαν, καλάμου εἶχον τὰς ὀροφάς. τούτων δὴ μίαν τῶν τις στρατιωτέων ὥς ἐνέπρησε, αὐτίκα ἀπ' οἰκίης ἐς οἰκίην ἰὼν τὸ πῦρ ἐπενέμετο τὸ ἄστυ πᾶν. καιομένου δὲ τοῦ ἄστεος οἱ Λυδοὶ τε καὶ ὅσοι Πεοσέων

ἐνῆσαν ἐν τῇ πόλει, ἀπολαμφθέντες πάντοθεν ὥστε τὰ περιέσχατα νεμομένου τοῦ πῦρὸς καὶ οὐκ ἔχοντες ἐξ-
 ἡλυσιν ἐκ τοῦ ἄστεος, συνέρρεον ἕς τε τὴν ἀγορὴν καὶ
 ἐπὶ τὸν Πακτωλὸν ποταμόν, ὃς σφι ψῆγμα χρυσοῦ κατα-
 φορέων ἐκ τοῦ Τρωῶλου διὰ μέσης τῆς ἀγορῆς ῥέει καὶ
 ἔπειτα ἐς τὸν Ἑρμόν ποταμόν ἐκδιδοί, ὃ δὲ ἐς θάλασ-
 σαν· ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν Πακτωλὸν καὶ ἐς τὴν ἀγορὴν
 ἀθροιζόμενοι οἱ τε Λυδοὶ καὶ οἱ Πέρσαι ἠναγκάζοντο
 ἀμύνεσθαι. οἱ δὲ Ἴωνες ὀρῶντες τοὺς μὲν ἀμυνομένους
 τῶν πολεμίων, τοὺς δὲ σὺν πλήθει πολλῶ προσφερο-
 μένους ἐξανεχώρησαν δείσαντες πρὸς τὸ ὄρος τὸ Τρωῶλον
 καλεόμενον, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπὸ νύκτα ἀπαλλάσσοντο ἐπὶ
 102 τὰς νέας. καὶ Σάρδιες μὲν ἐνεπρήσθησαν, ἐν δὲ αὐτῇσι
 καὶ ἱρὸν ἐπιχωρίης θεοῦ Κυβήβης, τὸ σκηπτόμενοι
 Πέρσαι ὕστερον ἀντενεπίμπρασαν τὰ ἐν Ἑλλήσι ἱρά.
 τότε δὲ οἱ Πέρσαι οἱ ἐντὸς Ἄλυσος ποταμοῦ νομοὺς
 ἔχοντες προπυνθανόμενοι ταῦτα συνηλίζοντο καὶ ἐβοή-
 θεον τοῖσι Λυδοῖσι. καὶ κως ἐν μὲν Σάρδισι οὐκέτι
 ἐόντας τοὺς Ἴωνας εὐρίσκουσι, ἐπόμενοι δὲ κατὰ στίβον
 αἰρέουσι αὐτοὺς ἐν Ἐφέῳ. καὶ ἀντετάχθησαν μὲν οἱ
 Ἴωνες, συμβαλόντες δὲ πολλὸν ἐσώθησαν. καὶ πολ-
 λούς αὐτῶν οἱ Πέρσαι φονεύουσι, ἄλλους τε ὀνομα-
 στούς, ἐν δὲ δὴ καὶ Εὐαλκίδην στρατηγέοντα Ἑρ-
 τριέων, στεφανηφόρους τε ἀγῶνας ἀναραιοηκότα καὶ
 ὑπὸ Σιμωνίδεω τοῦ Κηίου πολλὰ αἰνεθέντα. οἱ δὲ
 αὐτῶν ἀπέφυγον τὴν μάχην, ἐσκεδάσθησαν ἀνὰ τὰς
 πόλεις.

103 Τότε μὲν δὴ οὕτω ἡγωνίσαντο· μετὰ δὲ Ἀθηναῖοι
 μὲν τὸ παράπαν ἀπολιπόντες τοὺς Ἴωνας ἐπικαλεομένου
 σφέας πολλὰ δι' ἀγγέλων Ἀρισταγόρῳ οὐκ ἔφασαν

τιμωρήσειν σφι. Ἴωνες δὲ τῆς Ἀθηναίων συμμαχίης
στερηθέντες (οὕτω γάρ σφι ὑπῆρχε πεποιημένα ἐς Δα-
ρειον) οὐδὲν δὴ ἥσδον τὸν πρὸς βασιλέα πόλεμον
ἐσκευάζοντο. πλώσαντες δὲ ἐς τὸν Ἑλλήσποντον Βυ-
ζάντιόν τε καὶ τὰς ἄλλας πόλεις πάσας τὰς ταύτῃ ὑπ'
ἔωντοῖσι ἐποίησαντο, ἐκπλώσαντές τε ἔξω τὸν Ἑλλή-
σποντον Καρίης τὴν πολλὴν προσεκτήσαντο σφίσι σύμ-
μαχον εἶναι· καὶ γὰρ τὴν Καῦνον πρότερον οὐ βουλο-
μένην συμμαχεῖν, ὥς ἐνέπρησαν τὰς Σάρδεις, τότε σφι
καὶ αὕτη προσεγένετο. Κύπριοι δὲ ἐθέλονται σφι πάντες 104
προσεγένοντο πλὴν Ἀμαθουσίων· ἀπέστησαν γὰρ καὶ
οὗτοι ὧδε ἀπὸ Μήδων. ἦν Ὀνήσιλος Γόργου μὲν τοῦ
Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸς νεώτερος, Χέρσιος δὲ
τοῦ Σιρώμου τοῦ Εὐέλθοντος παῖς. οὗτος ὦνῆρ πολ-
λάκις μὲν καὶ πρότερον τὸν Γόργον παρηγορέετο ἀπ-
ίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, τότε δέ, ὥς καὶ τοὺς Ἴωνας
ἐπύθετο ἀπεστάναι, πάγχυ ἐπικείμενος ἐνῆγε. ὥς δὲ
οὐκ ἔπειθε τὸν Γόργον, ἐνθαῦτά μιν φυλάξας ἐξελθόντα
τὸ ἄστυ τὸ Σαλαμινίων ὁ Ὀνήσιλος ἅμα τοῖσι ἔωντοῦ
στασιώτῃσι ἀπεκλήμισε τῶν πυλέων. Γόργος μὲν δὴ
στερηθεὶς τῆς πόλιος ἔφευγε ἐς Μήδους, Ὀνήσιλος δὲ
ἦρχε Σαλαμῖνος καὶ ἀνέπειθε πάντας Κυπρίους συν-
απίστασθαι. τοὺς μὲν δὴ ἄλλους ἀνέπεισε, Ἀμαθου-
σίους δὲ οὐ βουλομένους οἱ πείθεσθαι ἐπολιόρκεε
προσκατήμενος.

Ὀνήσιλος μὲν νυν ἐπολιόρκεε Ἀμαθοῦντα, βασιλεῖ 105
δὲ Δαρείῳ ὥς ἐξαγγέλθη Σάρδεις ἀλούσας ἐμπεροῖσθαι
ὑπὸ τε Ἀθηναίων καὶ Ἰώνων, τὸν δὲ ἡγεμόνα γενέ-
σθαι τῆς συλλογῆς ὥστε ταῦτα συνυφανθῆναι τὸν
Μιλήσιον Ἀρισταγόρην, πρῶτα μὲν λέγεται αὐτόν, ὥς

ἐπύθετο ταῦτα, Ἰώνων οὐδένα λόγον ποιησάμενον, εὖ εἰδότα ὥς οὔτοι γε οὐ καταπροϋῖονται ἀποστάντες, εἰρέσθαι οὔτινες εἶεν οἱ Ἀθηναῖοι,* μετὰ δὲ πυνθόμενον αἰτῆσαι τὸ τόξον, λαβόντα δὲ καὶ ἐπιθέντα οἷστον ἄνω πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπειναι, καὶ μιν ἐς τὸν ἥερα βάλλοντα εἰπεῖν· ὦ Ζεῦ, ἐκγενέσθαι μοι Ἀθηναίους τίσασθαι, εἶπαντα δὲ ταῦτα προστάξαι ἐνὶ τῶν θεραπόντων δείπνου προκειμένου αὐτῷ ἐς τρεῖς ἐκάστοτε εἰπεῖν·

106 Δέσποτα, μέμνεο τῶν Ἀθηναίων. προστάξας δὲ ταῦτα εἶπε, καλέσας ἐς ὄψιν Ἰστιαῖον τὸν Μιλήσιον, τὸν ὁ Δαρεῖος κατείχε ἥρῳν ἤδη πολλόν· Πυνθάνομαι, Ἰστιαῖε, ἐπίτροπον τὸν σόν, τῷ σὺ Μίλητον ἐπέτρεψας, νεώτερα ἐς ἐμὲ πεποιηκέναι πρήγματα· ἄνδρας γάρ μοι ἐκ τῆς ἐτέρης ἡπείρου ἐπαγαγὼν καὶ Ἴωνας σὺν αὐτοῖσι τοὺς δώσοντας ἐμοὶ δίκην τῶν ἐποίησαν, τούτους ἀναγνώσας ἅμα ἐκείνοισι ἔπεσθαι Σαρδίῳ με ἀπεστέρηκε. νῦν ὦν κῶς τοι ταῦτα φαίνεται ἔχειν καλῶς; κῶς δὲ ἄνευ τῶν σῶν βουλευμάτων τοιοῦτό τι ἐπρήχθη; ὅρα μὴ ἐξ ὑστέρης σεωυτὸν ἐν αἰτίῃ ἔχῃς. εἶπε πρὸς ταῦτα Ἰστιαῖος· Βασιλεῦ, κοῖον ἐφθέγγξαι ἔπος; ἐμὲ βουλευσαί πρῆγμα ἐκ τοῦ σοί τι ἢ μέγα ἢ σμικρὸν ἐμελλε λυπηρὸν ἀνασχῆσιν; τί δ' ἂν ἐπιδιζήμενος ποιέοιμι ταῦτα, τεῦ δὲ ἐνδεῆς ἐών; τῷ πάρα μὲν πάντα ὅσα περ σοί, πάντων δὲ πρὸς σέο βουλευμάτων ἐπακούειν ἄξιεῦμαι. ἀλλ' εἰ περ τι τοιοῦτο οἶον σὺ εἴρηκας πρήσσει ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος, ἴσθι αὐτὸν ἐπ' ἐωυτοῦ βαλόμενον πεποιηκέναι. ἀρχὴν δὲ ἔγωγε οὐδὲ ἐνδέκομαι τὸν λόγον, ὅκως τι Μιλήσιοι καὶ ὁ ἐμὸς ἐπίτροπος νεώτερον πρήσουσι περὶ πρήγματα τὰ σά· εἰ δ' ἄρα τι τοιοῦτο ποιεῦσι καὶ σὺ τὸ ἐὼν ἀκήκοας, ὦ βασιλεῦ, μάθε οἶον

πρῆγμα ἐργάσαιο ἐμέ ἀπὸ θαλάσσης ἀνδραπαστον ποιήσας. Ἴωνες γὰρ οἴκασι ἐμεῦ ἐξ ὀφθαλμῶν σφι γενομένου ποιῆσαι τῶν πάλαι ἡμερον εἶχον· ἐμέο δ' ἂν ἐόντος ἐν Ἰωνίῃ οὐδεμία πόλις ὑπεκίνησε. νῦν ὦν ὡς τάχος ἄπες με πορευθῆναι ἐς Ἰωνίην, ἵνα τοι κεῖνά τε πάντα καταρτίσω ἐς τὸντὸ καὶ τὸν Μιλήτου ἐπίτροπον τοῦτον τὸν ταῦτα μηχανησάμενον ἐγχειρίθεται παραδῶ. ταῦτα δὲ κατὰ νόον τὸν σὸν ποιήσας θεοὺς ἐπόμνυμι τοὺς βασιλεῖους μὴ μὲν πρότερον ἐκδύσεσθαι τὸν ἔχων κισθῶνα καταβήσομαι ἐς Ἰωνίην, πρὶν ἂν τοι Σαρδῶ νῆσον τὴν μεγίστην δασμοφόρον ποιήσω. Ἰστιαῖος 107 μὲν λέγων ταῦτα διέβαλλε, Δαρεῖος δὲ ἐπείθετο καὶ μιν ἀπείει, ἐντειλάμενος, ἐπεὰν τὰ ὑπέσχετό οἱ ἐπιτελέα ποιήσῃ, παραγίνεσθαι οἱ ὀπίσω ἐς τὰ Σοῦσα.

Ἐν τῷ δὲ ἡ ἀγγελίῃ τε περὶ τῶν Σαρδίων παρὰ 108 βασιλέα ἀνῆκε καὶ Δαρεῖος τὰ περὶ τὸ τόξον ποιήσας Ἰστιαῖῳ ἐς λόγους ἦλθε καὶ Ἰστιαῖος μεμετιμένος ὑπὸ Δαρείου ἐκομίζετο ἐπὶ θάλασσαν, ἐν τούτῳ παντὶ τῷ χρόνῳ ἐγίνετο τάδε· πολιορκέοντι τῷ Σαλαμινίῳ Ὀνησίῳ Ἀμαθουσίου ἐξαγγέλλεται νηυσὶ στρατιὴν πολλὴν ἄγοντα Περσικὴν Ἀρτύβιον ἄνδρα Πέρσῃ προσδόκιμον ἐς τὴν Κύπρον εἶναι. πυνθόμενος δὲ ταῦτα Ὀνήσιλος κήρυκας διέπεμπε ἐς τὴν Ἰωνίην ἐπικαλεύμενός σφεας. Ἴωνες δὲ οὐκ ἐς μακρὴν βουλευσάμενοι ἤκουσιν πολλῷ στόλῳ. Ἴωνές τε δὴ παρῆσαν ἐς τὴν Κύπρον καὶ οἱ Πέρσαι νηυσὶ διαβάντες ἐκ τῆς Κιλικίης ἦσαν ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα περὶ τῇσι δὲ νηυσὶ οἱ Φοίνικες περιέπλεον τὴν ἄκρην αἱ καλεῦνται Κληῖδες τῆς Κύπρου. τούτου δὲ τοιούτου γινομένου ἔλεξαν οἱ 109 τύραννοι τῆς Κύπρου, συγκαλέσαντες τῶν Ἰώνων τους

στρατηγούς· Ἄνδρες Ἴωνες, αἵρεσιν ὑμῖν δίδομεν
 ἡμεῖς οἱ Κύπριοι ὁκοτέροισι βούλεσθε προσφέρεισθαι,
 [ἢ Πέρσῃσι ἢ Φοίνιξι]. εἰ μὲν γὰρ πεζῇ βούλεσθε
 ταχθέντες Περσέων διαπειρᾶσθαι, ὥρῃ ἂν εἴῃ ὑμῖν
 ἐκβάντας ἐκ τῶν νεῶν τάσσεσθαι πεζῇ, ἡμέας δὲ ἐς
 τὰς νέας ἐσβαίνειν τὰς ὑμετέρας Φοίνιξι ἀνταγωνιευ-
 μένους· εἰ δὲ Φοινίκων μᾶλλον βούλεσθε διαπειρᾶ-
 σθαι, ποιέειν χρεόν ἐστι ὑμέας, ὁκότερα ἂν δὴ τού-
 των ἔλῃσθε, ὅπως τὸ κατ' ὑμέας ἔσται ἢ τε Ἰωνίῃ καὶ
 ἢ Κύπρῳ ἐλευθέρῃ. εἶπαν Ἴωνες πρὸς ταῦτα· Ἡμέας
 δὲ ἀπέπεμψε τὸ κοινὸν τῶν Ἰόνων φυλάζοντας τὴν
 θάλασσαν, ἀλλ' οὐκ ἵνα Κυπρίοισι τὰς νέας παρα-
 δόντες αὐτοὶ πεζῇ Πέρσῃσι προσφερώμεθα. ἡμεῖς μὲν
 νυν ἐπ' οὗ ἐτάχθημεν, ταύτῃ πειρησόμεθα εἶναι χρη-
 στοί. ὑμέας δὲ χρεόν ἐστι ἀναμνησθέντας οἷα ἐπάσχετε
 δουλεύοντες πρὸς τῶν Μήδων, γίνεσθαι ἄνδρας ἀγα-
 110 θούς. Ἴωνες μὲν τούτοις ἀμείψαντο· μετὰ δὲ ἡκόντων
 ἐς τὸ πεδίον τὸ Σαλαμινίων τῶν Περσέων διέτασσον
 οἱ βασιλεῖς τῶν Κυπρίων τοὺς μὲν ἄλλους Κυπρίους
 κατὰ τοὺς ἄλλους στρατιώτας ἀντιτάσσοντες, Σαλαμι-
 νίων δὲ καὶ Σολίων ἀπολέξαντες τὸ ἄριστον ἀντέτασσον
 Πέρσῃσι. Ἀρτυβίῳ δὲ τῷ στρατηγῷ τῶν Περσέων ἐθε-
 111 λοντῆς ἀντετάσσετο Ὀνήσιλος. ἤλαυνε δὲ ἵππον ὁ
 Ἀρτυβίος δεδιδαγμένον πρὸς ὀπλίτην ἴστασθαι ὀρθόν.
 πυθόμενος ὧν ταῦτα ὁ Ὀνήσιλος, ἦν γὰρ οἱ ὑπασι-
 στῆς γένος μὲν Κάρ, τὰ δὲ πολέμια κάρτα δόκιμος
 καὶ ἄλλως λήματος πλέος, εἶπε πρὸς τοῦτον· Πυνθά-
 νομαι τὸν Ἀρτυβίον ἵππον ἰστάμενον ὀρθὸν καὶ ποσὶ
 καὶ στόματι κατεργάζεσθαι πρὸς τὸν ἂν προσενειχθῇ.
 σὺ ὧν βουλευσάμενος εἶπε ἀντίκα ὁκότερον βούλει

φυλάξας πληῖξαι, εἴτε τὸν ἵππον εἴτε αὐτὸν Ἀρτύβιον. εἶπε πρὸς ταῦτα ὁ ὀπέων αὐτοῦ· Ὡ βασιλεῦ, ἔτοιμος μὲν ἐγὼ εἰμι ποιέειν καὶ ἀμφοτέρω καὶ τὸ ἕτερον αὐτῶν καὶ πάντως τὸ ἂν σὺ ἐπιτάσῃς· ὥς μέντοι ἔμοιγε δοκέει εἶναι τοῖσι σοῖσι πρήγμασι προσφερέστερον, φράσω. βασιλέα μὲν καὶ στρατηγὸν χρὸν εἶναί φημι βασιλέεσθαι καὶ στρατηγῷ προσφέρεσθαι· ἦν τε γὰρ κατέλῃς ἄνδρα στρατηγόν, μέγα τοι γίνεται, καὶ δεύτερα, ἦν σὲ ἐκεῖνος, τὸ μὴ γένοιτο, ὑπὸ ἀξιοχρέου καὶ ἀποθανεῖν ἡμίσεα συμφορῇ· ἡμέας δὲ τοὺς ὑπηρέτας ἑτέροισί τε ὑπηρέτησι προσφέρεσθαι καὶ πρὸς ἵππον· τοῦ σὺ τὰς μηχανὰς μηδὲν φοβηθῇς· ἐγὼ γάρ τοι ὑποδέχομαι μὴ μιν ἄνδρὸς ἔτι γε μηδενὸς στήσεσθαι ἐναντίον. ταῦτα εἶπε, καὶ μεταυτίκα συνέμισγε τὰ στρα- 112 τόπεδα πεζῇ καὶ νηυσί· νηυσὶ μὲν νυν Ἴωνες ἄκροι γενόμενοι ταύτην τὴν ἡμέρην ὑπερεβάλλοντο τοὺς Φοίνικας, καὶ τούτων Σάμιοι ἡρίστευσαν· πεζῇ δέ, ὥς συνῆλθε τὰ στρατόπεδα, συμπεσόντα ἐμάχοντο. κατὰ δὲ τοὺς στρατηγούς ἀμφοτέρους τάδε ἐγένετο· ὥς προσεφέρετο πρὸς τὸν Ὀνήσιλον ὁ Ἀρτύβιος ἐπὶ τοῦ ἵππου κατήμενος, ὁ Ὀνήσιλος κατὰ συνεθήκατο τῷ ὑπασπιστῇ παίει προσφερόμενον [αὐτὸν] τὸν Ἀρτύβιον· ἐπιβαλόντος δὲ τοῦ ἵππου τοὺς πόδας ἐπὶ τὴν Ὀνησίλου ἀσπίδα, ἐνθαῦτα ὁ Κάρ δρεπάνῳ πληῖξας ἀπαράσσει τοῦ ἵππου τοὺς πόδας. Ἀρτύβιος μὲν δὴ ὁ στρατηγὸς τῶν Περσέων ὁμοῦ τῷ ἵππῳ πίπτει αὐτοῦ ταύτῃ· μαχομένων 113 δὲ καὶ τῶν ἄλλων Στησήνωρ, τύραννος ἐὼν Κουρίου, προδιδοῖ ἔχων δύναμιν ἀνδρῶν περὶ ἑωυτὸν οὐ μικρήν. οἱ δὲ Κουριέες οὗτοι λέγονται εἶναι Ἀργείων ἄποικοι. προδόντων δὲ τῶν Κουριέων αὐτίκα καὶ τὰ

- Σαλαμινίων πολεμιδιτήρια ἄρματα τῶντὸ τοῖσι Κου-
 ριεῦσι ἐποίηον. γινομένων δὲ τούτων κατυπέριστεροι
 ἦσαν οἱ Πέρσαι τῶν Κυπρίων. τετραμμένον δὲ τοῦ
 στρατοπέδου ἄλλοι τε ἔπεσον πολλοὶ καὶ δὴ καὶ Ὀνη-
 σιλὸς τε ὁ Χέρσιος, ὃς περ τὴν Κυπρίων ἀπόστασιν
 ἐπρηξε, καὶ ὁ Σολίων βασιλεὺς Ἀριστόκυπρός ὁ Φιλο-
 κύπρου, Φιλοκύπρου δὲ τούτου τὸν Σόλων ὁ Ἀθηναῖος
 ἀπικόμενος ἐς Κύπρον ἐν ἔπεσι αἶνεσε τυράννων μάλι-
 114 στα. Ὀνησίλου μὲν νυν Ἀμαθούσιοι, ὅτι σφέας ἐπολιόρ-
 κησε, ἀποταμόντες τὴν κεφαλὴν ἐκόμισαν ἐς Ἀμαθοῦντα
 καὶ μιν ἀνεκρέμασαν ὑπὲρ τῶν πυλέων. κρεμαμένης
 δὲ τῆς κεφαλῆς καὶ ἡδὴ ἐούσης κοίλης ἐσμὸς μελισ-
 σέων ἐσδὺς ἐς αὐτὴν κηρίων μιν ἐνέπλησε. τούτου
 δὲ γενομένου τοιούτου (ἐχρέωντο γὰρ περὶ αὐτῆς οἱ
 Ἀμαθούσιοι) ἐμαντεύθη σφι τὴν μὲν κεφαλὴν κατ-
 ελόντας θάψαι, Ὀνησίλῳ δὲ θύειν ὥς ἦρωι ἀνὰ πᾶν
 ἔτος, καὶ σφι ποιεῦσι ταῦτα ἄμεινον συνοίσεσθαι.
- 115 Ἀμαθούσιοι μὲν νυν ἐποίηυν ταῦτα καὶ τὸ μέχρι
 ἔμεῦ, Ἴωνες δὲ οἱ ἐν Κύπρῳ ναυμαχήσαντες ἐπεῖτε
 ἔμαθον τὰ πρήγματα τὰ Ὀνησίλου διεφθαρμένα καὶ
 τὰς πόλεις τῶν Κυπρίων πολιορκευμένας τὰς ἄλλας
 πλὴν Σαλαμῖνος, ταύτην δὲ Γόργῳ τῷ προτέρῳ βασιλεῖ
 τοὺς Σαλαμινίους παραδόντας, αὐτίκα μαθόντες οἱ
 Ἴωνες ταῦτα ἀπέπλεον ἐς τὴν Ἰωνίην. τῶν δὲ ἐν
 Κύπρῳ πόλιων ἀντέσχε χρόνον ἐπὶ πλείστον πολιορ-
 κευμένη Σόλοι, τὴν περίξ ὑπορούσσοντες τὸ τεῖχος
 πέμπτῳ μηνὶ εἶλον οἱ Πέρσαι.
- 116 Κύπριοι μὲν δὴ ἐνιαυτὸν ἐλεύθεροι γενόμενοι
 αὐτίς ἐκ νέης κατεδεδούλωντο. Δαυρίσης δὲ ἔχων Δα-
 ρείου θυγατέρα καὶ Ὑμαίης τε καὶ Ὀτάνης, ἄλλοι

Πέρσαι στρατηγοί, ἔχοντες καὶ οἳτοι Δαρείου θυγα-
 τέρας, ἐπιδιώξαντες τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους
 Ἰώνων καὶ ἐσαράξαντές σφεας ἐς τὰς νέας, τῇ μάχῃ
 ὡς ἐπεκράτησαν, τὸ ἐνθεῦτεν ἐπιδιελόμενοι τὰς πόλεις
 ἐπόρθεον. Δαυρίσης μὲν τραπόμενος πρὸς τὰς ἐν 117
 Ἑλλησπόντῳ πόλεις εἶλε μὲν Δάρδανον, εἶλε δὲ Ἀβυδὸν
 τε καὶ Περκώτην καὶ Λάμψακον καὶ Παισόν· ταύτας
 μὲν ἐπ' ἡμέρῃ ἐκάστη αἶρεε, ἀπὸ δὲ Παισοῦ ἐλαύνοντι
 οἱ ἐπὶ Πάριον πόλιν ἦλθε ἀγγελίη τοὺς Κᾶρας τώντο
 Ἰωσι φρονήσαντας ἀπεστάναι ἀπὸ Περσέων. ἀποστρέ-
 ψας ὧν ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ἦλανν' ἐ τὸν στρατὸν ἐπὶ
 τὴν Καρίην. καὶ κως ταῦτα τοῖσι Καρσὶ ἐξαγγέλθη 118
 πρότερον ἢ τὸν Δαυρίσην ἀπικέσθαι. πυθόμενοι δὲ
 οἱ Κᾶρες συνελέγοντο ἐπὶ Λευκάς τε στήλας καλεο-
 μένας καὶ ποταμὸν Μαρσύην, ὃς ῥέων ἐκ τῆς Ἰδριάδος
 χώρας ἐς τὸν Μαίανδρον ἐκδιδοῖ. συλληχθέντων δὲ
 τῶν Καρῶν ἐνθαῦτα ἐγίνοντο βουλαὶ ἄλλαι τε πολλαὶ
 καὶ ἀρίστη γε δοκέουσα εἶναι· ἐμοὶ Πιξωδάρου τοῦ
 Μανσώλου ἀνδρὸς Κινδυέος, ὃς τοῦ Κιλικίων βασι-
 λέος Σευενέσιος εἶχε θυγατέρα. τούτου τοῦ ἀνδρὸς
 ἡ γνώμη ἔφερε διαβάντας τὸν Μαίανδρον τοὺς Κᾶρας
 καὶ κατὰ νώτου ἔχοντας τὸν ποταμὸν οὕτω συμβάλ-
 λειν, ἵνα μὴ ἔχοντες ὀπίσω φεύγειν οἱ Κᾶρες αὐτοῦ
 τε μένειν ἀναγκαζόμενοι γινοίατο ἔτι ἀμείνονες τῆς
 φύσιος. αὕτη μὲν νυν οὐκ ἐνίκα ἡ γνώμη, ἀλλὰ τοῖσι
 Πέρσησι κατὰ νώτου γίνεσθαι τὸν Μαίανδρον μᾶλλον
 ἢ σφίσι, δηλαδὴ ἦν φυγὴ τῶν Περσέων γένηται καὶ
 καὶ ἐσσωθέωσι τῇ συμβολῇ, ὥς οὐκ ἀπονοστήσουσι ἐς
 τὸν ποταμὸν ἐσπίπτοντες. μετὰ δὲ παρεόντων καὶ 119
 διαβάντων τὸν Μαίανδρον τῶν Περσέων ἐνθαῦτα ἐπὶ

τῷ Μαρσύνῃ ποταμῷ συνέβαλόν τε τοῖσι Πέρσῃσι οἱ
 Κᾶρες καὶ μάχην ἐμαχέσαντο· ἰσχυρὴν καὶ ἐπὶ χρόνον
 πολλόν, τέλος δὲ ἐσώθησαν διὰ πλῆθος. Περσέων
 μὲν δὴ ἔπεσον ἄνδρες ἐς δισχιλίους, Καρῶν δὲ ἐς
 μυρίους. ἐνθεῦτεν δὲ οἱ διαφνυγόντες αὐτῶν κατειλή-
 θησαν ἐς Λάβραννδα ἐς Διὸς στρατίου ἱερὸν, μέγα τε
 καὶ ἄγιον ἄλσος πλατανίστιων. μοῦνοι δὲ τῶν ἡμεῖς
 ἴδμεν Κᾶρές εἰσι οἱ Διὶ στρατίῳ θυσίας ἀνάγουσι.
 κατειληθέντες δὲ ὧν οὔτοι ἐνθαῦτα ἐβουλεύοντο περὶ
 σωτηρίας, ὁκότερα ἢ παραδόντες σφέας αὐτοὺς Πέρ-
 σῃσι ἢ ἐκλιπόντες τὸ παράπαν τὴν Ἀσίην ἄμεινον
 120 πρήξουσι. βουλευομένοισι δέ σφι ταῦτα παραγίνον-
 ται βοηθέοντες Μιλήσιοί τε καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι.
 ἐνθαῦτα δὲ τὰ μὲν πρότερον οἱ Κᾶρες ἐβουλεύοντο
 μετήκαν, οἱ δὲ αὖτις πολεμείειν ἐξ ἀρχῆς ἀρτέοντο.
 καὶ ἐπιούσιν τε τοῖσι Πέρσῃσι συμβάλλουσι καὶ μαχε-
 σάμενοι ἐπὶ πλεῦν ἢ πρότερον ἐσώθησαν· πεσόν-
 των δὲ τῶν πάντων πολλῶν μάλιστα Μιλήσιοι ἐπλή-
 121 γησαν. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ τρῶμα ἀνέλαβόν τε καὶ
 ἀνεμαχέσαντο οἱ Κᾶρες. πυθόμενοι γὰρ ὥς στρα-
 τεύεσθαι ὀρμέεται οἱ Πέρσαι ἐπὶ τὰς πόλεις σφέων,
 ἐλόχησαν τὴν ἐν Πηδάσῳ ὁδόν, ἐς τὴν ἐμπεσόντες
 οἱ Πέρσαι νυκτὸς διεφθάρησαν καὶ αὐτοὶ καὶ οἱ
 στρατηγοὶ αὐτῶν, Δαυρίσης καὶ Ἀμόργης καὶ Σισι-
 μάκης· σὺν δέ σφι ἀπέθανε καὶ Μύρσος ὁ Γύγεω.
 τοῦ δὲ λόχου τούτου ἡγεμὼν ἦν Ἡρακλείδης Ἴβα-
 νώλλιος ἀνὴρ Μυλασεύς. οὔτοι μὲν νυν τῶν Περ-
 122 σέων οὕτω διεφθάρησαν, Ὀτμαίης δὲ καὶ αὐτὸς ἐὼν
 τῶν ἐπιδιωξάντων τοὺς ἐς Σάρδις στρατευσαμένους
 Ἰώνων, τραπόμενος ἐς τὴν Προποντίδα εἴλε Κίον τὴν

Μυσίην. ταύτην δὲ ἐξελών, ὡς ἐπύθετο τὸν Ἑλλή-
 σποντον ἐκλελοιπέναι Δανυρίσῃν καὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ
 Καρίης, καταλιπὼν τὴν Προποντίδα ἐπὶ τὸν Ἑλλή-
 σποντον ἤγε τὸν στρατόν, καὶ εἶλε μὲν Αἰολέας πάντας
 ὅσοι τὴν Ἰλιάδα νέμονται, εἶλε δὲ Γέργιθας τοὺς ὑπο-
 λειφθέντας τῶν ἀρχαίων Τευκρῶν. αὐτός τε Ὑμαίης
 αἰρέων ταῦτα τὰ ἔθνεα νούσῳ τελευτᾷ ἐν τῇ Τρωάδι.
 οὗτος μὲν δὴ οὕτω ἐτελεύτησε, Ἀρταφρόνης δὲ ὁ 123
 Σαρδίῳν ὑπαρχος καὶ Ὀτάνης ὁ τρίτος στρατηγὸς
 ἐτάχθησαν ἐπὶ τὴν Ἰωνίην καὶ τὴν προσεχέα Αἰολίδα
 στρατεύεσθαι. Ἰωνίης μὲν νυν Κλαζομενᾶς αἰρέουσι,
 Αἰολέων δὲ Κύμην. ἀλίσκομένων δὲ τῶν πολίων, ἣν 124
 γάρ, ὡς διέδεξε, Ἀρισταγόρης ὁ Μιλήσιος ψυχὴν οὐκ
 ἄκρος, ὃς ταράξας τὴν Ἰωνίην καὶ ἐγκερασάμενος
 πρήγματα μεγάλα δρησμὸν ἐβούλενε ὀρέων ταῦτα·
 πρὸς δέ οἱ καὶ ἀδύνατα ἐφάνη βασιλέα Δαρεῖον ὑπερ-
 βαλέσθαι· πρὸς ταῦτα δὴ ὧν συγκαλέσας τοὺς συ-
 στασιώτας ἐβουλεύετο, λέγων ὡς ἄμεινον σφίσι εἴη
 κρησφύγετόν τι ὑπάρχον εἶναι, ἣν ἄρα ἐξωθέωνται ἐκ
 τῆς Μιλήτου, εἴτε δὴ ὧν ἐς Σαρδῶ ἐκ τοῦ τόπου
 τούτου ἄγοι ἐς ἀποικίην, εἴτε ἐς Μύρκινον τὴν Ἥδω-
 νῶν, τὴν Ἰστιαῖος ἐτείχεε παρὰ Δαρείου θωρεὴν λα-
 βῶν. ταῦτα ἐπειρώτα ὁ Ἀρισταγόρης. Ἐκαταίου μὲν 125
 νυν τοῦ Ἠγησάνδρου, ἀνδρὸς λογοποιοῦ, τούτων μὲν
 ἐς οὐδετέρην στέλλειν ἔφερε ἡ γνώμη, ἐν Λέρῳ δὲ
 τῇ νήσῳ τεῖχος οἰκοδομησάμενον ἡσυχίην ἄγειν, ἣν
 ἐκπέσῃ ἐκ τῆς Μιλήτου· ἔπειτα δὲ ἐκ ταύτης ὀρμώ-
 μενον κατελεύσεσθαι ἐς τὴν Μίλητον. ταῦτα μὲν δὴ 126
 Ἐκαταῖος συνεβούλενε, αὐτῷ δὲ Ἀρισταγόρῃ ἡ πλείστη
 γνώμη ἦν ἐς τὴν Μύρκινον ἀπάγειν. τὴν μὲν δὴ

Μίλητον ἐπιτρέπει. Πυθαγόρη ἀνδρὶ τῶν ἀστῶν δο-
κίμῳ, αὐτὸς δὲ παραλαβὼν πάντα τὸν βουλόμενον
ἔπλεε ἐς τὴν Θρηίκην καὶ ἔσχε· τὴν χώραν ἐπ' ἣν
ἔστάλη. ἐκ δὲ ταύτης ὀρμώμενος ἀπόλλυται ὑπὸ Θρηί-
κων αὐτὸς τε ὁ Ἀρισταγόρης καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ,
πόλιν περικατήμενος καὶ βουλομένων τῷ Θρηίκων
ὑποσπόνδων ἐξίεναι.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΚΤΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΕΡΑΤΩ.

ΑΡΙΣΤΑΓΟΡΗΣ μὲν νυν Ἰωνίῃ ἀποστήσας οὕτω 1
τελευτᾷ, Ἰστιαῖος δὲ ὁ Μιλήτου τύραννος μεμετιμένος
ὑπὸ Δαρείου παρῆν ἐς Σάρδις. ἀπιγμένον δὲ αὐτὸν
ἐκ τῶν Σούσων εἶρετο Ἀρταφρένης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος
κατὰ κοῖόν τι δοκέει Ἰωνας ἀπεστάναι· ὁ δὲ οὔτε
εἰδέναι ἔφη ἐθώμαξέ τε τὸ γεγονὸς ὥς οὐδὲν δῆθεν
τῶν παρεόντων πρηγμάτων ἐπιστάμενος. ὁ δὲ Ἀρτα-
φρένης ὁρέων αὐτὸν τεχνάζοντα εἶπε, εἰδὼς τὴν ἀτρε-
κείην τῆς ἀποστάσιος· Οὕτω τοι, Ἰστιαῖε, ἔχει κατὰ
ταῦτα τὰ πρήγματα· τοῦτο τὸ ὑπόδημα ἔρραψας μὲν σύ,
ὑπεδήσατο δὲ Ἀρισταγόρης. Ἀρταφρένης μὲν ταῦτα ἐς 2
τὴν ἀπόστασιν ἔχοντα εἶπε, Ἰστιαῖος δὲ δείσας ὥς συν-
ιέντα Ἀρταφρένεα ὑπὸ τὴν πρώτην ἐπελθοῦσαν νύκτα
ἠπέδρη ἐπὶ θάλασσαν, βασιλέα Δαρείου ἐξηπατηκῶς·
ὅς Σαρδὼ νῆσον τὴν μεγίστην ὑποδεξάμενος κατεργά-
σεσθαι ὑπέδυνε τῶν Ἰόνων τὴν ἡγεμονίην τοῦ πρὸς
Δαρείου πολέμου. διαβὰς δὲ ἐς Χίον ἐδέθη ὑπὸ Χίων,
καταγνωσθεὶς πρὸς αὐτῶν νεώτερα προΐσσειν πρήγματα
ἐς αὐτοὺς ἐκ Δαρείου. μαθόντες μέντοι οἱ Χῖοι τὸν
πάντα λόγον, ὥς πολέμιος εἴη βασιλεῖ, ἔλυσαν αὐτόν.

3 ἐνθαῦτα δὴ εἰρωτῶμενος ὑπὸ τῶν Ἰώνων ὁ Ἰστιαῖος
 κατ' ὃ τι προθύμως οὕτω ξέπεστειλε τῷ Ἀρισταγόρῃ
 ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος καὶ κακὸν τοσοῦτον εἶη Ἴωνας
 ἐξεργασμένος, τὴν μὲν γενομένην αὐτοῖσι αἰτίην οὐ
 μάλα ἐξέφαινε, ὃ δὲ ἔλεγέ σφι ὡς βασιλεὺς Δαρεῖος
 ἐβουλεύσατο Φοίνικας μὲν ἐξαναστήσας ἐν τῇ Ἰωνίῃ
 κατοικίσαι, Ἴωνας δὲ ἐν τῇ Φοινίῃ, καὶ τούτων εἵνεκα
 ἐπιστείλειε. οὐδέν τι πάντως ταῦτα βασιλέος βουλευ-
 4 σαμένου ἐδειμάτου τοὺς Ἴωνας. μετὰ δὲ ὁ Ἰστιαῖος
 δι' ἀγγέλου ποιούμενος Ἑρμίππου ἀνδρὸς Ἀταρνεΐτεω
 τοῖσι ἐν Σάρδισι ἐοῦσι Περσέων ἐπεμπε βιβλία ὡς
 προλελεσχηγνευμένων αὐτῷ ἀποστάσιος πέρι. ὃ δὲ Ἑρ-
 μιππος πρὸς τοὺς μὲν ἀπεπέμφθη, οὐ διδοῖ, φέρων δὲ
 ἐνεχείρισε τὰ βιβλία Ἀρταφρένει. ὃ δὲ μαθὼν ἄπαν
 τὸ γινόμενον ἐκέλευε τὸν Ἑρμιππον τὰ μὲν παρὰ τοῦ
 Ἰστιαίου δοῦναι φέροντα τοῖσί περ ἔφερε, τὰ δὲ ἀμοι-
 βαῖα τὰ παρὰ τῶν Περσέων ἀντιπεμπόμενα Ἰστιαίῳ
 ἑωυτῷ δοῦναι. τούτων δὲ γενομένων φανερῶν ἀπ-
 5 ἐκτεινε ἐνθαῦτα πολλοὺς Περσέων ὁ Ἀρταφρένης. περὶ
 Σάρδισι μὲν δὴ ἐγίνετο ταραχή, Ἰστιαῖον δὲ ταύτης
 ἀποσφαλέντα τῆς ἐλπίδος Χῖοι κατήγον ἐς Μίλητον,
 αὐτοῦ Ἰστιαίου δεηθέντος. οἱ δὲ Μιλήσιοι ἄσμενοι
 ἀπαλλαχθέντες καὶ Ἀρισταγόρῳ οὐδαμῶς πρόθυμοι
 ἦσαν ἄλλον τύραννον δέκεσθαι ἐς τὴν χώραν, οἷά τε
 ἐλευθερίας γευσάμενοι. καὶ δὴ νυκτὸς γὰρ εὐούσης
 βίῃ ἐπειρᾶτο κατιῶν ὁ Ἰστιαῖος ἐς τὴν Μίλητον, τιτρώ-
 σκεται τὸν μηρὸν ὑπὸ τευ τῶν Μιλησίων. ὃ μὲν δὴ
 ὡς ἀπωστὸς τῆς ἑωυτοῦ γίνεται, ἀπικνέεται ὀπίσω ἐς
 τὴν Χίον· ἐνθεῦτεν δέ, οὐ γὰρ ἐπειθε τοὺς Χίους
 ὥστε ἑωυτῷ δοῦναι νέας, διέβη ἐς Μυτιλήνην καὶ

ἔπεισε Λεσβίους δοῦναί οἱ νέας. οἱ δὲ πληρώσαντες
ὀκτὼ τριήρεας ἔπλεον ἄρα Ἰστιαίῳ ἐς Βυζάντιον, ἐν-
θαῦτα δὲ ἰζόμενοι τὰς ἐκ τοῦ Πόντου ἐκπλεούσας τῶν
νεῶν ἐλάμβανον, πλὴν ἢ ὅσοι αὐτῶν Ἰστιαίῳ ἔφασαν
ἔτοιμοι εἶναι πείθεσθαι.

Ἰστιαῖος μὲν νυν καὶ Μυτιληναῖοι ἐποίεον ταῦτα. 6
ἐπὶ δὲ Μίλητον αὐτὴν ναυτικὸς πολλὸς καὶ πεζὸς ἦν
στρατὸς προσδόκιμος· συστραφέντες γὰρ οἱ στρατηγοὶ
τῶν Περσέων καὶ ἐν ποιήσαντες στρατόπεδον ἤλαννον
ἐπὶ τὴν Μίλητον, τᾶλλα πολίσματα περὶ ἐλάσσονος
ποιησάμενοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ Φοίνικες μὲν ἦσαν προ-
θυμότεροι, συνεστρατεύοντο δὲ καὶ Κύπριοι νεωστὶ
κατεστραμμένοι καὶ Κίλικές τε καὶ Αἰγύπτιοι. οἱ μὲν 7
δὴ ἐπὶ τὴν Μίλητον καὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην ἐστράτευον,
Ἴωνες δὲ πυνθανόμενοι ταῦτα ἔπεμπον προβούλους
σφέων αὐτῶν ἐς Πανιώνιον. ἀπικομένοισι δὲ τούτοισι
ἐς τοῦτον τὸν χῶρον καὶ βουλευομένοισι ἔδοξε πεζὸν
μὲν στρατὸν μὴ συλλέγειν ἀντίξουν Πέρσῃσι, ἀλλὰ τὰ
τείχεα ῥύεσθαι αὐτοὺς Μιλησίους, τὸ δὲ ναυτικὸν πλη-
ροῦν ὑπολιπομένους μηδεμίαν τῶν νεῶν, πληρώσαντας
δὲ συλλέγεσθαι τὴν ταχίστην ἐς Λάδην προναυμαχή-
σοντας Μιλήτου· ἡ δὲ Λάδη ἐστὶ νῆσος σμικρὴ ἐπὶ τῇ
πόλει τῇ Μιλησίων κειμένη. μετὰ δὲ ταῦτα πεπληρω- 8
μένῃσι τῇσι νηυσὶ παρῆσαν οἱ Ἴωνες, σὺν δέ σφι καὶ
Αἰολέων οἱ Λέσβον νέμονται· ἐτάσσοντο δὲ ὧδε· τὸ
μὲν πρὸς τὴν ἡῶ εἶχον κέρως αὐτοὶ Μιλήσιοι, νέας
παρεχόμενοι ὀγδῶκοντα· εἶχοντο δὲ τούτων Πριηνέες
δυῶδεκα νηυσὶ καὶ Μυήσιοι τρισὶ νηυσί, Μυησίων δὲ
Τήιοι εἶχοντο ἑπτακαίδεκα νηυσί, Τηίων δὲ εἶχοντο
Χῖοι ἑκατὸν νηυσί· πρὸς δὲ τούτοισι Ἐρυθραῖοί τε

ἐτάσσοντο καὶ Φωκαῖες, Ἐρυθραῖοι μὲν ὀκτὼ νέας
 παρεχόμενοι, Φωκαῖες δὲ τρεῖς· Φωκαῖων δὲ εἶχοντο
 Λέσβιοι νηυσὶ ἑβδομήκοντα· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο
 ἔχοντες τὸ πρὸς ἐσπέρην κέρας Σάμιοι ἑξήκοντα νηυσί.
 πάντων δὲ τούτων ὁ σύμπας ἀριθμὸς ἐγένετο τρεῖς
 9 καὶ πεντήκοντα καὶ τριηκόσiai τριήρεις. αὗται μὲν
 Ἰώνων ἦσαν, τῶν δὲ βαρβάρων τὸ πλῆθος τῶν νεῶν
 ἦσαν ἑξακόσiai. ὥς δὲ καὶ αὗται ἀπῆλθοσαν πρὸς τὴν
 Μιλησίην καὶ ὁ πεζὸς σφι ἅπας παρῆν, ἐνθαῦτα οἱ
 Περσέων στρατηγοὶ πυθόμενοι τὸ πλῆθος τῶν Ἰάδων
 νεῶν καταρρώδησαν μὴ οὐ δυνατοὶ γένωνται ὑπερβαλέ-
 σθαι, καὶ οὕτω οὔτε τὴν Μίλητον οἰοί τε ἔωσι ἐξελεῖν
 μὴ οὐκ ἐόντες ναυκράτορες, πρὸς τε Δαρείου κινδυ-
 νεύσωσι κακὸν τι λαβεῖν. ταῦτα ἐπιλεγόμενοι συλ-
 λέξαντες τῶν Ἰώνων τοὺς τυράννους, οἱ ὑπ' Ἀριστα-
 γόρῳ μὲν τοῦ Μιλησίου καταλυθέντες τῶν ἀρχέων
 ἔφευγον ἐς Μήδους, ἐτύγχανον δὲ τότε συστρατευό-
 μενοι ἐπὶ τὴν Μίλητον, τούτων τῶν ἀνδρῶν τοὺς
 παρεόντας συγκαλέσαντες ἔλεγόν σφι τάδε· Ἄνδρες
 Ἴωνες, νῦν τις ὑμέων εὖ ποιήσας φανήτω τὸν βασι-
 λέος οἶκον· τοὺς γὰρ ἑωυτοῦ ἕκαστος ὑμέων πολίητας
 πειράσθω ἀποσχίζων ἀπὸ τοῦ λοιποῦ συμμαχικοῦ. προί-
 σχόμενοι δὲ ἐπαγγέλλασθε τάδε, ὥς πείσονται τε ἄχαρι
 οὐδὲν διὰ τὴν ἀπόστασιν, οὐδέ σφι οὔτε τὰ ἱερὰ οὔτε
 τὰ ἴδια ἐμπεπρήσεται, οὐδὲ βιαιότερον ἔξωσι οὐδὲν ἢ
 πρότερον εἶχον· εἰ δὲ ταῦτα μὲν οὐ ποιήσουσι, οἱ δὲ
 πάντως διὰ μάχης ἐλεύσονται, τάδε ἤδη σφι λέγετε
 ἐπηρεάζοντες, τὰ περ σφέας κατέξει, ὥς ἐσσωθέντες τῇ
 μάχῃ ἐξανδραποδιεῦνται καὶ ὥς σφῶν τοὺς παῖδας
 ἐκτομίας ποιήσομεν, τὰς δὲ παρθέτους ἀνασπάστους ἐς

Βάκτρα, καὶ ὥς τὴν χώραν ἄλλοις παραδώσομεν. οἱ 10
 μὲν δὴ ἔλεγον τάδε, τῶν δὲ Ἰώνων οἱ τύραννοι δι-
 ἔπεμπον νυκτὸς ἕκαστος ἐς τοὺς ἐσωτοῦ ἑξαγγελλόμενος.
 οἱ δὲ Ἰῶνες, ἐς τοὺς καὶ ἀπίκοντο αὐταὶ αἱ ἀγγελίαι,
 ἀγνωμοσύνη τε διεχρέωντο καὶ οὐ προσίεντο τὴν προ-
 δοσίην, ἐσωτοῖσι δὲ ἕκαστοι ἐδόκεον μούνοισι ταῦτα
 τοὺς Πέρσας ἑξαγγέλλεσθαι. ταῦτα μὲν νυν ἰδέως
 ἀπικομένων ἐς τὴν Μίλητον τῶν Περσέων ἐγένετο·
 μετὰ δὲ τῶν Ἰώνων συλληχθέντων ἐς τὴν Λάδην ἐρί- 11
 νοιτο ἀγοραί, καὶ δὴ κού σφι καὶ ἄλλοι ἡγορόωντο,
 ἐν δὲ δὴ καὶ ὁ Φωκαιεὺς [στρατηγὸς] Διονύσιος λέγων
 τάδε· Ἐπὶ ξυροῦ γὰρ ἀκμῆς ἔχεται ἡμῖν τὰ πρήγματα.
 ἄνδρες Ἰῶνες, ἢ εἶναι ἐλευθέροις ἢ δούλοις, καὶ
 τούτοις ὥς δρηπέτησι· νῦν ὦν ὑμεῖς ἦν μὲν βούλησθε
 τάλαιπωρίας ἐνδέκεσθαι, τὸ παραχρῆμα μὲν πόνος ὑμῖν
 ἔσται, οἰοί τε δὲ ἔσεσθε ὑπερβαλόμενοι τοὺς ἐναντίους
 εἶναι ἐλεύθεροι· εἰ δὲ μαλακίῃ τε καὶ ἀταξίῃ διαχρή-
 σῃσθε, οὐδεμίαν ὑμέων ἔχω ἐλπίδα μὴ οὐ δώσειν ὑμέας
 δίκην βασιλεῖ τῆς ἀποστάσιος. ἀλλ' ἐμοί τε πείθεσθε
 καὶ ἐμοὶ ὑμέας αὐτοὺς ἐπιτρέψατε· καὶ ὑμῖν ἐγώ, θεῶν
 τὰ ἴσα νεμόντων, ὑποδέχομαι ἢ οὐ συμμίζειν τοὺς πολε-
 μίους ἢ συμμίσγοντας πολλὸν ἐλασσωσέσθαι. ταῦτα 12
 ἀκούσαντες οἱ Ἰῶνες ἐπιτρέπουσι σφέας αὐτοὺς τῷ Διο-
 νυσίῳ. ὁ δὲ ἀνέγων ἕκαστοτε ἐπὶ κέρας τὰς νέας, ὅπως
 τοῖσι ἐρέτῃσι χρῆσταιτο διέκπλοον ποιούμενος τῇσι νηυσὶ
 δι' ἀλλήλων καὶ τοὺς ἐπιβάτας ὀπλίσεις, τὸ λοιπὸν τῆς
 ἡμέρης τὰς νέας ἔχεσκε ἐπ' ἀγκυρέων, παρείχε τε τοῖσι
 Ἰῶσι πόνον δι' ἡμέρης. μέχρι μὲν νυν ἡμερέων ἑπτὰ
 ἐπεΐθοντό τε καὶ ἐποίεν τὸ κελεύόμενον, τῇ δὲ ἐπὶ
 ταύτῃσι οἱ Ἰῶνες, οἷα ἀπαθές ἐόντες πόνων τοιούτων

τετρυνμένοι τε ταλαιπωρήσιν τε καὶ ἡλίῳ, ἔλεξαν πρὸς ἑαυτοὺς τάδε· Τίνα δαιμόνων παραβάντες τάδε ἀναπίμπλαμεν; οἵτινες παραφρονήσαντες καὶ ἐκπλώσαντες ἐκ τοῦ νόου ἀνδρὶ Φωκαϊεῖ ἀλαζόνι, παρεχομένῳ νέας τρεῖς, ἐπιτρέψαντες ἡμέας αὐτοὺς ἔχομεν· ὁ δὲ παραλαβὼν ἡμέας λυμαίνεται λύμησι ἀνηκέστοισι, καὶ δὴ πολλοὶ μὲν ἡμέων ἐς νούσους πεπτώκασιν, πολλοὶ δὲ ἐπίδοξοι τῶντὸ τοῦτο πείσεσθαι· πρὸ τε τούτων τῶν κακῶν ἡμῖν γε κρέσσον καὶ ὃ τι ὦν ἄλλο παθεῖν ἐστίν, καὶ τὴν μέλλουσαν δουλησίην ὑπομεῖναι ἥτις ἐστίν, μᾶλλον ἢ τῇ παρεούσῃ συνέχεσθαι. φέρετε, τοῦ λοιποῦ μὴ πειθόμεθα αὐτοῦ. ταῦτα ἔλεξαν, καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα πείθεσθαι οὐδεὶς ἤθελε, ἀλλ' οἷα στρατιῇ σκηναί τε πηξάμενοι ἐν τῇ νήσῳ ἐσκητροφέοντο καὶ ἐσβαίνειν οὐκ ἐθέλεσκον ἐς τὰς νέας οὐδ' ἀναπειράσθαι.

13 μαθόντες δὲ ταῦτα γινόμενα ἐκ τῶν Ἰώνων οἱ στρατηγοὶ τῶν Σαμίων, ἐνθαῦτα δὴ παρ' Αἰάκεος τοῦ Συλοσῶντος κείνους τοὺς πρότερον ἔπεμπε λόγους Αἰάκης κελευόντων τῶν Περσέων, δεόμενός σφεν ἐκλιπεῖν τὴν Ἰώνων συμμαχίην, οἱ Σάμιοι ὦν ὁρῶντες ἐοῦσαν ἅμα μὲν ἀταξίην πολλὴν ἐκ τῶν Ἰώνων ἐδέκοντο τοὺς λόγους, ἅμα δὲ κατεφαίνετό σφι εἶναι ἀδύνατα τὰ βασιλέος πρήγματα ὑπερβαλέσθαι, εὖ τε ἐπιστάμενοι ὥς εἰ καὶ τὸ παρεὸν ναυτικὸν ὑπερβαλοῖατο [τὸν Δαρεῖον], ἄλλο σφι παρέσται πενταπλήσιον. προφάσιος ὦν ἐπιλαβόμενοι, ἐπείτε τάχιστα εἶδον τοὺς Ἰωνας οὐ βουλομένους εἶναι χρηστούς, ἐν κέρδει ἐποιεῦντο περιποιῆσαι τὰ τε ἱρὰ τὰ σφέτερα καὶ τὰ ἴδια. ὁ δὲ Αἰάκης, παρ' ὅτεν τοὺς λόγους ἐδέκοντο [οἱ Σάμιοι], παῖς μὲν ἦν Συλοσῶντος τοῦ Αἰάκεος,

τύραννος δὲ ἔων Σάμου ὑπὸ τοῦ Μιλησίου Ἀριστα-
 γόρεω ἀπεστέρητο τὴν ἀρχὴν κατὰ περ οἱ ἄλλοι τῆς
 Ἰωνίης τύραννοι. τότε ὧν ἐπεὶ ἐπέπλεον οἱ Φοίνικες, 14
 οἱ Ἴωνες ἀντανῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας ἐπὶ κέρας. ὥς
 δὲ καὶ ἀγχοῦ ἐγίνοντο καὶ συνέμισγον ἀλλήλοισι, τὸ
 ἐνθεῦτεν οὐκ ἔχω ἀτρεκέως συγγράψαι οἷ τινες τῶν
 Ἰώνων ἐγίνοντο ἄνδρες κακοὶ ἢ ἀγαθοὶ ἐν τῇ ναυμα-
 χίᾳ ταύτῃ· ἀλλήλους γὰρ καταιτιῶνται. λέγονται δὲ
 Σάμιοι ἐνθαῦτα κατὰ τὰ συγκείμενα πρὸς τὸν Αἰάκεια
 ἀειράμενοι τὰ ἰστία ἀποπλῶσαι ἐκ τῆς τάξιος ἐς τὴν
 Σάμον, πλὴν ἔνδεκα νεῶν. τούτων δὲ οἱ τριήραρχοι
 παρέμενον καὶ ἐνανυμάχουν ἀνηκουστήσαντες τοῖσι στρα-
 τηγοῖσι· καὶ σφι τὸ κοινὸν τὸ Σαμίων ἔδωκε διὰ τοῦτο
 τὸ προῆγμα ἐν στήλῃ ἀναγραφῆναι πατρόθεν ὥς ἀνδράσι
 ἀγαθοῖσι γενομένοισι, καὶ ἔστι αὕτη ἡ στήλη ἐν τῇ
 ἀγορῇ. ἰδόμενοι δὲ καὶ Λέσβιοι τοὺς προσεχέας φεύ-
 γοντας τῷτο ἐποίευν τοῖσι Σαμίοισι· ὥς δὲ καὶ οἱ
 πλεῦνες τῶν Ἰώνων ἐποίευν τὰ αὐτὰ ταῦτα. τῶν δὲ 15
 παραμεινάντων ἐν τῇ ναυμαχίᾳ περιέφθησαν τρηχύ-
 τατα Χῖοι ὥς ἀποδεικνύμενοί τε ἔργα λαμπρὰ καὶ οὐκ
 ἐθελοκακέοντες· οἱ παρεῖχοντο μὲν, ὥσπερ καὶ πρό-
 τερον εἰρέεθῃ, νέας ἑκατὸν καὶ ἐπ' ἑκάστης αὐτέων
 ἄνδρας τεσσεράκοντα τῶν ἀστῶν λογάδας ἐπιβατεύον-
 τας· ὁρῶντες δὲ τοὺς πολλοὺς τῶν συμμάχων προ-
 διδόντας οὐκ ἐδικαίευν γίνεσθαι τοῖσι κακοῖσι αὐτῶν
 ὅμοιοι, ἀλλὰ μετ' ὀλίγων συμμάχων μεμουνωμένοι διεκ-
 πλέοντες ἐνανυμάχουν, ἐς ὃ τῶν πολεμίων ἐλόντες νέας
 συχνὰς ἀπέβαλον τῶν σφετέρων [νεῶν] τὰς πλεῦνας.
 Χῖοι μὲν δὴ τῇσι λοιπῇσι τῶν νεῶν ἀποφεύγουσι ἐς
 τὴν ἑωυτῶν, ὅσοισι δὲ τῶν Χίων ἀδύνατοι ἦσαν αἱ 16

νέες ὑπὸ τρωμάτων, οὗτοι δὲ ὥς ἐδιώκοντο, καταφυγ-
γάνουσι πρὸς τὴν Μυκάλην. νέας μὲν δὴ αὐτοῦ ταύτῃ
ἐποκείλαντες κατέλιπον, οἱ δὲ πῆξι ἐκομίζοντο διὰ τῆς
ῥηπίρου. ἐπειδὴ δὲ ἐσέβαλον ἐς τὴν Ἐφεσίην κομιζό-
μενοι οἱ Χῖοι, νυκτός τε γὰρ ἀπύκατο ἐς αὐτὴν καὶ
ἐόντων τῇσι γυναιξὶ αὐτόθι θεσμοφορίων, ἔνθαῦτα δὴ
οἱ Ἐφεῖσιοι, οὔτε προακηκούτες ὥς εἶχε περὶ τῶν Χίων
ιδόντες τε στρατὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβεβληκότα, πάγχυ
σφέας καταδόξαντες εἶναι κλῶπας καὶ ἰέναι ἐπὶ τὰς
γυναῖκας ἐξεβοήθεον πανδημεὶ καὶ ἔκτεινον τοὺς Χίους.

- 17 οὗτοι μὲν νυν τῷ αὐτῇσι περιέπιπτον τύχησι· Διονύ-
σιος δὲ ὁ Φωκαεὺς ἐπεῖτε ἔμαθε τῶν Ἰώνων τὰ πρή-
γματα διεφθαρμένα, νέας ἑλὼν τρεῖς τῶν πολεμίων
ἀπέπλεε ἐς μὲν Φώκαιαν οὐκέτι, εὖ εἰδὼς ὥς ἀνδρα-
ποδιεῖται σὺν τῇ ἄλλῃ Ἰωνίῃ· ὁ δὲ ἰθέως ὥς εἶχε ἔπλεε
ἐς Φοινίκην, γούλους δὲ ἐνθαῦτα καταδύσας καὶ χρή-
ματα λαβὼν πολλὰ ἔπλεε ἐς Σικελίην, ὁρμώμενος δὲ
ἐνθεῦτεν ληιστῆς κατεστήκεε Ἑλλήνων μὲν οὐδενός,
Καρχηδονίων δὲ καὶ Τυρσηνῶν.

- 18 Οἱ δὲ Πέρσαι ἐπεῖτε τῇ ναυμαχίᾳ ἐνίκων τοὺς
Ἴωνας, τὴν Μίλητον πολιορκέοντες ἐκ γῆς καὶ θαλάσ-
σης καὶ ὑπορύσσοντες τὰ τεῖχεα καὶ παντοίας μηχανὰς
προσφέροντες αἰφρόνσι κατ' ἄκρης ἔκτω ἔτει ἀπὸ τῆς
ἀποστάσιος τῆς Ἀρισταγόρου καὶ ἠνδραποδίσαντο τὴν
πόλιν, ὥστε συμπεσεῖν τὸ πάθος τῷ χρηστηρίῳ τῷ ἐς
19 Μίλητον γενομένῳ. χρεωμένοισι γὰρ Ἀργείοισι ἐν Δελ-
φοῖσι περὶ σωτηρίας τῆς πόλιος τῆς σφετέρης ἐχρήσθη
ἐπίχοινον χρηστήριον, τὸ μὲν ἐς αὐτοὺς τοὺς Ἀργεῖους
φέρουν, τὴν δὲ παρηνθήκην ἔχρησε ἐς Μιλησίους. τὸ
μὲν νυν ἐς τοὺς Ἀργεῖους ἔχον, ἐπεὰν κατὰ τοῦτο

γένωμαι τοῦ λόγου, τότε μνησθήσομαι, τὰ δὲ τοῖσι Μιλησίοισι οὐ παρεοῦσα ἔχρησε, ἔχει ὧδε·

Καὶ τότε δὴ, Μίλητε, κακῶν ἐπιμίχανε ἔργων,
Πολλοῖσιν δεῖπνόν τε καὶ ἀγλαὰ δῶρα γενίσῃ,
Σαὶ δ' ἄλοχοι πολλοῖσι πόδας νύφουσι κομήταις,
Νηοῦ δ' ἡμετέρου Διδύμοις ἄλλοισι μελήσει.

τότε δὴ ταῦτα τοὺς Μιλησίους κατελάμβανε, ὅτε γε ἄνδρες μὲν οἱ πλεῖνες ἐκτείνοντο ὑπὸ τῶν Περσέων ἐόντων κομητέων, γυναῖκες δὲ καὶ τέκνα ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ ἐρίνοντο, ἱρὸν δὲ τὸ ἐν Διδύμοισι, ὁ νηὸς τε καὶ τὸ χρηστήριον, συληθέντα ἐνεπίμπρατο. τῶν δ' ἐν τῷ ἱρῷ τούτῳ χρημάτων πολλάκις μνήμην ἐτέρωθι τοῦ λόγου ἐποιήσαμην. ἐνθεῦτεν οἱ ξεγορη- 20 θέντες τῶν Μιλησίων ἤγοντο ἐς Σοῦσα. βασιλεὺς δ' ἑσφεας Δαρεῖος κακὸν οὐδὲν ἄλλο ποιήσας κατοίκησε ἐπὶ τῇ Ἐρυθρῇ καλεομένῃ θαλάσῃ, ἐν Ἀμπῇ πόλι, παρ' ἣν Τίγρης ποταμὸς παραρρέων ἐς θάλασσαν ἐξιεῖ. τῆς δὲ Μιλησίων χώρας αὐτοὶ μὲν οἱ Πέρσαι εἶχον τὰ περὶ τὴν πόλιν καὶ τὸ πεδίον, τὰ δὲ ὑπεράκρια ἔδοσαν Καρσὶ Πηδασεῦσι ἐκτῆσθαι. παθοῦσι δὲ ταῦτα Μιλη- 21 σίοισι πρὸς Περσέων οὐκ ἀπέδοσαν τὴν ὁμοίην Συβαρίται, οἱ Λαόν τε καὶ Σκίδρον οἶκεον τῆς πόλιος ἀπεστερημένοι. Συβάριος γὰρ ἀλούσης ὑπὸ Κροτωνιτέων Μιλήσιοι πάντες ἡβηδὸν ἀπεκείραντο τὰς κεφαλὰς καὶ πένθος μέγα προσεθήκαντο· πόλιες γὰρ αὐταὶ μάλιστα δὴ τῶν ἡμεῖς ἴδμεν ἀλλήλησι ἐξεινώθησαν. οὐδὲν ὁμοίως καὶ Ἀθηναῖοι· Ἀθηναῖοι μὲν γὰρ δῆλον ἐποίησαν ὑπερ-αχθεσθέντες τῇ Μιλήτου ἀλώσει τῇ τε ἄλλῃ πολλαχῇ καὶ δὴ καὶ ποιήσαντι Φρυγίῳ δράμα Μιλήτου ἄλωσιν καὶ διδάξαντι ἐς δάκρυά τε ἔπεσε τὸ θῆητρον καὶ ἐξημίσαν

μιν ὥς ἀναμνήσαντα οἰκῆια κακὰ χιλίησι δραχμῇσι, καὶ ἐπέταξαν μηκέτι μηδένα χρᾶσθαι τούτῳ τῷ δράματι.

- 22 Μίλητος μὲν νυν Μιλησίων ἡγήμωτο· Σαμίων δὲ τοῖσί τι ἔχουσι τὸ μὲν ἐς τοὺς Μήδους ἐκ τῶν στρατηγῶν τῶν σφετέρων ποιηθὲν οὐδαμῶς ἤρεσκε, ἐδόκεε δὲ μετὰ τὴν ναυμαχίην αὐτίκα βουλευομένοισι, πρὶν ἢ σφι ἐς τὴν χώραν ἀπικέσθαι τὸν τύραννον Αἰάκεια, ἐς ἀποικίην ἐκπλέειν μηδὲ μένοντας Μήδοισί τε καὶ Αἰάκει δουλεύειν. Ζαγκλαῖοι γὰρ οἱ ἀπὸ Σικελίης τὸν αὐτὸν χρόνον τοῦτον πέμποντες ἐς τὴν Ἰωνίην ἀγγέλους ἐπεκαλέοντο τοὺς Ἴωνας ἐς Καλὴν ἀκτὴν, βουλόμενοι αὐτόθι πόλιν κτίσαι Ἰώνων· ἡ δὲ Καλὴ αὕτη ἀκτὴ καλεομένη ἔστι μὲν Σικελῶν, πρὸς δὲ Τυρσηνίην τετραμμένη τῆς Σικελίης. τούτων ὧν ἐπικαλεομένων οἱ Σάμιοι μοῦνοι Ἰώνων ἐστάλησαν, σὺν δὲ σφι Μιλη-
- 23 σίῳν οἱ ἐκπεφευγότες. ἐν ᾧ τοιόνδε δὴ τι συνήνεικε γενέσθαι· Σάμιοί τε [γὰρ] κομιζόμενοι ἐς Σικελίην ἐγίνοντο ἐν Λοκροῖσι τοῖσι Ἐπιζεφυρίοισι καὶ Ζαγκλαῖοι αὐτοί τε καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτῶν, τῷ οὖνομα ἦν Σκύθης, περικατέατο πόλιν τῶν Σικελῶν ἐξελεῖν βουλόμενοι. μαθὼν δὲ ταῦτα ὁ Ῥηγίου τύραννος Ἀναξίλεως, τότε ἔων διάφορος τοῖσι Ζαγκλαίοισι, συμμίζας τοῖσι Σαμίοισι ἀναπείθει ὥς χρεὸν εἶη Καλὴν μὲν ἀκτὴν, ἐπ' ἣν ἔπλεον, εἴαν χαίρειν, τὴν δὲ Ζάγκλην σχεῖν, ἐοῦσαν ἔρημον ἀνδρῶν. πειθομένων δὲ τῶν Σαμίων καὶ σχόντων τὴν Ζάγκλην, ἐνθαῦτα οἱ Ζαγκλαῖοι, ὥς ἐπύθοντο ἐχομένην τὴν πόλιν ἑσσι, ἐβόη-
 θεον αὐτῇ καὶ ἐπεκαλέοντο Ἰπποκράτεια τὸν Γέλης τύραννον· ἦν γὰρ δὴ σφι οὗτος σύμμαχος. ἐπεῖτε δὲ αὐτοῖσι καὶ ὁ Ἰπποκράτης σὺν τῇ στρατιῇ ἦκε βοηθέν,

Σκύθην μὲν τὸν μούναρχον τῶν Ζαγκλαίων ὡς ἀπο-
 βαλόντα τὴν πόλιν ὁ Ἴπποκράτης πεδήσας καὶ τὸν
 ἀδελφεὸν αὐτοῦ Πυθόγένεα ἐς Ἴνυκα πόλιν ἀπέπεμψε,
 τοὺς δὲ λοιποὺς Ζαγκλαίους κοινολογησάμενος τοῖσι
 Σαμίοισι καὶ ὄρκους δοὺς καὶ δεξάμενος προέδωκε.
 μισθὸς δέ οἱ ἦν εἰρημένος ὅδε ὑπὸ τῶν Σαμίων, πάν-
 των τῶν ἐπίπλων καὶ ἀνδραπόδων τὰ ἡμίσεα μετα-
 λαβεῖν τῶν ἐν τῇ πόλει, τὰ δ' ἐπὶ τῶν ἀγρῶν πάντα
 Ἴπποκράτεια λαγχάνειν. τοὺς μὲν δὴ πλεῖνας τῶν
 Ζαγκλαίων αὐτὸς ἐν ἀνδραπόδων λόγῳ εἶχε δῆσας,
 τοὺς δὲ κορυφαίους αὐτῶν τριηκοδίους ἔδωκε τοῖσι
 Σαμίοισι κατασφάξαι. οὐ μέντοι οἷ γε Σάμιοι ἐποίησαν
 ταῦτα. Σκύθης δὲ ὁ τῶν Ζαγκλαίων μούναρχος ἐκ τῆς 24
 Ἴνυκος ἐκδιδρῆσκει ἐς Ἰμέρην, ἐκ δὲ ταύτης παρῇν ἐς
 τὴν Ἀσίην καὶ ἀνέβη παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. καὶ μιν
 ἐνόμισε Δαρεῖος πάντων ἀνδρῶν δικαιοτάτον εἶναι.
 ὅσοι ἐκ τῆς Ἑλλάδος παρ' ἐωυτὸν ἀνέβησαν· καὶ γὰρ
 παραιτησάμενος βασιλέα ἐς Σικελίην ἀπῆκετο καὶ αὗτις
 ἐκ τῆς Σικελίης ὀπίσω παρὰ βασιλέα, ἐς ὃ γῆραι μέγα
 ὄλβιος ἔων ἐτελεύτησε ἐν Πέρσῃσι. Σάμιοι δὲ ἀπαλ-
 λαχθέντες Μήδων ἀπονητὶ πόλιν καλλίστην Ζάγκλην
 περιεβεβλέατο. μετὰ δὲ τὴν ναυμαχίην τὴν ὑπὲρ Μι- 25
 λήτου γενομένην Φοίνικες κελευσάντων Περσέων κατ-
 ἤγον ἐς Σάμον Αἰάκεια τὸν Συλοσῶντος ὡς πολλοῦ τε
 ἄξιον γενόμενον σφίσι καὶ μεγάλα κατεργασάμενον·
 καὶ Σαμίοισι μούνοισι τῶν ἀποσιάντων ἀπὸ Δαρείου
 διὰ τὴν ἔκλειψιν τῶν νεῶν τὴν ἐν τῇ ναυμαχίῃ οὔτε
 ἡ πόλις οὔτε τὰ ἱερά ἐνεπρήσθη. Μιλήτου δὲ ἀλούσης
 αὐτίκα Καρίην ἔσχον οἱ Πέρσαι, τὰς μὲν ἐθελοντὴν τῶν
 πολίων ὑποκυψάσας, τὰς δὲ ἀνάγκῃ προσηγάγοντο.

- 26 Ταῦτα μὲν δὴ οὕτω ἐγίνετο, Ἰστιαίῳ δὲ τῷ Μι-
λησίῳ ἐόντι περὶ Βυζάντιον καὶ συλλαμβάνοντι τὰς
Ἰώνων ὀλκάδας ἐκπλεούσας ἐκ τοῦ Πόντου ἐξαγγέ-
λεται τὰ περὶ Μίλητον γενόμενα. τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑλ-
λήσποντον ἔχοντα πρήγματα ἐπιτράπει Βισάλλῃ Ἀπολ-
λοφάνεος παιδὶ Ἀβυδηνῷ, αὐτὸς δὲ ἔχων Λεσβίους ἐς
Χίον ἔπλεε, καὶ Χίων φρουρῇ οὐ προσιεμένη μιν συν-
έβαλε ἐν Κοίλοισι καλεομένοισι τῆς Χίης χώρας. τού-
των τε δὴ ἐφόνευσε συχνούς, καὶ τῶν λοιπῶν Χίων,
οἷα δὴ κεκακωμένων ἐκ τῆς ναυμαχίης, ὁ Ἰστιαῖος ἔχων
τοὺς Λεσβίους ἐπεκράτησε, ἐκ Πολίχνης τῆς Χίων ὁρμώ-
27 μενος. φιλέει δέ κως προσημαίνειν, εὖτ' ἂν μέλλῃ
μεγάλα κακὰ ἢ πόλι ἢ ἔθνει ἔσσεσθαι· καὶ γὰρ Χίοισι
πρὸ τούτων σημήια μεγάλα ἐγένετο. τοῦτο μὲν σφι
πέμψασι ἐς Δελφοὺς χορὸν νεηνιέων ἑκατὸν δύο μῦνοι
τούτων ἀπενόστησαν, τοὺς δὲ ὀκτώ τε καὶ ἐνεήκοντα
αὐτῶν λοιμοὺς ὑπολαβὼν ἀπήνεικε· τοῦτο δὲ ἐν τῇ
πόλι τὸν αὐτὸν τοῦτον χρόνον, ὀλίγον πρὸ τῆς ναυ-
μαχίης, παισὶ γράμματα διδασκομένοισι ἐνέπεσε ἡ στέγη,
ὥστε ἀπ' ἑκατὸν καὶ εἴκοσι παιδῶν εἰς μῦνος ἀπέφυγε.
ταῦτα μὲν σφι σημήια ὁ θεὸς προέδεξε, μετὰ δὲ ταῦτα
ἡ ναυμαχίη ὑπολαβοῦσα ἐς γόνυ τὴν πόλιν ἔβαλε, ἐπὶ
δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεγένετο Ἰστιαῖος Λεσβίους ἄγων·
κεκακωμένων δὲ τῶν Χίων καταστροφὴν εὐπετέως αὐτῶν
28 ἐποίησατο. ἐνθεῦτεν δὲ ὁ Ἰστιαῖος ἐστρατεύετο ἐπὶ
Θάσον ἄγων Ἰώνων καὶ Αἰολέων συχνούς. περικατ
ημένῳ δέ οἱ Θάσον ἤλθε ἀγγελίῃ ὥς οἱ Φοίνικες ἀνα-
πλέουσι ἐκ τῆς Μιλήτου ἐπὶ τὴν ἄλλην Ἰωνίην. πυθό-
μενος δὲ ταῦτα Θάσον μὲν ἀπόρθητον λείπει, αὐτὸς
δὲ ἐς τὴν Λέσβον ἠπείγετο ἄγων πᾶσαν τὴν στρατιήν.

ἐκ Λέσβου δὲ λιμαιοῦσης οἱ τῆς στρατιῆς πέρην δια-
βαίνει, ἐκ τοῦ Ἀταρνέος ὡς ἀμήσων τὸν σῆτον τὸν τε
ἐνθεῦτεν καὶ τὸν ἐκ Καϊκου πεδίου τὸν τῶν Μυσῶν.
ἐν δὲ τούτοις τοῖσι χωρίοις ἐτύγχανε ἔων Ἀρπαγος
ἀνὴρ Πέρσης, στρατηγὸς στρατιῆς οὐκ ὀλίγης, ὃς οἱ
ἀποβάντι συμβαλὼν αὐτόν τε Ἰστιαῖον ζωγρὸν ἔλαβε
καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ τὸν πλέω διέφθειρε. ἐξωγρήθη 29
δὲ ὁ Ἰστιαῖος ὧδε· ὡς ἐμάχοντο οἱ Ἕλληνες τοῖσι Πέρ-
σησι ἐν τῇ Μαλήνῃ τῆς Ἀταρνείτιδος χώρας, οἱ μὲν
συνέστασαν χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἡ δὲ ἵππος ὕστερον
ὀρμηθεῖσα ἐπιπίπτει τοῖσι Ἕλλησι· πό τε δὴ ἔργον
τῆς ἵππου τοῦτο ἐγένετο, καὶ τετραμμένων τῶν Ἑλλή-
νων ὁ Ἰστιαῖος ἐλπίζων οὐκ ἀπολέεσθαι ὑπὸ βασιλέος
διὰ τὴν παρεῶσαν ἀμαρτάδα φιλοψυχίην τοιγύδε τινὰ
ἀναιρέεται· ὡς φεύγων τε κατελαμβάνετο ὑπὸ ἀνδρὸς
Πέρσῃ καὶ ὡς καταιριεόμενος ὑπ' αὐτοῦ ἔμελλε συγ-
κεντηθήσεσθαι, Περσίδα γλῶσσαν μετιεῖς καταμηνύει
ἑωυτὸν ὡς εἶη Ἰστιαῖος ὁ Μιλήσιος. εἰ μὲν νυν, ὡς 30
ἐξωγρήθη, ἄχθη ἀγόμενος παρὰ βασιλέα Δαρεῖον, ὁ δὲ
οὔτ' ἂν ἔπαθε κακὸν οὐδὲν δοκέειν ἐμοί, ἀπῆκέ τ' ἂν
αὐτῷ τὴν αἰτίην· νῦν δέ μιν αὐτῶν τε τούτων εἵνεκα
καὶ ἵνα μὴ διαφυγῶν αὐτὶς μέγας παρὰ βασιλεῖ γένηται,
Ἀρταφρένης τε ὁ Σαρδίων ὑπαρχος καὶ ὁ λαβὼν Ἀρ-
παγος, ὡς ἀπῆκετο ἀγόμενος ἐς Σάρδις, τὸ μὲν αὐτοῦ
σῶμα αὐτοῦ ταύτῃ ἀνεσταύρωσαν, τὴν δὲ κεφαλὴν
ταριχεύσαντες ἀνήνεικαν παρὰ βασιλέα Δαρεῖον ἐς
Σοῦσα. Δαρεῖος δὲ πνθόμενος ταῦτα καὶ ἐπαιτησά-
μενος τοὺς ταῦτα ποιήσαντας ὅτι μιν οὐ ζῶοντα ἀν-
ήγαγον ἐς ὕψιν τὴν ἑωυτοῦ, τὴν κεφαλὴν τὴν Ἰστιαίου
λούσαντάς τε καὶ περιστείλαντας εὖ ἐνετείλατο θάψαι

- ὥς ἀνδρὸς μεγάλως ἑωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι εὐεργέτεω.
- 31 τὰ μὲν περὶ Ἰστιαῖον οὕτω ἔσχε· ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Περσέων χειμερίσας περὶ Μιλήτην τῷ δευτέρῳ ἔτει ὥς ἀνέπλωσε, αἰρέει εὐπετεῶς τὰς νήσους τὰς πρὸς τῇ ἡπείρῳ κειμένας, Χίον καὶ Λέσβον καὶ Τένεδον. ὅκως δὲ λάβοι τινὰ τῶν νήσων, ὥς ἐκάστην αἰρέοντες οἱ βάρβαροι ἐσαγήμενον τοὺς ἀνθρώπους. σαγηνεύουσι δὲ τόνδε τὸν τρόπον· ἀνὴρ ἀνδρὸς ἀψάμενος τῆς χειρὸς ἐκ θαλάσσης τῆς βορηῆς ἐπὶ τὴν νοτίην διήκουσι καὶ ἔπειτα διὰ πάσης τῆς νήσου διέρχονται ἐκθηρεύοντες τοὺς ἀνθρώπους. αἴρουν δὲ καὶ τὰς ἐν τῇ ἡπείρῳ πόλιας τὰς Ἰάδας κατὰ ταυτά, πλὴν οὐκ ἐσαγήμενον
- 32 τοὺς ἀνθρώπους· οὐ γὰρ οἶά τε ἦν. ἐνθαῦτα Περσέων οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἐψεύσαντο τὰς ἀπειλὰς τὰς ἐπηπείλησαν τοῖσι Ἰωσι στρατοπεδευομένοισι ἐναντία σφίσι. ὥς γὰρ δὴ ἐπεκράτησαν τῶν πολιῶν, παῖδάς τε τοὺς εὐειδεστάτους ἐκλεγόμενοι ἐξέταμνον καὶ ἐποίουν ἀντὶ εἶναι ἐνόρχιας εὐνούχους καὶ παρθένους τὰς καλλιστενούσας ἀνασπάστους παρὰ βασιλέα· ταυτά τε δὴ ἐποίουν καὶ τὰς πόλιας ἐνεπίμπρασαν αὐτοῖσι τοῖσι ἱροῖσι. οὕτω δὴ τὸ τρίτον Ἴωνες κατεδουλώθησαν, πρῶτον μὲν ὑπὸ Λυδῶν, δις δὲ ἐπεξῆς τότε ὑπὸ Περσέων.
- 33 Ἀπὸ δὲ Ἰωνίης ἀπαλλασσόμενος ὁ ναυτικὸς στρατὸς τὰ ἐπ' ἀριστερὰ ἐσπλέοντι τοῦ Ἑλλησπόντου αἴρεε πάντα· τὰ γὰρ ἐπὶ δεξιὰ αὐτοῖσι Πέρσῃσι ὑποχείρια ἦν γεγονότα κατ' ἡπειρον. εἰσὶ δὲ αἱ ἐν τῇ Εὐρώπῃ αἶδε τοῦ Ἑλλησπόντου, Χερσόνησός τε, ἐν τῇ πόλιες συχναὶ ἔνεισι, καὶ Πέρινθος καὶ τὰ τείχεα τὰ ἐπὶ Θρηάκης καὶ Σηλυμβρόῃ τε καὶ Βυζάντιον. Βυζάντιοι

μὲν νυν καὶ οἱ πέρηθε Καλχηδόνιοι οὐδ' ὑπέμειναν ἐπιπλέοντας τοὺς Φοίνικας, ἀλλ' οἷχοντο ἀπολιπόντες τὴν σφετέρην ἔσω ἐξ τὸν Εὐξεινον πόντον, καὶ ἐνθαῦτα πόλιν Μεσαμβρίην οἰκήσαν· οἱ δὲ Φοίνικες κατακαύσαντες ταύτας τὰς χώρας τὰς καταλεχθεῖσας τράπονται ἐπὶ τε Προκόννησον καὶ Ἀρτάκην, πυρὶ δὲ καὶ ταύτας νεύμαντες ἔπλεον αὐτὶς ἐς τὴν Χερσόνησον ἐξαίρησυντες τὰς ἐπιλοίπους τῶν πολιῶν, ὅσας πρότερον προσσχόντες οὐ κατέστυραν. ἐπὶ δὲ Κύζικον οὐδὲ ἔπλωσαν ἀρχήν· αὐτοὶ γὰρ Κυζικηνοὶ ἔτι πρότερον τοῦ Φοινίκων ἐσπλόου ἐγεγόνεσαν· ὑπὸ βασιλεῖ Οἰβάρεϊ τῷ Μεγαβάζου ὁμολογήσαντες, τῷ ἐν Λασκυλείῳ ὑπάρχω. τῆς δὲ Χερσονήσου, πλὴν Καρδίνης πόλιος, τὰς ἄλλας πάσας ἐχειρώσαντο οἱ Φοίνικες.

Ἐτυράννευε δὲ αὐτέων μέχρι τότε Μιλτιάδης ὁ 34
Κίμωνος τοῦ Στησαγόρεω, κτησαμένου τὴν ἀρχὴν ταύτην πρότερον Μιλτιάδεω τοῦ Κυψέλου τρόπῳ τοιῷδε· εἶχον Δόλογχοι Θρήικες τὴν Χερσόνησον ταύτην. οὗτοι ὧν οἱ Δόλογχοι πιεσθέντες πολέμῳ ὑπὸ Ἀψινθίων ἐς Δελφούς ἐπεμψαν τοὺς βασιλέας περὶ τοῦ πολέμου χρησομένους. ἡ δὲ Πυθίη σφι ἀνεῖλε οἰκιστὴν ἐπάγεσθαι ἐπὶ τὴν χώραν τοῦτον ὃς ἂν σφεας ἀπιόντας ἐκ τοῦ ἱεροῦ πρῶτος ἐπὶ ξείνια καλέσῃ. ἰόντες δὲ οἱ Δόλογχοι τὴν ἱρὴν ὁδὸν διὰ Φωκέων τε καὶ Βοιωτῶν ἦσαν· καὶ σφεας ὡς οὐδεὶς ἐκάλεε, ἐκτράπονται ἐπ' Ἀθηνέων. ἐν 35
δὲ τῇσι Ἀθήνησι τηνικαῦτα εἶχε μὲν τὸ πᾶν κράτος Πεισίστρατος, ἀτὰρ ἐδυνάστευέ γε καὶ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, ἔων οἰκίης τεθριπποτρόφου, τὰ μὲν ἀνέκαθεν ἀπ' Αἰακοῦ τε καὶ Αἰγίνης γεγυνώς, τὰ δὲ νεώτερα Ἀθηναῖος, Φιλαίου τοῦ Αἰαντος παιδός, γενομένου

πρώτου τῆς οἰκίης ταύτης Ἀθηναίου. οὗτος ὁ Μιλτιά-
 δης κατήμενος ἐν τοῖσι προθύροισι τοῖσι ἑαυτοῦ, ὁρῶν
 τοὺς Δολόγκους παριόντας ἐσθῆτα ἔχοντας οὐκ ἐγχωρίην
 καὶ αἰχμᾶς προσεβόσατο καὶ σφι προσελθοῦσι ἐπηγ-
 γείλατο καταγωγὴν καὶ ξείνια. οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ
 ξεινισθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἐξέφαινον πᾶν οἱ τὸ μαντήιον,
 ἐκφήναντες δὲ ἐδέοντο αὐτοῦ τῷ θεῷ μιν πεῖθεσθαι.
 Μιλτιάδεα δὲ ἀκούσαντα παραντίκα ἔπεισε ὁ λόγος οἷα
 ἀχθόμενόν τε τῇ Πεισιστράτου ἀρχῇ καὶ βουλόμενον
 ἐκποδῶν εἶναι. ἀντίκα δὲ ἐστάλη ἐς Δελφούς ἐπειρησό-
 μενος τὸ χρηστήριον εἰ ποιεοί τά περ αὐτοῦ οἱ Δόλογ-
 36 κοι προσεδέοντο. κελευούσης δὲ καὶ τῆς Πυθίης, οὕτω
 δὴ Μιλτιάδης ὁ Κυψέλου, Ὀλύμπια ἀναραιορικῶς πρό-
 τερον τούτων τεθρίπῳ, τότε παραλαβὼν Ἀθηναίων
 πάντα τὸν βουλόμενον μετέχειν τοῦ στόλου ἔπλεε ἅμα
 τοῖσι Δολόγκοισι καὶ ἔσχε τὴν χώραν. καὶ μιν οἱ ἐπαγα-
 γόμενοι τύραννον κατεστήσαντο. ὁ δὲ πρῶτον μὲν ἀπε-
 τείχισε τὸν ἰσθμὸν τῆς Χερσονήσου ἐκ Καρδίας πόλιος
 ἐς Πακτύην, ἵνα μὴ ἔχοιεν σφεας οἱ Ἀψινθιοὶ δηλέεσθαι
 ἐσβάλλοντες ἐς τὴν χώραν. εἰσὶ δὲ οὗτοι στάδιοι ἕξ τε
 καὶ τριήκοντα τοῦ ἰσθμοῦ· ἀπὸ δὲ τοῦ ἰσθμοῦ τούτου
 ἢ Χερσονήσος ἔσω πᾶσά ἐστι σταδίων εἴκοσι καὶ τετρα-
 37 κοσίων τὸ μῆκος. ἀποτειχίσας ὦν τὸν ἀνχένα τῆς Χερ-
 σονήσου ὁ Μιλτιάδης καὶ τοὺς Ἀψινθίους τρόπῳ τοιού-
 τῳ ὥσάμενος τῶν λοιπῶν πρώτοις ἐπολέμησε Λαμψα-
 κηνοῖσι. καὶ μιν οἱ Λαμψακηνοὶ λοχήσαντες αἰρέουσι
 ζωγρίην. ἦν δὲ ὁ Μιλτιάδης Κροίσῳ τῷ Λυδῷ ἐν γνώμῃ
 γεγωνῶς· πυνθόμενος ὦν ὁ Κροῖδος ταῦτα ἐμπῶν προη-
 γόρευε τοῖσι Λαμψακηνοῖσι μετιέναι Μιλτιάδεα· εἰ δὲ
 μή, σφέας πίτυος τρόπον ἀπέειλε ἐκτρίψειν. πλανωμέ-

νων δὲ τῶν Λαμψακηνῶν ἐν τοῖσι λόγοισι τὸ θέλει τὸ ἔπος εἶπαι τό σφι ἠπεύλησε ὁ Κροῖσος, πίτυος τρόπον ἐκτρίψειν, μόγισ κοτῆ μαθὼν τῶν τις πρεσβυτέρων εἶπε τὸ ἔόν, ὅτι πίτυς μούνη πάντων δενδρέων ἐκκοπεῖσα βλαστὸν οὐδένα μετιεῖ ἀλλὰ πανώλεθρος ἐξαπόλλυται. δείσαντες ὧν οἱ Λαμψακηνοὶ Κροῖσον λύσαντες μετήκαν Μιλτιάδεα. οὗτος μὲν δὴ διὰ Κροῖσον ἐκφεύγει, μετὰ 33 δὲ τελευτᾷ ἄπαις, τὴν ἀρχὴν τε καὶ τὰ χρήματα παραδούς Στησαγόρῃ τῷ Κίμωνος ἀδελφεοῦ [παιδὶ] ὁμομητρίου. καὶ οἱ τελευτήσαντι Χερσονησίται θύουσι ὡς νόμος οἰκιστῇ, καὶ ἀγῶνα ἱππικὸν τε καὶ γυμνικὸν ἐπιστᾶσι, ἐν τῷ Λαμψακηνῶν οὐδενὶ ἐγγίνεται ἀγωνίζεσθαι. πολέμου δὲ ἔοντος πρὸς Λαμψακηνούς καὶ Στησαγόρην κατέλαβε ἀποθανεῖν ἄπαιδα, πληγέντα τὴν κεφαλὴν πελέκει ἐν τῷ πρυτανίῳ πρὸς ἀνδρὸς αὐτομόλου μὲν τῷ λόγῳ, πολεμίου δὲ καὶ ὑποθερμότερου τῷ ἔργῳ. τελευτήσαντος δὲ καὶ Στησαγόρῳ τρόπῳ τοιῷδε, ἐν- 39 θὰυτα Μιλτιάδεα τὸν Κίμωνος, Στησαγόρῳ δὲ τοῦ τελευτήσαντος ἀδελφεόν, καταλαμψόμενον τὰ πρήγματα ἐπὶ Χερσονήσου ἀποστέλλουσι τριήρεϊ οἱ Πεισιστρατίδαι, οἳ μιν καὶ ἐν Ἀθήνῃσι ἐποίευν εὖ ὡς οὐ συνειδότες δῆθεν τοῦ πατρὸς [Κίμωνος] αὐτοῦ τὸν θάνατον, τὸν ἐγὼ ἐν ἄλλῳ λόγῳ σημανέω ὡς ἐγένετο. Μιλτιάδης δὲ ἀπικόμενος ἐς τὴν Χερσόνησον εἶχε κατ' οἴκους, τὸν ἀδελφεὸν Στησαγόρην δηλαδὴ ἐπιτιμέων. οἱ δὲ Χερσονησίται πυνθανόμενοι ταῦτα συνελέχθησαν ἀπὸ πασέων τῶν πολίων οἱ δυναστεύοντες πάντοθεν, κοινῷ δὲ στόλῳ ἀπικόμενοι ὡς συλλυπηθησόμενοι ἐδέθησαν ὑπ' αὐτοῦ. Μιλτιάδης τε δὴ ἴσχει τὴν Χερσόνησον πεντακοσίους βόσκων ἐπικούρους καὶ γαμέει Ὀλόρου τοῦ

- 40 *Θρηίκων βασιλέος τὴν θυγατέρα Ἥγησιπύλην. οὗτος δὲ ὁ Κίμωνος Μιλτιάδης νεωστὶ μὲν ἐληλύθει εἰς τὴν Χερσόνησον, κατελάμβανε δὲ μὴν ἐλθόντα ἄλλα τῶν κατεχόντων προηγμάτων χαλεπώτερα. τρίτῳ μὲν γὰρ ἔτει (πρὸ) τούτων Σκύθας ἐκφεύγει· Σκύθαι γὰρ οἱ νομάδες ἐρεθισθέντες ὑπὸ βασιλέος Δαρείου συνεστράφησαν καὶ ἤλασαν μέχρι τῆς Χερσονήσου ταύτης. τούτους ἐπιόντας οὐκ ὑπομείνας ὁ Μιλτιάδης ἔφευγε [Χερσόνησον], εἰς ὃ οἱ τε Σκύθαι ἀπαλλάχθησαν καὶ μιν οἱ Δόλογχοι κατήγαγον ὀπίσω. ταῦτα μὲν δὴ τρίτῳ ἔτει πρότερον*
- 41 *ἐγερόνεε τῶν τότε μιν κατεχόντων, τότε δὲ πυνθανόμενος εἶναι τοὺς Φοίνικας ἐν Τενέδῳ πληρώσας τριήρεας πέντε χρημάτων τῶν παρεόντων ἀπέπλεε εἰς τὰς Ἀθήνας. καὶ ὥσπερ ὁρμήθη ἐκ Καρδίας πόλιος, ἐπλεε διὰ τοῦ Μέλανος κόλπου· παραμείβετό τε τὴν Χερσόνησον καὶ οἱ Φοίνικες οἱ περιπίπτουσι τῇσι νηυσί. αὐτὸς μὲν δὴ Μιλτιάδης σὺν τῇσι τέσσερσι τῶν νεῶν καταφεύγει εἰς Ἴμβρον, τὴν δὲ οἱ πέμπτην τῶν νεῶν κατεῖλον διώκοντες οἱ Φοίνικες. τῆς δὲ νεὸς ταύτης ἔτυχε τῶν Μιλτιάδεω παίδων ὁ πρεσβύτατος ἄρχων Μητίοχος, οὐκ ἐκ τῆς Ὀλόρου τοῦ Θρηίκος ἐὼν θυγατρὸς ἀλλ' ἐξ ἄλλης. καὶ τοῦτον ἅμα τῇ νηὶ εἶλον οἱ Φοίνικες καὶ μιν πυθόμενοι ὥς εἴη Μιλτιάδεω παῖς ἀνήγαγον παρὰ βασιλέα, δοκέοντες χάριτα μεγάλην καταθήσεσθαι, ὅτι δὴ Μιλτιάδης γνώμην ἀπεδέξατο ἐν τοῖσι Ἰωσὶ πείθεσθαι κελεύων τοῖσι Σκύθησι, ὅτε οἱ Σκύθαι προσεδέοντο λύσαντας τὴν σχεδὴν ἀποπλέειν εἰς τὴν ἑωυτῶν. Δαρεῖος δέ, ὥς οἱ Φοίνικες Μητίοχον τὸν Μιλτιάδεω ἀνήγαγον, ἐποίησε κακὸν μὲν οὐδὲν Μητίοχοι, ἀγαθὰ δὲ συχνά· καὶ γὰρ οἶκον καὶ κτῆσιν ἔδωκε καὶ Περσίδα*

γυναικα, ἐκ τῆς οἱ τέκνα ἐγένετο τὰ ἐς Πέρσας κεκοσμέ-
ται. Μιλτιάδης δὲ ἐξ Ἰμβρου ἀπικνέεται ἐς τὰς Ἀθήνας.

Καὶ κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο ἐκ τῶν Περσέων οὐδὲν 12
ἐπὶ πλέον ἐγένετο τούτων ἐς νεῖκος φέρον Ἴωσι, ἀλλὰ
τάδε μὲν χρήσιμα κάρτα τοῖσι Ἴωσι ἐγένετο τούτου τοῦ
ἔτεος· Ἀρταφρένης ὁ Σαρδίων ὑπαρχος μεταπεμψάμενος
ἀγγέλους ἐκ τῶν πολιῶν συνθήκας σφίσι αὐτοῖσι τοὺς
Ἴωνας ἠνάγκασε ποιεέσθαι, ἵνα δοσίδικοι εἶεν καὶ μὴ
ἀλλήλους φέροιεν τε καὶ ἄγοιεν. ταῦτά τε ἠνάγκασε
ποιεῖν καὶ τὰς χώρας σφέων μετρήσας κατὰ παρασάγγας,
τοὺς καλέουσι οἱ Πέρσαι τὰ τριήκοντα στάδια, κατὰ
δὴ τούτους μετρήσας φόρους ἔταξε ἐκάστοισι, οἱ κατὰ
χώρην διατελέουσι ἔχοντες ἐκ τούτου τοῦ χρόνου αἰεὶ
ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ὥς ἐτάχθησαν ἐξ Ἀρταφρένεος· ἐτά-
χθησαν δὲ σχεδὸν κατὰ ταῦτά τὰ καὶ πρότερον εἶχον.
καὶ σφι ταῦτα μὲν εἰρηναῖα ἦν· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι τῶν 13
ἄλλων καταλελυμένων στρατηγῶν ἐκ βασιλέος Μαρ-
δόνιος ὁ Γωβρύεω κατέβαινε ἐπὶ θάλασσαν, στρατὸν
πολλὸν μὲν κάρτα πεζὸν ἅμα ἀρόμενος, πολλὸν δὲ
ναυτικόν, ἡλικίην τε νέος ἔων καὶ νεωστὶ γεγαμηκῶς
βασιλέος Δαρείου θυγατέρα Ἀρτοζώστην. ἄγων δὲ
τὸν στρατὸν τοῦτον ὁ Μαρδόνιος ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν τῇ
Κιλικίᾳ, αὐτὸς μὲν ἐπιβὰς ἐπὶ νεὸς ἐκομίζετο ἅμα τῆσι
ἄλλησι νηυσί, στρατιὴν δὲ τὴν πεζὴν ἄλλοι ἡγεμόνες
ἦγον ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ παραπλέων τὴν Ἀσίην
ἀπίκετο ὁ Μαρδόνιος ἐς τὴν Ἰωνίην, ἐνθαῦτα μέγιστον
θῶμα ἔρέω τοῖσι μὴ ἀποδεχομένοισι Ἑλλήνων Περσέων
τοῖσι ἐπτά Ὀτάνεα γνώμην ἀποδέξασθαι ὥς χρεὸν εἴη
δημοκρατέεσθαι Πέρσας· τοὺς γὰρ τυράννους τῶν Ἰώ-
νων καταπαύσας πάντας ὁ Μαρδόνιος δημοκρατίας κατ-

ἴστα ἐς τὰς πόλιας. ταῦτα δὲ ποιήσας ἡπείγετο ἐς τὸν
 Ἑλλήσποντον. ὥς δὲ συνελέχθη μὲν χρῆμα πολλὸν νεῶν,
 συνελέχθη δὲ καὶ πεζὸς στρατὸς πολλός, διαβάντες τῆσι
 νηυσὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἐπορεύοντο διὰ τῆς Εὐρώπης,
 41 ἐπορεύοντο δὲ ἐπὶ τε Ἑρέτριαν καὶ Ἀθήνας. αὐται μὲν
 ὦν σφι πρόσχημα ἦσαν τοῦ στόλου, ἀτὰρ ἐν νύφῃ ἔχον-
 τες ὅσας ἂν πλείστας δύνωνται καταστρέφεσθαι τῶν
 Ἑλληνίδων πολιῶν, τοῦτο μὲν δὴ τῆσι νηυσὶ Θασίους
 οὐδὲ χεῖρας ἀνταειραμένους κατεστρέψαντο, τοῦτο δὲ
 τῷ πεζῷ Μακεδόνας πρὸς τοῖσι ὑπάρχουσι δούλους
 προσεκτήσαντο· τὰ γὰρ ἐντὸς Μακεδόνων ἔθνεα πάντα
 σφι ἦν ἤδη ὑποχείρια γεγονότα. ἐκ μὲν δὴ Θάσου δια-
 βαλόντες πέρην ὑπὸ τὴν ἡπειρον ἐκομίζοντο μέχρι
 Ἀκάνθου, ἐκ δὲ Ἀκάνθου ὁρμώμενοι τὸν Ἄθων περιέ-
 βαλλον. ἐπιπεσὼν δὲ σφι περιπλέουσι βορέης ἄνεμος μέγας
 τε καὶ ἄπορος κάρτα τρηχέως περιέσπε πλήθει πολλὰς
 τῶν νεῶν ἐκβάλλων πρὸς τὸν Ἄθων. λέγεται γὰρ κατὰ
 τριηκοσίας μὲν τῶν νεῶν τὰς διαφθαρείσας εἶναι, ὑπὲρ
 δὲ δύο μυριάδας ἀνθρώπων· ὥστε γὰρ θηριωδεστάτης
 εἰσῆς τῆς θαλάσσης ταύτης τῆς περὶ τὸν Ἄθων οἱ
 μὲν ὑπὸ τῶν θηρίων διεφθείροντο ἀρπαζόμενοι, οἱ δὲ
 πρὸς τὰς πέτρας ἀρασσόμενοι· οἱ δὲ αὐτῶν νέειν οὐκ
 ἐπιστέατο κατὰ τοῦτο διεφθείροντο, οἱ δὲ ῥίγει. ὁ μὲν
 45 δὴ ναυτικὸς στρατὸς οὕτω ἐπρησσε, Μαρδονίῳ δὲ καὶ
 τῷ πεζῷ στρατοπεδευομένῳ ἐν Μακεδονίᾳ νυκτὸς Βρύ-
 γοι Θρηίκες ἐπεχείρησαν· καὶ σφῶν πολλοὺς φονεύουσι
 οἱ Βρύγοι, Μαρδόνιον δὲ αὐτὸν τραματίζουσι. οὐ μὲν
 οὐδὲ αὐτοὶ δουλοσύνην διέφυγον πρὸς Περσέων· οὐ γὰρ
 δὴ πρότερον ἀπανεῖστη ἐκ τῶν χωρέων τούτων Μαρ-
 δόνιος πρὶν ἢ σφῶας ὑποχείριους ἐποιήσατο. τούτους

μέντοι καταστρεφάμενος ἀπῆγε τὴν στρατιὴν ὀπίσω, ἅτε
 τῷ πεζῷ τε προσπταίσας· πρὸς τοὺς Βρούγους καὶ τῷ
 ναυτικῷ μεγάλως περὶ Ἀθῶν. οὗτος μὲν νυν ὁ στόλος
 αἰσχροῶς ἀγωνισάμενος ἀπαλλάχθη ἐς τὴν Ἀσίην. δευ- 46
 τέρῳ δὲ ἔτει τούτων ὁ Δαρεῖος πρῶτα μὲν Θασίους
 διαβληθέντας ὑπὸ τῶν ἀστυγειτόνων ὡς ἀπόστασιν
 μηχανώατο, πέμψας ἄγγελον ἐκέλευέ σφεας τὸ τεῖχος
 περιαιρέειν καὶ τὰς νέας ἐς Ἀβδηρα κομίζειν. οἱ γὰρ
 δὴ Θάσιοι, οἷα ὑπὸ Ἰστιαίου τε τοῦ Μιλησίου πολιορ-
 κηθέντες καὶ προσόδων ἐουσέων μεγάλων ἐχρέωντο
 τοῖσι χρήμασι νέας τε ναυπηγεύμενοι μακρὰς καὶ τεῖχος
 ἰσχυρότερον περιβαλλόμενοι. ἡ δὲ πρόσδοδος σφι ἐγί-
 νετο ἔκ τε τῆς ἡπείρου καὶ ἀπὸ τῶν μετάλλων. ἐκ μὲν
 γε τῶν ἐκ Σκαπτῆς Ὑλῆς τῶν χρυσέων μετάλλων τὸ
 ἐπίπαν ὀργδῶκοντα τάλαντα προσήιε, ἐκ δὲ τῶν ἐν
 αὐτῇ Θάσῳ ἐλάσσω μὲν τούτων, συχνὰ δὲ οὕτω ὥστε
 τὸ ἐπίπαν Θασίοισι ἐοῦσι καρπῶν ἀτελέσι προσήιε ἀπὸ
 τε τῆς ἡπείρου καὶ τῶν μετάλλων ἔτεος ἐκάστου διη-
 κόσια τάλαντα, ὅτε δὲ τὸ πλεῖστον προσῆλθε, τριηκόσια.
 εἶδον δὲ καὶ αὐτὸς τὰ μέταλλα ταῦτα, καὶ μακροῶ ἦν 47
 αὐτῶν θωμασιώτατα τὰ οἱ Φοίνικες ἀνεῦρον οἱ μετὰ
 Θάσου κτίσαντες τὴν νῆσον ταύτην, ἣτις νῦν ἐπὶ τοῦ
 Θάσου τούτου τοῦ Φοίνικος τὸ οὖνομα ἔσχε. τὰ δὲ
 μέταλλα τὰ Φοινικικὰ ταῦτα ἐστὶ τῆς Θάσου μεταξὺ
 Αἰνύρων τε χώρον καλεομένου καὶ Κοινύρων, ἀντίον
 δὲ Σαμοθρηκίης, ὅρος μέγα ἀνεστραμμένον ἐν τῇ ζητήσι.
 τοῦτο μὲν νῦν ἐστὶ τοιοῦτο, οἱ δὲ Θάσιοι τῷ βασιλεῖ 48
 κελεύσαντι καὶ τὸ τεῖχος τὸ σφέτερον κατεῖλον καὶ τὰς
 νέας τὰς πάσας ἐκόμισαν ἐς Ἀβδηρα.

Μετὰ δὲ τοῦτο ἀπεπειρᾶτο ὁ Δαρεῖος τῶν Ἑλλή-

νων ὅ τι ἐν νόῳ ἔχοιεν, κότερα πολεμέειν ἐωντῷ ἢ παραδιδόναι σφέας αὐτούς. διέπεμπε ὦν κήρυκας ἄλλους ἄλλη τάξας ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα, κελεύων αἰτέειν βασιλεῖ γῆν τε καὶ ὕδωρ. τούτους μὲν δὴ ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπεμπε, ἄλλους δὲ κήρυκας διέπεμπε ἐς τὰς ἐωντοῦ δασμοφόρους πόλιας τὰς παραθαλασσίους, κελεύων

49 νέας τε μακρὰς καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα ποιεέσθαι. οὗτοί τε δὴ παρεσκευάζοντο ταῦτα καὶ τοῖσι ἤκουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα κήρυξι πολλοὶ μὲν ἡπειρωτέων ἔδοσαν τὰ προῖσχετο αἰτέων ὁ Πέρσης, πάντες δὲ νησιῶται ἐς τοὺς ἀπικοίατο αἰτήσοντες. οἳ τε δὴ ἄλλοι νησιῶται διδοῦσι γῆν τε καὶ ὕδωρ Δαρείῳ καὶ δὴ καὶ Αἰγινῆται. ποιήσασι δέ σφι ταῦτα ἰθέως Ἀθηναῖοι ἐπεκέατο, δοκέοντες τε ἐπὶ σφίσι ἔχοντας τοὺς Αἰγινήτας δεδωκέναι, ὥς ἅμα τῷ Πέρσῃ ἐπὶ σφέας στρατεύωνται, καὶ ἄσμενοι προφάσιος ἐπελάβοντο, φοιτέοντες τε ἐς τὴν Σπάρτην κατηγόρεον [τῶν] Αἰγινητέων τὰ πεποιήκοιεν προδόν-

50 τες τὴν Ἑλλάδα. πρὸς ταύτην δὲ τὴν κατηγορίην Κλεομένης ὁ Ἀναξανδριδέω, βασιλεὺς ἐὼν Σπαρτιητέων, διέβη ἐς Αἰγιναν, βουλόμενος συλλαβεῖν Αἰγινητέων τοὺς αἰτιωτάτους. ὥς δὲ ἐπειρᾶτο συλλαμβάνων, ἄλλοι τε δὴ ἐγίνοντο αὐτῷ ἀντίξοοι τῶν Αἰγινητέων, ἐν δὲ δὴ καὶ Κριὸς ὁ Πολυκρίτου μάλιστα, ὃς οὐκ ἔφη αὐτὸν οὐδένα ἄξειν χαίροντα Αἰγινητέων· ἄνευ γάρ μιν Σπαρτιητέων τοῦ κοινοῦ ποιεῖν ταῦτα, ὑπ' Ἀθηναίων ἀναγνωσθέντα χρήμασι· ἅμα γάρ ἂν μιν τῷ ἐτέρῳ βασιλεῖ ἐλθόντα συλλαμβάνειν. ἔλεγε δὲ ταῦτα ἐξ ἐπιστολῆς τῆς Δημοκρήτου. Κλεομένης δὲ ἀπελαυνόμενος ἐκ τῆς Αἰγίνης εἶρετο τὸν Κριὸν ὅ τι οἱ εἴη τὸ οὖνομα· ὁ δὲ οἱ τὸ ἐὼν ἔφρασε. ὁ δὲ Κλεομένης πρὸς αὐτὸν

ἔφη· Ἦδη νῦν καταχαλκοῦ, ὧ κριέ, τὰ κέρα, ὥς συνοισόμενος μεγάλῳ κακῷ. •

Ἐν δὲ τῇ Σπάρτῃ τοῦτον τὸν χρόνον ὑπομένων 51
 Δημάρετος ὁ Ἀρίστωνος διέβαλλε τὸν Κλεομένηα, ἔων βασιλεὺς καὶ οὗτος Σπαρτιητέων, οἰκίης δὲ τῆς ὑποδεεστέρης, κατ' ἄλλο μὲν οὐδὲν ὑποδεεστέρης (ἀπὸ γὰρ τοῦ αὐτοῦ γερόνασι), κατὰ πρεσβυγενεὴν δὲ κως τετίμηται μᾶλλον ἢ Εὐρυσθέneos. Λακεδαιμόνιοι γὰρ 52
 ὁμολογέοντες οὐδενὶ ποιητῇ λέγουσι αὐτὸν Ἀριστόδημον τὸν Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου τοῦ Ὑλλου βασιλεύοντα ἀγαγεῖν σφέας εἰς ταύτην τὴν χώραν τὴν νῦν ἐκτέαται, ἀλλ' οὐ τοὺς Ἀριστοδήμου παῖδας. μετὰ δὲ χρόνον οὐ πολλὸν Ἀριστοδήμῳ τεκεῖν τὴν γυναικα, τῇ οὔνομα εἶναι Ἀργεῖην· θυγατέρα δὲ αὐτὴν λέγουσι εἶναι Ἀντεσίωνος τοῦ Τισαμενοῦ τοῦ Θερσάνδρου τοῦ Πολυνείκεος· ταύτην δὲ τεκεῖν δίδυμα, ἐπιδόντα δὲ τὸν Ἀριστόδημον τὰ τέκνα νούσῳ τελευτᾶν. Λακεδαιμονίους δὲ τοὺς τότε ἔοντας βουλευῆσαι κατὰ νόμον βασιλέα τῶν παίδων τὸν πρεσβύτερον ποιήσασθαι· οὐκ ὦν δὴ σφεας ἔχειν ὁκότερον ἔλονται, ὥστε καὶ ὁμοίων καὶ ἰσῶν ἔόντων· οὐ δυναμένους δὲ γινῶναι, ἢ καὶ πρὸ τούτου, ἐπειρωτᾶν τὴν τεκοῦσαν. τὴν δὲ οὐδὲ αὐτὴν φάναι διαγινώσκειν· εἰδυῖαν μὲν καὶ τὸ κάρτα λέγειν ταῦτα, βουλομένην δὲ εἰ κως ἀμφοτέροι γενοίατο βασιλέες. τοὺς ὦν δὴ Λακεδαιμονίους ἀπορέειν, ἀπορέοντας δὲ πέμπειν εἰς Δελφοὺς ἐπειρησομένους ὅτι χρήσονται τῷ πρήγματι. τὴν δὲ Πυθίην κελεύειν σφέας ἀμφοτέρα τὰ παιδιά ἡγήσασθαι βασιλέας, τιμᾶν δὲ μᾶλλον τὸν γεραίτερον. τὴν μὲν δὴ Πυθίην ταῦτά σφι ἀνελεῖν, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι ἀπορέουσι οὐδὲν

ἦσσαν ὅπως ἐξεύρωσι αὐτῶν τὸν πρεσβύτερον, ὑποθέσθαι ἄνδρα Μεσσήνιον τῷ οὔνομα εἶναι Πανίτην· ὑποθέσθαι δὲ τοῦτον τὸν Πανίτην τάδε τοῖσι Λακεδαιμονίοισι, φυλάξαι τὴν γειναμένην ὁκότερον τῶν παιδίων πρότερον λούει καὶ σιτίζει· καὶ ἦν μὲν κατὰ ταῦτα φαίνεται αἰεὶ ποιεῦσα, τοὺς δὲ πᾶν ἔξειν ὅσον τι καὶ δίζηνται καὶ θέλουσι ἐξευρεῖν, ἣν δὲ πλανᾶται καὶ ἐκείνη ἐναλλάξ ποιεῦσα, δηλὰ σφι ἔσσεσθαι ὥς οὐδὲ ἐκείνη πλέον οὐδὲν οἶδε, ἐπ' ἄλλην τε τραπέσθαι σφέας ὁδόν. ἐνθαῦτα δὴ τοὺς Σπαρτιήτας κατὰ τὰς τοῦ Μεσσηνίου ὑποθήκας φυλάξαντας τὴν μητέρα τῶν Ἀριστοδήμου παίδων λαβεῖν κατὰ ταῦτα τιμῶσαν τὸν πρότερον καὶ σίτοισι καὶ λουτροῖσι, οὐκ εἰδυῖαν τῶν εἵνεκεν ἐφυλάσσετο. λαβόντας δὲ τὸ παιδίον τὸ τιμώμενον πρὸς τῆς γειναμένης ὥς ἔον πρότερον τρέφειν ἐν τῷ δημοσίῳ· καὶ οἱ οὔνομα τεθῆναι Εὐρυσθένεα, τῷ δὲ [νεωτέρῳ] Προκλέα. τούτους ἀνδρωθέντας αὐτοὺς τε ἀδελφεοὺς ἔοντας λέγουσι διαφόρους εἶναι τὸν πάντα χρόνον τῆς ζόης ἀλλήλοισι, καὶ τοὺς ἀπὸ τούτων γενο-

53 μένους ὡσαύτως διατελέειν. ταῦτα μὲν Λακεδαιμόνιοι λέγουσι μῦθοι Ἑλλήνων, τάδε δὲ κατὰ τὰ λεγόμενα ὑπ' Ἑλλήνων ἐγὼ γράφω, τούτους [γὰρ δὴ] τοὺς Δωριέων βασιλέας μέχρι μὲν Περσέος τοῦ Δανάης, τοῦ θεοῦ ἀπεόντος, καταλεγομένους ὀρθῶς ὑπ' Ἑλλήνων καὶ ἀποδεικνυμένους ὥς εἰσὶ Ἕλληνας· ἤδη γὰρ τηνικαῦτα ἐς Ἕλληνας οὗτοι ἐτέλεον. ἔλεξα δὲ μέχρι Περσέος τοῦδε εἵνεκα, ἀλλ' οὐκ ἀνέκαθεν ἔτι ἔλαβον, ὅτι οὐκ ἔπεστι ἐπωνυμίῃ Περσεί οὐδεμίας πατρὸς θνητοῦ, ὥσπερ Ἡρακλεί Ἀμφιτρούων· ἤδη ὦν ὀρθῶ λόγῳ χρεωμένῳ μέχρι Περσέος ὀρθῶς εἰρηταί μοι· ἀπὸ δὲ Δανάης

τῆς Ἀκρισίου καταλέγοντι τοὺς ἄνω αἰεὶ πατέρας αὐ-
 τῶν φαινοίατο ἂν ἔοντες οἱ τῶν Λωριέων ἡγεμόνες
 Αἰγύπτιοι ἰθαγενεές. ταῦτα μὲν νυν κατὰ Ἕλληνες λέ- 54
 γουσι γεγενεηλόγηται, ὥς δὲ ὁ παρὰ Περσέων λόγος
 λέγεται, αὐτὸς ὁ Περσεύς, ἔων Ἀσσύριος, ἐγένετο Ἑλ-
 λην, ἀλλ' οὐκ οἱ Περσέος πρόγονοι· τοὺς δὲ Ἀκρισίου
 γε πατέρας ὁμολογέοντας κατ' οἰκηιότητα Περσέϊ οὐ-
 δέν, τούτους δὲ εἶναι, κατὰ περ' Ἕλληνες λέγουσι, Αἰ-
 γυπτίους. καὶ ταῦτα μὲν νυν περὶ τούτων εἰρήσθω· 55
 ὅ τι δέ, ἔοντες Αἰγύπτιοι, καὶ ὅ τι ἀποδεξάμενοι ἔλα-
 βον τὰς Λωριέων βασιλείας, ἄλλοισι γὰρ περὶ αὐτῶν
 εἴρηται, ἑάσομεν αὐτά· τὰ δὲ ἄλλοι οὐ κατελάβοντο,
 τούτων μνήμην ποιήσομαι.

Γερεά τε δὴ τάδε τοῖσι βασιλεῦσι Σπαρτιῇται δε- 56
 δῶκασι· ἱρωσύνας δύο, Διὸς τε Λακεδαιμόνος καὶ Διὸς
 οὐρανίου, καὶ πόλεμόν γε ἐκφέρειν ἐπ' ἣν ἂν βούλωνται
 χώραν, τούτου δὲ μηδένα εἶναι Σπαρτιητέων διακωλυ-
 τήν, εἰ δὲ μή, αὐτὸν ἐν τῷ ἄγρῳ ἐνέχεσθαι· στρατευ-
 ομένων δὲ πρῶτους ἶέναι τοὺς βασιλέας, ὑστάτους δὲ
 ἀπιέναι· ἑκατὸν δὲ ἄνδρας λογάδας ἐπὶ στρατιῇς φυ-
 λάσσειν αὐτούς· προβάτοισι δὲ χρᾶσθαι ἐν τῇσι ἔξο-
 δίῃσι ὀκόσοισι ἂν ὧν ἐθέλωσι, τῶν δὲ θυομένων ἀπάν-
 των τὰ δέρματά τε καὶ τὰ νῶτα λαμβάνειν σφέας.
 ταῦτα μὲν τὰ ἐμπολέμια, τὰ δὲ ἄλλα τὰ εἰρηναῖα κατὰ 57
 τάδε σφι δέδοται· ἣν θυσίῃ τις δημοτελὴς ποιέηται,
 πρῶτους ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἵζειν τοὺς βασιλέας καὶ ἀπὸ
 τούτων πρῶτον ἄρχεσθαι, διπλήσια νέμοντας ἑκατέρῳ
 τὰ πάντα ἢ τοῖσι ἄλλοισι δαιτυμόνεσι· καὶ σπονδαρ-
 χίας εἶναι τούτων καὶ τῶν τυθέντων τὰ δέρματα. νεο-
 μηνίας δὲ [ἀνὰ] πάσας καὶ ἐβδόμας ἵσταμένου τοῦ μη-

νὸς δίδοσθαι ἐκ τοῦ δημοσίου ἱρήιον τέλεον ἑκατέρῳ
 ἐς Ἀπόλλωνος καὶ μέδιμνον ἀλφίτων καὶ οἶνου τετάρ-
 την Λακωνικήν, καὶ ἐν τοῖσι ἀγῶσι πᾶσι προεδρίας
 ἔξαιρέτους· καὶ προξείνους ἀποδεικνύναι τούτοις προ-
 κεῖσθαι τοὺς ἂν ἐθέλωσι τῶν ἀστῶν καὶ Πυθίους
 αἰρέεσθαι δύο ἑκάτερον· οἳ δὲ Πύθιοι εἰσι θεοπρόποι
 ἐς Δελφούς, σιτεόμενοι μετὰ τῶν βασιλέων τὰ δημόσια·
 μὴ ἔλθοῦσι δὲ τοῖσι βασιλεῦσι ἐπὶ τὸ δεῖπνον ἀπο-
 πέμπεσθαι σφι ἐς τὰ οἰκία ἀλφίτων τε δύο χοίνικας
 ἑκατέρῳ καὶ οἶνου κοτύλην, παρεοῦσι δὲ διπλήσια πάντα
 δίδοσθαι· τῷτ' δὲ τοῦτο καὶ πρὸς ἰδιωτέων κληθέν-
 τας ἐπὶ δεῖπνον τιμᾶσθαι· τὰς δὲ μαντηίας τὰς γινομένας
 τούτους φυλάσσειν, συνειδέναι δὲ καὶ τοὺς Πυθίους·
 δικάζειν δὲ μόνους τοὺς βασιλέας τοσάδε μούνα· πα-
 τρούχον τε παρθένον πέρι, ἐς τὸν ἱκνέεται ἔχειν, ἣν
 υἷ περ ὁ πατήρ αὐτὴν ἐγγυήσῃ, καὶ ὁδῶν δημοσιέων
 πέρι· καὶ ἣν τις θετὸν παῖδα ποιέεσθαι ἐθέλῃ, βασιλέων
 ἐναντίον ποιέεσθαι· καὶ παρίξειν βουλεύουσι τοῖσι γέ-
 ρουσι, ἐοῦσι δυῶν δέουσι τριήκοντα. ἣν δὲ μὴ ἔλθῃσι,
 τοὺς μάλιστα σφι τῶν γερόντων προσήκοντας ἔχειν τὰ
 τῶν βασιλέων γέρεα, δύο ψήφους τιθεμένους, τρίτην
 58 δὲ τὴν ἑωυτῶν. ταῦτα μὲν ζῶσι τοῖσι βασιλεῦσι δέδο-
 ται ἐκ τοῦ κοινοῦ τοῦ Σπαρτιητέων, ἀποθανοῦσι δὲ
 τάδε· ἱππέες περιαγγέλλουσι τὸ γεγονὸς κατὰ πᾶσαν
 τὴν Λακωνικήν, κατὰ δὲ τὴν πόλιν γυναῖκες περιουῶ-
 σαι λέβητα κροτέουσι. ἐπεὶ ὦν τοῦτο γένηται τοιοῦτο,
 ἀνάγκη ἐξ οἰκίης ἐκάστης ἐλευθέρους δύο καταμιαίνε-
 σθαι, ἄνδρα τε καὶ γυναῖκα· μὴ ποιήσασι δὲ τοῦτο
 ζημίαι μεγάλαι ἐπικέεται. νόμος δὲ τοῖσι Λακεδαιμονίοις
 κατὰ τῶν βασιλέων τοὺς θανόντας ἐστὶ ὧν τὸς καὶ τοῖσι

βαρβάροις τοῖσι ἐν τῇ Ἀσίῃ· τῶν γὰρ ὧν βαρβάρων οἱ πλεῖνες τῷ αὐτῷ νόμῳ χρέωνται κατὰ τοὺς θανάτους τῶν βασιλέων. ἐπεὶ γὰρ ἀποθάνῃ βασιλεὺς Λακεδαιμονίων, ἐκ πάσης δεῖ Λακεδαιμόνος, χωρὶς Σπαρτιητέων, ἀριθμῶ τῶν περιούκων ἀναγκαστοὺς ἐς τὸ κῆδος ἵεναι· τούτων ὧν καὶ τῶν εἰλώτων καὶ αὐτῶν Σπαρτιητέων ἐπεὶ συλλεχθέωσι ἐς τὸντὸ πολλὰ χιλιάδες, σύμμιγα τῇσι γυναιξὶ κόπτονται τε τὰ μέτωπα προθύμως καὶ οἰμωγῇ διαχρέωνται ἀπλέτῳ, φάμενοι τὸν ὕστατον αἰεὶ ἀπογενόμενον τῶν βασιλέων, τοῦτον δὴ γενέσθαι ἄριστον. ὅς δ' ἂν ἐν πδλέμῳ τῶν βασιλέων ἀποθάνῃ, τούτῳ δὲ εἰδῶλον σκευάσαντες ἐν κλίνῃ εὖ ἐστρωμένῃ ἐκφέρουσι. ἐπεὶ δὲ θάψωσι, ἀγορὴ δέκα ἡμερέων οὐκ ἴσταται σφι οὐδ' ἀρχαιρεσίῃ συνίξει, ἀλλὰ πενθέουσι ταύτας τὰς ἡμέρας. συμφέρονται δὲ 59 ἄλλο τόδε τοῖσι Πέρσῃσι· ἐπεὶ ἀποθανόντος τοῦ βασιλέος ἄλλος ἐνίστηται βασιλεὺς, οὗτος ὁ ἐσιῶν ἐλευθεροὶ ὅστις τι Σπαρτιητέων τῷ βασιλεῖ ἢ τῷ δημοσίῳ ὤφειλε. ἐν δ' αὖ Πέρσῃσι ὁ κατιστάμενος βασιλεὺς τὸν προοφειλόμενον φόρον μετιεῖ τῇσι πόλισι πάσης. συμφέρονται δὲ καὶ τάδε Αἰγυπτίοισι Λακεδαιμόνιοι· 60 οἱ κήρυκες αὐτῶν καὶ αὐληταὶ καὶ μάγειροι ἐκδέκονται τὰς πατρώϊας τέχνας, καὶ αὐλητῆς τε αὐλητέῳ γίνεται καὶ μάγειρος μαγείρου καὶ κήρυξ κήρυκος· οὐ κατὰ λαμπροφωνίην ἐπιτιθέμενοι ἄλλοι σφέας παρακληίουσι, ἀλλὰ κατὰ τὰ πάτρια ἐπιτελέουσι. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω γίνεται.

TOTE δὲ τὸν Κλεομένεα ἐόντα ἐν τῇ Αἰγίνῃ καὶ 61 κοινὰ τῇ Ἑλλάδι ἀγαθὰ προεργαζόμενον ὁ Δημάρχης διέβαλε, οὐκ Αἰγινητέων οὕτω κηδόμενος ὥς φθόνῳ

καὶ ἄγῃ χρεώμενος. Κλεομένης δὲ νοστήσας ἀπ' Αἰγίνης ἐβούλενε τὸν Δημάρετον παῦσαι τῆς βασιληΐης, διὰ πρῆγμα τοιόνδε ἐπίβασιν ἔς αὐτὸν ποιούμενος· Ἀρίστωνι βασιλεύοντι ἐν Σπάρτῃ καὶ γήμαντι γυναῖκας δύο παῖδες οὐκ ἐγίνοντο. καὶ οὐ γὰρ συνεγινώσκετο αὐτὸς τούτων εἶναι αἴτιος, γαμέει τρεῖς γυναικας. ὧδε δὲ γαμέει. ἦν οἱ φίλος τῶν Σπαρτιητέων ἀνὴρ, τῷ προσέκειτο τῶν ἀστῶν μάλιστα ὁ Ἀρίστων. τούτῳ τῷ ἀνδρὶ ἐτύγχανε ἐοῦσα γυνὴ καλλίστῃ μακροῦ τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν, καὶ ταῦτα μέντοι καλλίστῃ ἐξ αἰσχίστης γενομένη. ἐοῦσαν γάρ μιν τὸ εἶδος φλαύρην ἢ τροφὸς αὐτῆς, οἷα ἀνθρώπων τε ὀλβίων θυγατέρας καὶ δυσειδέα ἐοῦσαν, πρὸς δὲ καὶ ὀρῶσα τοὺς γονέας συμφορὴν τὸ εἶδος αὐτῆς ποιουμένους, ταῦτα ἕκαστα μαθοῦσα ἐπιφράζεται τοιάδε· ἐφόρεε αὐτὴν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην ἐς τὸ τῆς Ἑλένης ἱρόν· τὸ δ' ἐστὶ ἐν τῇ Θερράπῃ καλομένῃ, ὕπερθε τοῦ Φοιβηίου ἱεροῦ· ὅπως δὲ ἐνείκειε ἢ τροφός, πρὸς τε τῷγαλμα ἴστα καὶ ἐλίσσετο τὴν θεὸν ἀπαλλάξαι τῆς δυσμορφίης τὸ παιδίον. καὶ δὴ κοτε ἀπιούσῃ ἐκ τοῦ ἱεροῦ τῇ τροφῷ γυναῖκα λέγεται ἐπιφανῆναι, ἐπιφανεῖσαν δὲ ἐπειρέσθαι μιν ὃ τι φέρει ἐν τῇ ἀγκάλῃ, καὶ τὴν φράσαι ὥς παιδίον φορέει· τὴν δὲ κελεύσαι οἱ δέξαι, τὴν δὲ οὐ φάναι· ἀπειρησθαι γάρ οἱ ἐκ τῶν γειναμένων μηδενὶ ἐπιδεικνύναι· τὴν δὲ πάντως ἐωυτῇ κελεύειν ἐπιδέξαι. ὀρῶσαν δὲ τὴν γυναῖκα περὶ πολλοῦ ποιευμένην ἰδέσθαι, οὕτω δὴ τὴν τροφὸν δέξαι τὸ παιδίον· τὴν δὲ καταψῶσαν τοῦ παιδίου τὴν κεφαλὴν εἶπαι ὥς καλλιστεύσει πασέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γυναικῶν. ἀπὸ μὲν δὴ ταύτης τῆς ἡμέρης μεταπεσεῖν τὸ εἶδος. γαμέει δὲ δὴ μιν ἐς γάμου ὥρην

ἀπικομένην Ἄγητος ὁ Ἀλκείδεω, οὗτος δὴ ὁ τοῦ Ἀρί-
 στωνος φίλος. τὸν δὲ Ἀρίστωνα ἐκνίξε ἄρα τῆς γυναι- 62
 κὸς ταύτης ἔρως· μηχανᾶται δὴ τοιάδε· αὐτὸς τε τῷ
 ἑταίρῳ, τοῦ ἧν ἡ γυνὴ αὕτη, ὑποδέκεται δωτήνην δώ-
 σειν τῶν ἑωυτοῦ πόντων ἓν, τὸ ἂν αὐτὸς ἐκεῖνος ἔλη-
 ται, καὶ τὸν ἑταῖρον ἑωυτῷ ἐκέλευε ὡσαύτως τὴν
 ὁμοίην διδόναι. ὁ δὲ οὐδὲν φοβηθεὶς ἄμφι τῇ γυναικί,
 ὁρῶν ἐοῦσαν καὶ Ἀρίστωνι γυναικα, καταινέει ταῦτα·
 ἐπὶ τούτοισι δὲ ὅρκους ἐπήλασαν. μετὰ δὲ αὐτὸς τε ὁ
 Ἀρίστων ἔδωκε τοῦτο, ὃ τι δὴ ἦν, τὸ εἴλετο τῶν κει-
 μηλίων τῶν Ἀρίστωνος ὁ Ἄγητος, καὶ αὐτὸς τὴν ὁμοίην
 ζητέων φέρεσθαι παρ' ἐκείνου, ἐνθαῦτα δὴ τοῦ ἑταί-
 ρου τὴν γυναικα ἐπειρᾶτο ἀπάγεσθαι. ὁ δὲ πλὴν τού-
 του μούνου τὰ ἄλλα ἔφη καταινέσαι· ἀναγκαζόμενος
 μέντοι τῷ τε ὅρκῳ καὶ τῆς ἀπάτης τῇ παραγωγῇ ἀπειῖ
 ἀπάγεσθαι οὕτω μὲν δὴ τὴν τρίτην ἐσηγάγετο γυναικα 63
 ὁ Ἀρίστων, τὴν δευτέρην ἀποπεμψάμενος. ἐν δέ οἱ χρόνῳ
 ἐλάσسونι καὶ οὐ πληρώσασα τοὺς δέκα μῆνας ἡ γυνὴ
 αὕτη τίκτει τοῦτον δὴ τὸν Δημάρhton. καὶ τίς οἱ τῶν
 οἰκετέων ἐν θώκῳ κατημένῳ μετὰ τῶν ἐφόρων ἐξαγ-
 γέλλει ὥς οἱ παῖς γέγονε. ὁ δὲ ἐπιστάμενός τε τὸν χρό-
 νον τῷ ἡγάγετο τὴν γυναικα καὶ ἐπὶ δακτύλων συμ-
 βαλόμενος τοὺς μῆνας εἶπε ἀπομόσας· Οὐκ ἂν ἐμὸς εἴη.
 τοῦτο ἤκουσαν μὲν οἱ ἔφοροι, προῆγμα μέντοι οὐδὲν
 ἐποιήσαντο τὸ παραυτίκα· ὁ δὲ παῖς ἠὔξετο, καὶ τῷ
 Ἀρίστωνι τὸ εἰρημένον μετέμελε· παῖδα γὰρ τὸν Δη-
 μάρhton ἐς τὰ μάλιστά οἱ ἐνόμιζε εἶναι. Δημάρhton
 δὲ οὖνομα ἔθετο αὐτῷ διὰ τόδε· πρότερον τούτων παν-
 δημεὶ Σπαρτιῆται Ἀρίστωνι, ὥς ἀνδρὶ εὐδοκιμέοντι
 διὰ πάντων δὴ τῶν βασιλέων τῶν ἐν Σπάρτῃ γενο-

μένων, ἀρὴν ἐποιήσαντο παῖδα γενέσθαι· διὰ τοῦτο
64 μὲν οἱ τὸ οὖνομα Δημάρετος ἐτέθη. χρόνον δὲ προϊ-
όντος Ἀρίστων μὲν ἀπέθανε, Δημάρετος δὲ ἔσχε τὴν
βασιληίην. ἔδωκε δέ, ὥς οἴκε, ἀνάπυστα γενόμενα ταῦτα
καταπαῦσαι Δημάρετον τῆς βασιληίης, δι' ἧς Κλεομένει
διεβλήθη μεγάλως πρότερόν τε ὁ Δημάρετος ἀπαγα-
γὼν τὴν στρατιὴν ἐξ Ἑλευσίνος καὶ δὴ καὶ τότε ἐπ'
65 Αἰγινῆτέων τοὺς μηδίσαντας διαβάντος Κλεομένεος.
Λευτυχίδῃ τῷ Μενάρεος τοῦ Ἄγριος, ἐόντι οἰκίῃς τῆς
αὐτῆς Δημαρήτω, ἐπ' ᾧ τε, ἦν αὐτὸν καταστήσῃ βα-
σιλέα ἀντὶ Δημαρήτου, ἔψεται οἱ ἐπ' Αἰγινῆτας. ὁ δὲ
Λευτυχίδης ἦν ἐχθρὸς τῷ Δημαρήτῳ μάλιστα γεγονώς
διὰ πρῆγμα τοιόνδε· ἀρμολαμένον Λευτυχίδεω Πέρκα-
λον τὴν Χίλωνος τοῦ Δημαρμένου θυγατέρα ὁ Δη-
μάρετος ἐπιβουλεύσας ἀποστερέει Λευτυχίδεα τοῦ γάμου,
φθάσας αὐτὸς τὴν Πέρκαλον ἀρπάσας καὶ σχῶν γυναῖκα.
κατὰ τοῦτο μὲν τῷ Λευτυχίδῃ ἡ ἐχθρὴ ἡ ἐς τὸν Δη-
μάρετον ἐγγόνεε, τότε δὲ ἐκ τῆς Κλεομένεος προθυ-
μίας ὁ Λευτυχίδης κατόμνυται Δημαρήτῳ, φᾶς αὐτὸν
οὐκ ἰκνεομένως βασιλεύειν Σπαρτιητέων, οὐκ ἐόντα
παῖδα Ἀρίστωνος. μετὰ δὲ τὴν κατωμοσίην ἐδίωκε ἀνα-
σώζων ἐκεῖνο τὸ ἔπος, τὸ εἶπε Ἀρίστων τότε ὅτε οἱ
ἐξήγγειλε ὁ οἰκίτης παῖδα γεγονέναι, ὁ δὲ συμβαλό-
μενος τοὺς μῆνας ἀπώμοσε, φᾶς οὐκ ἑωυτοῦ μιν εἶναι.
τούτου δὴ ἐπιβατεύων τοῦ ῥήματος ὁ Λευτυχίδης
ἀπέφαινε τὸν Δημάρετον οὔτε ἐξ Ἀρίστωνος γεγονότα
οὔτε ἰκνευμένως βασιλεύοντα Σπάρτης, τοὺς ἐφόρους
μάρτυρας παρεχόμενος κείνους οἱ τότε ἐτύγγανον πάρ-
εδροί τε ἐόντες καὶ ἀκούσαντες ταῦτα Ἀρίστωνος.

τέλος δὲ ἑόντων περὶ αὐτῶν νεικέων ἔδοξε Σπαρτιή- 66
 τησι ἐπειρέσθαι τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι εἰ Ἀρί-
 στωνος εἶη παῖς ὁ Δημάρητος. ἀνοίστου δὲ γενομένου
 ἐκ προνοίης τῆς Κλεομένης ἐς τὴν Πυθίην, ἐνθαῦτα
 προσποιέεται Κλεομένης Κόβωνα τὸν Ἀριστοφάντου,
 ἄνδρα ἐν Δελφοῖσι δυναστεύοντα μέγιστον, ὁ δὲ Κό-
 βων Περίαλλαν τὴν πρόμαντιν ἀναπεῖθαι τὰ Κλεομένης
 ἐβούλετο λέγεσθαι λέγειν. οὕτω δὴ ἡ Πυθίη ἐπειρω-
 τῶντων τῶν θεοπρόπων ἔκρινε μὴ Ἀρίστωνος εἶναι
 Δημάρητον παῖδα. ὑστέρῳ μέντοι χρόνῳ ἀνάπυστα
 ἐγένετο ταῦτα, καὶ Κόβων τε ἔφυγε ἐκ Δελφῶν καὶ
 Περίαλλα ἡ πρόμαντις ἐπαύσθη τῆς τιμῆς. κατὰ μὲν 67
 δὴ Δημαρήτου τὴν κατάπαυσιν τῆς βασιληΐας οὕτω
 ἐγένετο, ἔφευγε δὲ Δημάρητος ἐκ Σπάρτης ἐς Μήδους
 ἐκ τοιοῦδε ὄνειδος· μετὰ τῆς βασιληΐας τὴν κατάπαυ-
 σιν ὁ Δημάρητος ἦρχε αἰρεθεὶς ἀρχήν. ἦσαν μὲν δὴ
 γυμνοπαιδίαί, θεωμένου δὲ τοῦ Δημαρήτου ὁ Λευ-
 τυχίδης, γεγρονῶς ἤδη [αὐτὸς] βασιλεὺς ἀντ' ἐκείνου,
 πέμψας τὸν θεράποντα ἐπὶ γέλωτί τε καὶ λάσθῃ εἰρώτα
 τὸν Δημάρητον ὁκοῖόν τι εἶη τὸ ἄρχειν μετὰ τὸ βασι-
 λεύειν. ὁ δὲ ἀλγήςας τῷ ἐπειρωτήματι εἶπε φὰς αὐτὸς
 μὲν ἀμφοτέρων ἤδη πεπειρῆσθαι, κεῖνον δὲ οὐ, τὴν
 μέντοι ἐπειρώτησιν ταύτην ἄρξειν Λακεδαιμονίοισι ἢ
 μυρῆς κακότητος ἢ μυρῆς εὐδαιμονίης. ταῦτα δὲ
 εἰπας καὶ κατακαλυψάμενος ἦιε ἐκ τοῦ θεήτρου ἐς τὰ
 ἑωυτοῦ οἰκία, αὐτίκα δὲ παρασκευασάμενος ἔθνε τῷ
 Διὶ βοῦν, θύσας δὲ τὴν μητέρα ἐκάλεσε. ἀπικομένη δὲ 68
 τῇ μητρὶ ἔσθεις ἐς τὰς χεῖρας οἱ τῶν σπλάγχνων κατι-
 κέτευε, λέγων τοιάδε· ὦ μήτερ, θεῶν σε τῶν τε ἄλλων
 καταπτόμενος ἱκετεύω καὶ τοῦ ἐρκείου Διὸς τοῦδε

φράσαι μοι τὴν ἀληθείην, τίς μεύ ἐστι πατήρ ὀρθῶ λόγῳ. Λευτυχίδης μὲν γάρ ἔφη ἐν τοῖσι νεῖκεσι λέγων κυεύσάν σε ἐκ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς οὕτω ἐλθεῖν παρὰ Ἀρίστωνα, οἱ δὲ καὶ τὸν ματαιότερον λόγον λέγοντες φασί σε ἐλθεῖν παρὰ τῶν οἰκετέων τὸν ὀνοφορβόν, καὶ ἐμὲ ἐκείνου εἶναι παῖδα. ἐγὼ σε ὦν μετέροχομαι τῶν θεῶν εἰπεῖν τῶληθές· οὔτε γάρ, εἰ περ πεποίηκας τι τῶν λεγομένων, μούνη δὴ πεποίηκας, μετὰ πολλέων δέ· ὃ τε λόγος πολλὸς ἐν Σπάρτῃ ὥς Ἀρίστωνι σπέρμα παιδοποιὸν οὐκ ἐνῆν· τεκεῖν γάρ ἄν οἱ καὶ τὰς προ-
69 τέρας γυναικας. ὃ μὲν δὴ τοιαῦτα ἔλεγε, ἡ δὲ ἀμείβετο τοισίδε· ὦ παῖ, ἐπεῖτε με λιτῆσι μετέροχαι εἰπεῖν τὴν ἀληθείην, πᾶν ἐς σὲ κατειρῆσεται τῶληθές. ὥς με ἡγάγετο Ἀρίστων ἐς ἑωυτοῦ, νυκτὶ τρίτῃ ἀπὸ τῆς πρώτης ἦλθέ μοι φάσμα εἰδόμενον Ἀρίστωνι, συν-
ευνηθὲν δὲ τοὺς στεφάνους τοὺς εἶχε ἐμοὶ περιετίθει. καὶ τὸ μὲν οἰχώκεε, ἦκε δὲ μετὰ ταῦτα Ἀρίστων. ὥς δέ με εἶδε ἔχουσάν στεφάνους, εἰρώτα τίς εἶη ὃ μοι δούς· ἐγὼ δὲ ἐφάμην ἐκείνον· ὃ δὲ οὐκ ὑπεδέκετο· ἐγὼ δὲ κατωμνύμην, φαμένη αὐτὸν οὐ ποιεῖν καλῶς ἀπαρνεόμενον· ὀλίγῳ γάρ τι πρότερον ἐλθόντα καὶ συνευνηθέντα δοῦναί μοι τοὺς στεφάνους. ὀρέων δέ με κατομνυμένην ὃ Ἀρίστων ἔμαθε ὥς θεῖον εἶη τὸ πρῆγμα. καὶ τοῦτο μὲν οἱ στέφανοι ἐφάνησαν ἔοντες ἐκ τοῦ ἡρώϊου τοῦ παρὰ τῆσι θύρῃσι τῆσι ἀυλειαῖσι ἰδρυμένον, τὸ καλέουσι Ἀστροβάκον, τοῦτο δὲ οἱ μάν-
τιες τὸν αὐτὸν τοῦτον ἥρωα ἀναίρεον εἶναι. οὕτω, ὦ παῖ, ἔχεις πᾶν, ὅσον τι καὶ βούλει πυνθέσθαι. ἡ γάρ ἐκ τοῦ ἥρωος τούτου γέγονας, καὶ τοι πατήρ ἐστι Ἀστροβάκος ὃ ἥρωας ἡ Ἀρίστων· ἐν γάρ σε τῇ νυκτὶ

ταύτῃ ἀναιρέομαι. τῇ δὲ σευ μάλιστα κατάπτονται οἱ ἐχθροί, λέγοντες ὡς αὐτὸς ὁ Ἀρίστων, ὅτε αὐτῷ σὺ ἡγγέλθης γεγενημένος, πολλῶν ἀκουόντων οὐ φήσειέ σε ἑωυτοῦ εἶναι (τὸν χρόνον γὰρ, [τοὺς δέκα μῆνας], οὐδέκω ἐξήκειν) αἰδρεῖν τῶν τοιούτων κεῖνος τοῦτο ἀπέρριψε τὸ ἔπος. τίκτουσι γὰρ γυναῖκες καὶ ἐννεάμηνα καὶ ἐπτάμηνα, καὶ οὐ πᾶσαι δέκα μῆνας ἐκτελέσασαι· ἐγὼ δὲ σέ, ᾧ παῖ, ἐπτάμηνον ἔτεκον. ἔγνω δὲ καὶ αὐτὸς Ἀρίστων οὐ μετὰ πολλὸν χρόνον ὡς ἀνοίη τὸ ἔπος ἐκβάλοι τοῦτο. λόγους δὲ ἄλλους περὶ γενέσιος τῆς σεωυτοῦ μὴ δέκεο· τὰ γὰρ ἄληθέστατα πάντα ἀκήκοας. ἐκ δὲ ὀνοφορβῶν αὐτῷ τε Λευτυχίδῃ καὶ τοῖσι ταῦτα λέγουσι τίκτοιεν αἱ γυναῖκες παῖδας. ἡ 70 μὲν δὴ ταῦτα ἔλεγε, ὁ δὲ πυθόμενός τε τὰ ἐβούλετο καὶ ἐπόδια λαβὼν ἐπορεύετο εἰς Ἥλιν, τῷ λόγῳ φᾶς ὡς εἰς Δελφοὺς χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ πορεύεται. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὑποτοπηθέντες Δημάρητον δρησμῷ ἐπιχειρεῖν ἐδίωκον. καὶ κως ἔφθῃ εἰς Ζάκυνθον διαβὰς ὁ Δημάρητος ἐκ τῆς Ἥλιδος. ἐπιδιabάντες δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι αὐτοῦ τε ἄπτοντο καὶ τοὺς θεράποντας αὐτὸν ἀπαιροῦνται. μετὰ δέ, οὐ γὰρ ἐξεδίδοσαν αὐτὸν οἱ Ζακύνθιοι, ἐνθεῦτεν διαβαίνει εἰς τὴν Ἀσίην παρὰ βασιλέα Δαρεῖον. ὁ δὲ ὑπεδέξατό τε αὐτὸν μεγαλωστί καὶ γῆν τε καὶ πόλιαν ἔδωκε. οὕτω ἀπῆκετο εἰς τὴν Ἀσίην Δημάρητος καὶ τοιαύτῃ χρησάμενος τύχῃ, ἄλλα τε Λακεδαιμονίοισι συχνὰ ἐργοισί τε καὶ γνώμησι ἀπολαμπρυνθεῖς, ἐν δὲ δὴ καὶ Ὀλυμπιάδα σφι ἀνελόμενος τεθρίπῳ προσέβαλε, μῦνος τοῦτο πάντων δὴ τῶν γενομένων βασιλέων ἐν Σπάρτῃ ποιήσας.

- 71 *Λευτυχίδης δὲ ὁ Μενάρχειος Δημαρχίου καταπαυσθέντος διεδέξατο τὴν βασιληίην, καὶ οἱ γίνεται παῖς Ζευξίδημος, τὸν δὴ Κυνίσκον μετεξέτεροι Σπαρτιητέων ἐκάλεον. οὗτος ὁ Ζευξίδημος οὐκ ἐβασίλευσε Σπάρτης· πρὸ Λευτυχίδεω γὰρ τελευτᾷ, λιπὼν παῖδα Ἀρχίδημον. Λευτυχίδης δὲ στερηθεὶς Ζευξιδήμου γαμέει· δευτέρην γυναῖκα Εὐρυδάμην, ἐοῦσαν Μενίου [μὲν] ἀδελφεήν, Διακτορίδεω δὲ θυγατέρα, ἐκ τῆς οἱ ἔρσεν μὲν γίνεται οὐδέν, θυγάτηρ δὲ Λαμπιτώ, τὴν Ἀρχίδημος ὁ Ζευξι-*
- 72 *δήμου γαμέει δόντος αὐτῷ Λευτυχίδεω. οὐ μὲν οὐδὲ Λευτυχίδης κατεγῆρα ἐν Σπάρτῃ, ἀλλὰ τίσιν τοιήνδε τινὰ Δημαρχίῳ ἐξέτισε· ἐστρατήγησε Λακεδαιμονίοισι ἐς Θεσσαλίην, παρεὼν δὲ οἱ πάντα ὑποχείρια ποιήσασθαι ἐδωροδόκησε ἀργύριον πολλόν. ἐπ' αὐτοφώρῳ δὲ ἄλους αὐτοῦ ἐν τῷ στρατοπέδῳ ἐπικατήμενος χειρίδι πλήρῃ ἀργυρίου, ἔφυγε ἐκ Σπάρτης ὑπὸ δικαστήριον ὑπαχθεὶς, καὶ τὰ οἰκία οἱ κατεσκάφη· ἔφυγε δὲ*
- 73 *ἐς Τεγέην καὶ ἐτελεύτησε ἐν ταύτῃ. ταῦτα μὲν δὴ ἐγένετο χρόνῳ ὕστερον· τότε δὲ ὥς τῷ Κλεομένει ὠδῶθη τὸ ἐς τὸν Δημάρχον προῆγμα, ἀντίκα παραλαβὼν Λευτυχίδα ἤιε ἐπὶ τοὺς Αἰγινήτας, δεινὸν τινὰ σφι ἔγκοτον διὰ τὸν προπηλακισμόν ἔχων. οὕτω δὴ οὔτε οἱ Αἰγινῆται, ἀμφοτέρων τῶν βασιλέων ἡκόντων ἐπ' αὐτούς, ἐδικαίουν ἔτι ἀντιβαίνειν, ἐκείνοι τε ἐπιλεξάμενοι ἄνδρας δέκα Αἰγινήτεων τοὺς πλείστου ἀξίους καὶ πλούτῳ καὶ γένει ἥγον, καὶ ἄλλους καὶ δὴ καὶ Κριόν τε τὸν Πολυκρίτου καὶ Κάσαμβον τὸν Ἀριστοκράτεος, οἳ περ εἶχον μέγιστον κράτος· ἀγαγόντες δεσφας ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν παραθήκην κατατίθενται ἐς τοὺς ἐχθίστους Αἰγινήτησι Ἀθηναίους.*

Μετὰ δὲ ταῦτα Κλεομένεια ἐπάϊστον γενόμενον 74
 κακοτεχνήσαντα ἐς Ἀημάρητον δεῖμα ἔλαβε Σπαρτιη-
 τέων καὶ ὑπεξέσχε ἐς Θεσσαλίην. ἐνθεῦτεν δὲ ἀπικό-
 μενος ἐς τὴν Ἀρκαδίην νεώτερα ἔρησσε πρήγματα,
 συνιστὰς τοὺς Ἀρκαδας ἐπὶ τῇ Σπάρτῃ, ἄλλους τε
 ὄρκους προσάγων σφι ἣ μὲν ἔψεσθαί σφεας αὐτῷ τῇ
 ἂν ἐξηγέηται, καὶ δὴ καὶ ἐς Νῶνακριν πόλιν πρό-
 θυμος ἦν τῶν Ἀρκαδῶν τοὺς προεστεῶτας ἀγινέων
 ἐξορκοῦν τὸ Στυγρὸς ὕδωρ. ἐν δὲ ταύτῃ τῇ πόλει λέγε-
 ται εἶναι τῶν Ἀρκαδῶν τὸ Στυγρὸς ὕδωρ, καὶ δὴ καὶ
 ἔστι τοιόνδε τι· ὕδωρ ὀλίγον φαινόμενον ἐκ πέτρης
 στάζει ἐς ἄγκος, τὸ δὲ ἄγκος αἵμασις τις περιθέει
 κύκλος. ἡ δὲ Νῶνακρῖς, ἐν τῇ ἡ πηγὴ αὕτη τυγχάνει
 ἐοῦσα, πόλις ἐστὶ τῆς Ἀρκαδίας πρὸς Φενεῶ. μαθόντες 75
 δὲ Λακεδαιμόνιοι Κλεομένεια ταῦτα πρήσσοντα κατῆγον
 αὐτὸν δεισάντες ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι [ἐς Σπάρτην] τοῖσι
 καὶ πρότερον ἦρχε. κατελθόντα δὲ [αὐτὸν] αὐτίκα
 ὑπέλαβε μανίῃ νοῦστος, ἐόντα καὶ πρότερον ὑπομαργό-
 τερον· ὅπως γὰρ τερ ἐντύχοι Σπαρτιητέων, ἐνέκρανε
 ἐς τὸ πρόσωπον τὸ σκῆπτρον. ποιέοντα δὲ αὐτὸν ταῦτα
 καὶ παραφρονήσαντα ἔδησαν οἱ προσήκοντες ἐν ξύλῳ·
 ὁ δὲ δεθείς τὸν φύλακον μουνωθέντα ἰδὼν τῶν ἄλλων
 αἰτέει μάχαιραν· οὐ βουλομένου δὲ τὰ πρῶτα [τοῦ
 φυλάκου] διδόναι ἀπέειλε τὰ μιν λυθεὶς ποιήσει, ἐς ὃ
 δεισας τὰς ἀπειλὰς ὁ φύλακος (ἦν γὰρ τῶν τις εἰλώ-
 των) διδοῖ οἱ μάχαιραν. Κλεομένης δὲ παραλαβὼν
 τὸν σίδηρον ἄρχετο ἐκ τῶν κυημέων ἐωντὸν λωβώ-
 μενος· ἐπιτάμνων γὰρ κατὰ μῆκος τὰς σάρκας προ-
 ἐβαίνει ἐκ τῶν κυημέων ἐς τοὺς μηρούς, ἐκ δὲ τῶν
 μηρῶν ἐς τε τὰ ἰσχία καὶ τὰς λαπάρας, ἐς ὃ ἐς τὴν

ραστέρα ἀπίκετο καὶ ταύτην καταχορδεύων ἀπέθανε
 τρόπῳ τοιούτῳ, ὥς μὲν οἱ πολλοὶ λέγουσι Ἑλλήνων,
 ὅτι τὴν Πυθίην ἀνέγνωσε τὰ περὶ Δημόρητον [γενό-
 μενα] λέγειν, ὥς δὲ Ἀθηναῖοι λέγουσι, διότι ἐς Ἑλευ-
 σίνα ἐσβαλὼν ἔκειρε τὸ τέμενος τῶν θεῶν, ὥς δὲ
 Ἀργεῖοι, ὅτι ἐξ ἱεροῦ αὐτῶν τοῦ Ἄργου Ἀργείων τοὺς
 καταφυρόντας ἐκ τῆς μάχης καταγινέων κατέκοπτε καὶ
 76 αὐτὸ τὸ ἄλσος ἐν ἀλογίῃ ἔχων ἐνέπρησε. Κλεομένει
 γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι ἐχρήσθη Ἄργος αἰρή-
 σειν. ἐπεῖτε δὲ Σπαρτιήτας ἄγων ἀπίκετο ἐπὶ ποταμὸν
 Ἐρασίνον, ὃς λέγεται ῥέειν ἐκ τῆς Στυμφηλίδος λίμνης
 (τὴν γὰρ δὴ λίμνην ταύτην ἐς χάσμα ἀφανὲς ἐκδιδοῦσαν
 ἀναφαίνεσθαι ἐν Ἀργεῖ, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ τὸ ὕδωρ ἤδη
 τοῦτο ὑπ' Ἀργείων Ἐρασίνον καλέεσθαι), ἀπικόμενος
 ὦν ὁ Κλεομένης ἐπὶ τὸν ποταμὸν τοῦτον ἐσφαγιάζετο
 αὐτῷ. καὶ οὐ γὰρ ἐκαλλιέρεε οὐδαμῶς διαβαίνειν μιν,
 ἄρασθαι μὲν ἔφη τοῦ Ἐρασίνου οὐ προδιδόντος τοὺς
 πολιήτας, Ἀργεῖους μέντοι οὐδ' ὥς χαιρήσειν. μετὰ
 δὲ [ταῦτα] ἐξαναχωρήσας τὴν στρατιὴν κατήγαγε ἐς
 Θυρέην, σφαγιασάμενος δὲ τῇ θαλάσῃ ταῦρον πλοίοισι
 σφεας ἤγαγε ἔς τε τὴν Τιρυνθίην χώραν καὶ Ναυπλίην.
 77 Ἀργεῖοι δὲ ἐβοήθειον πυνθανόμενοι ταῦτα ἐπὶ θάλασσαν.
 ὥς δὲ ἀρχοῦ μὲν ἐγίνοντο τῆς Τίρυνθος, χώρῳ δὲ ἐν
 τούτῳ τῷ κέεται Σήπεια οὖνομα, μεταίχμιον οὐ μέγα
 ἀπολιπόντες ἴζοντο ἀντίοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. ἐν-
 θαῦτα δὴ οἱ Ἀργεῖοι τὴν μὲν ἐκ τοῦ φανεροῦ μάχην
 οὐκ ἐφοβέοντο, ἀλλὰ μὴ δόλῳ αἰρεθέωσι. καὶ γὰρ
 δὴ σφι ἐς τοῦτο τὸ πρῆγμα εἶχε τὸ χρηστῆριον, τὸ
 ἐπίκοινα ἔχρησε ἡ Πυθίη τούτοις τε καὶ Μιλησίοισι
 λέγον ᾧδε·

Ἄλλ' ὅταν ἡ θήλεια τὸν ἄρσενα νικήσασα
Ἐξελάσῃ καὶ κῦδος ἐν Ἀργείοισιν ἄρῃται,
Πολλὰς Ἀργείων ἀμφιδρυφέας τότε θήσει.

Ὡς ποτέ τις ἐρέει καὶ ἐπεσομένων ἀνθρώπων·

Δεινὸς ὄφρις τριέλικτος ἀπώλετο δουρὶ δαμασθεῖς.
ταῦτα δὴ πάντα συνελθόντα τοῖσι Ἀργείοισι φόβον
παρεῖχε. καὶ δὴ σφι πρὸς ταῦτα ἔδοξε τῷ κήρυκι τῶν
πολεμίων χρᾶσθαι, δόξαν δέ σφι ἐποίησεν τοιόνδε·
ὅκως ὁ Σπαρτιήτης κῆρυξ προσημαῖνοι τι Λακεδαιμο-
νίοισι, ἐποίησεν καὶ οἱ Ἀργεῖοι τὸν τοῦτο. μαθὼν 78
δὲ ὁ Κλεομένης ποιεῦντας τοὺς Ἀργεῖους ὁκοῖόν τι ὁ
σφέτερος κῆρυξ σημήνειε, παραγγέλλει σφι, ὅταν ση-
μήνη ὁ κῆρυξ ποιέεσθαι ἄριστον, τότε ἀναλαμβάνοντας
τὰ ὅπλα χωρέειν ἐς τοὺς Ἀργεῖους. ταῦτα καὶ ἐγένετο
ἐπιτελέα ἐκ τῶν Λακεδαιμονίων· ἄριστον γὰρ ποιευ-
μένοισι τοῖσι Ἀργείοισι ἐκ τοῦ κηρύγματος ἐπεκέατο,
καὶ πολλοὺς μὲν ἐφόνευσαν αὐτῶν, πολλῶ δ' ἔτι πλεῦ-
νας ἐς τὸ ἄλσος τοῦ Ἄργου καταφυγόντας περιζόμενοι
ἐφύλασσαν. ἐνθεῦτεν δὲ ὁ Κλεομένης ἐποίηε τοιόνδε· 79
ἔχων αὐτομόλους ἄνδρας καὶ πυνθανόμενος τούτων ἐξ-
εκάλεε πέμπων κήρυκα, ὀνομαστὶ λέγων τῶν Ἀργείων
τοὺς ἐν τῷ ἱρῷ ἀπεργμένους, ἐξεκάλεε δὲ φὰς αὐτῶν
ἔχειν τὰ ἄποινα· ἄποινα δέ ἐστι Πελοποννησίοισι δύο
μνῆαι τεταγμένα κατ' ἄνδρα αἰχμάλωτον ἐκτίνειν.
κατὰ πεντήκοντα δὴ ὦν τῶν Ἀργείων ὥς ἐκάστους
ἐκκαλεύμενος ὁ Κλεομένης ἔκτεινε. ταῦτα δέ κως γινό-
μενα ἐλελήθτε τοὺς λοιποὺς τοὺς ἐν τῷ τεμένει· ἅτε
γὰρ πυκνοῦ ἔοντος τοῦ ἄλσεος οὐκ ὥρων οἱ ἐντὸς τοὺς
ἐκτὸς ὅ τι ἔπραττον, πρὶν γε δὴ αὐτῶν τις ἀναβὰς
ἐπὶ δένδρος κατεῖδε τὸ ποιούμενον. οὐκ ὦν δὴ ἔτι

- 80 καλεόμενοι ἐξήσαν. ἐνθαῦτα δὴ ὁ Κλεομένης ἐκέλευε πάντα τινὰ τῶν εἰλώτων περινέειν ὕλην τὸ ἄλσος, τῶν δὲ πειθομένων ἐνέπρησε τὸ ἄλσος. καιομένου δὲ ἤδη ἐπείρετο τῶν τινα αὐτομόλων τίνος εἴη θεῶν τὸ ἄλσος· ὁ δὲ ἔφη Ἄργου εἶναι. ὁ δὲ ὡς ἤκουσε, ἀναστενάξας μέγα εἶπε· ὦ Ἄπολλον χρηστήριε, ἧ μεγάλως με ἠπάτηκας φάμενος Ἄργος αἰρήσειν· συμβάλλομαι δ' ἐξήκειν μοι τὸ χρη-
- 81 στήριον. μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Κλεομένης τὴν μὲν πλέω στρατιὴν ἀπῆκε ἀπιέναι ἐς Σπάρτην, χιλίους δὲ αὐτὸς λαβὼν τοὺς ἀριστεὰς ἦιε ἐς τὸ Ἡραῖον θύσων. βουλόμενον δὲ αὐτὸν θύειν ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ὁ ἱρεὺς ἀπηγόρευε, φᾶς οὐκ ὅσιον εἶναι ξείνῳ αὐτόθι θύειν. ὁ δὲ Κλεομένης τὸν ἱρέα ἐκέλευε τοὺς εἰλωτας ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ἀπαγαγόντας μαστιγῶσαι καὶ αὐτὸς ἔθυσσε· ποιήσας δὲ ταῦτα ἀπήιε ἐς τὴν
- 82 Σπάρτην. νοστήσαντα δὲ μιν ὑπῆγον οἱ ἐχθροὶ ὑπὸ τοὺς ἐφόρους, φάμενοί μιν δωροδοκῆσαντα οὐκ ἐλεῖν τὸ Ἄργος, παρεὸν εὐπετέως μιν ἐλεῖν. ὁ δὲ σφι ἔλεξε, οὔτε εἰ ψευδόμενος οὔτε εἰ ἀληθέα λέγων, ἔχω σαφηνέως εἶπαι, ἔλεξε δ' ὧν φάμενος, ἐπεῖτε δὴ τὸ τοῦ Ἄργου ἱρὸν εἴλε, δοκέειν οἱ ἐξεληλυθέναι τὸν τοῦ θεοῦ χρησμόν· πρὸς ὧν ταῦτα οὐ δικαιοῦν πειρᾶν τῆς πόλιος, πρὶν γε δὴ ἱροῖσι χρῆσθαι καὶ μάθῃ, εἴτε οἱ ὁ θεὸς παραδιδόι εἴτε οἱ ἐμποδῶν ἔσθηκε· καλλιερειμένῳ δὲ ἐν τῷ Ἡραίῳ ἐκ τοῦ ἀγάλματος τῶν στηθέων φλόγα πυρὸς ἐκλάμψαι, μαθεῖν δὲ αὐτὸς οὕτω τὴν ἀτρεκείην, ὅτι οὐκ αἰρέει τὸ Ἄργος· εἰ μὲν γὰρ ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ ἀγάλματος ἐξέλαμψε, αἰρέειν ἂν κατ' ἄκρης τὴν πόλιν, ἐκ τῶν στηθέων δὲ λάμψαντος πᾶν οἱ πεποιῆσθαι ὅσον ὁ θεὸς ἐβούλετο γενέσθαι. ταῦτα λέγων πιστά τε καὶ οἰκότα ἐδόκεε Σπαρτιήτησι λέγειν καὶ ἀπέφυγε πολλὸν τοὺς διώκοντας.

"Αργος δὲ ἀνδρῶν ἐχηρώθη οὕτω ὥστε οἱ δοῦλοι 83
 αὐτῶν ἔσχον πάντα τὰ πρήγματα ἄρχοντές τε καὶ
 διέποντες, ἐς ὃ ἐπήβησαν οἱ τῶν ἀπολομένων παῖδες.
 ἔπειτὰ σφεας οὗτοι ἀνακτώμενοι ὀπίσω ἐς ἑωυτοὺς τὸ
 "Αργος ἐξέβαλον· ἐξωθεύμενοι δὲ οἱ δοῦλοι μάχῃ ἔσχον
 Τίρυνθα. Τέως μὲν δὴ σφι ἦν ἄρθμια ἐς ἀλλήλους,
 ἔπειτα δὲ ἐς τοὺς δούλους ἦλθε ἀνὴρ μάντις Κλέαν-
 δρος, γένος ἑὼν Φιγαλὺς ἀπ' Ἀρκαδίας· οὗτος τοὺς
 δούλους ἀνέγνωσε ἐπιθέσθαι τοῖσι δεσπότησι. ἐκ τού-
 του δὴ πόλεμος σφι ἦν ἐπὶ χρόνον συχνόν, ἐς ὃ δὴ
 μόγισ οἱ Ἀργεῖοι ἐπεκράτησαν.

Ἀργεῖοι μὲν νυν διὰ ταῦτα Κλεομένεά φασι μα- 84
 νέντα ἀπολέσθαι κακῶς, αὐτοὶ δὲ Σπαρτιῆταί φασι ἐκ
 δαιμονίου μὲν οὐδενὸς μανῆναι Κλεομένεα, Σκύθῃσι
 δὲ ὁμιλήσαντά μιν ἀκρητοπότην γενέσθαι καὶ ἐκ τούτου
 μανῆναι. Σκύθας γὰρ τοὺς νομάδας, ἐπεῖτε σφι Λα-
 ρεῖον ἐσβαλεῖν ἐς τὴν χώραν, μετὰ ταῦτα μεμονόνοι
 μιν τίσασθαι, πέμψαντας δὲ ἐς Σπάρτην συμμαχίην τε
 ποιέεσθαι καὶ συντίθεσθαι ὥς χρὸν εἴη αὐτοὺς μὲν
 τοὺς Σκύθας παρὰ Φᾶσιν ποταμὸν πειρᾶν ἐς τὴν Μη-
 δικὴν ἐσβάλλειν, σφέας δὲ τοὺς Σπαρτιήτας κελεύειν
 ἐξ Ἐφέσου ὀρρωμένους ἀναβαίνειν καὶ ἔπειτα ἐς τὸντὸ
 ἀπαντᾶν. Κλεομένεα δὲ λέγουσι ἡκόντων τῶν Σκυθέων
 ἐπὶ ταῦτα ὁμιλέειν σφι μεζόνως, ὁμιλέοντα δὲ μᾶλλον
 τοῦ ἰκνεομένου μαθεῖν τὴν ἀκρητοποσίην παρ' αὐτῶν·
 ἐκ τούτου δὲ μανῆναί μιν νομίζουσι Σπαρτιῆται. ἐκ τε
 τούτου, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπεὰν ζωρότερον βούλωνται
 πιεῖν, Ἐπισκύθισον λέγουσι. οὕτω δὴ Σπαρτιῆται τὰ
 περὶ Κλεομένεα λέγουσι· ἐμοὶ δὲ δοκεῖ τίσιν αὐτήν
 ὃ Κλεομένης Δημαρχίῳ ἐκτίσαι.

- 85 Τελευτήσαντος δὲ Κλεομένεος ὥς ἐπύθοντο Αἰγινῆται, ἔπεμπον ἐς Σπάρτην ἄγγέλους καταβωσομένους Λευτυχίδεω περὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι δμηρῶν ἐχομένων. Λακεδαιμόνιοι δὲ δικαστήριον συναγαρόντες ἔγνωσαν περιυβρίσθαι Αἰγινήτας ὑπὸ Λευτυχίδεω, καὶ μιν κατέκριναν ἔκδοτον ἄγεσθαι ἐς Αἶγιναν ἀντὶ τῶν ἐν Ἀθήνῃσι ἐχομένων ἀνδρῶν. μελλόντων δὲ ἄγειν τῶν Αἰγινητέων τὸν Λευτυχίδα εἶπέ σφι Θεασίδης ὁ Λεωπρέπεις, ἔων ἐν Σπάρτῃ ἀνὴρ δόκιμος· Τί βούλεσθε ποιεῖν, ἄνδρες Αἰγινῆται; τὸν βασιλέα τῶν Σπαρτιητέων ἔκδοτον γενόμενον ὑπὸ τῶν πολιητέων ἄγειν; εἰ νῦν ὀργῇ χρεώμενοι ἔγνωσαν οὕτω Σπαρτιῆται, ὅπως ἐξ ὑστέρης μὴ τι ὑμῖν, ἦν ταῦτα πρήσσητε, πανώλεθρον κακὸν ἐς τὴν χώραν ἐσβάλωσι. ταῦτα ἀκούσαντες οἱ Αἰγινῆται ἔσχοντο τῆς ἀγωγῆς, ὁμολογίῃ δὲ ἐχρήσαντο τοιῆδε, ἐπισπόμενον Λευτυχίδα ἐς Ἀθήνας ἀποδοῦναι Αἰγινῆται τοὺς ἄνδρας. ὥς δὲ ἀπικόμενος Λευτυχίδης ἐς 86 τὰς Ἀθήνας ἀπαίτεε τὴν παραθήκην, οἱ δ' Ἀθηναῖοι προφάσις εἶλκον οὐ βουλόμενοι ἀποδοῦναι, πάντες δύο σφέας ἔοντας βασιλέας παραθέσθαι καὶ οὐ δι-
α καιοῦν τῷ ἑτέρῳ ἄνευ τοῦ ἑτέρου ἀποδιδόναι· οὐ φαιμένων δὲ ἀποδώσειν τῶν Ἀθηναίων ἐλεξέ σφι Λευτυχίδης τάδε· ὦ Ἀθηναῖοι, ποιεέτε μὲν ὁκότερα βούλεσθε αὐτοί· καὶ γὰρ ἀποδιδόντες ποιεέτε ὅσια καὶ μὴ ἀποδιδόντες τὰ ἐναντία τούτων· ὁκοῖον μέντοι τι ἐν τῇ Σπάρτῃ συνηνείχθη γενέσθαι περὶ παραθήκης, βούλομαι ὑμῖν εἶπαι. λέγομεν ἡμεῖς οἱ Σπαρτιῆται γενέσθαι ἐν τῇ Λακεδαιμόνι κατὰ τρίτην γενεὴν τὴν ἀπ' ἐμέο Γλαῦκον Ἐπικύδεος παῖδα. τοῦτον τὸν ἄνδρα φαιμέν τά τε ἄλλα πάντα περιήκειν τὰ πρῶτα καὶ δὴ καὶ

ἀκούειν ἄριστα δικαιοσύνης πέρι πάντων ὅσοι τὴν
 Λακεδαιμόνα τοῦτον τὸν χρόνον οἴκεον. συνενειχθῆ-
 ναι δέ οἱ ἐν χρόνῳ ἱκνευμένῳ τάδε λέγομεν, ἄνδρα
 Μιλήσιον ἀπικόμενον ἐς Σπάρτην βούλεσθαι οἱ ἐλθεῖν
 ἐς λόγους, προῖσχόμενον τοιάδε· Εἰμὶ μὲν Μιλήσιος,
 ἦκω δὲ τῆς σῆς, Γλαῦκε, δικαιοσύνης βουλόμενος ἀπο-
 λαῦσαι. ὥς γὰρ δὴ ἀνὰ πᾶσαν μὲν τὴν ἄλλην Ἑλλάδα,
 ἐν δὲ καὶ περὶ Ἰωνίην τῆς σῆς δικαιοσύνης ἦν λόγος
 πολλός, ἐμεωντῶ λόγους ἐδίδουν καὶ ὅτι ἐπικίνδυνός
 ἐστι αἰεὶ κοτε ἢ Ἰωνίη, ἢ δὲ Πελοπόννησος ἀσφαλέως
 ἰδρυμένη, καὶ διότι χρήματα οὐδαμὰ τοὺς αὐτοὺς ἐστι
 ὁρᾶν ἔχοντας. ταῦτά τε ὦν ἐπιλεγομένῳ καὶ βουλευο-
 μένῳ ἔδοξέ μοι τὰ ἡμίσεα πάσης τῆς οὐσίας ἐξαργυ-
 ρώσαντα θέσθαι παρὰ σέ, εὖ ἐξεπισταμένῳ ὥς μοι
 κείμενα ἔσται παρὰ σοὶ σόα. σὺ δὲ μοι καὶ τὰ χρή-
 ματα δεῖξαι καὶ τάδε τὰ σύμβολα σῶζε λαβών· ὅς δ'
 ἂν ἔχων ταῦτα ἀπαιτέῃ, τούτῳ ἀποδοῦναι. ὁ μὲν δὴ β
 ἀπὸ Μιλήτου ἦκων ξεῖνος τοσαῦτα ἔλεξε, Γλαῦκος δὲ
 ἐδέξατο τὴν παραθήκην ἐπὶ τῷ εἰρημένῳ λόγῳ. χρόνου
 δὲ πολλοῦ διελθόντος ἦλθον ἐς Σπάρτην τούτου τοῦ
 παραθεμένου τὰ χρήματα οἱ παῖδες, ἐλθόντες δὲ ἐς
 λόγους τῷ Γλαύκῳ καὶ ἀποδεικνύντες τὰ σύμβολα ἀπ-
 αίτεον τὰ χρήματα. ὁ δὲ διωθέετο ἀντυποκρινόμενος
 τοιάδε· Οὔτε μέμνημαι τὸ προῆγμα οὔτε με περιφέρει
 οὐδὲν εἰδέναι τούτων τῶν ὑμεῖς λέγετε, βούλομαί τε
 ἀναμνησθεῖς ποιεῖν πᾶν τὸ δίκαιον· καὶ γὰρ εἰ ἔλα-
 βον, ὀρθῶς ἀποδοῦναι, καὶ εἰ γε ἀρχὴν μὴ ἔλαβον,
 νόμοισι τοῖσι Ἑλλήνων χρήσομαι ἐς ὑμέας. ταῦτα ὦν
 ὑμῖν ἀναβάλλομαι κυρώσειν ἐς τέταρτον μῆνα ἀπὸ
 τοῦδε. οἱ μὲν δὴ Μιλήσιοι συμφορὴν ποιούμενοι ἀπ- γ

αλλάσσαντο ὥς ἀπεστερημένοι τῶν χρημάτων, Γλαῦκος δὲ ἐπορεύετο ἐς Δελφούς, χρησόμενος τῷ χρηστηρίῳ. ἐπειρωτῶντα δὲ αὐτὸν τὸ χρηστήριον εἰ ὄρκω τὰ χρήματα λήσεται, ἡ Πυθίη μετέρχεται τοισίδε τοῖσι ἔπεσι·

Γλαῦκ' Ἐπικυδείδῃ, τὸ μὲν αὐτίκα κέρδιον οὕτω
Ὅρκῳ νικῆσαι καὶ χρήματα λήσασθαι.

Ὅμνυ', ἐπεὶ θάνατός γε καὶ εὖορκον μένει ἄνδρα.

Ἄλλ' Ὅρκου πάϊς ἐστὶν ἀνώνυμος, οὐδ' ἐπὶ χεῖρες
Οὐδὲ πόδες· κραιπνὸς δὲ μετέρχεται, εἰς ὃ κε πᾶσαν
Συμμάρψας ὀλέσῃ γενεὴν καὶ οἶκον ἅπαντα.

Ἄνδρὸς δ' εὖορκον γενεὴ μετόπισθεν ἀμείνων.

ταῦτα ἀκούσας ὁ Γλαῦκος συγγνώμην τὸν θεὸν παραιτέετο αὐτῷ ἴσχειν τῶν ῥηθέντων. ἡ δὲ Πυθίη ἔφη τὸ πειρηθῆναι τοῦ θεοῦ καὶ τὸ ποιῆσαι ἴσον δύνασθαι.

δ Γλαῦκος μὲν δὴ μεταπεμψάμενος τοὺς Μιλησίους ξείνους ἀποδιδόει τὰ χρήματα. τοῦ δὲ εἵνεκα ὁ λόγος ὅδε, ὃ Ἀθηναῖοι, ὁρμήθη λέγεσθαι ἐς ὑμέας, εἰρήσεται· Γλαύκου νῦν οὔτε τι ἀπόγονον ἔστι οὐδὲν οὔτ' ἰστίη οὐδεμία νομιζομένη εἶναι Γλαύκου, ἐκτέτριπται τε πρόρριξος ἐκ Σπάρτης. οὕτω ἀγαθὸν μηδὲ διανοέεσθαι περὶ παραθήκης ἄλλο γε ἢ ἀπαιτούντων ἀποδιδόναι. Δευτυχίδης μὲν εἶπας ταῦτα, ὥς οἱ οὐδὲ
57 οὕτω ἐσήμερον οἱ Ἀθηναῖοι, ἀπαλλάσσετο· οἱ δὲ Αἰγινῆται, πρὶν τῶν πρότερον ἀδικημάτων δοῦναι δίκας τῶν ἐς Ἀθηναίους ὕβρισαν Θηβαίοισι χαριζόμενοι, ἐποίησαν τοιόνδε· μεμφόμενοι τοῖσι Ἀθηναίοισι καὶ ἀξιοῦντες ἀδικέεσθαι, ὥς τιμωρησόμενοι τοὺς Ἀθηναίους παρεσκευάζοντο. καὶ ἦν γὰρ δὴ τοῖσι Ἀθηναίοισι πεντετηγεῖς ἐπὶ Σουνίῳ, λοχίσαντες ὦν τὴν θεωρίδα νέα

εἶλον πλήρεα ἀνδρῶν τῶν πρώτων Ἀθηναίων, λαβόντες
 δὲ τοὺς ἄνδρας ἔδησαν. Ἀθηναῖοι δὲ παθόντες ταῦτα 88
 πρὸς Αἰγινητέων οὐκέτι ἀνεβάλλοντο μὴ οὐ τὸ πᾶν
 μηχανήσασθαι ἐπ' Αἰγινήτησι. καὶ ἦν γὰρ Νικόδρομος
 Κνωϊθοῦ καλεόμενος ἐν τῇ Αἰγίνῃ ἀνὴρ δόκιμος, οὗτος
 μεμφόμενος μὲν τοῖσι Αἰγινήτησι προτέρην ἑωυτοῦ ἐξ-
 ἔλασιν ἐκ τῆς νήσου, μαθὼν δὲ τότε τοὺς Ἀθηναίους
 ἀναρτημένους ἔρδειν Αἰγινήτας κακῶς, συντίθεται Ἀθη-
 ναίοισι προδοσίην Αἰγίνης, φράσας ἐν τῇ τε ἡμέρῃ ἐπι-
 χειρήσει καὶ ἐκείνους ἐς τὴν ἡκείν δεήσει βοηθέοντας.
 μετὰ ταῦτα καταλαμβάνει μὲν κατὰ σύνεσθῆκατο Ἀθη-
 ναίοισι ὁ Νικόδρομος τὴν παλαιὴν καλεομένην πόλιν,
 Ἀθηναῖοι δὲ οὐ παραγίνονται ἐς δέον· οὐ γὰρ ἔτυχον 89
 εὐῶσαι νέες σφι ἀξιόμαχοι τῇσι Αἰγινητέων συμβαλεῖν.
 ἐν ᾧ ὧν Κορινθίων ἐδέοντο χρῆσαι οφίσι νέας, ἐν
 τούτῳ διεφθάρη τὰ πρήγματα. οἱ δὲ Κορίνθιοι, ἦσαν
 γὰρ σφι τοῦτον τὸν χρόνον φίλοι ἐς τὰ μάλιστα, Ἀθη-
 ναίοισι διδοῦσι δεομένοισι εἴκοσι νέας, διδοῦσι δὲ
 πενταδράχμους ἀποδόμενοι· δωτίνην γὰρ ἐν τῷ νόμῳ
 οὐκ ἔξῃν δοῦναι. ταύτας τε δὴ λαβόντες οἱ Ἀθηναῖοι
 καὶ τὰς σφετέρας, πληρώσαντες ἑβδομήκοντα νέας τὰς
 ἀπάσας, ἔπλεον ἐπὶ τὴν Αἰγίναν καὶ ὑστέρησαν ἡμέρῃ
 μιῇ τῆς συγκειμένης. Νικόδρομος δέ, ὥς οἱ Ἀθηναῖοι 90
 ἐς τὸν καιρὸν οὐ παρεγίνοντο, ἐς πλοῖον ἐσβὰς ἐκ-
 διδρῆσκει ἐκ τῆς Αἰγίνης· σὺν δέ οἱ καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν
 Αἰγινητέων εἶποντο, τοῖσι Ἀθηναῖοι Σούνιον οἰκῆσαι
 ἔδοσαν. ἐνθεῦτεν δὲ οὗτοι ὁρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ
 ἦγον τοὺς ἐν τῇ νήσῳ Αἰγινήτας. ταῦτα μὲν δὴ ὕστερον
 ἐγίνετο, Αἰγινητέων δὲ οἱ παχέες ἐπαναστάntος τοῦ 91
 δήμου σφι ἅμα Νικοδρόμῳ ἐπεκράτησαν, καὶ ἔπειτὰ

σφεας χειρωσάμενοι ἐξῆγον ἀπολέοντες. ἀπὸ τούτου δὲ καὶ ἄγος σφι ἐγένετο, τὸ ἐκθύσασθαι οὐκ οἷοί τε ἐγίνοντο ἐπιμηχανώμενοι, ἀλλ' ἐφθησαν ἐκπεσόντες πρότερον ἐκ τῆς νήσου ἢ σφι ἴλεον γενέσθαι τὴν θεόν. ἐπτακοσίους γὰρ δὴ τοῦ δήμου ζωοργήσαντες ἐξῆγον ὥς ἀπολέοντες, εἰς δέ τις τούτων ἔκφυγών τὰ δεσμὰ καταφεύγει πρὸς πρόθυρα Δήμητρος θεσμοφόρου, ἐπιλαβόμενος δὲ τῶν ἐπισπαστήρων εἶχετο. οἱ δὲ ἐπεῖτε μιν ἀποσπάσαι οὐκ οἷοί τε ἀπέλκοντες ἐγίνοντο, ἀποκόψαντες αὐτοῦ τὰς χεῖρας ἦγον οὕτω, χεῖρες

92 δὲ κεῖναι ἐμπεφύκνυται ἦσαν τοῖσι ἐπισπαστήρσι. ταῦτα μὲν νυν σφέας αὐτοὺς οἱ Αἰγινῆται ἐργάσαντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἦκουσι ἐναυμάχησαν νηυσὶ ἐβδομήκοντα, ἐσσωθέντες δὲ τῇ ναυμαχίῃ ἐπεκαλέοντο τοὺς αὐτοὺς [τοὺς] καὶ πρότερον, Ἀργεῖους. καὶ δὴ σφι οὗτοι μὲν οὐκέτι βοηθεύουσι, μεμφόμενοι ὅτι Αἰγινᾶται νέες ἀνάγκη λαμφθεῖσαι ὑπὸ Κλεομένεος ἔσχον τε ἐς τὴν Ἀργολίδα χώραν καὶ συναπέβησαν Λακεδαιμονίοισι· συναπέβησαν δὲ καὶ ἀπὸ Σικωνιέων νεῶν ἄνδρες τῇ αὐτῇ ταύτῃ ἐσβολῇ. καὶ σφι ὑπ' Ἀργείων ἐπεβλήθη ζημίη χίλια τάλαντα ἐκτίσαι, πεντακόσια ἑκατέρους. Σικωνῆες μὲν νυν συγγινόντες ἀδικῆσαι ὡμολόγησαν ἑκατὸν τάλαντα ἐκτίσαντες ἀξήμιοι εἶναι, Αἰγινῆται δὲ οὔτε συνεγινώσκοντο ἦσαν τε αὐθαδέστεροι. διὰ δὴ ταῦτα δεομένοισι ἀπὸ μὲν τοῦ δημοσίου οὐδεὶς Ἀργείων ἐτι ἐβοήθεε, ἐθέλονται δὲ ἐς χιλίους· ἦγε δὲ αὐτοὺς στρατηγὸς [ἀνὴρ ᾧ οὖνομα] Εὐρυβάτης, πεντάεθλον ἐπασκήσας. τούτων οἱ πλεῖνες οὐκ ἀπενόστησαν ὀπίσω, ἀλλ' ἐτελεύτησαν ὑπ' Ἀθηναίων ἐν Αἰγίνῃ· αὐτὸς δὲ ὁ στρατηγὸς Εὐρυβάτης μονομαχίην ἐπασκέων τρεῖς μὲν

ἄνδρας τρόπῳ τοιούτῳ κτείνει, ὑπὸ δὲ τοῦ τετάρτου Σωφάνεος τοῦ Δεκελῆος ἀποθνήσκει. Αἰγινῇ- 93
ται δὲ ἑοῦσι ἀτάκτοισι Ἀθηναίοισι συμβαλόντες τῇσι νηυσὶ ἐνίκησαν καὶ σφῶν νέας τέσσερας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον.

Ἀθηναῖδισι μὲν δὴ πόλεμος συνῆπτο πρὸς Αἰγινῆτας, ὁ δὲ Πέρσης τὸ ἔωτοῦ ἐποίησε, ὥστε ἀναμινῆ- 94
σκοντός τε αἰεὶ τοῦ θεράποντος μεμνήσθαι μιν τῶν Ἀθηναίων καὶ Πεισιστρατιδῶν προσκατημένων καὶ διαβαλλόντων Ἀθηναίους, ἅμα δὲ βουλόμενος ὁ Δαρεῖος ταύτης ἐχόμενος τῆς προφάσιος καταστρέφεσθαι τῆς Ἑλλάδος τοὺς μὴ δύντας αὐτῷ γῆν τε καὶ ὕδωρ. Μαρδόνιον μὲν δὴ φλαύρως πρήξαντα τῷ στόλῳ παραλύει τῆς στρατηγίης, ἄλλους δὲ στρατηγούς ἀποδέξας ἀπέστειλε ἐπὶ τε Ἑρέτριαν καὶ Ἀθήνας, Δατίν τε, ἔοντα Μῆδον γένος, καὶ Ἀρταφρένεα τὸν Ἀρταφρένεος παῖδα, ἀδελφιδέον ἑωτοῦ· ἐντειλάμενος δὲ ἀπέπεμπε ἑξανδραποδίσαντας Ἀθήνας καὶ Ἑρέτριαν ἀνάγειν ἑωτῶ 95
ἐς ὕψιν τὰ ἀνδράποδα. ὥς δὲ οἱ στρατηγοὶ οὗτοι οἱ ἀποδεχθέντες πορευόμενοι παρὰ βασιλέος ἀπίκοντο τῆς Κιλικίης ἐς τὸ Ἀλῆιον πεδῖον, ἅμα ἀγόμενοι πεζὸν στρατὸν πολλόν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένον, ἐνθαῦτα στρατοπεδευομένοισι ἐπῆλθε μὲν ὁ ναυτικὸς πᾶς στρατὸς ὁ ἐπιταχθεὶς ἐκάστοισι, παρεγένοντο δὲ καὶ αἱ ἵππα-
γωγὸι νέες, τὰς τῷ προτέρῳ ἔτει προεῖπε τοῖσι ἑωτοῦ δασμοφόροισι Δαρεῖος ἐτοιμάζειν. ἐσβαλόμενοι δὲ τοὺς ἵππους ἐς ταύτας καὶ τὸν πεζὸν στρατὸν ἐσβιβάσαντες ἐς τὰς νέας ἔπλεον ἑξακοσίῃσι τριήρεσι ἐς τὴν Ἰωνίην. ἐνθεῦτεν δὲ οὐ παρὰ τὴν ἡπειρον εἶχον τὰς νέας ἰθὺ τοῦ τε Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Θρηίκης, ἀλλ' ἐκ Σάμου

- ὀρμώμενοι παρὰ τε Ἰκάριον καὶ διὰ νήσων τὸν πλόον ἐποιεῦντο, ὥς μὲν ἔμοι δοκᾷ, δειδόντες μάλιστα τὸν περίπλοον τοῦ Ἄθω, ὅτι τῷ προτέρῳ ἔτει ποιεύμενοι ταύτῃ τὴν κομιδὴν μεγάλως προσέπταισαν· πρὸς δὲ καὶ ἡ Νάξος σφέας ἠνάγκαζε πρότερον οὐκ ἄλουσα.
- 96 ἐπεὶ δὲ ἐκ τοῦ Ἰκαρίου πελάγεος προσφερόμενοι προσέμιξαν τῇ Νάξῳ (ἐπὶ ταύτην γὰρ δὴ πρώτην ἐπεῖχον στρατεύεσθαι οἱ Πέρσαι), μεμνημένοι τῶν πρότερον οἱ Νάξιοι πρὸς τὰ ὄρεα οἷχοντο φεύγοντες οὐδὲ ὑπέμειναν. οἱ δὲ Πέρσαι ἀνδραποδισάμενοι τοὺς κατέλαβον αὐτῶν, ἐνέπρησαν καὶ τὰ ἱρὰ καὶ τὴν πόλιν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἐπὶ τὰς ἄλλας νήσους ἀνάγοντο.
- 97 ἐν ᾧ δὲ οὗτοι ταῦτα ἐποίευν, οἱ Δῆλιοι ἐκλιπόντες καὶ αὐτοὶ τὴν Δῆλον οἷχοντο φεύγοντες ἐς Τήνον. τῆς δὲ στρατιῆς καταπλεύσης ὁ Δᾶτις προπλώσας οὐκ ἔα τὰς νέας πρὸς τὴν νῆσον προσορμίζεσθαι, ἀλλὰ πέρην ἐν τῇ Ῥηναίῃ· αὐτὸς δὲ πυθόμενος ἵνα ᾗσαν οἱ Δῆλιοι, πέμπων κήρυκα ἠγόρευέ σφι τάδε· ἄνδρες ἱοί, τί φεύγοντες οἴχεσθε, οὐκ ἐπιτήδεα καταγρόντες κατ' ἐμεῦ; ἐγὼ γὰρ καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοσοῦτό γε φρονέω καὶ μοι ἐκ βασιλέος ὧδε ἐπέσταλται, ἐν τῇ χώρῃ οἱ δύο θεοὶ ἐγένοντο, ταύτην μηδὲν σίνεσθαι, μήτε αὐτὴν τὴν χώρην μήτε τοὺς οἰκήτορας αὐτῆς. νῦν ὦν καὶ ἄπιτε ἐπὶ τὰ ὑμέτερα αὐτῶν καὶ τὴν νῆσον νέμεσθε. ταῦτα μὲν ἐπεκηρυκέυσατο τοῖσι Δηλίοισι, μετὰ δὲ λιβανωτοῦ τριηκόσια τάλαντα κατανήσας ἐπὶ τοῦ βωμοῦ ἐθυμίσσε.
- 98 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ποιήσας ἔπλεε ἅμα τῷ στρατῷ ἐπὶ τὴν Ἐρέτριαν προῶτα, ἅμα ἀγόμενος καὶ Ἴωνας καὶ Αἰολέας· μετὰ δὲ τοῦτον ἐνθεῦτεν ἐξαναχθέντα Δῆλος ἐκινήθη, ὥς ἔλεγον Δῆλιοι, καὶ προῶτα καὶ ὕστατα

μέχρι ἡμεῦ σεισθεῖσα. καὶ τοῦτο μὲν κού τερας ἀνθρώποισι τῶν μελλόντων ἔσεσθαι κακῶν ἔφαινε ὁ θεός. ἐπὶ γὰρ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος καὶ Ξέρξεω τοῦ Δαρείου καὶ Ἀρτοξέρξεω τοῦ Ξέρξεω, τριῶν τούτων ἐπεξῆς γενεῶν, ἐγένετο πλέω κακὰ τῇ Ἑλλάδι ἢ ἐπὶ εἴκοσι ἄλλας γενεὰς τὰς πρὸ Δαρείου γενομένας, τὰ μὲν ἀπὸ τῶν Περσέων αὐτῇ γενόμενα, τὰ δὲ ἀπ' αὐτῶν τῶν κορυφαίων περὶ τῆς ἀρχῆς πολεμούντων. οὕτω οὐδὲν ἦν αἰκὲς κινηθῆναι Δῆλον τὸ πρὶν ἐοῦσαν ἀκίνητον. [καὶ ἐν χρησμῷ ἦν γεγραμμένον περὶ αὐτῆς ὧδε·

Κινήσω καὶ Δῆλον ἀκίνητόν περ ἐοῦσαν.

δύναται δὲ κατὰ Ἑλλάδα γλῶσσαν ταῦτα τὰ οὐνόματα, Δαρεῖος ἐρξίης, Ξέρξης ἀρήιος, Ἀρτοξέρξης μέγας ἀρήιος. τούτους μὲν δὴ τοὺς βασιλεῆς ὧδε ἂν ὀρθῶς κατὰ γλῶσσαν τὴν σφετέρην Ἑλληνες καλέοιεν.] οἱ δὲ 99 βάρβαροι ὡς ἀπήειραν ἐκ τῆς Δήλου, προσίσχον πρὸς τὰς νήσους, ἐνθεῦτεν δὲ στρατιὴν τε παρελάμβανον καὶ ὁμήρους τῶν νησιωτέων παῖδας ἐλάμβανον. ὡς δὲ περιπλέοντες τὰς νήσους προσέσχον καὶ ἐς Κάρυστον (οὐ γὰρ δὴ σφι οἱ Καρύστιοι οὔτε ὁμήρους ἐδίδοσαν οὔτε ἔφασαν ἐπὶ πόλιας ἀστυγείτονας στρατεύεσθαι, λέγοντες Ἑρετριάν τε καὶ Ἀθήνας), ἐνθαῦτα τούτους ἐπολιόρκεόν τε καὶ τὴν γῆν σφέων ἔκειρον, ἐς ὃ καὶ οἱ Καρύστιοι παρέστησαν ἐς τῶν Περσέων τὴν γνώμην. Ἑρετριεῖς δὲ πυνθανόμενοι τὴν στρα- 100 τιὴν τὴν Περσικὴν ἐπὶ σφέας ἐπιπλέουσιν Ἀθηναίων ἐδεήθησαν σφίσι βοηθοὺς γενέσθαι. Ἀθηναῖοι δὲ οὐκ ἀπέειπαντο τὴν ἐπικουρίην, ἀλλὰ τοὺς τετρακισχιλίους (τοὺς) κληρουχέοντας τῶν ἵπποβοτέων Χαλκιδέων τὴν

χώρην, τούτους σφι διδοῦσι τιμωρούς. τῶν δὲ Ἑρετριέων ἦν ἄρα οὐδὲν ὑγιὲς βούλευμα, οὐ μετεπέμποντο μὲν Ἀθηναίους, ἐφρόνεον δὲ διαφασίας ιδέας. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν ἐβουλευόντο ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν ἐς τὰ ἄκρα τῆς Εὐβοίης, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἴδια κέρδεα προσδεκόμενοι παρὰ τοῦ Πέρσεω οἴσεσθαι προδοσίην ἐσκευάζοντο. μαθὼν δὲ τούτων ἑκάτερα ὥς εἶχε Αἰσχίνης ὁ Νόθωνος, ἐὼν τῶν Ἑρετριέων τὰ πρῶτα, φράζει τοῖσι ἡκουσι Ἀθηναίων πάντα τὰ παρεόντα σφι πρήγματα, προσεδέετό τε ἀπαλλάσσεσθαι σφεας ἐς τὴν σφετέρην, ἵνα μὴ προσαπόλωνται. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι

101 ταῦτα Αἰσχίνῃ συμβουλευσάντι πείθονται. καὶ οὗτοι μὲν διαβάντες ἐς Ὠρωπὸν ἔσωζον σφέας αὐτούς· οἱ δὲ Πέρσαι πλέοντες κατέσχον τὰς νέας τῆς Ἑρετρικῆς χώρας κατὰ Ταμύνας καὶ Χοιρέας καὶ Αἰγίλια, κατασχόντες δὲ ἐς ταῦτα τὰ χωρία ἀντίκα ἵππους τε ἐξεβάλλοντο καὶ παρεσκευάζοντο ὥς προσοισόμενοι τοῖσι ἐχθροῖσι. οἱ δὲ Ἑρετριεὺς ἐπεξελθεῖν μὲν καὶ μαχέσασθαι οὐκ ἐποιεῦντο βουλὴν, εἰ κως δὲ διαφυλάξαιεν τὰ τείχεα, τούτου σφι πέρι ἔμελε, ἐπεῖτε ἐνίκα μὴ ἐκλιπεῖν τὴν πόλιν. προσβολῆς δὲ γινομένης καρτερῆς πρὸς τὸ τεῖχος ἐπιπτον ἐπὶ ἕξ ἡμέρας πολλοὶ μὲν ἀμφοτέρων· τῇ δὲ ἐβδόμῃ Εὐφορβός τε ὁ Ἀλκιμάχου καὶ Φίλαγρος ὁ Κυνέω ἄνδρες τῶν ἀστῶν δόκιμοι προδιδούσι τοῖσι Πέρσῃσι. οἱ δὲ ἐσελθόντες ἐς τὴν πόλιν τοῦτο μὲν τὰ ἱρὰ συλήσαντες ἐνέπρησαν, ἀποτινύμενοι τῶν ἐν Σάρδισι κατακαυθέντων ἱρῶν, τοῦτο δὲ τοὺς ἀνθρώπους ἡνδραπου-

102 δίσαντο κατὰ τὰς Δαρείου ἐντολὰς. χειρωσάμενοι δὲ τὴν Ἑρέτριαν καὶ ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας ἔπλεον ἐς

τὴν Ἀττικὴν, κατέργοντές τε πολλὸν καὶ δοκέοντες
ταῦτὰ τοὺς Ἀθηναίους ποιήσειν τὰ καὶ τοὺς Ἑρε-
τριέας ἐποίησαν. καὶ ἦν γὰρ Μαραθῶν ἐπιτηδεότατον
χωρίον τῆς Ἀττικῆς ἐνιππεῦσαι καὶ ἀγχοτάτω τῆς Ἑρε-
τριῆς, ἐς τοῦτό σφι κατηγέετο Ἰππίας ὁ Πεισιστράτου.
Ἀθηναῖοι δὲ ὥς ἐπύθοντο ταῦτα, ἐβοήθειον καὶ αὐτοὶ 103
ἐς τὸν Μαραθῶνα. ἦγον δὲ σφεας στρατηγοὶ δέκα,
τῶν ὁ δέκατος ἦν Μιλτιάδης, τοῦ τὸν πατέρα Κίμωνα
τὸν Στησαγόρεω κατέλαβε φυγεῖν ἐξ Ἀθηνέων Πεισί-
στράτου τὸν Ἰπποκράτεος. καὶ αὐτῷ φεύγοντι Ὀλυμ-
πιάδα ἀνελέσθαι τεθρίπῳ συνέβη, καὶ ταύτην μὲν
τὴν νίκην ἀνελόμενον μιν τῷ αὐτῷ ἐξενείκασθαι τῷ ὁμο-
μητρίῳ ἀδελφεῷ Μιλτιάδῃ. μετὰ δὲ τῇ ὑστέρῃ Ὀλυμ-
πιάδι τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι νικῶν παραδιδού Πεισι-
στράτῳ ἀνακηρυχθῆναι, καὶ τὴν νίκην παρεῖς τούτῳ
κατήλθε ἐπὶ τὰ ἑωυτοῦ ὑπόσπονδος. καὶ μιν ἀνελό-
μενον τῇσι αὐτῇσι ἵπποισι ἄλλην Ὀλυμπιάδα κατέλαβε
ἀποθανεῖν ὑπὸ τῶν Πεισιστράτου παίδων, οὐκ ἐτι περι-
έοντος αὐτοῦ Πεισιστράτου· κτείνουσι δὲ οὗτοί μιν
κατὰ τὸ πρυτανήιον νυκτὸς ὑπείσαντες ἄνδρας. τέ-
θαιπται δὲ Κίμων πρὸ τοῦ ἄστεος, πέρην τῆς διὰ
Κοίλης καλεομένης ὁδοῦ· καταντίον δ' αὐτοῦ αἱ ἵπποι
τεθάφεται αὐταὶ αἱ τρεῖς Ὀλυμπιάδας ἀνελόμεναι.
ἐποίησαν δὲ καὶ ἄλλαι ἵπποι ἤδη τῷ αὐτῷ τοῦτο Εὐαγό-
ρεω Λάκωνος, πλέω δὲ τούτων οὐδαμαί. ὁ μὲν δὲ
πρεσβύτερος τῶν παίδων τῷ Κίμωνι Στησαγόρης ἦν
τηνικαῦτα παρὰ τῷ πατρί Μιλτιάδῃ τρεφόμενος ἐν
τῇ Χερσονήσῳ, ὁ δὲ νεώτερος παρ' αὐτῷ Κίμωνι ἐν
Ἀθήνῃσι, τοῦνομα ἔχων ἀπὸ τοῦ οἰκιστέω τῆς Χερσο-
νήσου Μιλτιάδεω Μιλτιάδῃ. οὗτος δὲ ὢν τότε ὁ 104

Μιλτιάδης ἦκων ἐκ τῆς Χερσονήσου καὶ ἐκπεφευγὼς διπλόον θάνατον ἐστρατήγεε Ἀθηναίων. ἅμα μὲν γὰρ οἱ Φοίνικες αὐτὸν οἱ ἐπιδιώξαντες μέχρι Ἰμβρου περὶ πολλοῦ ἐποιεῦντο λαβεῖν τε καὶ ἀναγαγεῖν παρὰ βασιλέα· ἅμα δὲ ἐκφυγόντα τε τούτους καὶ ἀπικόμενον ἐς τὴν ἑωυτοῦ δοκέοντά τε εἶναι ἐν σωτηρίῃ ἤδη, τὸ ἐνθευτέν μιν οἱ ἐχθροὶ ὑποδεξάμενοι καὶ ὑπὸ δικαστήριον [αὐτὸν] ἀγαγόντες ἐδίωξαν τυραννίδος τῆς ἐν Χερσονήσῳ. ἀποφυγὼν δὲ καὶ τούτους στρατηγὸς οὕτω Ἀθηναίων ἀπεδέχθη, αἰρεθεὶς ὑπὸ τοῦ δήμου·

- 105 Καὶ πρῶτα μὲν ἔόντες ἔτι ἐν τῷ ἅστεϊ οἱ στρατηγοὶ ἀποπέμπουσι ἐς Σπάρτην κήρυκα Φειδιππίδην, Ἀθηναῖον μὲν ἄνδρα, ἄλλως δὲ ἡμεροδρόμον τε καὶ τοῦτο μελετῶντα· τῷ δὴ, ὡς αὐτὸς τε ἔλεγε Φειδιππίδης καὶ Ἀθηναίοισι ἀπήγγελλε, περὶ τὸ Παρθένιον ὄρος τὸ ὑπὲρ Τεγέης ὁ Πᾶν περιπίπτει. βώσαντα δὲ τὸ οὖνομα τοῦ Φειδιππίδεω τὸν Πᾶνα Ἀθηναίοισι κελεῦσαι ἀπαγγεῖλαι, δι' ὃ τι ἑωυτοῦ οὐδεμίαν ἐπιμελείην ποιεῦνται, ἔόντος εὐνόου Ἀθηναίοισι καὶ πολυχῇ γενομένου σφι ἤδη χρησίμου, τὰ δ' ἔτι καὶ ἔσομένου. καὶ ταῦτα μὲν Ἀθηναῖοι καταστάντων σφι εὖ ἤδη τῶν πρηγμάτων, πιστεύσαντες εἶναι ἀληθεῖα ἰδρυσαντο ὑπὸ τῇ ἀκροπόλει Πανὸς ἱρόν, καὶ αὐτὸν ἀπὸ ταύτης τῆς ἀγγελίης θυσίησι ἐπετείουσι καὶ λαμπάδι
- 106 ἱλάσκονται. τότε δὲ πεμφθεὶς ὑπὸ τῶν στρατηγῶν ὁ Φειδιππίδης οὗτος, ὅτε πέρ οἱ ἔφη καὶ τὸν Πᾶνα φανῆναι, δευτεραῖος ἐκ τοῦ Ἀθηναίων ἅστεος ἦν ἐν Σπάρτῃ, ἀπικόμενος δὲ ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας ἔλεγε· ὦ Λακεδαιμόνιοι, Ἀθηναῖοι ὑμέων δέονται σφίσι βοη-

θῆσαι καὶ μὴ περιδεῖν πόλιν ἀρχαιοτάτην ἐν τοῖσι
 Ἑλλησι δουλοσύνη περιπεσοῦσαν πρὸς ἀνδρῶν βαρ-
 βάρων· καὶ γὰρ νῦν Ἑρέτρια τέ ἡνδραπόδισται καὶ
 πόλι λογίμῳ ἢ Ἑλλὰς γέγονε ἀσθενεστέρα. ὁ μὲν δὴ
 σφι τὰ ἐντεταλμένα ἀπήγγελλε, τοῖσι δὲ ἕαδε μὲν βοη-
 θέειν Ἀθηναίοισι, ἀδύνατα δέ σφι ἦν τὸ παραντίκα
 ποιεῖν ταῦτα οὐ βουλομένοισι λύειν τὸν νόμον· ἦν
 γὰρ ἴσταμένου τοῦ μηνὸς εἰνάτη, εἰνάτη δὲ οὐκ ἐξ-
 ελεύσεσθαι ἔφασαν μὴ οὐ πλήρεος ἐόντος τοῦ κύκλου.
 οὗτοι μὲν νυν τὴν πανσέληνον ἔμενον, τοῖσι δὲ βαρ- 107
 βάροισι κατηγγέτο Ἰππίας ὁ Πεισιστράτου ἐς τὸν Μα-
 ραθῶνα, τῆς παροιχομένης νυκτὸς ὅψιν ἰδὼν [ἐν τῷ
 ὕπνῳ] τοιήνδε· ἐδόκεε ὁ Ἰππίας τῇ μητρὶ τῇ ἑωυτοῦ
 συνευνηθῆναι. συνεβάλετο ὦν ἐκ τοῦ ὀνείρου κατ-
 ελθὼν ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ ἀνασώσάμενος τὴν ἀρχὴν
 τελευτήσῃ ἐν τῇ ἑωυτοῦ γηραιός. ἐκ μὲν δὴ τῆς ὅψιος
 συνεβάλετο ταῦτα, τότε δὲ κατηγεόμενος τοῦτο μὲν τὰ
 ἀνδράποδα τὰ ἐξ Ἑρετρίας ἀπέβησε ἐς τὴν νῆσον τὴν
 Στυρέων, καλεομένην δὲ Αἰγίλειαν, τοῦτο δὲ καταγο-
 μένας ἐς τὸν Μαραθῶνα τὰς νέας ὀρμιζε οὗτος, ἐκ-
 βάντας τε ἐς γῆν τοὺς βαρβάρους διέτασσε. καὶ οἱ
 ταῦτα διέποντι ἐπῆλθε πταρεῖν τε καὶ βῆξαι μεζόνως
 ἢ ὥς ἐώθεε· οἷα δὲ οἱ πρεσβυτέρῳ ἐόντι τῶν ὀδόντων
 οἱ πλεῦνες ἐσείοντο. τούτων ὦν ἓνα τῶν ὀδόντων
 ἐκβάλλει ὑπὸ βίης βήξας· ἐκπεσόντος δὲ ἐς τὴν ψάμμον
 αὐτοῦ ἐποιέετο σπουδὴν πολλὴν ἐξευρεῖν. ὥς δὲ οὐκ
 ἐφαίνετό οἱ ὁ ὀδὼν, ἀναστενάζας εἶπε πρὸς τοὺς παρα-
 στάτας· Ἡ γῆ ἥδε οὐκ ἡμετέρα ἐστὶ οὐδέ μιν δυνησό-
 μεθα ὑποχειρίην ποιήσασθαι· ὁκόσον δὲ τί μοι μέρος
 μετῇν, ὁ ὀδὼν μετέχει. Ἰππίας μὲν δὴ ταύτῃ τὴν 108

ὄψιν συνεβάλετο ἐξεληλυθέναι· Ἀθηναίοισι δὲ τεταγμένοισι ἐν τεμένει Ἡρακλέος ἐπῆλθον βοηθέοντες Πλαταιέες πανδημεί· καὶ γὰρ καὶ ἐδεδώκεσαν σφέας αὐτοὺς τοῖσι Ἀθηναίοισι οἱ Πλαταιέες, καὶ πόνους ὑπὲρ αὐτῶν [οἱ] Ἀθηναῖοι συχνοὺς ἤδη ἀναραιρέατο· ἔδωσαν δὲ ᾧδε. πιεζέμενοι ὑπὸ Θηβαίων οἱ Πλαταιέες ἐδίδωσαν πρῶτα παρατυχοῦσι Κλεομένει τε τῷ Ἀναξανδρίδῃ καὶ Λακεδαιμονίοισι σφέας αὐτούς. οἱ δὲ οὐ δεκόμενοι ἔλεγόν σφι τάδε· Ἡμεῖς μὲν ἕκαστέρῳ τε οἰκόμεν καὶ ὑμῖν τοιήδε τις γίνοιτ' ἂν ἐπικουρή ψυχρή· φθαίητε γὰρ ἂν πολλάκις ἐξανδραποδισθέντες ἢ τινα πυθέσθαι ἡμέων. συμβουλευόμεν δὲ ὑμῖν δοῦναι ὑμέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι, πλησιόχωροισί τε ἀνδράσι καὶ τιμωρέειν ἐοῦσι οὐ κακοῖσι. ταῦτα συνεβούλευον οἱ Λακεδαιμόνιοι οὐ κατὰ εὐνοίην οὔτῳ τῶν Πλαταιέων ὥς βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους ἔχειν πόνους συνεστεῶτας Βοιωτοῖσι. Λακεδαιμόνιοι μὲν νυν Πλαταιεῦσι ταῦτα συνεβούλευον, οἱ δὲ οὐκ ἠπίστησαν, ἀλλ' Ἀθηναίων ἰρὰ ποιούντων τοῖσι δυώδεκα θεοῖσι ἱκέται ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν βωμὸν ἐδίδωσαν σφέας αὐτούς. Θηβαῖοι δὲ πυθόμενοι ταῦτα ἐστράτευσεν ἐπὶ τοὺς Πλαταιέας· Ἀθηναῖοι δὲ σφι ἐβοήθεον. μελλόντων δὲ συνάπτειν μάχην Κορίνθιοι οὐ περιεῖδον, παρατυχόντες δὲ καὶ καταλλάξαντες ἐπιτρεψάντων ἀμφοτέρων οὐρῖσαν τὴν χώραν ἐπὶ τοισίδε, ἔαν Θηβαίους Βοιωτῶν τοὺς μὴ βουλομένους εἰς Βοιωτοὺς τελέειν. Κορίνθιοι μὲν δὴ ταῦτα γνόντες ἀπαλλάσσοντο, Ἀθηναίοισι δὲ ἀπιοῦσι ἐπεθήκαντο Βοιωτοί, ἐπιθέμενοι δὲ ἐσώθησαν τῇ μάχῃ. ὑπερβάντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τοὺς οἱ Κορίνθιοι ἔθηκαν Πλαταιεῦσι εἶναι οὔρους, τούτους

ὑπερβάντες τὸν Ἀσωπὸν αὐτὸν ἐποιήσαντο οὖρον Θηβαίοισι πρὸς Πλαταιέας εἶναι καὶ Ὑσιάζ. ἐδοσαν μὲν δὴ οἱ Πλαταιέες σφέας αὐτοὺς Ἀθηναίοισι τρόπῳ τῷ εἰρημένῳ, ἦκον δὲ τότε ἐς Μαραθῶνα βοηθέοντες. τοῖσι δὲ Ἀθηναίων στρατηγοῖσι ἐγίνοντο δίχα αἱ γνώ- 109 μαι, τῶν μὲν οὐκ ἐόντων συμβάλλειν (ὀλίγους γὰρ εἶναι στρατιῇ τῇ Μήδων συμβάλλειν), τῶν δὲ καὶ Μιλτιάδεω κελευόντων. ὥς δὲ δίχα τε ἐγίνοντο καὶ ἐνίκα ἡ χεῖρων τῶν γνωμέων, ἐνθαῦτα, ἦν γὰρ ἐνδέκατος ψηφισδοφόρος ὁ τῷ κνέμῳ λαχὼν Ἀθηναίων πολεμαρχεῖν (τὸ παλαιὸν γὰρ Ἀθηναῖοι ὁμόψηφον τὸν πολέμαρχον ἐποιεῦντο τοῖσι στρατηγοῖσι), ἦν δὲ τότε πολέμαρχος Καλλίμαχος Ἀφιδναῖος, πρὸς τοῦτον ἐλθὼν Μιλτιάδης ἔλεγε τάδε· Ἐν σοὶ νῦν, Καλλίμαχε, ἐστὶ ἡ καταδουλώσαι Ἀθήνας ἢ ἐλευθέρας ποιήσαντα μνημόσυνα λιπέσθαι ἐς τὸν ἅπαντα ἀνθρώπων βίον οἷα οὐδὲ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων [λείπουσι]. νῦν γὰρ δὴ, ἐξ οὗ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι, ἐς κίνδυνον ἤκουσι μέγιστον, καὶ ἦν μὲν γε ὑποκύψωσι τοῖσι Μήδοισι, δέδεκται τὰ πείδονται παραδεδομένοι Ἰππῖη, ἦν δὲ περιγένηται αὕτη ἡ πόλις, οἷη τέ ἐστι πρώτη τῶν Ἑλληνίδων πολιῶν γενέσθαι. κῶς ὦν δὴ ταῦτα οἷά τέ ἐστι γενέσθαι, καὶ κῶς ἐς σέ τοι τούτων ἀνήκει τῶν προηγημάτων τὸ κῦρος ἔχειν, νῦν ἔρχομαι φράσω. ἡμέων τῶν στρατηγῶν ἐόντων δέκα δίχα γίνονται αἱ γνώμαι, τῶν μὲν κελευόντων συμβάλλειν, τῶν δὲ οὐ. ἦν μὲν νυν μὴ συμβάλωμεν, ἔλπομαί τινα στάσιν μεγάλην διασεΐσειν ἐμπεσοῦσαν τὰ Ἀθηναίων φρονήματα ὥστε μηδῖσαι· ἦν δὲ συμβάλωμεν πρὶν τι καὶ σαθρὸν Ἀθηναίων μετεξετέροισι ἐγγενέσθαι, θεῶν τὰ ἴσα νεμόντων οἷοί τέ

εἶμεν περιγενέσθαι τῇ συμβολῇ. ταῦτα ὧν πάντα ἐς
 σέ νῦν τείνει καὶ ἐκ σέο ἤρτηται· ἦν γὰρ σὺ γνώμη
 τῇ ἐμῇ προσθῇ, ἔστι τοι πατρίς τε ἐλευθέρη καὶ πόλις
 πρώτη τῶν ἐν τῇ Ἑλλάδι· ἦν δὲ τὴν τῶν ἀποσπενδόντων
 τὴν συμβολὴν ἔλη, ὑπάρξει τοι τῶν ἐγὼ κατέλεξα ἀγα-
 110 θῶν τὰ ἐναντία. ταῦτα λέγων ὁ Μιλτιάδης προσ-
 κτᾶται τὸν Καλλίμαχον· προσγενομένης δὲ τοῦ πολε-
 μάρχου τῆς γνώμης ἐκεκύρωτο συμβάλλειν. μετὰ δὲ
 οἱ στρατηγοὶ τῶν ἡ γνώμη ἔφερε συμβάλλειν, ὡς ἐκά-
 στου αὐτῶν ἐγίνετο πρυτανική τῆς ἡμέρης, Μιλτιάδης
 παρεδίδοσαν· ὁ δὲ δεκόμενος οὔτι καὶ συμβολὴν ἐποιέετο,
 111 πρίν γε δὴ αὐτοῦ πρυτανική ἐγένετο. ὡς δὲ ἐς ἐκεῖνον
 περιῆλθε, ἐνθαῦτα δὴ ἐτάσσοντο ὧδε οἱ Ἀθηναῖοι ὡς
 συμβαλέοντες· τοῦ μὲν δεξιοῦ κέρεος ἡγέετο ὁ πολέ-
 μαρχος Καλλίμαχος· ὁ γὰρ νόμος τότε εἶχε οὕτω τοῖσι
 Ἀθηναίοισι, τὸν πολέμαρχον ἔχειν κέρας τὸ δεξιόν.
 ἡγεομένου δὲ τούτου ἐξεδέκοντο ὡς ἀριθμέοντο αἱ
 φυλαί, ἐχόμεναι ἀλλήλων· τελευταῖοι δὲ ἐτάσσοντο,
 ἔχοντες τὸ εὐώνυμον κέρας, Πλαταιέες. ἀπὸ ταύτης
 γὰρ σφι τῆς μάχης Ἀθηναίων θυσίας ἀναγόντων ἐς
 τὰς πανηγύριος τὰς ἐν τῇσι πεντετηρίσι γινομένας
 κατεύχεται ὁ κῆρυξ ὁ Ἀθηναῖος ἅμα τε Ἀθηναίοισι
 λέγων γίνεσθαι τὰ ἀγαθὰ καὶ Πλαταιεῦσι. τότε δὲ
 τασσομένων τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ Μαραθῶνι ἐγίνετο
 τοιόνδε τι· τὸ στρατόπεδον ἐξισούμενον τῷ Μηδικῷ
 στρατοπέδῳ, τὸ μὲν αὐτοῦ μέσον ἐγίνετο ἐπὶ τάξις
 ὀλίγας, καὶ ταύτῃ ἦν ἀσθενέστατον τὸ στρατόπεδον, τὸ
 112 δὲ κέρας ἐκότερον ἔρρωτο πλήθει. ὡς δὲ σφι διετέ-
 τακτο καὶ τὰ σφάγια ἐγίνετο καλὰ, ἐνθαῦτα ὡς ἀπεί-
 θησαν οἱ Ἀθηναῖοι, δρόμῳ ἵεντο ἐς τοὺς βαρβάρους.

ἦσαν δὲ στάδιοι οὐκ ἐλάσσονες τὸ μεταίχμιον αὐτῶν
 ἢ ὀκτώ. οἱ δὲ Πέρσαι ὀρῶντες δρόμῳ ἐπιόντας παρ-
 εσκευάζοντο ὥς δεξόμενοι, μανίην τε τοῖσι Ἀθηναίοισι
 ἐπέφερον καὶ πάγχυ ὀλεθρίην, ὀρῶντες αὐτοὺς ὀλίγους,
 καὶ τούτους δρόμῳ ἐπειγομένους οὔτε ἵππου ὑπαρ-
 χούσης σφί οὔτε τοξευμάτων. ταῦτα μὲν νυν οἱ βάρ-
 βαροι κατεΐκαζον· Ἀθηναῖοι δὲ ἐπεῖτε ἀθροοὶ προσ-
 ἔμειξαν τοῖσι βαρβάροισι, ἐμάχοντο ἀξίως λόγου. πρῶτοι
 μὲν γὰρ Ἑλλήνων πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν δρόμῳ ἐς
 πολεμίους ἐχρήσαντο, πρῶτοι δὲ ἀνέσχοντο ἐσθιῆτά τε
 Μηδικὴν ὀρῶντες καὶ ἄνδρας τοὺς ταύτην ἐσθιμένους·
 τέως δὲ ἦν τοῖσι Ἑλλήσι καὶ τὸ οὖνομα τὸ Μήδων
 φόβος ἀκοῦσαι. μαχομένων δὲ ἐν τῷ Μαραθῶνι χρό- 113
 νος ἐγίνετο πολλός. καὶ τὸ μὲν μέσον τοῦ στρατοπέδου
 ἐνίκων οἱ βάρβαροι, τῇ Πέρσαι τε αὐτοὶ καὶ Σάκαι
 ἐτετάχατο· κατὰ τοῦτο μὲν δὴ ἐνίκων οἱ βάρβαροι καὶ
 ῥήξαντες ἐδίωκον ἐς τὴν μεσόγαιαν, τὸ δὲ κέρας ἐκά-
 τερον ἐνίκων Ἀθηναῖοι τε καὶ Πλαταιέες. νικῶντες δὲ
 τὸ μὲν τετραμμένον τῶν βαρβάρων φεύγειν ἔων, τοῖσι
 δὲ τὸ μέσον ῥήξασι αὐτῶν συναγαγόντες τὰ κέρα [ἀμ-
 φότερα] ἐμάχοντο, καὶ ἐνίκων Ἀθηναῖοι. φεύγουσι δὲ
 τοῖσι Πέρσησι εἶποντο κόπτοντες, ἐς ὃ ἐπὶ τὴν θάλασ-
 σαν ἀπικόμενοι πῦρ τε αἶτεον καὶ ἐπελαμβάνοντο τῶν
 νεῶν. καὶ τοῦτο μὲν ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ ὁ πολέμαρχος 114
 [Καλλίμαχος] διαφθείρεται, ἀνὴρ γενόμενος ἀγαθός,
 ἀπὸ δ' ἔθανε τῶν στρατηγῶν Στησίλειος ὁ Θρασύλειος·
 τοῦτο δὲ Κυνέγειρος ὁ Εὐφορίωνος ἐνθαῦτα ἐπιλαβό-
 μενος τῶν ἀφλάστων νεός, τὴν χεῖρα ἀποκοπεὶς πελέκει
 πίπτει, τοῦτο δὲ ἄλλοι Ἀθηναίων πολλοὶ τε καὶ ὀνο-
 μαστοί. ἐπὶ μὲν δὴ τῶν νεῶν ἐπεκράτησαν τρόπῳ 115

τοιῷδε Ἀθηναῖοι, τῇσι δὲ λοιπῇσι οἱ βάρβαροι ἔξανα-
 κρουσάμενοι καὶ ἀναλαβόντες ἐκ τῆς νήσου ἐν τῇ ἔλιπον
 τὰ ἐξ Ἑρετρίας ἀνδράποδα, περιέπλεον Σούνιον, βου-
 λόμενοι φθῆναι τοὺς Ἀθηναίους ἀπικόμενοι ἐς τὸ ἄστυ.
 αἰτίην δὲ ἔσχε Ἀθηναίοισι ἐξ Ἀλκμεωνιδέων μηχανῆς
 αὐτοὺς ταῦτα ἐπινοηθῆναι· τούτους γὰρ σὺνθεμένους
 τοῖσι Πέρσῃσι ἀναδέξαι ἀσπίδα ἐοῦσι ἤδη ἐν τῇσι
 116 νηυσί. οὗτοι μὲν δὴ περιέπλεον Σούνιον· Ἀθηναῖοι
 δὲ ὥς ποδῶν εἶχον [τάχιστα] ἐβοήθεον ἐς τὸ ἄστυ, καὶ
 ἔφθησάν τε ἀπικόμενοι πρὶν ἢ τοὺς βαρβάρους ἤκειν,
 καὶ ἐστρατοπεδεύσαντο ἀπιγμένοι ἐξ Ἡρακλείου τοῦ ἐν
 Μαραθῶνι ἐν ἄλλῳ Ἡρακλείῳ τῷ ἐν Κυνοσάργει. οἱ δὲ
 βάρβαροι τῇσι νηυσὶ ὑπεραιωρηθέντες Φαλήρου (τοῦτο
 γὰρ ἦν ἐπίνειον τότε τῶν Ἀθηναίων) ὑπὲρ τούτου
 ἀνακωχεύσαντες τὰς νέας ἀπέπλεον ὀπίσω ἐς τὴν Ἀσίην.
 117 ἐν ταύτῃ τῇ ἐν Μαραθῶνι μάχῃ ἀπέθανον τῶν βαρ-
 βάρων κατὰ ἑξακισχιλίους καὶ τετρακοσίους ἄνδρας,
 Ἀθηναίων δὲ ἑκατὸν καὶ ἐνενήκοντα καὶ δύο. ἔπεσον
 μὲν ἀμφοτέρων τοσοῦτοι· συνήνεικε δὲ αὐτόθι θῶμα
 γενέσθαι τοιόνδε, Ἀθηναῖον ἄνδρα Ἐπίζηλον τὸν Κου-
 φαγόρεω ἐν τῇ συστάσει μαχόμενόν τε καὶ ἄνδρα γινό-
 μενον ἀγαθὸν τῶν ὁμμάτων στερηθῆναι, οὔτε πλη-
 γέντα οὐδὲν τοῦ σώματος οὔτε βληθέντα, καὶ τὸ
 λοιπὸν τῆς ζῆς διατελέειν ἀπὸ τούτου τοῦ χρόνου
 εἶντα τυφλόν. λέγειν δὲ αὐτὸν περὶ τοῦ πάθεος
 ἤκουσα τοιόνδε τινὰ λόγον, ἄνδρα οἱ δοκέειν ὀπλίτην
 ἀντιστῆναι μέγαν, τοῦ τὸ γένειον τὴν ἀσπίδα πᾶσαν
 σκιάζειν· τὸ δὲ φᾶσμα τοῦτο ἑωυτὸν μὲν παρεξελθεῖν,
 τὸν δὲ ἑωυτοῦ παραστάτην ἀποκτεῖναι. ταῦτα μὲν δὴ
 Ἐπίζηλον ἐπυθόμην λέγειν.

Δᾶτις δὲ πορευόμενος ἅμα τῷ στρατῷ εἰς τὴν 118
 Ἀσίην, ἐπεῖτε ἐγένετο ἐν Μυκόνῳ, εἶδε ὄψιν ἐν τῷ
 ὕπνῳ. καὶ ἦτις μὲν ἦν ἡ ὄψις, οὐ λέγεται, ὁ δέ, ὡς
 ἡμέρη τάχιστα ἐπέλαμψε, ζήτησιν ἐποιέετο τῶν νεῶν,
 εὐρών δὲ ἐν Φοινίσσῃ [νῆι] ἄγαλμα Ἀπόλλωνος κεχυ-
 σωμένου ἐπυνθάνετο ὁκόθεν σεσλημένον εἴη, πυθό-
 μενος δὲ ἐξ οὗ ἦν ἱροῦ, ἔπλεε τῇ ἐωυτοῦ νηὶ εἰς Δῆ-
 λον· καὶ ἀπίκατο γὰρ τηνικαῦτα οἱ Δῆλιοι ὀπίσω εἰς τὴν
 νῆσον, κατατίθεται τε εἰς τὸ ἱρὸν τὸ ἄγαλμα καὶ ἐντέλ-
 λεται τοῖσι Δηλίοισι ἀπαγαγεῖν τὸ ἄγαλμα εἰς Δῆλιον τὸ
 Θηβαίων· τὸ δ' ἐστὶ ἐπὶ θαλάσῃ Χαλκίδος καταντίου.
 Δᾶτις μὲν δὴ ταῦτα ἐντειλάμενος ἀπέπλεε, τὸν δὲ ἀν-
 δριάντα τοῦτον Δῆλιοι οὐκ ἀπήγαγον, ἀλλὰ μιν δι'
 ἐτέων εἴκοσι Θηβαῖοι αὐτοὶ ἐκ θεοπροπίου ἐκομίσαντο
 ἐπὶ Δῆλιον. τοὺς δὲ τῶν Ἑρετριέων ἀνδραποδισμέ- 119
 νους Δᾶτις τε καὶ Ἀρταφρένης, ὡς προσέσχον εἰς τὴν
 Ἀσίην πλέοντες, ἀνήγαγον εἰς Σοῦσα. βασιλεὺς δὲ
 Δαρεῖος, πρὶν μὲν αἰχμαλώτους γενέσθαι τοὺς Ἑρε-
 τριάας, ἐνεῖχέ σφι δεινὸν χόλον, οἷα ἀρξάντων ἀδικίης
 προτέρων τῶν Ἑρετριέων· ἐπεῖτε δὲ εἶδέ σφεας ἀπ-
 αχθέντας παρ' ἐωυτὸν καὶ ἐωυτῷ ὑποχειρίους ἔοντας,
 ἐποίησε κακὸν ἄλλο οὐδέν, ἀλλὰ σφεας τῆς Κισσίας
 χώρας κατοίκισε ἐν σταθμῷ ἐωυτοῦ τῷ οὐνομά ἐστι
 Ἀρδερικκα, ἀπὸ μὲν Σούσων δέκα καὶ διηκοσίους στα-
 δίους ἀπέχοντι, τεσσεράκοντα δὲ ἀπὸ τοῦ φρέατος τὸ
 παρέχεται τριφασίας ἰδέας· καὶ γὰρ ἔσφαλτον καὶ ἄλας
 καὶ ἔλαιον ἀρύσσονται ἐξ αὐτοῦ τρόπῳ τοιῷδε· ἀντλέε-
 ται μὲν κηλωνήῳ, ἀντὶ δὲ γαυλοῦ ἡμισυ ἀσχοῦ οἱ
 προσδέδεται· ὑποτύψας δὲ τοῦτῳ ἀντλέει καὶ ἔπειτα
 ἐγγέει εἰς δεξαμενὴν· ἐκ δὲ ταύτης εἰς ἄλλο διαχεόμενον

τράπεται τριφασίας ὁδοῦς. καὶ ἡ μὲν ἄσφαλτος καὶ οἱ ἄλλες πῆγνυνται παραυτίκα, τῷ δὲ ἔλαιον . . . οἱ Πέρσαι καλέουσι τοῦτο ῥαδινάκην· ἔστι δὲ μέλαν καὶ ὁδμὴν παρεχόμενον βαρέαν. ἐνθαῦτα τοὺς Ἑρετριέας κατοίκησε βασιλεὺς Δαρεῖος, οἳ καὶ μέχρι ἐμέο εἶχον τὴν χώραν ταύτην, φυλάσσοντες τὴν ἀρχαίην γλῶσσαν.

120 τὰ μὲν δὴ περὶ Ἑρετριέας ἔσχε οὕτω· Λακεδαιμονίων δὲ ἦκου ἐς τὰς Ἀθήνας δισχίλιοι μετὰ τὴν πανσέληνον, ἔχοντες σπουδὴν πολλὴν καταλαβεῖν, οὕτω ὥστε τριταῖοι ἐκ Σπάρτης ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ. ὕστεροι δὲ ἀπικόμενοι τῆς σύμβολῃς ἰμείροντο ὅμως θεήσασθαι τοὺς Μήδους· ἐλθόντες δὲ ἐς τὸν Μαραθῶνα ἐθεήσαντο. μετὰ δὲ αἰνέοντες Ἀθηναίους καὶ τὸ ἔργον αὐτῶν ἀπαλλάσσοντο ὀπίσω.

121 Ὡμα δέ μοι καὶ οὐκ ἐνδέχομαι τὸν λόγον, Ἀλκμεωνίδας ἄν κοτε ἀναδέξαι Πέρσῃσι ἐκ συνθήματος ἀσπίδα, βουλομένους ὑπὸ βαρβάροισί τε εἶναι Ἀθηναίους καὶ ὑπὸ Ἰππίῃ· οἵτινες μᾶλλον ἢ ὁμοίως Καλλίῃ τῷ Φαινίππῳ, Ἰππονίκου δὲ πατρί, φαίνονται μισοτύραννοι ἔοντες. Καλλίης τε γὰρ μῦθος Ἀθηναίων ἀπάντων ἐτόλμα, ὅπως Πεισίστρατος ἐκπέσοι ἐκ τῶν Ἀθηνέων, τὰ χρήματα αὐτοῦ κηρυσσόμενα ὑπὸ τοῦ δημοσίου ὠνέεσθαι, καὶ τᾶλλα τὰ ἐχθίστα ἐς αὐτὸν

122 πάντα ἐμηχανᾶτο. [Καλλίῳ δὲ τούτου ἄξιον πολλὰχοῦ μνήμην ἔστί πάντα τινὰ ἔχειν. τοῦτο μὲν γὰρ τὰ προλελεγμένα, ὡς ἀνὴρ ἄκρος ἐλευθερῶν τὴν πατρίδα, τοῦτο δὲ τὰ ἐν Ὀλυμπίῃ ἐποίησε· ἵππῳ νικήσας, τεθρίπῳ δὲ δεύτερος γενόμενος, Πύθια δὲ πρότερον ἀνελόμενος, ἐφανερῶθῃ ἐς τοὺς Ἕλληνας πάντας δαπάνῃσι μεγίστησι. τοῦτο δὲ κατὰ τὰς ἐσωτοῦ θυγα-

τέρας εούσας τρεῖς οἷός τις ἀνὴρ ἐγένετο· ἐπειδὴ γὰρ ἐγίνοντο γάμου ὥραϊαι, ἔδωκε σφι ὠρεὴν μεγαλοπρεπεστάτην ἐκείνησί τε ἐχαρίσατο· ἐκ γὰρ πάντων τῶν Ἀθηναίων τὸν ἐκάστη ἐθέλοι ἀνδρὰ ἐωντῇ ἐκλέξασθαι, ἔδωκε τούτῳ τῷ ἀνδρί.] καὶ οἱ Ἀλκμεωνίδαι ὁμοίως¹²³ ἢ οὐδὲν ἥσσον τούτου ἦσαν μισοτύραννοι. θῶμα ὦν μοι καὶ οὐ προσέμαι τὴν διαβολήν, τούτους γε ἀναδέξαι ἀσπίδα, οἵτινες ἔφευγόν τε τὸν πάντα χρόνον τοὺς τυράννους, ἐκ μηχανῆς τε τῆς τούτων ἐξέλιπον Πεισιστρατίδαι τὴν τυραννίδα. καὶ οὕτω τὰς Ἀθήνας οὗτοι ἦσαν οἱ ἐλευθερώσαντες πολλῷ μᾶλλον ἢ περ Ἀρμόδιός τε καὶ Ἀριστογείτων, ὥς ἐγὼ κρίνω. οἱ μὲν γὰρ ἐξηργίωσαν τοὺς ὑπολοίπους Πεισιστρατιδέων Ἴππαρχον ἀποκτείναντες, οὐδέ τι μᾶλλον ἔπαυσαν [τοὺς λοιπούς] τυραννεύοντας, Ἀλκμεωνίδαι δὲ ἐμφανέως ἠλευθέρωσαν, εἰ δὴ οὗτοί γε ἀληθέως ἦσαν οἱ τὴν Πυθίην ἀναπείσαντες προσημαίνειν Λακεδαιμονίοισι ἐλευθεροῦν τὰς Ἀθήνας, ὥς μοι πρότερον δεδήλωται. ἀλλὰ γὰρ ἴσως τι ἐπιμεμφόμενοι Ἀθηναίων τῷ δήμῳ¹²⁴ προεδίδοσαν τὴν πατρίδα. οὐ μὲν ὦν ἦσαν σφεων ἄλλοι δοκιμώτεροι ἐν γε Ἀθηναίοισι ἄνδρες οὐδ' οἱ μᾶλλον ἐτετιμέατο. οὕτω οὐδὲ λόγος αἰρέει ἀναδεχθῆναι ἐκ γε ἂν τούτων ἀσπίδα ἐπὶ τοιούτῳ λόγῳ. ἀνεδέχθη μὲν γὰρ ἀσπίς, καὶ τοῦτο οὐκ ἔστι ἄλλως εἰπεῖν· ἐγένετο γάρ· ὅς μέντοι ἦν ὁ ἀναδέξας, οὐκ ἔχω προσωτέρῳ εἰπεῖν τούτων.

Οἱ δὲ Ἀλκμεωνίδαι ἦσαν μὲν καὶ τὰ ἀνέκαθεν¹²⁵ λαμπροὶ ἐν τῇσι Ἀθήνῃσι, ἀπὸ δὲ Ἀλκμέωνος καὶ αὐτὶς Μεγακλέος ἐγένοντο καὶ κάρτα λαμπροί. τοῦτο μὲν γὰρ Ἀλκμέων ὁ Μεγακλέος τοῖσι ἐκ Σαρδίων Λυ-

δοῖσι παρὰ Κροῖσου ἀπικνεομένοισι ἐπὶ τὸ χρηστήριον τὸ ἐν Δελφοῖσι συμπρήκτωρ τε ἔγίνεται καὶ συνελάμβανε προθύμως, καὶ μιν Κροῖσος πυθόμενος τῶν Ἀνδῶν τῶν ἐς τὰ χρηστήρια φοιτεόντων ἑωυτὸν εὖ ποιεῖν μεταπέμπεται ἐς Σάρδις, ἀπικόμενον δὲ δωρέεται χρυσῶ τὸν ἂν δύνηται τῷ ἑωυτοῦ σώματι ἐξενεῖκάσθαι ἐσάπαξ. ὁ δὲ Ἀλκμέων πρὸς τὴν δωρεήν, ἐοῦσαν τοιαύτην, τοιάδε ἐπιτηδεύσας προσέφερε· ἐνδὺς κιθῶνα μέγαν καὶ κόλπον βαθὺν καταλιπούμενος τοῦ κιθῶνος, κοθόρουνους τοὺς εὗρισκε εὐρυτάτους ἐόντας ὑποδησάμενος ἦε ἐς τὸν θησαυρὸν ἐς τὸν οἱ κατηγέοντο. ἐσπεσὼν δὲ ἐς σωρὸν ψήγματος πρῶτα μὲν παρέσαξε παρὰ τὰς κνήμας τοῦ χρυσοῦ ὅσον ἐχώρεον οἱ κόθορνοι, μετὰ δὲ τὸν κόλπον πάντα πλησάμενος χρυσοῦ καὶ ἐς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς διαπάσας τοῦ ψήγματος καὶ ἄλλο λαβὼν ἐς τὸ στόμα ἐξήιε ἐκ τοῦ θησαυροῦ, ἔλκων μὲν μόγισ τοὺς κοθόρουνους, παντὶ δέ τε τοῦ οἴκως μᾶλλον ἢ ἀνθρώπῳ· τοῦ τό τε στόμα ἐβέβυστο καὶ πάντα ἐξώγκωτο. ἰδόντα δὲ τὸν Κροῖσον γέλως ἐσηλθε, καὶ οἱ πάντα τε ἐκεῖνα διδοῖ καὶ πρὸς ἕτερα δωρέεται οὐκ ἐλάσσῳ ἐκείνων. οὕτω μὲν ἐπλούτησε ἡ οἰκίη αὕτη μεγάλως, καὶ ὁ Ἀλκμέων οὕτως οὕτω τε-
126 θριπποτροφήσας Ὀλυμπιάδα ἀναιρέεται· μετὰ δέ, γενεῇ δευτέρῃ ὕστερον, Κλεισθένης μιν ὁ Σικυνῶνος τύραννος ἐξήειρε, ὥστε πολλῶ ὀνομαστοτέραν γενέσθαι ἐν τοῖσι Ἑλλήσι ἢ πρότερον ἦν. Κλεισθένεί γάρ τῳ Ἀριστῶνύμου τοῦ Μύρωνος τοῦ Ἀνδρέω γίνεται θυγάτηρ τῇ οὔνομα ἦν Ἀγαρίστη. ταύτην ἠθέλησε, Ἑλλήνων ἀπάντων ἐξευρὼν τὸν ἄριστον, τούτῳ γυναῖκα προσθεῖναι. Ὀλυμπίων ὧν ἐόντων καὶ νικῶν ἐν αὐτοῖσι τεθρίπῳ ὁ

Κλεισθένης κήρυγμα ἐποιήσατο, ὅστις Ἑλλήνων ἑωυτὸν ἀξιοῖ Κλεισθέneos γαμβρὸν γενέσθαι, ἥκειν ἐς ἐξηκοστὴν ἡμέρην ἢ καὶ πρότερον ἐς Σικυῶνα ὡς κυρώσοντας Κλεισθέneos τὸν γάμον ἐν ἐνιαυτῷ, ἐπὶ τῆς ἐξηκοστῆς ἀρξαμένου ἡμέρης. ἐνθαῦτα Ἑλλήνων ὅσοι σφίσι τε αὐτοῖσι ἦσαν καὶ πατρὶ ἐξωγκωμένοι, ἐφοίτεον μνηστῆρες· τοῖσι Κλεισθένης καὶ δρόμον καὶ παλαίστρην ποιησάμενος ἐπ' αὐτῷ τούτῳ εἶχε. ἀπὸ μὲν δὴ Ἰτα- 127 λίης ἦλθε Σμινδυρίδης ὁ Ἴπποκράτεος Συβαρίτης, ὃς ἐπὶ πλεῖστον δὴ χλιδῆς εἷς ἀνὴρ ἀπείκετο (ἢ δὲ Σύβαρις ἤκμαξε τοῦτον τὸν χρόνον μάλιστα), καὶ Σιρίτη· Δάμασος Ἀμύριος τοῦ σοφοῦ λεγομένου παῖς. οὗτοι μὲν ἀπὸ Ἰταλίας ἦλθον, ἐκ δὲ τοῦ κόλπου τοῦ Ἰονίου Ἀμφίμνηστος Ἐπιστροφὸν Ἐπιδάμνιος· οὗτος δὲ ἐκ τοῦ Ἰονίου κόλπου. Αἰτωλὸς δὲ ἦλθε Τιτόρμου τοῦ ὑπερφύντος τε Ἑλληνας ἰσχυῖ καὶ φυγόντος ἀνθρώπους ἐς τὰς ἐσχατίας τῆς Αἰτωλίδος χώρας, τούτου τοῦ Τιτόρμου ἀδελφεὸς Μάλης. ἀπὸ δὲ Πελοποννήσου Φεῖδωνος τοῦ Ἀργείων τυράννου παῖς Λεωκῆδης, Φεῖδωνος δὲ τοῦ τὰ μέτρα ποιήσαντος Πελοποννησίοισι καὶ ὑβρίζαντος μέγιστα δὴ Ἑλλήνων ἀπάντων, ὃς ἐξαναστήσας τοὺς Ἥλείων ἀγωνοθέτας αὐτὸς τὸν ἐν Ὀλυμπίῃ ἀγῶνα ἔθηκε, τούτου τε δὴ παῖς καὶ Ἀμῖαντος Λυκούργου Ἀρκὰς ἐκ Τραπεζοῦντος, καὶ Ἀξὴν ἐκ Παίου πόλιος Λαφάνης Εὐφορίωνος τοῦ δεξαμένου τε, ὡς λόγος ἐν Ἀρκαδίῃ λέγεται, τοὺς Διοσκούρους οἰκίοισι καὶ ἀπὸ τούτου ξεινοδοκέοντος πάντας ἀνθρώπους, καὶ Ἥλειος Ὀνομαστὸς Ἀγαίου. οὗτοι μὲν δὴ ἐξ αὐτῆς Πελοποννήσου ἦλθον, ἐκ δὲ Ἀθηνέων ἀπῆκοντο Μεγακλῆς τε ὁ Ἀλκμέωνος τούτου τοῦ παρὰ

Κροῖσον ἀπικομένου, καὶ ἄλλος Ἴπποκλείδης Τισάνδρου, πλούτῳ καὶ εἶδεϊ προφίρων Ἀθηναίων. ἀπὸ δὲ Ἐρετρίης ἀνθεύσης τοῦτον τὸν χρόνον Λυσανίης· οὗτος δὲ ἀπ' Εὐβοίης μῦνος. ἐκ δὲ Θεσσαλίας ἦλθε τῶν Σκοπαδέων Διακτορίδης Κραννώνιος, ἐκ δὲ Μολοσσῶν Ἀλκων. τοσοῦτοι μὲν ἐγένοντο οἱ μνηστήρες·

128 ἀπικομένων δὲ τούτων ἐς τὴν προειρημένην ἡμέρην ὁ Κλεισθένης πρῶτα μὲν τὰς πάτρας τε αὐτῶν ἀνεπύθετο καὶ γένος ἐκάστου, μετὰ δὲ κατέχων ἐνιαυτὸν διεπειρᾶτο αὐτῶν τῆς τε ἀνδραγαθίης καὶ τῆς ὀργῆς καὶ παιδεύσιός τε καὶ τρόπου, καὶ ἐνὶ ἐκάστῳ ἰὼν ἐς συνουσίην καὶ συνάπασιν· καὶ ἐς γυμνάσιά τε ἐξαγινέων ὅσοι ἦσαν αὐτῶν νεώτεροι, καὶ τό γε μέριστον, ἐν τῇ συνιστίῃ διεπειρᾶτο· ὅσον γὰρ κατεῖχε χρόνον αὐτούς, τοῦτον πάντα ἐποίεε καὶ ἅμα ἐξείνιζε μεγαλοπρεπέως. καὶ δὴ κου μάλιστα τῶν μνηστήρων ἠρέσκοντο οἱ ἀπ' Ἀθηνέων ἀπιγμένοι, καὶ τούτων μᾶλλον Ἴπποκλείδης ὁ Τισάνδρου καὶ κατ' ἀνδραγαθίην ἐκρίνετο καὶ ὅτι τὸ ἀνέκαθεν τοῖσι ἐν Κορίνθῳ Κυψελίδησι ἦν

129 προσήκων. ὥς δὲ ἡ κυρίη ἐγένετο τῶν ἡμερέων τῆς τε κατακλίσιος τοῦ γάμου καὶ ἐκφάσιος αὐτοῦ Κλεισθέneos τὸν κρίνει ἐκ πάντων, θύσας βοῦς ἑκατὸν ὁ Κλεισθένης εὐώχεε αὐτούς τε τοὺς μνηστῆρας καὶ Σικωνίους πάντας. ὥς δὲ ἀπὸ δείπνου ἐγίνοντο, οἱ μνηστήρες ἔριον εἶχον ἀμφί τε μουσικῇ καὶ τῷ λεγόμενῳ ἐς τὸ μέσον. προΐούσης δὲ τῆς πόσιος κατέχων πολλὸν τοὺς ἄλλους ὁ Ἴπποκλείδης ἐκέλευσέ οἱ τὸν ἀύλητὴν ἀύλησαι ἐμμελείην, πειθομένου δὲ τοῦ ἀύλητέῳ ὠρχήσατο. καὶ κως ἐωντῷ μὲν ἀρεστῶς ὠρχέετο, ὁ Κλεισθένης δὲ ὀρέων ὅλον τὸ πρῆγμα ὑπώπτευε.

μετὰ δὲ ἐπισχῶν ὁ Ἴπποκλείδης χρόνον ἐκέλευσέ τινα τράπεζαν ἐσενεῖλαι, ἐσέλθούσης δὲ τῆς τραπέζης πρῶτα μὲν ἐπ' αὐτῆς ὠρχήσατο Λακωνικά σχηματία, μετὰ δὲ ἄλλα Ἀττικά, τὸ τρίτον δὲ τὴν κεφαλὴν ἐρείδας ἐπὶ τὴν τράπεζαν τοῖσι σκέλεσι χειρονόμησε. Κλεισθένης δὲ τὰ μὲν πρῶτα καὶ τὰ δεύτερα ὀρχεομένου ἀποστυγέων γαμβρόν οἱ ἔτι γενέσθαι Ἴπποκλείδεα διὰ τὴν τε ὄρχησιν καὶ τὴν ἐναιδείην κατεῖχε ἑαυτόν, οὐ βουλόμενος ἐκραγῆναι ἐς αὐτόν· ὥς δὲ εἶδε τοῖσι σκέλεσι χειρονομήσαντα, οὐκέτι κατέχειν δυνάμενος εἶπε· Ὡ παῖ Τισάνδρου, ἀπορχήσαό γε μὲν τὸν γάμον. ὁ δὲ Ἴπποκλείδης ὑπολαβὼν εἶπε· Οὐ φροντὶς Ἴπποκλείδῃ. ἀπὸ τούτου μὲν τοῦτο ὀνομάζεται· Κλει- 130 σθένης δὲ σιγὴν ποιησάμενος ἔλεξε ἐς μέσον τάδε· Ἄνδρες παιδὸς τῆς ἐμῆς μνηστήρες, ἐγὼ καὶ πάντας ὑμέας ἐπαινέω καὶ πᾶσι ὑμῖν, εἰ οἶόν τε εἴη, χαρίζοίμην ἔν, μήτ' ἓνα ὑμέων ἐξαίρετον ἀποκρίνων μήτε τοὺς λοιποὺς ἀποδοκιμάζων· ἀλλ' οὐ γὰρ οἶά τέ ἐστι μίης πέρι παρθένου βουλευόντα πᾶσι κατὰ νόον ποιεῖν, τοῖσι μὲν ὑμέων ἀπελαννομένοισι τοῦδε τοῦ γάμου τάλαντον ἀργυρίου ἐκάστῳ δωρεὴν δίδωμι τῆς ἀξιώσιος εἵνεκα τῆς ἐξ ἐμεῦ γῆμαι καὶ τῆς ἐξ οἴκου ἀποδημίας, τῷ δὲ Ἀλκμέωνος Μεγακλείῃ ἐγγυῶ παῖδα τὴν ἐμὴν Ἀγαρίστην νόμοισι τοῖσι Ἀθηναίων. φαμένου δὲ ἐγγυᾶσθαι Μεγακλέος ἐκεκύρωτο ὁ γάμος Κλεισθένει. ἀμφὶ μὲν κρίσι τῶν μνηστήρων τοσαῦτα 131 ἐγένετο, καὶ οὕτω Ἀλκμεωνίδαί ἐβῶσθησαν ἐνὰ τὴν Ἑλλάδα. τούτων δὲ συνοικησάντων γίνεται Κλεισθένης τε ὁ τὰς φυλὰς καὶ τὴν δημοκρατίην Ἀθηναίοισι καταστήσας, ἔχων τὸ οὖνομα ἀπὸ τοῦ μητροπάτορος

τοῦ Σικωνίου· οὗτός τε δὴ γίνεται Μεγακλείς καὶ Ἰπποκράτης, ἐκ δὲ Ἰπποκράτους Μεγακλῆς τε ἄλλος καὶ Ἀγαρίστη ἄλλη, ἀπὸ τῆς Κλεισθένους Ἀγαρίστης ἔχουσα τὸ οὖνομα, ἣ συνοικήσασά τε Ξανθίπῳ τῷ Ἀρίφρονος καὶ ἔγκυος ἐοῦσα εἶδε ὕψιν ἐν τῷ ὕπνῳ, ἐδόκεε δὲ λέοντα τεκεῖν· καὶ μετ' ὀλίγας ἡμέρας τίκτει Περικλέα Ξανθίπῳ.

- 132 ΜΕΤΑ δὲ τὸ ἐν Μαραθῶνι τρῶμα γενόμενον Μιλτιάδης, καὶ πρότερον εὐδοκιμῶν παρὰ Ἀθηναίοισι, τότε μᾶλλον αὖξετο. αἰτήσας δὲ νέας ἐβδομήκοντα καὶ στρατιὴν τε καὶ χρήματα Ἀθηναίους, οὐ φράσας σφι ἐπ' ἣν ἐπιστρατεύσεται χώραν, ἀλλὰ φὰς αὐτοὺς καταπλουτιεῖν ἣν οἱ ἔπωνται· ἐπὶ γὰρ χώραν τοιαύτην δὴ τινα ἄξιον ὅθεν χρυσὸν εὐπετέως ἄφθονον οἰδονται· λέγων τοιαῦτα αἶτες τὰς νέας. Ἀθηναῖοι δὲ
- 133 τοῦτοισι ἐπαερθέντες παρέδοσαν. παραλαβὼν δὲ ὁ Μιλτιάδης τὴν στρατιὴν ἔπλεε ἐπὶ Πάρον, πρόφασιν ἔχων ὥς οἱ Πάριοι ὑπῆρξαν πρότεροι στρατευόμενοι τριήρεϊ ἐς Μαραθῶνα ἅμα τῷ Πέρσῃ. τοῦτο μὲν δὴ πρόσχημα λόγου ἦν, ἀτὰρ τινα καὶ ἔγκοτον εἶχε τοῖσι Παρίοισι διὰ Λυσαγόρην τὸν Τισίεω, ἐόντα γένος Πάριον, διαβαλόντα μιν πρὸς Ὑδάρνεα τὸν Πέρσῃ. ἀπικόμενος δὲ ἐς τὴν ἔπλεε ὁ Μιλτιάδης τῇ στρατιῇ ἐπολιόρκεε Παρίους κατειλημένους ἐντὸς τείχεος, καὶ ἐσπέμπων κήρυκα αἶτες ἑκατὸν τάλαντα, φὰς, ἣν μὴ οἱ δῶσι, οὐκ ἀπαναστήσειν τὴν στρατιὴν πρὶν ἢ ἐξέλῃ σφέας. οἱ δὲ Πάριοι ὅπως μὲν τι δώσουσι Μιλτιάδῃ ἀργύριον οὐδὲ διενοεῦντο, οἱ δὲ ὅπως διαφυλάξουσιν τὴν πόλιν, τοῦτο ἐμηχανῶντο, ἄλλα τε ἐπιφραζόμενοι καὶ τῇ μάλιστα ἔσκε ἐκάστοτε ἐπίμαχον

τοῦ τείχεος, τοῦτο ἅμα νυκτὶ ἐξηίρετο διπλήσιον τοῦ ἀρχαίου. ἐς μὲν δὲ τοσοῦτο τοῦ λόγου οἱ πάντες 134 Ἕλληνες λέγουσι, τὸ ἐνθεῦτεν δὲ αὐτοὶ Πάριοι γενέσθαι ὧδε λέγουσι· Μιλτιάδῃ ἀπορέοντι ἐλθεῖν ἐς λόγους αἰχμάλωτον γυναῖκα, ἐοῦσαν μὲν Παρίην γένος, οὐνοῦμα δέ οἱ εἶναι Τιμοῦν, εἶναι δὲ ὑποζάκορον τῶν χθονίων θεῶν. ταύτην ἐλθοῦσαν ἐς ὕψιν Μιλτιάδεω συμβουλευῖναι, εἰ περὶ πολλοῦ ποιεέται Πάρον ἐλεῖν, τὰ ἂν αὐτῇ ὑποθῇται, ταῦτα ποιεῖν. μετὰ δὲ τὴν μὲν ὑποθέσθαι, τὸν δὲ διερχόμενον ἐπὶ τὸν κολωνὸν τὸν πρὸ τῆς πόλιος ἐόντα τὸ ἔρκος θεσμοφόρου Δήμητρος ὑπερθορεῖν, οὐ δυνάμενον τὰς θύρας ἀνοῖξαι, ὑπερθορόντα δὲ ἰέναι ἐπὶ τὸ μέγαρον ὃ τι δὴ ποιήσονται ἐντός, εἴτε κινήσονται τι τῶν ἀκινήτων εἴτε ὃ τι δὴ κοτε πρήξονται· πρὸς τῇσι θύρῃσι τε γενέσθαι καὶ πρόκατε φρίκης αὐτὸν ὑπελθούσης ὀπίσω τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἵεσθαι, καταθρώσκοντα δὲ τὴν αἵμασι τὸν μηρὸν σπασθῆναι. οἱ δὲ αὐτὸν τὸ γόνυ προσπταῖσαι λέγουσι. Μιλτιάδης μὲν νυν φλαύρως 135 ἔχων ἀπέπλεε ὀπίσω, οὔτε χρήματα Ἀθηναίοισι ἄγων οὔτε Πάρον προσκτησάμενος, ἀλλὰ πολιορκήσας τε ἔξ καὶ εἴκοσι ἡμέρας καὶ δηιώσας τὴν νῆσον. Πάριοι δὲ πυθόμενοι ὥς ἡ ὑποζάκορος τῶν θεῶν Τιμῷ Μιλτιάδῃ κατηγῆσατο, βουλόμενοί μιν ἀντὶ τούτων τιμωρήσασθαι θεοπρόπους πέμπουσι ἐς Δελφούς, ὥς σφεας ἡσυχίῃ τῆς πολιορκίας ἔσχε· ἔπεμπον δὲ ἐπειρησόμενους εἰ καταχρήσωνται τὴν ὑποζάκορον τῶν θεῶν τὴν ἐξηγησαμένην τοῖσι ἐχθροῖσι τῆς πατρίδος ἄλωσιν καὶ τὰ ἐς ἔρσενά γόνον ἄρρητα ἰρὰ ἐκφήναςαν Μιλτιάδῃ. ἡ δὲ Πυθίη οὐκ ἔα, γὰρ οὐ Τιμοῦν εἶναι

τὴν αἰτίην τούτων, ἀλλὰ δεῖν γὰρ Μιλτιάδεα τελευτᾶν μὴ εὖ, φανῆναί οἱ τῶν κακῶν κατηγορούμενον. Παροίσι
 136 μὲν δὴ ταῦτα ἡ Πυθίη ἔχρησε· Ἀθηναῖοι δὲ ἐκ Πάρου Μιλτιάδεα ἀπονοστήσαντα ἔσχον ἐν στόμασι, οἳ τε ἄλλοι καὶ μάλιστα Ξάνθιππος ὁ Ἀρίφρωνος, ὅς θανάτου ὑπαγαγὼν ὑπὸ τὸν δῆμον Μιλτιάδεα ἐδίωκε τῆς Ἀθηναίων ἀπάτης εἵνεκεν. Μιλτιάδης δὲ αὐτὸς μὲν παρεὼν οὐκ ἀπελογέετο (ἦν γὰρ ἀδύνατος ὥστε σηπομένου τοῦ μηροῦ, προκειμένου δὲ αὐτοῦ ἐν κλίνῃ ὑπεραπελογέοντο οἱ φίλοι, τῆς μάχης τε τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης πολλὰ ἐπιμεμνημένοι καὶ τὴν Αἴμνον αἵρεσιν, ὡς ἔλων Αἴμνον τε καὶ τισάμενος τοὺς Πελασγοὺς παρέδωκε Ἀθηναίοισι. προσγενομένου δὲ τοῦ δήμου αὐτῷ κατὰ τὴν ἀπόλυσιν τοῦ θανάτου, ζημιώσαντος δὲ κατὰ τὴν ἀδικίην πεντήκοντα τάλαντοισι, Μιλτιάδης μὲν μετὰ ταῦτα σφακελίσαντός τε τοῦ μηροῦ καὶ σαπέντος τελευτᾷ, τὰ δὲ πεντήκοντα τάλαντα ἐξέτισε ὁ παῖς αὐτοῦ Κίμων.

137 Αἴμνον δὲ Μιλτιάδης ὁ Κίμωνος ὧδε ἔσχε· Πελασγοὶ ἐπεῖτε ἐκ τῆς Ἀττικῆς ὑπὸ Ἀθηναίων ἐξεβλήθησαν, εἴτε ὧν δὴ δικαίως εἴτε ἀδίκως· τοῦτο γὰρ οὐκ ἔχω φράσαι, πλὴν τὰ λεγόμενα, ὅτι Ἐκαταῖος μὲν ὁ Ἡγησάνδρου ἔφησε ἐν τοῖσι λόγοισι λέγων ἀδίκως· ἐπεῖτε γὰρ ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους τὴν χώραν, τὴν σφι ὑπὸ τὸν Ὑμησσὸν εἶδον ἔδοσαν οἰκῆσαι μισθὸν τοῦ τείχεος τοῦ περὶ τὴν ἀκρόπολιν κοτε ἑληλαμένου, ταύτην ὡς ἰδεῖν τοὺς Ἀθηναίους ἐξεργασμένην εὖ, τὴν πρότερον εἶναι κακὴν τε καὶ τοῦ μηδενὸς ἀξίην, λαβεῖν φθόρον τε καὶ ἥμερον τῆς γῆς, καὶ οὕτω ἐξελαύνειν αὐτοὺς οὐδεμίαν ἄλλην πρόφασιν προῖσχομένους

τοὺς Ἀθηναίους. ὥς δὲ αὐτοὶ Ἀθηναῖοι λέγουσι, δι-
 καίως ἐξελάσαι. κατοικημένους γὰρ τοὺς Πελασγούς
 ὑπὸ τῷ Ὑμησῶ ἐνθεῦτεν ὀρμωμένους ἀδικεῖν τάδε·
 φοιτᾶν γὰρ αἰεὶ τὰς σφετέρας θυγατέρας [τε καὶ τοὺς
 παῖδας] ἐπ' ὕδωρ ἐπὶ τὴν Ἑννεάκρουνον· οὐ γὰρ
 εἶναι τοῦτον τὸν χρόνον σφίσι καὶ οὐδὲ τοῖσι ἄλλοισι
 Ἑλλήσι οἰκέτας· ὅπως δὲ ἔλθοιεν αὗται, τοὺς Πελα-
 σγούς ὑπὸ ὕβριός τε καὶ ὀλιγωρίας βιάσθαι σφέας.
 καὶ ταῦτα μέντοι σφι οὐκ ἀποχρᾶν ποιεῖν, ἀλλὰ τέλος
 καὶ ἐπιβουλεύοντας ἐπιχειρήσειν φανῆναι ἐπ' αὐτο-
 φώρῳ. ἐαυτοὺς δὲ γενέσθαι τοσοῦτῳ ἐκείνων ἄνδρας
 ἀμείνονας, ὅσῳ παρεὸν αὐτοῖσι ἀποκτεῖναι τοὺς Πε-
 λασγούς, ἐπεὶ σφεας ἔλαβον ἐπιβουλεύοντας, οὐκ ἐθε-
 λῆσαι, ἀλλὰ σφι προειπεῖν ἐκ τῆς γῆς ἐξιέναι. τοὺς
 δὲ οὕτω δὴ ἐκχωρήσαντας ἄλλα τε σχεῖν χωρία καὶ
 δὴ καὶ Ἀῆμνον. ἐκεῖνα μὲν δὴ Ἑκαταῖος ἔλεξε, ταῦτα
 δὲ Ἀθηναῖοι λέγουσι. οἱ δὲ Πελασγοὶ οὗτοι Ἀῆμνον 138
 τότε νεμόμενοι καὶ βουλόμενοι τοὺς Ἀθηναίους τιμω-
 ρήσασθαι, εὖ τε ἐξεπιστάμενοι τὰς Ἀθηναίων ὁρτάς,
 πεντηκοντέρους κτησάμενοι ἐλόγησαν Ἀρτέμιδι ἐν Βραν-
 ρῶνι ἀγούσας ὁρτὴν τὰς τῶν Ἀθηναίων γυναῖκας, ἐν-
 θεῦτεν δὲ ἀρπάσαντες τοιῶν πολλὰς οἷχοντο ἀπο-
 πλέοντες καὶ σφεας ἐς Ἀῆμνον ἀγαγόντες παλλακὰς
 εἶχον. ὥς δὲ τέκνων αὗται αἱ γυναῖκες ὑπεπλήσθη-
 σαν, γλῶσσαν τε τὴν Ἀττικὴν καὶ τρόπους τοὺς Ἀθη-
 ναίων ἐδίδασκον τοὺς παῖδας. οἱ δὲ οὔτε συμμίσγε-
 σθαι τοῖσι ἐκ τῶν Πελασγίδων γυναικῶν παισὶ ᾔθελον.
 εἴ τε τύπτοιτό τις αὐτῶν ὑπ' ἐκείνων τινός. ἐβοήθειον
 τε πάντες καὶ ἐτιμώρεον ἀλλήλοισι· καὶ δὴ καὶ ἄρχειν
 τε τῶν παίδων οἱ παῖδες ἐδικαίευν καὶ πολλῶ ἐπεκρά-

τεον. μαθόντες δὲ ταῦτα οἱ Πελασγοὶ ἑωντοῖσι λό-
 γους ἐδίδονσαν· καὶ σφι βουλευομένοισι δεινόν τι ἐσ-
 ἐδυνε, εἰ δὴ διακρινώσκειεν σφίσι τε βοηθέειν οἱ
 παῖδες πρὸς τῶν κουριδιέων γυναικῶν τοὺς παῖδας
 καὶ τούτων αὐτίκα ἄρχειν πειρώατο, τί δὴ ἄνθρω-
 θέντες δῆθεν ποιήσουσι. ἐνθαῦτα ἔδοξέ σφι κτείνειν
 τοὺς παῖδας τοὺς ἐκ τῶν Ἀττικέων γυναικῶν. ποιεῦσι
 δὴ ταῦτα, προσκαπολλύουσι δὲ σφεων καὶ τὰς μητέρας.
 ἀπὸ τούτου δὲ τοῦ ἔργου καὶ τοῦ προτέρου τούτων,
 τὸ ἐργάσαντο αἱ γυναῖκες τοὺς ἅμα Θόαντι ἄνδρας
 σφετέρους ἀποκτείνασαι, νενόμισται ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα
 139 τὰ σχέτλια ἔργα πάντα Λήμνια καλέεσθαι. ἀποκτεί-
 νασι δὲ τοῖσι Πελασγοῖσι τοὺς σφετέρους παῖδας τε
 καὶ γυναῖκας οὔτε γῇ καρπὸν ἔφερε οὔτε γυναῖκές
 τε καὶ ποῖμαι ὁμοίως ἔτικτον καὶ πρὸ τοῦ. πιεζό-
 μενοι δὲ λιμῷ καὶ ἀπαιδίῃ ἐς Δελφοὺς ἔπεμπον
 λύσιν τινὰ αἰτησόμενοι τῶν παρεόντων κακῶν. ἡ δὲ
 Πυθίη σφέας ἐκέλευε Ἀθηναίοισι δίκας διδόναι ταύ-
 τας τὰς ἂν αὐτοὶ Ἀθηναῖοι δικάσωσι. ἦλθόν τε δὴ
 ἐς τὰς Ἀθήνας οἱ Πελασγοὶ καὶ δίκας ἐπαγγέλλοντο
 βουλόμενοι διδόναι παντὸς τοῦ ἀδικήματος. Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ἐν τῷ πρυτανηίῳ κλίνην στρώσαντες ὡς
 εἶχον κάλλιστα καὶ τράπεζαν ἐπιπλήν ἁγαθῶν πάν-
 των παραθέντες ἐκέλευον τοὺς Πελασγοὺς τὴν χώραν
 σφίσι παραδιδόναι οὕτω ἔχουσιν. οἱ δὲ Πελασγοὶ
 ὑπολαβόντες εἶπαν· Ἐπεὰν βορέῃ ἀνέμῳ αὐτημερὸν
 ἐξανύσῃ νηῦς ἐκ τῆς ὑμετέρης ἐς τὴν ἡμετέραν, τότε
 παραδώσομεν, [τοῦτο εἶπαν] ἐπισταμενοι τοῦτο εἶναι
 ἀδύνατον γενέσθαι· ἡ γὰρ Ἀττικὴ πρὸς νότον κέεται
 140 πολλὸν τῆς Λήμνου. τότε μὲν τοσαῦτα· ἔτεσι δὲ

κάρτα πολλοῖσι ὕσπερον·τούτων, ὥς ἡ Χερσόνησος
 ἢ ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐγένετο ὑπὸ Ἀθηναίοισι, Μιλτιά-
 δης ὁ Κίμωνος ἐτησιέων ἀνέμων κατεστηκότων νηὶ
 κατανύσας ἐξ Ἑλαιοῦντος τοῦ ἐν Χερσονήσῳ ἐς τὴν
 Ἀῆμνον προηγόρευε ἐξιέναι ἐκ τῆς νήσου τοῖσι Πε-
 λασγοῖσι, ἀναμιμνήσκων σφέας τὸ χρηστήριον, τὸ
 οὐδαμὰ ἥλπισαν σφίσι Πελασγοὶ ἐπιτελέεσθαι. Ἡφαι-
 στιέες μὲν νυν ἐπείθοντο, Μυριναῖοι δὲ οὐ συγγι-
 νωσκόμενοι εἶναι τὴν Χερσόνησον Ἀττικὴν ἐπολιορ-
 κέοντο, ἐς ὃ καὶ οὗτοι παρέστησαν. οὕτω δὲ τὴν
 Ἀῆμνον ἔσχον Ἀθηναῖοι τε καὶ Μιλτιάδης.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΒΔΟΜΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΠΟΛΥΜΝΙΑ.

- 1 ΕΠΕΙ ΔΕ ἡ ἀγγελίη ἀπίκετο περὶ τῆς μάχης τῆς ἐν Μαραθῶνι γενομένης παρὰ βασιλέα Δαρείου τὸν Ὑστάσπεος καὶ πρὶν μεγάλως κεχαραγμένον τοῖσι Ἀθηναίοισι διὰ τὴν ἐς Σάρδις ἐσβολήν, καὶ δὴ καὶ τότε πολλῷ τε δεινότερα ἐποίηε καὶ μᾶλλον ὥρμητο στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. καὶ αὐτίκα μὲν ἐπηγγέλλετο πέμπων ἀγγέλους κατὰ πόλιν ἐτοιμάζειν στρατιήν, πολλῷ πλέω ἐπιτάσσων ἐκάστοισι ἢ πρότερον παρεῖχον, καὶ νέας τε καὶ ἵππους καὶ σῆτον [καὶ πλοῖα]. τούτων δὲ περιαγγελλομένων ἡ Ἀσίῃ ἐδονέετο ἐπὶ τρία ἔτα, καταλεγομένων τε τῶν ἀρίστων ὡς ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσομένων καὶ παρασκευαζομένων. τετάρτῳ δὲ ἔτει Αἰγύπτιοι ὑπὸ Καμβύσειω δουλωθέντες ἀπέστησαν ἀπὸ Περσέων. ἐνθαῦτα δὴ καὶ μᾶλλον ὥρμητο καὶ
- 2 ἐπ' ἀμφοτέρους στρατεύεσθαι. στελλομένου δὲ Δαρείου ἐπ' Αἴγυπτον καὶ Ἀθήνας τῶν παίδων αὐτοῦ στάσις ἐγένετο μεγάλη περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς δεῖ μιν ἀποδέξαντα βασιλέα κατὰ τὸν Περσέων νόμον οὕτω στρατεύεσθαι. ἦσαν γὰρ Δαρεῖω καὶ πρότερον ἢ βασιλεῦσαι γεγονότες τρεῖς παῖδες ἐκ τῆς προτέρης γυναικός,

Γωβρύεω θυγατρὸς, καὶ βασιλεύσαντι ἐξ Ἀτόσσης τῆς
Κύρου ἕτεροι τέσσαρες. τῶν μὲν δὴ προτέρων ἐπρέ-
σβευε Ἀρτοβαζάνης, τῶν δὲ ἐπιγενομένων Ξέρξης. ἔόν-
τες δὲ μητρὸς οὐ τῆς αὐτῆς ἐστασίαζον, ὁ μὲν Ἀρτο-
βαζάνης κατ' ὃ τι πρεσβύτατός τε εἶη παντὸς τοῦ
γόνου καὶ ὅτι νομιζόμενον εἶη πρὸς πάντων ἀνθρώ-
πων τὸν πρεσβύτατον τὴν ἀρχὴν ἔχειν, Ξέρξης δὲ ὡς
Ἀτόσσης τε παῖς εἶη τῆς Κύρου θυγατρὸς καὶ ὅτι
Κῦρος εἶη ὁ κτησάμενος τοῖσι Πέρσῃσι τὴν ἐλευθε-
ρίην. Δαρείου δὲ οὐκ ἀποδεικνυμένου καὶ γνώμην α
ἐνύγκανε κατὰ τῷτο τούτοις καὶ Δημάρετος ὁ Ἀρί-
στινος ἀναβεβηκὼς ἐς Σοῦσα, ἐστερημένος τε τῆς ἐν
Σπάρτῃ βασιλείης καὶ φυγὴν ἐπιβαλὼν ἑαυτῷ ἐκ
Λακεδαιμόνος. οὗτος ὦν ἦρ πυθόμενος τῶν Δαρείου
παιδῶν τὴν διαφορὴν, ἐλθὼν, ὡς ἡ φάτις μιν ἔχει,
Ξέρξῃ συνεβούλευε λέγειν πρὸς τοῖσι ἔλεγε ἔπεσι, ὡς
αὐτὸς μὲν γένοιτο Δαρεῖω ἤδη βασιλεύοντι καὶ ἔχοντι
τὸ Περσέων κράτος, Ἀρτοβαζάνης δὲ ἔτι ἰδιώτῃ ἐόντι
Δαρεῖω· οὐκ ὦν οὔτε οἶκός εἶη οὔτε δίκαιον ἄλλον
τινὰ τὸ γέρας ἔχειν πρὸ ἑαυτοῦ, ἐπεὶ γε καὶ ἐν Σπάρτῃ,
ἔφη ὁ Δημάρετος ὑποτιθέμενος, οὕτω νομίζεσθαι, ἦν
οἱ μὲν προγεγονότες ἔωσι πρὶν ἢ τὸν πατέρα σφέων
βασιλεῦσαι, ὁ δὲ βασιλεύοντι ὑψίγονος ἐπιγένῃται, τοῦ
ἐπιγενομένου τὴν ἐκδεξιν τῆς βασιλείης γίνεσθαι. χρη-
σαμένου δὲ Ξέρξεω τῇ Δημαρήτου ὑποθήκῃ γνοὺς ὁ
Δαρεῖος ὡς λέγοι δίκαια βασιλέα μιν ἀπέδεξε. δο-
κέειν δέ μοι. καὶ ἄνευ ταύτης τῆς ὑποθήκης βασιλεῦ-
σαι ἂν Ξέρξης· ἡ γὰρ Ἀτοσσα εἶχε τὸ πᾶν κράτος.
ἀποδέξας δὲ βασιλέα Πέρσῃσι Ξέρξην Δαρεῖος ὁρμᾶτο α
στρατεῦσθαι. ἀλλὰ γὰρ μετὰ ταῦτά τε καὶ Αἰγύπτου

ἀπόστασιν τῷ ὑστέρῳ ἔτεϊ παρασχευαζόμενον συνήνεικε
 αὐτὸν Δαρεῖον, βασιλεύσαντα τὰ πάντα ἔξ τε καὶ τριή-
 κοντα ἔτα, ἀποθανεῖν, οὐδέ οἱ ἐξεγένετο οὔτε τοὺς
 ἀπεστεῶτας Αἰγυπτίους οὔτε Ἀθηναίους τιμωρήσασθαι.
 ἀποθανόντος δὲ Δαρείου ἡ βασιληὴ ἀνεχώρησε ἐς τὸν
 6 παῖδα τὸν ἐκείνου Ξέρξην. ὁ τοίνυν Ξέρξης ἐπὶ μὲν
 τὴν Ἑλλάδα οὐδαμῶς πρόθυμος ἦν κατ' ἀρχὰς στρα-
 τεύεσθαι, ἐπὶ δὲ Αἴγυπτον ἐποιέετο στρατιῆς ἄγεσθαι.
 παρὼν δὲ καὶ δυνάμενος παρ' αὐτῷ μέγιστον Περ-
 σέων Μαροδόσιος ὁ Γωβρύεω, ὃς ἦν Ξέρξης μὲν ἀνε-
 ψιός, Δαρείου δὲ ἀδελφεῆς παῖς, τοιούτου λόγου εἶχετο,
 λέγων· Δέσποτα, οὐκ οἰκός ἐστι Ἀθηναίους ἐργασα-
 μένους πολλὰ δὴ κακὰ Πέρσας μὴ οὐ δοῦναι δίκην
 τῶν ἐποίησαν. ἀλλ' εἰ τὸ μὲν νῦν ταῦτα πρίσσοις τά
 περ ἐν χειρὶ ἔχεις· ἡμερώσας δὲ Αἴγυπτον τὴν ἐξ-
 υβρίσασαν στρατηλάτεε ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἵνα λόγος τέ
 σε ἔξη πρὸς ἀνθρώπων ἀγαθὸς καὶ τις ὕστερον φη-
 λάσσηται ἐπὶ γῆν τὴν σὴν στρατεύεσθαι. οὗτος μὲν
 οἱ ὁ λόγος ἦν τιμωρός, τοῦδε δὲ τοῦ λόγου παρενθή-
 κην ποιέεσκετο τήνδε, ὥς ἡ Εὐρώπη περικαλλῆς χώρα
 καὶ δένδρεα παντοῖα φέρει τὰ ἡμερα, ἀρετὴν τε ἄκρη,
 6 βασιλεῖ τε μούνῳ θνητῶν ἀξίῃ ἐκτῆσθαι. ταῦτα ἔλεγε
 οἷα νεωτέρων ἔργων ἐπιθυμητῆς ἔων καὶ θέλων αὐτὸς
 τῆς Ἑλλάδος ὑπαρχος εἶναι. χρόνῳ δὲ κατεργάσατό τε
 καὶ ἀνέπεισε Ξέρξην ὥστε ποιεῖν ταῦτα· συνέλαβε γὰρ
 καὶ ἄλλα οἱ σύμματα γενόμενα ἐς τὸ πεῖθεσθαι Ξέρξην.
 τοῦτο μὲν ἀπὸ τῆς Θεσσαλίας παρὰ τῶν Ἀλευαδέων
 ἀπιγμένοι ἄγγελοι ἐπεκαλέοντο βασιλεῖα πῶσαν προθυ-
 μίην παρεχόμενοι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα (οἱ δὲ Ἀλευάδαι
 οὗτοι ἦσαν Θεσσαλίας βασιλεῖς), τοῦτο δὲ Πεισιστρα-

τιδέων οἱ ἀναβεβηκόηες ἐς Σοῦσα, τῶν τε αὐτῶν λόγων
 ἐχόμενοι τῶν καὶ Ἀλευάδαι, καὶ δὴ τι πρὸς τούτοις
 ἔτι πλέον προσωρέγοντό οἱ. ἔχοντες Ὀνομάκριτον,
 ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην χρη-
 σμῶν τῶν Μουσαίου, ἀνεβεβήκεσαν, τὴν ἔχθρην προ-
 καταλυσάμενοι· ἐξηλάσθη γὰρ ὑπὸ Ἰππάρχου τοῦ Πει-
 σιστρατοῦ ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων, ἐπ' αὐτοφώρῳ
 ἀλούς ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἐρμιονέος ἐμποιέων ἐς τὰ Μου-
 σαίου χρησμὸν ὡς αἰ ἐπὶ Αἴμνῳ ἐπικείμεναι νῆσοι
 ἀφανιζοίατο κατὰ τῆς θαλάσσης. διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ
 Ἰππαρχος, πρότερον χρεώμενος τὰ μάλιστα. τότε δὲ
 συναναβὰς ὁκως ἀπίκοιτο ἐς ὄψιν τὴν βασιλέως, λεγόν-
 των τῶν Πεισιστρατιδέων περὶ αὐτοῦ σεμνοὺς λόγους
 κατέλεγε τῶν χρησμῶν· εἰ μὲν τι ἐνέοι σφάλμα φέρον
 τῷ βαρβάρῳ, τῶν μὲν ἔλεγε οὐδέν, ὁ δὲ τὰ εὐτυχέ-
 στατα ἐκλεγόμενος ἔλεγε, τὸν τε Ἑλλήσποντον ὡς ξευ-
 χθῆναι χρεὸν εἶη ὑπ' ἀνδρὸς Πέρσεω, τὴν τε ἔλασιν
 ἐξηγεόμενος. οὗτός τε δὴ χρησμοῦδέων προσεφέρετο,
 καὶ οἱ τε Πεισιστρατίδαι καὶ οἱ Ἀλευάδαι γνώμας
 ἀποδεικνύμενοι. ὡς δὲ ἀνεγνώσθη Ξέρξης στρατεύε- 7
 σθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐνθαῦτα δευτέρῳ μὲν ἔτει μετὰ
 τὸν θάνατον τὸν Δαρείου πρῶτα στρατιὴν ποιεῖται
 ἐπὶ τοὺς ἀπεστεῶτας. τούτους μὲν νυν καταστρεψά-
 μενος καὶ Αἴγυπτον πᾶσαν πολλὸν δουλοτέρην ποιήσας
 ἢ ἐπὶ Δαρείου ἦν, ἐπιτράπει Ἀχαιμένει, ἀδελφεῷ μὲν
 ἑωυτοῦ, Δαρείου δὲ παιδί. Ἀχαιμένεια μὲν νυν ἐπι-
 τροπεύοντα Αἰγύπτου χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσε Ἰνά-
 ρως ὁ Ψαμμητίχου ἀνὴρ Αἴβυς. Ξέρξης δὲ μετὰ 8
 Αἰγύπτου ἄλωσιν ὡς ἔμελλε ἐς χεῖρας ἄξεσθαι τὸ
 στράτευμα τὸ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, σύλλογον ἐπὶ κλητον

Περσέων τῶν ἀρίστων ἐποιέετο, ἵνα γνώμας τε πύθη-
ταί σφεων καὶ αὐτὸς ἐν πᾶσι εἴπῃ τὰ θέλει. ὥς δὲ
α συνελέχθησαν, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· Ἄνδρες Πέρσαι,
οὔτ' αὐτὸς κατηγήσομαι νόμον τόνδε ἐν ὑμῖν τιθεὶς
παραδεξάμενός τε αὐτῷ χρήσομαι. ὥς γὰρ ἐγὼ πυν-
θάνομαι τῶν πρεσβυτέρων, οὐδαμὰ κω ἡτρεμίσαμεν,
ἐπεῖτε παρελάβομεν τὴν ἡγεμονίην τήνδε παρὰ Μήδων,
Κύρου κατελόντος Ἀστυάγεα· ἀλλὰ θεὸς τε οὕτω ἄγει
καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πολλὰ ἐπέπουσι συμφέρεται ἐπὶ τὸ
ἄμεινον. τὰ μὲν νυν Κῦρός τε καὶ Καμβύσης πατήρ
τε ἐμὸς Δαρεῖος κατεργάσαντο καὶ προσεκτήσαντο ἔθνεα,
ἐπισταμένοισι εὖ οὐκ ἂν τις λέγοι. ἐγὼ δὲ ἐπεῖτε παρ-
έλαβον τὸν θρόνον τοῦτον, ἐφρόντιζον ὅπως μὴ λεί-
ψομαι τῶν πρότερον γενομένων ἐν τιμῇ τῇδε μηδὲ
ἐλάσσω προσκτιήσομαι δύναμιν Πέρσῃσι· φροντίζων δὲ
εὐρίσκω ἅμα μὲν κῦδος ἡμῖν προσγινόμενον χώραν τε
τῆς νῦν ἐκτίμεθα οὐκ ἐλάσσονα οὐδὲ φλαυροτέρην
παμφορωτέρην τε, ἅμα δὲ τιμωρίην τε καὶ τίσιν γινο-
μένην. διὸ ὑμέας νῦν ἐγὼ συνέλεξα, ἵνα τὸ νοέω
β πρήσσειν ὑπερθέωμαι ὑμῖν. μέλλω ξεύξας τὸν Ἑλλή-
σποντον ἐλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἐπὶ τὴν Ἑλ-
λάδα, ἵνα Ἀθηναίους τιμωρήσωμαι ὅσα δὴ πεποιήκασι
Πέρσας τε καὶ πατέρα τὸν ἐμόν. ὥρᾱτε μὲν νυν καὶ
Δαρεῖον ἰθύνοντα στρατεύεσθαι ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τοῦ-
τους. ἀλλ' ὁ μὲν τετελεύτηκε καὶ οὐκ ἐξεγένετό οἱ
τιμωρήσασθαι· ἐγὼ δὲ ὑπὲρ τε ἐκείνου καὶ τῶν ἄλ-
λων Περσέων οὐ πρότερον παύσομαι πρὶν ἢ ἐλῶ τε
καὶ πυρώσω τὰς Ἀθήνας, οἳ γε ἐμὲ καὶ πατέρα τὸν
ἐμὸν ὑπῆρξαν ἄδικα ποιεῦντες. πρῶτα μὲν ἐς Σάρδις
ἐλθόντες ἅμα Ἀρισταγόρῃ τῷ Μιλησίῳ, δούλῳ δὲ

ἡμετέρω, [ἀπικόμενοι] ἐνέπρησαν τὰ τε ἄλσεα καὶ τὰ
 ἰρά· δεύτερα δὲ ἡμᾶς οἷα ἔρξαν ἐς τὴν σφετέρην
 ἀποβάντας, ὅτε Δαῖτις τε καὶ Ἄρταφρένης ἐστρατήγεον,
 ἐπίστασθῆ κου πάντες. τούτων μέντοι εἵνεκα ἀνά- γ
 τημαι ἐπ' αὐτοὺς στρατεύεσθαι, ἀγαθὰ δὲ ἐν αὐτοῖσι
 τοσάδε ἀνενδρίσκω λογιζόμενος· εἰ τούτους τε καὶ τοὺς
 τούτοισι πλησιοχώρους καταστρεψόμεθα, οἷ Πέλοπος
 τοῦ Φρυγὸς νέμονται χώραν, γῆν τὴν Περσίδα ἀπο-
 δέξομεν τῷ Διὸς αἰθέρι ὁμουρέουσιν. οὐ γὰρ δὴ
 χώραν γε οὐδεμίαν κατόψεται ἥλιος ὕμουρον ἐοῦσαν
 τῇ ἡμετέρῃ, ἀλλὰ σφεας πάσας ἐγὼ ἅμα ὑμῖν μίαν
 χώραν θήσω, διὰ πάσης διεξεληθὼν τῆς Εὐρώπης.
 πυνθάνομαι γὰρ ὧδε ἔχειν, οὔτε τινὰ πόλιν ἀνδρῶν
 οὐδεμίαν οὔτε ἔθνος οὐδὲν ἀνθρώπων ὑπολείπεσθαι,
 τὸ ἡμῖν οἷόν τε ἔσται ἐλθεῖν ἐς μάχην, τούτων τῶν
 κατέλεξα ὑπεξαριρημένων. οὕτω οἷ τε ἡμῖν αἴτιοι
 ἔξουσι δούλιον ζυγὸν οἷ τε ἀναίτιοι. ὑμεῖς δ' ἂν μοι δ
 τάδε ποιέοντες χαρίζοισθε. ἐπεὰν ὑμῖν σημήνω τὸν
 χρόνον ἐς τὸν ἥκειν δεῖ, προθυμῶς πάντα τινὰ ὑμέων
 χρήσει παρεῖναι· ὅς ἂν δὲ ἔχων ἥκη παρσκευασμένον
 στρατὸν κάλλιστα, δώσω οἷ δῶρα τὰ τιμιώτατα νομί-
 ζεται εἶναι ἐν ἡμετέρου. ποιητέα μὲν νυν ταῦτά ἐστι
 οὕτω· ἵνα δὲ μὴ ἰδιοβουλέειν ὑμῖν δοκέω, τίθημι τὸ
 προῆγμα ἐς μέσον, γνώμην κελεύων ὑμέων τὸν βουλό-
 μενον ἀποφαίνεσθαι. ταῦτα εἶπας ἐπαύετο. μετ' αὐτὸν 9
 δὲ Μαρδόνιος ἔλεγε· ὦ δέσποτα, οὐ μοῦνον εἰς τῶν
 γενομένων Περσέων ἄριστος, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐσομένων,
 ὅς τὰ τε ἄλλα λέγων ἐπὶ κεο ἄριστα καὶ ἀληθέστατα
 καὶ Ἰωνας τοὺς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κατοικημένους οὐκ
 ἐάσεις καταγελάσαι ἡμῖν ἔοντας ἀναξίους. καὶ γὰρ

δεινὸν ἂν εἴη προῆγμα, εἰ Σάκας μὲν καὶ Ἰνδοὺς καὶ
 Αἰθίοπας τε καὶ Ἀσσυρίους ἄλλῃ τε ἔθνεα πολλὰ καὶ
 μεγάλα ἀδικήσαντα Πέρσας οὐδέν, ἀλλὰ δύναιμι προσ-
 κτᾶσθαι βουλόμενοι, καταστρεψάμενοι δούλους ἔχομεν,
 Ἕλληνας δὲ ὑπάρξαντας ἀδικίης οὐ τιμωρησόμεθα.
 τί δείσαντες; κοίην πλήθους συστροφήν; κοίην δὲ
 α χρημάτων δύναιμι; τῶν ἐπιστάμεθα μὲν τὴν μάχην,
 ἐπιστάμεθα δὲ τὴν δύναιμι ἐοῦσαν ἀσθενέα· ἔχομεν
 δὲ αὐτῶν παῖδας καταστρεψάμενοι, τούτους οἱ ἐν τῇ
 ἡμετέρῃ κατοικημένοι Ἴωνές τε καὶ Αἰολέες καὶ Δω-
 ριέες καλέονται. ἐπειρήθην δὲ καὶ αὐτὸς ἤδη ἐπελαύ-
 νων ἐπὶ τοὺς ἄνδρας τούτους ὑπὸ πατρὸς τοῦ σοῦ
 κελευσθεῖς, καὶ μοι μέχρι Μακεδονίης ἐλάσαντι καὶ
 β ὀλίγον ἀπολιπόντι ἐς αὐτὰς Ἀθήνας ἀπικέσθαι οὐδεὶς
 ἦντιώθη ἐς μάχην. καίτοι [γε] ἐώθασι Ἕλληνες, ὥς
 πυνθάνομαι, ἀβουλότατα πολέμους ἴστασθαι ὑπὸ τε
 ἀγνωμοσύνης καὶ σκαιότητος. ἐπεὰν γὰρ ἀλλήλοισι
 πόλεμον προείπωσι, ἐξευρόντες τὸ κάλλιστον χωρίον
 καὶ λειότατον, ἐς τοῦτο κατιόντες μάχονται, ὥστε σὺν
 κακῷ μεγάλῳ οἱ νικῶντες ἀπαλλάσσονται· περὶ δὲ τῶν
 ἐσσομένων οὐδὲ λέγω ἀρχήν, ἐξώλεες γὰρ δὴ γίνον-
 ται. τοὺς χρῆν, ἐόντας ὁμογλώσσους, κήρυξί τε δια-
 χρεωμένους καὶ ἀγγέλοισι καταλαμβάνειν τὰς διαφορὰς
 καὶ παντὶ μᾶλλον ἢ μάχησι· εἰ δὲ πάντως ἔδεε πολε-
 μέειν πρὸς ἀλλήλους, ἐξευρίσκειν χρῆν τῇ ἐκάτεροί εἰσι
 δυσχειρωτότατοι καὶ ταύτῃ πειρᾶν. τρόπῳ τοίνυν οὐ
 χρηστῷ Ἕλληνες διαχρεώμενοι ἐμέο ἐλάσαντος μέχρι
 γ σοὶ δὲ δὴ μέλλει τις, ὧ βασιλεῦ, ἀντιώσεσθαι πόλεμον
 προφέρων, ἄγουντι καὶ πληθὺς τὸ ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ

νέας τὰς ἀπάσας; ὥς μὲν ἐγὼ δοκέω, οὐκ ἔς τοῦτο
 θράσους ἀνήκει τὰ Ἑλλήνων πρήγματα· εἰ δὲ ἄρα ἐγὼ
 τε ψευσθείην γνώμη καὶ ἐκεῖνοι ἐπαερθέντες ἀβουλίῃ
 ἔλθοιεν ἡμῖν ἔς μάχην, μάθοιεν ἂν ὥς εἴμεν ἀνθρώ-
 πων ἄριστοι τὰ πολέμια. ἔστω δ' ὧν μηδὲν ἀπεί-
 ρητον· αὐτόματον γὰρ οὐδέν, ἀλλ' ἀπὸ πείρης πάντα
 ἀνθρώποισι φιλέει γίνεσθαι.

Μαρδόνιος μὲν τοσαῦτα ἐπιλέψας τὴν Ξέρξῃ 10
 γνώμην ἐπέπαντο· σιωπώντων δὲ τῶν ἄλλων Περσέων
 καὶ οὐ τολμώντων γνώμην ἀποδείκνυσθαι ἀντίην τῇ
 προκειμένῃ, Ἀρτιάβανος ὁ Ὑστάσπεος, πάτριος ἑὼν
 Ξέρξῃ, τῷ δὴ καὶ πίσυνος ἑὼν ἔλεγε τάδε· ὦ βασιλεῦ, α
 μὴ λεχθισέων μὲν γνωμέων ἀντιέων ἀλλήλησι οὐκ
 ἔστι τὴν ἀμείνω αἰρεόμενον ἐλέσθαι, ἀλλὰ δεῖ τῇ εἰρη-
 μένῃ χρᾶσθαι, λεχθισέων δὲ ἔστι, ὥσπερ τὸν χρυσὸν
 τὸν ἀκήρατον αὐτὸν μὲν ἐπ' ἐωυτοῦ οὐ διαγινώσκομεν,
 ἐπεὰν δὲ παρατρίψωμεν ἄλλῳ χρυσῷ, διαγινώσκομεν
 τὸν ἀμείνω. ἐγὼ δὲ καὶ πατρὶ τῷ σῷ, ἀδελφεῷ δὲ
 ἐμῷ, Δαρείῳ ἡγόρευον μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ Σκύθας,
 ἄνδρας οὐδαμῶθι γῆς ἄστὺ νέμοντας· ὁ δὲ ἐλπίζων
 Σκύθας τοὺς νομάδας καταστρέψεσθαι ἐμοί τε οὐκ
 ἐπείθετο, στρατευσάμενός τε πολλοὺς καὶ ἀγαθοὺς τῆς
 στρατιῆς ἀποβαλὼν ἀπῆλθε. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, μέλ-
 λεις ἐπ' ἄνδρας στρατεύεσθαι πολλὸν ἔτι ἀμείνονας ἢ
 Σκύθας, οἳ κατὰ θάλασσαν τε ἄριστοι καὶ κατὰ γῆν
 λέγονται εἶναι. τὸ δὲ αὐτοῖσι ἔνεστι δεινόν, ἐμέ σοι
 δίκαιόν ἐστι φράζειν. ξεύξας φῆς τὸν Ἑλλήσποντον β
 ἑλᾶν στρατὸν διὰ τῆς Εὐρώπης ἔς τὴν Ἑλλάδα. καὶ
 δὴ καὶ συνήνεικε ἦτοι κατὰ γῆν ἢ καὶ κατὰ θάλασσαν
 ἐσσωθῆναι, ἢ καὶ κατ' ἀμφοτέρα· οἱ γὰρ ἄνδρες λέ-

γονται εἶναι ἄλκιμοι, πάρεστι δὲ καὶ σταθμώσασθαι, εἰ στρατιήν γε τοσαύτην σὺν Μάτι καὶ Ἀρτάφρénéϊ ἐλθοῦσαν ἐς τὴν Ἀττικὴν χώραν μοῦνοι Ἀθηναῖοι διέφθειραν. οὐκ ὦν ἀμφοτέρῃ σφι ἐχώρησε· ἀλλ' ἦν τῇσι νηυσὶ ἐμβάλωσι καὶ νικήσαντες ναυμαχίῃ πλέωσι ἐς τὸν Ἑλλησποντον καὶ ἔπειτα λύσωσι τῇ γέφυραν, γ τοῦτο δὴ, βασιλεῦ, γίνεται δεινόν. ἐγὼ δὲ οὐδεμιῇ σοφίῃ οἰκίῃ αὐτὸς ταῦτα συμβάλλομαι, ἀλλ' οἶόν κοτε ἡμέας ὀλίγου ἐδέησε καταλαβεῖν πάθος, ὅτε πατήρ σός ξεύξας Βόσπορον τὸν Θρηίκιον, γεφυρώσας δὲ ποταμὸν Ἰστρον διέβη ἐπὶ Σκύθας. τότε παντοῖοι ἐγένοντο Σκύθαι δεόμενοι Ἰώνων λῦσαι τὸν πόρον, τοῖσι ἐπετέτραπτο ἡ φυλακὴ τῶν γεφυρέων τοῦ Ἰστρου. καὶ τότε γε Ἰστιαῖος ὁ Μιλήτου τύραννος εἰ ἐπέσπετο τῶν ἄλλων τυράννων τῇ γνώμῃ μηδὲ ἡντιώθη, διέργαστο ἂν τὰ Περσέων πράγματα. καίτοι καὶ λόγῳ ἀκοῦσαι δεινόν, ἐπ' ἀνδρὶ γε ἐνὶ πάντα τὰ βασιλέος πράγματα δ γεγενῆσθαι. σὺ ὦν μὴ βούλευ ἐς κίνδυνον μηδένα τοιοῦτον ἀπικέσθαι μηδεμιᾶς ἀνάγκης ἐούσης, ἀλλὰ ἐμοὶ πείθευ· νῦν μὲν τὸν σύλλογον τόνδε διάλυσον· αὐτίς δέ, ὅταν τοι δοκῇ, προσκεψάμενος ἐπὶ σεαυτοῦ προαγόρευε τὰ τοι δοκέει εἶναι ἄριστα. τὸ γὰρ εὖ βουλευέσθαι κέρδος μέγιστον εὐρίσκω ἐόν· εἰ γὰρ καὶ ἐναντιωθῇναί τι θέλει, βεβούλευται μὲν οὐδὲν ἦσσον εὖ, ἔσσωται δὲ ὑπὸ τῆς τύχης τὸ βούλευμα· ὁ δὲ βουλευσάμενος αἰσχροῶς, εἴ οἱ ἡ τύχη ἐπίσποιτο, εὖρημα ε εὔρηκε, ἦσσον δὲ οὐδὲν οἱ κακῶς βεβούλευται. ὁρᾷς τὰ ὑπερέχοντα ζῶα ὥς κεραυνοῖ ὁ θεὸς οὐδὲ ἐᾷ φαντάζεσθαι, τὰ δὲ σμικρὰ οὐδὲν μιν κνίζει· ὁρᾷς δὲ ὥς ἐς οἰκήματα τὰ μέγιστα αἰεὶ καὶ δένδρεα τὰ τοιαῦτα

ἀποσκήπτει τὰ βέλεα, φιλέει γὰρ ὁ θεὸς τὰ ὑπερέχοντα πάντα κολούειν. οὕτω δὲ καὶ στρατὸς πολλὸς ὑπὸ ὀλίγου διαφθείρεται κατὰ τοιόνδε· ἐπεὰν σφι ὁ θεὸς φθονήσας φόβον ἐμβάλλῃ ἢ βροντήν, δι' ὧν ἐφθάρησαν ἀναξίως ἑωυτῶν. οὐ γὰρ ἔα φρονέειν μέγα ὁ θεὸς ἄλλον ἢ ἑωυτόν. ἐπειχθῆναι μὲν νυν πᾶν πρῆγμα **ζ** τίκτει σφάλματα, ἐκ τῶν ζημίαι μεγάλαι φιλέουσι γίνεσθαι· ἐν δὲ τῷ ἐπισχεῖν ἔνεστι ἀγαθὰ, εἰ μὴ παρὰντίκα δοκέοντα εἶναι, ἀλλ' ἀνὰ χρόνον ἐξεύροι τις ἄν. σοὶ μὲν δὴ ταῦτα, ὦ βασιλεῦ, συμβουλευέω· σὺ δέ, ὦ **η** παῖ Γωβρύεω [Μακρόνιε], παῦσαι λέγων λόγους ματαιοὺς περὶ Ἑλλήνων οὐκ ἰόντων ἀξίων φλαύρωσ ἀκούειν. Ἑλληνας γὰρ διαβάλλων ἐπαίρεις αὐτὸν βασιλέα στρατεύεσθαι· αὐτοῦ δὲ τούτου εἵνεκα δοκέεις μοι πᾶσαν προθυμίην ἐκτείνειν. μὴ νυν οὕτω γένηται. διαβολὴ γὰρ ἐστὶ δεινότατον, ἐν τῇ δύο μὲν εἰσι οἱ ἀδικέοντες, εἷς δὲ ὁ ἀδικεόμενος. ὁ μὲν γὰρ διαβάλλων ἀδικεῖ οὐ παρῆντος κατηγορέων, ὁ δὲ ἀδικεῖ ἀναπειθόμενος πρὶν ἢ ἀτρεκέως ἐκμάθῃ· ὁ δὲ δὴ ἀπεὼν τοῦ λόγου τάδε ἐν αἰτοῖσι ἀδικέεται, διαβληθεὶς τε ὑπὸ τοῦ ἐτέρου καὶ νομισθεὶς πρὸς τοῦ ἐτέρου κακὸς εἶναι. ἀλλ' εἰ δὴ δεῖ γε πάντως ἐπὶ τοὺς ἄνδρας **θ** τούτους στρατεύεσθαι, φέρε, βασιλεὺς μὲν αὐτοὺς ἐν ἡθρεσι τοῖσι Περσέων μενέτω, ἡμέων δὲ ἀμφοτέρων παραβαλλομένων τὰ τέκνα στρατηλάτεις αὐτοὺς σὺ ἐπιλεξάμενός τε ἄνδρας τοὺς ἐθέλεις καὶ λαβὼν στρατιὴν ὁκόσῃν τινὰ βούλει. καὶ ἦν μὲν τῇ σὺ λέγεις ἀναβαίνῃ βασιλεῖ τὰ πρήγματα, κτεινέσθων οἱ ἐμοὶ παῖδες, πρὸς δὲ αὐτοῖσι καὶ ἐγώ· ἦν δὲ τῇ ἐγὼ προλέγω, οἱ σοὶ ταῦτα πασχόντων, σὺν δέ σφι καὶ σύ, ἦν ἀπο-

νοστήσης. εἰ δὲ ταῦτα μὲν ὑποδύνειν οὐκ ἐθέλῃσεις, σὺ δὲ πάντως στρατεύμα ἀνάξεις ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἀκούσεσθαί τινά φημι τῶν αὐτοῦ τῇδε ὑπολειπομένων Μαρδόνιον, μέγα τι κακὸν ἐξεργασάμενον Πέρσας, ὑπὸ κυνῶν τε καὶ ὀρνίθων διαφερεόμενον ἢ κου ἐν γῇ τῇ Ἀθηναίων ἢ σέ γε ἐν τῇ Λακεδαιμονίων, εἰ μὴ ἄρα καὶ πρότερον κατ' ὁδόν, γνόντα ἐπ' οἴους ἄνδρας ἀνυγνώσκεις στρατεύεσθαι βασιλέα.

- 11 Ἀρτάβανος μὲν ταῦτα ἔλεξε, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς ἀμείβεται τοισίδε· Ἀρτάβανε, πατὴρ εἰς τοῦ ἐμοῦ ἀδελφεός· τοῦτό σε ὀύσεται μηδένα ἄξιον μισθὸν λαβεῖν ἐπέων ματαίων. καὶ τοι ταύτην τὴν ἀτιμίην προστίθημι ἐόντι κακῷ τε καὶ ἀθύμῳ, μήτε συστρατεύεσθαι ἐμοιγε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα αὐτοῦ τε μένειν ἅμα τῇσι γυναιξί· ἐγὼ δὲ καὶ ἄνευ σέο ὅσα περ εἶπα ἐπιτελέα ποιήσω. μὴ γὰρ εἶην ἐκ Δαρείου τοῦ Ὑστάσπεος τοῦ Ἀρσάμεος τοῦ Ἀριαράμνεω τοῦ Τεῖσπεος τοῦ Κύρου τοῦ Καμβύσεω τοῦ Τεῖσπεος τοῦ Ἀχαιμένεος γερονώς, μὴ τιμωρησάμενος Ἀθηναίους, εὖ ἐπιστάμενος ὅτι εἰ ἡμεῖς ἡσυχίην ἄξομεν, ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνοι, ἀλλὰ καὶ μάλα στρατεύσονται ἐπὶ τὴν ἡμετέραν, εἰ χορὴ σταθμώσασθαι τοῖσι ὑπαργμένοισι ἐξ ἐκείνων, οἱ Σάρδις τε ἐνέπρησαν καὶ ἤλασαν ἐς τὴν Ἀσίην. οὐκ ὦν ἐξαναχωρέειν οὐδετέροισι δυνατῶς ἔχει, ἀλλὰ ποιεῖν ἢ παθεῖν προκέεται ἀγών, ἵνα ἢ τάδε πάντα ὑπὸ Ἑλλησι ἢ ἐκεῖνα πάντα ὑπὸ Πέρσῃσι γένηται· τὸ γὰρ μέσον οὐδὲν τῆς ἐχθρῆς ἐστί. καλὸν ὦν προπεπονθότας ἡμέας τιμωρέειν ἤδη γίνεται, ἵνα καὶ τὸ δεινὸν τὸ πείσομαι τοῦτο μάθω, ἐλάσας ἐπ' ἄνδρας τούτους, τοὺς γε καὶ Πέλοψ ὁ Φρύξ, ἐὼν πατέρων τῶν ἐμῶν δοῦλος,

κατεστρέψατο οὕτω, ὥς καὶ ἐς τόδε αὐτοὶ τε ὠνθρωποι καὶ ἡ γῆ αὐτῶν ἐπ' ὠνυμοι τοῦ καταστρεψαμένου καλέονται.

Ταῦτα μὲν ἐπὶ τοσοῦτο ἐλέγето, μετὰ δὲ εὐφρόνη 12
 τε ἐγίνετο καὶ Ξέρξην ἐκνιξε ἡ Ἀρταβάνου γνώμη·
 νυκτὶ δὲ βουλὴν διδούς πάγχυ εὗρισκέ οἱ οὐ προῆγμα
 εἶναι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. δεδογμένων δέ
 οἱ αὐτὶς τούτων κατύπνωσε, καὶ δὴ κου ἐν τῇ νυκτὶ
 εἶδε ὅψιν τοιγόνδε, ὥς λέγεται ὑπὸ Περσέων· ἐδόκεε
 ὁ Ξέρξης ἄνδρα οἱ ἐπιστάντα μέγαν τε καὶ εὐειδέα
 εἰπεῖν· Μετὰ δὴ βουλευέαι, ὦ Πέρσαι, στρατεύμα μὴ
 ἄγειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, προεῖπας ἀλίζειν Πέρσας στρα-
 τόν; οὔτε ὦν μεταβουλευόμενος ποιεῖς εὖ, οὔτε ὁ
 συγγνωσόμενός τοι πάρα· ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ἐβου-
 λεύσαιο ποιεῖιν, ταύτην ἰθι τῶν ὁδῶν. τὸν μὲν ταῦτα
 εἰπόντα ἐδόκεε ὁ Ξέρξης ἀποπτάσθαι, ἡμέρης δὲ ἐπι- 13
 λαμψάσης ὄνειρον μὲν τούτου λόγον οὐδένα ἐποιέετο,
 ὁ δὲ Περσέων συναλίσας τοὺς καὶ πρότερον συνέλεξε,
 ἔλεγέ σφι τάδε· Ἄνδρες Πέρσαι, συγγνώμην μοι ἔχετε
 ὅτι ἀγχίστροφα βουλευόμεαι· φρενῶν τε γὰρ ἐς τὰ ἐμεων-
 τοῦ πρῶτα οὐκ ἔω ἀνήκω, καὶ οἱ παρηγορεόμενοι ἐκεῖνα
 ποιεῖιν οὐδένα χρόνον μεν ἀπέχονται. ἀκούσαντι μὲν-
 τοι μοι τῆς Ἀρταβάνου γνώμης παραυτίκα μὲν ἡ νεότης
 ἐπέξεσε, ὥστε ἀεικέστερα ἀπορροῖψαι ἔπεα ἐς ἄνδρα προ-
 σβύτερον ἢ χρεόν· νῦν μέντοι συγγνούς χρήσομαι τῇ
 ἐκείνου γνώμῃ. ὥς ὦν μεταδεδογμένον μοι μὴ στρα-
 τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἥσυχοι ἔσθε. Πέρσαι μὲν
 ὥς ἤκουσαν ταῦτα, κεχαρηότες προσεκύνεον· νυκτὸς 14
 δὲ γενομένης αὐτὶς τῶντ' ὄνειρον τῷ Ξέρξῃ κατυπνω-
 μένῳ ἔλεγε ἐπιστάν· Ὡ παῖ Δαρείου, καὶ δὴ φαίνεαι

ἐν Πέρσῃσι τε ἀπειπάμενος τὴν στρατηλασίην καὶ τὰ
 ἐμὰ ἔπεα ἐν οὐδενὶ ποιεύμενος λόγῳ ὥς παρ' οὐδενὸς
 ἀκούσας. εὖ νυν τόδ' ἴσθι, ἦν περ μὴ αὐτίκα στρα-
 τηλατέης, τάδε τοι ἔξ αὐτῶν ἀνασχῆσαι· ὥς καὶ μέγας
 καὶ πολλὸς ἐγένεο ἐν ὀλίγῳ χρόνῳ, οὕτω καὶ ταπεινὸς
 15 ὀπίσω κατὰ τάχος ἔσσει. Ξέρξης μὲν περιδεὴς γενό-
 μενος τῇ ὄψι ἀνά τε ἔδραμε ἐκ τῆς κοίτης καὶ πέμπει
 ἄγγελον [ἐπὶ] Ἀρτάβανον καλέοντα. ἀπικομένῳ δέ οἱ
 ἔλεγε Ξέρξης τάδε· Ἀρτάβανε, ἐγὼ τὸ παραυτίκα μὲν
 οὐκ ἐφρόνεον εἶπας ἐς σὲ μάταια ἔπεα χρηστῆς εἵνεκα
 συμβουλίης· μετὰ μέντοι οὐ πολλὸν χρόνον μετέγνων,
 ἐγνων δὲ ταῦτά μοι ποιητέα ἐόντα τὰ σὺ ὑπεθήκαο.
 οὐκ ὦν δυνατός τοί εἰμι ταῦτα βουλόμενος ποιέειν·
 τετραμμένῳ γάρ δὴ καὶ μετεγνωκότι ἐπιφοιτέον ὕνειρον
 φαντάζεται μοι, οὐδαμῶς συνέπαινον ἐὼν ποιέειν με
 ταῦτα· νῦν δὲ καὶ διαπειλῆσαν οἴχεται. εἰ ὦν θεός
 ἐστί ὁ ἐπιπέμπων καὶ οἱ πάντως ἐν ἡδονῇ ἐστί γενέ-
 σθαι στρατηλασίην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπιπτήσεται καὶ
 σοὶ τῷντὸ τοῦτο ὕνειρον, ὁμοίως καὶ ἐμοὶ ἐντελλό-
 μενον. εὐρίσκω δὲ ὧδε ἂν γινόμενα ταῦτα, εἰ λάβοις
 τὴν ἐμὴν σκευὴν πᾶσαν καὶ ἐνδύς μετὰ τοῦτο ἵξοιο ἐς
 τὸν ἐμὸν θρόνον καὶ ἔπειτα ἐν κοίτῃ τῇ ἐμῇ κατυπνώ-
 16 σεις. Ξέρξης μὲν ταῦτά οἱ ἔλεγε, Ἀρτάβανος δὲ οὐ
 τῷ πρώτῳ οἱ κελεύσματι πειθόμενος, οἷα οὐκ ἄξιεύ-
 μενος ἐς τὸν βασιλῆιον θρόνον ἵζεσθαι, τέλος ὥς ἡναγκά-
 α ζετο εἶπας τάδε ἐποίησε τὸ κελευόμενον· Ἴσον ἐκεῖνο,
 ὦ βασιλεῦ, παρ' ἐμοὶ κέκριται, φρονέειν τε εὖ καὶ τῷ
 λέγοντι χρηστὰ ἐθέλειν πείθεσθαι· τὰ δὲ καὶ ἀμφό-
 τερα περιήκοντα ἀνθρώπων κακῶν ὁμιλίας σφάλλουσι,
 κατὰ περ τὴν πάντων χρησιμωτάτην ἀνθρώποισι θά-

λασσαν πνεύματά φρσι ἀνέμων ἐμπίπτοντα οὐ περι-
 ορᾶν φύσι τῇ ἐωυτῆς χρᾶσθαι. ἐμὲ δὲ ἀκούσαντα πρὸς
 σεῦ κακῶς οὐ τοσοῦτο ἔδακε λύπη, ὅσον γνωμέων δύο
 προκειμένων Πέρσῃσι, τῆς μὲν ὕβριν αὐξανούσης, τῆς
 δὲ καταπρυούσης καὶ λεγούσης ὡς κακὸν εἶη διδά-
 σκειν τὴν ψυχὴν πλέον τι δίζησθαι αἰεὶ ἔχειν τοῦ
 παρεόντος, τοιούτων προκειμένων γνωμέων ὅτι τὴν
 σφαλερωτέραν σεωυτῷ τε καὶ Πέρσῃσι ἀναιρέο. νῦν β
 ὦν, ἐπειδὴ τέτραψαι ἐπὶ τὴν ἀμείνω, φῆς τοι μετιέντι
 τὸν ἐπ' Ἑλλήνας στόλον ἐπιφοιτᾶν ὄνειρον θεοῦ τινος
 πομπῇ, οὐκ ἐῶντά σε καταλύειν τὸν στόλον. ἀλλ'
 οὐδὲ ταῦτά ἐστι, ὦ παῖ, θεῖα· ἐνύπνια γάρ τὰ ἐς
 ἀνθρώπους πεπλανημένα τοιαῦτά ἐστι οἷά σε ἐγὼ δι-
 δάξω, ἔτεσι σεῦ πολλοῖσι πρεσβύτερος ἐὼν· πεπλανη-
 σθαι αὐταὶ μάλιστα ἐώθασι αἱ ὕψιες τῶν ὄνειράτων,
 τὰ τις ἡμέρης φροντίζει· ἡμεῖς δὲ τὰς πρὸ τοῦ ἡμέρας
 ταύτης τὴν στρατηλασίην καὶ τὸ κάρτα εἴχομεν μετὰ
 χεῖρας. εἰ δὲ ἄρα μὴ ἐστὶ τοῦτο τοιοῦτο οἷον ἐγὼ ,
 διαιρέω, ἀλλὰ τι τοῦ θείου μετέχον, σὺ πᾶν αὐτὸ
 συλλαβὼν εἶρηκας· φανήτω γὰρ δὴ καὶ ἐμοί, ὡς καὶ
 σοί, διακελευόμενον. φανῆναι δὲ οὐδὲν μᾶλλον μοι
 ὀφείλει ἔχοντι τὴν σὴν ἐσθῆτα ἢ οὐ καὶ τὴν ἐμὴν,
 οὐδέ τι μᾶλλον ἐν κοίτῃ τῇ σῇ ἀναπανομένῳ ἢ οὐ καὶ
 ἐν τῇ ἐμῇ, εἰ πέο γε καὶ ἕλλως ἐθέλει φανῆναι. οὐ
 γὰρ δὴ ἐς τοσοῦτό γε εὐηθείης ἀνῆκει τοῦτο, ὅ τι δὴ
 κοτέ ἐστὶ τὸ ἐπιφαινόμενόν τοι ἐν τῷ ὕπνῳ, ὥστε
 δόξει ἐμὲ ὀρῶν σὲ εἶναι, τῇ σῇ ἐσθῆτι τεκμαιρόμενον.
 εἰ δὲ ἐμὲ μὲν ἐν οὐδενὶ λόγῳ ποιήσεται οὐδὲ ἀξιώσει
 ἐπιφανῆναι, οὔτε ἦν τὴν ἐμὴν ἐσθῆτα ἔχω οὔτε ἦν
 τὴν σὴν, σὲ δὲ ἐπιφοιτήσει, τοῦτο ἤδη μαθητέον ἐστὶ·

- εἰ γὰρ δὴ ἐπιφοιτήσῃ γε συνεχέως, φαίην ἂν καὶ αὐτὸς
 θεῖον εἶναι. εἰ δέ τοι οὕτω δεδόκηται γίνεσθαι καὶ
 οὐκ οἶά τε αὐτὸ παρατρέψαι, ἀλλ' ἤδη δεῖ ἐμὲ ἐν κοίτῃ
 τῇ σῇ κατυπνῶσαι, φέρε, τούτων ἔξ ἐμεῦ ἐπιτελευμέ-
 νων φανήτω καὶ ἐμοί. μέχρι δὲ τούτου τῇ παρεούσῃ
 17 γνώμῃ χρήσομαι. τοσαῦτα εἶπας Ἀρτάβανος, ἐλπίζων
 Ξέρξην ἀποδέξειν λέγοντα οὐδέν, ἐποίεε τὸ κελευό-
 μενον· ἐνδὺς δὲ τὴν Ξέρξεω ἐσθῆτα καὶ ἱζόμενος ἐς
 τὸν βασιλῆιον θρόνον ὥς μετὰ ταῦτα κοῖτον ἐποιέετο,
 ἦλθέ οἱ κατυπνωμένῳ τῶντ' ὄνειρον τὸ καὶ παρὰ
 Ξέρξην ἐφοίτα, ὑπερστὰν δὲ τοῦ Ἀρταβάνου εἶπε τάδε·
 Ἄρα σὺ δὴ κεῖνος εἶς ὁ ἀποσπεύδων Ξέρξην στρα-
 τεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ὥς δὴ κηδόμενος αὐτοῦ;
 ἀλλ' οὔτε ἐς τὸ μετέπειτα οὔτε ἐς τὸ παραινῖκα νῦν
 καταπροῖξαι ἀποτρίβων τὸ χρεὸν γενέσθαι, Ξέρξην
 δὲ τὰ δεῖ ἀνηκουσίοντα παθεῖν, αὐτῷ ἐκείνῳ δεδή-
 18 λωται. ταῦτά τε δὴ ἐδόκεε Ἀρτάβανος τὸ ὄνειρον
 ἀπειλέειν καὶ θερμοῖσι σιδηροῖσι ἐκκαίειν αὐτοῦ μέλ-
 λειν τοὺς ὀφθαλμούς. καὶ ὃς ἀμβώσας μέγα ἀναθρό-
 σκει καὶ παριζόμενος Ξέρξῃ, ὥς τὴν ὕψιν οἱ τοῦ ἐνυ-
 πνίου διεξῆλθε ἀπηγεόμενος, δευτέρᾳ οἱ λέγει τάδε·
 Ἐγὼ μὲν, ὦ βασιλεῦ, οἶα ἄνθρωπος ἰδὼν ἤδη πολλὰ
 τε καὶ μεγάλα πεσόντα πράγματα ὑπὸ ἡσόνων, οὐκ
 ἔων σε τὰ πάντα τῇ ἡλικίῃ εἶκειν, ἐπιστάμενος ὥς
 κακὸν εἶη τὸ πολλῶν ἐπιθυμέειν, μεμνημένος μὲν τὸν
 ἐπὶ Μασσαγέτας Κύρου στόλον ὥς ἔπραξε, μεμνημένος
 δὲ καὶ τὸν ἐπ' Αἰθίοπας τὸν Καμβύσεω, συστρατευό-
 μενος δὲ καὶ Δαρειῷ ἐπὶ Σκύθας. ἐπιστάμενος ταῦτα
 γνώμην εἶχον ἀτρεμίζοντά σε μακαριστὸν εἶναι πρὸς
 πάντων ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ δαιμονίῃ τις γίνεται ὁρμή,

καὶ Ἕλληνας, ὥς οἶκε, φθορὴ τις καταλαμβάνει θεή-
 λατος, ἐγὼ μὲν καὶ αὐτὸς τράπομαι καὶ τὴν γνώμην
 μετατίθεμαι, σὺ δὲ σήμερον μὲν Πέρσῃσι τὰ ἐκ τοῦ
 θεοῦ πεμπόμενα, χρᾶσθαι δὲ κέλευε τοῖσι ἐκ σέο πρώ-
 τοις προειρημένοις ἐς τὴν παρασκευήν, ποίεε δὲ οὕτω
 ὥκως τοῦ θεοῦ παραδιδόντος τῶν σῶν ἐνδεήσει μηδέν.
 τούτων λεχθέντων, ἐνθαῦτα ἐπαερθέντες τῇ ὕψι, ὥς
 ἡμέρη ἐγένετο τάχιστα, Ξέρξης τε ὑπερετίθετο ταῦτα
 Πέρσῃσι καὶ Ἀρτιάβανος, ὃς πρότερον ἀποσπεύδων
 μοῦνος ἐφαίνετο, τότε ἐπισπεύδων φανερός ἦν.

Ὅρμημένῳ δὲ Ξέρξῃ στρατηλατεῖν μετὰ ταῦτα 19
 τρίτῃ ὕψι ἐν τῷ ὕπνῳ ἐγένετο, τὴν οἱ μάγοι ἔκριναν
 ἀκούσαντες φέρειν τε ἐπὶ πᾶσαν γῆν δουλεύσειν τέ οἱ
 πάντας ἀνθρώπους. ἡ δὲ ὕψις ἦν ἡδε· ἐδόκεε ὁ Ξέρξης
 ἐστεφανῶσθαι ἐλαίης θαλλῷ, ἀπὸ δὲ τῆς ἐλαίης τοὺς
 κλάδους γῆν πᾶσαν ἐπισχεῖν, μετὰ δὲ ἀφανισθῆναι
 περὶ τῇ κεφαλῇ κείμενον τὸν στέφανον. κρινάντων
 δὲ ταύτῃ τῶν μάγων Περσέων τε τῶν συλλεχθέντων
 αὐτίκα πᾶς ἀνὴρ ἐς τὴν ἀρχὴν τὴν ἑωυτοῦ ἀπελάσας
 εἶχε προθυμίην πᾶσαν ἐπὶ τοῖσι εἰρημένοις, θέλων
 αὐτὸς ἕκαστος τὰ προκείμενα ὄψρα λαβεῖν, καὶ Ξέρξης
 τοῦ στρατοῦ οὕτω ἐπάγεσθαι ποιεῖται, ἄνωρον πάντα
 ἐρευνῶν τῆς ἡπείρου. ἀπὸ γὰρ Αἰγύπτου ἀλώσιος ἐπὶ 20
 μὲν τέσσερα ἔτεα πλήρεια παραρτέετο στρατιὴν τε καὶ
 τὰ πρόσφορα τῇ στρατιῇ, πέμπων δὲ ἔτεϊ ἀνομένῳ
 ἐστρατηλάτῃ χειρὶ μεγάλῃ πλήθεος. στόλων γὰρ τῶν
 ἡμεῖς ἰδμεν πολλῷ δὴ μέγιστος οὗτος ἐγένετο, ὥστε
 μήτε τὸν Δαρείου τὸν ἐπὶ Σκύθας παρὰ τοῦτον μηδένα
 φαίνεσθαι μήτε τὸν Σκυθικόν, ὅτε Σκύθαι Κιμμερίους
 διώκοντες ἐς τὴν Μηδιανὴν χώραν ἐσβαλόντες σχεδὸν

πάντα τὰ ἄνω τῆς Ἀσίας καταστρεφάμενοι ἐνέμοντο,
 τῶν εἵνεκεν ὕστερον Δαρεῖός ἐτιμωρέετο, μήτε κατὰ
 τὰ λεγόμενα τὸν Ἀτρειδέων ἐς Ἴλιον μήτε τὸν Μυσῶν
 τε καὶ Τευκρῶν τὸν πρὸ τῶν Τρωικῶν γενόμενον, οἱ
 διαβάντες ἐς τὴν Εὐρώπην κατὰ Βόσπορον τοὺς τε
 Θρήκας κατεστρέψαντο πάντας καὶ ἐπὶ τὸν Ἰόνιον
 πόντον κατέβησαν μέχρι τε Πηνειοῦ ποταμοῦ τὸ πρὸς
 21 μεσαμβρίας ἤλασαν. αὐταὶ αἱ πᾶσαι οὐδ' ἕτεραι πρὸς
 ταύτῃσι γινόμεναι στρατηλασίαι μιῆς τῆσδε [οὐκ] ἄξιαί.
 τί γὰρ οὐκ ἦγαγε ἐκ τῆς Ἀσίας ἔθνος ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
 Ξέρξης; κοῖον δὲ πινόμενόν μιν ὕδωρ οὐκ ἐπέλιπε,
 πλὴν τῶν μεγάλων ποταμῶν; οἱ μὲν γὰρ νέας παρ-
 εῖχοντο, οἱ δὲ ἐς πεζὸν ἐτετάχατο, τοῖσι δὲ ἵππος
 προσετέτακτο, τοῖσι δὲ ἱππαγωγὰ πλοῖα ἕμα στρατευο-
 μένοισι, τοῖσι δὲ ἐς τὰς γεφύρας μακρὰς νέας παρέχειν.
 22 τοῖσι δὲ σῖτά τε καὶ νέας. καὶ τοῦτο μὲν, ὥς προσ-
 πταισάντων τῶν πρώτων περιπλεόντων περὶ τὸν Ἀθῶν,
 προετοιμάζετο ἐκ τριῶν ἐτέων κου μάλιστα ἐς τὸν Ἀθῶν.
 ἐν γὰρ Ἐλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ὄρμεον τριήρεις,
 ἐνθεῦτεν δὲ ὀρμώμενοι ὥρυσσον ὑπὸ μαστιγῶν παντο-
 दाποὶ τῆς στρατιῆς, διάδοχοι δ' ἐφοίτων. ὥρυσσον δὲ
 καὶ οἱ περὶ τὸν Ἀθῶν κατοικημένοι. Βουβάρης δὲ ὁ
 Μεγαβάξου καὶ Ἀρταχάτης ὁ Ἀρταίου ἄνδρες Πέρσαι
 ἐπεστιάτεον τοῦ ἔργου. ὁ γὰρ Ἀθῶς ἐστὶ ὄρος μέγα
 τε καὶ ὀνομαστόν, ἐς θάλασσαν κατῆκον, οἰκημένον
 ὑπὸ ἀνθρώπων. τῇ δὲ τελευτᾷ ἐς τὴν ἡπειρον τὸ
 ὄρος, χερσονησοειδὲς τέ ἐστι καὶ ἰσθμὸς ὥς δυώδεκα
 σταδίων. πεδίον δὲ τοῦτο καὶ κολωνοὶ οὐ μεγάλοι ἐκ
 θαλάσσης τῆς Ἀκανθίων ἐπὶ θάλασσαν τὴν ἀντίον
 Τορώνης. ἐν δὲ τῷ ἰσθμῷ τούτῳ, ἐς τὸν τελευτᾷ ὁ

Ἄθως, Σάνη πόλις Ἑλλὰς οἰκηται, αἱ δὲ ἐντὸς Σάνης,
 ἔσω δὲ τοῦ Ἄθω οἰκημέναι, τὰς τότε ὁ Πέρσης νησιώ-
 τιδας ἀντὶ ἡπειρωτίδων ὥρμητο ποιεῖν· εἰσὶ δὲ αἶδε,
 Δῖον, Ὀλόφυξος, Ἀκρόθρον, Θύσσοις, Κλεωναί. πόλιες
 μὲν αὐταί, αὐτὸν τὸν Ἄθων νέμονται, ὥρυσσον δὲ ὧδε· 23
 δασάμενοι τὸν χῶρον οἱ βάρβαροι κατὰ ἔθνεα, κατὰ
 Σάνην πόλιν σχοινοτενὲς ποιησάμενοι, ἐπεῖτε ἐγένετο
 βαθεῖα ἡ διῶρυξ, οἱ μὲν κατώτατα ἐστεῶτες ὥρυσσον,
 ἕτεροι δὲ παρεδίδοσαν τὸν αἰεὶ ἐξορυσσόμενον χοῦν ἄλ-
 λουσι κατύπερθε ἐστεῶσι ἐπὶ βάθρων, οἱ δ' αὖ ἐκδεκό-
 μενοι ἐτέροισι, ἕως ἀπίκοντο ἐς τοὺς ἀνωτάτω· οὗτοι
 δὲ ἐξεφόρεόν τε καὶ ἐξέβαλλον. τοῖσι μὲν νυν ἄλλουσι
 πλὴν Φοινίκων καταρρηγνύμενοι οἱ κρημνοὶ τοῦ ὀρύ-
 γματος πόνον διπλήσιον παρεῖχον· ἅτε γὰρ τοῦ τε
 ἄνω στόματος καὶ τοῦ κάτω τὰ αὐτὰ μέτρα ποιευμέ-
 νων ἔμελλέ σφι τοιοῦτο ἀποβήσεσθαι. οἱ δὲ Φοινῖκες
 σοφίην ἐν τε τοῖσι ἄλλουσι ἐργοῖσι ἀποδείκνυνται καὶ
 δὴ καὶ ἐν ἐκείνῳ· ἀπολαχόντες γὰρ μόριον ὅσον αὐτοῖσι
 ἐπέβαλλε, ὥρυσσον τὸ μὲν ἄνω στόμα τῆς διῶρυχος
 ποιεῦντες διπλήσιον ἢ ὅσον ἔδει αὐτὴν τὴν διῶρυχα
 γενέσθαι, προβαίνοντος δὲ τοῦ ἔργου συνῆγον αἰεὶ·
 κάτω τε δὴ ἐγένετο καὶ ἐξισοῦτο τοῖσι ἄλλουσι τὸ ἔργον.
 ἐνθαῦτα δὲ λειμών ἐστι, ἵνα σφι ἀγορή τε ἐγένετο
 καὶ πρητήριον· σῖτος δὲ σφι πολλὸς ἐφοίτα ἐκ τῆς
 Ἀσίας ἀληλεσμένος. ὥς μὲν ἐμὲ συμβαλλόμενον εὐρί- 24
 σκειν μεγαλοφροσύνης εἵνεκεν αὐτὸ Πέρσης ὀρύσσειν
 ἐκέλευε, ἐθέλων τε δύναμιν ἀποδείκνυσθαι καὶ μνημό-
 συνα λιπέσθαι· παρεὼν γὰρ μηδένα πόνον λαβόντας
 τὸν ἰσθμὸν τὰς νέας διειρύσαι, ὀρύσσειν ἐκέλευε διῶ-
 ρυχα τῇ θαλάσῃ εὐρὸς ὥς δύο τριήρεας πλέειν ὁμοῦ

ἐλαστρεομένους. τοῖσι δὲ αὐτοῖσι τούτοισι τοῖσί περ καὶ τὸ ὄρυγμα, προσετέτακτο καὶ τὸν Στρυμόνα ποταμὸν
 25 ξεύξαντας γεφυρῶσαι. ταῦτα μὲν νυν οὕτω ἐποίεε, παρεσκευάζετο δὲ καὶ ὕπλα ἐς τὰς γεφύρας βύβλινά τε καὶ λευκολίνου, ἐπιτάξας Φοῖνιξί τε καὶ Αἰγυπτίοισι, καὶ σιτία τῇ στρατιῇ καταβάλλειν, ἵνα μὴ λιμῆναι ἢ στρατιῇ μηδὲ τὰ ὑποζύγια ἐλαυνόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀναπνυθόμενος δὲ τοὺς χώρους καταβάλλειν ἐκέλευε ἵνα ἐπιτηδεότατον εἴη, ἄλλον ἄλλῃ ἀγινέοντας ὀκλάσι τε καὶ πορθυήσοισι ἐκ τῆς Ἀσίας πανταχόθεν. τὸν δὲ ὦν πλεῖστον ἐς Λευκὴν ἄκτῃν καλομένην τῆς Θωρίκης ἀγίνεον, οἱ δὲ ἐς Τυρόδιζαν τὴν Περινθίαν, οἱ δὲ ἐς Δορίσκον, οἱ δὲ ἐς Ἡϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, οἱ δὲ ἐς Μακεδονίην διατεταγμένοι.

26 Ἐν ᾧ δὲ οὗτοι τὸν προκείμενον πόνον ἐργάζοντο, ἐν τούτῳ ὁ πεζὺς ἄπαξ συλλελεγμένος ἅμα Ξέρξης ἐπορεύετο ἐς Σάρδις, ἐκ Κριτάλλων ὁρμηθεὶς τῶν ἐν Καππαδοκίῃ· ἐνθαῦτα γὰρ εἶρητο συλλέγεσθαι πάντα τὸν κατ' ἡπειρον μέλλοντα ἅμα αὐτῷ Ξέρξης πορεύεσθαι στρατόν. ὃς μὲν νυν τῶν ὑπάρχων στρατὸν κάλλιστα ἐσταλμένον ἀγαγὼν τὰ προκείμενα παρὰ βασιλέος ἔλαβε δῶρα, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐδὲ γὰρ ἀρχὴν ἐς κρίσιν τούτου πέρι ἐλθόντας οἶδα. οἱ δὲ ἐπεῖτε διαβάντες τὸν Ἄλυν ποταμὸν ὠμίλησαν τῇ Φρυγίῃ, δι' αὐτῆς πορευόμενοι παρεγέροντο ἐς Κελαινάς, ἵνα πηγαὶ ἀναδιδούσι Μαιάνδρου ποταμοῦ καὶ ἐτέρου οὐκ ἐλάσσονος ἢ Μαιάνδρου, τῷ οὖνομα τυγχάνει ἐὼν Καταρρήκτης, ὃς ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρορῆς τῆς Κελαινέων ἀνατέλλων ἐς τὸν Μαιάνδρον ἐκδιδού· ἐν τῇ καὶ ὁ τοῦ Σιληνοῦ Μαρσύεω ἐσκόζ [ἐν τῇ πόλει] ἀνακρέμαται, τὸν ὑπὸ

Φρουρῶν λόγος ἔχει, ὑπὸ Ἀπόλλωνος ἐκδαρύντα ἀνα-
 κρεμασθῆναι. ἐν ταύτῃ τῇ πόλει ὑποκατήμενος Πύθιος 27
 ὁ Ἄττος ἀνὴρ Ἀνδὸς ἐξείνισε τὴν βασιλέως στρατιὴν
 πᾶσαν ξεινίοισι μεγίστοις καὶ αὐτὸν Ξέρξην, χρήματά
 τε ἐπαγγέλλετο βουλόμενος ἐς τὸν πόλεμον παρέχειν.
 ἐπαγγελλομένου δὲ χρήματα Πυθίου εἶρετο Ξέρξης Περ-
 σέων τοὺς παρεόντας τίς τε ἐὼν ἀνδρῶν Πύθιος καὶ
 κόσα χρήματα ἐκτημένος ἐπαγγέλλοιτο ταῦτα. οἱ δὲ
 εἶπαν· ὦ βασιλεῦ, οὗτός ἐστι ὅς τοι τὸν πατέρα Δα-
 ρεῖον ἐδωρήσατο τῇ πλατανίστῳ τῇ χρυσῇ καὶ τῇ
 ἀμπέλῳ· ὅς καὶ νῦν ἐστι πρῶτος ἀνθρώπων πλούτῳ
 τῶν ἡμεῖς ἴδμεν μετὰ σέ. θωμάσας δὲ τῶν ἐπέων τὸ 28
 τελευταῖον Ξέρξης αὐτὸς δεύτερα εἶρετο Πύθιον ὁκόσα
 οἱ εἴη χρήματα. ὁ δὲ εἶπε· ὦ βασιλεῦ, οὔτε σε ἀπο-
 κρύψω οὔτε σκίψομαι τὸ μὴ εἰδέναι τὴν ἐμεωυτοῦ
 οὐσίην, ἀλλ' ἐπιστάμενός τοι ἀτρεκέως καταλέξω. ἐπεῖτε
 γὰρ τάχιστα σε ἐπυθόμην ἐπὶ θάλασσαν καταβαίνοντα
 τὴν Ἑλληνίδα, βουλόμενός τοι δοῦναι ἐς τὸν πόλεμον
 χρήματα ἐξέμαθον, καὶ εὖρον λογιζόμενος ἀργυρίου
 μὲν δύο χιλιάδας ἐούσας μοι ταλάντων, χρυσίου δὲ
 τετρακοσίας μυριάδας στατήρων Δαρεικῶν, ἐπιδεούσας
 ἑπτὰ χιλιάδων. καὶ τοῦτοισί σε ἐγὼ δωρέομαι· αὐτῷ
 δέ μοι ἀπὸ ἀνδραπόδων τε καὶ γεωπεδίων ἀρκέων ἐστὶ
 βίος. ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, Ξέρξης δὲ ἡσθὲς τοῖσι εἰρη-
 μένοις εἶπε· Ξεῖνε Ἀνδέ, ἐγὼ ἐπεῖτε ἐξῆλθον τὴν 29
 Περσίδα χώρην, οὐδενὶ ἀνδρὶ συνέμιξα ἐς τόδε ὅστις
 ἠθέλησε ξείνια προθεῖναι στρατῷ τῷ ἐμῷ, οὐδὲ ὅστις
 ἐς ὅψιν τὴν ἐμὴν καταστὰς ἀντεπάγγελτος ἐς τὸν πό-
 λεμον ἐμοὶ ἠθέλησε συμβαλέσθαι χρήματα, ἔξω σεῦ.
 σὺ δὲ καὶ ἐξείνισας μεγάλως στρατὸν τὸν ἐμὸν καὶ

χρήματα μεγάλα ἐπαγγέλλεαι. σὺ δὲ ὦν ἐγὼ ἀντὶ αὐτῶν γέρεα τοιάδε δίδωμι· ξεινόν' τέ σε ποιεῦμαι ἐμὸν καὶ τὰς τετρακοσίας μυριάδας τοι τῶν στατήρων ἀποπλήσω παρ' ἐμεωντοῦ δούς τὰς ἐπτὰ χιλιάδας, ἵνα μὴ τοι ἐπιδεέες ἔωσι αἱ τετρακόσiai μυριάδες ἐπτὰ χιλιάδων, ἀλλὰ ἥ τοι ἀπαρτιλογίη ὑπ' ἐμέο πεπληρωμένη. ἔκτησό τε αὐτὸς τὰ περ αὐτὸς ἐκτήσαιο, ἐπίστασό τε εἶναι αἰεὶ τοιοῦτος· οὐ γάρ τοι ταῦτα ποιεῦντι οὔτε ἐς τὸ παρεὸν οὔτε ἐς χρόνον μεταμελήσει.

- 30 Ταῦτα δὲ εἶπας καὶ ἐπιτελέα ποιήσας ἐπορεύετο αἰεὶ τὸ πρόσω. Ἄνανα δὲ καλεομένην Φρυγῶν πόλιν παραμειβόμενος καὶ λίμνην ἐκ τῆς ἅλης γίνονται, ἀπ-
 ίκετο ἐς Κολοσσάς πόλιν μεγάλην Φρυγίης· ἐν τῇ Λύκος ποταμὸς ἐς χάσμα γῆς ἐσβάλλων ἀφανίζεται·
 ἔπειτα διὰ σταδίων ὥς πέντε μάλιστα κη ἀναφαινό-
 μενος ἐκδιδόι καὶ οὗτος ἐς τὸν Μαίανδρον. ἐκ δὲ
 Κολοσσέων ὁ στρατὸς ὁρμώμενος ἐπὶ τοὺς οὖρους τῶν
 Φρυγῶν καὶ Λυδῶν ἀπῆκετο ἐς Κύδραρα πόλιν, ἐνθα
 31 στήλη καταπεπηγυῖα, σταθεῖσα δὲ ὑπὸ Κροίσου, κατα-
 μηνύει διὰ γραμμάτων τοὺς οὖρους. ὥς δὲ ἐκ τῆς
 Φρυγίης ἐσέβαλε ἐς τὴν Λυδίην, σχιζομένης τῆς ὁδοῦ
 καὶ τῆς μὲν ἐς ἀριστερὴν ἐπὶ Καρίης φερούσης, τῆς
 δὲ ἐς δεξιὴν ἐς Σάρδεις, τῇ καὶ πορευομένῳ διαβῆναι
 τὸν Μαίανδρον ποταμὸν πᾶσα ἀνάγκη γίνεται καὶ ἰέναι
 παρὰ Καλλάτηρον πόλιν, ἐν τῇ ἄνδρες δημοεργοὶ μέλι
 ἐκ μυρίκης τε καὶ πυροῦ ποιεῦσι, ταύτην ἰὼν ὁ Ξέρξης
 τὴν ὁδὸν εὔρε πλατάνιστον, τὴν κάλλεος εἵνεκα δωρη-
 σάμενος κόσμῳ χρυσέῳ καὶ μελεδωνῷ ἀθανάτῳ ἄνδρϊ
 ἐπιτρέψας δευτέρῃ ἡμέρῃ ἀπῆκετο ἐς τῶν Λυδῶν τὸ
 32 ἄστυ. ἀπικόμενος δὲ ἐς Σάρδεις πρῶτα μὲν ἀπέπεμπε

κήρυκας ἐς τὴν Ἑλλάδα αἰτήσοντας γῆν τε καὶ ὕδωρ καὶ προερέοντας δεῖπνα βασιλεῖ παρασκευάζειν· πλὴν οὔτε ἐς Ἀθήνας οὔτε ἐς Λακεδαιμόνα ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆς αἰτησιν, τῇ δὲ ἄλλῃ πάντῃ. τῶνδε δὲ εἵνεκα τὸ δεύτερον ἀπέπεμπε ἐπὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ· ὅσοι πρότερον οὐκ ἔδοσαν Δαρείῳ πέμψαντι, τούτους πᾶγχυ ἐδόκεε τότε δείσαντας δώσειν· βουλόμενος ὦν αὐτὸ τοῦτο ἐκμαθεῖν [ἀκριβέως] ἔπεμπε.

Μετὰ δὲ ταῦτα παρεσκευάζετο ὥς ἐλθὼν ἐς Ἄβυδον. 33 οἱ δὲ ἐν τούτῳ τὸν Ἑλλήσποντον ἐξεύγνυσαν ἐκ τῆς Ἀσίας ἐς τὴν Εὐρώπην. ἔστι δὲ τῆς Χερσονήσου τῆς ἐν Ἑλλησπόντῳ, Σηστοῦ τε πόλιος μεταξὺ καὶ Μαδύτου, ἀκτὴ παχέα ἐς θάλασσαν κατήκουσα Ἀβύδῳ καταντίον, ἔνθα μετὰ ταῦτα, χρόνῳ ὕστερον οὐ πολλῷ, ἐπὶ Ξανθίππου τοῦ Ἀρίφρονος στρατηγοῦ Ἀθηναίων, Ἀρταῦκην ἄνδρα Πέρσῃν λαβόντες Σηστοῦ ὑπαρχον ζῶντα πρὸς σανίδα διεπασσάλευσαν, ὃς καὶ ἐς τοῦ Πρωτεσίλεω τὸ ἱρὸν ἐς Ἐλαιοῦντα ἀγινέμενος γυναικας ἀθέμιστα [ἔργα] ἔρδεσκε. ἐς ταύτην ὦν τὴν ἀκτὴν 34 ἐξ Ἀβύδου ὁρμώμενοι ἐγεφύρουν τοῖσι προσέκειτο, τὴν μὲν λευκολίνου Φοίνικες, τὴν δὲ βυβλίνην Αἰγύπτιοι. ἔστι δὲ ἐπὶ στάδιοι ἐξ Ἀβύδου ἐς τὴν ἀπαντίον. καὶ δὴ ἐξευγμένου τοῦ πόρου ἐπιγενόμενος χειμῶν μέγας συνέκοψέ τε ἐκείνα πάντα καὶ διέλυσε. ὥς δ' ἐπύθετο 35 Ξέρξης, δεινὰ ποιεύμενος τὸν Ἑλλήσποντον ἐκέλευσε τριηκοσίας ἐπικέσθαι μάστιγι πληγὰς καὶ κατεῖναι ἐς τὸ πέλαγος πεδέων ζευγος. ἤδη δὲ ἤκουσα ὥς καὶ στιγέας ἅμα τούτοισι ἀπέπεμψε στίζοντας τὸν Ἑλλήσποντον. ἐνετέλλετο δὲ ὦν ῥαπίζοντας λέγειν βάρβαρά τε καὶ ἀτάσθαλα· Ὡ πικρὸν ὕδωρ, δεσπότης

τοι δίκην ἐπιτιθεῖ τήνδε, ὅτι, μιν ἡδίκησας οὐδὲν
 πρὸς ἐκείνου ἄδικον παθόν. καὶ βασιλεὺς μὲν Ξέρξης
 διαβήσεται σε, ἣν τε σύ γε βούλη ἣν τε μή· σοὶ δὲ
 κατὰ δίκην ἄρα οὐδεὶς ἀνθρώπων θύει ὥς ἐόντι καὶ
 θολερῷ καὶ ἀλμυρῷ ποταμῷ. τήν τε δὴ, θάλασσαν
 ἐνετέλλετο τούτοισι ζημιοῦν καὶ τῶν ἐπεστεώτων τῇ
 36 ξεύξι τοῦ Ἑλλησπόντου ἀποταμεῖν τὰς κεφαλὰς. καὶ
 οἱ μὲν ταῦτα ἐποίηον τοῖσι προσέκειτο αὕτη ἡ ἄχαρις
 τιμή, τὰς δὲ ἄλλοι ἀρχιτέκτονες ἐξεύγνυσαν· ἐξεύ-
 γνυσαν δὲ ὧδε· πεντηκοντέρους καὶ τριήρεας συν-
 θέντες, ὑπὸ μὲν τὴν πρὸς τοῦ Εὐξείνου Πόντου ἐξή-
 κοντά τε καὶ τριηκοσίας, ὑπὸ δὲ τὴν ἐτέραν τεσσαρεσ-
 καίδεκα καὶ τριηκοσίας, τοῦ μὲν Πόντου ἐπικαρσίας,
 τοῦ δὲ Ἑλλησπόντου κατὰ ῥόον, ἵνα ἀνακωχεύῃ τὸν
 τόνον τῶν ὕπλων· συνθέντες δὲ ἀγκύρας κατήκαν
 περιμήκειας, τὰς μὲν πρὸς τοῦ Πόντου τῆς ἐτέρης τῶν
 ἀνέμων εἵνεκεν τῶν ἔσωθεν ἐκπνεόντων, τῆς δὲ ἐτέ-
 ρης πρὸς ἐσπέρης τε καὶ τοῦ Αἰγαίου εὗρου τε καὶ
 νότου εἵνεκα. διέκπλοον δὲ ὑπόφανσιν κατέλιπον τῶν
 πεντηκοντέρων καὶ τριηρέων τριχοῦ, ἵνα καὶ ἐς τὸν
 Πόντον ἔχῃ ὁ βουλόμενος πλέειν πλοίοισι λεπτοῖσι καὶ
 ἐκ τοῦ Πόντου ἔξω. ταῦτα δὲ ποιήσαντες κατέτεινον
 ἐκ γῆς στρεβλοῦντες ὄνοισι ξυλίνοισι τὰ ὄπλα, οὐκέτι
 χωρὶς ἐκάτερα τάξαντες, ἀλλὰ δύο μὲν λευκολίνου δα-
 σάμενοι ἐς ἐκάτερην, τέσσαρα δὲ τῶν βυβλίνων. πα-
 χύτης μὲν ἡ αὐτὴ καὶ καλλονή, κατὰ λόγον δὲ [ἦν]
 ἐμβριθετέρα τὰ λίνεα, τοῦ τάλαντον ὁ πῆχυς εἶλκε.
 ἐπειδὴ δὲ ἐγεφυρώθη ὁ πόρος, κορμούς ξύλων κατα-
 πρίσαντες καὶ ποιήσαντες ἴσους τῆς σχεδίνης τῷ εὗρει
 κόσμῳ ἐτίθεσαν κατύπερθε τῶν ὀπλων τοῦ τόνου,

θέντες δὲ ἐπέξῃς ἐνθαῦτα αὐτὶς ἐπέξεύγνυον. ποιή-
 σαντες δὲ ταῦτα ὕλην ἐπεφόρησαν, κόσμῳ δὲ θέντες
 καὶ τὴν ὕλην γῆν ἐπεφόρησαν, κατανάξαντες δὲ καὶ
 τὴν γῆν φραγμὸν παρείρυσαν ἐνθεν καὶ ἐνθεν, ἵνα
 μὴ φοβέηται τὰ ὑποζύγια τὴν θάλασσαν ὑπερορῶντα
 [καὶ οἱ ἵπποι]. ὥς δὲ τὰ τε τῶν γεφυρῶν κατεσκεύα- 37
 στο καὶ τὰ περὶ τὸν Ἄθων, οἱ τε χυτοὶ περὶ τὰ στό-
 ματα τῆς διώρυχος, οἱ τῆς ῥηχίης εἵνεκεν ἐποιήθησαν,
 ἵνα μὴ πίμπληται τὰ στόματα τοῦ ὀρύγματος, καὶ
 αὐτὴ ἡ διώρυξ παντελέως πεποιημένη ἀγγέλλετο, ἐν-
 θαῦτα χειμερίσας ἅμα τῷ ἔαρι παρσκευασμένος ὁ
 στρατὸς ἐκ τῶν Σαρδίῳ ὀρμᾶτο ἑλὼν ἐς Ἀβυδοῖ.
 ὀρμημένῳ δὲ οἱ ὁ ἥλιος ἐκλιπὼν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ
 ἔδρην ἀφανῆς ἦν οὐτ' ἐπινεφέλων ἐόντων αἰθρίης τε
 τὰ μάλιστα, ἀντὶ ἡμέρης τε νυξ ἐγένετο. ἰδόντι δὲ
 καὶ μαθόντι τοῦτο τῷ Ξέρξῃ ἐπιμελὲς ἐγένετο, καὶ
 εἶρετο τοὺς μάγους τὸ θέλοι προφαίνειν τὸ φάσμα.
 οἱ δὲ ἔφραζον ὥς Ἑλλησι προδεικνύει ὁ θεὸς ἐκλειψιν
 τῶν πολλῶν, λέγοντες ἥλιον εἶναι Ἑλλήνων προδέκτορα,
 σελήνην δὲ σφέων. ταῦτα πνυθόμενος ὁ Ξέρξης περι-
 χαρῆς ἐὼν ἐποιέετο τὴν ἔλασιν. ὥς δ' ἐξήλανε τὴν 38
 στρατιήν, Πύθιος ὁ Λυδὸς καταρρωδήσας τὸ ἐκ τοῦ
 οὐρανοῦ φάσμα ἐπαερθεῖς τε τοῖσι δωρήμασι ἑλθὼν
 παρὰ Ξέρξην ἔλεγε τάδε· ὦ δέσποτα, χρηίσας ἄν τι
 σεῦ βουλοίμην τυχεῖν, τὸ σοὶ μὲν ἐλαφρὸν τυγχάνει
 ἐὼν ὑπουργῆσαι, ἐμοὶ δὲ μέγα γενόμενον. Ξέρξης δὲ
 πᾶν μᾶλλον δοκέων μιν χρηίσειν ἢ τὸ ἐδεήθη, ἔφη τε
 ὑπουργήσειν καὶ δὴ ἀγορεύειν ἐκέλευε ὅτεν δέοιτο. ὁ
 δὲ ἐπεῖτε ταῦτα ἤκουσε, ἔλεγε θαρσύνσας τάδε· ὦ δέ-
 σποτα, τυγχάνουσί μοι παῖδες ἐόντες πέντε, καὶ σφραγ

καταλαμβάνει πάντας ἅμα σοὶ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. σὺ δέ, ὦ βασιλεῦ, ἐμὲ ἐς τόδε ἡλικίης ἤκοντα οἰκτείρας τῶν μοι παίδων ἓνα παράλυσον τῆς στρατιῆς τὸν πρεσβύτατον, ἵνα αὐτοῦ τε ἐμεῦ καὶ τῶν χρημάτων ἧ μελεδωνός. τοὺς δὲ τέσσερας ἄγε ἅμα
 39 σεωντῶ καὶ πρήξας τὰ νοέεις νοστήσειας ὀπίσω. κάρτα τε ἐθυμώθη ὁ Ξέρξης καὶ ἀμείβετο τοισίδε· ὦ κακὲ ἄνθρωπε, σὺ ἐτόλμησας ἐμεῦ στρατευομένου αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ ἄγοντος παῖδας ἐμούς καὶ ἀδελφεοὺς καὶ οἰκηίους καὶ φίλους μνήσασθαι περὶ σέο παιδός, ἐὼν ἐμός δοῦλος, τὸν χρῆν πανοικίῃ αὐτῇ γυναικὶ συνένεσθαι; εὖ νῦν τόδ' ἐξεπίστασο, ὥς ἐν τοῖσι ὥσὶ τῶν ἀνθρώπων οἰκέει ὁ θυμός, ὃς χρηστὰ μὲν ἀκούσας τερψιος ἐμπιπλεῖ τὸ σῶμα, ὑπεναντία δὲ τούτοισι ἀκούσας ἀνοιδέει. ὅτε μὲν νυν χρηστὰ ποιήσας ἕτερα τοιαῦτα ἐπηγγέλλεο, εὐεργεσίῃσι βασιλέα οὐ καυχῆσαι ὑπερβαλέσθαι· ἐπεῖτε δὲ ἐς τὸ ἀναιδέστερον ἐτράπευ, τὴν μὲν ἀξίην οὐ λάμψαι, ἐλάσσω δὲ τῆς ἀξίης. σὲ μὲν γὰρ καὶ τοὺς τέσσερας τῶν παίδων ῥύεται τὰ ξείνια· τοῦ δὲ ἑνός, τοῦ περιέχειαι μάλιστα, τῇ ψυχῇ ζημιώσαι. ὥς δὲ ταῦτα ὑπεκρίνατο, αὐτίκα ἐκέλευε τοῖσι προσετέτακτο ταῦτα πρήσσειν, τῶν Πυθίου παίδων ἐξευρόντας τὸν πρεσβύτατον μέσον διαταμεῖν, διαταμόντας δὲ τὰ ἡμίτομα διαθεῖναι τὸ μὲν ἐπὶ δεξιὰ τῆς ὁδοῦ, τὸ δ' ἐπ' ἀριστερά, καὶ ταύτη
 40 διεξιέναι τὸν στρατόν. ποιησάντων δὲ τούτων τοῦτο, μετὰ ταῦτα διεξίηκε ὁ στρατός. ἡγέοντο δὲ πρῶτοι μὲν οἱ σκευοφόροι τε καὶ τὰ ὑποζύγια, μετὰ δὲ τούτους στρατὸς παντοίων ἐθνέων ἀναμίξ, οὐ διακεκριμένοι· τῇ δὲ ὑπερημίσεις ἦσαν, ἐνθαῦτα διελέλειπτο, καὶ οὐ

συνέμισγον οὗτοι βασιλεί. προηγεῦντο μὲν δὴ ἱππότεαι χίλιοι ἐκ Περσέων πάντων ἀπολελεγμένοι· μετὰ δὲ αἰχμοφόροι χίλιοι, καὶ οὗτοι ἐκ πάντων ἀπολελεγμένοι, τὰς λόγχας κάτω ἐς τὴν γῆν τρέψαντες· μετὰ δὲ ἱροὶ Νησαῖοι καλεόμενοι ἵπποι δέκα, κεκοσμημένοι ὡς κάλλιστα. Νησαῖοι δὲ καλέονται ἵπποι ἐπὶ τοῦδε· ἔστι πεδίον μέγα τῆς Μηδικῆς τῷ ὄννομά ἐστι Νήσαιον. τοὺς ὧν δὴ ἵππους τοὺς μεγάλους φέρει τὸ πεδίον τοῦτο. ὕπισθε δὲ τούτων τῶν δέκα ἵππων ἄρμα Διὸς ἱρὸν ἐπετέτακτο, τὸ ἵπποι μὲν εἴλκον λευκοὶ ὀκτώ, ὕπισθε δὲ αὖ τῶν ἵππων εἶπετο πεζῇ ἡνίοχος ἐχόμενος τῶν χαλινῶν· οὐδεὶς γὰρ δὴ ἐπὶ τοῦτον τὸν θρόνον ἀνθρώπων ἀναβαίνει. τούτου δὲ ὕπισθε αὐτὸς Ξέρξης ἐπ' ἄρματος ἵππων Νησαίων· παρεβεβήκεε δὲ οἱ ἡνίοχος τῷ ὄννομα ἦν Πατιράμφης, Ὀτάνεω παῖς ἀνδρὸς Πέρσεω.

Ἐξήλασε μὲν οὕτω ἐκ Σαρδίων Ξέρξης, μετεκ- 41
βαίνεσκε δέ, ὅπως μιν λόγος αἰρέοι, ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς ἀρμάμαξαν. αὐτοῦ δὲ ὕπισθε αἰχμοφόροι Περσέων οἱ ἄριστοί τε καὶ γενναιότατοι χίλιοι, κατὰ νόμον τὰς λόγχας ἔχοντες, μετὰ δὲ ἵππος ἄλλη χιλίη ἐκ Περσέων ἀπολελεγμένη, μετὰ δὲ τὴν ἵππον ἐκ τῶν λοιπῶν Περσέων ἀπολελεγμένοι μύριοι. οὗτος πεζὸς ἦν· καὶ τούτων χίλιοι μὲν ἐπὶ τοῖσι δόρασι ἀντὶ τῶν σαρωτηρῶν ῥοιᾶς εἶχον χρυσέας καὶ πέριξ συνεκλήιον τοὺς ἄλλους, οἱ δὲ εἰνακισχίλιοι ἐντὸς τούτων ἐόντες ἀργυρέας ῥοιᾶς εἶχον. εἶχον δὲ χρυσέας ῥοιᾶς καὶ οἱ ἐς τὴν γῆν τράποντες τὰς λόγχας, καὶ μῆλα οἱ ἄγχιστα ἐπόμενοι Ξέρξη. τοῖσι δὲ μυρίοισι ἐπετέτακτο ἵππος Περσέων μυρίη. μετὰ δὲ τὴν ἵππον διελέλειπτο καὶ δύο σταδίους, καὶ

- 42 ἔπειτα ὁ λοιπὸς ὄμιλος ἦιε ἀναμίξ. ἐποιέετο δὲ τὴν ὁδὸν ἐκ τῆς Λυδίας ὁ στρατὸς ἐπὶ τε ποταμὸν Κάϊκον καὶ γῆν τὴν Μυσίην, ἀπὸ δὲ Καϊκου ὁρμώμενος, Κάνης ὄρος ἔχων ἐν ἀριστερῇ, διὰ τοῦ Ἀταρνεὸς ἐς Καρὴνην πόλιν. ἀπὸ δὲ ταύτης διὰ Θήβης πεδίου ἐπορεύετο, Ἀτραμύττειόν τε πόλιν καὶ Ἀντανδρον τὴν Πελασγίδα παραμειβόμενος. τὴν Ἰδην δὲ λαβὼν ἐς ἀριστερὴν χεῖρα ἦιε ἐς τὴν Ἰλιάδα γῆν. καὶ πρῶτα μὲν οἱ ὑπὸ τῇ Ἰδῇ νύκτα ἀναμείναντι βρονταί τε καὶ πρηστῆρες ἐπεσπίπτουσι καὶ τινα αὐτοῦ ταύτῃ συχνὸν ὄμιλον δι-
- 43 ἐφθειραν. ἀπικομένου δὲ τοῦ στρατοῦ ἐπὶ ποταμὸν Σκάμανδρον, ὃς πρῶτος ποταμῶν, ἐπεῖτε ἐκ Σαρδίῶν ὁρμηθέντες ἐπεχείρησαν τῇ ὁδῷ, ἐπέλιπε τὸ ῥέεθρον οὐδ' ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τε καὶ τοῖσι κτήνεσι πινόμενος, ἐπὶ τοῦτον δὴ τὸν ποταμὸν ὡς ἀπύκετο Ξέρξης, ἐς τὸ Πριάμου Πέργαμον ἀνέβη ἕμερον ἔχων θεήσασθαι. θεησάμενος δὲ καὶ πυνθόμενος ἐκείνων ἕκαστα τῇ Ἀθηναίῃ τῇ Ἰλιάδι ἔθυσε βοῦς χιλίας, χοῶς δὲ οἱ μάγοι τοῖσι ἥρωσι ἐχέαντο. ταῦτα δὲ ποιησαμένοισι νυκτὸς φόβος ἐς τὸ στρατόπεδον ἐνέπεσε. ἅμα ἡμέρη δὲ ἐπορεύετο ἐνθεῦτεν, ἐν ἀριστερῇ μὲν ἀπέργων Ῥοίτειον πόλιν καὶ Ὀφρύνειον καὶ Δάρδανον, ἣ περ δὴ Ἀβύδῳ ὁμοιόρος ἐστὶ, ἐν δεξιῇ δὲ Γέργιδας Τευκρούς.
- 44 Ἐπεὶ δ' ἐγένετο ἐν Ἀβύδῳ, ἠθέλησε Ξέρξης ιδέσθαι πάντα τὸν στρατὸν. καὶ προεπεποίητο γὰρ ἐπὶ κολωνοῦ ἐπίτηδες αὐτῷ ταύτῃ προεξέδρη λίθου λευκοῦ (ἐποίησαν δὲ Ἀβυδηνοὶ ἐντειλαμένου πρότερον βασιλέος), ἐνθαῦτα ὡς ἴξετο, κατορέων ἐπὶ τῆς ἡιόνος ἐθηεῖτο καὶ τὸν πεζὸν καὶ τὰς νέας, θηεύμενος δὲ ἰμέρθη τῶν νεῶν ἄμιλλαν γινομένην ιδέσθαι. ἐπεὶ δὲ

ἐγένετό τε καὶ ἐνίκων Φοίνικες Σιδώνιοι, ἦσθη τε τῇ
 ἀμίλλῃ καὶ τῇ στρατιῇ. ὥς δὲ ὥρα πάντα μὲν τὸν 45
 Ἑλλήσποντον ὑπὸ τῶν νεῶν ἀποκεκρυμμένον, πάσας
 δὲ τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ Ἀβυδηνῶν πεδία ἐπίπλεα ἀνθρώ-
 πων, ἐνθῶτα ὁ Ξέρξης ἐωυτὸν ἐμακάρισε, μετὰ δὲ
 τοῦτο ἐδάκρυσε. μαθὼν δέ μιν Ἀρτάβανος ὁ πάτριος, 46
 ὅς τὸ πρῶτον γνώμην ἀπεδέξατο ἐλευθέως οὐ συμ-
 βουλευὼν Ξέρξει στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, οὗτος
 ὦνῆρ φρασθεὶς Ξέρξην δακρύσαντα εἶρετο τάδε· Ὡ
 βασιλεῦ, ὥς πολλὸν ἀλλήλων κεχωρισμένα ἐργάσαο
 νῦν τε καὶ ὀλίγω πρότερον· μακαρίσας γὰρ σεωυτὸν
 δακρύεις. ὁ δὲ εἶπε· Ἐσῆλθε γάρ με λογισάμενον κατ-
 οικτεῖραι ὥς βραχὺς εἴη ὁ πᾶς ἀνθρώπινος βίος, εἰ
 τούτων γε ἐόντων τοσούτων οὐδεὶς ἐς ἑκατοστὸν ἔτος
 περιέσται. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· Ἐτερα τούτου παρὰ
 τὴν ζόην πεπόνθαμεν οἰκτρούτερα. ἐν γὰρ οὕτω βραχεῖ
 βίῳ οὐδεὶς οὕτω ἄνθρωπος ἔων εὐδαίμων πέφυκε,
 οὔτε τούτων οὔτε τῶν ἄλλων, τῷ οὐ παραστήσεται
 πολλάκις καὶ οὐκ ἄπαξ τεθνάναι βούλεσθαι μᾶλλον
 ἢ ζῶειν. αἷ τε γὰρ συμφοραὶ προσπίπτουσαι καὶ αἰ
 νοῦσοι συνταράσσουσαι καὶ βραχὺν ἐόντα μακρὸν δο-
 κεῖν εἶναι ποιεῦσι τὸν βίον. οὕτω ὁ μὲν θάνατος
 μοχθηρῆς ἐούσης τῆς ζόης καταφυγὴ αἵρετωτάτη τῷ
 ἀνθρώπῳ γέγρονε, ὁ δὲ θεὸς γλυκὺν γεύσας τὸν αἰῶνα
 φθονερός ἐν αὐτῷ εὐρίσκεται ἔων. Ξέρξης δὲ ἀμεί- 47
 βετο λέγων· Ἀρτάβανε, βιοτῆς μὲν νυν ἀνθρωπίνης
 πέρι, ἐούσης τοιαύτης, οἴην περ σὺ διαιρέαι εἶναι,
 παυσώμεθα, μηδὲ κακῶν μεμνώμεθα χρηστὰ ἔχοντες
 πρηγμάτων ἐν χερσὶ· φράσον δέ μοι τόδε· εἴ τοι ἡ
 ὕψις τοῦ ἐνυπνίου μὴ ἐναργῆς οὕτω ἐφάνη, εἴχες ἄν

τὴν ἀρχαίην γνώμην, οὐκ ἔω· με στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἢ μετέστις ἄν; φέρε τοῦτό μοι ἀτρεκέως εἰπέ. ὁ δὲ ἀμείβετο λέγων· Ὡ βασιλεῦ, ὅψις μὲν ἡ ἐπιφανεῖσα τοῦ ὀνείρου, ὥς βουλόμεθα ἀμφοτέροι, τελευτήσεις· ἐγὼ δ' ἔτι καὶ ἐς τόδε δείξιτός εἰμι ὑπόπλεος οὐδ' ἐντὸς ἐμεωντοῦ, ἄλλα τε πολλὰ ἐπι-
 48 λεγόμενος καὶ δὴ καὶ ὀρέων τοι δύο τὰ μέγιστα πάν-
 των ἐόντα πολεμιώτατα. Ξέρξης δὲ πρὸς ταῦτα ἀμεί-
 βετο τοισίδε· Δαιμόνιε ἀνδρῶν, κοῖα ταῦτα λέγεις εἶναι δύο μοι πολεμιώτατα; κότερά τοι ὁ πεζὸς μεμ-
 πτὸς κατὰ τὸ πλῆθος ἐστι, καὶ τὸ Ἑλληνικὸν στρα-
 τευμα φαίνεται πολλαπλήσιον ἔσεσθαι τοῦ ἡμετέρου, ἢ τὸ ναυτικὸν τὸ ἡμέτερον λείψεσθαι τοῦ ἐκείνων, ἢ καὶ συναμφοτέρα ταῦτα; εἰ γάρ τοι ταύτῃ φαίνεται ἐνδεέστερα εἶναι τὰ ἡμέτερα πρήγματα, στρατοῦ ἂν ἄλλου τις τὴν ταχίστην ἄγερσιν ποιεόιτο. ὁ δ' ἀμεί-
 49 βετο λέγων· Ὡ βασιλεῦ, οὔτε στρατὸν τοῦτον, ὅστις γε σύνεσιν ἔχει, μέμφοιτ' ἂν οὔτε τῶν νεῶν τὸ πλῆ-
 θος. ἦν τε πλεῦνας συλλέξης, τὰ δύο τοι τὰ λέγω πολλῷ ἔτι πολεμιώτερα γίνεται. τὰ δὲ δύο ταῦτα ἐστὶ γῆ τε καὶ θάλασσα. οὔτε γὰρ τῆς θαλάσσης ἐστὶ λιμὴν τοσοῦτος οὐδαμῶθι, ὥς ἐγὼ εἰκάσω, ὅστις ἐγειρομένου χειμῶνος δεξάμενός σευ τοῦτο τὸ ναυτικὸν φερέγγυος ἔσται διασῶσαι τὰς νέας. καίτοι οὐκ ἔνα αὐτὸν δεῖ εἶναι [τὸν λιμένα], ἀλλὰ παρὰ πᾶσαν τὴν ἡπειρον παρ' ἣν δὴ κομίζεαι. οὐκ ὦν δὴ ἐόντων τοι λιμένων ὑποδεξίων, μάθες ὅτι αἱ συμφοραὶ τῶν ἀνθρώπων ἄρ-
 χουσιν καὶ οὐκ ὦνθρωποι τῶν συμφορέων. καὶ δὴ τῶν δύο τοι τοῦ ἑτέρου εἰρημένου τὸ ἕτερον ἐρχομαι ἐρέων. γῆ δὲ πολεμίῃ τῇδ' ἐτοι κατίσταται εἰ θέλει

τοι μηδὲν ἀντίξουν καταστῆναι, τοσοῦτῳ τοι γίνεται
 πολεμιωτέρη ὅσῳ ἂν προβαίνης ἑκαστέρῳ, τὸ πρόσω
 αἰεὶ κλεπτόμενος· εὐπρηξίης δὲ οὐκ ἔστι ἀνθρώποισι
 οὐδεμία πληθώρα. καὶ δὴ τοι, ὥς οὐδενὸς ἐναντιευ-
 μένου, λήψω τὴν χώραν πλεῦνα ἐν πλεῦνι χρόνῳ γινο-
 μένην λιμὸν τέξεσθαι. ἀνὴρ δὲ οὕτῳ ἂν εἴη ἄριστος,
 εἰ βουλευόμενος μὲν ἀρρωδέοι, πᾶν ἐπιλεγόμενος πεί-
 σεσθαι χρῆμα, ἐν δὲ τῷ ἔργῳ θρασὺς εἴη. ἀμείβεται
 Ξέρξης τοισίδε· Ἀρτάβανε, οἰκότης μὲν σύ γε τούτων 50
 ἑκαστα διαιρεῖαι, ἅτῳ μήτε πάντα φοβέο μήτε πᾶν
 ὁμοίως ἐπιλέγεις. εἰ γὰρ δὴ βούλοιο ἐπὶ τῷ αἰεὶ ἐπεσ-
 φερομένῳ πρήγματι τὸ πᾶν ὁμοίως ἐπιλέγεσθαι, ποιή-
 σειας ἂν οὐδαμὰ οὐδέν· κρέσσον δὲ πάντα θαρσέοντα
 ἡμῖς τῶν δεινῶν πάσχειν μᾶλλον ἢ πᾶν χρῆμα προ-
 δειμαίνοντα μηδαμὰ μηδὲν παθεῖν. εἰ δὲ ἐρίζων πρὸς
 πᾶν τὸ λεγόμενον μὴ τὸ βέβαιον ἀποδέξεις, σφάλλε-
 σθαι ὀφείλεις ἐν αὐτοῖσι ὁμοίως καὶ ὁ ὑπεναντία τού-
 τοισι λέξας. τοῦτο μὲν νῦν ἐπ' ἴσης ἔχει· εἰδέναι δὲ
 ἄνθρωπον ἔοντα κῶς χρὴ τὸ βέβαιον; δοκέω μὲν οὐδα-
 μῶς. τοῖσι τοίνυν βουλομένοισι ποιεῖν ὥς τὸ ἐπίπαν
 φιλέει γίνεσθαι τὰ κέρδεα, τοῖσι δὲ ἐπιλεγομένοισί τε
 πάντα καὶ ὀκνεοῦσι οὐ μάλα ἐθέλει. ὁρᾷς τὰ Περ-
 σέων πρήγματα ἐς ὃ δυνάμιος προκεχώρηκε. εἰ τοί-
 νυν ἐκείνοι οἱ πρὸ ἐμεῦ γενόμενοι βασιλεῖς γνώμησι
 ἐχρέωντο ὁμοίησι καὶ σύ, ἢ μὴ χρεώμενοι γνώμησι
 τοιαύτησι ἄλλους συμβούλους εἶχον τοιούτους, οὐκ
 ἂν κοτε εἶδες αὐτὰ ἐς τοῦτο προελθόντα· νῦν δὲ κιν-
 δύνους ἀναρριπτέοντες ἐς τοῦτό σφρα προηγάργοντο.
 μεγάλα γὰρ πρήγματα μέγαλοισι κινδύνοισι ἐθέλει κατ-
 αιεσθαι. ἡμεῖς τοίνυν ὁμοιεύμενοι ἐκείνοισι ὥρην

τε τοῦ ἔτεος καλλίστην πορευόμεθα καὶ καταστρεψά-
 μενοι πᾶσαν τὴν Εὐρώπην νοστήσομεν ὀπίσω, οὔτε
 λιμῶ ἐντυχόντες οὐδαμῶθι οὔτε ἄλλο ἄχαρι οὐδὲν πα-
 θόντες. τοῦτο μὲν γὰρ αὐτοὶ πολλὴν φορβὴν φερό-
 μενοι πορευόμεθα, τοῦτο δέ, τῶν ἄν' κου ἐπιβέωμεν
 γῆν καὶ ἔθνος, τούτων τὸν σῆτον ἔξομεν· ἐπ' ἀρο-
 51 τήρας δὲ καὶ οὐ νομάδας στρατευόμεθα ἄνδρας. λέγει
 Ἀρτάβανος μετὰ ταῦτα· Ὁ βασιλεῦ, ἐπεῖτε ἀρρωδέειν
 οὐδὲν ἔἴς προῆγμα, σὺ δέ μεν συμβουλίην ἐνδεξαι·
 ἀναγκαίως γὰρ ἔχει περὶ πολλῶν προηγμάτων πλεῦνα
 λόγον ἐκτείνειν. Κῦρος ὁ Καμβύσεω Ἰωνίην πᾶσαν
 πλὴν Ἀθηνέων κατεστρέψατο δασμοφόρον εἶναι Περ-
 σῆσι. τούτους ὦν τοὺς ἄνδρας συμβουλεύω τοι μηδε-
 μιῇ μηχανῇ ἄγειν ἐπὶ τοὺς πατέρας· καὶ γὰρ ἄνευ
 τούτων οἷοί τέ εἰμεν τῶν ἐχθρῶν κατυπέρτεροι γίνε-
 σθαι. ἢ γὰρ σφεας, ἣν ἔπωνται, δεῖ ἀδικωτάτους
 γίνεσθαι καταδουλουμένους τὴν μητρόπολιν, ἢ δικαιο-
 τάτους συνελευθεροῦντας. ἀδικωτάτοι μὲν νυν γινό-
 μενοι οὐδὲν κέρδος μέγα ἡμῖν προσβάλλουσι, δικαιο-
 τατοὶ δὲ γινόμενοι οἷοί τε δηλήσασθαι μέγας τὴν
 σὴν στρατιὴν γίνονται. ἐς θυμὸν ὦν βάλεν καὶ τὸ
 παλαιὸν ἔπος ὥς εὖ εἴρηται, τὸ μὴ ἅμα ἀρχῇ πᾶν
 52 τέλος καταφαίνεσθαι. ἀμείβεται πρὸς ταῦτα Ξέρξης·
 Ἀρτάβανε, τῶν ἀπεφήναο γνωμέων σφάλλεται κατὰ
 ταύτην δὴ μάλιστα, ὃς Ἴωνας φοβέαι μὴ μεταβάλλωσι.
 τῶν ἔχομεν γνῶμα μέγιστον, τῶν σὺ τε μάρτυς γίνεαι
 καὶ οἱ συστρατευσάμενοι Δαρείῳ ἄλλοι ἐπὶ Σκύθας,
 ὅτι ἐπὶ τούτοισι ἢ πᾶσα Περσικὴ στρατιὴ ἐγένετο δια-
 φθεῖραι καὶ περιποιῆσαι· οἱ δὲ δικαιοσύνην καὶ πιστό-
 τητα ἐνέδωκαν, ἄχαρι δὲ οὐδέεν. πάρεξ δὲ τούτου, ἐν

τῇ ἡμετέρῃ καταλιπόντας τέκνα τε καὶ γυναῖκας καὶ χρήματα οὐδ' ἐπιλέγεσθαι χορὴ νεώτερόν τι ποιήσιν. οὕτω μὴδὲ τοῦτο φοβέο, ἀλλὰ θυμὸν ἔχων ἀγαθὸν σῶζε οἶκόν τε τὸν ἐμὸν καὶ τυραννίδα τὴν ἐμὴν· σοὶ γὰρ ἐγὼ μούνω ἐκ πάντων σκῆπτρα τὰ ἐμὰ ἐπιτράπω.

Ταῦτα εἶπας καὶ Ἀρτάβανον ἀποστείλας ἐς Σοῦσα 53 δεύτερα μετεπέμψατο Ξέρξης Περσέων τοὺς δοκιμωτάτους· ἐπεὶ δὲ οἱ παρήσαν, ἔλεγέ σφι τάδε· ὦ Πέρσαι, τῶνδ' ἐγὼ ὑμέων χορίζων συνέλεξα, ἄνδρας τε γίνεσθαι ἀγαθοὺς καὶ μὴ καταισχύνειν τὰ πρόσθε ἐργασμένα Πέρσῃσι, ἐόντα μεγάλα τε καὶ πολλοῦ ἄξια, ἀλλ' εἷς τε ἕκαστος καὶ οἱ σύμπαντες προθυμίην ἔχωμεν· ξυνὸν γὰρ πᾶσι τοῦτο ἀγαθὸν σπεύδεται. τῶνδε δὲ εἵνεκα προαγορεύω ἀντέχεσθαι τοῦ πολέμου ἐντεταμένως· ὥς γὰρ ἐγὼ πυνθάνομαι, ἐπ' ἄνδρας στρατευόμεθα ἀγαθοὺς, τῶν ἣν κρατήσωμεν, οὐ μὴ τις ἡμῖν ἄλλος στρατὸς ἀντιστῇ κοτε ἀνθρώπων. νῦν δὲ διαβαίνωμεν ἐπευξάμενοι τοῖσι θεοῖσι οἳ Περσίδα γῆν λελόγχασι.

Ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην παρεσκευάζοντο ἐς τὴν 54 διάβασιν, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἀνέμενον τὸν ἥλιον ἐθέλοντες ιδέσθαι ἀνίσχοντα, θυμικήματά τε παντοῖα ἐπὶ τῶν γεφυρέων καταγίζοντες καὶ μυρσίνησι στορνύντες τὴν ὁδόν. ὥς δ' ἐπανέτελλε ὁ ἥλιος, σπένδων ἐκ χρυσέης φιάλης Ξέρξης ἐς τὴν θάλασσαν εὔχετο πρὸς τὸν ἥλιον μηδεμίαν οἱ συντυχίην τοιαύτην γενέσθαι, ἥ μιν παύσει καταστρέφασθαι τὴν Εὐρώπην πρότερον ἢ ἐπὶ τέρμασι τοῖσι ἐκείνης γένηται. εὐξάμενος δὲ ἐσέβαλε τὴν φιάλην ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ χρύσειον κορητῆρα καὶ Περσικὸν ξίφος, τὸν ἀκινάκην καλέουσι. ταῦτα οὐκ

ἔχω ἀτρεκέως διακοῖναι οὔτε αἰ τῷ ἡλίῳ ἀνατιθεῖς
κατῆκε ἐς τὸ πέλαγος οὔτε εἰ μετεμέλησέ οἱ τὸν Ἑλλή-
σποντον μαστιγώσαντι καὶ ἀντὶ τούτων τὴν θάλασσαν
55 ἐδωρέετο. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, διέβαινον κατὰ
μὲν τὴν ἐτέρην τῶν γεφυρέων τὴν πρὸς τῷ Πόντῳ
ὁ πεζὸς τε καὶ ἡ ἵππος ἅπασα, κατὰ δὲ τὴν πρὸς τὸ
Αἰγαῖον τὰ ὑποζύγια καὶ ἡ θεραπηίη. ἡγέοντο δὲ πρῶτα
μὲν οἱ μύριοι Πέρσαι, ἐστεφανωμένοι πάντες, μετὰ δὲ
τούτους ὁ σύμμικτος στρατὸς παντοίων ἐθνέων. ταύ-
την μὲν τὴν ἡμέρην οὗτοι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ πρῶτοι
μὲν οἱ τε ἱππῶται καὶ οἱ τὰς λόγχας κάτω τράποντες·
ἐστεφάνωντο δὲ καὶ οὗτοι. μετὰ δὲ οἱ τε ἵπποι οἱ
ἱροὶ καὶ τὸ ἄρμα τὸ ἱρόν, ἐπὶ δὲ αὐτὸς τε Ξέρξης
καὶ οἱ αἰχμοφόροι καὶ οἱ ἱππῶται οἱ χίλιοι, ἐπὶ δὲ
τούτοισι ὁ ἄλλος στρατός. καὶ αἱ νῆες ἅμα ἀνήγοντο
ἐς τὴν ἀπεναντίον. ἤδη δὲ ἤκουσα καὶ ὕστατον δια-
βῆναι βασιλέα πάντων.

56 Ξέρξης δὲ ἐπεῖτε διέβη ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐθηεῖτο
τὸν στρατὸν ὑπὸ μαστίγων διαβαίνοντα. διέβη δὲ ὁ
στρατὸς αὐτοῦ ἐν ἐπτὰ ἡμέρησι καὶ ἐν ἐπτὰ εὐφρό-
νησι, ἐλινύσας οὐδένα χρόνον. ἐνθαῦτα λέγεται Ξέρ-
ξεω ἤδη διαβεβηκότος τὸν Ἑλλήσποντον ἄνδρα εἰπεῖν
Ἑλλησπόντιον· ὦ Ζεῦ, τί δὴ ἀνδρὶ εἰδόμενος Πέρσῃ
καὶ οὐνομα ἀντὶ Διὸς Ξέρξην θέμενος ἀνάστατον τὴν
Ἑλλάδα θέλεις ποιῆσαι, ἄγων πάντας ἀνθρώπους; καὶ
γὰρ ἄνευ τούτων ἐξῆν τοι ποιέειν ταῦτα.

57 Ὡς δὲ διέβησαν πάντες, ἐς ὁδὸν ὀρμημένοισι τέρας
σφι ἐφάνη μέγα, τὸ Ξέρξης ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἐποιήσατο
καίπερ εὐσύμβλητον εἶν· ἵππος γὰρ ἔτεκε λαγόν.
εὐσύμβλητον ὦν τῆδε τοῦτο ἐγένετο, ὅτι ἔμελλε μὲν

ἑλᾶν στρατιὴν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα Ξέρξης ἀγανρότατα
 καὶ μεγαλοπρεπέστατα, ὀπίσω δὲ περὶ ἑωυτοῦ τρέχων
 ἦξιεν εἰς τὸν αὐτὸν χώρον. ἐγένετο δὲ καὶ ἕτερον αὐτῷ
 τέρας ἔοντι ἐν Σάρδισι· ἡμίονος γὰρ ἔτεκε ἡμίονον
 διξὰ ἔχουσιν αἰδοῖα, τὰ μὲν ἔρσενος, τὰ δὲ θηλέης·
 κατύπερθε δὲ ἦν τὰ τοῦ ἔρσενος. τῶν ἀμφοτέρων 58
 λόγον οὐδένα ποιησάμενος τὸ πρόσω ἐπορεύετο, σὺν
 δέ οἱ ὁ πεζὸς στρατός. ὁ δὲ ναυτικός ἔξω τὸν Ἑλλή-
 σποντον πλέων παρὰ γῆν ἐκομίζετο, τὰ ἔμπαλιν πρήσ-
 σων τοῦ πεζοῦ. ὁ μὲν γὰρ πρὸς ἐσπέρην ἐπλεε, ἐπὶ
 Σαρπηδονίης ἄκρης ποιεύμενος τὴν ἄπιξιν, εἰς τὴν
 αὐτῷ προείρητο ἀπικομένῳ περιμένειν· ὁ δὲ κατ' ἡπει-
 ρον στρατός πρὸς ἡῶ τε καὶ ἡλίου ἀνατολὰς ἐποιέετο
 τὴν ὁδὸν διὰ τῆς Χερσονήσου, ἐν δεξιῇ μὲν ἔχων τὸν
 Ἑλλῆς τάφον τῆς Ἀθάμαντος, ἐν ἀριστερῇ δὲ Καρ-
 δίην πόλιν, διὰ μέσης δὲ πορευόμενος πόλιος τῇ
 οὔνομα τυγχάνει ἐὼν Ἀγορή. ἐνθεῦτεν δὲ κάμπτων
 τὸν κόλπον τὸν Μέλαινα καλεόμενον καὶ Μέλαινα πο-
 ταμόν, οὐκ ἀντισχόντα τότε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον
 ἀλλ' ἐπιλιπόντα, τοῦτον τὸν ποταμὸν διαβάς, ἐπ' οὗ
 καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει, ἥτις πρὸς
 ἐσπέρην, Αἰνόν τε πόλιν Αἰολίδα καὶ Στεντορίδα
 λίμνην παρεξιών, εἰς ὃ ἀπίκετο εἰς Δορίσκον. ὁ δὲ 59
 Δορίσκος ἐστὶ τῆς Θρηίκης αἰγιαλός τε καὶ πεδίου μέγα,
 διὰ δὲ αὐτοῦ ῥέει ποταμὸς μέγας Ἐβρος· ἐν τῷ τείχός
 τε ἐδέδμητο βασιλῆιον τοῦτο τὸ δὴ Δορίσκος κέκληται,
 καὶ Περσέων φρουρὴ ἐν αὐτῷ κατεστήκει ὑπὸ Δαρείου
 ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεὶ ἐπὶ Σκύθας ἐστρατεύετο.
 ἔδοξε ὦν τῷ Ξέρξῃ ὁ χώρος εἶναι ἐπιτήδεις ἐνδιατάξαι
 τε καὶ ἐξαριθμῆσαι τὸν στρατόν, καὶ ἐποίεε ταῦτα.

- τὰς μὲν δὴ νέας τὰς πάσας ἀπικομένας ἐς Δορίσκον οἱ ναύαρχοι κελεύσαντος Ξέρξεω ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν προσεχέα Δορίσκῳ ἐκόμισαν, ἐν τῷ Σάλλῃ τε Σαμοθρηκίῃ πεπόλιστα πόλις καὶ Ζώνη, τελευταία δὲ αὐτοῦ Σέρρειον ἄκρη ὀνομαστή. ὁ δὲ χῶρος οὗτος τὸ παλαιὸν ἦν Κικόνων. ἐς τοῦτον τὸν αἰγιαλὸν κατασχόντες τὰς νέας ἀνέψυχον ἀνελκύσαντες. ὁ δὲ ἐν τῷ Δορίσκῳ τοῦτον τὸν χρόνον τῆς στρατιῆς ἀριθμὸν
- 60 ἐποίεετο. ὅσον μὲν νυν ἕκαστοι παρεῖχον πλῆθος ἐς ἀριθμὸν, οὐκ ἔχω εἰπεῖν τὸ ἀτρεκές (οὐ γὰρ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν ἀνθρώπων), σύμπαντος δὲ τοῦ στρατοῦ τοῦ πεξοῦ τὸ πλῆθος ἐφάνη ἑβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες. ἐξηρίθμησαν δὲ τόνδε τὸν τρόπον· συναγαγόντες ἐς ἓνα χῶρον μυριάδα ἀνθρώπων καὶ συννάξαντες ταύτην ὥς μάλιστα εἶχον περιέγραψαν ἕξωθεν κύκλον· περιγράψαντες δὲ καὶ ἀπέντες τοὺς μυρίους αἵμασιην περιέβαλον κατὰ τὸν κύκλον, ὕψος ἀνέκουσαν ἀνδρὶ ἐς τὸν ὀμφαλόν. ταύτην δὲ ποιήσαντες ἄλλους ἐσεβίβαζον ἐς τὸ περιοικοδομημένον, μέχρι οὗ πάντας τούτῳ τῷ τρόπῳ ἐξηρίθμησαν. ἀριθμήσαντες δὲ κατὰ ἔθνηα διέτασπον.
- 61 Οἱ δὲ στρατευόμενοι οἷδε ἦσαν, Πέρσαι μὲν ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι εἶχον τιάρας καλεομένους, πῖλους ἀπαγέας, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας χειριδωτοὺς ποικίλους, λεπίδος σιδηρῆς ὕψιν ἰχθυοειδούς, περὶ δὲ τὰ σκέλεα ἀναξυρίδας, ἀντὶ δὲ ἀσπίδων γέροα· ὑπὸ δὲ φαρετρεῶνες ἐκρέμαντο· αἰχμαῖς δὲ βραχέας εἶχον, τόξα δὲ μεγάλα, δίστους δὲ καλαμίνους, πρὸς δὲ ἐγχειρίδια παρὰ τὸν δεξιὸν μηρὸν παραιωρεύμενα ἐκ τῆς ζώνης. καὶ ἄρχοντα παρεῖχοντο

Οτάνεα τὸν Ἀμήστριος, πατέρα τῆς Ξέρξεω γυναικός.
 ἐκαλέοντο δὲ πάλαι ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων Κηφῆνες, ὑπὸ
 μέντοι σφέων αὐτῶν καὶ τῶν περιοίκων Ἀρταῖοι. ἐπεὶ
 δὲ Περσεὺς ὁ Δανάης τε καὶ Διὸς ἀπίκετο παρὰ Κηφέα
 τον Βήλῳ καὶ ἔσχε αὐτοῦ τὴν θυγατέρα Ἀνδρομέδην,
 γίνεται αὐτῷ παῖς τῷ οὔνομα ἔθηκε Πέρσῃν, τοῦτον
 δὲ αὐτοῦ καταλείπει· ἐτύγγανε γὰρ ἅπαις ἑὼν ὁ Κη-
 φεὺς ἔρσηνος γόνον. ἐπὶ τούτου δὴ τὴν ἐπωνυμίην
 ἔσχον. Μῆδοι δὲ τὴν αὐτὴν ταύτην ἐσταλμένοι ἐστρα- 62
 τεύοντο· Μηδικὴ γὰρ αὕτη ἡ σκευὴ ἐστὶ καὶ οὐ Περ-
 σικὴ. οἱ δὲ Μῆδοι ἄρχοντα μὲν παρεῖχοντο Τιγράνην
 ἄνδρα Ἀχαιμενίδην, ἐκαλέοντο δὲ πάλαι πρὸς πάντων
 Ἄριοι, ἀπικομένης δὲ Μηδείης τῆς Κολχίδος ἐξ Ἀθη-
 νῶν ἕς τοὺς Ἀρίους τούτους μετέβαλον καὶ οὗτοι τὸ
 οὔνομα. αὐτοὶ περὶ σφέων ὧδε λέγουσι Μῆδοι. Κίς-
 σιοι δὲ στρατευόμενοι τὰ μὲν ἄλλα κατὰ περ Πέρσαι
 ἐσκενάδατο, ἀντὶ δὲ τῶν πύλων μιτρηφόροι ἦσαν. Κίς-
 σίων δὲ ἦρχε Ἀνάφης ὁ Ὀτάνεω. Τρκάνιοι δὲ κατὰ
 περ Πέρσαι ἐσεσάχατο, ἡγεμόνα παρεχόμενοι Μεγά-
 πανον τὸν Βαβυλῶνος ὕστερον τούτων ἐπιτροπεύσαντα.
 Ἀσσύριοι δὲ στρατευόμενοι περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι 63
 εἶχον χάλκεά τε κράνεα καὶ πεπλεγμένα τρόπον τινὰ
 βάρβαρον οὐκ εὐαπήγητον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς καὶ
 ἐγχειρίδια παραπλήσια τῇσι Αἰγυπτίῃσι εἶχον, πρὸς δὲ
 ῥόπαλα ξύλων τετυλωμένα σιδήρῳ καὶ λινέους θώρακας.
 οὗτοι δὲ ὑπὸ μὲν Ἑλλήνων καλέονται Σύριοι, ὑπὸ δὲ
 τῶν βαρβάρων Ἀσσύριοι ἐκλήθησαν. [τούτων δὲ μεταξὺ
 Χαλδαῖοι.] ἦρχε δὲ σφεων Ὀτάσπης ὁ Ἀρταχάεω.
 Βάκτριοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἀγχοτάτω τῶν 64
 Μηδικῶν ἔχοντες ἐστρατεύοντο, τόξα δὲ καλάμινα ἐπι-

χώρια καὶ αἰχμᾶς βραχέας. Σάκαι δὲ οἱ Σκύθαι περὶ
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κυρβασίας ἐς ὃξὺ ἀπηγμένας ὀρθὰς
 εἶχον πεπηγυίας, ἀναξυρίδας δὲ ἐνεδεδύκεσαν, τόξα δὲ
 ἐπιχώρια καὶ ἐγχειρίδια, πρὸς δὲ καὶ ἀξίνας σαγάρεις
 εἶχον. τούτους δὲ ἔοντας Σκύθας Ἀμυργίους Σάκας
 ἐκάλεον· οἱ γὰρ Πέρσαι πάντας τοὺς Σκύθας καλέουσι
 Σάκας. Βακτριῶν δὲ καὶ Σακέων ἦρχε Ὑστάσπης ὁ
 65 Δαρεῖου τε καὶ Ἀτόσσης τῆς Κύρου. Ἴνδοι δὲ εἵματα
 μὲν ἐνδεδυκότες ἀπὸ ξύλων πεποιημένα, τόξα δὲ καλά-
 μιννα εἶχον καὶ ὀϊστοὺς καλαμίνους· ἐπὶ δὲ σίδηρος ἦν.
 ἐσταλμένοι μὲν δὴ ἦσαν οὕτω Ἴνδοί, προσετετάχατο
 66 δὲ συστρατευόμενοι Φαρναζάθρη τῷ Ἀρταβάτῳ. Ἀριοι
 δὲ τόξοισι μὲν ἐσκευασμένοι ἦσαν Μηδικοῖσι, τὰ δὲ
 ἄλλα κατὰ περ Βάκριοι. Ἀρίων δὲ ἦρχε Σισάμνης
 ὁ Ὑδάρνεος. Πάρθοι δὲ καὶ Χοράσμιοι καὶ Σόγδοι τε
 καὶ Γανδάριοι καὶ Λαδίκαι τὴν αὐτὴν σκευὴν ἔχοντες
 τὴν καὶ Βάκριοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ ἦρχον οἵδε,
 Πάρθων μὲν καὶ Χορασμίων Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος,
 Σόγδων δὲ Ἀζάνης ὁ Ἀρταίου, Γανδαρίων δὲ καὶ Λα-
 67 δικέων Ἀρτύφιος ὁ Ἀρταβάνου. Κάσπιοι δὲ σισύρνας
 τε ἐνδεδυκότες καὶ τόξα ἐπιχώρια καλάμιννα ἔχοντες καὶ
 ἀκινάκας ἐστρατεύοντο. οὗτοι μὲν οὕτω ἐσκευάδατο,
 ἡγεμόνα παρεχόμενοι Ἀριόμαρδον τὸν Ἀρτυφίου ἀδελ-
 φεόν, Σαραγγαί δὲ εἵματα μὲν βεβαμμένα ἔχοντες ἐν-
 ἔπρεπον, πέδιλα δὲ ἐς γόνυ ἀνατείνοντα εἶχον, τόξα δὲ
 καὶ αἰχμᾶς Μηδικάς. Σαραγγέων δὲ ἦρχε Φερενδάτης
 ὁ Μεγαβάζου. Πάκτυες δὲ σισυρονοφόροι τε ἦσαν καὶ
 τοῖα ἐπιχώρια εἶχον καὶ ἐγχειρίδια. Πάκτυες δὲ ἄρ-
 68 χοντα παρείχοντο Ἀρταύτην τὸν Ἰθαμίτρεω. Οὗτιοι
 δὲ καὶ Μύκοι τε καὶ Παρικάνιοι ἐσκευασμένοι ἦσαν

κατὰ περ Πάκτυες. • τούτων δὲ ἦρχον οἶδε, Οὐτίω
 μὲν καὶ Μύκων Ἀρσαμένης ὁ Δαρείου, Παρικανίων
 δὲ Σιρομίτης ὁ Οἰοβάζου. Ἀράβιοι δὲ ξειράς ὑπεξω- 69
 μένοι ἦσαν, τόξα δὲ παλίντονα εἶχον πρὸς δεξιὰ,
 μακρά. Αἰθίοπες δὲ παρδαλέας τε καὶ λεοντέας ἐναμ-
 μένοι, τόξα δὲ εἶχον ἐκ φοίνικος σπάθης πεποιημένα,
 μακρά, τετραπηχέων οὐκ ἐλάσσω, ἐπὶ δὲ καλαμίνους
 οἷστοὺς σμικροὺς, ἀντὶ δὲ σιδήρου ἐπὶ λίθος ὀξὺς
 πεποιημένους, τῷ καὶ τὰς σφρηγίδας γλύφουσι· πρὸς δὲ
 αἰχμὰς εἶχον, ἐπὶ δὲ κέρας δορκάδος ἐπὶ ὀξὺ πεποιη-
 μένον τρόπον λόγχης· εἶχον δὲ καὶ ῥόπαλα τυλωτά.
 τοῦ δὲ σώματος τὸ μὲν ἥμισυ ἐξηλείφοντο γύψῳ ἰόντες
 ἐς μάχην, τὸ δὲ ἥμισυ μίλτῳ. Ἀραβίων δὲ καὶ Αἰθιο-
 πων τῶν ὑπὲρ Αἰγύπτου οἰκημένων ἦρχε Ἀρσάμης ὁ
 Δαρείου (τε) καὶ Ἀρτυσιώνης τῆς Κύρου θυγατρός, τὴν
 μάλιστα στέρξας τῶν γυναικῶν Δαρεῖος εἰκὼ χρυσέην
 σφυρήλατον ἐποίησατο. τῶν μὲν δὴ ὑπὲρ Αἰγύπτου
 Αἰθιοπῶν καὶ Ἀραβίων ἦρχε Ἀρσάμης, οἱ δὲ ἀπὸ ἡλίου 70
 ἀνατολέων Αἰθίοπες (διεξοὶ γὰρ δὴ ἐστρατεύοντο) προσ-
 ετετάχατο τοῖσι Ἰνδοῖσι, διαλλάσσοντες εἶδος μὲν οὐδὲν
 τοῖσι ἐτέροισι, φωνὴν δὲ καὶ τρίχωμα μοῦνον· οἱ μὲν
 γὰρ ἀπὸ ἡλίου Αἰθίοπες ἰθύτριχες εἰσι, οἱ δ' ἐκ τῆς
 Αἰβύης οὐλότατον τρίχωμα ἔχουσι πάντων ἀνθρώπων.
 οὗτοι δὲ οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας Αἰθίοπες τὰ μὲν πλέω κατὰ
 περ Ἰνδοὶ ἐσεσείχατο, προμετωπίδια δὲ ἵππων εἶχον
 ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι σὺν τε τοῖσι ὥσι ἐκδεδαρμένα καὶ
 τῇ λοφιῇ· καὶ ἀντὶ μὲν λόφου ἢ λοφιῇ κατέχρα, τὰ
 δὲ ὦτα τῶν ἵππων ὀρθὰ πεπηγότα εἶχον· προβλήματα
 δὲ αὐτ' ἀσπίδων ἐποιεῦντο γεράνων δοράς. Λίβυες 71
 δὲ σκευὴν μὲν σκυτίνην ἦσαν ἔχοντες, ἀκοντίοισι δὲ

ἐπικαύτοισι χρεώμενοι. ἄρχοντα δὲ παρεῖχοντο Μασ-
 72 σάγην τὸν Ὀαρίζου. Παφλαγῶνες δὲ ἐστρατεύοντο ἐπὶ
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα πεπλεγμένα ἔχοντες, ἀσπίδας
 δὲ σμικρὰς αἰχμὰς τε οὐ μεγάλας, πρὸς δὲ ἀκόντια καὶ
 ἐγχειρίδια, περὶ δὲ τοὺς πόδας πέδιλα ἐπιχώρια ἐς
 μέσην κνήμην ἀνατείνοντα. Αἰγυες δὲ καὶ Ματιηνοὶ
 καὶ Μαριανδυνοὶ τε καὶ Σύριοι τὴν αὐτὴν ἔχοντες
 Παφλαγῶσι ἐστρατεύοντο. οἱ δὲ Σύριοι οὗτοι ὑπὸ
 Περσέων Καππαδόκαι καλέονται. Παφλαγόνων μὲν
 νυν καὶ Ματιητῶν Δῶτος ὁ Μεγασίδρου ἦρχε, Μα-
 ριανδυνῶν δὲ καὶ Αἰγύων καὶ Συρίων Γωβρύης ὁ
 73 Δαρείου τε καὶ Ἀρτυστίωνης. Φρύγες δὲ ἀγχοτάτω
 τῆς Παφλαγονικῆς σκευὴν εἶχον, ὀλίγον παραλλάσ-
 σοντες. οἱ δὲ Φρύγες, ὥς Μακεδόνες λέγουσι, ἐκα-
 λέοντο Βρίγες χρόνον ὅσον Εὐρωπαϊοὶ ἐόντες σύνοικοι
 ἦσαν Μακεδούσι, μεταβάντες δὲ ἐς τὴν Ἀσίην ἅμα τῇ
 χώρῃ καὶ τὸ οὖνομα μετέβαλον [ἐς Φρύγας]. Ἀρμέ-
 νιοι δὲ κατὰ περ Φρύγες ἐσεσάχατο, ἐόντες Φρυγῶν
 ἄποικοι. τούτων συναμφοτέρων ἦρχε Ἀρτόχμης, Δα-
 74 ρείου ἔχων θυγατέρα. Λυδοὶ δὲ ἀγχοτάτω τῶν Ἑλλη-
 νικῶν εἶχον ὅπλα. οἱ δὲ Λυδοὶ Μηῖονες ἐκαλεῦντο
 τὸ πάλαι, ἐπὶ δὲ Λυδοῦ τοῦ Ἄττος ἔσχον τὴν ἐπωνυ-
 μίην, μεταβαλόντες τὸ οὖνομα. Μυσοὶ δὲ ἐπὶ μὲν
 τῇσι κεφαλῇσι εἶχον κράνεα ἐπιχώρια, ἀσπίδας δὲ σμι-
 κρὰς, ἀκοντίοισι δὲ ἐχρέωντο ἐπικαύτοισι. οὗτοι δὲ
 εἰσι Λυδῶν ἄποικοι, ἀπ' Ὀλύμπου δὲ ὕρεος καλέονται
 Ὀλυμπιηνοί. Λυδῶν δὲ καὶ Μυσῶν ἦρχε Ἀρταφρένης
 ὁ Ἀρταφρένης, ὃς ἐς Μαραθῶνα ἐσέβαλε ἅμα Δάτι.
 75 Θρήκες δὲ ἐπὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι ἄλωπεκέας ἔχοντες
 ἐστρατεύοντο, περὶ δὲ τὸ σῶμα κιθῶνας, ἐπὶ δὲ ζειράς

περιβεβλημένοι ποικίλης, περὶ δὲ τοὺς πόδας τε καὶ
 τὰς κνήμας πέδιλα νεβρῶν, πρὸς δὲ ἀκόντια τε καὶ
 πέλτας καὶ ἐγχειρίδια σμικρά. οὗτοι δὲ διαβάντες μὲν
 εἰς τὴν Ἀσίην ἐκλήθησαν Βιθυνοί, τὸ δὲ πρότερον
 ἐκαλέοντο, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, Στυρμόνιοι, οἰκόντες
 ἐπὶ Στυρμόνι· ἐξαναστῆναι δέ φασι ἐξ ἡθέων ὑπὸ
 Τευκρῶν τε καὶ Μυσῶν. Θρηίκων δὲ τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ
 ἦρχε Βασσάκης ὁ Ἀρταβάνου ἀσπίδας δὲ ὠμο- 76
 βοῦνας εἶχον σμικράς, καὶ προβόλους δύο λυκιοεργέας
 ἕκαστος εἶχε, ἐπὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χάλκεα·
 πρὸς δὲ τοῖσι κράνεσι ὠτά τε καὶ κέρα προσῆν βοδὸς
 χάλκεα, ἐπῆσαν δὲ καὶ λόφοι· τὰς δὲ κνήμας ῥάκεσι
 φοινικέοισι κατειλίχато. ἐν τούτοισι τοῖσι ἀνδράσι
 Ἄρεός ἐστι χρηστήριον. Καβηλέες δὲ οἱ Μηΐονες, Λα- 77
 σόνιοι δὲ καλεῦμενοι, τὴν αὐτὴν Κίλιξι εἶχον σκευήν,
 τὴν ἐγὼ, ἐπεὰν κατὰ τὴν Κιλικῶν τάξιν διεξιῶν γένω-
 μαι, τότε σημανέω. Μιλύαι δὲ αἰχμὰς τε βραχέας
 εἶχον καὶ εἴματα ἐνεπεπορπέατο· εἶχον δὲ αὐτῶν τόξα
 μετεξέτεροι Λύκιοι, περὶ δὲ τῇσι κεφαλῇσι ἐκ διφθε-
 ρέων πεποιημένας κυνέας. τούτων πάντων ἦρχε Βά-
 δρης ὁ Ὑστάνεος. Μόσχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι 78
 κυνέας ξυλίνας εἶχον, ἀσπίδας δὲ καὶ αἰχμὰς σμικράς·
 λόγχοι δὲ ἐπῆσαν μεγάλοι. Τιβαρηνοὶ δὲ καὶ Μάκρωνες
 καὶ Μοσσύνοικοι κατὰ περ Μόσχοι ἐσκενασμένοι ἐστρα-
 τεύοντο. τούτους δὲ συνέτασσαν ἄρχοντες οἷδε, Μό-
 σχους μὲν καὶ Τιβαρηνοὺς Ἀριόμαρδος ὁ Δαρείου τε
 παῖς καὶ Πάρμνος τῆς Σμέρδιος τοῦ Κύρου, Μάκρωνας
 δὲ καὶ Μοσσυνοίκους Ἀρταύκτης ὁ Χοράσμιος, ὃς Ση-
 στὸν τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ ἐπετρόπευε. Μᾶρες δὲ ἐπὶ 79
 μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια πλεκτὰ εἶχον,

- ἀσπίδας δὲ δερματινας σμικρὰς καὶ ἀκόντια. Κόλχοι δὲ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσί κράνεα ξύλινα, ἀσπίδας δὲ ὠμοβοῖνας σμικρὰς αἰχμὰς τε βραχέας, πρὸς δὲ καὶ μαχαίρας εἶχον. Μαρῶν δὲ καὶ Κόλχων ἦρχε Φαρανδάτης ὁ Τεάσπιος Ἀλαρόδιοι δὲ καὶ Σάσπειρες κατὰ περ Κόλχοι ὠπλισμένοι ἐστρατεύοντο. τούτων δὲ Μα-
80 σίστιος ὁ Σιρομίτρεω ἦρχε. τὰ δὲ νησιωτικὰ ἔθνεα τὰ ἐκ τῆς Ἐρυθρῆς θαλάσσης ἐπόμενα, νήσων δὲ ἐν τῇσι τοὺς ἀνασπάστους καλομένους κατοικίξει βασιλεύς, ἀγχοτάτω τῶν Μηδικῶν εἶχον ἐσθῆτά τε καὶ ὅπλα. τούτων δὲ τῶν νησιωτέων ἦρχε Μαρδόντης ὁ Βαργαίου, ὃς ἐν Μυκάλῃ στρατηγέων δευτέρῳ ἔτει τούτων ἐτελεύτησε ἐν τῇ μάχῃ.
- 81 Ταῦτα ἦν τὰ κατ' ἡπειρον στρατευόμενά τε ἔθνεα καὶ τεταγμένα ἐς τὸν πεζόν. τούτου ὦν τοῦ στρατοῦ ἦρχον μὲν οὗτοι οἱ περ εἰρέαται καὶ οἱ διατάξαντες καὶ ἐξαριθμήσαντες οὗτοι ἦσαν καὶ χιλιάρχας τε καὶ μυριάρχας ἀποδέξαντες, ἑκατοντάρχας δὲ καὶ δεκάρχας οἱ μυριάρχαι. τελέων δὲ καὶ ἔθνέων ἦσαν ἄλλοι σημαντορες. ἦσαν μὲν δὴ οὗτοι οἱ περ εἰρέαται ἄρχον-
82 τες, ἐστρατήγεον δὲ τούτων τε καὶ τοῦ σύμπαντος στρατοῦ τοῦ πεζοῦ Μαρδόνιος τε ὁ Γωβρύεω καὶ Τριτανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου τοῦ γνώμην θεμένου μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα καὶ Σμερδομένης ὁ Ὀτάνεω, Δαρείου ἀμφότεροι οὗτοι ἀδελφεῶν παῖδες, Ξέρξη δὲ ἐγίνοντο ἀνεψιοί, καὶ Μασίστης ὁ Δαρείου τε καὶ Ἀτόσσης παῖς καὶ Γέργις ὁ Ἀριάξου καὶ Μεγάβυζος
83 ὁ Ζωπύρου. οὗτοι ἦσαν στρατηγοὶ τοῦ σύμπαντος πεζοῦ χωρὶς τῶν μυρίων. τῶν δὲ μυρίων τούτων Περσέων τῶν ἀπολελεγμένων ἐστρατήγεε μὲν Ὑδάρνης

ὁ Ὑδάρνεος, ἐκαλέοντο δὲ ἀθάνατοι οἱ Πέρσαι οὗτοι ἐπὶ τοῦδε· εἴ τις αὐτῶν ἐξέλιπε τὸν ἀριθμὸν ἢ θανάτῳ βιηθεὶς ἢ νόσῳ, ἄλλος ἀνὴρ ἀραιόρητο, καὶ ἐγίνοντο οὐδαμὰ οὔτε πλεῦνες μυρίων οὔτε ἐλάσσονες. κόσμον δὲ πλεῖστον παρείχοντο διὰ πάντων Πέρσαι καὶ αὐτοὶ ἄριστοι ἦσαν. σκευὴν μὲν τοιαύτην εἶχον ἢ περ εἴρηται, χωρὶς δὲ χρυσόν τε πολλὸν καὶ ἄφθονον ἔχοντες ἐνέπρεπον. ἄρμαμάξας τε ἄμα ἤγοντο, ἐν δὲ παλλικὰς καὶ θεραπευήν πολλήν τε καὶ εὖ ἐσκευασμένην. σῖτα δὲ σφι, χωρὶς τῶν ἄλλων στρατιωτέων, κάμηλοί τε καὶ ὑποζύγια ἤγον.

Ἰππεύει δὲ ταῦτα τὰ ἔθνεα· πλὴν οὐ πάντα παρ- 84
εἶχετο ἵππον, ἀλλὰ τοσάδε μούνα, Πέρσαι μὲν τὴν αὐτὴν ἐσκευασμένοι καὶ ὁ πεζὸς αὐτῶν· πλὴν ἐπὶ τῇσι κεφαλῇσι εἶχον μετεξέτεροι αὐτῶν καὶ χάλκεα καὶ σιδήρεα ἐξεληλαμένα ποιήματα. εἰσὶ δὲ τινες νομάδες 85
ἄνθρωποι, Σαγάρτιοι καλούμενοι, ἔθνος μὲν Περσικὸν καὶ φωνῇ, σκευὴν δὲ μεταξὺ ἔχουσι πεποιημένην τῆς τε Περσικῆς καὶ τῆς Πακτυκῆς· οἱ παρείχοντο μὲν ἵππον ὀκτακισχιλίην, ὕπλα δὲ οὐ νομίζουσι ἔχειν οὔτε χάλκεα οὔτε σιδήρεα ἔξω ἐργχειριδίων, χρέωνται δὲ σειρῇσι πεπλεγμένῃσι ἐξ ἱμάντων. ταύτῃσι πίσυνοι ἔρχονται ἐς πόλεμον· ἡ δὲ μάχη τούτων τῶν ἀνδρῶν ἦδε· ἐπεὰν συμμίσγῃσι τοῖσι πολεμίοισι, βάλλουσιν τὰς σειρὰς ἐπ' ἄκρῳ βρόχους ἐχούσας· ὅτεν δ' ἂν τύχῃ, ἦν τε ἵππου ἦν τε ἀνθρώπου, ἐπ' ἑωυτὸν ἔλκει· οἱ δὲ ἐν ἔρκεσι ἐμπαλασσύμενοι διαφθείρονται. τούτων μὲν αὕτη ἡ μάχη, καὶ ἐπετετάχατο ἐς τοὺς Πέρσας. Μῆδοι δὲ τὴν περ 86
ἐν τῷ πεζῷ εἶχον σκευήν, καὶ Κίσσιοι ὡσαύτως. Ἴνδοι δὲ σκευὴ μὲν ἐσεσάχατο τῇ αὐτῇ καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαννον

- δὲ κέλητας καὶ ἄρματα· ὑπὸ δὲ τοῖσι ἄρμασι ὑπῆσαν ἵπποι καὶ ὄνοι ἄγριοι. Βάκτριοι δὲ ἐσκευάδατο ὡσαύτως καὶ ἐν τῷ πεζῷ· καὶ Κάσπιοι ὁμοίως. Αἰβυες δὲ καὶ αὐτοὶ κατὰ περ ἐν τῷ πεζῷ· ἤλαυνον δὲ καὶ οὗτοι πάντες ἄρματα. ὥς δ' αὕτως Κάσπιοι καὶ Παρικάνιοι ἐσεσάχατο ὁμοίως καὶ ἐν τῷ πεζῷ. Ἀράβιοι δὲ σκευὴν μὲν εἶχον τὴν αὐτὴν καὶ ἐν τῷ πεζῷ, ἤλαυνον δὲ
- 87 πάντες καμῆλους ταχυτήτα οὐ λειπομένους ἵππων. ταῦτα τὰ ἔθνηα μούνα ἱππεύει, ἀριθμὸς δὲ τῆς ἵππου ἐγένετο ὀκτὼ μυριάδες, πάρεξ τῶν καμῆλων καὶ τῶν ἁρμάτων. οἱ μὲν νυν ἄλλοι ἱππέες ἐτετάχατο κατὰ τέλεα, Ἀράβιοι δὲ ἔσχατοι ἐπετετάχατο. ἅτε γὰρ τῶν ἵππων οὔτι ἀνεχομένων τὰς καμῆλους ὕστεροι ἐτετάχατο, ἵνα μὴ
- 88 φοβέοιτο τὸ ἱππικόν. ἵππαρχοι δὲ ἦσαν Ἀρμαμίδρης τε καὶ Τίδαιος Δάτιος παῖδες. ὁ δὲ τρίτος σφι συν-ἵππαρχος Φαρνούχης κατελέλειπτο ἐν Σάρδισι νοσέων. ὥς γὰρ ὀρμῶντο ἐκ Σαρδίων, ἐπὶ συμφορὴν περιέπεσε ἀνεθέλητον. ἐλαύνοντι γὰρ οἱ ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἵππου ὑπέδραμε κύων, καὶ ὁ ἵππος οὐ προῖδὼν ἐφοβήθη τε καὶ στὰς ὀρθὸς ἀπεσείδατο τὸν Φαρνούχεα, πεσὼν δὲ αἰμά τε ἡμεε καὶ ἐς φθίσιν περιῆλθε ἡ νοῦσος. τὸν δὲ ἵππον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ἐποίησαν ὥς ἐκέλευε· ἀπαγαγόντες οἱ οἰκέται ἐς τὸν χῶρον ἐν τῷ περ κατέβαλε τὸν δεσπότην, ἐν τοῖσι γούνασι ἀπέταμον τὰ σκέλεα. Φαρνούχης μὲν οὕτω παρελύθη τῆς ἡγεμονίης.
- 89 Τῶν δὲ τριηρέων ἀριθμὸς μὲν ἐγένετο ἑπτὰ καὶ διηκοσίαι καὶ χίλιναι, παρείχοντο δὲ αὐτὰς οἷδε, Φοίνικες μὲν σὺν Σύροισι τοῖσι ἐν τῇ Παλαιστίνῃ τριηκοσίαις, ὧδε ἐσκευασμένοι· περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι

κυνέας εἶχον ἀγχοτάτῳ πεποιημένας τρόπον τὸν Ἑλλη-
 νικόν, ἐνδεδυκότες δὲ θώρηκας λινέους, ἄσπιδας δὲ
 ἵτους οὐκ ἐχούσας εἶχον καὶ ἀκόντια. οὗτοι δὲ οἱ Φοί-
 νικες τὸ παλαιὸν οἴκεον, ὥς αὐτοὶ λέγουσι, ἐπὶ τῇ
 Ἐρυθρῇ θαλάσῃ, ἐνθεῦτεν δὲ ὑπερβάντες τῆς Συρίας
 οἰκέουσι τὸ παρὰ θάλασσαν. τῆς δὲ Συρίας τοῦτο τὸ
 χωρίον καὶ τὸ μέχρι Αἰγύπτου πᾶν Παλαιστίνη καλέε-
 ται. Αἰγύπτιοι δὲ νέας παρείχοντο διηκοσίας. οὗτοι
 δὲ εἶχον περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα χηλεντά,
 ἄσπιδας δὲ κοίλας, τὰς ἵτους μεγάλας ἐχούσας, καὶ δό-
 ρατά τε ναύμαχα καὶ τύκους μεγάλους. τὸ δὲ πλῆθος
 αὐτῶν θωρηκοφόροι ἦσαν, μαχαίρας δὲ μεγάλας εἶχον.
 οὗτοι μὲν οὕτω ἐστάλατο, Κύπριοι δὲ παρείχοντο νέας 90
 πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ἐσκευασμένοι ὧδε. τὰς μὲν
 κεφαλὰς εἰλίχατο μίτρησι οἱ βασιλῆες αὐτῶν, οἱ δὲ
 ἄλλοι εἶχον κιθῶνας, τὰ δὲ ἄλλα κατὰ περ Ἑλλήνες.
 τούτων δὲ τοσάδε ἔθνεά εἰσι, οἱ μὲν ἀπὸ Σαλαμῖνος
 καὶ Ἀθηνέων, οἱ δὲ ἀπὸ Ἀρκαδίας, οἱ δὲ ἀπὸ Κύθνου,
 οἱ δὲ ἀπὸ Φοινίκης, οἱ δὲ ἀπὸ Αἰθιοπίας, ὥς αὐτοὶ
 Κύπριοι λέγουσι. Κίλικες δὲ ἑκατόν παρείχοντο νέας.
 οὗτοι δ' αὖ περὶ μὲν τῇσι κεφαλῇσι κράνεα ἐπιχώρια, 91
 λαισήϊά τε εἶχον ἀντ' ἄσπίδων, ὠμοβοέης πεποιημένα,
 καὶ κιθῶνας εἰρινέους ἐνδεδυκότες· δύο δὲ ἀκόντια
 ἕκαστος καὶ ξίφος εἶχον, ἀγχοτάτῳ τῇσι Αἰγυπτίῃσι
 μαχαίρῃσι πεποιημένα. οὗτοι [μὲν] τὸ παλαιὸν Ἑπα-
 χαιοὶ ἐκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Κίλικος τοῦ Ἀγήνορος ἀνδρὸς
 Φοίνικος ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Πάμφυλοι δὲ τριή-
 κοντα παρείχοντο νέας Ἑλληνικοῖσι ὅπλοισι ἐσκευα-
 σμένοι. οἱ δὲ Πάμφυλοι οὗτοι εἰς τῶν ἐκ Τροίης
 ἀποσκεδασθέντων ἅμα Ἀμφιλόχῳ καὶ Κάλχαντι. Ἀνίοι 92

δὲ παρείχοντο νέας πεντήκοντα, θάρηκοφόροι τε ἔδυντες
 καὶ κνημιδοφόροι, εἶχον δὲ τόξα κρανείνα καὶ ὀϊστοὺς
 καλαμίνους ἀπτέρους καὶ ἀκόντια, ἐπὶ δὲ αἰγὸς δέρ-
 ματα περὶ τοὺς ὤμους αἰωρεύμενα, περὶ δὲ τῇσι κεφα-
 λῇσι πῖλους πετροῖσι περιεστεφανωμένους· ἐργχειρίδια
 δὲ καὶ δρέπανα εἶχον. Λύκιοι δὲ Τερμίλαι ἐκαλέοντο
 ἐκ Κρήτης γερονότες, ἐπὶ δὲ Λύκου τοῦ Πανδίου
 93 ἀνδρὸς Ἀθηναίου ἔσχον τὴν ἐπωνυμίην. Δωριεῖς δὲ
 οἱ ἐκ τῆς Ἀσίας τριήκοντα παρείχοντο νέας. ἔχοντές
 τε Ἑλληνικὰ ὄπλα καὶ γερονότες ἀπὸ Πελοποννήσου.
 Κᾶρες δὲ ἑβδομήκοντα παρείχοντο νέας, τὰ μὲν ἄλλα
 κατὰ περ Ἑλληνες ἑσταλμένοι, εἶχον δὲ καὶ δρέπανα
 καὶ ἐργχειρίδια. οὗτοι δὲ οὔτινες πρότερον ἐκαλέοντο,
 94 ἐν τοῖσι πρώτοισι τῶν λόγων εἴρηται. Ἴωνες δὲ ἑκατὸν
 νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι ὥς Ἑλληνες. Ἴωνες δὲ
 ὅσον μὲν χρόνον ἐν Πελοποννήσῳ οἴκεον τὴν νῦν καλεο-
 μένην Ἀχαιίην καὶ πρὶν ἢ Δαναόν τε καὶ Εὐθύθον
 ἀπικέσθαι ἐς Πελοπόννησον, ὥς Ἑλληνες λέγουσι,
 ἐκαλέοντο Πελασγοὶ Αἰγιάλεες, ἐπὶ δὲ Ἴωνος τοῦ Εὐ-
 95 θου Ἴωνες. νησιῶται δὲ ἑπτακαίδεκα παρείχοντο νέας,
 ὠπλισμένοι ὥς Ἑλληνες. καὶ τοῦτο Πελασγικὸν ἔθνος,
 ὕστερον δὲ Ἴωνικὸν ἐκλήθη κατὰ τὸν αὐτὸν λόγον καὶ
 οἱ δυωδεκαπόλιες Ἴωνες οἱ ἀπ' Ἀθηνέων. Αἰολεῖς δὲ
 ἐξήκοντα νέας παρείχοντο, ἐσκευασμένοι τε ὥς Ἑλληνες
 καὶ τὸ πάλαι καλούμενοι Πελασγοί, ὥς Ἑλλήνων λόγος.
 Ἑλλησπόντιοι δὲ πλὴν Ἀβυδηνῶν (Ἀβυδηνοῖσι γὰρ
 προσετέτακτο ἐκ βασιλέος κατὰ χώραν μένουσι φύλακας
 εἶναι τῶν γεφυρέων) οἱ δὲ λοιποὶ οἱ ἐκ τοῦ Πόντου
 στρατευόμενοι παρείχοντο μὲν ἑκατὸν νέας, ἐσκευα-
 σμένοι δὲ ἦσαν ὥς Ἑλληνες. οὗτοι δὲ Ἴώνων καὶ

Δωριέων ἄποικοι. ἔπεβράτευνον δὲ ἐπὶ πασέων τῶν 96
νεῶν Πέρσαι καὶ Μῆδοι καὶ Σάκαι. τούτων δὲ ἄριστα
πλεούσας παρείχοντο νέας Φοίνικες καὶ Φοινίκων Σι-
δώνιοι. τούτοισι πᾶσι καὶ τοῖσι ἐξ τὸν πεζὸν τεταγμέ-
νοισι αὐτῶν ἐπῆσαν ἐκάστοισι ἐπιχώριοι ἡγεμόνες, τῶν
ἐγώ. οὐ γὰρ ἀναγκαίη ἐξέρομαι ἐς ἱστορίας λόγον,
οὐ παραμέμνημαι. οὔτε γὰρ ἔθνες ἐκάστου ἐπάξιτοι
ἦσαν οἱ ἡγεμόνες, ἐν τε ἔθνει ἐκάστῳ ὅσαι περ πόλεις
τοσοῦτοι καὶ ἡγεμόνες ἦσαν. εἶποντο δὲ ὥς οὐ στρα-
τηγοὶ ἀλλ' ὥσπερ οἱ ἄλλοι στρατευόμενοι δοῦλοι, ἐπεὶ
στρατηγοὶ τε οἱ τὸ πᾶν ἔχοντες κράτος καὶ ἔρχοντες
τῶν ἔθνέων ἐκάστων, ὅσοι αὐτῶν ἦσαν Πέρσαι, εἰρέα-
ταί μοι. τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐστρατήγεον [οἷδε,] Ἀριαβί- 97
γνης τε ὁ Δαρείου καὶ Πρηξάσπης ὁ Ἀσπαθίνεω καὶ
Μεγάβαρος ὁ Μεγαβάτεω καὶ Ἀχαιμένης ὁ Δαρείου,
τῆς μὲν Ἰάδος τε καὶ Καρικῆς στρατιῆς Ἀριαβίγνης ὁ
Δαρείου τε παῖς καὶ τῆς Γωβρούεω θυγατρός· Αἴγυ-
πτίων δὲ ἐστρατήγεε Ἀχαιμένης, Ξέρξεω ἐὼν ἀπ' ἀμ-
φοτέρων ἀδελφεός, τῆς δὲ ἄλλης στρατιῆς ἐστρατήγεον
οἱ δύο. τριηκόντεροι δὲ καὶ πεντηκόντεροι καὶ κέρ-
κουροι καὶ ἱππαγωγὰ πλοῖα σμικρὰ συνελθόντα ἐς τὸν
ἀριθμὸν ἐφάνη τρισχίλια. τῶν δὲ ἐπιπλεόντων μετὰ 98
γε τοὺς στρατηγοὺς οἷδε ἦσαν οἱ ὀνομαστότατοι, Σι-
δώνιος Τετράμνηστος Ἀνύσου, καὶ Τόριος Ματτήν Σι-
ρώμον, καὶ Ἀράδιος Μέσβαλος Ἀγβάλου, καὶ Κίλιξ
Συέννεσις Ὀρομέδοντος, καὶ Λύκιος Κυβερνίσκος Σίκα,
καὶ Κύπριοι Γόργες τε ὁ Χέρσιος καὶ Τιμῶναξ ὁ Τι-
μαγόρεω, καὶ Καρῶν Ἰστιαῖός τε ὁ Τύμνεω καὶ Πι-
γρης ὁ Ὑσσελδῶρου καὶ Δαμασίθυμος ὁ Κανδαύεω.
τῶν μὲν νυν ἄλλων οὐ παραμέμνημαι ταξίαρχων ὥς 99

οὐκ ἀναγκαζόμενος, Ἀρτεμισίης δέ, τῆς μάλιστα θῶμα ποιεῦμαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα στρατευσαμένης γυναικός, ἣτις ἀποθανόντος τοῦ ἀνδρὸς αὐτὴ τε ἔχουσα τὴν τυραννίδα καὶ παιδὸς ὑπάρχοντος νεηνίῳ ὑπὸ λήματος τε καὶ ἀνδρηΐης ἐστρατεύετο, οὐδεμιῆς ξούσης οἱ ἀναγκαίης. οὖνομα μὲν δὴ ἦν αὐτῇ Ἀρτεμισίη, θυγάτηρ δὲ ἦν Λυγδάμιος, γένος δὲ ἐξ Ἀλικαρνησσοῦ τὰ πρὸς πατρός, τὰ μητρόθεν δὲ Κρήσσα. ἡγεμόνευε δὲ Ἀλικαρνησσέων τε καὶ Κῶων καὶ Νισυρίων τε καὶ Καλυδνίων, πέντε νέας παρεχομένη. καὶ συναπάσης τῆς στρατιῆς, μετὰ γε τὰς Σιδωνίων, νέας εὐδοξοτάτας παρείχετο, πάντων δὲ τῶν συμμάχων γνώμας ἀρίστας βασιλεῖ ἀπεδέξατο. τῶν δὲ κατέλεξα πολλῶν ἡγεμονεύειν αὐτήν, τὸ ἔθνος ἀποφαίνω πᾶν ἐὼν Ἀσρικόν, Ἀλικαρνησσεάς μὲν Τροίξηνιους, τοὺς δὲ ἄλλους Ἐπιδανρίους.

100 Ἐς μὲν τοσόνδε ὁ ναυτικὸς στρατὸς εἴρηται· Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡριθμῆθη τε καὶ διετάχθη ὁ στρατός, ἐπεθύμησε αὐτὸς σφεας διεξελάσας θεήσασθαι. μετὰ δὲ ἐποίεε ταῦτα, καὶ διεξελαύνων ἐπὶ ἄρματος παρὰ ἔθνος ἐν ἑκάστον ἐπυνθάνετο, καὶ ἀπέγραφον οἱ γραμματισταί, ἕως ἐξ ἐσχάτων ἐς ἔσχατα ἀπίκετο καὶ τῆς ἵππου καὶ τοῦ πεζοῦ. ὥς δὲ ταῦτά οἱ ἐπεποιήτο, τῶν νεῶν κατελκυσθεισέων ἐς θάλασσαν, ἐνθαῦτα ὁ Ξέρξης μετεκβὰς ἐκ τοῦ ἄρματος ἐς νέα Σιδωνίην ἵζετο ὑπὸ σκηνῇ χρυσῇ καὶ παρέπλεε παρὰ τὰς προῤῃς τῶν νεῶν, ἐπειρωτέων τε ἑκάστας ὁμοίως καὶ τὸν πεζὸν καὶ ἀπογραφόμενος. τὰς δὲ νέας οἱ ναύαρχοι ἀναγόντες ὅσον τε τέσσερα πλέθρα ἀπὸ τοῦ αἰγιαλοῦ ἀνεκώχεον, τὰς προῤῃς ἐς γῆν τρέψαντες πάντες

μετωπηδὸν καὶ ἔξοπλίσαντες τοὺς ἐπιβάτας ὥς ἐς πό-
λεμον. ὁ δ' ἐντὸς τῶν πρῶτων πλέων ἐθηεῖτο καὶ
τοῦ αἰγιαλοῦ.

Ὡς δὲ καὶ ταύτας διεξέπλωσε καὶ ἐξέβη ἐκ τῆς 101
νεὸς, μετεπέμψατο Δημόρητον τὸν Ἀρίστιωνος συστρα-
τευόμενον αὐτῷ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καλέσας δ' αὐτὸν
εἶρετο τάδε· Δημόρητε, νῦν μοι σε ἡδύ τι ἐστὶ εἰρέ-
σθαι τὰ θέλω. σὺ εἷς Ἕλλην τε, καὶ ὥς ἐγὼ πυνθά-
νομαι σεῦ τε καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων τῶν ἐμοὶ ἐς
λόγους ἀπικνεομένων, πόλιος οὔτ' ἐλαχίστης οὔτ' ἀσθε-
νεστάτης. νῦν ὧν μοι τόδε φράσον, εἰ Ἕλληνες ὑπο-
μενέουσι χεῖρας ἐμοὶ ἀνταειρόμενοι. οὐ γάρ, ὥς ἐγὼ
δοκέω, οὐδ' εἰ πάντες Ἕλληνες καὶ οἱ λοιποὶ οἱ πρὸς
ἐσπέρης οἰκέοντες ἄνθρωποι συλληχθεῖσαν, οὐκ ἀξιό-
μαχοί εἰσι ἐμὲ ἐπιόντα ὑπομεῖναι, μὴ ἔοντες ἄρθμιοι.
θέλω μέντοι καὶ τὸ ἀπὸ σεῦ, ὁκοῖόν τι λέγεις περὶ
αὐτῶν, πυθέσθαι. ὁ μὲν ταῦτα εἰρώτα, ὁ δὲ ὑπο-
λαβὼν ἔφη· βασιλεῦ, κότερα ἀληθείη χρήσωμαι πρὸς
σὲ ἢ ἡδονῇ; ὁ δὲ μιν ἀληθείη χρήσασθαι ἐκέλευε,
φᾶς οὐδέν οἱ ἀηδέστερον ἔσεσθαι ἢ πρότερον ἦν. ὥς 102
δὲ ταῦτα ἤκουσε Δημόρητος, ἔλεγε τάδε· Βασιλεῦ,
ἐπειδὴ ἀληθείη διακρίσασθαι πάντως κελεύεις ταῦτα
λέγοντα τὰ μὴ ψευδόμενός τις ὕστερον ὑπὸ σεῦ ἀλώ-
σεται, τῇ Ἑλλάδι πενίη μὲν αἰεὶ κοτε σύντροφός ἐστι,
ἀρετὴ δὲ ἔπακτός ἐστι, ἀπὸ τε σοφίης κατεργασμένη
καὶ νόμου ἰσχυροῦ· τῇ διαχρεωμένη ἢ Ἑλλὰς τὴν τε
πενίην ἀπαμύνεται καὶ τὴν δεσποσύνην. αἰνέω μὲν
νυν πάντα Ἕλληνας τοὺς περὶ ἐκείνους τοὺς Δωρι-
κοὺς χώρους οἰκημένους, ἔρχομαι δὲ λέξων οὐ περὶ
πάντων τούσδε τοὺς λόγους, ἀλλὰ περὶ Λακεδαιμονίων

μούνων, πρῶτα μὲν ὅτι οὐκ ἔστι ὅπως κοτὲ σοὺς δέ-
 ξονται λόγους δουλοσύνην φέροντας τῇ Ἑλλάδι, αὐτὶς
 δὲ ὡς ἀντιώσονται τοι ἐς μάχην καὶ ἦν οἱ ἄλλοι Ἑλ-
 ληνες πάντες τὰ σὰ φρονέωσι. ἀριθμοῦ δὲ πέρι μὴ
 πύθῃ ὅσοι τινὲς ἐόντες ταῦτα ποιεῖν οἴοι τ' εἰσι· ἦν
 τε γὰρ τύχῳσι ἐξεστρατευμένοι χίλιοι, οὗτοι μαχήσου-
 νται τοι, ἦν τε ἐλάσσονες τούτων, ἦν τε καὶ πλεῖνες.
 103 ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης γελάσας ἔφη· Δημάρητε, οἶον
 ἐφθέγγαιο ἔπος, ἄνδρες χιλίους στρατιῇ τοσῆδε μαχή-
 σεσθαι. ἄγε, εἰπέ μοι, σὺ φῆς τούτων τῶν ἀνδρῶν
 βασιλεὺς αὐτοὺς γενέσθαι. σὺ ὦν ἐθελήσεις αὐτίκα
 μάλα πρὸς ἄνδρας δέκα μάχεσθαι; καίτοι εἰ τὸ πολι-
 τικὸν ὑμῖν πᾶν ἐστὶ τοιοῦτο οἶον σὺ διαιρέεις, σέ γε
 τὸν κείνων βασιλέα πρόειπεν πρὸς τὸ διπλήσιον ἀντι-
 τάσσεσθαι κατὰ νόμους τοὺς ὑμετέρους. εἰ γὰρ κείνων
 ἕκαστος δέκα ἀνδρῶν τῆς στρατιῆς τῆς ἐμῆς ἀντάξιός
 ἐστὶ, σέ δέ γε δίζημαι εἰκοσι εἶναι ἀντάξιον· καὶ οὕτω
 μὲν ὀρθοῖτ' ἂν ὁ λόγος ὁ παρὰ σέο εἰρημένος. εἰ δὲ
 τοιοῦτοί τε ἐόντες καὶ μεγάθεια τοσοῦτοι, ὅσοι σὺ τε
 καὶ οἱ παρ' ἐμὲ φοιτῶσι Ἑλλήνων ἐς λόγους, αὐχέετε
 τοσοῦτο, ὅρα μὴ μάτην κόμπος ὁ λόγος οὗτος εἰρη-
 μένος ἦ. ἐπεὶ φέρε ἰδὼ παντὶ τῷ οἰκότι· κῶς ἂν
 δυναίατο χίλιοι ἢ καὶ μύριοι ἢ καὶ πεντακισμύριοι,
 ἐόντες γε ἐλεύθεροι πάντες ὁμοίως καὶ μὴ ὑπ' ἐνὸς
 ἀρχόμενοι, στρατῷ τοσῶδε ἀντιστῆναι; ἐπεὶ τοι πλεῖ-
 νες περὶ ἓνα ἕκαστον γινόμεθα ἢ χίλιοι, ἐόντων ἐκαί-
 νων πέντε χιλιάδων. ὑπὸ μὲν γὰρ ἐνὸς ἀρχόμενοι
 κατὰ τρόπον τὸν ἡμέτερον γενοίαντ' ἂν δειμαίνοντες
 τοῦτον καὶ παρὰ τὴν ἐωυτῶν φύσιν ἀμείνονες καὶ
 ἴοιεν ἀναγκαζόμενοι μάστιγι ἐς πλεῖνας ἐλάσσονες

ἐόντες· ἀνειμένοι δὲ¹ ἐς τὸ ἐλεύθερον οὐκ ἂν ποίεοιεν
 τούτων οὐδέτερα. δοκέω δὲ ἔγωγε καὶ ἀνισωθέντας
 πλήθει χαλεπῶς ἂν Ἑλλήνας Πέρσῃσι μούνοισι μάχε-
 σθαι. ἀλλὰ παρ' ἡμῖν τοῦτό ἐστι τὸ σὺ λέγεις, ἔστι
 νε μὲν οὐ πολλὸν ἀλλὰ σπάνιον· εἰσὶ γὰρ Περσέων
 τῶν ἐμῶν αἰχμοφόρων οἳ ἐθελήσουσι Ἑλλήνων ἀνδράσι
 τρισὶ ὁμοῦ μάχεσθαι· τῶν σὺ ἐὼν ἄπειρος πολλὰ φλυη-
 ρέεις. πρὸς ταῦτα Δημόκριτος λέγει· Ὡ βασιλεῦ, ἄρ- 104
 χῆθεν ἠπιστάμην ὅτι ἀληθεῖη χρεώμενος οὐ φίλα τοι
 ἐρέω. σὺ δὲ ἐπεὶ ἠνάγκασας λέγειν τῶν λόγων τοὺς
 ἀληθεστάτους, ἔλεγον τὰ κατήκοντα Σπαρτιήτησι. καί-
 τοι ὥς ἐγὼ τυγχάνω τὰ νῦν τάδε ἔστοργῶς ἐκείνους,
 αὐτοὺς μάλιστα ἐξεπίστεαι, οἳ με τιμὴν τε καὶ γέρεα
 ἀπελόμενοι πατρώια ἔπολιν τε καὶ φυγάδα πεποιήκασι,
 πατήρ δὲ σὸς ὑποδεξάμενος βίον τέ μοι καὶ οἶκον
 ἔδωκε. οὐκ ὦν οἶκός ἐστι ἄνδρα τὸν σῶφρονα εὐνοίην
 φαινομένην διωθέεσθαι, ἀλλὰ στέργειν μάλιστα. ἐγὼ
 δὲ οὔτε δέκα ἀνδράσι ὑπίσχομαι οἷός τε εἶναι μάχε-
 σθαι οὔτε δυοῖσι, ἐκὼν τε εἶναι οὐδ' ἂν μουννομα-
 χέοιμι. εἰ δὲ ἀναγκαίη εἴη ἢ μέγας τις ὁ ἐποτρύνων
 ἄγων, μαχοίμην ἂν πάντων ἡδιστα ἐνὶ τούτων τῶν
 ἀνδρῶν οἳ Ἑλλήνων ἕκαστός φησι τριῶν ἄξιος εἶναι.
 ὥς δὲ καὶ Λακεδαιμόνιοι κατὰ μὲν ἓνα μαχόμενοι
 οὐδαμῶν εἰσι κακίονες ἀνδρῶν, ἑλέες δὲ ἱριστοὶ ἀν-
 δρῶν ἀπάντων. ἐλεύθεροί γὰρ ἔόντες οὐ πάντα ἐλεύ-
 θεροὶ εἰσιν· ἔπεστι γὰρ σφι δεσπότης νόμος, τὸν ὑπο-
 δειμαίνουσι πολλῷ ἔτι μᾶλλον ἢ οἱ σοὶ σέ. ποιεῦσι
 γὰρ τὰ ἂν ἐκεῖνος ἀνώγῃ· ἀνώγει δὲ τῷ αὐτῷ αἰεὶ, οὐκ
 ἐὼν φεύγειν οὐδὲν πληθος ἀνθρώπων ἐκ μάχης, ἀλλὰ
 μένοντας ἐν τῇ τάξει ἐπικρατέειν ἢ ἀπόλλυσθαι. σοὶ

δὲ εἰ φαίνομαι ταῦτα λέγων φληνρέειν, τᾶλλα σιγᾶν
θέλω τὸ λοιπόν· νῦν δὲ ἀναγκασθεὶς ἔλεξα. γένοιτο
μέντοι κατὰ νόον τοι, βασιλεῦ.

- 105 Ὁ μὲν δὴ ταῦτα ἀμείψατο, Ξέρξης δὲ ἐς γέλωτά
τε ἔτρεψε καὶ οὐκ ἐποίησατο ὀργὴν οὐδεμίαν, ἀλλ'
ἡπίως αὐτὸν ἀπεπέμψατο. τοῦτῳ δὲ ἐς λόγους ἐλθὼν
Ξέρξης καὶ ὑπαρχον ἐν τῷ Δορίσκῳ τούτῳ καταστήσας
Μασκάμην τὸν Μεγαδόστειω, τὸν δὲ ὑπὸ Δαρείου στα-
θέντα καταπαύσας, ἐξήλαυνε τὸν στρατὸν διὰ τῆς Θρη-
106 κης ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. κατέλιπε δὲ ἄνδρα τοιόνδε Μα-
σκάμην γενόμενον, τῷ [μούνῳ] Ξέρξης δῶρα πέμπεσκε
ὥς ἀριστεύοντι πάντων ὅσους αὐτὸς κατέστησε ἢ Δα-
ρεῖος ὑπάρχους, πέμπεσκε δὲ ἀνὰ πᾶν ἔτος· ὥς δὲ καὶ
Ἀρτοξέρξης ὁ Ξέρξεω τοῖσι Μασκαμείοισι ἐκγόνοισι. κα-
τέστασαν γὰρ ἔτι πρότερον ταύτης τῆς ἐλάσιος ὑπαρχοι
ἐν τῇ Θρηίκῃ καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου πανταχῇ. οὗτοι
ὦν πάντες, οἳ τε ἐκ Θρηίκης καὶ τοῦ Ἑλλησπόντου,
πλὴν τοῦ ἐν Δορίσκῳ ὑπὸ Ἑλλήνων ὕστερον ταύτης
τῆς στρατηλασίης ἐξαιρέθησαν· τὸν δὲ ἐν Δορίσκῳ
Μασκάμην οὐδαμοί κω ἐδυνάσθησαν ἐξελεῖν, πολλῶν
πειρησαμένων. διὰ τοῦτο δέ οἱ τὰ δῶρα πέμπεται
107 παρὰ τοῦ βασιλεύοντος αἰεὶ ἐν Πέρσῃσι. τῶν δὲ ἐξ-
αιρεθέντων ὑπὸ Ἑλλήνων οὐδένα βασιλεὺς Ξέρξης ἐνό-
μισε εἶναι ἄνδρα ἀγαθὸν εἰ μὴ Βόγην μουνὸν τὸν ἐξ
Ἡϊόνος. τοῦτον δὲ αἰνέων οὐκ ἐπαύετο καὶ τοὺς περι-
εόντας αὐτοῦ ἐν Πέρσῃσι παῖδας ἐτίμα μάλιστα, ἐπεὶ
καὶ ἄξιός αἶνου μεγάλου ἐγένετο Βόγης· ὃς ἐπειδὴ
ἐπολιορκέτο ὑπὸ Ἀθηναίων καὶ Κίμωνος τοῦ Μιλτιά-
δεω, παρεὼν αὐτῷ ὑπόσπονδον ἐξελεῖν καὶ νοστῆσαι
ἐς τὴν Ἀσίην, οὐκ ἠθέλησε, μὴ δειλίῃ δόξειε περιεῖναι

βασιλεῖ, ἀλλὰ διεκατέρησε ἐς τὸ ἔσχατον. ὥς δ' οὐδὲν
 ἔτι φορβῆς ἐνῆν ἐν τῷ τείχεϊ, συννήσας πυρὴν μεγάλην
 ἔσφαξε τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰς παλλακὰς
 καὶ τοὺς οἰκέτας καὶ ἔπειτα ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ, μετὰ
 δὲ ταῦτα τὸν χρυσὸν ἅπαντα τὸν ἐκ τοῦ ἄστεος καὶ
 τὸν ἄργυρον ἔσπειρε ἀπὸ τοῦ τείχεος ἐς τὸν Στρυμόνα,
 ποιήσας δὲ ταῦτα ἑαυτὸν ἐσέβαλε ἐς τὸ πῦρ. οὕτω
 μὲν οὗτος δικαίως αἰνέεται ἔτι καὶ ἐς τόδε ὑπὸ Περ-
 σέων. Ξέρξης δὲ ἐκ τοῦ Δορίσκου ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν 108
 Ἑλλάδα, τοὺς δὲ αἰεὶ γινομένους ἐμποδῶν συστρα-
 τεύεσθαι ἠνάγκασε. ἐδεδούλωτο γάρ, ὥς καὶ πρότερόν
 μοι δεδήλωται, ἢ μέχρι Θεσσαλίας πᾶσα καὶ ἦν ὑπὸ
 βασιλέα δασμοφόρος, Μεγαβάζου τε καταστρεψαμένον
 καὶ ὕστερον Μαρδονίου. παραμείβετο δὲ πορευόμενος
 ἐκ Δορίσκου πρῶτα μὲν τὰ Σαμοθρηκίκα τείχεα, τῶν
 ἐσχάτη πεπόλιστα πρὸς ἐσπέρης πόλις τῇ οὖνομά ἐστι
 Μεσαμβρία. ἔχεται δὲ ταύτης Θασίων πόλις Στρώμη,
 διὰ δὲ σφειων τοῦ μέσου Αἰῶος ποταμοῦ διαρρέει, ὃς
 τότε οὐκ ἀντέσχε τὸ ὕδωρ παρέχων τῷ Ξέρξει στρατῷ
 ἀλλ' ἐπέλιπε. ἡ δὲ χώρα αὕτη πάλαι μὲν ἐκαλέετο
 Γαλλαϊκή, νῦν δὲ Βριαντική· ἔστι μέντοι τῷ δικαιο-
 τάτῳ τῶν λόγων καὶ αὕτη Κικόνων. διαβὰς δὲ τοῦ 109
 Αἰῶος ποταμοῦ τὸ ῥέεθρον ἀπεξηρασμένον πόλιας
 Ἑλληνίδας τάσδε παραμείβετο, Μαρώνειαν, Δίκαιαν,
 Ἀβδηρα. ταύτας τε δὴ παρεξήιε καὶ κατὰ ταύτας
 λίμνας ὀνομαστὰς τάσδε, Μαρωνείης μὲν μεταξὺ καὶ
 Στρώμης κειμένην Ἰσμαρίδα, κατὰ δὲ Δίκαιαν Βιστο-
 νίδα, ἐς τὴν ποταμοὶ δύο ἐσιεῖσι τὸ ὕδωρ, Τραυὸς τε
 καὶ Κόμφατος. κατὰ δὲ Ἀβδηρα λίμνην μὲν οὐδε-
 μίαν ἐοῦσαν ὀνομαστὴν παραμεΐψατο Ξέρξης, ποταμὸν

- δὲ Νέστον ῥέοντα ἐς θάλασσαν.¹ μετὰ δὲ ταύτας τὰς
 χώρας ἰὼν τὰς ἡπειρώτιδας πόλεις παρήιε, τῶν ἐν μιῇ
 λίμνῃ ἐοῦσα τυγχάνει ὥσει τριήκοντα σταδίων μάλιστα
 κῆ τὴν περίοδον, ἰχθυώδης τε καὶ κάρτα ἀλμυρή·
 ταύτην τὰ ὑποζύγια μούνα ἀρδόμενα ἀνεξίρηνε. τῇ
 δὲ πόλει ταύτῃ οὖνομά ἐστι Πίστυρος. ταύτας μὲν δὴ
 τὰς πόλεις τὰς παραθαλασσίας τε καὶ Ἑλληνίδας ἐξ
 110 εὐωνύμου χειρὸς ἀπέργων παρεξήιε, ἔθνεα δὲ Θρηήκων
 δι' ὧν τῆς χώρας ὁδὸν ἐποιέετο τοσάδε, Παῖτοι, Κί-
 κωνες, Βίστουνες, Σαπαῖοι, Δερσαῖοι, Ἡδωνοί, Σάτραι.
 τούτων οἱ μὲν παρὰ θάλασσαν κατοικημένοι ἐν τῇσι
 νηυσὶ εἶποντο· οἱ δὲ αὐτῶν τὴν μεσόγαιαν οἰκέοντες
 καταλεχθέντες τε ὑπ' ἐμεῦ, πλὴν Σατρώων οἱ ἄλλοι
 111 πάντες περὶ ἀναγκαζόμενοι εἶποντο. Σάτραι δὲ οὐδε-
 νὸς κω ἀνθρώπων ὑπήκοοι ἐγένοντο, ὅσον ἡμεῖς ἰδμεν,
 ἀλλὰ διατελεῦσι τὸ μέχρι ἐμεῦ αἰεὶ ἔόντες ἐλεύθεροι
 μούνοι Θρηήκων· οἰκέουσί τε γὰρ ὕψος ὑψηλά, ἰδησί
 τε παντοίῃσι καὶ χιόνι συνηρεφέα, καὶ εἰσὶ τὰ πολέμια
 ἄκροι, οὗτοι οὐ τοῦ Διουύσου τὸ μαντήϊόν εἰσι ἐκτη-
 μένοι. τὸ δὲ μαντήϊον τοῦτο ἔστι μὲν ἐπὶ τῶν ὀρέων
 τῶν ὑψηλοτάτων, Βησσοὶ δὲ τῶν Σατρώων εἰσὶ οἱ προ-
 φητεύοντες τοῦ ἱεροῦ, πρόμαντις δὲ ἡ χρέωσα κατὰ περ
 ἐν Δελφοῖσι, καὶ οὐδὲν ποικιλώτερον.
- 112 Παραμειψάμενος δὲ ὁ Ξέρξης τὴν εἰρημένην δεύ-
 τερα τούτων παραμείβετο τείχεα τὰ Πιέρων, τῶν ἐν
 Φάργης ἐστὶ οὖνομα καὶ ἑτέρῳ Πέργαμος. ταύτῃ μὲν
 δὴ παρ' αὐτὰ τὰ τείχεα τὴν ὁδὸν ἐποιέετο, ἐκ δεξιῆς
 χειρὸς τὸ Πάργαιον ὄρος ἀπέργων, ἐὼν μέγα τε καὶ
 ὑψηλόν, ἐν τῷ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ἐνὶ μέταλλα, τὰ
 νέμονται Πιέρές τε καὶ Ὀδόμαντοι καὶ μάλιστα Σάτραι.

ὑπεροικέοντας δὲ τὸ ¹Πάργαιον πρὸς βορέῳ ἀνέμου 113
 Παίονας Δόβηράς τε καὶ Παιόπλας παρεξιὼν ἦτε πρὸς
 ἐσπέρην, ἐς ὃ ἀπίκητο ἐπὶ ποταμὸν τε Στρυμόνα καὶ
 πόλιν Ἱόννα, τῆς ἔτι ζωὸς ἔων ἦρχε Βόγης, τοῦ περ
 ὀλίγῳ πρότερον τούτων λόγον ἐποιεύμην. ἡ δὲ γῆ
 αὕτη ἢ περὶ τὸ Πάργαιον ὄρος καλεῖται Φυλλίς. κατα-
 τείνουσα τὰ μὲν πρὸς ἐσπέρην ἐπὶ ποταμὸν Ἀγρίτην
 ἐκδιδόντα ἐς τὸν Στρυμόνα, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην
 τείνουσα ἐς αὐτὸν τὸν Στρυμόνα· ἐς τὸν οἱ Μάγοι
 ἐκαλλιερέοντο σφάζοντες ἵππους λευκοῦς. φαρμακεύ- 114
 σαντες δὲ ταῦτα ἐς τὸν ποταμὸν καὶ ἄλλα πολλὰ πρὸς
 τούτοισι ἐν Ἑννέα ὁδοῖσι τῆσι Ἡδωνῶν ἐπορεύοντο
 κατὰ τὰς γεφύρας, τὸν Στρυμόνα εὗρόντες ἐξευγμένον.
 Ἑννέα δὲ ὁδοὺς πυνθανόμενοι τὸν χῶρον τοῦτον κα-
 λέεσθαι τοσοῦτους ἐν αὐτῷ παῖδες τε καὶ παρθένους
 ἀνδρῶν τῶν ἐπιχωρίων ζώντας κατῴρυσσον. Περ-
 σικὸν δὲ τὸ ζώντας κατορύσσειν, ἐπεὶ καὶ Ἀμυστριν
 τὴν Ξέρξεω γυναῖκα πυνθάνομαι γηράσσαν δις ἑπτὰ
 Περσέων παῖδας, ἐόντων ἐπιφανέων ἀνδρῶν, ὑπὲρ
 ἑωυτῆς τῷ ὑπὸ γῆν λεγομένῳ εἶναι θεῷ ἀντιχαρίζε-
 σθαι κατορύσσουσιν. ὥς δὲ ἀπὸ τοῦ Στρυμόνος ἐπο- 115
 ρεύετο ὁ στρατός, ἐνθαῦτα πρὸς ἡλίου δυσμέων ἐστὶ
 αἰγιαλὸς ἐν τῷ οἰκημένην Ἀργίλον πόλιν Ἑλλάδα
 παρεξίη· αὕτη δὲ καὶ ἡ κατύπερθε ταύτης καλεῖται
 Βισαλτίη. ἐνθεῦτεν δὲ κόλπον τὸν ἐπὶ Ποσιδηίου ἐξ
 ἀριστερῆς χειρὸς ἔχων ἦτε διὰ Συλῆος πεδίου καλεο-
 μένου. Στάγειρον πόλιν Ἑλλάδα παραμειβόμενος, καὶ
 ἀπίκητο ἐς Ἀκανθον, ἅμα ἐγόμενος τούτων ἕκαστον
 τῶν ἐθνέων καὶ τῶν περὶ τὸ Πάργαιον ὄρος οἰκεόν-
 των, ὁμοίως καὶ τῶν πρότερον κατέλεξα, τοὺς μὲν

- παρὰ θάλασσαν ἔχων οἰκημένους ἐν νηυσὶ στρατενο-
 μένους, τοὺς δ' ὑπὲρ θαλάσσης πεζῇ ἐπομένους. τὴν
 δὲ ὁδὸν ταύτην, τῇ βασιλεὺς Ξέρξης τὸν στρατὸν
 ἤλασε, οὔτε συγγέουσι Θρήικες οὔτ' ἐπισπείρουσι, σέ-
 βονται τε μεγάλως τὸ μέχρι ἐμεῦ. ὥς δὲ ἄρ' αἰς τὴν
 116 Ἀκάνθον ἀπίκετο, ξεινίην τε ὁ Ξέρξης τοῖσι Ἀκαν-
 θίοισι προεῖπε καὶ ἐδωρήσατό σφεας ἐσθῆτι Μηδικῇ
 ἐπαίνεε τε, ὁρέων καὶ αὐτοὺς προθύμους ἐόντας εἰς τὸν
 117 πόλεμον καὶ τὸ ὄρυγμα ἀκούων. ἐν Ἀκάνθῳ δὲ ἐόντος
 Ξέρξεω συνήνεικε ὑπὸ νούσου ἀποθανεῖν τὸν ἐπεστεῶτα
 τῆς διώρυχος Ἀρταχαίην, δόκιμον ἐόντα παρὰ Ξέρξη
 καὶ γένος Ἀχαιμενίδην, μεγάθει τε μέγιστον ἐόντα
 Περσέων (ἀπὸ γὰρ πέντε πηγέων βασιληῶν ἀπέλειπε
 τέσσερας δακτύλους) φωνέοντά τε μέγιστον ἀνθρώπων,
 ὥστε Ξέρξην συμφορὴν ποιησάμενον μεγάλην ἐξενεῖκαί
 τε αὐτὸν κάλλιστα καὶ θάψαι· ἐτυμβοχόρε δὲ πᾶσα ἡ
 στρατιή. τούτῳ δὲ τῷ Ἀρταχαίῃ θύουσιν Ἀκάνθιοι ἐκ
 θεοπροπίου ὥς ἥρωι, ἐπονομάζοντες τὸ οὖνομα. βασι-
 λεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἀπολομένου Ἀρταχαίεω ἐποιέετο
 118 συμφορὴν· οἱ δὲ ὑποδεκόμενοι Ἑλλήνων τὴν στρα-
 τιὴν καὶ δειπνίζοντες Ξέρξην εἰς πᾶν κακοῦ ἀπύκατο,
 οὕτω ὥστε ἀνάστατοι ἐκ τῶν οἰκῶν ἐγίνοντο, ὅκου γε
 Θασίοισι ὑπὲρ τῶν ἐν τῇ ἡπείρῳ πολίων τῶν σφετέ-
 ρων δεξαμένοισι τὴν Ξέρξεω στρατιὴν καὶ δειπνίσασιν
 Ἀντίπατρος ὁ Ὀργέος ἀραιρημένος, τῶν ἀστῶν ἀνὴρ
 δόκιμος ὅμοια τῷ μάλιστα, ἀπέδεξε εἰς τὸ δεῖπνον τε-
 119 τρακόσια τάλαντα ἀργυρίου τετελεσμένα. ὥς δὲ παρα-
 πλησίως καὶ ἐν τῇσι ἄλλῃσι πόλισι οἱ ἐπεστεῶτες ἀπ-
 εδείκνυσαν τὸν λόγον. τὸ γὰρ δεῖπνον τοιόνδε τι
 ἐγίνετο, οἷα ἐκ πολλοῦ χρόνου προειρημένον καὶ περὶ

πολλοῦ ποιευμένων. τοῦτο μὲν, ὥς ἐπύθοντο τάχιστα τῶν κηρύκων τῶν περιαγγελλόντων, δασάμενοι σῖτον ἐν τῇσι πόλεσι οἱ ἄστοι ἄλευρά τε καὶ ἄλφριτα ἐποίευν πάντες ἐπὶ μῆνας συχνοὺς· τοῦτο δὲ κτήνεα ἐσίτευον ἐξευρίσκοντες τιμῆς τὰ κάλλιστα, ἔτρεφόν τε ὄρνιθας χερσαίους καὶ λιμναίους ἐν τε οἰκήμασι καὶ λάκκοις, ἐς ὑποδοχὰς τοῦ στρατοῦ· τοῦτο δὲ χρύσεά τε καὶ ἀργύρεα ποτήριά τε καὶ κρητῆρας ἐποιεῦντο καὶ τᾶλλα ὅσα ἐπὶ τράπεζαν τιθέεται πάντα. ταῦτα μὲν αὐτῷ τε βασιλεῖ καὶ τοῖσι δημοσίοις μετ' ἐκείνου ἐπεποίητο, τῇ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ τὰ ἐς φορβὴν μοῦνα τασσόμενα. ὅπως δὲ ἀπίκοιτο ἡ στρατιή, σκηνὴ μὲν ἔσκε πεπηγυῖα ἐτοίμη ἐς τὴν αὐτὸς σταθμὸν ποιέεσκετο Ξέρξης, ἡ δὲ ἄλλῃ στρατιῇ [ἔσκε] ὑπαίθριος. ὥς δὲ δεῖπνον γίνοιτο ὦρη, οἱ μὲν δεκόμενοι ἔχεσκον πόνον, οἱ δὲ ὅπως πλησθέντες νύκτα αὐτοῦ ἀγάγοιεν, τῇ ὑστεραίῃ τὴν τε σκηνὴν ἀνασπάσαντες καὶ τὰ ἐπιπλα πάντα λαβόντες οὕτω ἀπελάνεσκον, λείποντες οὐδὲν ἀλλὰ φερόμενοι. ἐνθα δὴ Μεγακρέοντος ἀνδρὸς Ἀβδηρίτῳ ἔπος εὔ 120 εἰρημένον ἐγένετο, ὃς συνεβούλευσε Ἀβδηρίτῃσι πανδημεὶ αὐτοὺς καὶ γυναῖκας, ἐλθόντας ἐς τὰ σφέτερα ἰρὰ ἵζεσθαι ἰκέτας τῶν θεῶν παραιτούμενους καὶ τὸ λοιπὸν σφι ἀπαμύνειν τῶν ἐπιόντων κακῶν τὰ ἡμίσεα, τῶν τε παροιχομένων ἔχειν σφι μεγάλην χάριν, ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης οὐ δὶς ἐκάστης ἡμέρης ἐνόμισε σῖτον αἰρέεσθαι· παρέχειν γὰρ ἂν Ἀβδηρίτῃσι, εἰ καὶ ἄριστον προείρητο ὅμοια τῷ δεῖπνῳ παρασκευάζειν, ἢ μὴ ὑπομένειν Ξέρξην ἐπιόντα ἢ καταμείναντας κάκιστα πάντων ἀνθρώπων· διατριβῆναι.

121 Οἱ μὲν δὴ πιεζόμενοι ὕμῳ τὸ ἐπιτασσόμενον ἐπετέλεον, Ξέρξης δὲ ἐκ τῆς Ἀκάνθου ἐντειλάμενος τοῖσι στρατηγοῖσι τὸν ναυτικὸν στρατὸν ὑπομένειν ἐν Θέρμῃ ἀπῆκε ἀπ' ἐωυτοῦ πορεύεσθαι τὰς νέας, Θέρμῃ δὲ τῇ ἐν τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ οἰκημένῃ, ἀπ' ἧς καὶ ὁ κόλπος οὗτος τὴν ἐπωνυμίην ἔχει· ταύτῃ γὰρ ἐπυνθάνετο συντομώτατον εἶναι. μέχρι μὲν γὰρ Ἀκάνθου ὧδε τεταγμένος ὁ στρατὸς ἐκ Δορίσκου τὴν ὁδὸν ἐποιέετο· τρεῖς μοῖρας ὁ Ξέρξης δασάμενος πάντα τὸν πεζὸν [στρατόν], μίαν αὐτέων ἔταξε παρὰ θάλασσαν ἰέναι ὁμοῦ τῷ ναυτικῷ· ταύτης μὲν δὴ ἐστρατήγεον Μαροδόνιος τε καὶ Μασίστης, ἑτέρα δὲ τεταγμένη ἦιε τοῦ στρατοῦ τριτημορίς τὴν μεσόγαιαν, τῆς ἐστρατήγεον Τριτανταίχμης τε καὶ Γέργις. ἡ δὲ τρίτη τῶν μοιρέων, μετ' ἧς ἐπορεύετο αὐτὸς Ξέρξης, ἦιε μὲν τὸ μέσον αὐτέων, στρατηγούς δὲ παρείχετο Σμερδομένεά τε καὶ Μεγάβυζον.

122 Ὁ μὲν νυν ναυτικὸς στρατὸς ὡς ἀπεΐθη ὑπὸ Ξέρξεω καὶ διεξέπλωσε τὴν διώρυχα τὴν ἐν τῷ Ἀθῶ γενομένην, διέχουσαν δὲ ἐς κόλπον ἐν τῷ Ἀσσα τε πόλις καὶ Πίλωρος καὶ Σίγγος καὶ Σάρπη οἰκῶνται, ἐνθεῦτεν, ὡς καὶ ἐκ τούτων τῶν πολλίων στρατιὴν παρέλαβε, ἐπλεε ἀπιέμενος ἐς τὸν Θερμαῖον κόλπον, κάμπτων δὲ Ἀμπελον τὴν Τορωναίην ἄκρην παραμείβετο Ἑλληνίδας τάσδε πόλεις, ἐκ τῶν νέας τε καὶ στρατιὴν παραλάμβανε, Τορώνην, Γαληφόν, Σερυύλην, Μηκύβερναν, Ὀλυνθον. ἡ μὲν νυν χώρα αὕτη Σι-
 123 θωνίῃ καλεῖται. ὁ δὲ ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω συντάμνων ἀπ' Ἀμπέλου ἄκρης ἐπὶ Καναστραῖον ἄκρην, τὸ δὴ πάσης τῆς Παλλήνης ἀνέχει μάλιστα, ἐνθεῦτεν

νέας τε καὶ στρατιήν παρελάμβανε ἐκ Ποτιδαίης καὶ Ἀφύτιος καὶ Νέης πόλιος καὶ Αἰγῆς καὶ Θεράμβω καὶ Σκιώνης καὶ Μένδης καὶ Σάνης· αὐταὶ γάρ εἰσι αἱ τὴν νῦν Παλλήνην, πρότερον δὲ Φλέγρην καλεομένην νεμόμενα. παραπλέων δὲ καὶ ταύτην τὴν χώραν ἐπλεε ἐς τὸ προειρημένον, παραλαμβάνων στρατιὴν καὶ ἐκ τῶν προσεχέων πολίων τῇ Παλλήνῃ, ὁμοουρεουσέων δὲ τῷ Θερμαίῳ κόλπῳ, τῇσι οὐνόματά ἐστι τάδε, Αἰπάξος, Κώμβρεια, Λισαί, Γίγωνος, Κάμψα, Σμίλα, Αἶνεια. ἡ δὲ τούτων χώρα Κροσσαιή ἐτι καὶ ἐς τόδε καλέεται. ἀπὸ δὲ Αἰνείης, ἐς τὴν ἐτελεύτων καταλέγων τὰς πόλεις, ἀπὸ ταύτης ἤδη ἐς αὐτόν τε τὸν Θερμαῖον κόλπον ἐργυνετο τῷ ναυτικῷ στρατῷ ὁ πλόος καὶ γῆν τὴν Μυγδονίην, πλέων δὲ ἀπίκετο ἐς τε τὴν προειρημένην Θέρμην καὶ Σίνδον τε πόλιν καὶ Χαλέστρην ἐπὶ τὸν Ἀξιὸν ποταμόν, ὃς οὐρίζει χώραν τὴν Μυγδονίην τε καὶ Βοττιαΐδα, τῆς ἔχουσι τὸ παρὰ θάλασσαν, στεινὸν χωρίον, πόλεις Ἰχναι τε καὶ Πέλλα.

Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς στρατὸς αὐτοῦ περὶ Ἀξιὸν¹²⁴ ποταμόν καὶ πόλιν Θέρμην καὶ τὰς μεταξὺ πόλιας τούτων περιμένων βασιλέα ἐστρατοπεδεύετο, Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ἐπορεύετο ἐκ τῆς Ἀκάνθου τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ, βουλόμενος ἐς τὴν Θέρμην ἀπικέσθαι. ἐπορεύετο δὲ διὰ τῆς Παιονικῆς καὶ Κρηστωνικῆς ἐπὶ ποταμόν Ἐχειδωρον, ὃς ἐκ Κρηστωναίων ἀρξάμενος ῥέει διὰ Μυγδονίης χώρας καὶ ἐξίει παρὰ τὸ ἔλος τὸ ἐπ' Ἀξίῳ ποταμῷ. πορευο-¹²⁵ μένῳ δὲ ταύτῃ λέοντες οἱ ἐπεθήκαντο τῇσι σιτοφόροισι καμήλοισι· καταφοιτέοντες γὰρ οἱ λέοντες τὰς νύκτας καὶ λείποντες τὰ σφέτερα ἡθεα ἄλλου μὲν

- οὐδενὸς ἄπτοντο οὔτε ὑποζυγίου οὔτε ἀνθρώπου, οἱ δὲ τὰς καμήλους ἐκεράϊζον μούνας. θαυμάζω δὲ τὸ αἴτιον, ὃ τι κοτὲ ἦν τῶν ἄλλων τὸ ἀναγκάζον ἀπεχομένους τοὺς λέοντας τῇσι καμήλοισι ἐπιτίθεσθαι, τὸ μήτε πρότερον ὁπώπεσαν θηρίον μήτ' ἐκεπειρέατο
 126 αὐτοῦ. εἰδὼς δὲ κατὰ ταῦτα τὰ χωρία καὶ λέοντες πολλοὶ καὶ βόες ἄγριοι, τῶν τὰ κέρεα ὑπερμεγάρθεά ἐστι τὰ ἐς Ἑλλήνας φοιτέοντα. οὗρος δὲ τοῖσι λέουσι ἐστι ὃ τε δι' Ἀβδήρων ῥέων ποταμὸς Νέστος καὶ ὁ δι' Ἀκαρνανίης ῥέων Ἀχελῷος· οὔτε γὰρ τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τοῦ Νέστου οὐδαμόθι πάσης τῆς ἔμπροσθε Εὐρώπης ἴδοι τις ἂν λέοντα, οὔτε πρὸς ἐσπέρης τοῦ Ἀχελῷου ἐν τῇ ἐπιλοίπῳ ἠπείρῳ, ἀλλ' ἐν τῇ μεταξὺ τού-
 127 των τῶν ποταμῶν γίνονται. ὥς δὲ ἐς τὴν Θέρμην ἀπίκητο ὁ Ξέρξης, ἴδρυσεν αὐτοῦ τὴν στρατιήν. ἐπέσχε δὲ ὁ στρατὸς αὐτοῦ στρατοπεδευόμενος τὴν παρὰ θάλασσαν χώραν τοσὴνδε, ἀρξάμενος ἀπὸ Θέρμης πόλιος καὶ τῆς Μυγδονίης μέχρι Λυδίας τε ποταμοῦ καὶ Ἀλιάκμονος, οἱ οὐρίζουσι γῆν τὴν Βοττιαίδα τε καὶ Μακεδονίδα, ἐς τὴν τὸ [ῥέεθρον] τὸ ὕδωρ συμμίσγοντες. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν δὴ ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ καταλεχθέντων τούτων ποταμῶν ἐκ Κρηστωναίων ῥέων Ἐχιδωρος μῦθος οὐκ ἀντήχρησε τῇ στρατιῇ πινόμενος ἀλλ' ἐπέλιπε.
- 128 Ξέρξης δὲ ὁρέων ἐκ τῆς Θέρμης ὄρεα τὰ Θεσσαλικά, τὸν τε Ὀλυμπον καὶ τὴν Ὀσσαν, μεγάρθει τε ὑπερμήκεα ἔοντα, διὰ μέσου τε αὐτῶν αὐλῶνα στεινὸν πυνθανόμενος εἶναι, δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειὸς, ἀκούων τε ταύτῃ εἶναι ὁδὸν ἐς Θεσσαλίην φέρουσαν, ἐπεθύμησε πλώσας θεήσασθαι τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ,

ὅτι τὴν ἄνω ὁδὸν ἔμελλε ἔλᾶν διὰ Μακεδόνων τῶν κατύπερθε οἰκημένων ἐς Περραιβοὺς παρὰ Γόννον πόλιν· ταύτῃ γὰρ ἀσφαλέστατον ἐπυνθάνετο εἶναι. ὥς δὲ ἐπεθύμησε, καὶ ἐποίεε ταῦτα· ἐσβὰς ἐς Σιδωνίην νέα, ἐς τὴν περ ἐσέβαινε αἰεὶ ὅπως τι ἐθέλοι τοιοῦτο ποιῆσαι, ἀνέδεξε σημήιον καὶ τοῖσι ἄλλοισι ἀνάγεσθαι, καταλιπὼν αὐτοῦ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐπεὶ δὲ ἀπίκετο καὶ ἐθεήσατο Ξέρξης τὴν ἐκβολὴν τοῦ Πηνειοῦ, ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέσχετο, καλέσας δὲ τοὺς κατηγεμόνας τῆς ὁδοῦ εἶρετο εἰ τὸν ποταμὸν ἔστι παρατρέψαντα ἑτέρῃ ἐς θάλασσαν ἐξαγαγεῖν. τὴν δὲ Θεσσα- 129 λίην λόγος ἐστὶ τὸ παλαιὸν εἶναι λίμνην, ὥστε γε συγκεκλημμένην πάντοθεν ὑπερμήκεσι ὕρεσι. τὰ μὲν γὰρ αὐτῆς πρὸς τὴν ἡῶ ἔχοντα τό τε Πήλιον ὕρος καὶ ἡ Ὅσσα ἀποκληίει συμμίσγοντα τὰς ὑπωρέας ἀλλήλοισι, τὰ δὲ πρὸς βορέῳ ἀνέμου Ὀλυμπος, τὰ δὲ πρὸς ἐσπέρην Πίνδος, τὰ δὲ πρὸς μεσαμβρίην τε καὶ ἄνεμον νότον ἡ Ὀθρυς· τὸ μέσον δὲ τούτων τῶν λεχθέντων ὀρέων ἡ Θεσσαλίη ἐστὶ ἐοῦσα κοίλῃ. ὥστε ὧν ποταμῶν ἐς αὐτὴν καὶ ἄλλων συχνῶν ἐσβαλλόντων, πέντε δὲ τῶν δοκίμων μάλιστα τῶνδε, Πηνειοῦ καὶ Ἀπιδανοῦ καὶ Ὀνοχώνου καὶ Ἐνιπέος καὶ Παμίσου, οἱ μὲν νυν ἐς τὸ πεδίον τοῦτο συλλεγόμενοι ἐκ τῶν ὀρέων τῶν περικληιόντων τὴν Θεσσαλίην ὀνομαζόμενοι δι' ἐνὸς ἀνθρώπου καὶ τούτου στεينوῦ ἔκροον ἔχουσι ἐς θάλασσαν, προσυμμίσγοντες τὸ ὕδωρ πάντες ἐς τὸντό. ἐπεὶ δὲ συμμιχθέωσι τάχιστα, ἐνθεῦτεν ἤδη ὁ Πηνειὸς τῷ οὐνόματι κατακρατέων ἀωνύμους τοὺς ἄλλους εἶναι ποιεῖ. τὸ δὲ παλαιὸν λέγεται, οὐκ ἔοντος κω τοῦ ἀνθρώπου καὶ διεκρούου τούτου, τοὺς ποταμοὺς

τούτους καὶ πρὸς τοῖσι ποταμοῖσι τούτοισι τὴν Βοιβηίδα λίμνην οὔτε ὀνομάζεσθαι κατὰ περ νῦν ῥέειν τε οὐδὲν ἤσσουν ἢ νῦν, ῥέοντας δὲ ποιέειν τὴν Θεσσαλίην πᾶσαν πέλαγος. αὐτοὶ μὲν νῦν Θεσσαλοὶ φασὶ Ποσειδέωνα ποιῆσαι τὸν αὐλῶνα δι' οὗ ῥέει ὁ Πηνειός, οἰκότα λέγοντες. ὅστις γὰρ νομίζει Ποσειδέωνα τὴν γῆν σείειν καὶ τὰ διεσπεῶτα ὑπὸ σεισμοῦ τοῦ θεοῦ τούτου ἔργα εἶναι, καὶ ἂν ἐκείνο ἰδὼν φαίη Ποσειδέωνα ποιῆσαι· ἔστι γὰρ σεισμοῦ ἔργον, ὥς ἐμοὶ ἐφαίνετο εἶναι, ἢ διάστασις τῶν ὀρέων.

130 Οἱ δὲ κατηγεόμενοι εἰρομένου Ξέρξῃ εἰ ἔστι ἄλλη ἔξοδος ἐς θάλασσαν τῷ Πηνειῷ, ἐξεπιστάμενοι ἀτρεκέως εἶπον· Βασιλεῦ, ποταμῷ τούτῳ οὐκ ἔστι ἄλλη ἐξήλυσις ἐς θάλασσαν κατήκουσα, ἀλλ' ἦδε αὐτή· ὅρεσι γὰρ περιεστεφάνωται πᾶσα Θεσσαλίη. Ξέρξην δὲ λέγεται εἰπεῖν πρὸς ταῦτα· Σοφοὶ ἄνδρες εἰσὶ Θεσσαλοί. ταῦτ' ἄρα πρὸ πολλοῦ ἐφυλάξαντο γνωσιμαχείοντες καὶ τᾶλλα καὶ ὅτι χώρην ἄρα εἶχον εὐαίρετόν τε καὶ ταχυάλωτον· τὸν γὰρ ποταμὸν προῆγμα ἂν ἦν μοῦνον ἐπεῖναί σφεν ἐπὶ τὴν χώρην, χῶματι ἐκ τοῦ αὐλῶνος ἐκβιβάσαντα καὶ παρατρέψαντα δι' ὧν νῦν ῥέει ῥέεθρων, ὥστε Θεσσαλίην πᾶσαν ἔξω τῶν ὀρέων ὑπόβρυχα γενέσθαι. ταῦτα δὲ ἔχοντα ἔλεγε ἐς τοὺς Ἀλεῦεω παῖδας, ὅτι πρῶτοι Ἑλλήνων ἔόντες Θεσσαλοὶ ἔδοσαν ἑωυτοὺς βασιλεῖ, δοκέων ὁ Ξέρξης ἀπὸ παντός σφεας τοῦ ἔθνεος ἐπαγγέλλεσθαι φιλίην. εἶπας δὲ ταῦτα καὶ θεησάμενος ἀπέπλεε ἐς τὴν Θέρμην.

131 Ὁ μὲν δὴ περὶ Πιερίην διέτριβε ἡμέρας συχνάς· τὸ γὰρ δὴ ὄρος τὸ Μακεδονικὸν ἔχειρε τῆς στρατιῆς τριτημορίς, ἵνα ταύτῃ διεξίῃ ἅπανα ἢ στρατιὴ ἐς

Περραιβούς· οἱ δὲ δὴ κήρυκες οἱ ἀποπεμφθέντες ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐπὶ γῆς αἰτήσιν ἀπίκατο οἱ μὲν κεινοί, οἱ δὲ φέροντες γῆν τε καὶ ὕδωρ. τῶν δὲ δόντων ταῦτα 132 ἐγένοντο οἷδε, Θεσσαλοί, Δόλοπες, Ἐνιῆνες, Περραιβοί, Λοκροί, Μάγνητες, Μηλιέες, Ἀχαιοὶ οἱ Φθιώται καὶ Θηβαῖοι καὶ οἱ ἄλλοι Βοιωτοὶ πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων. ἐπὶ τούτοισι οἱ Ἕλληνες ἔταμον ὄρκιον οἱ τῷ βαρβάρῳ πόλεμον ἀειράμενοι. τὸ δὲ ὄρκιον ὧδε εἶχε, ὅσοι τῷ Πέρσῃ ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ἕλληνες ἐόντες, μὴ ἀναγκασθέντες, καταστάντων σφι εὖ τῶν προηγμάτων, τούτους δεκατεῦσαι τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ. τὸ μὲν δὴ ὄρκιον ὧδε εἶχε τοῖσι Ἕλλησι· ἐς δὲ 133 Ἀθήνας καὶ Σπάρτην οὐκ ἀπέπεμψε Ξέρξης ἐπὶ γῆς αἰτήσιν κήρυκας τῶνδε εἵνεκα· πρότερον Δαρείου πέμψαντος ἐπ' αὐτὸ τοῦτο οἱ μὲν αὐτῶν τοὺς αἰτέοντας ἐς τὸ βάραθρον, οἱ δ' ἐς φρέαρ ἐσβαλόντες ἐκέλευον γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐκ τούτων φέρειν παρὰ βασιλέα. τούτων μὲν εἵνεκα οὐκ ἔπεμψε Ξέρξης τοὺς αἰτήσοντας. ὅ τι δὲ τοῖσι Ἀθηναίοισι ταῦτα ποιήσασι τοὺς κήρυκας συνήνεικε ἀνεθέλητον γενέσθαι, οὐκ ἔχω εἶπαι, πλὴν ὅτι σφέων ἡ χώρα καὶ ἡ πόλις ἐδηιώθη. ἀλλὰ τοῦτο οὐ διὰ ταύτην τὴν αἰτίην δοκέω γενέσθαι. τοῖσι δὲ 134 ὧν Λακεδαιμονίοισι μῆνις κατέσκηψε Ταλθυβίου τοῦ Ἀγαμέμνονος κήρυκος. ἐν γὰρ Σπάρτῃ ἐστὶ Ταλθυβίου ἱρόν, εἰσὶ δὲ καὶ ἀπόγονοι [Ταλθυβίου] Ταλθυβιάδαι καλεόμενοι, τοῖσι αἱ κηρυκηαὶ αἱ ἐκ Σπάρτης παῖσαι γέρας δέδονται. μετὰ δὲ ταῦτα τοῖσι Σπαρτιτῆσι καλλιερῆσαι θυομένοισι οὐκ ἐδύνατο. τοῦτο δ' ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἦν σφι. ἀχθομένων δὲ καὶ συμφορῇ χρεωμένων Λακεδαιμονίων, ἀλὴν τε πολλύκισ

συλλεγομένης καὶ κήρυγμα τριούνδε ποιευμένων, εἴ τις
 βούλοιτο Λακεδαιμονίων πρὸ τῆς Σπάρτης ἀποθνή-
 σκειν, Σπερθίης τε ὁ Ἀνηρίστου καὶ Βοῦλιν ὁ Νικό-
 λεω, ἄνδρες Σπαρτιῆται φύσι τε γεγονότες εὖ καὶ
 χρήμασι ἀνήκοντες ἐς τὰ πρῶτα, ἐθελονταὶ ὑπέδυσαν
 ποινὴν τῖσαι Ξέρξῃ τῶν Λαρείου κηρύκων τῶν ἐν
 Σπάρτῃ ἀπολομένων. οὕτω Σπαρτιῆται τούτους ὡς
 135 ἀποθανενυμένους ἐς Μήδους ἀπέπεμψαν. αὕτη τε ἡ
 τόλμα τούτων τῶν ἀνδρῶν θώματος ἀξίη καὶ τάδε
 πρὸς τούτοισι τὰ ἔπεα. πορευόμενοι γὰρ ἐς Σοῦσα
 ἀπικνέονται παρὰ Ὑδάρνεα. ὁ δὲ Ὑδάρνης ἦν μὲν
 γένος Πέρσης, στρατηγὸς δὲ τῶν παραθαλασσίων ἀν-
 θρώπων τῶν ἐν τῇ Ἀσίῃ· ὃς σφεας ξείνια προθέ-
 μενος ἰστία, ξεινίζων δὲ εἶρετο [λέγων] τάδε· Ἄνδρες
 Λακεδαιμόνιοι, τί δὴ φεύγετε βασιλεῖ φίλοι γενέσθαι;
 ὁρᾶτε γὰρ ὡς ἐπίσταται βασιλεὺς ἄνδρας ἀγαθοὺς
 τιμᾶν, ἐς ἐμέ τε καὶ τὰ ἐμὰ πρήγματα ἀποβλέποντες.
 οὕτω δὲ καὶ ὑμεῖς εἰ δοίητε ὑμέας αὐτοὺς βασιλεῖ
 (δεδόξωσθε γὰρ πρὸς αὐτοῦ ἄνδρες εἶναι ἀγαθοί),
 ἕκαστος ἂν ὑμέων ἄρχοι γῆς Ἑλλάδος δόντος βασιλέος.
 πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο τάδε· Ὑδαρνες, οὐκ ἐξ ἴσου
 γίνεται ἡ συμβουλίη ἢ ἐς ἡμέας τείνουσα. τοῦ μὲν
 γὰρ πεπειρημένος συμβουλευεῖς, τοῦ δὲ ἄπειρος ἐὼν·
 τὸ μὲν γὰρ δοῦλος εἶναι ἐξεπίστεται, ἐλευθερίας δὲ
 οὐκ ἔπειρήθης, οὐτ' εἰ ἔστι γλυκὺ οὐτ' εἰ μῆ. εἰ
 γὰρ αὐτῆς πειρήσαιο, οὐκ ἂν δόρασι συμβουλεύοις
 136 ἡμῖν περὶ αὐτῆς μάχεσθαι, ἀλλὰ καὶ πελέκεσι. ταῦτα
 μὲν Ὑδαρνεα ἀμείψαντο· ἐνθεῦτεν δὲ ὡς ἀνέβησαν ἐς
 Σοῦσα καὶ βασιλεῖ ἐς ὅψιν ἦλθον, πρῶτα μὲν τῶν
 δορυφόρων κελευόντων καὶ ἀνάγκην σφι προσφερόντων

προσκυνέειν βασιλέα προσπίπτοντας οὐκ ἔφασαν ὠθεόμενοι πρὸς αὐτῶν ἐπὶ κεφαλὴν ποιήσκειν ταῦτα οὐδαμὰ· οὔτε γὰρ σφίσι ἐν νόμῳ εἶναι ἄνθρωπον προσκυνέειν οὔτε κατὰ ταῦτα ἤκειν· ὥς δὲ ἀπεμαχέσαντο τοῦτο, δευτέρᾳ σφι λέγουσι τάδε καὶ λόγου τοιοῦδε ἐχόμενα· Ὡ βασιλεῦ Μήδων, ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι ἀντὶ τῶν ἐν Σπάρτῃ ἀπολομένων κηρύκων ποινὴν ἐκείνων τίσοντας, λέγουσι δὲ αὐτοῖσι ταῦτα Ξέρξης ὑπὸ μεγαλοφροσύνης οὐκ ἔφη ὅμοιος ἔσεσθαι Λακεδαιμονίοισι· κείνους μὲν γὰρ συγχέαι τὰ πάντων ἀνθρώπων νόμιμα ἀποκτείναντας κήρυκας, αὐτὸς δὲ τὰ ἐκείνοισι ἐπιπλήσσει ταῦτα οὐ ποιήσκειν, οὐδὲ ἀνταποκτείνας ἐκείνους ἀπολύσειν Λακεδαιμονίους τῆς αἰτίας. οὕτω ἡ 137 Ταλθυβίου μῆνις καὶ ταῦτα ποιησάντων Σπαρτιητέων ἐπαύσατο τὸ παραντῖκα, καίπερ ἀπονοστησάντων ἐς Σπάρτην Σπερθιέω τε καὶ Βούλιος. χρόνῳ δὲ μετέπειτα πολλῷ ἐπηγέρθη κατὰ τὸν Πελοποννησίων καὶ Ἀθηναίων πόλεμον, ὥς λέγουσι Λακεδαιμόνιοι. τοῦτό μοι ἐν τοῖσι θειότατον φαίνεται γενέσθαι. ὅτι μὲν γὰρ κατέσκηψε ἐς ἀγγέλους ἡ Ταλθυβίου μῆνις οὐδὲ ἐπαύσατο πρὶν ἢ ἐξῆλθε, τὸ δίκαιον οὕτω ἔφερε· τὸ δὲ συμπεσεῖν ἐς τοὺς παῖδας τῶν ἀνδρῶν τούτων τῶν ἀναβάντων πρὸς βασιλέα διὰ τὴν μῆνιν, ἐς Νικόλαν τε τὸν Βούλιος καὶ ἐς Ἀνήριστον τὸν Σπερθιέω, ὃς εἶλε Ἀλιέας τοὺς ἐκ Τίρυνθος ὀλκάδι καταπλώσας πλήρεϊ ἀνδρῶν, δῆλον ὦν μοι ὅτι θεῖον ἐγένετο τὸ πρῆγμα [ἐκ τῆς μῆνιος]· οἱ πεμφθέντες ὑπὸ Λακεδαιμονίων ἀγγελοι ἐς τὴν Ἀσίην, προδοθέντες δὲ ὑπὸ Σιτάλκεω τοῦ Τήρεω Θρηίκων βασιλέος καὶ Νυμφόδωρου τοῦ Πυθιέω ἀνδρὸς Ἀρβηροίτεω, ἤλωσαν κατὰ

Βισάνθην τὴν ἐν Ἑλλησπόντῳ, καὶ ἀπαχθέντες ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀπέθανον ὑπὸ Ἀθηναίων, μετὰ δὲ αὐτῶν καὶ Ἀριστέας ὁ Ἀδειμάντου Κορίνθιος ἀνὴρ.

Ταῦτα μὲν νυν πολλοῖσι ἔτεσι ὕστερον ἐγένετο τοῦ βασιλέως στόλου, ἐπάνειμι δὲ ἐπὶ τὸν πρότερον λόγον. ἡ δὲ στρατηλασίῃ ἡ βασιλέως οὖνομα μὲν εἶχε ὡς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, κατίετο δὲ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. πυνθανόμενοι δὲ ταῦτα πρὸ πολλοῦ οἱ Ἕλληνες οὐκ ἐν ὁμοίῳ πάντες ἐποιεῖντο. οἱ μὲν γὰρ αὐτῶν δόντες γῆν τε καὶ ὕδωρ τῷ Πέρσῃ εἶχον θάρσος ὡς οὐδὲν πεισόμενοι ἄχαρι πρὸς τοῦ βαρβάρου· οἱ δὲ οὐ δόντες ἐν δείματι μεγάλῳ κατέστασαν, ἅτε οὔτε νεῶν ἰουσέων ἐν τῇ Ἑλλάδι ἀριθμὸν ἀξιομάχων δέκεσθαι τὸν ἐπιόντα, οὔτε βουλομένων τῶν πολλῶν ἀντ-
 139 ἀπτεσθαι τοῦ πολέμου, μηδιζόντων δὲ προθύμως. ἐνθαῦτα ἀναγκαίῃ ἐξέρομαι γνώμην ἀποδέξασθαι ἐπιφθονον μὲν πρὸς τῶν πλεόνων ἀνθρώπων, ὅμως δέ, τῇ γέ μοι φαίνεται εἶναι ἀληθές, οὐκ ἐπισχῆσω. εἰ Ἀθηναῖοι καταρρωδήσαντες τὸν ἐπιόντα κίνδυνον ἐξέλιπον τὴν σφετέρην, ἢ καὶ μὴ ἐκλιπόντες ἀλλὰ μείναντες ἔδοσαν σφέας αὐτοὺς Ξέρξῃ, κατὰ τὴν θάλασσαν οὐδαμοὶ ἂν ἐπειρῶντο ἀντιεύμενοι βασιλεῖ. εἰ τοίνυν κατὰ τὴν θάλασσαν μηδεὶς ἠντιοῦτο Ξέρξῃ, κατὰ γε ἂν τὴν ἥπειρον τοιάδε ἐγίνετο. εἰ καὶ πολλοὶ τειχέων κιθῶνες ἦσαν ἐληλαμένοι διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ Πελοποννησίοισι, προδοθέντες ἂν Λακεδαιμόνιοι ὑπὸ τῶν συμμάχων οὐκ ἐκόντων ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης, κατὰ πόλεις ἀλίσκομένων ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ τοῦ βαρβάρου, ἐμουνώθησαν, μουνωθέντες δὲ ἂν καὶ ἀποδεξάμενοι ἔργα μεγάλα ἀπέθανον γενναίως. ἢ ταῦτα ἂν

ἔπαθον, ἣ πρὸ τοῦ ὄρωντες ἂν καὶ τοὺς ἄλλους Ἑλλήνας μηδίζοντας ὁμολογίῃ ἂν ἐχρήσαντο πρὸς Ξέρξην. καὶ οὕτω ἂν ἐπ' ἀμφοτέρω ἡ Ἑλλάς ἐγίνετο ὑπὸ Πέρσῃσι. τὴν γὰρ ὠφελίην τὴν τῶν τειχέων τῶν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐληλαμένων οὐ δύναμαι πνυθέσθαι ἥτις ἂν ἦν βασιλέος ἐπικρατέοντος τῆς θαλάσσης. νῦν δὲ Ἀθηναίους ἂν τις λέγων σωτήρας γενέσθαι τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἂν ἁμαρτάνοι τὸ ἀληθές· οὗτοι γὰρ ἐπὶ ὁκότερα τῶν προηγμάτων ἐτράποντο, ταῦτα ῥέψειν ἔμελλε· ἐλόμενοι δὲ τὴν Ἑλλάδα περιεῖναι ἐλευθέρην, τοῦτο τὸ Ἑλληνικὸν πᾶν τὸ λοιπὸν, ὅσον μὴ ἐμήδισε, αὐτοὶ οὗτοι ἦσαν οἱ ἐπεγείραντες καὶ βασιλέα μετὰ γε θεοὺς ἀνωσάμενοι. οὐδέ σφεας χρηστήρια φοβερὰ ἐλθόντα ἐκ Δελφῶν καὶ ἐς δεῖμα βαλόντα ἔπεισε ἐκλιπεῖν τὴν Ἑλλάδα, ἀλλὰ καταμείναντες ἀνέσχοντο τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν χώραν δέξασθαι.

Πέμψαντες γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι ἐς Δελφοὺς θεοπρό- 140
πους χρηστηριάζεσθαι ἦσαν ἔτοιμοι· καὶ σφι ποιή-
σασι περὶ τὸ ἱρὸν τὰ νομιζόμενα, ὥς ἐς τὸ μέγαρον
ἐσελθόντες ἴζοντο, χρᾶ ἡ Πυθίη, τῇ οὖνομα ἦν Ἀρι-
στονίκη, τάδε·

Ὡ. μέλει, τί κάθησθε; λιπὼν φεῦγ' ἔσχατα γαίης
Δώματα καὶ πόλιος τροχοειδέος ἄκρα κάρηνα.

Οὔτε γὰρ ἡ κεφαλὴ μένει ἔμπεδον οὔτε τὸ σῶμα,
Οὔτε πόδες νέατοι οὔτ' ὦν χέρεες, οὔτε τι μέσσης
Λείπεται, ἀλλ' ἄξηλα πέλει· κατὰ γὰρ μιν ἐρείπει
Πῦρ τε καὶ ὀξύς Ἄρης, Συριηγενὲς ἄρμα διώκων.
Πολλὰ δὲ κἄλλ' ἀπολεῖ πυργώματα, κοῦ τὸ σὸν οἶον·
Πολλοὺς δ' ἀθανάτων νηοὺς μαλερῶ πυρὶ δώσει,
Οἳ πον νῦν ἰδρῶτι ῥεούμενοι ἐστήκασι,

*Δείματι παλλόμενοι, κατὰ δ' ἄκροτάτοις ὀρόφοισι
Αἶμα μέλαν κέχυνται, προῖδὸν κακότητος ἀνάγκας.*

Ἄλλ' ἔτον ἐξ ἀδύτοιο, κακοῖς δ' ἐπικίδνατε θυμόν.
141 ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τῶν Ἀθηναίων θεοπρόποι συμ-
φορῇ τῇ μεγίστῃ ἐχρέωντο. προβάλλουσι δὲ σφέας
αὐτοὺς ὑπὸ τοῦ κακοῦ τοῦ κεχρησμένου Τίμων ὁ Ἀν-
δροβούλου, τῶν Δελφῶν ἀνὴρ δόκιμος ὅμοια τῷ μάλι-
στα, συνεβούλευέ σφι ἱκετηρίας λαβοῦσι δεύτερα αὐτῖς
ἐλθόντας χρᾶσθαι τῷ χρηστηρίῳ ὥς ἰκέτας. πειθόμε-
νοισι δὲ ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι καὶ λέγουσι· Ὀναξ,
χρηῆσον ἡμῖν ἄμεινόν τι περὶ τῆς πατρίδος, αἰδεσθεὶς
τὰς ἱκετηρίας τάσδε τάς τοι ἤκομεν φέροντες· ἢ οὐ
τοι ἄπιμεν ἐκ τοῦ ἀδύτου, ἀλλ' αὐτοῦ τῇδε μενέομεν
ἔστ' ἂν καὶ τελευτήσωμεν, ταῦτα δὲ λέγουσι ἢ πρό-
μαντις χρᾶ δεύτερα τάδε·

*Οὐ δύναται Παλλὰς Δί' Ὀλύμπιον ἐξιλάσασθαι,
Λισσομένη πολλοῖσι λόγοις καὶ μῆτιδι πυκνῇ.
Σοὶ δὲ τόδ' αὐτῖς ἔπος ἐρέω, ἀδάμαντι πελάσσας·
Τῶν ἄλλων γὰρ ἄλισκομένων ὅσα Κέκροπος οὗρος
Ἐντὸς ἔχει κευθμῶν τε Κιθαιρῶνος ζαθέοιο,
Τεῖχος Τριτογενεῖ ξύλινον διδοῖ εὐρύοπα Ζεὺς
Μοῦνον ἀπόρρητον τελέθειν, τὸ σὲ τέκνα τ' ὀνήσει.
Μηδὲ σύ γ' ἱπποσύνην τε μένειν καὶ πεζὸν ἰόντα
Πολλὸν ἀπ' ἡπείρου στρατὸν ἥσυχος, ἀλλ' ὑποχωρεῖν
Νῶτον ἐπιστρέψας· ἔτι τοί ποτε κἀντίος ἔσση.
Ὡ θεῇ Σαλαμῖς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν
Ἡ που σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.*

142 Ταῦτά σφι ἡπιώτερα γὰρ τῶν προτέρων καὶ ἦν
καὶ ἐδόκεε εἶναι, συγγραψάμενοι ἀπαλλάσσοντο ἐς τὰς
Ἀθήνας. ὥς δὲ ἀπελθόντες οἱ θεοπρόποι ἀπήγγελλον

ἐς τὸν δῆμον, γνῶμαί καὶ ἄλλαι πολλαὶ γίνονται διζη-
μένων τὸ μαντήιον καὶ αἶδε συνεστηκυῖαι μάλιστα·
τῶν πρεσβυτέρων ἔλεγον μετεξέτεροι δοκέειν σφίσι
τὸν θεὸν τὴν ἀκρόπολιν χρῆσαι περιέσεσθαι· ἡ γὰρ
ἀκρόπολις τὸ πάλαι τῶν Ἀθηνέων ῥηγῶ ἐπέφρακτο.
οἱ μὲν δὲ [κατὰ τὸν φραγμὸν] συνεβάλλοντο τοῦτο τὸ
ξύλινον τεῖχος εἶναι, οἱ δ' αὖ ἔλεγον τὰς νέας σημαί-
νειν τὸν θεόν, καὶ ταύτας παραρτέεσθαι ἐκέλευον τὰ
ἄλλα ἀπέντας. τοὺς ὧν δὲ τὰς νέας λέγοντας εἶναι τὸ
ξύλινον τεῖχος ἐσφαλλε τὰ δύο τὰ τελευταῖα ῥηθέντα
ὑπὸ τῆς Πυθίης,

Ὡ θεῖη Σαλαμίς, ἀπολεῖς δὲ σὺ τέκνα γυναικῶν

Ἡ που σκιδναμένης Δημήτερος ἢ συνιούσης.

κατὰ ταῦτα τὰ ἔπεα συνεχέοντο αἱ γνῶμαι τῶν φαρμέ-
νων τὰς νέας τὸ ξύλινον τεῖχος εἶναι· οἱ γὰρ χρησιμο-
λόγοι ταύτῃ ταῦτα ἐλάμβανον, ὥς ἀμφὶ Σαλαμίνα δεῖ
σφρας ἐσσωθῆναι ναυμαχίην παρασκευασαμένους. ἦν 143
δὲ τῶν τις Ἀθηναίων ἀνὴρ ἐς πρώτους νεωστὶ παρ-
ιῶν, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Θεμιστοκλῆς, παῖς δὲ Νεο-
κλέος ἐκαλέετο. οὗτος ὠνὴρ οὐκ ἔφη πᾶν ὀρθῶς τοὺς
χρησιμολόγους συμβάλλεσθαι, λέγων τοιάδε, εἰ ἐς Ἀθη-
ναίους εἶχε τὸ ἔπος εἰρημένον ἐόντως, οὐκ ἂν οὕτω
μιν δοκέειν ἡπ' ὥς χρησθῆναι, ἀλλὰ ὥδε Ὡ σχετλίη
Σαλαμίς, ἀντὶ τοῦ Ὡ θεῖη Σαλαμίς, εἰ πέρ γε ἔμελλον
οἱ οἰκήτορες ἀμφ' αὐτῇ τελευτήσειν. ἀλλὰ γὰρ ἐς τοὺς
πολεμίους τῷ θεῷ εἰρησθαι τὸ χρηστήριον συλλαμ-
βάνοντι κατὰ τὸ ὀρθόν, ἀλλ' οὐκ ἐς Ἀθηναίους. παρα-
σκευάζεσθαι ὧν αὐτοὺς ὥς ναυμαχίῃσοντας συνεβούλευε,
ὥς τούτου ἐόντος τοῦ ξυλίνου τείχους. ταύτῃ Θεμιστο-
κλέος ἀποφαινομένου Ἀθηναῖοι ταῦτα σφίσι ἔγνωσαν

αἰρετώτερα εἶναι μᾶλλον ἢ τὰ τῶν χρησμολόγων, οἳ οὐκ ἔων ναυμαχίην ἀρτέεσθαι, τὸ δὲ σύμπαν εἶπαι οὐδὲ χειρας ἀνταείρεσθαι, ἀλλὰ ἐκλιπόντας χώρην τὴν
 144 Ἀττικὴν ἄλλην τινὰ οἰκίσειν. ἑτέρη τε Θεμιστοκλέϊ γνώμη ἔμπροσθε ταύτης ἐς καιρὸν ἠρίστευσε, ὅτε Ἀθηναίοισι γενομένων χρημάτων μεγάλων ἐν τῷ κοινῷ, τὰ ἐκ τῶν μετὰλλων σφι προσῆλθε τῶν ἀπὸ Λαυρείου, ἔμελλον λάξεσθαι ὀρχηδὸν ἕκαστος δέκα δραχμάς· τότε Θεμιστοκλέης ἀνέγνωσε Ἀθηναίους τῆς διαιρέσιος ταύτης παυσαμένους νέας τούτων τῶν χρημάτων ποιήσασθαι διηκοσίας ἐς τὸν πόλεμον, τὸν πρὸς Αἰγινήτας λέγων. οὗτος γὰρ ὁ πόλεμος συστὰς ἔσωσε τότε τὴν Ἑλλάδα, ἀναγκάσας θαλασσίους γενέσθαι Ἀθηναίους. αἱ δὲ ἐς τὸ μὲν ἐποιήθησαν, οὐκ ἐχρήσθησαν, ἐς δέον δὲ οὕτω τῇ Ἑλλάδι ἐγένοντο. αὐταὶ τε δὴ αἱ νέες τοῖσι Ἀθηναίοισι προποιοιθεῖσαι ὑπῆρχον, ἑτέρας τε ἔδεε προσναυπηγέεσθαι. ἔδοξέ τέ σφι μετὰ τὸ χρηστήριον βουλευομένοισι ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον δέκεσθαι τῇσι νηυσὶ πανδημεῖ, τῷ θεῷ πειθομένους, ἅμα Ἑλλήνων τοῖσι βουλομένοισι.

145 Τὰ μὲν δὴ χρηστήρια ταῦτα τοῖσι Ἀθηναίοισι ἐγεγόνεε· συλλεγομένων δὲ ἐς τῷντὸ τῶν Ἑλλήνων τῶν περὶ τὴν Ἑλλάδα τὰ ἀμείνω φρονούντων καὶ διδόντων σφίσι λόγον καὶ πίστιν, ἐνθαῦτα ἐδόκεε βουλευομένοισι αὐτοῖσι πρῶτον μὲν χρημάτων πάντων καταλλάσσεσθαι τάς τε ἑχθρας καὶ τοὺς κατ' ἀλλήλους ἐόντας πολέμους· ἦσαν δὲ πρὸς τινας καὶ ἄλλους ἐγκεκρημένοι, ὁ δὲ ὢν μέγιστος Ἀθηναίοισι τε καὶ Αἰγινήτησι. μετὰ δὲ πυνθανόμενοι Ξέρξην σὺν τῷ στρατῷ εἶναι ἐν Σάρδισι ἐβουλεύσαντο κατασκόπους πέμπειν ἐς τὴν

Ἀσίην τῶν βασιλέος πρηγμάτων, ἐς Ἄργος τε ἀγ-
 γέλους ὁμαιχιμίην συνθησομένους πρὸς τὸν Πέρσην,
 καὶ ἐς Σικελίην ἄλλους πέμπειν παρὰ Γέλωνα τὸν
 Δεινομένεος, ἐς τε Κέρκυραν κελεύσοντας βοηθέειν
 τῇ Ἑλλάδι, καὶ ἐς Κρήτην ἄλλους, φρονήσαντες εἴ πως
 ἐν τε γένοιτο τὸ Ἑλληνικὸν καὶ εἰ συγκύψαντες τούτῳ
 πρήσσοιεν πάντες, ὥς δεινῶν ἐπιόντων ὁμοίως πᾶσι
 Ἑλλησι. τὰ δὲ Γέλωνος πρήγματα μεγάλα ἐλέγετο
 εἶναι, οὐδαμῶν Ἑλληνικῶν τῶν οὐ πολλὸν μέζω. ὥς 146
 δὲ ταῦτά σφι ἔδοξε, καταλυσάμενοι τὰς ἐχθρας πρῶτα
 μὲν κατασκόπους πέμπουσι ἐς τὴν Ἀσίην ἄνδρας τρεῖς.
 οἱ δὲ ἀπικόμενοί τε ἐς Σάρδις καὶ καταμαθόντες τὴν
 βασιλέος στρατιήν, ὥς ἐπάϊστοι ἐγένοντο, βασανισθέντες
 ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοῦ πεζοῦ στρατοῦ ἀπήγοντο ὥς
 ἀπολερόμενοι. καὶ τοῖσι μὲν κατεκέκριτο θάνατος, Ξέρξης
 δὲ ὥς ἐπύθετο ταῦτα, μεμφθὲις τῶν στρατηγῶν τὴν
 γνώμην πέμπει τῶν τινὰς δορυφόρων, ἐντειλάμενος,
 ἣν καταλάβωσι τοὺς κατασκόπους ζῶντας, ἄγειν παρ'
 ἑωυτόν. ὥς δὲ ἔτι περιεόντας αὐτοὺς κατέλαβον καὶ
 ἦγον ἐς ὄψιν τὴν βασιλέος, τὸ ἐνθεῦτεν πνυθόμενος
 ἐπ' οἷσι ἦλθον, ἐκέλευσέ σφεας τοὺς δορυφόρους περι-
 ἄγοντας ἐπιδείκνυσθαι πάντα τε τὸν πεζὸν οἰρατὸν
 καὶ τὴν ἵππον, ἐπεὰν δὲ ταῦτα θηεύμενοι ἔωσι πλήρεις,
 ἀποπέμπειν ἐς τὴν ἂν αὐτοὶ ἐθέλωσι χώραν ἀσινέας.
 ἐπιλέγων δὲ τὸν λόγον τόνδε ταῦτα ἐντελλετο, ὥς εἰ 147
 μὲν ἀπώλονται οἱ κατάσκοποι, οὔτ' ἂν τὰ ἑωυτοῦ πρή-
 γματα προεπύθοντο οἱ Ἕλληνες ἔοντα λόγου μέζω,
 οὔτ' ἂν τι τοὺς πολεμίους μέγα ἐσίγαντο ἄνδρας τρεῖς
 ἀπολέσαντες· νοστιθεάντων δὲ τούτων ἐς τὴν Ἑλλάδα
 δοκέειν ἔφη ἀκούσαντας τοὺς Ἕλληνας τὰ ἑωυτοῦ

πρήγματα πρὸ τοῦ στόλου τῷ γινομένου παραδώσειν σφέας τὴν ἰδίην ἐλευθερίην, καὶ οὕτω οὐδὲ δεήσειν ἐπ' αὐτοὺς στρατηλατέοντας πρήγματα ἔχειν. οἷκε δὲ αὐτοῦ αὕτη ἡ γνώμη τῇδε ἄλλη· ἔων γὰρ ἐν Ἀβύδῳ ὁ Ξέρξης εἶδε πλοῖα ἐκ τοῦ Πόντου σιταγῶν διεκπλέοντα τὸν Ἑλλήσποντον, ἔς τε Αἶγιναν καὶ Πελοπόννησον κομιζόμενα. οἱ μὲν δὴ πάρεδροι αὐτοῦ ὥς ἐπύθοντο πολέμια εἶναι τὰ πλοῖα, ἔτοιμοι ἦσαν αἰρέειν αὐτά, ἐσβλέποντες ἔς τὸν βασιλέα ὁκότε παραγγελέει. ὁ δὲ Ξέρξης εἶρετο αὐτοὺς ὅκη πλείοιεν· οἱ δὲ εἶπαν· Ἐς τοὺς σοὺς πολεμίους, ὧ δέσποτα, σίτον ἄγοντες. ὁ δὲ ὑπολαβὼν ἔφη· Οὐκ ὦν καὶ ἡμεῖς ἐκεῖ πλέομεν ἔνθα περ καὶ οὗτοι, τοῖσί τε ἄλλοισι ἐξηρτυμένοι καὶ σίτῳ; τί δῆτα ἀδικέουσι οὗτοι ἡμῖν σιτία παρακομίζοντες;

Οἱ μὲν νυν κατὰσκοποι οὕτω θεησάμενοί τε καὶ
 148 ἀποπεμφθέντες ἐνόστησαν ἔς τὴν Εὐρώπην, οἱ δὲ
 συνωμόται Ἑλλήνων ἐπὶ τῷ Πέρσῃ μετὰ τὴν ἀπο-
 πεμψιν τῶν κατασκόπων δεύτερα ἔπεμπον ἔς Ἀργος
 ἀγγέλους. Ἀργεῖοι δὲ λέγουσι τὰ κατ' ἐωυτοὺς γε-
 νέσθαι ὧδε· πυνθέσθαι γὰρ αὐτίκα κατ' ἀρχὰς τὰ
 ἐκ τοῦ βαρβάρου ἐγειρόμενα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πυνθό-
 μενοι δὲ καὶ μαθόντες ὥς σφεας οἱ Ἕλληνες πει-
 ρήσονται παραλαμβάνοντες ἐπὶ τὸν Πέρσῃ, πέμψαι
 θεοπρόπους ἔς Δελφοὺς τὸν θεὸν ἐπειρησομένους,
 ὥς σφι μέλλει ἄριστον ποιέουσι γίνεσθαι· νεωστὶ
 γὰρ σφέων τεθνάναι ἑξακισχιλίους ὑπὸ Λακεδαιμο-
 νίων καὶ Κλεομένεος τοῦ Ἀναξανδρίδω, τῶν δὴ
 εὔνεκα πέμπειν. τὴν δὲ Πυθίην ἐπειρωτῶσι αὐτοῖσι
 ἀνελεῖν τάδε·

Ἐχθρὲ περικτιόνεσσι, φίλ' ἀθανάτοισι θεοῖσι,
 Εἶσω τὸν προβόλαιον ἔχων πεφυλαγμένος ἦσο

Καὶ κεφαλὴν πεφυλάξο· κάρη δὲ τὸ σῶμα σκώσει.
 ταῦτα μὲν τὴν Πυθίην χρῆσαι πρότερον, μετὰ δὲ ὥς
 ἔλθεῖν τοὺς ἀγγέλους ἐς δὴ τὸ Ἄργος, ἐπελθεῖν ἐπὶ
 τὸ βουλευτήριον καὶ λέγειν τὰ ἐντεταλμένα. τοὺς δὲ
 πρὸς τὰ λεγόμενα ὑποκρίνασθαι ὥς ἔτοιμοί εἰσι Ἄρ-
 γεῖοι ποιεῖν ταῦτα τριήκοντα ἔτεα εἰρήνην σπεισά-
 μενοι Λακεδαιμονίοισι καὶ ἡγεόμενοι κατὰ τὸ ἥμισυ
 πάσης τῆς συμμαχίας· καίτοι κατὰ γε τὸ δίκαιον γίνε-
 σθαι τὴν ἡγεμονίην ἑωυτῶν, ἀλλ' ὅμως σφι ἀποχρᾶν
 κατὰ τὸ ἥμισυ ἡγεομένοισι. ταῦτα μὲν λέγουσι τὴν 149
 βουλὴν ὑποκρίνασθαι, καίπερ ἀπαγορεύοντός σφι τοῦ
 χρηστηρίου μὴ ποιεέσθαι τὴν πρὸς τοὺς Ἕλληνας συμ-
 μαχίην. σπουδὴν δὲ ἔχειν σπονδὰς γενέσθαι τριη-
 κοντοέτιδας, καίπερ τὸ χρηστήριον φοβούμενοισι, ἵνα
 δὴ σφι οἱ παῖδες ἀνδρωθῶσι ἐν τούτοισι τοῖσι ἔτεσι.
 μὴ δὲ σπονδέων ἐουσέων ἐπιλέγεσθαι, ἣν ἄρα σφέας
 καταλάβῃ πρὸς τῷ γεγονότι κακῷ ἄλλο πταῖσμα πρὸς
 τὸν Πέρσην, μὴ τὸ λοιπὸν ἔωσι Λακεδαιμονίων ὑπήκοοι.
 τῶν δὲ ἀγγέλων τοὺς ἀπὸ τῆς Σπάρτης πρὸς τὰ ῥη-
 θέντα ἐκ τῆς βουλῆς ἀμείψασθαι τοισίδε, περὶ μὲν
 σπονδέων ἀνοίσειν ἐς τοὺς πλεῦνας, περὶ δὲ ἡγεμο-
 νίης αὐτοῖσι ἐντετάλθαι ὑποκρίνασθαι, καὶ δὴ λέγειν
 σφίσι μὲν εἶναι δύο βασιλέας, Ἀργείοισι δὲ ἕνα· οὐκ
 ὦν δυνατὸν εἶναι τῶν ἐκ Σπάρτης οὐδέτερον παῦσαι
 τῆς ἡγεμονίης, μετὰ δὲ δύο τῶν σφετέρων ὁμόψηφον
 τὸν Ἀργεῖον εἶναι κωλύειν οὐδέν. οὕτω δὴ [οἱ] Ἀρ-
 γεῖοί φασι οὐκ ἀνασχέσθαι τῶν Σπαρτιητέων τὴν
 πλεονεξίην, ἀλλ' ἐλέσθαι μᾶλλον ὑπὸ τῶν βαρβάρων

ἄρχεσθαι ἢ τι ὑπεῖξαι Λακεδαιμόνιοισι, προειπεῖν τε
 τοῖσι ἀγγέλοισι πρὸ δύντος ἡλίου ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ
 τῆς Ἀργείων χώρας, εἰ δὲ μὴ, περιέψεσθαι ὡς πολε-
 150 μίους. αὐτοὶ μὲν Ἀργεῖοι τοσαῦτα τούτων πέρι λέ-
 γουσι· ἔστι δὲ ἄλλος λόγος λεγόμενος ἀνὰ τὴν Ἑλλάδα,
 ὡς Ξέρξης ἐπεμψε κήρυκα ἐς Ἄργος πρότερον ἢ περ
 ὁρμῆσαι στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ἐλθόντα δὲ
 τοῦτον λέγεται εἰπεῖν· Ἄνδρες Ἀργεῖοι, βασιλεὺς
 Ξέρξης τάδε ὑμῖν λέγει· Ἡμεῖς νομίζομεν Πέρσῃν
 εἶναι ἀπ' οὗ ἡμεῖς γεγόναμεν, παῖδα Περσέος τοῦ
 Δανάης, γεγονότα ἐκ τῆς Κηφέος θυγατρὸς Ἀνδρο-
 μέδης. οὕτω ἂν ὦν εἴημεν ὑμέτεροι ἀπόγονοι. οὔτε
 ὦν ἡμέας οἶκος ἐπὶ τοὺς ἡμετέρους προγόνους στρα-
 τεύεσθαι, οὔτε ὑμέας ἄλλοισι τιμωρόντας ἡμῖν ἀντι-
 ξόους γίνεσθαι, ἀλλὰ παρ' ὑμῖν αὐτοῖσι ἡσυχίην ἔχοντας
 κατῆσθαι. ἦν γὰρ ἐμοὶ γένηται κατὰ νόον, οὐδαμῶς
 μέξονας ὑμέων ἄξω. ταῦτα ἀκούσαντας Ἀργεῖους λέγε-
 ται προῆγμα ποιήσασθαι, καὶ παραχρῆμα μὲν οὐδὲν
 ἐπαγγελλομένους μεταίτεειν, ἐπεὶ δέ σφεας παραλαμ-
 βάνειν τοὺς Ἕλληνας, οὕτω δὲ ἐπισταμένους ὅτι οὐ
 μεταδώσουσι τῆς ἀρχῆς Λακεδαιμόνιοι μεταίτεειν, ἵνα
 151 ἐπὶ προφάσιος ἡσυχίην ἄγωσι. συμπεσεῖν δὲ τούτοισι
 καὶ τόνδε τὸν λόγον λέγουσί τινες Ἑλλήνων, πολλοῖσι
 ἔτεσι ὕστερον γενόμενον τούτων· τυχεῖν ἐν Σούσοισι
 τοῖσι Μεμνονίοισι ἐόντας ἐτέρου πρήγματος εἵνεκα
 ἀγγέλους Ἀθηναίων, Καλλίην τε τὸν Ἴππονίκου καὶ
 τοὺς μετὰ τούτου ἀναβάντας, Ἀργεῖους δὲ τὸν αὐτὸν
 τοῦτον χρόνον πέμψαντας καὶ τούτους ἐς Σοῦσα ἀγ-
 γέλους εἰρωτᾶν Ἀρτοξέρξην τὸν Ξέρξεω εἴ σφι ἔτι
 ἐμμένει τὴν πρὸς Ξέρξην φιλίην συνεκεράσαντο, ἢ

νομιζοίατο πρὸς αὐτοῦ εἶναι πολέμιοι. βασιλέα δὲ Ἀρτοξέρξην μάλιστα ἐμμένειν φάναι καὶ οὐδεμίαν νομίζειν πόλιν Ἀργεος φιλιωτέστην. εἰ μὲν νυν Ξέρξης 152 τε ἀπέπεμψε ταῦτα λέγοντα κήρυκα ἐς Ἀργος καὶ Ἀργείων ἄγγελοι ἀναβάντες ἐς Σοῦσα ἐπειρώτων Ἀρτοξέρξην περὶ φιλίης, οὐκ ἔχω ἀτρεκέως εἰπεῖν, οὐδέ τινα γνώμην περὶ αὐτῶν ἀποφαίνομαι ἄλλην γε ἢ τὴν περ αὐτοὶ Ἀργεῖοι λέγουσι. ἐπίσταμαι δὲ τοσοῦτο ὅτι εἰ πάντες ἄνθρωποι τὰ οἰκῆια κακὰ ἐς μέσον συνενεΐκαιεν ἀλλάξασθαι βουλόμενοι τοῖσι πλησίοις, ἐγκύψαντες ἂν ἐς τὰ τῶν πέλας κακὰ ἀσπασίως ἔκαστοι αὐτῶν ἀποφεροίατο ὀπίσω τὰ ἐσηνεύκοντο. οὕτω οὐδ' Ἀργεῖοις αἰσχιστα πεποιήται. ἐγὼ δὲ ὀφείλω λέγειν τὰ λεγόμενα, πείθεσθαι γε μὲν οὐ παντάπασι ὀφείλω, καὶ μοι τοῦτο τὸ ἔπος ἔχεται ἐς πάντα λόγον· ἐπεὶ καὶ ταῦτα λέγεται, ὥς ἄρα Ἀργεῖοι ἦσαν οἱ ἐπικαλεσάμενοι τὸν Πέρσην ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἐπειδὴ σφι πρὸς Λακεδαιμονίους κακῶς ἢ αἰχμὴ ἐστήκεε, πᾶν δὴ βουλόμενοί σφι εἶναι πρὸ τῆς παρεούσης λύπης.

Τὰ μὲν περὶ Ἀργείων εἰρηται· ἐς δὲ τὴν Σικε- 153 λίην ἄλλοι τε ἀπίκατο ἄγγελοι ἀπὸ τῶν συμμάχων συμμίζοντες Γέλωνι καὶ δὴ καὶ ἀπὸ Λακεδαιμονίων Στάργος. τοῦ δὲ Γέλωνος τούτου πρόγονος, οἰκῆτωρ ὁ ἐν Γέλῃ, ἦν ἐκ νήσου Τήλου τῆς ἐπὶ Τριοπίῳ κειμένης· ὅς κτιζομένης Γέλης ὑπὸ Αἰνιδίων τε τῶν ἐκ Ρόδου καὶ Ἀντιφήμεου οὐκ ἐλείφθη. ἀνὰ χρόνον δὲ αὐτοῦ οἱ ἀπόγονοι γενόμενοι ἱεροφάνται τῶν χθονίων θεῶν διετέλεον ἑόντες, Τηλίνεω ἐνός τευ τῶν προγόνων κτησαμένου τρόπῳ τοιῷδε· ἐς Μακτώριον πόλιν τὴν ὑπὲρ Γέλης οἰκημένην ἔφυγον ἄνδρες Γελῶν

στάσι ἐσσωθέντες. τούτους ὦν ὁ Τηλίνης κατήγαγε
 ἐς Γέλην, ἔχων οὐδεμίαν ἀνδρῶν δύναμιν ἀλλὰ ἰρὰ
 τούτων τῶν θεῶν. ὅθεν δὲ αὐτὰ ἔλαβε ἢ αὐτὸς ἐκτί-
 σατο, τοῦτο δὲ οὐκ ἔχω εἰπεῖν. τούτοισι δ' ὦν πίσυ-
 νος ἔων κατήγαγε, ἐπ' ᾧ τε οἱ ἀπόγονοι αὐτοῦ ἰρο-
 φάνται τῶν θεῶν ἔσονται. θῶμά μοι ὦν καὶ τοῦτο
 γέγρονε πρὸς τὰ πυνθάνομαι, κατεργάσασθαι Τηλίνην
 ἔργον τοσοῦτο· τὰ τοιαῦτα γὰρ ἔργα οὐ πρὸς [τοῦ]
 ἅπαντος ἀνδρὸς νενόμικα γίνεσθαι, ἀλλὰ πρὸς ψυχῆς
 τε ἀγαθῆς καὶ ῥώμης ἀνδρηΐης· ὁ δὲ λέγεται πρὸς
 τῆς Σικελίης τῶν οἰκητόρων τὰ ὑπεναντία τούτων
 πεφυκέναι θηλυδριῆς τε καὶ μαλακώτερος ἀνὴρ. οὕτω
 154 μὲν νυν ἐκτίσαστο τοῦτο τὸ γέρας· Κλεάνδρου δὲ τοῦ
 Παντάρεος τελευτήσαντος τὸν βίον, ὃς ἐτυράννευσε
 μὲν Γέλῃς ἐπὶ ἔτεα, ἀπέθανε δὲ ὑπὸ Σαβύλλου
 ἀνδρὸς Γελῶν, ἐνθαῦτα ἀναλαμβάνει τὴν μουναρχίην
 Ἰπποκράτης, Κλεάνδρου ἔων ἀδελφεός. ἔχοντας δὲ
 Ἰπποκράτεος τὴν τυραννίδα ὁ Γέλων, ἔων Τηλίνεω
 τοῦ ἰροφάντεω ἀπόγονος, πολλῶν μετ' ἄλλων καὶ Αἰνυ-
 σιδήμου τοῦ Παταΐκου ὃς ἦν δορυφόρος Ἰπποκρά-
 τεος... μετὰ δὲ οὐ πολλὸν χρόνον δι' ἀρετὴν ἀπ-
 εδέχθη πάσης τῆς ἵππου εἶναι ἵππαρχος· πολιορκέοντος
 γὰρ Ἰπποκράτεος Καλλιπολίτας τε καὶ Ναξίους καὶ
 Ζαγκλαίους τε καὶ Λεοντίους καὶ πρὸς Συρηκοσίους
 τε καὶ τῶν βαρβάρων συχνοὺς ἀνὴρ ἐφαίνετο ἐν τού-
 τοις τοῖσι πολέμοις ἔων ὁ Γέλων λαμπρότατος. τῶν
 δὲ εἶπον πολίων τούτων πλὴν Συρηκουσέων οὐδεμία
 ἀπέφυγε δουλοσύνην πρὸς Ἰπποκράτεος. Συρηκοσίους
 δὲ Κορίνθιοί τε καὶ Κερκυραῖοι ἐρρύσαντο μάχῃ ἐσσω-
 θέντας ἐπὶ ποταμῷ Ἐλώρῳ· ἐρρύσαντο δὲ οὗτοι ἐπὶ

τοισίδε καταλλάξαντες, ἐπ' ᾧ τε Ἴπποκράτει Καμαρίναν
 Συρηκοσίους παραδοῦναι. Συρηκοσίων δὲ ἦν Καμά- 155
 ρινα τὸ ἀρχαῖον. ὥς δὲ καὶ Ἴπποκράτεα τυραννεύ-
 σαντα ἴσα ἔτεα τῷ ἀδελφεῷ Κλεάνδρῳ κατέλαβε ἀπο-
 θανεῖν πρὸς πόλιν Ὑβλη, στρατευσάμενον ἐπὶ τοὺς
 Σικελούς, οὕτω δὲ ὁ Γέλων τῷ λόγῳ τιμωρέων τοῖσι
 Ἴπποκράτεος παισὶ Εὐκλείδῃ τε καὶ Κλεάνδρῳ, οὐ βου-
 λομένων τῶν πολιητέων κατηκόων ἔτι εἶναι, τῷ ἔργῳ,
 ὥς ἐπεκράτησε μάχῃ τῶν Γελῶν, ἤρχε αὐτὸς ἀπο-
 στερήσας τοὺς Ἴπποκράτεος παῖδας. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ
 εὔρημα τοὺς γαμόρους καλομένους τῶν Συρηκοσίων
 ἐκπεσόντας ὑπὸ τε τοῦ δήμου καὶ τῶν σφετέρων δού-
 λων, καλομένων δὲ Κυλλυρίων, ὁ Γέλων καταγαγὼν
 τούτους ἐκ Κασμένης πόλιος ἐς τὰς Συρηκούσας ἔσχε
 καὶ ταύτας· ὁ γὰρ δῆμος ὁ τῶν Συρηκοσίων ἐπιόντι
 Γέλωνι παρατιδοῖ τὴν πόλιν καὶ ἑαυτόν. ὁ δὲ ἐπεῖτε 156
 παρέλαβε τὰς Συρηκούσας, Γέλῃς μὲν ἐπικρατέων λόγον
 ἐλάσσω ἐποιέετο, ἐπιτρέψας αὐτὴν Ἰέρωνι ἀδελφεῷ
 ἑαυτοῦ, ὁ δὲ τὰς Συρηκούσας ἐκράτυνε, καὶ ἦσαν οἱ
 πάντα αἱ Συρηκούσαι. αἱ δὲ παραντίκα ἀνά τ' ἔδρα-
 μον καὶ ἀνέβλαστον· τοῦτο μὲν γὰρ Καμαριναίους
 ἅπαντας ἐς τὰς Συρηκούσας ἀγαγὼν πολιήτας ἐποίησε,
 Καμαρίνης δὲ τὸ ἄστυ κατέσκαψε, τοῦτο δὲ Γελῶν
 ὑπερημίσεας τῶν ἀστίων τῶντὸ τοῖσι Καμαριναίοισι
 ἐποίησε· Μεγαρέας τε τοὺς ἐν Σικελίῃ, ὥς πολιορκέ-
 μενοι ἐς ὁμολογίην προσεχώρησαν, τοὺς μὲν αὐτῶν
 παχέας, ἀειραμένους τε πόλεμον αὐτῷ καὶ προσδο-
 κῶντας ἀπολέεσθαι διὰ τοῦτο, ἀγαγὼν ἐς τὰς Συρη-
 κούσας πολιήτας ἐποίησε· τὸν δὲ δῆμον τῶν Μεγα-
 ρέων, οὐκ ἔδοντα μεταίτιον τοῦ πολέμου τούτου οὐδὲ

προσδεκόμενον κακὸν οὐδὲν πείσεσθαι, ἀγαγὼν καὶ
τούτους ἐς τὰς Συρηκούσας ἀπέδοτο ἐπ' ἐξαγωγῇ ἐκ
Σικελίης. τὠντὸ δὲ τοῦτο καὶ Εὐβοέας τοὺς ἐν Σι-
κελίῃ ἐποίησε διακρίνας. ἐποίηε δὲ ταῦτα τούτους
ἀμφοτέρους νομίσας δῆμον εἶναι συνοίκημα ἀχαριτώ-
τατον. τοιούτῳ μὲν τρόπῳ τύραννος ἐγεγόνεε μέγας
157 ὁ Γέλων· τότε δ' ὥς οἱ ἄγγελοι τῶν Ἑλλήνων ἀπίκατο
ἐς τὰς Συρηκούσας, ἐλθόντες αὐτῷ ἐς λόγους ἔλεγον
τάδε· Ἐπεμψαν ἡμέας Λακεδαιμόνιοι [τε καὶ Ἀθη-
ναῖοι] καὶ οἱ τούτων σύμμαχοι παραλαμψομένους σε
πρὸς τὸν βάρβαρον· τὸν γὰρ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα
πάντως κου πυνθάνεαι, ὅτι Πέρσης ἀνὴρ μέλλει ξεύξας
τὸν Ἑλλήσποντον καὶ ἐπάγων πάντα τὸν ἡῶον στρατὸν
ἐκ τῆς Ἀσίας στρατηλατήσῃ ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, πρό-
σχημα μὲν ποιεύμενος ὥς ἐπ' Ἀθήνας ἐλαύνει, ἐν νόῳ
δὲ ἔχων πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα ὑπ' ἑωυτῷ ποιήσασθαι.
σὺ δὲ δυνάμιός τε (γὰρ) ἦκεις μέγας καὶ μοῖρά τοι
τῆς Ἑλλάδος οὐκ ἐλαχίστη μετὰ ἄρχοντί γε Σικελίης,
βοήθει τε τοῖσι ἐλευθεροῦσι τὴν Ἑλλάδα καὶ συνελευ-
θέρου. ἀλλῆς μὲν γὰρ γενομένη πᾶσα ἡ Ἑλλὰς χεὶρ
μεγάλη συνάγεται, καὶ ἀξιόμαχοι γινόμεθα τοῖσι ἐπιοῦσι·
ἦν δὲ ἡμέων οἱ μὲν καταπροδιδῶσι, οἱ δὲ μὴ θέλωσι
τιμωρέειν, τὸ δὲ ὕγιαῖνον τῆς Ἑλλάδος ἢ ὀλίγον,
τοῦτο δὲ ἤδη δεινὸν γίνεται μὴ πέσῃ πᾶσα ἡ Ἑλλὰς.
μὴ γὰρ ἐλπίσης, ἦν ἡμέας καταστρέψῃται ὁ Πέρσης
μάχῃ κρατήσας, ὥς οὐκ ἔξει παρὰ σέ γε, ἀλλὰ πρὸ
τούτου φύλαξαι· βοηθέων γὰρ ἡμῖν σεωντῷ τιμωρέεις·
τῷ δὲ εὖ βουλευθέντι πρήγματι τελευτῇ ὥς τὸ ἐπίπαν
158 χρηστῇ ἐθέλει ἐπιγίνεσθαι. οἱ μὲν ταῦτα ἔλεγον,
Γέλων δὲ πολλὸς ἐνέκειτο λέγων τοιάδε· Ἄνδρες

Ἕλληνες, λόγον ἔχοντες πλεονέκτην ἐτολμήσατε ἐμὲ
σύμμαχον ἐπὶ τὸν βάρβαρον παρακαλέοντες ἔλθειν.
αὐτοὶ δὲ ἐμεῦ πρότερον δεηθέντος βαρβαρικοῦ στρατοῦ
συνεπάψασθαι, ὅτε μοι πρὸς Καρχηδονίους νεῖκος συν-
ῆπτο, ἐπισκήπτοντός τε τὸν Δωριέος τοῦ Ἀναξανδρίδεω
πρὸς Ἑγεσταίων φόνου ἐκπρήξασθαι, ὑποτείνοντός τε
τὰ ἐμπόρια συνελευθεροῦν ἀπ' ὧν ὑμῖν μεγάλαι ὠφε-
λῖαι τε καὶ ἐπανυρῆσις γεγόνασι, οὔτε ἐμεῦ εἵνεκα
ἦλθετε βοηθήσοντες οὔτε τὸν Δωριέος φόνον ἐκπρη-
ξόμενοι, τό τε κατ' ὑμέας τάδε ἅπαντα ὑπὸ βαρβά-
ροις νέμεται. ἀλλὰ εὖ γὰρ ἡμῖν καὶ ἐπὶ τὸ ἄμεινον
κατέστη. νῦν δὲ ἐπειδὴ περιελήλυθε ὁ πόλεμος καὶ
ἀπῖκται ἐς ὑμέας, οὕτω δὴ Γέλωνος μνηστis γέγονε.
ἀτιμίας δὲ πρὸς ὑμέων κυρήσας οὐκ ὁμοιώσομαι ὑμῖν,
ἀλλ' ἔτοιμός εἰμι βοηθεῖν παρεχόμενος διηκοσίας τε
τριήρας καὶ δισμυρίους ὀπλίτας καὶ δισχιλῆν ἵππον
καὶ δισχιλίους τοξότας καὶ δισχιλίους σφενδονήτας καὶ
δισχιλίους ἵπποδρόμους ψιλοῦς· σῖτόν τε ἀπάσῃ τῇ
Ἑλλήνων στρατιῇ, ἔστ' ἂν διαπολεμήσωμεν, ὑποδέχομαι
παρέξειν. ἐπὶ δὲ λόγῳ τοιῷδε τάδε ὑπίσχομαι, ἐπ' ᾧ
στρατηγός τε καὶ ἡγεμὼν τῶν Ἑλλήνων ἔσομαι πρὸς
τὸν βάρβαρον· ἐπ' ἄλλῳ δὲ λόγῳ οὔτ' ἂν αὐτὸς ἔλθοιμι
οὔτ' ἂν ἄλλους πέμπωμι. ταῦτα ἀκούσας οὔτε ἠνέσχετο 159
ὁ Σύαγρος εἶπέ τε τάδε· Ἦ κε μέγ' οἰμώξεις ὁ Πελο-
πίδης Ἀγαμέμνων πνυθόμενος Σπαρτιήτας τὴν ἡγεμο-
νίην ἀπαραίρησθαι ὑπὸ Γέλωνός τε καὶ Συρηκοσίων.
ἀλλὰ τούτου μὲν τοῦ λόγου μηκέτι μνησθῆς, ὅπως τὴν
ἡγεμονίην τοι παραδώσωμεν. ἀλλ' εἰ μὲν βούλει βο-
ηθεῖν τῇ Ἑλλάδι, ἴσθι ἀρξόμενος ὑπὸ Λακεδαιμονίων·
εἰ δ' ἄρα μὴ δικαιοῖς ἄρχεσθαι, σὺ δὲ μὴ βοηθεῖν.

160 πρὸς ταῦτα ὁ Γέλων, ἐπειδὴ ὥρα ἀπεστραμμένους
 τοὺς λόγους τοῦ Σνάγρου, τὸν τελευταῖόν σφι τόνδε
 ἐξέφαινε λόγον· Ὡς ξεῖνε Σπαρτιῆτα, ὀνειδέα κατιόντα
 ἀνθρώπῳ φιλέει ἐπανάγειν τὸν θυμόν. σὺ μέντοι
 ἀποδεξάμενος ὑβρίσματα ἐν τῷ λόγῳ οὗ με πείσεις
 ἀσχήμονα ἐν τῇ ἀμοιβῇ γενέσθαι. ὅκον δὲ ὑμεῖς οὕτω
 περιέχεσθε τῆς ἡγεμονίης, οἰκὸς καὶ ἐμὲ μᾶλλον ὑμέων
 περιέχεσθαι, στρατιῆς τε ἔοντα πολλαπλησίης ἡγεμόνα
 καὶ νεῶν πολλὸν πλεύνων. ἀλλ' ἐπείτε ὑμῖν ὁ λόγος
 οὕτω προσάντης κατίσταται, ἡμεῖς τι ὑπείξομεν τοῦ
 ἀρχαίου λόγου. εἰ τοῦ μὲν πεζοῦ ὑμεῖς ἡγήοισθε,
 τοῦ δὲ ναυτικοῦ ἐγὼ· εἰ δὲ ὑμῖν ἡδονὴ τοῦ κατὰ θά-
 λασσαν ἡγεμονεύειν, τοῦ πεζοῦ ἐγὼ θέλω. καὶ ἡ τού-
 τοισι ὑμέας χρεὸν ἐστὶ ἀρκέεσθαι ἢ ἀπιέναι συμμαχῶν
 τοσῶνδε ἐρήμους. Γέλων μὲν δὴ ταῦτα προετίνειτο,
 161 φθάσας δὲ ὁ Ἀθηναίων ἄγγελος τὸν Λακεδαιμονίων
 ἀμείβετό μιν τοιοῖδε· Ὡς βασιλεῦ Συρηκοσίων, οὐκ
 ἡγεμόνος δεομένη ἡ Ἑλλὰς ἀπέπεμψε ἡμέας πρὸς σέ,
 ἀλλὰ στρατιῆς. σὺ δὲ ὅπως μὲν στρατιὴν πέμψεις μὴ
 ἡγεύμενος τῆς Ἑλλάδος, οὐ προφαίνεις, ὥς δὲ στρα-
 τηγήσεις αὐτῆς, γλίχεται. ὅσον μὲν νυν παντὸς τοῦ
 Ἑλλήνων στρατοῦ ἐδέεο ἡγέεσθαι, ἐξήρκεε ἡμῖν τοῖσι
 Ἀθηναίοισι ἡσυχίην ἄγειν, ἐπισταμένοισι ὥς ὁ Λάκων
 ἱκανὸς τοι ἔμελλε ἔσεσθαι καὶ ὑπὲρ ἀμφοτέρων ἀπο-
 λογεύμενος· ἐπείτε δὲ ἀπάσης ἀπελαυνόμενος δέεαι τῆς
 ναυτικῆς ἄρχειν, οὕτω ἔχει τοι· οὐδ' ἦν ὁ Λάκων ἐπιῆ
 τοι ἄρχειν αὐτῆς, ἡμεῖς ἐπήσομεν. ἡμετέρη γάρ ἐστι
 αὕτη γε μὴ αὐτῶν βουλομένων Λακεδαιμονίων. τού-
 τοισι μὲν ὧν ἡγέεσθαι βουλομένοισι οὐκ ἀντιτείνομεν,
 ἄλλω τε παρήσομεν οὐδενὶ ναυαρχεῖν. μάτην γὰρ ἂν

ὥδε πάραλον Ἑλλήνων στρατὸν πλείστον εἴημεν ἐκτε-
 μένοι, εἰ Συρηκοσίοισι ἔόντες Ἀθηναῖοι συγχωρήσομεν
 τῆς ἡγεμονίης, ἀρχαιότατον μὲν ἔθνος παρεχόμενοι,
 μούνοι δὲ ἔόντες οὐ μετανάσται Ἑλλήνων· τῶν καὶ
 Ὅμηρος ὁ ἐποποιὸς ἄνδρα ἄριστον ἔφησε ἐς Ἴλιον
 ἀπικέσθαι τάξαι τε καὶ διακοσμήσαι στρατόν. οὕτω
 οὐκ ὄνειδος οὐδὲν ἡμῖν ἐστι λέγειν ταῦτα. ἀμείβεται 162
 Γέλων τοισίδε· Ξεῖνε Ἀθηναῖε, ὑμεῖς οἴκατε τοὺς μὲν
 ἄρχοντας ἔχειν, τοὺς δὲ ἀρξομένους οὐκ ἔξειν. ἐπεὶ
 τοῖνυν οὐδὲν ὑπιέντες ἔχειν τὸ πᾶν ἐθέλετε, οὐκ ἂν
 φθάνοιτε τὴν ταχίστην ὀπίσω ἀπαλλασσόμενοι καὶ ἀγ-
 γέλλοντες τῇ Ἑλλάδι ὅτι ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ τὸ ἔαρ αὐτῇ
 ἐξαφαιρήται. [οὗτος δὲ ὁ νόος τοῦ ῥήματος, τὸ ἐθέλει
 λέγειν· δηλα γὰρ ὡς ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐστι τὸ ἔαρ δοκι-
 μώτατον, τῆς δὲ τῶν Ἑλλήνων στρατιῆς τὴν ἑωυτοῦ
 στρατιήν. στερισκομένην ὦν τὴν Ἑλλάδα τῆς ἑωυτοῦ
 συμμαχίης εἵκαζε ὡς εἰ τὸ ἔαρ ἐκ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐξαφαιρη-
 μένον εἴη.]

Οἱ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων ἄγγελοι τοσαῦτα τῷ 163
 Γέλωνι χρηματισάμενοι ἀπέπλεον· Γέλων δὲ πρὸς ταῦτα
 δέσας μὲν περὶ τοῖσι Ἑλλησι μὴ οὐ δύνωνται τὸν
 βάρβαρον ὑπερβαλέσθαι, δεινὸν δὲ καὶ οὐκ ἀνασχετὸν
 ποιησάμενος ἐλθὼν ἐς Πελοπόννησον ἄρχεσθαι ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων, ἐὼν Σικελίης τύραννος, ταύτην μὲν
 τὴν ὁδὸν ἡμέλησε, ὁ δὲ ἄλλης εἵχετο· ἐπεῖτε γὰρ τά-
 χιστα ἐπύθετο τὸν Πέρσην διαβεβηκότα τὸν Ἑλλήσπον-
 τον, πέμπει πεντηκοντέροισι τρισὶ Κάδμον τὸν Σκύ-
 θεω ἄνδρα Κῶον ἐς Δελφούς, ἔχοντα χρήματα πολλὰ
 καὶ φιλίους λόγους, καραδοκῆσοντα τὴν μάχην τῇ πε-
 σέεται, καὶ ἦν μὲν ὁ βάρβαρος νικᾷ, τά τε χρήματα

αὐτῷ διδόναι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ τῶν ἄρχει ὁ Γέλων,
 164 ἦν δὲ οἱ Ἕλληνες, ὀπίσω ἀπάγειν. ὁ δὲ Κάδμος οὗτος
 πρότερον τούτων παραδεξάμενος παρὰ πατρὸς τυραν-
 νίδα Κῳων εὖ βεβηκυῖαν, ἐκὼν τε εἶναι καὶ δεινοῦ
 ἐπιόντος οὐδενὸς ἀλλὰ ἀπὸ δικαιοσύνης ἐς μέσον Κῳοῖσι
 καταθεῖς τὴν ἀρχὴν οἴχετο ἐς Σικελίην, ἔνθα μετὰ Σα-
 μίων ἔσχε τε καὶ κατοίκησε πόλιν Ζάγκλην τὴν ἐς Μεσ-
 σήνην μεταβαλοῦσαν τὸ οὖνομα. τοῦτον δὲ ὁ Γέλων
 τὸν Κάδμον καὶ τοιοῦτῳ τρόπῳ ἀπικόμενον διὰ δικαιο-
 σύνην, τὴν οἱ αὐτὸς ἄλλην συνήδεε εὐοῦσαν, ἐπεμπε·
 ὃς ἐπὶ τοῖσι ἄλλοισι δικαίοις τοῖσι ἐξ ἑωυτοῦ ἐργασμέ-
 νοις καὶ τότε οὐκ ἐλάχιστον τούτων ἐλίπετο· κρατήσας
 γὰρ μεγάλων χρημάτων τῶν οἱ Γέλων ἐπετράπετο,
 παρεὼν κατασχέσθαι οὐκ ἠθέλησε, ἀλλ' ἐπεὶ οἱ Ἕλληνες
 ἐπεκράτησαν τῇ ναυμαχίῃ καὶ Ξέρξης οἰχώκεε ἀπελεύ-
 νων, καὶ δὴ καὶ ἐκεῖνος ἀπύκετο ἐς τὴν Σικελίην ἅπαντα
 165 τὰ χρήματα ἄγων. λέγεται δὲ καὶ τάδε ὑπὸ τῶν ἐν
 Σικελίῃ οἰκημένων, ὥς ὅμως καὶ μέλλων ἄρχεσθαι ὑπὸ
 Λακεδαιμονίων ὁ Γέλων ἐβοήθησε ἄν τοῖσι Ἕλλησι,
 εἰ μὴ ὑπὸ Θήρωνος τοῦ Αἰνησιδήμου Ἀκραγαντίνων
 μουνάρχου ἐξελασθεὶς ἐξ Ἰμέρης Τήριλλος ὁ Κρινίπ-
 που, τύραννος ἑὼν Ἰμέρης, ἐπῆγε ὑπ' αὐτὸν τὸν χρόνον
 τοῦτον Φοινίκων καὶ Λιβύων καὶ Ἰβήρων καὶ Αἰγύων
 καὶ Ἑλισύκων καὶ Σαρδονίων καὶ Κυρυνίων τριήκοντα
 μυριάδας καὶ στρατηγὸν αὐτῶν Ἀμίλκην τὸν Ἄννωνος,
 Καρχηδονίων ἑόντα βασιλέα, κατὰ ξεινίην τε τὴν
 ἑωυτοῦ ὁ Τήριλλος ἀναγνώσας καὶ μάλιστα διὰ τὴν
 Ἀναξίλειω τοῦ Κρητίνεω προθυμίην, ὃς Ῥηγίου ἑὼν
 τύραννος, τὰ ἑωυτοῦ τέκνα δοῦς ὁμήρους Ἀμίλκᾳ ἐπ-
 ῆγε ἐπὶ τὴν Σικελίην τιμωρέων τῷ πενθερῷ· Τηρίλλου

γὰρ εἶχε θυγατέρα Ἀναξίλεως, τῇ οὖνομα ἦν Κυδίππη. οὕτω δὲ οὐκ οἶόν τε γενόμενον βοηθέειν τὸν Γέλωνα τοῖσι Ἑλλησι ἀποπέμπειν εἰς Δελφοὺς τὰ χρήματα. πρὸς δὲ καὶ τάδε λέγουσι, ὥς συνέβη τῆς αὐτῆς ἡμέρης 166 ἔν τε τῇ Σικελίῃ Γέλωνα καὶ Θήρωνα νικᾶν Ἀμίλκαν τὸν Καρχηδόνιον καὶ ἐν Σαλαμῖνι τοὺς Ἑλληνας τὸν Πέρσην. τὸν δὲ Ἀμίλκαν, Καρχηδόνιον ἔοντα πρὸς πατρός, μητρόθεν δὲ Συρηκόσιον, βασιλεύσαντά τε κατ' ἀνδραγαθίην Καρχηδονίω, ὥς ἡ συμβολή τε ἐρίνετο καὶ ὥς ἐσσοῦτο τῇ μάχῃ, ἀφανισθῆναι πυνθάνομαι· οὔτε γὰρ ζῶντα οὔτε ἀποθανόντα φανῆναι οὐδαμοῦ γῆς· τὸ πᾶν γὰρ ἐπεξελεθεῖν διζήμενον Γέλωνα. ἔστι δὲ ὑπ' αὐτῶν Καρχηδονίων ὅδε λόγος λεγόμενος, 167 οἰκότι χρεωμένων, ὥς οἱ μὲν βάρβαροι τοῖσι Ἑλλησι [ἐν τῇ Σικελίῃ] ἐμάχοντο ἐξ ἡοῦς ἀρξάμενοι μέχρι δειλῆς ὁψίης (ἐπὶ τοσοῦτο γὰρ λέγεται ἐλκύσαι τὴν σύστασιν), ὁ δὲ Ἀμίλκας ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ μένων ἐν τῷ στρατοπέδῳ [ἐθύετο καὶ] ἐκαλλιερέετο ἐπὶ πυρρῆς μεγάλης σώματα ὅλα καταγίζων, ἰδὼν δὲ τροπὴν τῶν ἑωυτοῦ γινομένην, ὥς ἔτυχε ἐπισπένδων τοῖσι ἱροῖσι, ὥς ἐωυτὸν εἰς τὸ πῦρ· οὕτω δὲ κατακαυθέντα ἀφανισθῆναι. ἀφανισθέντι δὲ Ἀμίλκᾳ τρόπῳ εἴτε τοιούτῳ ὥς Φοίνικες λέγουσι, εἴτε ἑτέρῳ, [ὥς Καρχηδόνιοι καὶ Συρηκόσιοι], τοῦτο μὲν οἱ θύουσι, τοῦτο δὲ μνήματα ἐποίησαν ἐν πάσι τῇσι πόλισι τῶν ἀποικίδων, ἐν αὐτῇ τε μέγιστον Καρχηδόνι. τὰ μὲν ἀπὸ Σικελίης τοσαῦτα.

Κερκυραῖοι δὲ τάδε ὑποκρινάμενοι τοῖσι ἀγγέ- 168
λοισι τοιάδε ἐποίησαν· καὶ γὰρ τούτους παρελάμβανον οἱ αὐτοὶ οἱ περ εἰς Σικελίην ἀπύκατο, λέγοντες τοῦς

αὐτοὺς λόγους τοὺς καὶ πρὸς Ἰέλωνα ἔλεγον. οἱ δὲ παρ' αὐτίκα μὲν ὑπὶ σκοντο πέμψειν τε καὶ ἀμυνέειν, φράζοντες ὥς οὐ σφι περιοπτέη ἐστὶ ἡ Ἑλλὰς ἀπολλυμένη· ἦν γὰρ σφαλῆ, σφεῖς γε οὐδὲν ἄλλο ἢ δουλεύσουσι τῇ πρώτῃ τῶν ἡμερέων· ἀλλὰ τιμωρητέον εἶη ἐς τὸ δυνατώτατον. ὑπεκρίναντο μὲν οὕτω εὐπρόσωπα· ἐπεὶ δὲ ἔδει βοηθέειν, ἄλλα νοέοντες ἐπλήρωσαν νέας ἐξήκοντα, μόγισ δὲ ἀναχθέντες προσέμιξαν τῇ Πελοποννήσῳ, καὶ περὶ Πύλον καὶ Ταίναρον γῆς τῆς Λακεδαιμονίων ἀνεκώχουν τὰς νέας, καρδοκέοντες καὶ οὗτοι τὸν πόλεμον τῇ πεσέεται, ἀελπτεύοντες μὲν τοὺς Ἕλληνας ὑπερβαλέεσθαι, δοκέοντες δὲ τὸν Πέρσῃν κατακρατήσαντα πολλὸν ἄρξειν πάσης τῆς Ἑλλάδος. ἐποίησαν ὦν ἐπίτηδες, ἵνα ἔχωσι πρὸς τὸν Πέρσῃν λέγειν τοιάδε· ὦ βασιλεῦ, ἡμεῖς παραλαμβανόντων τῶν Ἑλλήνων ἡμέας ἐς τὸν πόλεμον τοῦτον, ἔχοντες δύναμιν οὐκ ἐλαχίστην οὐδὲ νέας ἐλαχίστας παρασχόντες ἂν ἀλλὰ πλείστας μετὰ γε Ἀθηναίους, οὐκ ἠθελήσαμεν τοι ἀντιοῦσθαι οὐδέ τι ἀποθύμιον ποιῆσαι. τοιαῦτα λέγοντες ἤλπιζον πλεον τι τῶν ἄλλων οἴσεσθαι· τὰ περ ἂν καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκεῖ. πρὸς δὲ τοὺς Ἕλληνας σφι σκῆψις ἐπεποιήτο, τῇ περ δὴ καὶ ἐχρήσαντο· αἰτιωμένων γὰρ τῶν Ἑλλήνων ὅτι οὐκ ἐβοήθειον, ἔφασαν πληρῶσαι μὲν ἐξήκοντα τριήρεας, ὑπὸ δὲ ἐτησιέων ἀνέμων ὑπερβαλεῖν Μαλέην οὐκ οἷοί τε γενέσθαι· οὕτω οὐκ ἀπικέσθαι ἐς Σαλαμίνα καὶ οὐδεμιῇ κακότητι λειψθῆναι τῆς ναυμαχίης. οὗτοι μὲν οὕτω διεκρούσαντο τοὺς Ἕλληνας.

169 Κρῆτες δέ, ἐπεῖτε σφέας παρελάμβανον οἱ ἐπὶ τούτοις ταχθέντες Ἑλλήνων, ἐποίησαν τοιόνδε· πέμψαντες

κοινῇ θεοπρόπους ἐς Ἀελφούς τὸν θεὸν ἐπειρώτων εἴ
 σφι ἄμεινον τιμωρέουσι γίνεται τῇ Ἑλλάδι. ἡ δὲ
 Πυθίη ὑπεκρίνατο· Ὡς νῆπιοι, ἐπιμέμφεσθε ὅσα ὑμῖν
 ἐκ τῶν Μενέλεω τιμωρημάτων Μίνως ἐπεμψε μηνίων
 δακρύματα, ὅτι οἱ μὲν οὐ συνεξεπρήξαντο αὐτῷ τὸν
 ἐν Καμικῷ θάνατον γενόμενον, ὑμεῖς δὲ ἐκείνοισι τὴν
 ἐκ Σπάρτης ἀρπασθεῖσαν ὑπ' ἀνδρὸς βαρβάρου γυ-
 ναῖκα. ταῦτα οἱ Κρήτες ὥς ἀπενειχθέντα ἤκουσαν,
 ἔσχοντο τῆς τιμωρῆς. λέγεται γὰρ Μίνων κατὰ ξή- 170
 τησιν Δαιδάλου ἀπικόμενον ἐς Σικανίην τὴν νῦν Σι-
 κελίην καλεομένην ἀποθανεῖν βιαίῳ θανάτῳ. ἀνὰ δὲ
 χρόνον Κρήτας θεοῦ σφέας ἐποτρύναντος, πάντας πλὴν
 Πολιχνιτέων τε καὶ Πραισίων, ἀπικομένους στόλῳ με-
 γάλῳ ἐς Σικανίην πολιορκεῖν ἐπ' ἔτεα πέντε πόλιν
 Καμικόν, τὴν κατ' ἐμὲ Ἀκραγαντῖνοι ἐνέμοντο. τέλος
 δὲ οὐ δυναμένους οὔτε ἐλεῖν οὔτε παραμένειν λιμῷ
 συνεστεῶτας, ἀπολιπόντας οἴχεσθαι. ὥς δὲ κατὰ Ἱηπυ-
 γίην γενέσθαι πλέοντας, ὑπολαβόντα σφέας χειμῶνα
 μέγαν ἐκβαλεῖν ἐς τὴν γῆν· συναραχθέντων δὲ τῶν
 πλοίων (οὐδεμίαν γὰρ σφι ἔτι κομιδὴν ἐς Κρήτην φαί-
 νεσθαι), ἐνθαῦτα Ἱρίην πόλιν κτίσαντας καταμεῖναί τε
 καὶ μεταβαλόντας ἀντὶ μὲν Κρητῶν γενέσθαι Ἱήπυγας
 Μεσσαπίους, ἀντὶ δὲ εἶναι νησιώτας ἡπειρώτας. ἀπὸ
 δὲ Ἱρίης πόλιος τὰς ἄλλας οἰκίσαι, τὰς δὲ Ταραντῖνοι
 χρόνῳ ὕστερον πολλῷ ἐξανιστάντες προσέπταισαν με-
 γάλως, ὥστε φόνος Ἑλληνικὸς μέγιστος οὗτος δὴ ἐρέ-
 νετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, αὐτῶν τε Ταραντίνων
 καὶ Ῥηγίνων, οἳ ὑπὸ Μικύθου τοῦ Χοίρου ἀναγκαζό-
 μενοι τῶν ἀστῶν καὶ ἀπικόμενοι τιμωροὶ Ταραντῖνοισι
 ἀπέθανον τρισχίλιοι οὕτω· αὐτῶν δὲ Ταραντίνων οὐκ

ἐπὴν ἀριθμός. ὁ δὲ Μίνυθος, οἰκίτης ἐὼν Ἀναξίλειω, ἐπίτροπος Ῥηγίου κατελέλειπτο, οὗτος ὃς περ ἐκπεσὼν ἐκ Ῥηγίου καὶ Τεγέην τὴν Ἀρκάδων οἰκήσας ἀνέθηκε
 171 ἐν Ὀλυμπίῃ τοὺς πολλοὺς ἀνδριάντας. ἀλλὰ τὰ μὲν κατὰ Ῥηγίους τε καὶ Ταραντίους τοῦ λόγου μοι παρενθήκη γέγονε. ἐς δὲ τὴν Κρήτην ἐρημωθείσαν, ὡς λέγουσι Πραῖσιοι, ἐσοικίζεσθαι ἄλλους τε ἀνθρώπους καὶ μάλιστα Ἑλληνας, τρίτῃ δὲ γενεῇ μετὰ Μίνων τελευτήσαντα γενέσθαι τὰ Τρωικά, ἐν τοῖσι οὐ φλανροτάτους φαίνεσθαι ἔοντας Κρηῖτας τιμωροὺς Μενέλεω. ἀντὶ τούτων δέ σφι ἀπονοστήσασι ἐκ Τροίης λιμὸν τε καὶ λοιμὸν γενέσθαι καὶ αὐτοῖσι καὶ τοῖσι προβάτοισι, ἔστε τὸ δεύτερον ἐρημωθείσης Κρήτης μετὰ τῶν ὑπολοίπων τρίτους αὐτὴν νῦν νέμεσθαι Κρηῖτας. ἡ μὲν δὴ Πυθίη ὑπομνήσασα ταῦτα ἔσχε βουλομένους τιμωρεῖν τοῖσι Ἑλλησι.

172 Θεσσαλοὶ δὲ ὑπὸ ἀναγκαίης τὸ πρῶτον ἐμήδισαν, ὡς διέδεξαν, ὅτι οὐ σφι ἥνδανε τὰ οἱ Ἀλευάδαι ἐμνηχανῶντο. ἐπεῖτε γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα μέλλοντα διαβαίνειν τὸν Πέρσην ἐς τὴν Εὐρώπην, πέμπουσι ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἀγγέλους. ἐν δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἦσαν ἀλισμένοι πρόβουλοι τῆς Ἑλλάδος ἀραιρημένοι ἀπὸ τῶν πολίων τῶν τὰ ἀμείνω φρονεουσέων περὶ τὴν Ἑλλάδα. ἀπικόμενοι δὲ ἐπὶ τούτους τῶν Θεσσαλῶν οἱ ἄγγελοι ἔλεγον· Ἄνδρες Ἕλληνες, δεῖ φυλάσσεσθαι τὴν ἐσβολὴν τὴν Ὀλυμπικὴν, ἵνα Θεσσαλίῃ τε καὶ ἡ σύμπασα ἡ Ἑλλὰς ἐν σκέπῃ τοῦ πολέμου. ἡμεῖς μὲν νυν ἑτοιμοὶ εἴμεν συμφυλάσσειν, πέμπειν δὲ χορὴ καὶ ὑμέας στρατιὴν πολλήν, ὥς εἰ μὴ πέμψετε, ἐπίστασθε ἡμέας ὁμολογήσειν τῷ Πέρσῃ· οὐ γὰρ τοι προκατημένους τοσοῦτο

πρὸ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος μούνους πρὸ ὑμέων δεῖ ἀπο-
 λέσθαι. βοηθέειν δὲ οὐ βουλόμενοι ἀναγκαίην ἡμῖν
 οὐδεμίαν οἰοί τέ ἐστε προσφέρειν· οὐδαμὰ γὰρ ἀδυ-
 νασίης ἀνάγκη κρέσσων ἔφν. ἡμεῖς δὲ πειρησόμεθα
 αὐτοὶ τινὰ σωτηρίην μηχανώμενοι. ταῦτα ἔλεγον οἱ
 Θεσσαλοί. οἱ δὲ Ἕλληνες πρὸς ταῦτα ἐβουλευσάντο 173
 ἐς Θεσσαλίην πέμπειν κατὰ θάλασσαν πεζὸν στρατὸν
 φυλάξοντα τὴν ἐσβολήν. ὥς δὲ συνελέχθη ὁ στρατός,
 ἔπλεε δι' Εὐρύπου. ἀπικόμενος δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἐς
 Ἄλουν, ἀποβάς ἐπορεύετο ἐς Θεσσαλίην, τὰς νέας αὐτοῦ
 καταλιπών, καὶ ἀπίκητο ἐς τὰ Τέμπεα ἐς τὴν ἐσβολήν
 ἣ περ ἀπὸ Μακεδονίης τῆς κάτω ἐς Θεσσαλίην φέρει
 παρὰ ποταμὸν Πηνειὸν, μεταξὺ δὲ Ὀλύμπου τε ὕψους
 ἐόντα καὶ τῆς Ὀσσης. ἐνθαῦτα ἐστρατοπεδεύοντο τῶν
 Ἑλλήνων κατὰ μυρίους ὀπλίται συλλεγέστες, καὶ σφι
 προσῆν ἡ Θεσσαλῶν ἵππος. ἐστρατήγεε δὲ Λακεδαι-
 μονίων μὲν Εὐαίνετος ὁ Καρήνου ἐκ τῶν πολεμάρχων
 ἀραιρημένος, γένεος μέντοι ἑὼν οὐ τοῦ βασιλίου, Ἀθη-
 ναίων δὲ Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος. ἔμειναν δὲ ὀλίγας
 ἡμέρας ἐνθαῦτα· ἀπικόμενοι γὰρ ἄγγελοι παρὰ Ἀλεξάν-
 δρου τοῦ Ἀμύντεω ἀνδρὸς Μακεδόνοιο συνεβούλευόν
 σφι ἀπαλλάσσεσθαι μηδὲ μένοντας ἐν τῇ ἐσβολῇ κατα-
 πατηθῆναι ὑπὸ τοῦ στρατοῦ τοῦ ἐπιόντος, σημαίνοντες
 τὸ πλῆθος τε τῆς στρατιῆς καὶ τὰς νέας. ὥς δὲ οὗτοι
 σφι ταῦτα συνεβούλευον (χρηστὰ γὰρ ἐδόκεον συμ-
 βουλεύειν, καὶ σφι εὖνοος ἐφαίνετο ἑὼν ὁ Μακεδών),
 ἐπέιθοντο. δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδίῃ ἦν τὸ πεῖθον,
 ὥς ἐπύθοντο καὶ ἄλλην ἐοῦσαν ἐσβολήν ἐς Θεσσαλοὺς
 κατὰ τὴν ἄνω Μακεδονίην διὰ Περραιβῶν κατὰ Γόννον
 πόλιν, τῇ περ δὴ καὶ ἐσέβαλε ἡ στρατιὴ ἡ Ξέρξεω.

καταβάντες δὲ οἱ Ἕλληνες ἐπὶ τὰς νέας ὀπίσω ἐπο-
 174 ρεύοντο ἐς τὸν Ἰσθμόν. αὕτη ἐγένετο ἡ ἐς Θεσσα-
 λίην στρατιή, βασιλέος τε μέλλοντος διαβαίνειν ἐς τὴν
 Εὐρώπην ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ ἐόντος ἤδη ἐν Ἀβύδῳ.
 Θεσσαλοὶ δὲ ἐρημωθέντες συμμάχων οὕτω δὴ ἐμήδισαν
 προθύμως οὐδ' ἔτι ἐνδοιαστῶς, ὥστε ἐν τοῖσι πρή-
 γμασι ἐφαίνοντο βασιλεῖ ἄνδρες ἐόντες χρησιμώτατοι.
 175 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε ἀπίκατο ἐς τὸν Ἰσθμόν,
 ἐβουλεύοντο πρὸς τὰ λεχθέντα ἐξ Ἀλεξάνδρου τῇ τε
 στήσονται τὸν πόλεμον καὶ ἐν οἷοισι χώροισι. ἡ νι-
 κῶσα δὲ γνώμη ἐγένετο τὴν ἐν Θερμοπύλῃσι ἐσβολὴν
 φυλάξαι· στεινότερη γὰρ ἐφαίνετο ἐοῦσα τῆς ἐς Θεσσα-
 λίην καὶ ἅμα μία ἀγχοτέρη τε τῆς ἐωυτῶν. τὴν δὲ
 ἀτραπὸν, δι' ἣν ἤλωσαν οἱ ἄλόντες Ἑλλήνων ἐν Θερ-
 μοπύλῃσι, οὐδὲ ἤδεσαν ἐοῦσαν πρότερον ἢ περ ἀπικό-
 μενοι ἐς Θερμοπύλας ἐπύθοντο Τρηχινίων. ταύτην
 ὦν ἐβουλεύσαντο φυλάσσοντες τὴν ἐσβολὴν μὴ παρ-
 ιέναι ἐς τὴν Ἑλλάδα τὸν βάρβαρον, τὸν δὲ ναυτικὸν
 στρατὸν πλέειν γῆς τῆς Ἰσθμιαίωτιδος ἐπὶ Ἀρτεμίσιον.
 ταῦτα γὰρ ἀγχοῦ τε ἀλλήλων ἐστὶ ὥστε πυνθάνεσθαι
 τὰ κατὰ ἑκατέρους ἐόντα, οἳ τε χῶροι οὕτω ἔχουσι·
 176 τοῦτο μὲν, τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐκ τοῦ πελάγους τοῦ Θρη-
 κίου ἐξ εὐρέος συνάγεται ἐς στεινὸν ἐόντα τὸν πόρον
 τὸν μεταξὺ νήσου τε Σκιάθου καὶ ἡπείρου Μαγνησιῆς·
 ἐκ δὲ τοῦ στεινοῦ τῆς Εὐβοίης ἤδη τὸ Ἀρτεμίσιον
 δέκεται αἰγιαλός, ἐν δὲ Ἀρτέμιδος ἱρόν. ἡ δὲ αὖ
 διὰ Τρηχίνος ἔσδοδος ἐς τὴν Ἑλλάδα ἐστὶ τῇ στεινο-
 τάτῃ ἡμίπλεθρον. οὐ μέντοι κατὰ τοῦτό γε ἐστὶ τὸ
 στεινότατον τῆς χώρας τῆς ἄλλης, ἀλλ' ἐμπροσθὲ τε
 Θερμοπυλέων καὶ ὀπισθε, κατὰ τε Ἀλπηνοῦς, ὀπισθε

ἔοντας, ἐοῦσα ἀμαξιτὸς μούνη, καὶ ἔμπροσθε κατὰ
 Φοίνικα ποταμὸν ἀγχοῦ Ἀνθήλης πόλιος, ἄλλη ἀμα-
 ξιτὸς μούνη. τῶν δὲ Θερμοπυλέων τὸ μὲν πρὸς ἐσπέ-
 ρης ὄρος ἄβατόν τε καὶ ἀπόκημνον, ὑψηλόν, ἀνα-
 τεῖνον ἐς τὴν Οἶτην· τὸ δὲ πρὸς τὴν ἡῶ τῆς ὁδοῦ
 θάλασσα ὑποδέκεται καὶ τενάγεια. ἔστι δὲ ἐν τῇ ἐσόδῳ
 ταύτῃ θερμὰ λουτρά, τὰ Χύτρον καλέουσι οἱ ἐπιχώ-
 ριοι, καὶ βωμὸς ἴδρυται Ἡρακλέος ἐπ' αὐτοῖσι. ἐδέ-
 δμητο δὲ τεῖχος κατὰ ταύτας τὰς ἐσβολάς, καὶ τό γε
 παλαιὸν πύλαι ἐπῆσαν. ἔδειμαν δὲ Φωκέες τὸ τεῖχος
 δεισάντες, ἐπεὶ Θεσσαλοὶ ἦλθον ἐκ Θεσπρωτῶν οἰκή-
 σοντες γῆν τὴν Αἰολίδα, τὴν περ νῦν ἐκτέεται. ἅτε
 δὴ περρωμένων τῶν Θεσσαλῶν καταστρέφεσθαι σφεας,
 τοῦτο προεφυλάξαντο οἱ Φωκέες καὶ τὸ ὕδωρ τὸ θερ-
 μὸν τότε ἐπῆκαν ἐπὶ τὴν ἐσοδον, ὥς ἂν χαραδρωθεῖη
 ὁ χῶρος, πᾶν μηχανώμενοι ὅπως μὴ σφι ἐσβάλοιεν
 οἱ Θεσσαλοὶ ἐς τὴν χώραν. τὸ μὲν νυν τεῖχος τὸ
 ἀρχαῖον ἐκ παλαιοῦ τε ἐδέδμητο καὶ τὸ πλεόν αὐτοῦ
 ἤδη ὑπὸ χρόνον ἔκειτο· τοῖσι δὲ αὐτίς ὀρθώσασι
 ἔδοξε ταύτῃ ἀπαμύνειν ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος τὸν βάρ-
 βαρον. κώμη δὲ ἔστι ἀγχοτάτῳ τῆς ὁδοῦ, Ἀλπηνοὶ
 οὔνομα· ἐκ ταύτης δὲ ἐπισιτιεῖσθαι ἐλογίζοντο οἱ Ἑλ-
 ληνες. οἱ μὲν νυν χῶροι οὗτοι τοῖσι Ἑλλησι εἶναι 177
 ἐφαίνοντο ἐπιτήδαιοι· ἅπαντα γὰρ προσκεψάμενοι καὶ
 ἐπιλογισθέντες ὅτι οὔτε πλήθει ἔξουσιν χρᾶσθαι οἱ βάρ-
 βαροι οὔτε ἱππῳ, ταύτῃ σφι ἔδοξε δέκεσθαι τὸν ἐπ-
 ιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. ὥς δὲ ἐπύθοντο τὸν Πέρσην
 ἔοντα ἐν Πιερίῃ, διαλυθέντες ἐκ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐστρα-
 τεύοντο αὐτῶν οἱ μὲν ἐς Θερμοπύλας περὶ, ἄλλοι δὲ
 κατὰ θάλασσαν ἐπ' Ἀρτεμίσιον.

178 Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες κατὰ τάχος ἐβοήθεον δια-
ταχθέντες, Δελφοὶ δ' ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐχρησθηριάζοντο τῷ θεῷ ὑπὲρ ἑωυτῶν καὶ τῆς Ἑλλάδος καταρρω-
δικότες, καὶ σφι ἐχρήσθη ἀνέμοισι εὐχεσθαι· μεγάλους
γὰρ τούτους ἔσεσθαι τῇ Ἑλλάδι συμμάχους. Δελφοὶ
δὲ δεξάμενοι τὸ μαντήιον πρῶτα μὲν Ἑλλήνων τοῖσι
βουλομένοισι εἶναι ἑλευθέροισι ἐξήγγειλαν τὰ χρη-
σθέντα αὐτοῖσι, καὶ σφι δεινῶς καταρρωδέουσι τὸν
βάρβαρον ἐξαγγείλαντες χάριν ἀθάνατον κατέθεντο·
μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Δελφοὶ τοῖσι ἀνέμοισι βωμόν τε
ἀπέδεξαν ἐν Θυίῃ, τῇ περ τῆς Κηφισοῦ θυγατρὸς
Θυίης τὸ τέμενός ἐστι, ἐπ' ἧς καὶ ὁ χῶρος οὗτος τὴν
ἑπωνυμίην ἔχει, καὶ θυσίῃσι σφεας μετήισαν. Δελφοὶ
μὲν δὴ κατὰ τὸ χρηστήριον ἔτι καὶ νῦν τοὺς ἀνέμους
ἱλάσκονται.

179 Ὁ Δὲ ναυτικὸς Ξέρξεω στρατὸς ὀρμώμενος ἐκ
Θέρμης πόλιος παρέβαλε νηυσὶ τῇσι ἄριστα πλεούσῃσι
δέκα ἰθὺ Σκιαθίου, ἔνθα ἦσαν προφυλάσσουσαι νέες
τρεῖς Ἑλληνίδες, Τροιζηνίη τε καὶ Αἰγιναίη καὶ Ἀτ-
τική. προῖδόντες δὲ οὗτοι τὰς νέας τῶν βαρβάρων ἐς
180 φυγὴν ὥρμησαν. τὴν μὲν δὴ Τροιζηνίην, τῆς ἦρχε
Πρηξίνος, αὐτίκα αἰρέουσι ἐπισπόμενοι οἱ βάρβαροι·
καὶ ἔπειτα τῶν ἐπιβατέων αὐτῆς τὸν καλλιστεύοντα
ἀγαγόντες ἐπὶ τὴν πρῶρην τῆς νεὸς ἔσφαξαν, διαδέ-
ξιον ποιούμενοι τὸν εἶλον τῶν Ἑλλήνων πρῶτον καὶ
κάλλιστον. τῷ δὲ σφαγιασθέντι τούτῳ οὖνομα ἦν
181 Λέων· τάχα δ' ἂν τι καὶ τοῦ οὐνόματος ἐπαύροιο. ἡ
δὲ Αἰγιναίη, τῆς ἐτριηράρχεε Ἀσωνίδης, καὶ τινὰ σφι
θύρουβον παρέσχε Πυθίῳ τοῦ Ἰσχευόου ἐπιβατεύον-
τος, ἀνδρὸς ἀρίστου γενομένου ταύτην τὴν ἡμέρην· ὅς

ἐπειδὴ ἡ νηὺς ἡλίσκετο ἐς τοῦτο ἀντεῖχε μαχόμενος ἐς
 ὃ κατεκρεουργήθη ἅπας. ὥς δὲ πεσὼν οὐκ ἀπέθανε
 ἀλλ' ἦν ἔμπνοος, οἱ Πέρσαι, οἱ περ ἐπεβάτευον ἐπὶ
 τῶν νεῶν, δι' ἀρετὴν τὴν ἐκείνου περιποιῆσαί μιν
 περὶ πλείστου ἐποίησαντο, σμύρνησί τε ἰώμενοι τὰ
 ἔλκεα καὶ σινδόνης βυσσίνης τελαμῶσι κατειλίσσοντες·
 καὶ μιν, ὥς ὀπίσω ἀπίκοντο ἐς τὸ ἐνυτῶν στρατό-
 πεδον, ἐπεδείκνυσαν ἐκπαγλόμενοι πάσῃ τῇ στρατιῇ,
 περιέποντες εὖ· τοὺς δὲ ἄλλους τοὺς ἔλαβον ἐν τῇ νηὶ
 ταύτῃ περιεῖπον ὥς ἀνδράποδα. αἱ μὲν δὴ δύο τῶν 182
 νεῶν οὕτω ἐχειρώθησαν· ἡ δὲ τρίτη, τῆς ἐτριηράρχεε
 Φόρμος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, φεύγουσα ἐξοκέλλει ἐς τὰς
 ἐκβολὰς τοῦ Πηνειοῦ, καὶ τοῦ μὲν σκάφους ἐκράτησαν
 οἱ βάρβαροι, τῶν δὲ ἀνδρῶν οὐ. ὥς γὰρ δὴ τάχιστα
 ἐπώκειλαν τὴν νέαν οἱ Ἀθηναῖοι, ἀποθορόντες κατὰ
 Θεσσαλίην πορευόμενοι ἐκομίσθησαν ἐς Ἀθήνας. ταῦτα 183
 οἱ Ἕλληνες οἱ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ στρατοπεδευόμενοι πυν-
 θάνονται παρὰ πυρσῶν ἐκ Σκιάθου. πυνθόμενοι δὲ καὶ
 καταρρωδήσαντες ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου μετορμίζοντο ἐς
 Χαλκίδα, φυλάξοντες μὲν τὸν Εὐριπον, λείποντες δὲ
 ἡμεροσκόπους περὶ τὰ ὑψηλὰ τῆς Εὐβοίης. τῶν δὲ
 δέκα νεῶν τῶν βαρβάρων τρεῖς ἐπήλασαν περὶ τὸ ἔρμα
 τὸ μεταξὺ ἐὼν Σκιάθου τε καὶ Μαγνησίης, καλεόμενον
 δὲ Μύρμηκα. ἐνθαῦτα οἱ βάρβαροι ἐπειδὴ στήλην λίθου
 ἐπέθηκαν κομίσαντες ἐπὶ τὸ ἔρμα, ὀρμηθέντες αὐτοὶ
 ἐκ Θέρμης, ὥς σφι τὸ ἐμποδὼν ἐγγόνεε καθαρὸν, ἐπ-
 ἔπλεον πάσῃσι τῇσι νηυσί, ἔνδεκα ἡμέρας παρέντες
 μετὰ τὴν βασιλέος ἐξέλασιν ἐκ Θέρμης. τὸ δὲ ἔρμα
 σφι κατηγήσατο ἐὼν ἐν πόρῳ μάλιστα Πάμμων Σκύ-
 ριος. πανημερὸν δὲ πλείοντες οἱ βάρβαροι ἐξανύουσι

τῆς Μαγνησίης χώρας ἐπὶ Σηπιάδα τε καὶ τὸν αἰγιαλὸν τὸν μεταξὺ Κασθαναίης· τε πόλιος ἐόντα καὶ Σηπιάδος ἀκτῆς.

- 184 Μέχρι μὲν νυν τούτου τοῦ χώρου καὶ Θερμοπυλέων ἀπαθῆς τε κακῶν ἦν ὁ στρατός, καὶ πλῆθος ἦν τηνικαῦτα ἔτι, ὥς ἐγὼ συμβαλλόμενος εὐρίσκω, τῶν μὲν ἐκ τῶν νεῶν τῶν ἐκ τῆς Ἀσίης, ἐουσέων ἑπτὰ καὶ διηκοσιέων καὶ χιλιέων, τὸν μὲν ἀρχαῖον ἐκάστων τῶν ἐθνέων ἐόντα ὅμιλον τέσσερας καὶ εἴκοσι μυριάδας καὶ πρὸς χιλιάδα τε καὶ τετρακοσίους, ὥς ἀνὰ διηκοσίους ἄνδρας λογιζόμενοισι ἐν ἐκάστη νηί. ἐπεβάτευνον δὲ ἐπὶ τούτων τῶν νεῶν, χωρὶς ἐκάστων τῶν ἐπιχωρίων ἐπιβατέων, Περσέων τε καὶ Μήδων καὶ Σακέων τριήκοντα ἄνδρες. οὗτος ἄλλος ὅμιλος γίνεται τρισμύριοι καὶ ἑξακισχίλιοι καὶ πρὸς διηκόσιοί τε καὶ δέκα. προσθήσω δ' ἔτι τούτῳ καὶ τῷ προτέρῳ ἀριθμῷ τοὺς ἐκ τῶν πεντηκοντέρων, ποιήσας ὃ τι πλεόν ἦν αὐτῶν ἢ ἔλασσον, ἀν' ὀγδῶκοντα ἄνδρας ἐνεῖναι. συνελέχθη δὲ ταῦτα τὰ πλοῖα, ὥς καὶ πρότερον εἰρέθη, τρισχίλια. ἤδη ὧν ἄνδρες ἂν εἶεν ἐν αὐτοῖσι τέσσερες μυριάδες καὶ εἴκοσι. τοῦτο μὲν δὴ τὸ ἐκ τῆς Ἀσίης ναυτικὸν ἦν, σύμπαν ἐὼν πεντήκοντα μυριάδες καὶ μία, χιλιάδες δὲ ἑπείσι ἐπὶ ταύτῃσι ἑπτὰ καὶ πρὸς ἑκατοντάδες ἑξ καὶ δεκάς. τοῦ δὲ πεζοῦ ἐβδομήκοντα καὶ ἑκατὸν μυριάδες ἐγένοντο, τῶν δὲ ἱππέων ὀκτὼ μυριάδες. προσθήσω δ' ἔτι τούτοισι τὰς καμήλους τοὺς ἐλαύνοντας Ἀραβίους καὶ τοὺς τὰ ἄρματα Λίβυας, πλῆθος ποιήσας δισμύριους ἄνδρας. καὶ δὴ τό τε ἐκ τῶν νεῶν καὶ τοῦ πεζοῦ πλῆθος συντιθέμενον γίνεται διηκόσιαί τε μυριάδες καὶ τριήκοντα καὶ μία καὶ πρὸς χιλιάδες ἑπτὰ

καὶ ἑκατοντάδες ἑξ καὶ δεκάς. τοῦτο μὲν τὸ ἑξ αὐτῆς
 τῆς Ἀσίης στρατεύμα ἑξαναχθὲν εἴρηται, ἄνευ τε τῆς
 θεραπείης τῆς ἐπομένης καὶ τῶν σιταγωγῶν πλοίων
 καὶ ὅσοι ἐνέπλεον τούτοις. τὸ δὲ δὴ ἐκ τῆς Εὐρώπης 185
 ἀγόμενον στρατεύμα ἔτι προσλογιστέα τούτῳ παντὶ
 τῷ ἐξηκριθμμένῳ· δόκησιν δὲ δεῖ λέγειν. νέας μὲν
 νυν οἱ ἀπὸ Θρηίκης Ἑλληνες καὶ ἐκ τῶν νήσων τῶν
 ἐπικειμένων τῇ Θρηίκῃ παρεῖχοντο εἴκοσι καὶ ἑκα-
 τόν. ἐκ μὲν νυν τούτων τῶν νεῶν ἄνδρες τετρακισ-
 χίλιοι καὶ δισμύριοι γίνονται. πεζοῦ δὲ τὸν Θρηίκης
 παρεῖχοντο καὶ Παῖονες καὶ Ἑορδοὶ καὶ Βοττιαῖοι καὶ
 τὸ Χαλκιδικὸν γένος καὶ Βρύγοι καὶ Πίερες καὶ Μα-
 κεδόνες καὶ Περραιβοὶ καὶ Ἐνιῆνες καὶ Δόλοπες καὶ
 Μάγνητες καὶ Ἀχαιοὶ καὶ ὅσοι τῆς Θρηίκης τὴν παρα-
 λίην νέμονται, τούτων τῶν ἐθνέων τριήκοντα μυριάδας
 δοκέω γενέσθαι. αὐταὶ ὧν αἱ μυριάδες ἐκείνησι προσ-
 τεθεῖσαι τῆσι ἐκ τῆς Ἀσίης γίνονται αἱ πᾶσαι ἀνδρῶν
 αἱ μάχιμοι μυριάδες διηκόσiai καὶ ἐξήκοντα καὶ τέσ-
 σερες, ἔπεισι δὲ ταύτησι ἑκατοντάδες ἑκαίδεκα καὶ
 δεκάς. τοῦ μαχίμου δὲ τούτου ἑόντος ἀριθμὸν τοσού- 186
 του τὴν θεραπήην τὴν ἐπομένην τούτοις καὶ τοὺς
 ἐν τοῖσι σιταγωγοῖσι ἀκάτοις ἑόντας καὶ μάλα ἐν τοῖσι
 ἄλλοις πλοίοις τοῖσι ἅμα πλέουσιν τῇ στρατιῇ, τού-
 τους τῶν μαχίμων ἀνδρῶν οὐ δοκέω εἶναι ἐλάσσονας
 ἀλλὰ πλεῦνας. καὶ δὴ σφας ποιέω ἴσους ἐκείνοις
 εἶναι καὶ οὔτε πλεῦνας οὔτε ἐλάσσονας οὐδέν· ἐξισού-
 μενοι δὲ οὗτοι τῷ μαχίμῳ ἐκπληροῦσι τὰς ἴσας μυριά-
 δας ἐκείνοις. οὕτω πεντακοσίας τε μυριάδας καὶ εἴκοσι
 καὶ ὀκτὼ καὶ χιλιάδας τρεῖς καὶ ἑκατοντάδας δύο καὶ
 δεκάδας δύο ἀνδρῶν ἡγαγε Ξέρξης ὁ Δαρείου μέχρι

187 Σηπιάδος καὶ Θερμοπυλέων. οὗτος μὲν δὴ τοῦ συν-
 ἀπαντος τοῦ Ξέρξεω στρατεύματος ἀριθμός, γυναικῶν
 δὲ σιτοποιῶν καὶ παλλακέων καὶ εὐνούχων οὐδείς ἄν
 εἴποι ἀτρεκέα ἀριθμόν· οὐδ' αὖ ὑποζυγίων τε καὶ τῶν
 ἄλλων κτηνέων τῶν ἀχθοφόρων καὶ κυνῶν· Ἰνδικῶν
 τῶν ἐπομένων, οὐδ' ἄν τούτων ὑπὸ πλήθους οὐδείς
 ἄν εἴποι ἀριθμόν. ὥστε οὐδέν μοι θῶμα παρίσταται
 προδοῦναι τὰ ῥέεθρα τῶν ποταμῶν ἔστι ὧν, ἀλλὰ
 μᾶλλον ὅπως τὰ σιτία ἀντέχρησε θῶμά μοι μυριάσι
 τοσαύτησι. εὕρισκω γὰρ συμβαλλόμενος, εἰ χοίνικα
 πυρῶν ἕκαστος τῆς ἡμέρης ἐλάμβανε καὶ μηδὲν πλέον,
 ἔνδεκα μυριάδας μεδίμνων τελομένηας ἐπ' ἡμέρῃ ἐκά-
 στη καὶ πρὸς τριηκοσίους τε ἄλλους μεδίμνους καὶ
 τεσσαεράκοντα. γυναιξὶ δὲ καὶ εὐνούχοισι καὶ ὑπο-
 ζυγίοισι καὶ κυσὶ οὐ λογιζομαι. ἀνδρῶν δ' ἐουσέων
 τοσοῦτων μυριάδων κάλλεός τε εἶνεκα καὶ μεγάθεος
 οὐδείς αὐτῶν ἀξιονικότερος ἦν αὐτοῦ Ξέρξεω ἔχειν
 τοῦτο τὸ κράτος.

188 Ὁ δὲ δὴ ναυτικὸς στρατὸς ἐπεῖτε ὀρμηθεὶς ἔπλεε
 καὶ κατέσχε τῆς Μαγνησίδος χώρας ἐς τὸν αἰγιαλὸν τὸν
 μεταξὺ Κασθαναίης τε πόλιος ἑόντα καὶ Σηπιάδος
 ἀκτῆς, αἱ μὲν δὴ πρῶται τῶν νεῶν ὄρμεον πρὸς γῆν,
 ἄλλαι δ' ἐπ' ἐκείνησι ἐπ' ἀγκυρέων· ἅτε γὰρ τοῦ αἰγια-
 λοῦ ἑόντος οὐ μεγάλου πρόκροσσαι ὄρμεον τὸ ἐς πόντον
 καὶ ἐπὶ ὀκτὼ νέας. ταύτην μὲν τὴν εὐφρόνην οὕτω,
 ἅμα δὲ ὄρθρῳ ἕξ αἰθρίας τε καὶ νηνεμίας τῆς θα-
 λάσσης ξεσάσης ἐπέπεσέ σφι χειμῶν τε μέγας καὶ πολ-
 λὸς ἄνεμος ἀπηλιώτης, τὸν δὴ Ἑλλησποντίην καλέουσι
 οἱ περὶ ταῦτα τὰ χωρία οἰκημένοι. ὅσοι μὲν νυν αὐτῶν
 ἀνξόμενον ἔμαθον τὸν ἄνεμον καὶ τοῖσι οὕτω εἶχε

ὄρου, οἱ δ' ἔφθησαν τὸν χειμῶνα ἀνασπάσαντες τὰς
 νέας, καὶ αὐτοὶ τε περιῆσαν καὶ αἱ νέες αὐτῶν· ὅσας
 δὲ τῶν νεῶν μεταρσίας ἔλαβε, τὰς μὲν ἐξέφερε πρὸς
 Ἴπνους καλεομένους τοὺς ἐν Πηλίῳ, τὰς δὲ ἐς τὸν
 αἰγιαλόν· αἱ δὲ περὶ αὐτὴν τὴν Σηπιάδα περιέπιπτον,
 αἱ δὲ ἐς Μελίβοιαν πόλιν, αἱ δὲ ἐς Κασθαναίην ἐξ-
 εβράσσοντο. ἦν δὲ τοῦ χειμῶνος χρῆμα ἀφόρητον.
 λέγεται δὲ λόγος ὥς Ἀθηναῖοι τὸν Βορέην ἐκ θεο-189
 προπίου ἐπεκαλέσαντο, ἐλθόντος σφι ἄλλου χρηστη-
 ρίου τὸν γαμβρὸν ἐπίκουρον καλέσασθαι. Βορέης δὲ
 κατὰ τὸν Ἑλλήνων λόγον ἔχει γυναῖκα Ἀττικὴν, Ὁρεΐ-
 θυιαν τὴν Ἐρεχθεὺς. κατὰ δὲ τὸ κῆδος τοῦτο οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, ὥς φάτις ὄρηται, συμβαλλόμενοι σφίσι τὸν
 Βορέην γαμβρὸν εἶναι, ναυλοχέοντες τῆς Εὐβοίης ἐν
 Χαλκίδι ὥς ἔμαθον ἀνξόμενον τὸν χειμῶνα ἢ καὶ πρὸ
 τούτου, ἐθύνοντό τε καὶ ἐπεκαλέοντο τὸν τε Βορέην
 καὶ τὴν Ὁρεΐθυιαν τιμωρῆσαι σφίσι καὶ διαφθεῖραι
 τῶν βαρβάρων τὰς νέας, ὥς καὶ πρότερον περὶ Ἀθῶν.
 εἰ μὲν νυν διὰ ταῦτα τοῖσι βαρβάροισι ὀρμέουσι ὁ
 Βορέης ἐπέπεσε, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· οἱ δ' ὦν Ἀθηναῖοι
 σφίσι λέγουσι βοηθήσαντα τὸν Βορέην πρότερον καὶ
 τότε ἐκεῖνα κατεργάσασθαι, καὶ ἱρὸν ἀπελθόντες Βορέῳ
 ἰδρύναντο παρὰ ποταμὸν Ἰλισσόν. ἐν τούτῳ τῷ πόνῳ 190
 νέας οὐ ἐλαχίστας λέγουσι διαφθαρεῖναι, τετραχοσιέων
 οὐκ ἐλάσσονας, ἄνδρας τε ἀναριθμητοὺς χρημάτων τε
 πλῆθος ἀφθονον· ὥστε Ἀμεινοκλεῖ τῷ Κρητίνεω ἀνδρὶ
 Μάγνητι γηοχέοντι περὶ Σηπιάδα μεγάλως ἢ ναυηγίῃ
 [αὕτη] ἐγένετο χρηστή· ὅς πολλὰ μὲν χρύσεια ποτήρια
 ὑστέρῳ χρόνῳ ἐκβρασσόμενα ἀνείλετο, πολλὰ δὲ ἀργύ-
 ρεα, θησαυρούς τε τῶν Περσέων εὗρε, ἄλλα τε [χρύσεια]

ἄφρατα χρήματα περιεβάλετο. ἀλλ' ὁ μὲν τᾶλλα οὐκ
 εὐτυχέων εὐρήμασι μέγα πλούσιος ἐγένετο· ἦν γάρ τις
 191 καὶ τοῦτον ἄχαρις συμφορὴ λυπεῦσα παιδοφόνος. σιτα-
 γωγῶν δὲ ὀλκάδων καὶ τῶν ἄλλων πλοίων διαφθειρο-
 μένων οὐκ ἐπὶν ἀριθμός, ὥστε δειδαντες οἱ στρατηγοὶ
 τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ μὴ σφι κεκακωμένοισι ἐπιθέωνται
 οἱ Θεσσαλοί, ἕρκος ὑψηλὸν ἐκ τῶν ναυηγίων περιεβά-
 λοντο. ἡμέρας γὰρ δὴ ἐχειμάζε τρεῖς· τέλος δὲ ἔντομά
 τε ποιεῦντες καὶ καταείδοντες βοῇσι οἱ Μάγοι τῷ
 ἀνέμῳ, πρὸς τε τούτοισι καὶ τῇ Θέτι καὶ τῇσι Νη-
 ρηίδι θύοντες ἔπαυσαν τετάρτῃ ἡμέρῃ, ἣ ἄλλως κως
 αὐτὸς ἐθέλων ἐκόπασε. τῇ δὲ Θέτι ἔθνον πυθόμενοι
 παρὰ τῶν Ἰώνων τὸν λόγον ὥς ἐκ τοῦ χώρου τούτου
 ἀρπασθείη ὑπὸ Πηλέος, εἴη τε ἅπασα ἡ ἀκτὴ ἡ Σηπιάς
 192 ἐκείνης τε καὶ τῶν ἄλλων Νηρηίδων. ὁ μὲν δὴ τε-
 τάρτῃ ἡμέρῃ ἐπέπαντο· τοῖσι δὲ Ἑλλήσι οἱ ἡμεροσκόποι
 ἀπὸ τῶν ἄκρων τῶν Εὐβοϊκῶν καταδραμόντες δευτέρῃ
 ἡμέρῃ ἀπ' ἧς ὁ χειμὼν ὁ πρῶτος ἐγένετο, ἐσήμενον
 πάντα τὰ γενόμενα περὶ τὴν ναυηγίην. οἱ δὲ ὥς ἐπύθοντο,
 Ποσειδέωνι σωτῆρι εὐξάμενοι καὶ σπονδὰς προχέαντες
 τὴν ταχίστην ὀπίσω ἡπείγοντο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον,
 ἐλπίσαντες ὀλίγας τινὰς σφι ἀντιξοὺς ἔσεσθαι νέας.
 οἱ μὲν δὴ τὸ δεύτερον ἐλθόντες περὶ τὸ Ἀρτεμίσιον
 ἐναυλόχουν, Ποσειδέωνος σωτῆρος ἐπωνυμίην ἀπὸ τού-
 193 του ἔτι καὶ ἐς τόδε νομίζοντες· οἱ δὲ βάρβαροι, ὥς
 ἐπαύσατό τε ὁ ἄνεμος καὶ τὸ κῦμα ἔστρωτο, κατασπά-
 σαντες τὰς νέας ἔπλεον παρὰ τὴν ἡπειρον, κάμψαντες
 δὲ τὴν ἄκρην Μαγνησίης ἰδέαν ἔπλεον ἐς τὸν κόλπον
 τὸν ἐπὶ Παρασέων φέροντα. ἔστι δὲ γῶρος ἐν τῷ
 κόλπῳ τούτῳ τῆς Μαγνησίης, ἐνθα λέγεται τὸν Ἡρακλέα .

καταλειφθῆναι ὑπὸ Ἰησονός τε καὶ τῶν συνεταίρων
ἐκ τῆς Ἀργοῦς ἐπ' ὕδωρ πεμφθέντα, εὔτε ἐπὶ τὸ κῶας
ἐπλεον ἐς Αἴαν τὴν Κολχίδα· ἐνθεῦτεν γὰρ ἔμελλον
ὕδρευσάμενοι ἐς τὸ πέλαγος ἀπήσειν, ἐπὶ τούτου δὲ τῷ
χώρῳ οὐνομα γέγονε Ἀφεταιί. ἐν τούτῳ ὦν ὄρμον οἱ
Ξέρξεω ἐποιεῦντο. πεντεκαίδεκα δὲ τῶν νεῶν τούτων 194
ἔτυχόν τε ὕσταται πολλὸν ἐξαναχθεῖσαι καὶ κως κατ-
εἶδον τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ τῶν Ἑλλήνων νέας. ἐδοξάν
τε δὴ τὰς σφετέρας εἶναι οἱ βάρβαροι καὶ πλείοντες
ἐσέπεσον ἐς τοὺς πολεμίους· τῶν ἐστρατήγεε δ' ἀπὸ
Κύμης τῆς Αἰολίδος ὑπαρχος Σανδῶκης ὁ Θαμασίου,
τὸν δὴ πρότερον τούτων βασιλεὺς Δαρεῖος ἐπ' αἰτίῃ
τοιγῇδε λαβὼν ἀνεσταύρωσε, ἐόντα τῶν βασιλῆων δικα-
στέων. ὁ Σανδῶκης ἐπὶ χρήμασι ἄδικον δίκην ἐδίκασε.
ἀνακρεμασθέντος ὦν αὐτοῦ λογιζόμενος ὁ Δαρεῖος εὗρέ
οἱ πλέω ἀγαθὰ τῶν ἀμαρτημάτων πεποιημένα ἐς οἶκον
τὸν βασιλῆιον· εὗρων δὲ τοῦτο ὁ Δαρεῖος καὶ γνοὺς
ὥς ταχύτερα αὐτὸς ἢ σοφώτερα ἐργασμένος εἶη, ἔλυσε.
βασιλέα μὲν δὴ Δαρεῖον οὕτω διαφυγῶν μὴ ἀπολέσθαι
περιῆν, τότε δὲ ἐς τοὺς Ἑλληνας καταπλώσας ἔμελλε
οὐ. τὸ δεύτερον διαφυγῶν ἔσεσθαι· ὥς γὰρ σφεας
εἶδον προσπλέοντας οἱ Ἕλληνες, μαθόντες αὐτῶν τὴν
γινομένην ἀμαρτιάδα ἐπαναχθέντες εὐπετέως σφέας
εἶλον. ἐν τούτων μὴ Ἀρίδωλις πλέων ἦλω, τύραννος 195
Ἀλαβάνδων τῶν ἐν Καρίῃ, ἐν ἑτέρῃ δὲ ὁ Πάφιος
στρατηγὸς Πενθύλος ὁ Δημονόου, ὃς ἦγε μὲν δυώ-
δεκα νέας ἐκ Πάφου, ἀποβαλὼν δὲ σφεων τὰς ἑνδεκα
τῷ χειμῶνι τῷ γενομένῳ κατὰ Σηπιάδα, μὴ τῇ περι-
γενομένῃ καταπλέων ἐπ' Ἀρτεμισίον ἦλω. τούτους οἱ
Ἕλληνες ἐξιστορήσαντες τὰ ἐβούλοντο πυθέσθαι ἀπὸ

τῆς Ξέρξεω στρατιῆς, ἀποπέμπουσι δεδεδμένους ἐς τὸν Κορινθίων ἰσθμὸν.

- 196 Ὁ μὲν δὴ ναυτικὸς ὁ τῶν βαρβάρων στρατός, πάρειξ τῶν πεντεκαίδεκα νεῶν τῶν εἶπον Σανδῶκεα στρατηγέειν, ἀπίκοντο ἐς Ἀφειάς. Ξέρξης δὲ καὶ ὁ πεξὸς πορευθεὶς διὰ Θεσσαλίας καὶ Ἀχαιῆς ἐσβεβληκῶς ἦν καὶ δὴ τριταῖος ἐς Μηλιέας, ἐν Θεσσαλίῃ μὲν ἄμιλλαν ποιησάμενος ἵππων τῶν ἑωυτοῦ, ἀποπειρώμενος καὶ τῆς Θεσσαλίας ἵππου, πυθόμενος ὥς ἀρίστη εἴη τῶν ἐν Ἑλλήσι· ἐνθα δὴ αἱ Ἑλληνίδες ἵπποι ἐλείποντο πολλόν. τῶν μὲν νυν ἐν Θεσσαλίῃ ποταμῶν Ὀνόχωνος μοῦνος οὐκ ἀπέχρησε τῇ στρατιῇ τὸ ῥέεθρον πινόμενος· τῶν δὲ ἐν Ἀχαιίῃ ποταμῶν ρεόντων οὐδὲ ὅστις μέγιστος αὐτῶν ἐστὶ Ἡπιδανός, οὐδὲ οὗτος ἀντέσχε
- 197 εἰ μὴ φλαύρωσ. ἐς Ἄλον δὲ τῆς Ἀχαιῆς ἀπικομένῳ Ξέρξει οἱ κατηγεμῶνες τῆς ὁδοῦ βουλόμενοι τὸ πᾶν ἐξηγέεσθαι ἔλεγόν οἱ ἐπιχώριον λόγον, τὰ περὶ τὸ ἱερὸν τοῦ Λαφυστιῦ Διός, ὥς Ἀθάμας ὁ Αἰδίου ἐμηχανήσατο Φρίξῳ μόνον σὺν Ἴνοϊ βουλεύσας, μετέπειτα δὲ ὥς ἐκ θεοπροπίου Ἀχαιοὶ προτιθεῖσι τοῖσι ἐκείνου ἀπογόνοισι ἀέθλους τοιούσδε· ὅς ἂν ἢ τοῦ γένεος τούτου πρεσβύτατος, τούτῳ ἐπιτάξαντες ἔργεσθαι τοῦ λήϊτου αὐτοὶ φυλακὰς ἔχουσι (λήϊτον δὲ καλέουσι τὸ πρυτανήμιον [οἱ] Ἀχαιοί)· ἦν δὲ ἐσέλθῃ, οὐκ ἔστι ὅκως ἔξιεισι πρὶν ἢ θύσεσθαι μέλλῃ· ὥς τε ἔτι πρὸς τούτοις πολλοὶ ἤδη τούτων [τῶν] μελλόντων θύσεσθαι δέισαντες οἶχοντο ἀποδράντες ἐς ἄλλην χώραν, χρόνον δὲ προϊόντος ὀπίσω κατελθόντες ἦν ἀλίσκωνται ἐστέλλοντο ἐς τὸ πρυτανήμιον· ὥς θύεται τε ἐξηγέοντο στέμμασι πᾶς πυκασθεὶς καὶ ὥς σὺν πομπῇ ἐξαχθεῖς. ταῦτα

δὲ πάσχουσι οἱ Κυτίσσωρος τοῦ Φοῖξου παῖδός ἀπογονοί, διότι καθαροὺν τῆς χώρας ποιευμένων Ἀχαιῶν ἐκ θεοπροπίου Ἀθάμαντα τὸν Αἰόλου καὶ μελλόντων μιν θύειν ἀπικόμενος οὗτος ὁ Κυτίσσωρος ἐξ Αἰῆς τῆς Κολχίδος ἐρρύσατο, ποιήσας δὲ τοῦτο τοῖσι ἐπιγενομένοισι ἐξ ἑωυτοῦ μῆνιν τοῦ θεοῦ ἐνέβαλε. Ξέρξης δὲ ταῦτα ἀκούσας ὥς κατὰ τὸ ἄλσος ἐγίνετο, αὐτὸς τε ἔργετο αὐτοῦ καὶ τῇ στρατιῇ πάσῃ παρήγγειλε, τῶν τε Ἀθάμαντος ἀπογόνων τὴν οἰκίην ὁμοίως καὶ τὸ τέμενος ἐσέβετο.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Θεσσαλίῃ καὶ τὰ ἐν Ἀχαίῃ· 198 ἀπὸ δὲ τούτων τῶν χώρων ἦε ἐς τὴν Μηλίδα παρὰ κόλπον θαλάσσης, ἐν τῷ ἄμπωτίς τε καὶ ῥηχίῃ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην γίνεται. περὶ δὲ τὸν κόλπον τοῦτόν ἐστι χῶρος πεδινός, τῇ μὲν εὐρύς, τῇ δὲ καὶ κάρτα στεινός· περὶ δὲ τὸν χῶρον ὄρεα ὑψηλὰ καὶ ἄβατα περικληῖει πᾶσαν τὴν Μηλίδα γῆν, Τρηχίνιαί πετραι καλεόμεναι. πρώτη μὲν νυν πόλις ἐστὶ ἐν τῷ κόλπῳ ἰόντι ἀπὸ Ἀχαΐης Ἀντικύρη, παρ' ἣν Σπερχεὶδς ποταμὸς ῥέων ἐξ Ἐνιήνων ἐς θάλασσαν ἐκδιδοί. ἀπὸ δὲ τούτου διὰ εἴκοσί κου σταδίων ἄλλος ποταμὸς τῷ οὐνομα κέεται Δύρας, τὸν βοηθέοντα Ἡρακλεῖ καιομένῳ λόγος ἐστὶ ἀναφανῆναι. ἀπὸ δὲ τούτου δι' ἄλλων εἴκοσι σταδίων ἄλλος ποταμὸς ἐστὶ ὃς καλεῖται Μέλας. Τρηχίς δὲ πόλις ἀπὸ τοῦ Μέλανος τούτου 199 ποταμοῦ πέντε στάδια ἀπέχει. ταύτῃ δὲ καὶ εὐρύτατόν ἐστι πάσης τῆς χώρας ταύτης ἐκ τῶν ὀρέων ἐς θάλασσαν, κατ' ἃ Τρηχίς πεπόλισται· δισχιλίᾳ τε γὰρ καὶ δισμύρια πλέθρα τοῦ πεδίου ἐστί. τοῦ δὲ ὄρεος τὸ περικληῖει τὴν γῆν τὴν Τρηχινίην ἔστι διασφάξ

πρὸς μεσαμβρίην Τρηχῖνος, διὰ δὲ τῆς διασφάγος Ἀσωπὸς ποταμὸς ῥέει παρὰ τὴν ὑπωρέην τοῦ ὄρεος.
 200 ἔστι δὲ ἄλλος Φοῖνιξ ποταμὸς οὗ μέγας πρὸς μεσαμβρίην τοῦ Ἀσωποῦ, ὃς ἐκ τῶν ὀρέων τούτων ῥέων ἐς τὸν Ἀσωπὸν ἐκδιδόι. κατὰ δὲ τὸν Φοῖνικᾶ ποταμὸν στεινότατόν ἐστι· ἀμαξιτὸς γὰρ μούνη [μία] δέδμηται. ἀπὸ δὲ τοῦ Φοῖνικος ποταμοῦ πεντεκαίδεκα στάδια ἔστι ἐς Θερμοπύλας. ἐν δὲ τῷ μεταξὺ Φοῖνικὸς (τε) ποταμοῦ καὶ Θερμοπυλέων κώμη τε ἔστι τῇ οὐνομα Ἀνθήλῃ κέεται, παρ' ἣν δὴ παραρρέων ὁ Ἀσωπὸς ἐς θάλασσαν ἐκδιδόι, καὶ χῶρος περὶ αὐτὴν εὐρύς, ἐν τῷ Δήμητρος τε ἱρὸν Ἀμφικτυονίδος ἱδρυνται καὶ ἔδραι εἰσὶ Ἀμφικτύοσι καὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀμφικτύονος ἱρόν.

201 Βασιλεὺς μὲν δὴ Ξέρξης ἐστρατοπεδεύετο τῆς Μηλίδος ἐν τῇ Τρηχινίῃ, οἱ δὲ δὴ Ἕλληνες ἐν τῇ διόδῳ· καλέεται δὲ ὁ χῶρος οὗτος ὑπὸ μὲν τῶν πλεόνων Ἑλλήνων Θερμοπύλαι, ὑπὸ δὲ τῶν ἐπιχωρίων καὶ περιοίκων Πύλαι. ἐστρατοπεδεύοντο μὲν νυν ἑκάτεροι ἐν τούτοισι τοῖσι χωρίοισι, ἐπεκράτεε δὲ ὁ μὲν τῶν πρὸς βορέην ἄνεμον ἐχόντων πάντων μέχρι Τρηχῖνος, οἱ δὲ τῶν πρὸς νότον (τε) καὶ μεσαμβρίην φερόντων
 202 τὸ ἐπὶ ταύτης τῆς ἡπείρου. ἦσαν δὲ οἷδε Ἕλλήνων οἱ ὑπομένοντες τὸν Πέρσῃ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ· Σπαρτιητέων τε τριηκόσιοι ὀπλῆται καὶ Τεγεατέων καὶ Μαντινέων χίλιοι, ἡμίσεες ἑκατέρων, ἐξ Ὀρχομενοῦ τε τῆς Ἀρκαδίας εἴκοσι καὶ ἑκατὸν καὶ ἐκ τῆς λοιπῆς Ἀρκαδίας χίλιοι· τοσοῦτοι μὲν Ἀρκαδῶν, ἀπὸ δὲ Κορίνθου τετρακόσιοι καὶ ἀπὸ Φλιοῦντος διηκόσιοι καὶ Μυκηνέων ὀγδῶκοντα. οὗτοι μὲν ἀπὸ Πελοποννήσου παρήσαν, ἀπὸ δὲ Βοιωτῶν Θεσπιέων τε ἑπτακόσιοι καὶ

Θηβαίων τετρακόσιοι. πρὸς τούτοις ἐπικλητοὶ ἐγέ- 203
 νοντο Λοκροὶ τε οἱ Ὀπούντιοι πανστρατιῇ καὶ Φω-
 κέων χίλιοι. αὐτοὶ γάρ σφας οἱ Ἕλληνες ἐπεκαλέ-
 σαντο, λέγοντες δι' ἀγγέλων ὥς αὐτοὶ μὲν ἤκοιεν
 πρόδρομοὶ τῶν ἄλλων, οἱ δὲ λοιποὶ τῶν συμμάχων
 προσδόκιμοι πᾶσαν εἶεν ἡμέρην, ἥ θάλασσά τέ σφι
 εἶη ἐν φυλακῇ ὑπ' Ἀθηναίων τε φρουρομένη καὶ
 Αἰγινητέων καὶ τῶν ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέν-
 των, καὶ σφι εἶη δεινὸν οὐδέν· οὐ γάρ θεὸν εἶναι
 τὸν ἐπιόντα ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἀλλ' ἄνθρωπον, εἶναι δὲ
 θνητὸν οὐδένα οὐδὲ ἔσεσθαι τῷ κακὸν ἐξ ἀρχῆς γινο-
 μένῳ οὐ συνεμίχθη, τοῖσι δὲ μεγίστοις αὐτῶν μέγιστα·
 ὀφείλειεν ὦν καὶ τὸν ἐπελαύνοντα, ὥς ἔοντα θνητόν,
 ἀπὸ τῆς δόξης πεσεῖν [ἄν]. οἱ δὲ ταῦτα πυνθανό-
 μενοι ἐβρόήθηον ἐς τὴν Τρηχίνα. τούτοις ἦσαν μέν 204
 νυν καὶ ἄλλοι στρατηγοὶ κατὰ πόλιν ἐκάστων, ὁ δὲ
 θωμαζόμενος μάλιστα καὶ παντὸς τοῦ στρατεύματος
 ἡγεόμενος Λακεδαιμόνιος ἦν Λεωνίδης ὁ Ἀναξανδρί-
 δεω τοῦ Λέοντος τοῦ Εὐρυκρατίδεω τοῦ Ἀναξάνδρου
 τοῦ Εὐρυκράτεος τοῦ Πολυδώρου τοῦ Ἀλκαμένεος τοῦ
 Τηλέκλου τοῦ Ἀρχέλεω τοῦ Ἠγησίλεω τοῦ Δορύσσου
 τοῦ Λεωβώτεω τοῦ Ἐχεστράτου τοῦ Ἡγίος τοῦ Εὐρυ-
 σθένης τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεο-
 δαίου τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, κτησάμενος τὴν βασι-
 λειήν ἐν Σπάρτῃ ἐξ ἀπροσδοκίτου. διζῶν γάρ οἱ ἔόν- 205
 ιων πρεσβυτέρων ἀδελφεῶν, Κλεομένεός τε καὶ Δω-
 ριεύς, ἀπελήλατο τῆς φροντίδος περὶ τῆς βασιλείας.
 ἀποθανόντος δὲ Κλεομένεος ἄπαιδος ἔρσηνος γόνου,
 Δωριεύς τε οὐκέτι ἔοντας ἀλλὰ τελευτήσαντος καὶ
 τούτου ἐν Σικελίᾳ, οὕτω δὴ ἐς Λεωνίδην ἀνέβαινε ἡ

βασιλήῃ, καὶ διότι πρότερος ἐγεγόνεε Κλεομβρότου
 (οὗτος γὰρ ἦν νεώτατος Ἀναξανδρίδew παῖς) καὶ δὴ
 καὶ εἶχε Κλεομένεος θυγατέρα. ὃς τότε ἦιε ἐς Θερμο-
 πύλας ἐπιλεξάμενος ἄνδρας τε [τούς] κατεστεῶτας τριη-
 κοσίους καὶ τοῖσι ἐτύγγανον παῖδες ἑόντες. παραλαβὼν
 δὲ ἀπῖκετο καὶ Θηβαίων τούς ἐς τὸν ἀριθμὸν λογισά-
 μενος εἶπον, τῶν ἐστρατήγεε Λεοντιάδης ὁ Εὐρυμάχου.
 τοῦδε δὲ εἵνεκα τούτους σπουδὴν ἐποίησατο Λεωνίδης
 μούνοὺς Ἑλλήνων παραλαβεῖν, ὅτι σφέων μεγάλως
 κατηγορήτο μηδίζειν· παρεκάλει ὦν ἐς τὸν πόλεμον
 θέλων εἰδέναι εἴτε συμπέμψουσι εἴτε καὶ ἀπερέουσι ἐκ
 τοῦ ἐμφανέος τὴν Ἑλλήνων συμμαχίην. οἱ δὲ ἄλλο-
 206 φρονέοντες ἔπεμπον. τούτους μὲν τούς ἀμφὶ Λεω-
 νίδην πρῶτους ἀπέπεμψαν Σπαρτιῆται, ἵνα τούτους
 ὁρῶντες οἱ ἄλλοι σύμμαχοι στρατεύωνται μηδὲ καὶ
 οὔτοι μηδίσωσι, ἣν αὐτοὺς πυνθάνωνται ὑπερβαλλο-
 μένους· μετὰ δέ, Κάρνεια γάρ σφι ἦν ἐμποδῶν, ἔμελλον
 ὁρτάσαντες καὶ φυλακὰς λιπόντες ἐν τῇ Σπάρτῃ κατὰ
 τάχος βοηθεῖν πανδημεῖ. ὥς δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῶν
 συμμάχων ἐνένωντο καὶ αὐτοὶ ἕτερα τοιαῦτα ποιήσειν·
 ἦν γὰρ κατὰ τῶντὸ Ὀλυμπιάς τούτοις τοῖσι πρῆγμασι
 συμπεσοῦσα· οὐκ ὦν δοκέοντες κατὰ τάχος οὕτω δια-
 κριθῆσεσθαι τὸν ἐν Θερμοπύλῃσι πόλεμον ἔπεμπον
 τούς προδρόμους.

207 Οὔτοι μὲν δὴ οὕτω διενένωντο ποιήσειν· οἱ δὲ
 ἐν Θερμοπύλῃσι Ἕλληνες, ἐπειδὴ πέλας ἐγένετο τῆς
 ἐσβολῆς ὁ Πέρσης, καταρρωδέοντες ἐβουλευόντο περὶ
 ἀπαλλαγῆς. τοῖσι μὲν νυν ἄλλοις Πελοποννησίοις
 ἐδόκεε ἐλθοῦσι ἐς Πελοπόννησον τὸν Ἰσθμὸν ἔχειν ἐν
 φυλακῇ· Λεωνίδης δὲ Φωκέων καὶ Λοκρῶν περισπερ-

χθέντων τῇ γνώμῃ ταύτῃ αὐτοῦ τε μένειν ἐψηφίζετο
 πέμπειν τε ἀγγέλους ἐς τὰς πόλεις κελεύοντάς σφι
 ἐπιβοηθεῖν, ὥς ἑόντων αὐτῶν ὀλίγων στρατὸν τὸν
 Μήδων ἀλέξασθαι. ταῦτα βουλευομένων σφέων ἔπεμπε 208
 Ξέρξης κατὰσκοπον ἱππέα ἰδέσθαι ὁκόσοι εἰσὶ καὶ ὅ
 τι ποιεοίεν. ἀκηκόεε δὲ ἔτι ἔων ἐν Θεσσαλίῃ ὥς ἀλι-
 σμένη εἴη ταύτῃ στρατιῇ ὀλίγῃ, καὶ τοὺς ἡγεμόνας
 ὥς εἶησαν Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Λεωνίδης, ἔων γένος
 Ἡρακλείδης. ὥς δὲ προσήλασε ὁ ἱππεὺς πρὸς τὸ στρα-
 τόπεδον, ἐθηεῖτό τε καὶ κατώρα πᾶν μὲν οὐ τὸ στρατό-
 πεδον· τοὺς γὰρ ἔσω τεταγμένους τοῦ τείχεος, τὸ ἀνορ-
 θώσαντες εἶχον ἐν φυλακῇ, οὐκ οἶά τε ἦν κατιδέσθαι·
 ὁ δὲ τοὺς ἔξω ἐμάνθανε, τοῖσι πρὸ τοῦ τείχεος τὰ
 ὄπλα ἔκειτο. ἔτυχον δὲ τοῦτον τὸν χρόνον Λακεδαι-
 μόνιοι ἔξω τεταγμένοι. τοὺς μὲν δὴ ὥρα γυμναζομένους
 τῶν ἀνδρῶν, τοὺς δὲ τὰς κόμας κτενιζομένους. ταῦτα
 δὴ θεώμενος ἐθώμαξε καὶ τὸ πλῆθος ἐμάνθανε. μαθὼν
 δὲ πάντα ἀτρεκέως ἀπήλαυνε ὀπίσω κατ' ἥσυχίην·
 οὔτε γὰρ τις ἐδίωκε ἀλογίης τε ἐκύρησε πολλῆς· ἀπελ-
 θὼν τε ἔλεγε πρὸς Ξέρξην τά περ ὁπώπεε πάντα.
 ἀκούων δὲ Ξέρξης οὐκ εἶχε συμβαλέσθαι τὸ ἑόν, ὅτι 209
 παρεσκευάζοντο ὥς ἀπολεόμενοί τε καὶ ἀπολέοντες κατὰ
 δύναμιν· ἀλλ' αὐτῷ γελοῖα γὰρ ἐφαίνοντο ποιεῖν,
 μετεπέμψατο Δημόκριτον τὸν Ἀρίστωνος, ἑόντα ἐν τῷ
 στρατοπέδῳ. ἀπικόμενον δέ μιν εἰρώτα Ξέρξης ἕκαστα
 τούτων, ἐθέλων μαθεῖν τὸ ποιεύμενον πρὸς τῶν Λακε-
 δαιμονίων. ὁ δὲ εἶπε· "Ἡκουσας μὲν καὶ πρότερόν μεν,
 εὔτε ὀρμῶμεν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, περὶ τῶν ἀνδρῶν τού-
 των· ἀκούσας δὲ γέλωτά με ἔθεν λέγοντα τῇ περ ὥρων
 ἐκβησόμενα πρήγματα ταῦτα. ἐμοὶ γὰρ τὴν ἀληθείην

ἀσκέειν ἀντία σεῦ, βασιλεῦ, ἀγὼν μέγιστός ἐστι. ἄκου-
 σον δὲ καὶ νῦν. οἱ ἄνδρες οὗτοι ἀπικάται μαχησόμενοι
 ἡμῖν περὶ τῆς ἐσόδου καὶ ταῦτα παρασκευάζονται. νόμος
 γὰρ σφι ἔχων οὕτω ἐστί· ἐπεὰν μέλλωσι κινδυνεύειν
 τῇ ψυχῇ, τότε τὰς κεφαλὰς κοσμέονται. ἐπίστασο δέ,
 εἰ τούτους γε καὶ τὸ ὑπομένον ἐν Σπάρτῃ καταστρέψαι,
 ἔστι οὐδὲν ἄλλο ἔθνος ἀνθρώπων τὸ σέ, βασιλεῦ, ὑπο-
 μενέει χεῖρας ἀνταειρόμενον· νῦν γὰρ πρὸς βασιληίην
 τε καλλίστην τῶν ἐν Ἑλλήσι προσφέρειαι καὶ ἄνδρας
 ἀρίστους. κάρτα τε δὴ Ξέρξῃ ἅπιστα ἐφαίνετο τὰ λεγό-
 μενα εἶναι καὶ δεύτερα ἐπειρώτα ὄντινα τρόπον τοσοῦτοι
 ἐόντες τῇ ἐωυτοῦ στρατιῇ μαχήσονται. ὁ δὲ εἶπε· ὦ
 βασιλεῦ, ἐμοὶ χρᾶσθαι ὡς ἀνδρὶ ψεύστη, ἦν μὴ ταῦτά
 210 τοι ταύτῃ ἐκβῇ τῇ ἐγὼ λέγω. ταῦτα λέγων οὐκ ἐπειθε
 τὸν Ξέρξην. τέσσερας μὲν δὴ παρῆκε ἡμέρας, ἐλπίζων
 αἰεὶ σφεας ἀποδρῆσεσθαι· πέμπτη δέ, ὡς οὐκ ἀπαλ-
 λάσσοντο ἀλλὰ οἱ ἐφαίνοντο ἀναιδεῖν τε καὶ ἀβουλίῃ
 διαχρεώμενοι μένειν, πέμπει ἐπ' αὐτοὺς Μήδους τε
 καὶ Κισσίους θυμωθεῖς, ἐντειλάμενός σφεας ζωγρή-
 σαντας ἄγειν ἐς ὄψιν τὴν ἐωυτοῦ. ὡς δ' ἐσέπεσον
 φερόμενοι ἐς τοὺς Ἑλληνας οἱ Μῆδοι, ἐπιπτον πολλοί,
 ἄλλοι δ' ἐπεσῆσαν καὶ οὐκ ἀπήλαννον, καίπερ μεγά-
 λως προσπταίοντες. δῆλον δ' ἐποίευν παντὶ τῷ καὶ
 οὐκ ἥκιστα αὐτῷ βασιλεῖ ὅτι πολλοὶ μὲν ἀνθρωποὶ
 εἶεν, ὀλίγοι δὲ ἄνδρες. ἐρίνετο δὲ ἡ συμβολὴ δι' ἡμέ-
 211 ρης. ἐπεῖτε δὲ οἱ Μῆδοι τρηχέως περιείποντο, ἐνθαῦτα
 οὗτοι μὲν ὑπεξήσαν, οἱ δὲ Πέρσαι ἐκδεξάμενοι ἐπήσαν,
 τοὺς ἀθανάτους ἐκάλεε βασιλεύς, τῶν ἥρχε Ὑδάρνης,
 ὡς δὴ οὗτοί γε εὐπετέως κατεργασόμενοι. ὡς δὲ καὶ
 οὗτοι συνέμισγον τοῖσι Ἑλλήσι, οὐδὲν πλέον ἐφέροντο

τῆς στρατιῆς τῆς Μηδικῆς ἀλλὰ τὰ αὐτά, ἅτε ἐν στε-
 νοπόρῳ τε χώρῳ μαχόμενοι καὶ δόρασι βραχυτέροισι
 χρεώμενοι ἢ περ οἱ Ἕλληνες καὶ οὐκ ἔχοντες πλήθει
 χρῆσασθαι. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐμάχοντο ἀξίως λόγου,
 ἄλλα τε ὠποδεικνύμενοι ἐν οὐκ ἐπισταμένοισι μάχεσθαι
 ἐξεπιστάμενοι, καὶ ὅπως ἐντρέψειαν τὰ νῦτα, ἄλεις
 φεύγεσκον δῆθεν, οἱ δὲ βάρβαροι ὀρῶντες φεύγοντας
 βοῇ τε καὶ πατάγῳ ἐπήισαν, οἱ δ' ἂν καταλαμβανόμενοι
 ὑπέστρεφον ἀντίοι εἶναι τοῖσι βαρβάροις, μεταστρε-
 φόμενοι δὲ κατέβαλλον πλήθει ἀναριθμήτους τῶν Περ-
 σέων· ἐπιπτον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Σπαρτιητέων ἐνθαῦτα
 ὀλίγοι. ἐπεὶ δὲ οὐδὲν ἐδυνάετο παραλαβεῖν οἱ Πέρ-
 σαι τῆς ἐσόδου πειρώμενοι καὶ κατὰ τέλεα καὶ παν-
 τοίως προσβάλλοντες, ἀπήλυνον ὀπίσω. ἐν ταύτῃσι 212
 τῇσι προσόδοις τῆς μάχης λέγεται βασιλέα θηεύμενον
 τρεῖς ἀναδραμεῖν ἐκ τοῦ θρόνου, δείσαντα περὶ τῇ
 στρατιῇ. τότε μὲν οὕτω ἡγωνίσαντο, τῇ δ' ὕστεραίῃ
 οἱ βάρβαροι οὐδὲν ἄμεινον ἀέθλεον· ἅτε γὰρ ὀλίγων
 ἐόντων, ἐλπίσαντές σφεας κατατετρωματίζεσθαι τε καὶ
 οὐκ οἴους τε ἔσεσθαι ἐτι χεῖρας ἀνταεΐρασθαι συνέ-
 βαλλον. οἱ δὲ Ἕλληνες κατὰ τάξεις τε καὶ κατὰ ἔθνεα
 κεκοσμημένοι ἦσαν καὶ ἐν μέρει ἕκαστοι ἐμάχοντο, πλὴν
 Φωκέων· οὗτοι δὲ ἐς τὸ ὄρος ἐτάχθησαν φυλάξοντες
 τὴν ἀτραπὸν. ὥς δὲ οὐδὲν εὗρισκον ἄλλοιότερον οἱ
 Πέρσαι ἢ τῇ προτεραίῃ ἐνῶρων, ἀπήλυνον. ἀπορέον- 213
 τος δὲ βασιλέος ὃ τι χρήσεται τῷ παρεόντι πρήγματι,
 Ἐπιάκτης ὁ Εὐρυδῆμου ἀνὴρ Μηλιεὺς ἦλθέ οἱ ἐς
 λόγους ὥς μέγα τι παρὰ βασιλέος δοκέων οἴσεσθαι,
 ἔφρασε τε τὴν ἀτραπὸν τὴν διὰ τοῦ ὄρεος φέρουσαν
 ἐς Θερμοπύλας καὶ διέφθειρε τοὺς ταύτῃ ὑπομείναντας

Ἑλλήνων. ὕστερον δὲ δεισὰς Λακεδαιμονίους ἔφυγε
 ἐς Θεσσαλίην, καὶ οἱ φυγόντι ὑπὸ τῶν Πυλαγόρων,
 τῶν Ἀμφικτυόνων ἐς τὴν Πυλαίην συλληγομένων ἀρ-
 γύριον ἐπεκηρύχθη. χρόνῳ δὲ ὕστερον, κατῆλθε γὰρ
 ἐς Ἀντικύρην, ἀπέθανε ὑπὸ Ἀθηνάδεω ἀνδρὸς Τρηχι-
 νίου. ὁ δὲ Ἀθηνάδης οὗτος ἀπέκτεινε μὲν Ἐπιάλτην
 δι' ἄλλην αἰτίην, τὴν ἐγὼ ἐν τοῖσι ὀπίσθε λόγοισι
 σημανέω, ἐτιμήθη μέντοι ὑπὸ Λακεδαιμονίων οὐδὲν
 ἥσσαν. Ἐπιάλτης μὲν οὕτω ὕστερον τούτων ἀπέθανε·
 214 ἔστι δὲ ἕτερος λεγόμενος λόγος, ὥς Ὀνήτης τε ὁ Φα-
 ναγόρεω ἀνὴρ Καρύστιος καὶ Κορυθαλλὸς Ἀντικυρεὺς
 εἰσι οἱ εἶπαντες πρὸς βασιλέα τούτους τοὺς λόγους καὶ
 περιηγησάμενοι τὸ ὄρος τοῖσι Πέρσησι, οὐδαμῶς ἔμοιγε
 πιστός. τοῦτο μὲν γὰρ τῷδε χρὴ σταθμώσασθαι, ὅτι
 οἱ τῶν Ἑλλήνων Πυλαγόροι ἐπεκηρύξαν οὐκ ἐπὶ Ὀνή-
 τη τε καὶ Κορυθαλλῷ ἀργύριον ἀλλ' ἐπὶ Ἐπιάλτη τῷ
 Τρηκινίῳ, πάντως κου τὸ ἀτρεκέστατον πυθόμενοι·
 τοῦτο δὲ φεύγοντα Ἐπιάλτην ταύτην τὴν αἰτίην οἶδα-
 μεν. εἰδείη μὲν γὰρ ἂν καὶ ἐὼν μὴ Μηλιεύς ταύτην
 τὴν ἀτραπὸν Ὀνήτης, εἰ τῇ χώρῃ πολλὰ ὠμιληκῶς εἶη·
 ἀλλ' Ἐπιάλτης γὰρ ἔστι ὁ περιηγησάμενος τὸ ὄρος
 215 κατὰ τὴν ἀτραπὸν, τοῦτον αἷτιον γράφω. Ξέρξης
 δέ, ἐπεὶ ἤρεσε τὰ ὑπέσχετο Ἐπιάλτης κατεργάσεσθαι,
 αὐτίκα περιχαρὲς γενόμενος ἔπεμπε Ὑδάρνεα καὶ τῶν
 ἐστρατήγεε Ὑδάρνης. ὁρμέατο δὲ περὶ λύχνων ἀφ' ἃς
 ἐκ τοῦ στρατοπέδου. τὴν δὲ ἀτραπὸν ταύτην ἐξεῦρον
 μὲν οἱ ἐπιχώριοι Μηλιεῖς, ἐξευρόντες δὲ Θεσσαλοῖσι
 κατηγγέσαντο ἐπὶ Φωκέας, τότε ὅτε οἱ Φωκέες φρά-
 ξαντες τείχει τὴν ἐσβολὴν ἦσαν ἐν σκέπῃ τοῦ πολέ-
 μου· ἐκ τε τόσου δὴ κατεδέδεκτο ἐοῦσα οὐδὲν χρηστή

Μηλιεῦσι. ἔχει δὲ ὧδε ἡ ἀτραπὸς αὕτη· ἄρχεται μὲν 216
ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ ποταμοῦ τοῦ διὰ τῆς διασφάγος ῥέ-
οντος, οὖνομα δὲ τῷ ὄρει τούτῳ καὶ τῇ ἀτραπῷ τώντο
κέεται, Ἀνόπαια· τείνει δὲ ἡ Ἀνόπαια αὕτη κατὰ ῥάχιν
τοῦ ὄρους, λήγει δὲ κατὰ τε Ἀλπηνὸν πόλιν, πρώτην
ἑοῦσαν τῶν Λοκρίδων πρὸς [τῶν] Μηλιέων, καὶ κατὰ
Μελαμπύγου τε καλεόμενον λίθον καὶ κατὰ Κερκώπων
ἔδρας, τῇ καὶ τὸ στεινότατόν ἐστι. κατὰ ταύτην δὴ 217
τὴν ἀτραπὸν καὶ οὕτω ἔχουσιν οἱ Πέρσαι τὸν Ἀσωπὸν
διαβάντες ἐπορεύοντο πᾶσαν τὴν νύκτα, ἐν δεξιῇ μὲν
ἔχοντες ὄρεα τὰ Οἰταίων, ἐν ἀριστερῇ δὲ τὰ Τρηχινίων.
ἡὼς τε δὴ διέφαινε καὶ οἱ ἐγένοντο ἐπ' ἀκρωτηρίῳ
τοῦ ὄρους. κατὰ δὲ τοῦτο τοῦ ὄρους ἐφύλασσαν, ὥς
καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, Φωκέων χίλιοι ὀπλίται,
ῥυόμενοί τε τὴν σφετέρην χώραν καὶ φρουρέοντες τὴν
ἀτραπὸν. ἡ μὲν γὰρ κάτω ἐσβολὴ ἐφυλάσσετο ὑπὸ τῶν
εἰρηται· τὴν δὲ διὰ τοῦ ὄρους ἀτραπὸν ἐθειλονται Φω-
κέες ὑποδεξάμενοι Λεωνίδῃ ἐφύλασσαν. ἔμαθον δέ 218
σφας οἱ Φωκέες ὧδε ἀναβεβηκότας· ἀναβαίνοντες γὰρ
ἐλάνθανον οἱ Πέρσαι τὸ ὄρος πᾶν ἐὼν δρυὼν ἐπίπλεον.
ἦν μὲν δὴ νηνεμίη, ψόφου δὲ γινομένου πολλοῦ, ὥς
οἶκός ἦν φύλλων ὑποκεχυμένων ὑπὸ τοῖσι ποσί, ἀνα-
τε ἔδραμον οἱ Φωκέες καὶ ἐνέδυνον τὰ ὄπλα, καὶ αὐ-
τίκα οἱ βάρβαροι παρῆσαν. ὥς δὲ εἶδον ἄνδρας ἐνδυο-
μένους ὄπλα, ἐν θώματι ἐγένοντο· ἐλπόμενοι γὰρ οὐδέν
σφι φανήσεσθαι ἀντίξουν ἐνεκύρησαν στρατῷ. ἐνθαῦτα
Ἰθάκης καταρρωδήσας μὴ οἱ Φωκέες ἔωσι Λακεδαι-
μόνιοι, εἶρετο Ἐπιάτην ὁποδὰπὸς εἶη ὁ στρατός, πνθό-
μενος δὲ ἀτρεκέως διέτασσε τοὺς Πέρσας ὥς ἐς μάχην.
οἱ δὲ Φωκέες ὥς ἐβάλλοντο τοῖσι τοξεύμασι πολλοῖσι

τε καὶ πυκνοῖσι, οἷχοντο φεύγοντες ἐπὶ τοῦ ὄρεος τὸν
 κόρυμβον, ἐπιστάμενοι ὥς ἐπὶ σφέας ὁρμήθησαν ἀρχήν,
 καὶ παρεσκευάδατο ὥς ἀπολεόμενοι. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα
 ἐφρόνεον, οἱ δὲ ἀμφὶ Ἐπιάλτην καὶ Ἰθάκωνα Πέρσαι
 Φωκέων μὲν οὐδένα λόγον ἐποιεῦντο, οἱ δὲ κατέβαινον
 219 τὸ ὄρος κατὰ τάχος. τοῖσι δὲ ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι
 Ἑλλήνων πρῶτον μὲν ὁ μάντις Μεριστίης ἐσίδων ἐς
 τὰ ἱρὰ ἔφρασε τὸν μέλλοντα ἔσεσθαι ἅμα ἡοῦ σφι
 θάνατον. ἐπὶ δὲ καὶ αὐτόμολοι ἦσαν οἱ ἐξαγγείλαντες
 τῶν Περσέων τὴν περίοδον. οὗτοι μὲν ἔτι νυκτὸς
 ἐσήμηναν, τρίτοι δὲ οἱ ἡμεροσκοποὶ καταδραμόντες
 ἀπὸ τῶν ἄκρων ἤδη διαφαινούσης ἡμέρης. ἐνθαῦτα
 ἐβουλεύοντο οἱ Ἕλληνες, καὶ σφεων ἐσχίζοντο αἱ γνώ-
 μαι· οἱ μὲν γὰρ οὐκ ἔων τὴν τάξιν ἐκλιπεῖν, οἱ δὲ
 ἀντέτεινον. μετὰ δὲ τοῦτο διακριθέντες οἱ μὲν ἀπαλ-
 λάσσοντο καὶ διασκεδασθέντες κατὰ πόλιν ἕκαστοι ἐτρά-
 220 ποντο, οἱ δὲ αὐτῶν ἅμα Λεωνίδῃ μένειν αὐτοῦ παρε-
 σκευάδατο. λέγεται δὲ καὶ ὥς αὐτὸς σφεας ἀπέπεμψε
 Λεωνίδης, μὴ ἀπόλωνται κηδόμενος· αὐτῷ δὲ καὶ Σπαρ-
 τιτέων τοῖσι παρεοῦσι οὐκ ἔχειν εὐπρεπέως ἐκλιπεῖν
 τὴν τάξιν ἐς τὴν ἦλθον φυλάξοντες ἀρχήν. ταύτῃ καὶ
 μᾶλλον γνώμην πλεῖστός εἰμι, Λεωνίδην, ἐπεῖτε ἦσθετο
 τοὺς συμμάχους ἐόντας ἀπροθύμους καὶ οὐκ ἐθέλον-
 τας συνδιακινδυνεύειν, κελεῦσαί σφεας ἀπαλλάσσεσθαι,
 αὐτῷ δὲ ἀπιέναι οὐ καλῶς ἔχειν. μένουσι δὲ αὐτοῦ
 κλέος μέγα ἐλείπετο, καὶ ἡ Σπάρτης εὐδαιμονίῃ οὐκ
 ἐξηλείφετο. ἐκέχρηστο γὰρ ὑπὸ τῆς Πυθίης τοῖσι Σπαρ-
 τιτήτῃσι χρεωμένοισι περὶ τοῦ πολέμου τούτου αὐτίκα
 κατ' ἀρχὰς ἐγειρομένου, ἢ Λακεδαίμονα ἀνάστατον
 γενέσθαι ὑπὸ τῶν βαρβάρων ἢ τὸν βασιλέα σφεών

ἀπολέσθαι. ταῦτα δέ σφι ἐν ἔπεσι ἑξαμέτροισι χρᾶ
ἔχοντα ᾤδε·

Ῥυῖν δ', ᾧ Σπάρτης οἰκήτορες εὐρυχόροιο,

Ἦ μέγα ἄστν ἐρικυδὲς ὑπ' ἀνδράσι Περσείδῃσι
Πέρεται, ἢ τὸ μὲν οὐχί, ἀφ' Ἡρακλέος δὲ γενέθλης
Πενθήσει βασιλῇ φθίμενον Λακεδαιμόνος οὔρος.

Οὐ γὰρ τὸν ταύρων σχήσει μένος οὐδὲ λεόντων

Ἀντιβίην· Ζηνὸς γὰρ ἔχει μένος· οὐδέ ἔ φημι

Σχήσεσθαι, πρὶν τῶνδ' ἕτερον διὰ πάντα δάσσηται.

ταῦτά τε δὴ ἐπιλεγόμενον Λεωνίδην καὶ βουλόμενον
κλέος καταθέσθαι μούνων Σπαρτιητέων, ἀποπέμψαι
τοὺς συμμάχους μᾶλλον ἢ γνώμῃ διενειχθέντας οὕτω
ἀκόσμως οἴχεσθαι τοὺς οἰχομένους. μαρτύριον δέ μοι 221
καὶ τόδε οὐκ ἐλάχιστον τούτου πέρι γέγονε, ὅτι καὶ
τὸν μάντιν ὃς εἶπετο τῇ στρατιῇ ταύτῃ, Μεγιστίην τὸν
Ἀκαρνηνα, λεγόμενον εἶναι τὰ ἀνέκαθεν ἀπὸ Μελάμ-
ποδος, τοῦτον τὸν εἶπαντα ἐκ τῶν ἱρῶν τὰ μέλλοντά
σφι ἐκβαίνειν, φανερός ἐστι Λεωνίδης ἀποπέμπων,
ἵνα μὴ συναπόληταί σφι. ὁ δὲ ἀποπεμπόμενος αὐτὸς
μὲν οὐκ ἀπέλιπε, τὸν δὲ παῖδα συστρατευόμενον, ἔοντα
οἱ μονογενέα, ἀπέπεμψε. οἱ μὲν νυν σύμμαχοι [οἱ] 222
ἀποπεμπόμενοι οἴχοντό τε ἀπιόντες καὶ ἐπείθοντο Λεω-
νίδῃ, Θεσπιάες δὲ καὶ Θηβαῖοι κατέμειναν μούνοι πα-
ρὰ Λακεδαιμονίοισι. τούτων δὲ Θηβαῖοι μὲν ἀέκοντες
ἔμενον καὶ οὐ βουλόμενοι (κατεῖχε γὰρ σφεας Λεωνί-
δης ἐν δμήρων λόγῳ ποιεύμενος), Θεσπιάες δὲ ἐκόντες
μάλιστα, οἱ οὐκ ἔφασαν ἀπολιπόντες Λεωνίδην καὶ
τοὺς μετ' αὐτοῦ ἀπαλλάξεσθαι, ἀλλὰ καταμείναντες
συναπέθανον. ἐστρατήγεε δὲ αὐτῶν Δημόφιλος Δια-
δρόμεω.

- 223 Ξέρξης δὲ ἐπεὶ ἡλίου ἀνατείλαντος σπονδὰς ἐποίη-
 σατο, ἐπισχῶν χρόνον ἐς ἀγορῆς κού μάλιστα πληθώ-
 ρην πρόσδοον ἐποιέετο· καὶ γὰρ ἐπέσταλτο ἐξ Ἐπιάλ-
 τεω οὕτω· ἀπὸ γὰρ τοῦ ὄρεος ἡ κατὰβασις συντομωτέρη
 τέ ἐστι καὶ βραχύτερος ὁ χῶρος πολλὸν ἢ περὶ ἢ περιό-
 δός τε καὶ ἀνάβασις. οἳ τε δὴ βάρβαροι οἱ ἀμφὶ Ξέρ-
 ξην προσήσαν καὶ οἱ ἀμφὶ Λεωνίδην Ἕλληνες, ὥς
 τὴν ἐπὶ θανάτῳ ἔξοδον ποιεύμενοι, ἤδη πολλῷ μᾶλλον
 ἢ κατ' ἀρχὰς ἐπεξήσαν ἐς τὸ εὐρύτερον τοῦ ἀχένο-
 ς. τὸ μὲν γὰρ ἔρυμα τοῦ τείχεος ἐφυλάσσετο, οἱ δὲ ἀνὰ
 τὰς προτέρας ἡμέρας ὑπεξιόντες ἐς τὰ στεινόπορα ἐμά-
 χοντο. τότε δὲ συμμίσγοντες ἔξω τῶν στευνῶν ἐπιπτον
 πλήθει πολλοὶ τῶν βαρβάρων· ὀπισθε γὰρ οἱ ἡγεμόνες
 τῶν τελέων ἔχοντες μάστιγας ἐρράπιζον πάντα ἄνδρα,
 αἰεὶ ἐς τὸ πρόσω ἐποτρύνοντες. πολλοὶ μὲν δὴ ἐσέ-
 πιπτον αὐτῶν ἐς τὴν θάλασσαν καὶ διεφθείροντο,
 πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες κατεπατέοντο ζωοὶ ὑπ' ἀλλήλων.
 ἦν δὲ λόγος οὐδεὶς τοῦ ἀπολλυμένου. ἄτε γὰρ ἐπιστά-
 μενοι τὸν μέλλοντα σφίσι ἔσεσθαι θάνατον ἐκ τῶν
 περιόντων τὸ ὄρος, ἀπεδείκνυντο ῥώμης ὅσον εἶχον
 μέγιστον ἐς τοὺς βαρβάρους, παρὰ χρεώμενοί τε καὶ
 224 ἀτέοντες. δόρατα μὲν νυν τοῖσι πλέοσι αὐτῶν τηνι-
 καῦτα ἤδη ἐτύγχανε κατεηγότα, οἱ δὲ τοῖσι ξίφεσι
 διεργάζοντο τοὺς Πέρσας. καὶ Λεωνίδης τε ἐν τούτῳ
 τῷ πόνῳ πίπτει ἀνὴρ γενόμενος ἄριστος, καὶ ἕτεροι
 μετ' αὐτοῦ ὀνομαστοὶ Σπαρτιητέων, τῶν ἐγὼ ὥς ἀν-
 δρῶν ἀξίων γενομένων ἐπνυθόμην τὰ οὐνόματα, ἐπνυθό-
 μην δὲ καὶ ἀπάντων τῶν τριηκοσίων. καὶ δὴ Περσέων
 πίπτουσι ἐνθαῦτα ἄλλοι τε πολλοὶ καὶ ὀνομαστοί, ἐν
 δὲ δὴ καὶ Δαρείου δύο παῖδες, Ἀβροκόμης τε καὶ

Ἵπεράνδρης, ἐκ τῆς Ἀρτάνω θυγατρὸς Φραταγούνης
γεγονότες Δαρεῖω. ὁ δὲ Ἀρτάνης Δαρείου μὲν τοῦ
βασιλέως ἦν ἀδελφεός, Ἵστάσπεος δὲ τοῦ Ἀρσάμεος
παῖς· ὃς καὶ ἐκδιδούς τὴν θυγατέρα Δαρεῖω τὸν οἶκον
πάντα τὸν ἔωυτοῦ ἐπέδωκε, ὥς μούνου οἱ ἐούσης ταύ-
της τέκνου. Ξέρξῳ τε δὴ δύο ἀδελφεοὶ ἐνθαῦτα πί- 223
πτουσι μαχόμενοι (καὶ) ὑπὲρ τοῦ νεκροῦ τοῦ Λεωνίδεω
Περσέων τε καὶ Λακεδαιμονίων ὠθισμὸς ἐγίνετο πολ-
λός, ἐς ὃ τοῦτόν τε ἀρετῇ οἱ Ἕλληνες ὑπεξείρυσαν
καὶ ἐτρέψαντο τοὺς ἐναντίους τετράκις. τοῦτο δὲ συνε-
στήκεε μέχρι οὗ οἱ σὺν Ἐπιάλτῃ παρεγένοντο. ὥς δὲ
τούτους ἤκειν ἐπύθοντο οἱ Ἕλληνες, ἐνθεῦτεν ἤδη
ἐτεροιοῦτο τὸ νεῖκος· ἐς τε γὰρ τὸ στεινὸν τῆς ὁδοῦ
ἀνεχώρεον ὀπίσω καὶ παραμειψάμενοι τὸ τεῖχος ἐλθόν-
τες ἴζοντο ἐπὶ τὸν κολωνὸν πάντες ἁλῆες οἱ ἄλλοι
πλὴν Θηβαίων. ὁ δὲ κολωνός ἐστι ἐν τῇ ἐσόδῳ, ὅκου
νῦν ὁ λίθινος λέων ἐστήκε ἐπὶ Λεωνίδῃ. ἐν τούτῳ
σφῆας τῷ χώρῳ ἀλεξομένους μαχαίρησι, τοῖσι αὐτῶν
ἐτύγγανον ἐτι περιεοῦσαι, καὶ χερσὶ καὶ στόμασι κατ-
έχωσαν οἱ βάρβαροι βάλλοντες, οἱ μὲν ἐξ ἐναντίας
ἐπισπόμενοι καὶ τὸ ἔρυμα τοῦ τείχεος συγχώσαντες,
οἱ δὲ περιελθόντες πάντοθεν περισταδόν.

Λακεδαιμονίων δὲ καὶ Θεσπιέων τοιούτων γενο- 226
μένων ὅμως λέγεται ἄριστος ἀνὴρ γενέσθαι Σπαρτιή-
της Διηνέκης· τὸν τόδε φασὶ εἰπεῖν τὸ ἔπος πρὶν ἢ
συμμιξαί σφας τοιοι Μήδοισι, πυθόμενον πρὸς τευ-
τῶν Τρηχινίων ὥς ἐπεὰν οἱ βάρβαροι ἀπιέωσι τὰ το-
ξεύματα, τὸν ἥλιον ὑπὸ τοῦ πλήθους τῶν δίστιων ἀπο-
κρύπτουσι· τοσοῦτο πλῆθος αὐτῶν εἶναι· τὸν δὲ οὐκ
ἐκπλαγέντα τούτοισι εἰπεῖν, ἐν ἀλογίῃ ποιούμενον τὸ

Μήδων πλῆθος, ὥς πάντα, σφι ἀγαθὰ ὁ Τρηχίνιος
 ξείνος ἀγγέλλοι, εἰ ἀποκρυπτόντων τῶν Μήδων τὸν
 ἥλιον ὑπὸ σκιῇ ἔσοιτο πρὸς αὐτοὺς ἡ μάχη καὶ οὐκ
 ἐν ἡλίῳ. ταῦτα μὲν καὶ ἄλλα τοιουτότροπα ἔπεά φασι
 Διηνέκεα τὸν Λακεδαιμόνιον λιπέσθαι μὲν ἡμόδυνα.
 227 μετὰ δὲ τοῦτον ἀριστεῦσαι λέγονται Λακεδαιμόνιοι
 δύο ἀδελφεοί, Ἀλφεός τε καὶ Μάρων Ὀρσιφάντου
 παῖδες. Θεσπιέων δὲ εὐδοκίμειε μάλιστα τῷ οὖνομα
 228 ἦν Διθύραμβος Ἀρματίδεω. θαφθεῖσι δὲ σφι αὐτοῦ
 ταύτῃ τῇ περ ἔπεσον καὶ τοῖσι πρότερον τελευτήσασι
 ἢ ὑπὸ Λεωνίδεω ἀποπεμφθέντας οἶχεσθαι, ἐπιγέγρα-
 πται γράμματα λέγοντα τάδε·

Μυριάσιν ποτὲ τῇδε τριηκοσίαις ἐμάχοντο

Ἐκ Πελοποννάσου χιλιάδες τέτορες.

ταῦτα μὲν δὴ τοῖσι πᾶσι ἐπιγέγραπται, τοῖσι δὲ Σπαρ-
 τήτησι ἰδίῃ·

Ὡ ξεῖν', ἀγγέλλειν Λακεδαιμονίοις ὅτι τῇδε

Κείμεθα τοῖς κείνων ῥήμασι πειθόμενοι.

Λακεδαιμονίοισι μὲν δὴ τοῦτο, τῷ δὲ μάντι τόδε·

Μνημα τόδε κλεινοῖο Μεγιστία, ὃν ποτε Μῆδοι

Σπερχεῖδὸν ποταμὸν κτεῖναν ἀμειψάμενοι,

Μάντιος, ὃς τότε Κῆρας ἐπερχομένας σάφα εἰδὼς

Οὐκ ἔτλη Σπάρτης ἡγεμόνας προλιπεῖν.

ἐπιγράμμασι μὲν νυν καὶ στήλῃσι, ἔξω ἢ τὸ τοῦ μάν-
 ·τιος ἐπίγραμμα, Ἀμφικτύονές εἰσὶ σφεας οἱ ἐπικοσμή-
 σαντες· τὸ δὲ τοῦ μάντιος Μεγιστίεω Σιμωνίδης ὁ
 Λεωπρέπεός ἐστι κατὰ ξεινίην ὁ ἐπιγράψας.

229 Δύο δὲ τούτων τῶν τριηκοσίων λέγεται Εὐρυτόν
 τε καὶ Ἀριστόδημον, παρεὼν αὐτοῖσι ἀμφοτέροισι κοινῶ
 λόγῳ χρησαμένοισι ἢ ἀποσθῆναι ὁμοῦ ἐς Σπάρτην,

ὥς μεμετιμένοι τε ἦσαν ἐκ τοῦ στρατοπέδου ὑπὸ Λεωνίδεω καὶ κατεκέατο ἐν Ἀλπηνοῖσι ὀφθαλμιῶντες ἐς τὸ ἔσχατον, ἢ εἰ γε μὴ ἐβούλοντο νοστῆσαι, ἀποθανεῖν ἅμα τοῖσι ἄλλοισι, παρεόν σφι τούτων τὰ ἕτερα ποιεῖν οὐκ ἐθέλησαι ὁμοφρονέειν, ἀλλὰ γνώμη διενειχθέντας Εὐρυτον μὲν πυθόμενον τῶν Περσέων τὴν περίοδον αἰτήσαντά τε τὰ ὅπλα καὶ ἐνδύντα ἄγειν αὐτὸν κελεῦσαι τὸν εἴλωτα ἐς τοὺς μαχομένους, ὅκως δὲ αὐτὸν ἤραγε, τὸν μὲν ἀγαγόντα οἷχεσθαι φεύγοντα, τὸν δὲ ἐσπεσόντα ἐς τὸν ὄμιλον διαφθαρῆναι, Ἀριστόδημον δὲ λιποψυχέοντα λειφθῆναι. εἰ μὲν νυν ἦν μόνον Ἀριστόδημον ἀλγήσαντα ἀπονοστῆσαι ἐς Σπάρτην, ἢ καὶ ὁμοῦ σφεων ἀμφοτέρων τὴν κομιδὴν γενέσθαι, δοκέειν ἐμοὶ οὐκ ἂν σφι Σπαρτιήτας μῆνιν οὐδεμίαν προσθέσθαι· νῦν δὲ τοῦ μὲν αὐτῶν ἀπολομένου, τοῦ δὲ τῆς μὲν αὐτῆς ἐχομένου προφάσιος, οὐκ ἐθέλησαντος δὲ ἀποθνήσκειν, ἀναγκαίως σφι ἔχειν μνηῖσαι μεγάλως Ἀριστοδήμῳ. οἱ μὲν νυν οὕτω σωθῆναι λέ- 230 γουσι Ἀριστόδημον ἐς Σπάρτην καὶ διὰ πρόφασιν τοιήνδε, οἱ δὲ ἄγγελον πεμφθέντα ἐκ τοῦ στρατοπέδου, ἐξεὼν αὐτῷ καταλαβεῖν τὴν μάχην γινομένην οὐκ ἐθέλησαι, ἀλλ' ὑπομείναντα ἐν τῇ ὁδῷ περιγενέσθαι, τὸν δὲ συνάγγελον αὐτοῦ ἀπικόμενον ἐς τὴν μάχην ἀποθανεῖν. ἀπονοστήσας δὲ ἐς Λακεδαιμόνα Ἀριστό- 231 δημοσ ὄνειδός τε εἶχε καὶ ἀτιμίην· πάσχων δὲ τοιάδε ἠτίμωτο· οὔτε οἱ πῦρ οὐδεις ἔνανε Σπαρτιητέων οὔτε διελέγετο, ὄνειδός τε εἶχε ὁ τρέσας Ἀριστόδημος καλεόμενος. ἀλλ' ὁ μὲν ἐν τῇ ἐν Πλαταιῇσι μάχῃ ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐπενειχθεῖσαν αἰτίην. λέγεται δὲ καὶ ἄλλον 232 ἀποπεμφθέντα ἄγγελον ἐς Θεσσαλίην τῶν τριηκοσίων

τούτων περιγενέσθαι, τῷ οὐνομα εἶναι Παντίτην· νοστήσαντα δὲ τοῦτον ἐς Σπάρτην, ὥς ἡτίμωτο, ἀπάγξασθαι. οἱ δὲ Θηβαῖοι, τῶν ὁ Λεοντιάδης ἐστρατήγεε. τῶς μὲν μετὰ τῶν Ἑλλήνων ἐόντες ἐμάχοντο ὑπ' ἀναγκαίης ἐχόμενοι πρὸς τὴν βασιλέως στρατιήν· ὥς δὲ εἶδον κατυπέριερα τῶν Περσέων γινόμενα τὰ πρήγματα, οὕτω δὴ, τῶν σὺν Λεωνίδῃ Ἑλλήνων ἐπειγομένων ἐπὶ τὸν κολωνόν, ἀποσχισθέντες τούτων χεῖρας τε προέτεινον καὶ ἤισαν ἄσπον τῶν βαρβάρων, λέγοντες τὸν ἀληθέστατον τῶν λόγων, ὥς καὶ μηδίζουσι καὶ γῆν τε καὶ ὕδωρ ἐν πρώτοισι ἔδοσαν βασιλεῖ, ὑπὸ δὲ ἀναγκαίης ἐχόμενοι ἐς Θερμοπύλας ἀπικοίατο καὶ ἀναίτιοι εἶεν τοῦ τρώματος τοῦ γεγονότος βασιλεῖ. ὥστε ταῦτα λέγοντες περιεγίνοντο· εἶχον γὰρ καὶ Θεσσαλοὺς τούτων τῶν λόγων μάρτυρας. οὐ μέντοι τά γε πάντα εὐτύχησαν· ὥς γὰρ αὐτοὺς ἔλαβον οἱ βάρβαροι ἐλθόντας, τοὺς μὲν τινας καὶ ἀπέκτειναν προσιόντας, τοὺς δὲ πλεῖνας αὐτῶν κελεύσαντος Ξέρξεω ἐστιζον στίγματα βασιλῆα, ἀρξάμενοι ἀπὸ τοῦ στρατηγοῦ Λεοντιάδεω, τοῦ τὸν παῖδα Εὐρύμαχον χρόνῳ μετέπειτα ἐφόνευσαν Πλαταιέες στρατηγήσαντα ἀνδρῶν Θηβαίων τετρακοσίων καὶσχόντα τὸ ἄστυ τὸ Πλαταιέων.

234 Οἱ μὲν δὴ περὶ Θερμοπύλας Ἕλληνες οὕτω ἡγωνίσαντο, Ξέρξης δὲ καλέσας Δημόρητον εἰρώτα ἀρξάμενος ἐνθένδε· Δημόρητε, ἀνὴρ εἰς ἀγαθός. τεκμαίρομαι δὲ τῇ ἀληθείῃ· ὅσα γὰρ εἶπας, ἅπαντα ἀπέβη οὕτω. νῦν δέ μοι εἰπέ, κόσσοι τινές εἰσι οἱ λοιποὶ Λακεδαιμόνιοι, καὶ τούτων ὁκόσοι τοιοῦτοι τὰ πολέμια, εἴτε καὶ ἅπαντες. ὁ δὲ εἶπε· Ὁ βασιλεῦ, πλῆθος μὲν πολλὸν πάντων τῶν Λακεδαιμονίων καὶ πόλεις

πολλαί· τὸ δὲ θέλεις ἐμαθεῖν, εἰδήσεις. ἔστι ἐν τῇ
 Λακεδαιμόνι Σπάρτῃ πόλις ἀνδρῶν ὀκτακισχιλίων μά-
 λιστα, καὶ οὗτοι πάντες εἰσὶ ὅμοιοι τοῖσι ἐνθάδε μαχε-
 σαμένοισι· οἳ γε μὲν ἄλλοι Λακεδαιμόνιοι τούτοις μὲν
 οὐκ ὅμοιοι, ἀγαθοὶ δέ. εἶπε πρὸς ταῦτα Ξέρξης· Δι-
 μάρετε, τέφ' τρόπῳ ἀπονητότατα τῶν ἀνδρῶν τούτων
 ἐπικρατήσομεν; ἴθι ἐξηγέο. σὺ γὰρ ἔχεις αὐτῶν τὰς
 διεξόδους τῶν βουλευμάτων, οἷα βασιλεὺς γενόμενος.
 ὁ δ' ἀμείβετο· ὦ βασιλεῦ, εἰ μὲν δὴ συμβουλεύεαί μοι 235
 προθύμως, δίκαιόν με σοί ἐστι φράζειν τὸ ἄριστον.
 εἰ τῆς ναυτικῆς στρατιῆς νέας τριηκοσίας ἀποστείλεις
 ἐπὶ τὴν Λάκαιναν χώραν. ἔστι δὲ ἐπ' αὐτῇ νῆσος ἐπι-
 κειμένη τῇ οὐνομά ἐστι Κύθηρα, τὴν Χίλων ἀνὴρ παρ'
 ἡμῖν σοφώτατος γενόμενος κέρδος μέζον ἔφη εἶναι
 Σπαρτιήτῃσι κατὰ τῆς θαλάσσης καταδεδυκέναι μᾶλλον
 ἢ ὑπερέχειν, αἰεὶ τι προσδοκῶν ἀπ' αὐτῆς τοιοῦτο ἔσε-
 σθαι οἷόν τοι ἐγὼ ἐξηγέομαι, οὔτι τὸν σὸν στόλον
 προειδώς, ἀλλὰ πάντα ὁμοίως φοβεόμενος ἀνδρῶν
 στόλον. ἐκ ταύτης τῆς νήσου ὀρμώμενοι φοβεόντων
 τοὺς Λακεδαιμονίους. παροίκου δὲ πολέμου σφι ἐόντος
 οἰκηίου οὐδὲν δεινοὶ ἔσονται τοι μὴ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος
 ἀλίσκομένης ὑπὸ τοῦ πεζοῦ βοηθέωσι ταύτῃ. κατα-
 δουλωθείσης δὲ τῆς ἄλλης Ἑλλάδος ἀσθενὲς ἦδη τὸ
 Λακωνικὸν μοῦνον λείπεται. ἦν δὲ ταῦτα μὴ ποιήης,
 τάδε τοι προσδόκα ἔσεσθαι· ἔστι τῆς Πελοποννήσου
 ἰσθμὸς στενός· ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ πάντων Πελοπον-
 νησίων συνομοσάντων ἐπὶ σοὶ μάχας ἰσχυροτέρας ἄλλας
 τῶν γενομένων προσδέκεο ἔσεσθαί τοι. ἐκεῖνο δὲ ποιή-
 σαντι ἀμαχητὶ ὃ τε ἰσθμὸς οὗτος καὶ αἱ πόλεις προσ-
 χωρήσουσι. λέγει μετὰ τοῦτον Ἀχαιμένης, ἀδελφεός 236

τε ἐὼν Ξέρξεω καὶ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ στρατηγός,
 παρατυχῶν τε τῷ λόγῳ καὶ δείσας μὴ ἀναγνωσθῇ
 Ξέρξης ποιεῖν ταῦτα· Ὡ βασιλεῦ, ὁρῶ σε ἀνδρὸς
 ἐνδεκόμενον λόγους ὃς φθονέει τοι εὖ πρήσσοντι ἢ
 καὶ προδιδοῖ πρήγματα τὰ σά. καὶ γὰρ δὴ καὶ τρό-
 ποισι τοιούτοισι χρεώμενοι Ἕλληνες χαίρουσι· τοῦ τε
 εὐτυχέειν φθονέουσι καὶ τὸ κρέσσον στυγέουσι. εἰ δ'
 ἐπὶ τῇσι παρεούσησι τύχησι, τῶν νέες νεναυηγῆκασι
 τετρακόσiai, ἄλλας ἐκ τοῦ στρατοπέδου τριηκοσίας ἀπο-
 πέμψεις περιπλέειν Πελοπόννησον, ἀξιόμαχοί τοι γί-
 νονται οἱ ἀντίπαλοι· ἀλῆς δὲ ἐὼν ὁ ναυτικὸς στρατὸς
 δυσμεταχειρίστός τε αὐτοῖσι γίνεται, καὶ ἀρχὴν οὐκ
 ἀξιόμαχοί τοι ἔσονται, καὶ πᾶς ὁ ναυτικὸς τῷ πεζῷ
 ἀρήξει καὶ ὁ πεζὸς τῷ ναυτικῷ ὁμοῦ πορευόμενος· εἰ
 δὲ διασπάσεις, οὔτε σὺ ἔσσαι ἐκείνοισι χρήσιμος οὔτε
 ἐκεῖνοι σοί. τὰ σεωυτοῦ δὲ τιθέμενος εὖ γνώμην ἔχε
 τὰ τῶν ἀντιπολέμων μὴ ἐπιλέγεσθαι πρήγματα, τῇ τε
 στήσονται τὸν πόλεμον τά τε ποιήσουσι ὅσοι τε πληθὸς
 εἰσι. ἱκανοὶ γὰρ ἐκεῖνοί γε αὐτοὶ ἐωυτῶν πέρι φρον-
 τίξειν εἰσί, ἡμεῖς δὲ ἡμέων ὥσαύτως. Λακεδαιμόνιοι
 δὲ ἦν ἴωσι ἀντία Πέρσῃσι ἐς μάχην, οὐδὲν τὸ παρεὸν
 237 τρωμα ἀκεῦνται. ἀμείβεται Ξέρξης τοισίδε· Ἀχαίμενες,
 εὖ τέ μοι δοκέεις λέγειν καὶ ποιήσω ταῦτα. Δημάρητος
 δὲ λέγει μὲν τὰ ἄριστα ἔλπεται εἶναι ἐμοί, γνώμη μέν-
 τοι ἔσσοῦται ὑπὸ σεῦ. οὐ γὰρ δὴ κείνῳ γε ἐνδέξομαι
 ὅπως οὐκ εὐνοέει τοῖσι ἐμοῖσι πρήγμασι, τοῖσί τε λεγο-
 μένοισι πρότερον ἐκ τούτου σταθμώμενος καὶ τῷ ἐόντι,
 ὅτι πολιήτης μὲν πολιήτῃ εὖ πρήσσοντι φθονέει καὶ
 ἔστι δυσμενῆς τῇ σιγῇ, οὐδ' ἂν συμβουλευομένου του
 ἀστοῦ πολιήτης ἀνὴρ τὰ ἄριστα οἱ δοκέοντα εἶναι

ὑποθέοιτο, εἰ μὴ πρόσω ἀρετῆς ἀνῆκοι· σπάνιοι δὲ
 εἰσι οἱ τοιοῦτοι· ξεῖνος δὲ ξείνῳ εὖ πρήσσοντί ἐστι
 εὐμενέστατον πάντων, συμβουλευομένου τε ἂν συμ-
 βουλεύσειε τὰ ἄριστα. οὕτω ὦν κακολογίης πέρι τῆς
 ἐς Δημᾶρητον, ἐόντος ἐμοὶ ξείνου, ἔχεσθαί τινα τοῦ
 λοιποῦ κελεύω. ταῦτα εἰπας Ξέρξης διεξήει διὰ τῶν 238
 νεκρῶν καὶ Λεωνίδεω, ἀκηκοὼς ὅτι βασιλεὺς τε ἦν καὶ
 στρατηγὸς Λακεδαιμονίων, ἐκέλευσε ἀποταμόντας τὴν
 κεφαλὴν ἀνασταυρῶσαι. δὴλά μοι πολλοῖσι μὲν καὶ
 ἄλλοισι τεκμηρίοισι, ἐν δὲ καὶ τῷδε οὐκ ἦκιστα γέγονε,
 ὅτι βασιλεὺς Ξέρξης πάντων δὴ μάλιστα ἀνδρῶν ἐθυ-
 μώθη ζῶντι Λεωνίδῃ· οὐ γὰρ ἂν κοτε ἐς τὸν νεκρὸν
 ταῦτα παρενόμησε, ἐπεὶ τιμᾶν μάλιστα νομίζουσι τῶν
 ἐγὼ οἶδα ἀνθρώπων Πέρσαι ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέ-
 μια. οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἐποίουν, τοῖσι ἐπετέτακτο ποιεῖν.
 [ἄνειμι δὲ ἐκεῖσε τοῦ λόγου τῇ μοι τὸ πρότερον ἐξέλιπε 239
 ἐπύθοντο Λακεδαιμόνιοι ὅτι βασιλεὺς στέλλοιτο ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα πρῶτοι, καὶ οὕτω δὴ ἐς τὸ χρηστήριον
 τὸ ἐς Δελφούς ἀπέπεμψαν, ἔνθα δὴ σφι ἐχρήσθη τὰ
 ὀλίγω πρότερον εἶπον· ἐπύθοντο δὲ τρόπῳ θωμασίῳ.
 Δημᾶρητος γὰρ ὁ Ἀρίστωνος φygών ἐς Μήδους, ὥς
 μὲν ἐγὼ δοκέω, καὶ τὸ οἶκός ἐμοὶ συμμαχεται, οὐκ ἦν
 εὐνοος Λακεδαιμονίοισι, πάρεστι δὲ εἰκάζειν εἴτε εὐνοίῃ
 ταῦτα ἐποίησε εἴτε καὶ καταχαίρων· ἐπεῖτε γὰρ Ξέρξῃ
 ἔδοξε στρατηλατέειν ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, ἔων ἐν Σούσοις·
 ὁ Δημᾶρητος καὶ πνθόμενος ταῦτα ἠθέλησε Λακεδαί-
 μονίοισι ἐξαγγεῖλαι. ἄλλως μὲν δὴ οὐκ εἶχε σημῆναι·
 ἐπικίνδυνον γὰρ ἦν μὴ λαμφθεῖν· ὁ δὲ μηχανᾶται
 τοιάδε· δελτίον δίπτυχον λαβὼν τὸν κηρὸν αὐτοῦ ἐξ-
 ἐκνησε καὶ ἔπειτα ἐν τῷ ξύλῳ τοῦ δελτίου ἔγραψε τὴν

βασιλέος γνώμην, ποιήσας δὲ ταῦτα ὀπίσω ἐπέτηξε τὸν κηρὸν ἐπὶ τὰ γράμματα, ἵνα φερόμενον κεινὸν τὸ δελτίον μηδὲν προῆγμα παρέχοι πρὸς τῶν ὁδοφυλάκων. ἔπει δὲ καὶ ἀπῆκετο εἰς τὴν Λακεδαιμόνα, οὐκ εἶχον συμβαλέσθαι οἱ Λακεδαιμόνιοι, πρὶν γε δὴ ἔφει, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι, Κλεομένεος μὲν θυγάτηρ, Λεωνίδεω δὲ γυνὴ Γοργῶ ὑπέθετο ἐπιφρασθεῖσα αὐτῇ, τὸν κηρὸν κνᾶν κελεύουσα, καὶ εὐρήσειν σφέας γράμματα ἐν τῷ ξύλῳ. πειθόμενοι δὲ εὗρον καὶ ἐπελέξαντο, ἔπειτα δὲ τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι ἐπέστειλαν. ταῦτα μὲν δὴ οὕτω λέγεται γενέσθαι.]

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΟΓΔΟΗ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΟΥΡΑΝΙΑ.

ΟΙ ΔΕ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες ¹ ἦσαν οἷδε, Ἀθηναῖοι μὲν νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτὰ· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίας Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς ἔόντες, συνεπλήρουν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας, Κορίνθιοι δὲ τεσσαράκοντα νέας παρείχοντο, Μεγαρέες δὲ εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων σφι παρεχόντων τὰς νέας, Αἰγινῆται δὲ ὀκτωκαίδεκα, Σικυῶνιοι δὲ δυοκαίδεκα, Λακεδαιμόνιοι δὲ δέκα, Ἐπιδαύριοι δὲ ὀκτώ, Ἐρετριέες δὲ ἑπτὰ, Τροιζήνιοι δὲ πέντε, Στυρέες δὲ δύο καὶ Κήιοι δύο τε νέας καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δὲ σφι οἱ Ὀπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτὰ. ἦσαν ² μὲν ὧν οὗτοι οἱ στρατεύόμενοι ἐπ' Ἀρτεμίσιον, εἰρηται δέ μοι καὶ ὅσον πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ' Ἀρτεμίσιον ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσiai καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μία. τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κράτος ἔχοντα παρείχοντο Σπαρτιῆται Εὐρυβιάδην Εὐρυκλείδεω· οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἦν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Ἀθηναίοισι ἔψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ

3 λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι ατράτευμα. ἐγένετο γὰρ
 κατ' ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ
 συμμαχίην, ὥς τὸ ναυτικὸν Ἀθηναίοισι χρεὸν εἶη ἐπι-
 τράπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων εἶκον οἱ Ἀθη-
 ναῖοι, μέγα πεποιημένοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα καὶ
 γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὥς ἀπ-
 ολέεται ἡ Ἑλλάς, ὀρθὰ νοεῦντες· στάσις γὰρ ἔμφυλος
 πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κἀκίον ἐστὶ ὅσῳ πό-
 λεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο οὐκ ἀντ-
 έτεινον ἀλλ' εἶκον, μέχρι ὅσου κάρτα ἐδέοντο αὐτῶν,
 ὥς διέδεξαν· ὥς γὰρ διωσάμενοι τὸν Πέρσην περὶ τῆς
 ἐκείνου ἡδὴ τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Παν-
 σανίῳ ὕβριν προῖσχύμενοι ἀπείλοντο τὴν ἡγεμονίην
 τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγέ-
 4 νετο· τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων
 ἀπικόμενοι ὥς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς
 τὰς Ἀφειτὰς καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι
 παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ
 ὥς αὐτοὶ κατεδόκεον, καταρωδῆσαντες δρησμὸν ἐβού-
 λευον ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες
 δὲ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους ἐδέοντο
 Εὐρυβιάδῳ προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον, ἔστ' ἂν αὐτοὶ
 τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὥς δ' οὐκ
 ἔπειθον, μεταβάντες τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πεί-
 5 θουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι,
 ἐπ' ᾧ τε καταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται
 τὴν ναυμαχίην. ὁ δὲ Θεμιστοκλῆς τοὺς Ἕλληνας ἐπι-
 σχεῖν ὧδε ποιέει· Εὐρυβιάδῃ τούτων τῶν χρημάτων
 μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα ὥς παρ' ἑωυτοῦ δῆθεν διδούς.
 ὥς δὲ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο (Ἀδείμαντος γὰρ ὁ Ὠκύτου

Κορίνθιος στρατηγῶν τῶν λοιπῶν ἤσπαιρε μούνος, φάμενος ἀποπλεύσεσθαι τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου καὶ οὐ παραμενέειν), πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐπομόσας· Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολείψεις, ἐπεὶ τοι ἐγὼ μέξω δῶρα δώσω ἢ βασιλεὺς ἂν τοι ὁ Μήδων πέμψει ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Ἀδειμάντου τάλαντα ἀργυρίου τρία. οὗτοί τε δὴ πληγέντες δώροισι ἀναπεπεισμένοι ἦσαν καὶ τοῖσι Εὐβοεῦσι ἐκεχάριστο, αὐτὸς τε ὁ Θεμιστοκλῆς ἐκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων, ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τούτων τῶν χρημάτων ἐκ τῶν Ἀθηνέων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ [τὰ χρήματα].

Οὕτω δὴ κατέμεινάν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ καὶ ἐναυμά- 6
χησαν. ἐγένετο δὲ ὧδε· ἐπεῖτε δὴ ἐς τὰς Ἀφρετὰς περὶ δειλίην πρῶϊν γινομένην ἀπίκατο οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Ἀρτεμισιον ναυλο-
χέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι ἦσαν ἐπιχειρεῖν, εἴ πως ἔλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλέειν οὐ κῶ σφι ἐδόκεε τῶνδε εἵνεκα, μὴ πως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλέοντας ἐς φυγὴν ὁρμήσειαν φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνη· καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι, ἔδει δὲ μὴδὲ πυρφό-
ρον τῷ ἐκείνων λόγῳ ἐκφυγόντα περιγενέσθαι. πρὸς 7
ταῦτα ὧν τάδε ἐμηχανῶντο· τῶν νεῶν ἀπασέων ἀπο-
κρίναντες διηκοσίας περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιάθου, ὥς ἂν μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλέουσai Εὐβοίαν κατὰ τε Καφηρέα καὶ περὶ Γεραιστὸν ἐς τὸν Εὐριπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν οἱ μὲν ταύτῃ ἀπικόμενοι καὶ φράξαντες αὐτῶν τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδόν, σφεῖς

δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίας. ταῦτα βουλευσάμενοι ἀπέ-
 πεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας, αὐτοὶ οὐκ ἐν νόῳ
 ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἑλλήσι ἐπιθήσεσθαι,
 οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι
 παρὰ τῶν περιπλεόντων ὡς ἠκόντων. ταύτας μὲν δὴ
 περιέπεμπον, τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφειῇσι
 8 ἐποιεῦντο ἀριθμόν. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ οὗτοι
 ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν (ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατο-
 πέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτες τῶν τότε ἀν-
 θρώπων ἄριστος, ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ Πή-
 λιον γενομένη πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι
 Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο, οὗτος ὁ
 Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομο-
 λήσειν ἐς τοὺς Ἑλληνας, ἀλλ' οὐ γάρ οἱ παρέσχε ὡς
 τότε. ὅτε μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς
 τοὺς Ἑλληνας, οὐκ ἔχω εἰπεῖν ἀτρεκέως, θωμάζω δὲ
 εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα· λέγεται γὰρ ὡς ἐξ Ἀφε-
 τέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν οὐ πρότερον ἀνέσχε πρὶν
 ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστα κη
 τούτους ἐς ὀγδώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθὼν.
 λέγεται μὲν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἴκελα περὶ τοῦ
 ἀνδρὸς τούτου, τὰ δὲ μετεξέτερα ἀληθέα· περὶ μέντοι
 τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω πλοίῳ μιν ἀπικέσθαι
 ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὡς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμεινε
 τοῖσι στρατηγοῖσι τὴν τε ναυηγίην ὡς γένοιτο καὶ τὰς
 9 περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὐβοίαν. τοῦτο δὲ
 ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες λόγον σφίσι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν.
 πολλῶν δὲ λεχθέντων ἐνίκα τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ
 μείναντάς τε καὶ ἀυλίσθéntας, μετέπειτα νύκτα μέσῃν
 παρέντας πορεύεσθαι καὶ ἀπαντᾶν τῇσι περιπλεούσῃσι

τῶν νεῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὥς οὐδεὶς σφι ἐπέπλεε,
 δείλῃν ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες αὐτοὶ
 ἐπανεπλεον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτῶν
 ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκ-
 πλόου. ὁρῶντες δὲ σφεας οἱ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ 10
 Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλέοντας νηυσὶ ὀλίγησι,
 πύργῳ σφι μανίην ἐπενείκοντες ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς
 νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἰρήσειν, οἰκότη
 κάρτα ἐλπίσαντες, τὰς μὲν γε τῶν Ἑλλήνων ὁρῶντες
 ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἐνυτῶν πλήθει τε πολλαπλησίαις
 καὶ ἕμεινον πλεούσας. καταφρονήσαντες ταῦτα ἐκυ-
 κλοῦντο αὐτοὺς ἐς μέσον. ὅσοι μὲν νυν τῶν Ἰώνων
 ἦσαν εὐνοοὶ τοῖσι Ἑλλήσι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο
 συμφορὴν τε ἐποιεῦντο μεγάλην ὁρῶντες περιεχομένους
 αὐτοὺς καὶ ἐπιστάμενοι ὥς οὐδεὶς αὐτῶν ἀπονοστήσει·
 οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων
 πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον,
 ἄμιλλαν ἐποιεῦντο ὅπως αὐτοὺς ἕκαστος πρῶτος νέα
 Ἀττικὴν ἐλὼν δῶρα παρὰ βασιλέος λάμψεται· Ἀθη-
 ναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλείστος ἀνὰ τὰ στρα-
 τόπεδα. τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν ἀντί- 11
 προφροὶ τοῖσι βαρβάροισι γενόμενοι ἐς τὸ μέσον τὰς
 πρύμνας συνήγαγον, δεύτερα δὲ σημήναντος ἔργου
 εἶχοντο, ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες καὶ κατὰ στόμα.
 ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἰρέουσι τῶν βαρβάρων καὶ
 τὸν Γόργου τοῦ Σαλαμινίων βασιλέος ἀδελφεὸν Φι-
 λάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ στρατοπέδῳ
 ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἶλε
 ἀνὴρ Ἀθηναῖος, Λυκομήδης Αἰσχυραίου, καὶ τὸ ἀρι-
 στήμιον ἔλαβε οὗτος. τοὺς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ

- ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένους νύξ ἐπελθοῦσα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίδιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφειάς, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Λήμνιος μούνος τῶν σὺν βασιλείῃ Ἑλλήνων ἐόντων αὐτομολέει ἐς τοὺς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τοῦτο τὸ ἔργον
- 12 ἔδοσαν [αὐτῷ] χῶρον ἐν Σαλαμῖνι. ὥς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε, ἦν μὲν τῆς ὥρης μέσον θέρος, ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς καὶ σκληραὶ βρονταὶ ἀπὸ τοῦ Πηλίου· οἱ δὲ νεκροὶ καὶ τὰ ναυήγια ἐξεφορέοντο ἐς τὰς Ἀφειάς, καὶ περὶ τε τὰς πρῶρας τῶν νεῶν εἰλέοντο καὶ ἐτάρασσον τοὺς ταρσοὺς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκούοντες ταῦτα ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι ἐς οἷα κακὰ ἦκον· πρὶν γάρ ἢ καὶ ἀναπνεῦσαι σφεας ἐκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τοῦ χειμῶνος τοῦ γενομένου κατὰ Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίῃ καρτερή, ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης ὄμβρος τε λάβρος καὶ ρεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν
- 13 ὀρμημένα βρονταὶ τε σκληραί. καὶ τούτοισι μὲν τοιαύτη νύξ ἐγίνετο, τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτῶν περιπλέειν Εὐβοίαν ἢ αὐτὴ περ ἐοῦσα νύξ πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσούτῳ ὅσῳ ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε, καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι· ὥς γὰρ δὴ πλέουσι αὐτοῖσι χειμῶν τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο ἐοῦσι κατὰ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ ὅπως ἂν ἐξισθθεῖη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ
- 14 Περσικὸν μηδὲ πολλῷ πλέον εἶη. οὗτοι μὲν νυν περὶ τὰ Κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο· οἱ δὲ ἐν Ἀφειῇσι βάρβαροι, ὥς σφι ἄσμενοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμας

τε εἶχον τὰς νέας καὶ σφι ἀπεχρᾶτο κακῶς πρήσσουσι
 ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἑλλησι ἐπ-
 εβοήθειον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικάι. αὐταί
 τε δὴ σφεας ἐπέρρωσαν ἀπικόμεναι καὶ ἅμα ἀγγελίη
 ἔλθοῦσα ὥς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὐβοίαν
 πάντες εἶησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χει-
 μῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην πλέοντες ἐπ-
 έπεσον νηυσὶ Κιλίσσησι· ταύτας δὲ διαφθείραντες,
 ὥς εὐφρόνη ἐγίνετο, ἀπέπλεον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμί-
 σιον. τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινὸν τι ποιησάμενοι οἱ στρα- 15
 τηγοὶ τῶν βαρβάρων νέας οὕτω σφι ὀλίγας λυμαίνε-
 σθαι καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες οὐκ ἀνέμειναν
 ἔτι τοὺς Ἕλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι
 κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ
 ὥστε τὰς αὐτὰς ταύτας ἡμέρας τὰς τε ναυμαχίας γίνε-
 σθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι.
 ἦν δὲ πᾶς ὁ ἄγων τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τοῦ
 Εὐρύπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδην τὴν ἐσβολὴν
 φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρακελεύοντο ὅπως μὴ παρή-
 σουσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὅπως τὸ
 Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες τοῦ πόρου κρα-
 τήσουσι. ὥς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλεον, οἱ 16
 Ἕλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ
 βάρβαροι μηνοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν ἐκυκλοῦντο,
 ὥς περιλάβοιεν αὐτούς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπαν-
 έπλεόν τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ
 παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγίνοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς
 ὑπὸ μεγάρθους τε καὶ πλήθους αὐτὸς ὑπ' ἑωυτοῦ ἔπιπτε,
 ταρασσομένων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ
 ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντεῖχε καὶ οὐκ εἶχε· δεινὸν γάρ

χορημα ἐποιεῦντο ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τράπεσθαι. πολλὰ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῶ δ' ἐτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι διέστησαν χωρὶς ἐκάτεροι.

- 17 Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἡρίστευσαν, οἳ ἄλλα τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέξαντο καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἶλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ ταύτην τὴν ἡμέρην ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδew, ὃς θαπάνην οἰκηίην παρεχόμενος ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκηίῃ νηί.
- 18 Ὡς δὲ διέστησαν, ἄσμενοι ἐκάτεροι ἐς ὄρμον ἡπείγοντο. οἳ δὲ Ἕλληνες ὥς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ περιεφθέντες, καὶ οὐκ ἦκιστα Ἀθηναῖοι τῶν αἰ ἡμίσειαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἦσαν,
- 19 δρησμὸν δὴ ἐβούλευον ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. νόῳ δὲ λαβὼν [ὁ] Θεμιστοκλέης ὥς εἰ ἀπορραγείῃ ἀπὸ τοῦ βαρβάρου τό τε Ἰωνικὸν φῦλον καὶ τὸ Καρικόν, οἳοὶ τε εἶησαν τῶν λοιπῶν κατὑπερθε γενέσθαι, ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν, ταύτῃ συλλέξας τοὺς στρατηγοὺς ἔλεγε σφι ὥς δοκεοὶ ἔχειν τινὰ παλάμην τῇ ἐλπίζοι τῶν βασιλέος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου, ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε ποιητέα εἶναι σφι ἔλεγε, τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοϊκῶν καταθύειν ὅσα τις ἐθέλοι (κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους), παραινέε τε προειπεῖν τοῖσι ἔωσι τῶν ἐκάστους πῦρ ἀνακαίειν· κομιδῆς

δὲ περὶ τὴν ὥρην αὐτῷ μελήσειν ὥστε ἀσινέας ἀπικέ-
σθαι ἐς τὴν Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρσεσέ σφι ποιέειν καὶ
αὐτίκα πῦρ ἀνακαυσάμενοι ἐτράποντο πρὸς τὰ πρό-
βατα. οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος 20
χρησμὸν ὥς οὐδὲν λέγοντα, οὔτε τι ἐξεκομίσαντο οὐδὲν
οὔτε προεσάξαντο ὥς παρεσομένου σφι πολέμου, περι-
πειτέα τε ἐποίησαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βά-
κιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ τούτων ὁ χρησμός·

Φράζεο, βαρβαρόφωνος ὅταν ζυγὸν εἰς ἄλλα βάλλῃ

Βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἶγας.

τούτοισι οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοισι ἐν τοῖσι τότε
παρεοῦσί τε καὶ προσδοκίμοισι κακοῖσι παρῇν σφι
συμφορῇ χρᾶσθαι πρὸς τὰ μέγιστα. οἱ μὲν δὴ ταῦτα 21
ἔπραττον, παρῇν δὲ ὁ ἐκ Τρηχῖνος κατάσκοπος. ἦν
μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος
Ἀντικυρεύς, τῷ προσετέτακτο, καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες
ἔτοιμον, εἰ παλήσειε ὁ ναυτικός στρατός, σημαίνειν
τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι· ὥς δ' αὐτως ἦν Ἀβρώ-
νιχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἔτοιμος
τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ, ἦν
τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸν πεζόν. οὗτος ὢν ὁ
Ἀβρώνιχος ἀπικόμενός σφι ἐσήμαινε τὰ γεγονότα περὶ
Λεωνίδην καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ ὥς ἐπνυθοντο
ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιεῦντο τὴν ἀποχώρησιν,
ἐκομίζοντο δὲ ὥς ἕκαστοι ἐτάχθησαν, Κορίνθιοι πρῶτοι,
ὑστάτοι δὲ Ἀθηναῖοι. Ἀθηναίων δὲ νέας τὰς ἄριστα 22
πλεούσας ἐπιλεξάμενος Θεμιστοκλῆς ἐπορεύετο περὶ
τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα,
τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὑστεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτε-
μίσιον ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε· Ἄνδρες

Ἴωνες, οὐ ποιεέτε δίκαια ἐπὶ τοὺς πατέρας στρατευόμενοι καὶ τὴν Ἑλλάδα καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιστα μὲν πρὸς ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐστὶ τοῦτο μὴ δυνατόν ποιῆσαι, ὑμεῖς δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ τοῦ μέσου ἡμῖν ἔξεσθε καὶ αὐτοὶ καὶ τῶν Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιεῖν· εἰ δὲ μηδέτερον τούτων οἶόν τε γίνεσθαι, ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαίης μέζονος κατέξευχθε ἢ ὥστε ἀπίστασθαι, ὑμεῖς δὲ ἐν τῷ ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐτελοκακέετε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ' ἡμέων γέγονατε καὶ ὅτι ἀρχήθην ἢ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρβαρον ἀπ' ὑμέων ἡμῖν γέρονε. Θεμιστοκλῆς δὲ ταῦτα ἔγραφε, δοκέειν ἐμοί, ἐπ' ἀμφοτέρω νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλέα Ἴωνας ποιήσῃ μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωυτῶν, ἢ ἐπεῖτε ἀνενειχθῇ καὶ διαβληθῇ πρὸς Ξέρξην, ἀπίστους ποιήσῃ τοὺς Ἴωνας καὶ τῶν ναυμαχιῶν αὐτοὺς

23 ἀπόσχη. Θεμιστοκλῆς μὲν ταῦτα ἐνέγραψε· τοῖσι δὲ βαρβαροῖσι αὐτίκα μετὰ ταῦτα πλοῖον ἦλθε ἀνὴρ Ἰστιαιεὺς ἀγγέλλων τὸν δρησμὸν τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίας τὸν μὲν ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν φυλακῇ, νέας δὲ ταχέας ἀπέστειλαν προκατοψομένας· ἀπαγγειλάντων δὲ τούτων τὰ ἦν, οὕτω δὴ ἅμα ἡλίῳ σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπέπλεε ἀλῆς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμισιον. ἐπισχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἐπλεον ἐς Ἰστιαίην. ἀπικόμενοι δὲ τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἰστιαίων καὶ τῆς Ἑλλοπίης μοίρης, γῆς δὲ τῆς Ἰστιαιώτιδος τὰς παραθαλασσίας

21 κώμας πάσας ἐπέδραμον. ἐνθαῦτα δὲ τούτων ἐόντων Ξέρξης ἐτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς ἐπεμπε ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα. προετοιμάσατο δὲ τὰδε· ὅσοι τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωυτοῦ ἦσαν νεκροὶ ἐν

Θερμοπύλῃσι (ἦσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες), ὑπολιπό-
 μενος τούτων ὡς χιλίους, τοὺς λοιποὺς τάφρους ὀρυ-
 ξάμενος ἔθαψε, φυλλάδα τε ἐπιβαλὼν καὶ γῆν ἐπαμη-
 σάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ.
 ὥς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἰστιαίην ὁ κῆρυξ, σύλλογον ποιη-
 σάμενος παντὸς τοῦ στρατοπέδου ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες
 σύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ βουλομένῳ ὑμέων παρα-
 διδοῖ ἐκλιπόντα τὴν τάξιν καὶ ἐλθόντα θεήσασθαι ὅπως
 μάχεται πρὸς τοὺς ἀνοήτους τῶν ἀνθρώπων, οἳ ἥλπισαν
 τὴν βασιλείᾳς δύναμιν ὑπερβαλέσθαι. ταῦτα ἐπαγγει- 25
 λαμένου, μετὰ ταῦτα οὐδὲν ἐγένετο πλοίων σπανιώ-
 τερον· οὕτω πολλοὶ ἠθέλον θεήσασθαι. διαπεραιω-
 θέντες δὲ ἐθηεύντο διεξιόντες τοὺς νεκρούς· πάντες
 δὲ ἠπιστέατο τοὺς κειμένους εἶναι πάντας Λακεδαι-
 μονίους καὶ Θεσπιέας, ὀρῶντες καὶ τοὺς εἴλωτας. οὐ
 μὲν οὐδ' ἐλάνθανε τοὺς διαβεβηκότας Ξέρξης ταῦτα
 πρήξας περὶ τοὺς νεκρούς τοὺς ἑαυτοῦ· καὶ γὰρ δὴ
 καὶ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κεί-
 μενοι, οἳ δὲ πάντες ἐκέατο ἄλλες συγκεκομισμένοι ἐς
 τὠντὸ χωρίον [τέσσερες χιλιάδες]. ταύτην μὲν τὴν
 ἡμέρην πρὸς θῆν ἐτράποντο, τῇ δ' ὑστεραίῃ οἳ μὲν
 ἀπέπλεον ἐς Ἰστιαίην ἐπὶ τὰς νέας, οἳ δὲ ἀμφὶ Ξέρξην
 ἐς ὁδὸν ὀρμέατο. ἦκον δὲ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ' 25
 Ἀρκαδίας ὀλίγοι τινές, βίου τε δεόμενοι καὶ ἐνεργοὶ
 βουλόμενοι εἶναι. ἄγοντες δὲ τούτους ἐς ὅψιν τὴν
 βασιλείᾳς ἐπυνθάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων
 τί ποιεοίεν· εἷς δὲ τις πρὸ πάντων ἦν ὁ εἰρωτέων
 αὐτοὺς ταῦτα. οἳ δὲ σφι ἔλεγον ὡς Ὀλύμπια ἄγουσι
 καὶ θεωροῖεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἵππικόν. ὁ δὲ
 ἐπείρετο ὅ τι [τὸ ἄεθλον] εἴη σφι κείμενον περὶ ὅτεν

ἀγωνίζονται· οἱ δὲ εἶπον τῆς ἐλαίης τὸν διδόμενον
 στέφανον. ἐνθαῦτα εἶπας γνώμην γενναιοτάτην Τρι-
 τανταίχμης ὁ Ἀρταβάνου δειλίην ὥφλε πρὸς βασιλέος.
 πυνθανόμενος γὰρ τὸ ἄεθλον ἐὼν στέφανον ἀλλ' οὐ
 χρήματα, οὔτε ἠνέσχετο σιγῶν εἶπέ τε ἐς πάντας τάδε·
 Παπαί, Μαρδόνιε, κοίους ἐπ' ἄνδρας ἤγαγες μαχησο-
 μένους ἡμέας, οἳ οὐ περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦνται
 27 ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς. τούτῳ μὲν δὴ ταῦτα εἶρητο· ἐν δὲ
 τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐπεῖτε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρώμα
 ἐγγόνεε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φω-
 κέας, ἅτε σφι ἐνέχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑστά-
 του τρώματος καὶ τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ παν-
 στρατιῇ αὐτοὶ τε οἱ Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτῶν
 ἐς τοὺς Φωκέας οὐ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης
 τῆς βασιλέος στρατηλασίης ἐσώθησαν ὑπὸ τῶν Φω-
 κέων καὶ περιέφθησαν τρηχέως. ἐπεῖτε γὰρ κατειλή-
 θησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν οἱ Φωκέες ἔχοντες μάντιν
 Τελλίην τὸν Ἡλείον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλῆς οὗτος σοφί-
 ζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυνώσας ἄνδρας ἑξακοσίους
 τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτοὺς τε τούτους καὶ
 τὰ ὅπλα αὐτῶν, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσσαλοῖσι,
 προεῖπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκανθίζοντα ἴδωνται,
 τοῦτον κτείνειν. τούτους ὦν αἷ τε φυλακαὶ τῶν Θεσ-
 σαλῶν πρῶται ἰδοῦσαι ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλο τι
 εἶναι τέρας, καὶ μετὰ τὰς φυλακὰς αὐτῇ ἢ στρατιῇ
 οὔτῳ ὥστε τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπί-
 δων Φωκέας, τῶν τὰς μὲν ἡμισέας ἐς Ἀβας ἀνέθεσαν,
 τὰς δὲ ἐς Δελφούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημά-
 των ἐκ ταύτης τῆς μάχης οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ
 περὶ τὸν τρίποδα συνεστέωτες ἔμπροσθε τοῦ νηοῦ τοῦ

ἐν Δελφοῖσι, καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι ἐν Ἀβησι ἀνακέαται.
 ταῦτα μὲν νυν τὸν πεζὸν ἐργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν 28
 οἱ Φωκέες πολιορκέοντας ἑωντούς· ἐσβαλοῦσαν δὲ ἐς
 τὴν χώραν τὴν ἵππου αὐτῶν ἐλυμήναντο ἀνηκέστως.
 ἐν γὰρ τῇ ἐσβολῇ ἣ ἐστὶ κατὰ Τάμπολιν, ἐν ταύτῃ
 τάφρον μεγάλην ὀρύξαντες ἀμφορέας κεινοὺς ἐς αὐτὴν
 κατέθηκαν, χοῦν δὲ ἐπιφορήσαντες καὶ ὁμοιώσαντες
 τῷ ἄλλῳ χώρῳ ἐδέκοντο τοὺς Θεσσαλοὺς ἐσβάλλοντας.
 οἱ δὲ ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας φερόμενοι ἐσ-
 έπεσον ἐς τοὺς ἀμφορέας. ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα
 διεφθάρησαν. τούτων δὴ σφι ἀμφοτέρων ἔχοντες ἐγ- 29
 κοτον οἱ Θεσσαλοὶ πέμψαντες κήρυκα ἡγόρευον τάδε·
 Ὡς Φωκέες, ἡδὴ τι μᾶλλον γνωσιμαχεῖτε μὴ εἶναι ὅμοιοι
 ἡμῖν. πρόσθε τε γὰρ ἐν τοῖσι Ἑλλήσι, ὅσον χρόνον
 ἐκεῖνα ἡμῖν ἤνδανε, πλέον αἰεὶ κοτε ὑμέων ἐφερόμεθα,
 νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσοῦτο δυνάμεθα ὥστε ἐπ’
 ἡμῖν ἐστὶ τῆς γῆς ἐστερῆσθαι καὶ πρὸς ἡνδραποδίσθαι
 ὑμέας· ἡμεῖς μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες οὐ μνησικακέομεν,
 ἀλλ’ ἡμῖν γενέσθω ἀντ’ αὐτῶν πεντήκοντα τάλαντα
 ἀργυρίου, καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ τὴν
 χώραν ἀποτρέψειν. ταῦτά σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσ- 30
 σαλοί. οἱ γὰρ Φωκέες μούνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων
 οὐκ ἐμήδιζον, κατ’ ἄλλο μὲν οὐδέν, ὥς ἐγὼ συμβαλ-
 λόμενος εὐρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τὸ Θεσσαλῶν. εἰ
 δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ἠὔξον, ὥς ἐμοὶ δοκέειν,
 ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκέες· οὐ ταῦτα ἐπαγγελλομένων
 Θεσσαλῶν οὔτε δώσειν ἔφασαν χρήματα παρέχειν τέ
 σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μηδίξειν, εἰ ἄλλως βουλοίατο·
 ἀλλ’ οὐκ ἔσσεσθαι ἐκόντες εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος.
 ἐπειδὴ δὲ ἀνηνείχθησαν οὔτοι οἱ λόγοι, οὔτω δὴ οἱ 31

Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι τοῖσι Φωκεῦσι ἐγένοντο ἡγε-
 μόνες τῷ βαρβάρῳ τῆς ὁδοῦ. ἐκ μὲν δὴ τῆς Τρηχι-
 νίης ἐς τὴν Δωρίδα ἐσέβαλον· τῆς γὰρ Δωρίδος χώρας
 ποδεῶν στεινὸς ταύτῃ κατατείνει, ὥς τριήκοντα στα-
 δίων μάλιστα κῆ εὖρος, κείμενος μεταξὺ τῆς τε Μη-
 λίδος καὶ Φωκίδος χώρας, ἥ περ ἦν τὸ παλαιὸν Δρυο-
 πῖς· ἡ δὲ χώρα αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων τῶν
 ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν, οὐκ
 ἐσίναντο ἐσβαλόντες οἱ βάρβαροι· ἐμῆδιζόν τε γὰρ
 32 καὶ οὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι. ὥς δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος
 ἐς τὴν Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτοὺς μὲν τοὺς Φωκέας
 οὐκ αἰρέουσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα
 τοῦ Παρνησσοῦ ἀνέβησαν (ἐστὶ δὲ καὶ ἐπιτηδὴ δέξα-
 σθαι ὅμιλον τοῦ Παρνησσοῦ ἢ κορυφή, κατὰ Νέωνα
 πόλιν κειμένη ἐπ' ἐωντῆς, Τιθορέα οὖνομα αὐτῇ, ἐς
 τὴν δὴ ἀνηνεΐκαντο καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν)· οἱ δὲ πλεῦνες
 αὐτῶν ἐς τοὺς Ὀξόλας Λοκροὺς ἐξεκομίσαντο, ἐς Ἄμ-
 φισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισαίου πεδίου οἰκη-
 μένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώραν πᾶσαν ἐπέδραμον
 τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον τὸν στρατόν·
 33 ἐς τὰς πόλεις ἐνιέντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱρά. πορευόμενοι
 γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισὸν ποταμὸν ἐδήϊον πάντα,
 καὶ κατὰ μὲν ἔκανσαν Δρυμὸν πόλιν, κατὰ δὲ Χαρά-
 δραν καὶ Ἐρωχον καὶ Τεθρώνιον καὶ Ἀμφίκαιαν καὶ
 Νέωνα καὶ Πεδιέας καὶ Τριτέας καὶ Ἐλάτειαν καὶ
 Ἰάμπολιν καὶ Παραποταμίους καὶ Ἄβας, ἐνθα ἦν ἱρὸν
 Ἀπόλλωνος πλούσιον, θησαυροῖσί τε καὶ ἀναθήμασι
 πολλοῖσι κατεσκευασμένον· ἦν δὲ καὶ τότε καὶ νῦν
 ἐστὶ χρηστήριον αὐτόθι· καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν σπλήσαντες

ἐνέπρησαν. καὶ τινες διώκοντες εἶλον τῶν Φωκέων
 πρὸς τοῖσι ὄρεσι, καὶ γυναικάς τινες διέφθειραν μισγό-
 μενοι ὑπὸ πλήθους. Παραποταμίους δὲ παραμειβόμενοι 34
 οἱ βάρβαροι ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας. ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη
 διακρινομένη ἡ στρατιὴ αὐτῶν ἐσχίζετο. τὸ μὲν πλεῖ-
 στον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ
 πορευόμενον ἐπ' Ἀθήνας ἐσέβαλε ἐς Βοιωτούς, ἐς γῆν
 τῇι Ὀρχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ἐμήδιζε,
 τὰς δὲ πόλεις αὐτῶν ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι
 ἔσωζον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀποπεμφθέντες. ἔσωζον δὲ
 τῇδε, δῆλον βουλόμενοι ποιεῖν Ξέρξῃ ὅτι τὰ Μήδων
 Βοιωτοὶ φρονέοιεν. οὗτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτη
 ἐτράποντο, ἄλλοι δὲ αὐτῶν ἡγεμόνας ἔχοντες ὁρμέατο 35
 ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν
 ἀπέργοντες. ὅσα δὲ καὶ οὗτοι ἐπέσχον τῆς Φωκίδος,
 πάντα ἐσυναμώρεον· καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων τὴν πόλιν
 ἐνέπρησαν καὶ Δαυλίων καὶ Αἰολιδέων. ἐπορεύοντο
 δὲ ταύτῃ ἀποσχισθέντες τῆς ἄλλης στρατιῆς τῶνδε
 εἵνεκα, ὅπως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι βα-
 σιλεῖ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἡπί-
 στατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης, ὥς
 ἐγὼ πυνθάνομαι, ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἔλιπε,
 πολλῶν αἰεὶ λερόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ
 Ἀλυάττεω ἀναθήματα. οἱ δὲ Δελφοὶ πυνθανόμενοι 36
 ταῦτα ἐς πᾶσαν ἀσροδίην ἀπύκατο, ἐν δαίματι δὲ με-
 γάλῳ κατεστεῶτες ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημά-
 των, εἴτε σφέα κατὰ γῆς κατορύξωσι εἴτε ἐκκομίσωσι
 ἐς ἄλλην χώραν. ὁ δὲ θεὸς σφεας οὐκ ἔα κινεῖν, φάς
 αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἐωυτοῦ προκατῆσθαι. Δελφοὶ
 δὲ ταῦτα ἀκούσαντες σφέων αὐτῶν πέρι ἐφρόντιζον.

τέκνα μὲν νυν καὶ γυναῖκας, πέρην ἐς τὴν Ἀχαιίην
 διέπεμψαν, αὐτῶν δὲ οἱ μὲν πλείστοι ἀνέβησαν ἐς τοῦ
 Παρνησσοῦ τὰς κορυφὰς καὶ ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον
 ἀνηρείκαντο, οἱ δὲ ἐς Ἀμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξ-
 ἦλθον. πάντες δὲ ὧν οἱ Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν,
 37 πλὴν ἐξήκοντα ἀνδρῶν καὶ τοῦ προφήτεω. ἐπεὶ δὲ
 ἀγχοῦ τε ἦσαν οἱ βάρβαροι ἐπιόντες καὶ ἀπώρων τὸ
 ἱρόν, ἐν τούτῳ ὁ προφήτης, τῷ οὐνομα ἦν Ἀκήρατος,
 ὁρᾷ πρὸ τοῦ νηοῦ ὄπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τοῦ
 μεγάρου ἐξενηνευγμένα ἱρά, τῶν οὐκ ὅσιον ἦν ἄπτε-
 σθαι ἀνθρώπων οὐδενί. ὁ μὲν δὴ ἦιε Δελφῶν τοῖσι
 παρευῶσι σημανέων τὸ τέρας· οἱ δὲ βάρβαροι ἐπειδὴ
 ἐγίνοντο ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱρόν τῆς Προνηΐης Ἀθη-
 ναίης, ἐπιγίνεται σφι τέρεα ἔτι μέζονα τοῦ πρὶν γενο-
 μένου τέρεος. θῶμα μὲν γὰρ καὶ τοῦτο κάρτα ἐστί,
 ὄπλα ἀρήια αὐτόματα φανῆναι ἔξω προκείμενα τοῦ
 νηοῦ· τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τούτῳ δεύτερα ἐπιγενόμενα καὶ
 διὰ πάντων φασμάτων ἄξια θαυμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ
 γὰρ δὴ ἦσαν ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρόν τῆς
 Προνηΐης Ἀθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ οὐρανοῦ
 κεραννοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησσοῦ
 ἀπορραγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῷ πατάγῳ
 ἐς αὐτοὺς καὶ κατέλαβον συκνοὺς σφεων, ἐκ δὲ τοῦ
 ἱροῦ τῆς Προνηΐης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο.
 38 συμμιγέντων δὲ τούτων πάντων φόβος τοῖσι βαρβά-
 ροῖσι ἐνεπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οἱ Δελφοὶ φεύγοντάς
 σφεας, ἐπικαταβάντες ἀπέκτειναν πληθὸς τι αὐτῶν. οἱ
 δὲ περιεόντες ἰθὺ Βοιωτῶν ἔφευγον. ἔλεγον δὲ οἱ
 ἀπονουστήσαντες οὗτοι τῶν βαρβάρων, ὥς ἐγὼ πυρρῶ-
 νομαι, ὥς πρὸς τούτοις καὶ ἄλλα ὥρων θεῖα· δύο γὰρ

ὀπλίτας μέζοντας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν [ἔχοντας] ἔπεσθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας. τούτους δὲ 39 τοὺς δύο Δελφοὶ λέγουσι εἶναι ἐπιχωρίους ἥρωας, Φυλάκον τε καὶ Αὐτόνοον, τῶν τὰ τεμένεά ἐστι περὶ τὸ ἱρόν, Φυλάκου μὲν παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατ' ὑπερθε τοῦ ἱεροῦ τῆς Προνηΐης, Αὐτονόου δὲ πέλας τῆς Κασταλίας ὑπὸ τῇ Ταμπεΐῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τοῦ Παρνησσοῦ λίθοι ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἦσαν σόοι, ἐν ᾧ τεμένει τῆς Προνηΐης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν διὰ τῶν βαρβάρων φερόμενοι. τούτων μὲν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

Ὁ ΔΕ Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτε- 40 μισίου Ἀθηναίων δεηθέντων ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νέας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προσεδεήθησαν αὐτῶν σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς, πρὸς δὲ καὶ βουλευσῶνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔσται. ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι ὥς ἐψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὐρήσειν Πελοποννησίους πανδημεὶ ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τῶν μὲν εὖρον οὐδὲν ἔόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας, τὴν Πελοπόννησον περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τὰ ἄλλα δὲ ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι οὕτω δὴ προσεδεήθησάν σφρων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν 41 Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωυτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν κήρυγμα ἐποίησαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται σῶζειν τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν

πλείστοι ἐς Τροίηνα ἀπέστειλαν, οἱ δὲ ἐς Αἴγιναν, οἱ δὲ ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευσάν δὲ ταῦτα ὑπεκθέσθαι τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι ὑπηρετέειν καὶ δὴ καὶ τοῦδε εἵνεκα οὐκ ἦμιστα· λέγουσι Ἀθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱερῷ· λέγουσὶ τε ταῦτα καὶ δὴ καὶ ὥς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέουσι προτιθέντες· τὰ δ' ἐπιμήνια μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθε αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμουμένη τότε ἦν ἄψαυστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱερείης μᾶλλον τι οἱ Ἀθηναῖοι καὶ προθυμότερον ἐξέλιπον τὴν πόλιν ὥς καὶ τῆς θεοῦ ἀπολελοιπυίης τὴν ἀκρόπολιν. ὥς δέ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλεον ἐς τὸ στρατόπεδον.

42 ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Ἀρτεμισίου ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροίηνος· ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροίηνίων λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐνανυμάχεον καὶ ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύαρχος μὲν νυν ἐπὴν ὧντος ὅς περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης Εὐρυκλείδew ἀνὴρ Σπαρτιήτης, οὐ μέντοι γένεός γε τοῦ βασιληίου ἑών. νέας δὲ πολλῷ πλείστας τε καὶ

43 ἄριστα πλεούσας παρείχοντο Ἀθηναῖοι. ἐστρατεύοντο δὲ οἷδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσου Λακεδαιμόνιοι ἑκαίδεκα νέας παρεχόμενοι, Κορίνθιοι δὲ τῶντὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Σικυῶνιοι δὲ πεντεκαίδεκα παρείχοντο νέας, Ἐπιδάυριοι δὲ δέκα, Τροίηνιοι δὲ πέντε, Ἐρμιονέες δὲ τρεῖς, ἐόντες οὗτοι πλὴν Ἐρμιονέων Δωρικόν τε καὶ Μακεδνὸν ἔθνος, ἐξ Ἐρινεοῦ τε καὶ Πίνδου καὶ τῆς Δρυοπίδος ὕστατα ὀρηθέντες. οἱ δὲ Ἐρμιονέες εἰσὶ Δρύοπες, ὑπὸ Ἡρακλέος

τε καὶ Μηλίων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος καλεομένης χώρας
 ἔξαναστάντες. οὗτοι μὲν νῦν Πελοποννησίων ἐστρα- 44
 τεύοντο, οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἡπείρου, Ἀθηναῖοι μὲν πρὸς
 πάντας τοὺς ἄλλους παρεχόμενοι νέας ὀργδῶκοντα καὶ
 ἑκατόν, μοῦνοι· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνενανμάχησαν
 Πλαταιέες Ἀθηναίοισι διὰ τοιόνδε τι προῆγμα· ἀπαλ-
 λασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, ὥς
 ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς
 τὴν περαιῖν τῆς Βοιωτίας χώρας πρὸς ἐκκομιδὴν ἐτρά-
 ποντο τῶν οἰκετέων. οὗτοι μὲν νῦν τούτους σώζοντες
 ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων
 τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην ἦσαν Πελασγοί, ὀνομα-
 ζόμενοι Κραναοί, ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλέος ἐκλήθησαν
 Κεκροπίδαι, ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθέος τὴν ἀρχὴν Ἀθη-
 ναῖοι μετωνομάσθησαν, Ἴωνος δὲ τοῦ Ξούθου στρα-
 τάρχεω γενομένου Ἀθηναίοισι ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου
 Ἴωνες. Μεγαρέες δὲ τῶντὸ πλήρωμα παρείχοντο καὶ 45
 ἐπ' Ἀρτεμισίῳ, Ἀμπρακιῶται δὲ ἐπὶ νέας ἔχοντες
 ἐπεβοήθησαν, Λευκάδιοι δὲ τρεῖς, ἔθνος ἑόντες οὗτοι
 Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου. νησιωτέων δὲ Αἰγινῆται τριή- 46
 κοντα παρείχοντο. ἦσαν μὲν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρω-
 μέναι νέες, ἀλλὰ τῆσι μὲν τὴν ἑωυτῶν ἐφύλασσον,
 τριήκοντα δὲ τῆσι ἄριστα πλεούσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐναν-
 μάχησαν. Αἰγινῆται δὲ εἰσι Δωριέες ἀπὸ Ἐπιδαύρου·
 τῇ δὲ νήσῳ πρότερον οὐνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ
 Αἰγινῆτας Χαλκιδέες τὰς ἐπ' Ἀρτεμισίῳ εἰκοσι παρεχό-
 μενοι καὶ Ἐρετριέες τὰς ἐπτά· οὗτοι δὲ Ἴωνές εἰσι.
 μετὰ δὲ Κήιοι τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι, ἔθνος ἐὼν Ἴωνι-
 κὸν ἀπὸ Ἀθηνέων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσερας,
 ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τοὺς Μήδους ὑπὸ τῶν πολιητέων,

- κατὰ περ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλογήσαντες δὲ τῶν ἐν-
τολέων ἀπίκτο ἐς τοὺς Ἑλληνας Δημοκρίτου σπεύ-
σαντος, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου καὶ τότε τριηρα-
χέοντος· Νάξιοι δὲ εἰσι Ἴωνες ἀπὸ Ἀθηνέων [γεγονότες].
Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νέας τὰς περ ἐπ'
Ἀρτεμισίῳ, Κύνιοι δὲ μίαν καὶ πεντηκόντερον, ἔοντες
συναμφοτέροι οὗτοι Δρύοπες. καὶ Σερίφιοί τε καὶ
Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο· οὗτοι γὰρ οὐκ ἔδο-
σαν μοῦνοι νησιωτέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ.
47 οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ
Ἀχέροντος ποταμοῦ ἐστρατεύοντο· Θεσπρωτοὶ γὰρ εἰσι
δομυρέοντες Ἀμπρακιώτῃσι καὶ Λευκαδιοῖσι, οἱ ἔξ ἐσχά-
των χωρέων ἐστρατεύοντο. τῶν δὲ ἐκτὸς τούτων οἰκη-
μένων Κροτωνιῆται μοῦνοι ἦσαν οἱ ἐβοήθησαν τῇ
Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ μιῇ νηί, τῆς ἦρχε ἀνὴρ τρις
πυθιονίκης Φάϋλλος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί.
48 οἱ μὲν νυν ἄλλοι τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο,
Μήλιοι δὲ καὶ Σίφνιοι καὶ Σερίφιοι πεντηκοντέρους.
Μήλιοι μὲν, γένος ἔοντες ἀπὸ Λακεδαιμόνος, δύο παρ-
εἶχοντο, Σίφνιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἴωνες ἔοντες ἀπ'
Ἀθηνέων, μίαν ἑκάτεροι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς
τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσιαι καὶ
ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.
49 Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ
ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολιῶν, ἐβουλεύοντο, προθέντος
Εὐρυβιάδεω γνώμην ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλούμενον,
ὅκου δοκέει ἐπιτηδεύτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι
τῶν αὐτοὶ χωρέων ἐγκρατέες εἰσί· ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀπείτο
ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. αἱ γνῶμαι δὲ
τῶν λεγόντων αἱ πλείεσται συνεξέπιπτον πρὸς τὸν

Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου, ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τὸνδε, ὥς εἰ νικηθῶσι τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίῃ οὐδεμία ἐπιφανήσεται, πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ ἐξ τούτων ἐξοίδονται. ταῦτα τῶν ἀπὸ 50 Πελοποννήσου στρατηγῶν ἐπιλεγομένων ἐληλύθεε ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἀγγέλλων ἥκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ἀττικὴν καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραποῦμενος στρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν αὐτῶν ἐκλελοιπότες ἐς Πελοπόννησον καὶ τὴν Πλαταιέων ὠσαύτως, ἦκε τε ἐς τὰς Ἀθήνας καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδήλιον. ἐνέπρησε δὲ Θεσπειάν τε καὶ Πλάταιαν πυθόμενος Θηβαίων ὅτι οὐκ ἐμήδιζον. ἀπὸ 51 δὲ τῆς διαβάσιος τοῦ Ἑλλησπόντου, ἐνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτοῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἐτέροισι μῆσι ἐγένοντο ἐν τῇ Ἀττικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Ἀθηναίοισι. καὶ αἰρέουσι ἔρημον τὸ ἄστυ καὶ τινὰς ὀλίγους εὐρίσκουσι τῶν Ἀθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τοῦ ἱεροῦ καὶ πένητας ἀνθρώπους, οἱ φραζάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρησί τε καὶ ξύλοισι ἡμύνοντο τοὺς ἐπιόντας, ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενείης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα, πρὸς δὲ αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήιον τὸ ἢ Πυθίῃ σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήιον καὶ οὐ τὰς νέας. οἱ δὲ 52 Πέρσαι ἰζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήιον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅπως στυππεῖον περὶ τοὺς ὀϊστοὺς περιθέντες ἄψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα

Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι ὅμως ἡμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον κακοῦ ἀπιγμένοι καὶ τοῦ φράγματος προδεδωκότος. οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδῶν προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο, ἀμυνόμενοι δὲ ἄλλα τε ἀντεμηχανῶντο καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρβάρων πρὸς τὰς πύλας ὁλοιτρόχους ἀπίεσαν, ὥστε Ξέρξην ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι οὐ
53 δυνάμενόν σφεας ἐλεῖν. χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δὴ τις ἔξοδος τοῖσι βαρβάροισι· ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἡπείρῳ γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθε ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὅπισθε δὲ τῶν πυλέων καὶ τῆς ἀνόδου, τῇ δὴ οὔτε τις ἐφύλασσε οὔτ' ἂν ἤλπισε μὴ κοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίῃ ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρου, καὶ [τοι] περ ἀποκρήμνου ἐόντος τοῦ χώρου. ὥς δὲ εἶδον αὐτοὺς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι [ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν], οἱ μὲν ἐρρίπτεον ἑωυτοὺς κατὰ τοῦ τείχεος κάτω καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες τοὺς ἰκέτας ἐφόνευσαν· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες
54 ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν. σχῶν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης ἀπέπεμψε ἐς Σοῦσα ἄγγελον ἱππέα Ἀρταβάνῳ ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τοῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τοὺς φυγάδας, ἑωυτῷ δὲ ἐπομένους, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν, εἴτε δὴ ὦν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίου ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθῦμόν οἱ ἐγένετο

ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα. τοῦ δὲ εἵνεκεν τούτων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλει ταύτῃ Ἐρε- 55 χθεός τοῦ γηγενέος λεγομένου εἶναι νηός, ἐν τῷ ἐλαίῃ τε καὶ θαλάσσῃ ἐνι, τὰ λόγος παρὰ Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρας μαρτύρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος Ἀθηναίων οἱ θύειν ὑπὸ βασιλέος κελενόμενοι ὥς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρόν, ὧρων βλαστὸν ἐκ τοῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμῆκότα. οὗτοι μὲν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξαγγέλθη 56 ὥς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηνέων ἀκρόπολιν, ἐς τοσοῦτον θόρυβον ἀπίκοντο ὥστε ἔνιοι τῶν στρατηγῶν οὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νέας ἐσέπιπτον καὶ ἰστία αἰείροντο ὥς ἀποθνεύμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτῶν ἐκυρώθη πρὸ τοῦ Ἰσθμοῦ ναυμαχεῖν. νύξ τε ἐγίνετο καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τοῦ συνεδρίου ἐσέβαινον ἐς τὰς νέας. ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλέα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νέα εἶρετο 57 Μνησίφιλος ἀνὴρ Ἀθηναῖος ὃ τι σφι εἶη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ ὥς εἶη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχεῖν, εἶπε· Οὗτοι ἄρα, ἦν ἀπαείρωσι τὰς νέας ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἐτι πατρίδος ναυμαχήσεις· κατὰ γὰρ πόλις ἕκαστοι τρέφονται, καὶ οὔτε σφέας Εὐρυβιάδης κατέχειν δυνήσεται οὔτε τις ἀνθρώπων ἄλλος ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεταί τε ἡ Ἑλλὰς ἀβουλίῃσι. ἀλλ'

εἴ τις ἔστι μηχανή, ἰθὺ καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβου-
 λευμένα, ἣν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδην μετα-
 58 βουλευσασθαι ὥστε αὐτοῦ μένειν. ἀρῖτα τε τῷ Θεμιστο-
 κλέϊ ἤρρεσε ἡ ὑποθήκη καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος
 ἦε ἐπὶ τὴν νέαν τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενός δὲ ἔφη
 ἐθέλειν οἱ κοινόν τι προῆγμα συμμῖξαι. ὁ δ' αὐτὸν ἐς
 τὴν νέαν ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν, εἴ τι θέλει. ἐνθαῦτα
 ὁ Θεμιστοκλῆς παριζόμενός οἱ καταλέγει ἐκείνᾳ τε
 πάντα τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἐωυτοῦ ποιεύμενος, καὶ
 ἄλλα πολλὰ προστιθείς, ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηλίζων ἕκ τε
 τῆς νεὸς ἐκβῆναι σὺλλέξαι τε τοὺς στρατηγούς ἐς τὸ
 59 συνέδριον. ὥς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυ-
 βιάδην προθεῖναι τὸν λόγον τῶν εἵνεκα συνήγαγε τοὺς
 στρατηγούς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλῆς ἐν τοῖσι λόγοισι
 οἷα ἀρῖτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ ὁ Κορινθίων
 στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε· ὦ Θεμιστόκλεες,
 ἐν τοῖσι ἀγῶσι οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται. ὁ δὲ
 ἀπολυόμενος ἔφη· Οἱ δέ γε ἐγκαταλειπόμενοι οὐ στε-
 60 φανοῦνται. τότε μὲν ἡπίως [πρὸς] τὸν Κορίνθιον ἀμεί-
 ψατο, πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδην ἔλεγε ἐκείνων μὲν ἔτι
 οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὥς ἐπεὰν ἀπαείρωσι
 ἀπὸ Σαλαμῖνος διαδρῆσονται· παρεόντων γὰρ τῶν συμ-
 μάχων οὐκ ἔφερέ οἱ κόσμον οὐδένα κατηγορεῖν· ὁ δὲ
 α ἄλλου λόγου εἶχετο, λέγων τάδε· Ἐν σοὶ νῦν ἐστὶ
 σῶσαι τὴν Ἑλλάδα, ἣν ἐμοὶ πείθῃ ναυμαχίην αὐτοῦ
 μένων ποιέεσθαι μηδὲ πειθόμενος τούτων τοῖσι λόγοισι
 ἀναξεύξης πρὸς τὸν Ἰσθμὸν τὰς νέας. ἀντίθες γὰρ
 ἐκάτερον ἀκούσας. πρὸς μὲν τῷ Ἰσθμῷ συμβάλλων
 ἐν πελάγεϊ ἀναπεπταμένῳ ναυμαχήσεις, ἐς τὸ ἥκιστα
 ἡμῖν σύμφορόν ἐστι νέας ἔχουσι βαρυτέρας καὶ ἀριθμὸν

ἐλάσσονας· τοῦτο δὲ ἀπολείεις Σαλαμῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἶγιναν, ἣν περ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ τῷ ναυτικῷ αὐτῶν ἔψεται καὶ ὁ πεζὸς στρατός, καὶ οὕτω σφέας αὐτοὺς ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύσεις τε ἀπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. ἦν δὲ τὰ ἐγὼ λέγω β ποιήσης, τοσάδε ἐν αὐτοῖσι χρηστὰ εὐρήσεις· πρῶτα μὲν ἐν στεινῷ συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολ-
 λάς, ἦν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαίνη, πολλὸν κρατήσομεν· τὸ γὰρ ἐν στεινῷ ναυμαχέειν πρὸς ἡμέων ἐστί, ἐν εὐρυχωρίῃ δὲ πρὸς ἐκείνων. αὗτις δὲ Σαλαμῖς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπεκκέεται τέκνα τε καὶ γυ-
 ναῖκες. καὶ μὲν καὶ τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχεσθε μάλιστα· ὁμοίως αὐτοῦ τε μένων προναυ-
 μαχήσεις Πελοποννήσου καὶ πρὸς τῷ Ἰσθμῷ, οὐδέ σφέας, εἴ περ εὖ φρονέεις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόν-
 νησον. ἦν δέ γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται καὶ νικί- γ
 σωμεν τῇσι νηυσί, οὔτε ὑμῖν ἐς τὸν Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι οὔτε προβήσονται ἐκαστέρῳ τῆς Ἀττικῆς, ἀπίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε κερδανέομεν περιεοῦσι καὶ Αἰγίνῃ καὶ Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκότα μὲν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι ὥς τὸ ἐπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ δὲ οἰκότα βουλευομένοισι οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς προσχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπείας γνώμας. ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέος αὗτις ὁ Κορίν- 61
 θιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων τῷ μὴ ἔστι πατρὶς καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἔων ἐπιψηφίζειν ἀπόλ-
 ᾶνδρὶ· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλέα παρεχόμενον οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δὲ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο Ἀθηναί. τότε δὴ ὁ

- Θεμιστοκλέης κεινόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε, ἕωντοῖσί τε ἐδήλου λόγῳ ὥς εἶη καὶ πόλις καὶ γῇ μέζων ἢ περ ἐκείνοισι, ἔστ' ἂν διηκόσiai νέες σφι ἔωσι πεπληρωμένοι· οὐδαμὸς γὰρ Ἑλλήνων
- 62 αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι. σημαίνων' δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδην, λέγων μᾶλλον ἐπεστραμμένα· Σὺ εἰ μενέεις αὐτοῦ καὶ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνατρέψεις τὴν Ἑλλάδα· τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν τοῦ πολέμου φέρουσι αἱ νέες. ἀλλ' ἐμοὶ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσης, ἡμεῖς μὲν ὥς ἔχομεν ἀναλαβόντες τοὺς οἰκέτας κομιεύμεθα ἐς Σῆριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἣ περ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιοῦ ἐτι, καὶ τὰ λόγια λέγει ὕπ' ἡμέων αὐτὴν δεῖν κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε μουνωθέντες μεμνήσεσθε τῶν
- 63 ἐμῶν λόγων. ταῦτα δὲ Θεμιστοκλέος λέγοντος ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης· δοκέειν δέ μοι, ἀρρωδήσας μάλιστα τοὺς Ἀθηναίους [ἀνεδιδάσκετο], μὴ σφεας ἀπολίπωσι, ἣν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀνάγῃ τὰς νέας· ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων οὐκέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὲ αἰρέεται τὴν γνώμην, αὐτοῦ μένοντας
- 64 διανναυμαχέειν. οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα ἔπεσι ἀκροβολισάμενοι, ἐπεῖτε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχῆσונτες. ἡμέρη τε ἐγίνετο καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἐν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὖξασθαι τοῖσι θεοῖσι καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὥς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίηεν ταῦτα· εὖξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἰαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο, ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νέα ἀπέστελλον ἐς Αἴγιναν.

Ἐφη δὲ Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἀνὴρ Ἀθηναῖος, 65
φυγὰς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον
τὸν χρόνον, ἐπεῖτε ἐκείρετο ἡ Ἀττικὴ χώρα ὑπὸ τοῦ
πεζοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω, ἐοῦσα ἔρημος Ἀθηναίων,
τυχεῖν τότε ἔων ἅμα Δημαρῆτῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν
τῷ Θριασίῳ πεδίῳ, ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν χωρέοντα ἀπ’
Ἐλευσίνος ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κη τρισμυρίων, ἀπο-
θωμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτὸν ὅτεών κοτε εἴη ἀν-
θρώπων, καὶ πρόκατε φωνῆς ἀκούειν, καὶ οἱ φαίνεσθαι
τὴν φωνὴν εἶναι τὸν μυστικὸν ἱακχον. εἶναι δ’ ἀδαή-
μονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν Ἐλευσίνι γινομένων τὸν Δη-
μάρητον, εἰρέσθαι τε αὐτὸν ὃ τι τὸ φθεγγόμενον εἴη
τοῦτο. αὐτὸς δὲ εἰπεῖν· Δημάρητε, οὐκ ἔστι ὅπως οὐ
μέγα τι σίνος ἔσται τῇ βασιλέος στρατιῇ. τάδε γὰρ
ἀρίδηλα, ἐρήμου ἐούσης τῆς Ἀττικῆς, ὅτι θεῖον τὸ
φθεγγόμενον, ἀπ’ Ἐλευσίνος ἰὸν ἐς τιμωρίην Ἀθη-
ναίοισι τε καὶ τοῖσι συμμάχοισι. καὶ ἦν μὲν γε κατα-
σκήπη ἐς τὴν Πελοπόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε βασιλεῖ
καὶ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν τῇ ἡπείρῳ ἔσται, ἦν δὲ ἐπὶ τὰς
νέας τράπηται τὰς ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν
κινδυνεύσει βασιλεὺς ἀποβαλεῖν. τὴν δὲ ὁρτὴν ταύτην
ἄγουσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάντα ἔτεα τῇ Μητρὶ καὶ τῇ
Κούρῃ, καὶ αὐτῶν τε ὁ βουλούμενος καὶ τῶν ἄλλων
Ἑλλήνων μυεῖται· καὶ τὴν φωνὴν τῆς ἀκούεις ἐν ταύτῃ
τῇ ὁρτῇ ἱακχάζουσι. πρὸς ταῦτα εἰπεῖν Δημάρητον·
Σίγα τε καὶ μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον τοῦτον εἶπης. ἦν
γὰρ τοι ἐς βασιλεία ἀνενειχθῇ τὰ ἔπεα ταῦτα, ἀπο-
βαλέεις τὴν κεφαλὴν, καὶ σε οὔτε ἐγὼ θυνήσομαι ῥύσα-
σθαι οὔτ’ ἄλλος ἀνθρώπων οὐδὲ εἷς. ἀλλ’ ἐχ’ ἥσυχος,
περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελήσει. τὸν μὲν δὴ

ταῦτα παραινέειν, ἐκ δὲ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος καὶ μεταρσιωθὲν φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὴ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι. ταῦτα μὲν Δίκαιος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

- 86 Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξεω ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ ἐκ Τρηχῖνος θεησάμενοι τὸ τρωμα τὸ Λακωνικὸν διέβησαν ἐς τὴν Ἰστιαίην, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς ἔπλεον δι' Εὐρύπου, καὶ ἐν ἐτέρησι τρισὶ ἡμέρησι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ. ὥς μὲν ἐμοὶ δοκεῖν, οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμὸν ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας κατὰ τε ἡπειρον καὶ τῇσι νηυσὶ [ἀπικόμενοι], ἢ ἐπὶ τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀντιθήσω γὰρ τοῖσι τε ὑπὸ τοῦ χειμῶνος αὐτῶν ἀπολομένοισι καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι καὶ τῇσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίῃσι τοῦσδε τοὺς τότε οὐκω ἐπομένους βασιλεῖ, Μηλιάς καὶ Δωριέας καὶ Λοκροὺς καὶ Βοιωτοὺς πανστρατιῇ ἐπομένους πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων, καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρούς καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας, πλὴν τῶν πέντε πολίων τῶν ἐπεμνήσθην πρότερον τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προέβαινε ἐσωτέρῳ τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης,
- 67 τοσοῦτῳ πλέω ἔθνεά οἱ εἶπετο. ἐπεὶ ὧν ἀπίκατο ἐς τὰς Ἀθήνας πάντες οὗτοι πλὴν Παρίων (Πάριοι δὲ ὑπολειφθέντες ἐν Κύνῳ ἐκαραδόκεον τὸν πόλεμον κῆ ἀποβήσεται), οἱ δὲ λοιποὶ ὥς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νέας, ἐθέλων σφι συμμῖξαι τε καὶ πνθίσθαι τῶν ἐπιπλεόντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προΐζετο, παρῆσαν

μετάπεμπτοι οἱ τῶν ἔθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νεῶν, καὶ ἵζοντο ὥς σφι βασιλεὺς ἐκάστω τιμὴν ἐδεδώκεε, πρῶτος μὲν ὁ Σιδώνιος [βασιλεὺς], μετὰ δὲ ὁ Τύριος, ἐπὶ δὲ ὅλλοι. ὥς δὲ κόσμῳ ἐπέξῃς ἵζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον εἰρώτα ἀποπειρώμενος ἐκάστου εἰ ναυμαχίην ποιέοιτο. ἐπεὶ 68 δὲ περιῶν εἰρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Σιδωνίου, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τῶντὸ γνῶμην ἐξεφέρουτὸ, κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι, Ἀρτεμισίη δὲ τὰδε ἔφη· Εἰπεῖν μοι πρὸς βασιλέα, Μαρδόνιε, ὥς α ἔγὼ τὰδε λέγω, οὔτε κακίστη γενομένη ἐν τῇσι ναυμαχίησι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ οὔτε ἐλάχιστα ἀποδεξαμένη. δέσποτα, τὴν δὲ ἐοῦσαν γνῶμην με δίκαιόν ἐστιν ἀποδείκνυσθαι, τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρήγματα τὰ σά. καὶ τοι τὰδε λέγω, φείδω τῶν νεῶν μὴδὲ ναυμαχίην ποιέο· οἱ γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσσονες τοσοῦτό εἰσι κατὰ θάλασσαν ὅσον ἄνδρες γυναικῶν. τί δὲ πάντως δεῖ σε ναυμαχίησι ἀνακινδυνεύειν; οὐκ ἔχεις μὲν τὰς Ἀθήνας, τῶν περ εἵνεκα ὁρμήθης στρατεύεσθαι, ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην Ἑλλάδα; ἐμποδῶν δέ τοι ἴσταται οὐδεὶς· οἱ δέ τοι ἀντέστησαν, ἀπήλλαξαν οὕτω ὥς κείνους ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω β ἀποβήσεσθαι τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγματα, τοῦτο φράσω· ἦν μὲν μὴ ἐπειχθῆς ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νέας αὐτοῦ ἔχῃς πρὸς γῇ μένων ἢ καὶ προβαίνων ἐς τὴν Πελοπόννησον, εὐπετέως τοι, δέσποτα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλήλυθας. οὐ γὰρ οἰοί τε πολλὸν χρόνον εἰσί τοι ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλὰ σφεας διασκεδᾷς, κατὰ πόλιν δὲ ἕκαστοι φεύξονται. οὔτε γὰρ σῖτος πάρα σφι ἐν τῇ νήσῳ ταύτῃ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι.

οὕτε αὐτοὺς οἰκός, ἦν σὺ ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον ἐλαύ-
 νης τὸν πεζὸν στρατόν, ἀτρεμεῖν τοὺς ἐκείθεν αὐτῶν
 ἦκοντας, οὐδέ σφι μελήσει πρὸ τῶν Ἀθηνέων ναυμα-
 γ χέειν. ἦν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῆς ναυμαχῆσαι, δειμαίνω μὴ
 ὁ ναυτικὸς στρατὸς κακωθεὶς τὸν πεζὸν προσδηλήσεται.
 πρὸς δέ, ὧ βασιλεῦ, καὶ τόδε ἐς θυμὸν βάλεν, ὥς
 τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώπων κακοὶ δοῦλοι φι-
 λέουσι γίνεσθαι, τοῖσι δὲ κακοῖσι χρηστοί. σοὶ δὲ
 εἰσὶν ἀρίστῳ ἀνδρῶν πάντων κακοὶ δοῦλοι εἰσί, οἳ ἐν
 συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, εἰσὶν Αἰγύπτιοί τε
 καὶ Κύπριοι καὶ Κίλικες καὶ Πάμφυλοι, τῶν ὄφελός
 69 ἐστὶ οὐδέν. ταῦτα λεγούσης πρὸς Μαργδόνιον, ὅσοι
 μὲν ἦσαν εὐνοοὶ τῇ Ἀρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο
 τοὺς λόγους ὥς κακόν τι πεισομένης πρὸς βασιλέος,
 ὅτι οὐκ ἔα ναυμαχίην ποιέεσθαι· οἱ δὲ ἀγαιόμενοί τε
 καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης διὰ
 πάντων τῶν συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ ἀνακρίσει ὥς
 ἀπολεομένης αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ἀνηνείχθησαν αἱ γνώμαι
 ἐς Ξέρξην, κάρτα τε ἦσθη τῇ γνώμῃ τῇ Ἀρτεμισίης,
 καὶ νομίζων ἔτι πρότερον σπουδαίην εἶναι τότε πολλῶ
 μᾶλλον αἶνεε. ὅμως δὲ τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε,
 τάδε καταδόξας, πρὸς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐθελokaκέειν
 ὥς οὐ παρεόντος αὐτοῦ, τότε δὲ αὐτὸς παρεσκευάστο
 θεήσασθαι ναυμαχέοντας.

70 Ἐπεὶ δὲ παρήγγελλον ἀναπλέειν, ἀνῆγον τὰς νέας
 ἐπὶ τὴν Σαλαμίνα, καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες
 κατ' ἡσυχίην. τότε μὲν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη
 ναυμαχίην ποιήσασθαι· νύξ γὰρ ἐπεγένετο· οἱ δὲ
 παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας
 εἶχε δέος τε καὶ ἀφρωδία, οὐκ ἦμιστα δὲ τοὺς ἀπὸ

Πελοποννήσον· ἀρρώδεον δέ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν, νικηθέντες τε ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἐσωτῶν ἀφύλακτον. τῶν δὲ βαρ- 71
 βάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο ὅπως κατ' ἡπειρον μὴ ἐσβάλοιεν οἱ βάρβαροι. ὥς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζοντο, καὶ σφι ἐπὴν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδριδέω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελφεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδόν, μετὰ τοῦτο ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, οἰκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος. ἅτε δὲ ἐουσέων μυριάδων πολλέων καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου ἦνετο τὸ ἔργον· καὶ γὰρ λίθοι καὶ πλίνθοι καὶ ξύλα καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεις ἐσεφορέοντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς οὔτε ἡμέρης. οἱ δὲ 72
 βοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδημεὶ οἷδε ἦσαν Ἑλλήνων, Λακεδαιμόνιοί τε καὶ Ἀρκάδες πάντες καὶ Ἡλεῖοι καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικυνῶνιοι καὶ Ἐπιδαύριοι καὶ Φλιάσιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Ἐρμιονέες. οὔτοι μὲν ἦσαν οἱ βοηθήσαντες καὶ ὑπεραρρωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παρ-
 οικώκεε ἥδη.

Οἰκείει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθνεα ἑπτὰ. τούτων 73
 δὲ τὰ μὲν δύο αὐτόχθονα ἔοντα κατὰ χώραν ἴδρυνται νῦν τῇ καὶ τὸ πάλαι οἶκεον, Ἀρκάδες τε καὶ Κυνούριοι·

ἐν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαιϊκὸν ἐκ μὲν Πελοποννήσου οὐκ ἐξεχώρησε, ἐκ μέντοι τῆς ἑωυτῶν, οἰκέει δὲ τὴν ἄλλοτριήν. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἐπὶ τέσσερα ἐπὶ ἡλυδὰ ἐστι, Δωριεῖς τε καὶ Αἰτωλοὶ καὶ Δρύορες καὶ Ἀἰνυτοί. Δωριέων μὲν πολλοὶ τε καὶ δόκιμοι πόλεις, Αἰτωλῶν δὲ Ἡλις μούνη, Δρυόρων δὲ Ἐρμιῶν τε καὶ Ἀσίνη ἢ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ, Αἰνυτῶν δὲ Παρωρεῖται πάντες. οἱ δὲ Κυνοῦριοι αὐτόχθονες ἔοντες δοκέουσι μῦθοι εἶναι Ἴωνες, ἐκδεδωρίενται δὲ ὑπὸ τε Ἀργείων ἀρχόμενοι καὶ τοῦ χρόνου, ἔοντες Ὀρνειται καὶ Περίοικοι. τούτων ὦν τῶν ἐπὶ ἔθνεων αἱ λοιπαὶ πόλεις, πάρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τοῦ μέσου κατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρως ἔξεστι εἰπεῖν, ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι ἐμῆδιζον.

- 74 Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ τοιοῦτω πόνῳ συνέστασαν, ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη (τὸν) δρόμον θέοντες καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι ἀρρώδεον, οὐκ οὔτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες ὥς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ. τέως μὲν δὴ αὐτῶν ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστάς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶμα ποιεύμενοι τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ ἐξεργάγη ἐς τὸ μέσον. σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτῶν, οἱ μὲν ὥς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὼν εἶη ἀποπλέειν καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸς χώρας δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι, Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Αἰγινῆται καὶ
- 75 Μεγαρέες αὐτοῦ μένοντας ἀμύνεσθαι. ἐνθαῦτα Θεμιστοκλῆς ὥς ἔσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου, ἐξελθὼν δὲ πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μήδων ἄνδρα πλοῖον,

ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεόν, τῷ οὖνομα μὲν ἦν Σί-
 κιννος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιστο-
 κλέος παίδων· τὸν δὴ ὕστερον τούτων τῶν προηγημάτων
 Θεμιστοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ
 Θεσπιέες· πολιήτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοίῳ
 ἀπικόμενος ἔλεγε πρὸς τοὺς στρατηγούς τῶν βαρβάρων
 τάδε· Ἐπεμψέ με στρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν
 ἄλλων Ἑλλήνων (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ βασιλέος
 καὶ βουλούμενος μᾶλλον τὰ ὑμέτερα κατ' ὑπερθε γίνε-
 σθαι ἢ τὰ τῶν Ἑλλήνων πράγματα) φράσσοντα ὅτι οἱ
 Ἕλληνες δρησμὸν βουλευόμενοι καταρροδηκότες, καὶ
 νῦν παρέχει κάλλιστον ὑμέας ἔργον ἀπάντων ἐξεργά-
 σασθαι, ἣν μὴ περιιῶντε διαδράντας αὐτούς. οὔτε
 γὰρ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέουσι οὔτ' ἔτι ἀντιστήσονται
 ὑμῖν, πρὸς ἑαυτούς τε σφέας ὕψεσθε ναυμαχέοντας
 τοὺς τὰ ὑμέτερα φρονέοντας καὶ τοὺς μὴ. ὁ μὲν
 ταῦτά σφι σημήνας ἐκποδῶν ἀπαλλάσσετο· τοῖσι δὲ 76
 ὡς πιστὰ ἐγίνετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν ἐς τὴν
 νησίδα τὴν [Ψυττάλειαν] μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κει-
 μένην καὶ τῆς ἡπείρου πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβί-
 βασαν· τοῦτο δέ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον
 μὲν τὸ ἀπ' ἐσπέρας κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλα-
 μῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνό-
 σουραν τεταγμένοι, κατεῖχόν τε μέχρι Μουνυχίης πάντα
 τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. τῶνδε εἵνεκα ἀνῆγον τὰς
 νέας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγεῖν ἔξῃ, ἀλλ' ἀπο-
 λαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτε-
 μισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττά-
 λειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε
 εἵνεκα, ὡς ἐπεὰν γίνηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα

ἔξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ πόρῳ [τῆς] ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος), ἵνα τοὺς μὲν περιποιέωσι, τοὺς δὲ διαφθείρῳσι. ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὥς μὴ πυνθανοῖατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὲ ταῦτα τῆς νυκτός οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες παραρτέοντο.

- 77 [Χρησιμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὥς οὐκ εἰσὶ ἀληθές, οὐ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας πειραῖσθαι καταβάλλειν, ἐς τοιάδε πράγματα ἐσβλέψας.

Ἄλλ' ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσάορου ἱερὸν ἀκτὴν νηυσὶ γεφυρώσωσι καὶ εἰναλίην Κυνόσουραν, ἐλπίδι μαινομένη λιπαρὰς πέρσαντες Ἀθήνας, δῖα Δίκη σβέσσει κρατερὸν Κόρον, Τῆβριος νῖόν, δεινὸν μαιμώνοντα, δοκεῦντ' ἀνὰ πάντα πιθέσθαι. Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίζεται, αἷματι δ' Ἄρης πόντον φοινίξει. τότε ἑλεύθερον Ἑλλάδος ἤμαρ εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ οὕτω ἐναργέως λέγοντι Βάκιδι ἀντιλογίης χρησμῶν περὶ οὔτε αὐτὸς λέγειν τολμέω οὔτε παρ' ἄλλων ἐνδέχομαι].

- 78 Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι στρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ἤδεσαν δὲ οὐκ ὅτι σφέας περιεκυκλοῦντο τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι, ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκειον κατὰ χώραν εἶναι.
- 79 συνεστηκότων δὲ τῶν στρατηγῶν ἐξ Αἰγίνης διέβη Ἀριστείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος μὲν, ἐξωστρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου, τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριστον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Ἀθήνῃσι καὶ δικαιοτάτον. οὗτος ὦν ἡρ στὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον ἐξεκαλέετο Θεμιστοκλέα, ἐόντα μὲν ἐωντῷ

οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιστα· ὑπὸ δὲ μεγάρθεος τῶν παρεόντων κακῶν λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκάλετο, θέλων αὐτῷ συμμῆξαι. προακηκόεε δὲ ὅτι σπένδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νέας πρὸς τὸν Ἰσθμόν. ὥς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιστοκλέης, ἔλεγε Ἀριστείδης τάδε· Ἡμέας στασιάζειν χρεόν ἐστι ἐν τε τῷ ἄλλῳ καιρῷ καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε περὶ τοῦ ὑκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ τὴν πατρίδα ἐργάσεται. λέγω δέ τοι ὅτι ἴσον ἐστὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα λέγειν περὶ ἀποπλόου τοῦ ἐνθεῦτεν Πελοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι λέγω γενόμενος ὅτι νῦν οὐδ' ἦν θέλωσι Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἰοί τε ἔσονται ἐκπλῶσαι· περιεχόμεθα γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ. ἀλλ' ἐσελθὼν σφι ταῦτα σήμενον. ὁ δ' ἀμείβετο 80 τοισίδε· Κάριτα τε χρηστὰ διακελεύεαι καὶ εὖ ἡγγειλας· τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος ἦκεις. ἴσθι γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μήδων. ἔδεε γάρ, ὅτε οὐκ ἐκόντες ἠθέλον ἐς μάχην κατίστασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέκοντας παραστήσασθαι. σὺ δὲ ἐπεὶ περ ἦκεις χρηστὰ ἀπαγγέλλων, αὐτὸς σφι ἄγγειλον. ἦν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω, δόξω πλάσας λέγειν καὶ οὐ πείσω ὥς οὐ ποιούντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ἀλλὰ σφι σήμενον αὐτὸς παρελθὼν ὥς ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνῃς, ἦν μὲν πείθονται, [ταῦτα δὴ τὰ κάλλιστα,] ἦν δὲ αὐτοῖσι μὴ πιστὰ γένηται, ὅμοιον ἡμῖν ἔσται· οὐ γὰρ ἔτι διαδρῆσονται, εἴ περ περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὥς σὺ λέγεις. ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Ἀρι- 81 στείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἦκειν καὶ μόγισ ἐκπλῶσαι λαθὼν τοὺς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ στρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν

- ἔεργεω· παραρτέεσθαι τε συνεβούλευε ὥς ἀλεξισομένους. καὶ ὁ μὲν ταῦτα εἶπας μετεστῆκε, τῶν δὲ αὐτῖς ἐγίνετο λόγων ἀμφισβασίη· οἱ γὰρ πλεῦνες τῶν στρα-
 82 τηρῶν οὐκ ἐπείθοντο τὰ ἐσαγγελθέντα. ἀπιστεόντων δὲ τούτων ἦκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέουσα, τῆς ἦρχε ἀνὴρ (Τήνιος) Παναίτιος ὁ Σωσιμένος, ἣ περ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθείην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ὧν ταύτῃ τῇ νηὶ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Αἰγίῃ ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἑλλήσι ἐς τὰς ὀγδῶκοντα καὶ τριηκοσίας νέας· δύο γὰρ δὴ νεῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμὸν.
- 83 Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὥς ναυμαχῆσόντες. ἡὼς τε δὴ διέφαινε καὶ οὐ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι, προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλῆς. τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα (τὰ) κρέσσω τοῖσι ἴσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὴ ἐν ἀνθρώπου φύσει καὶ καταστάσι ἐγγίνεται· παραινέσας δὲ τούτων τὰ κρέσσω αἰρέεσθαι καὶ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσβαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νέας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἦκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νέας ἀπάσας
 81 οἱ Ἕλληνες. ἀναγομένοισι δέ σφι αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες [ἐπὶ] πρύμνην ἀνεκρούοντο καὶ ὤκελλον τὰς νέας, Ἀμεινίης δὲ Παλληνεὺς ἀνὴρ Ἀθηναῖος ἐξαναχθεὶς νηὶ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νεὸς καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι,

οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Ἀμεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον. Ἀθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι τῆς ναυμαχίης γενέσθαι τὴν ἀρχήν, Αἰγινῆται δὲ τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἰγίναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὥς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη, φανεῖσαν δὲ διακελεύσασθαι ὥστε καὶ ἅπαν ἀκούσαι τὸ τῶν Ἑλλήνων στρατόπεδον, ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε· ὦ δαιμόνιοι, μέχρι κόσου ἔτι πρύμνην ἀνακρούεσθε;

Κατὰ μὲν δὴ Ἀθηναίους ἐτετάχατο Φοίνικες (οὗτοι 85 γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ἐλευσίνος τε καὶ ἐσπέρης κέρας), κατὰ δὲ Λακεδαιμονίους Ἴωνες· οὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἡῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελόκακεον μέντοι αὐτῶν κατὰ τὰς Θεμιστοκλέος ἐντολὰς ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῖνες οὐ. ἔχω μὲν νυν συχνῶν οὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι τῶν νέας Ἑλληνίδας ἐλόντων, χρῆσομαι δὲ αὐτοῖσι οὐδὲν πλὴν Θεομήστορος τε τοῦ Ἀνδροδάμαντος καὶ Φυλάκου τοῦ Ἰστιαίου, Σαμίων ἀμφοτέρων. τοῦδε δὲ εἵνεκα μέμνημαι τούτων μούνων, ὅτι Θεομήστῳ μὲν διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Σάμου ἐτυράννευσε καταστησάντων τῶν Περσέων, Φύλακος δὲ εὐεργέτης βασιλέος ἀνεγράφη καὶ χώρα ἐδωρήθη πολλῇ. οἱ δ' εὐεργέται βασιλέος ὀροσάγγαι καλέονται Περσιστί. περὶ μὲν νυν 86 τούτους οὕτω εἶχε· τὸ δὲ πλῆθος τῶν νεῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραῖζετο, αἱ μὲν ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ ὑπ' Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων (καὶ) κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὔτε τεταγμένων ἔτι οὔτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδέν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι οἷόν περ ἀπέβη. καίτοι ἡδὴν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν

ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἐωυτῶν ἢ πρὸς Εὐβοίῃ,
 πᾶς τις προθυμώμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην, ἐδόκεε
 87 τε ἕκαστος ἐωυτὸν θεήσασθαι βασιλέα. κατὰ μὲν δὴ
 τοὺς ἄλλους οὐκ ἔχω μετεξετέρους εἰπεῖν ἀτρεκέως ὥς
 ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἡγωνίζοντο· κατὰ
 δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον
 ἔτι παρὰ βασιλείῃ. ἐπειδὴ γὰρ ἐς θόρουβον πολλὸν ἀπίκετο
 τὰ βασιλέος πρήγματα, ἐν τούτῳ τῷ καιρῷ ἡ νηὺς ἡ
 Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νεὸς Ἀττικῆς· καὶ ἡ οὐκ ἔχρυσα
 διαφυγεῖν, ἔμπροσθε γὰρ αὐτῆς ἦσαν ἄλλαι νέες φί-
 λiai, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε
 ἐοῦσα, ἐδοξέ οἱ τότε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιη-
 σάσῃ· διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς φέρουσα ἐνέβαλε
 νηὶ φιλήν ἀνδρῶν τε Καλυνδέων καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος
 τοῦ Καλυνδέων βασιλέος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καὶ τι
 νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόν-
 των, οὐ μέντοι ἔχω γε εἰπεῖν, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης
 αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρῃσε ἡ τῶν Καλυνδέων
 κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηὺς. ὥς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ
 κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη διπλᾶ ἐωυτὴν ἀγαθὰ
 ἐργάσατο· ὃ τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νεὸς τριήραρχος ὥς
 εἶδὲ μιν ἐμβάλλουσιν νηὶ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας
 τὴν νέαν τὴν Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι ἢ αὐτομο-
 λέειν ἐκ τῶν βαρβάρων καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀπο-
 88 στρέψας πρὸς ἄλλας ἐτράπετο. τοῦτο μὲν τοιοῦτο αὐτῇ
 συνήνεικε γενέσθαι διαφυγεῖν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι,
 τοῦτο δὲ συνέβη ὥστε κακὸν ἐργασαμένην ἀπὸ τούτων
 αὐτὴν μάλιστα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ
 βασιλέα θηεύμενον μαθεῖν τὴν νέαν ἐμβαλοῦσαν, καὶ δὴ
 τινα εἰπεῖν τῶν παρόντων· Δέσποτα, ὁρᾷς Ἀρτεμισίην

ὥς εὖ ἀγωνίζεται καὶ νέα τῶν πολεμίων κατέδυσε; καὶ τὸν ἐπειρέσθαι εἰ ἄληθέως ἐστὶ Ἀρτεμισίης τὸ ἔργον, καὶ τοὺς φάναι, σαφέως τὸ ἐπίσημον τῆς νεὸς ἐπισταμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιστέατο εἶναι πολεμίῃ. τὰ τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νεὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέροξην δὲ εἰπεῖν λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα· Οἱ μὲν ἄνδρες γεγῶσι μοι γυναῖκες, αἱ δὲ γυναῖκες ἄνδρες. ταῦτα μὲν Ξέροξην φασὶ εἰπεῖν. ἐν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ ἀπὸ 89 μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Ἀριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέροξω ἐὼν ἀδελφεός, ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοὶ τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων, ὀλίγοι δὲ τινες καὶ Ἑλλήνων· ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νέες διεφθείροντο, οἱ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλείσται διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὕπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ πρόσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλεί, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον. ἐγένετο 90 δὲ καὶ τότε ἐν τῷ θυορύβῳ τούτῳ· τῶν τινες Φοινίκων, τῶν αἱ νέες διεφθάρατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλέα διέβαλλον τοὺς Ἴωνας, ὡς δι' ἐκείνους ἀπολοίατο αἱ νέες, ὡς προδόντων. συνήνεικε ὦν οὕτω ὥστε Ἰώνων τε τοὺς στρατηγούς μὴ ἀπολέσθαι Φοινίκων τε τοὺς διαβάλλοντας λαβεῖν τοιόνδε μισθόν· ἔτι τούτων ταῦτα λεγόντων ἐνέβαλε νηὶ Ἀττικῇ Σαμοθρηκικῇ νηὺς. ἥ τε δὴ Ἀττικὴ κατεδύετο καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναιή

νηὺς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηϊκῶν τὴν νέα. ἅτε δὲ ἑόντες ἀκοντισταὶ οἱ Σαμοθρηϊκες τοὺς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νεὸς βάλλοντες ἀπήραξαν καὶ ἐπέβησαν τε καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα τοὺς Ἴωνας ἐρρύσατο· ὥς γὰρ εἶδέ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένους ἐτράπετο πρὸς τοὺς Φοίνικας οἷα ὑπερλυπεόμενός τε καὶ πάντας αἰτιώμενος, καὶ σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι τοὺς ἀμείνονας διαβάλλωσι. ὅκως γάρ τινα ἰδοὶ Ξέρξης τῶν ἑωντοῦ ἔργον τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ ὄρει τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος, τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπνυθάνετο τὸν ποιήσαντα, καὶ οἱ γραμματισταὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δέ τι καὶ προσεβάλετο φίλος ἑὼν Ἀριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τούτου τοῦ Φοινικίου πάθεος.

- 91 Οἱ μὲν δὴ πρὸς τοὺς Φοίνικας ἐτράποντο· τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον Αἰγινῆται ὑποστάντες ἐν τῷ πορθμῷ ἔργα ἀπεδέξαντο λόγου ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Ἀθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεράϊζον τὰς τε ἀντισταμένας καὶ τὰς φευγούσας τῶν νεῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεούσας· ὅκως δέ τινες τοὺς Ἀθηναίους διαφύγοιεν, φερόμενοι
- 92 ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Αἰγινήτας. ἐνθαῦτα συνεκύρεον νέες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νέα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ ἀνδρὸς Αἰγινήτεω νηὶ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ, ἥ περ εἶλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθῆης ὁ Ἰσχενόου, τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηὶ ἐκπαγλεόμενοι· τὸν δὴ περιάγουσα ἄμα τοῖσι Πέρσησι

ἦλω νηὺς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθίην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἴγιναν. ὥς δὲ ἐσεῖδε τὴν νέαν τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω τὸ σημήιον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος, καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλέα ἐπεκερτόμησε ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμόν ὄνειδιζων. ταῦτα μὲν νυν νηὶ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλέα· οἱ δὲ βάρβαροι τῶν αἱ νέες περιεγέροντο φεύγοντες ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυ- 93
μαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄριστα Αἰγινῆται, ἐπὶ δὲ Ἀθηναῖοι, ἀνδρῶν δὲ Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινῆτης καὶ Ἀθηναῖοι Εὐμένης τε ὁ Ἀναγυράσιος καὶ Ἀμεινίης Παλληνεύς, ὃς καὶ Ἀρτεμισίην ἐπεδίωξε. εἰ μὲν νυν ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ πλέοι Ἀρτεμισίη, οὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἰλέ μιν ἢ καὶ αὐτὸς ἦλω. τοῖσι γὰρ Ἀθηναίων τριηράρχοισι παρεκεκέλευστο, πρὸς δὲ καὶ ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαί, ὃς ἂν μιν ζωὴν ἔλῃ· δεινὸν γάρ τι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Ἀθήνας στρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ, ὥς πρότερον εἴρηται, διέφυγε· ἦσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι, τῶν αἱ νέες περιεγεγόνεσαν, ἐν τῷ Φαλήρῳ.

Ἀδείμαντον δὲ τὸν Κορινθίων στρατηγὸν λέγουσι 94
Ἀθηναῖοι αὐτίκα κατ' ἀρχάς, ὥς συνέμισγον αἱ νέες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἰστία ἀειράμενον οἴχεσθαι φεύγοντα, ἰδόντας δὲ τοὺς Κορινθίους τὴν στρατηγίδα φεύγουσαν ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὥς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ, τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῇδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ προῆγμα· ὥς γὰρ

- ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νεῶν, τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος λέγειν
 τάδε· Ἀδεύμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς νέας ἐς φυγὴν
 ὀρμησάι καταπροδοὺς τοὺς Ἑλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ
 νικῶσι ὅσον αὐτοὶ ἡρώντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν.
 ταῦτα λεγόντων ἀπιστεύειν γὰρ τὸν Ἀδεύμαντον, αὐτίς
 τάδε λέγειν, ὥς αὐτοὶ οἰοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὄμηροι
 ἀποθνήσκειν, ἣν μὴ νικῶντες φαίνονται οἱ Ἑλληνες.
 οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα τὴν νέαν αὐτόν τε καὶ τοὺς
 ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον.
 τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων, οὐ
 μέντοι αὐτοὶ γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώ-
 τοις σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι·
- 95 μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς. Ἀριστείδης δὲ ὁ
 Λυσισμάχου ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγῳ τι πρότερον
 τούτων ἐπεμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ
 θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίησε
 παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὑπλιτέων οἱ παρετετάχατο
 παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρας, γένος ἔοντες
 Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων,
 οἱ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησίδι ταύτῃ κατεφό-
 νευσαν πάντας.
- 96 Ὡς δὲ ἡ ναυμαχία διελέλυτο, κατειρύσαντες ἐς
 τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ
 ἐτύγχανε ἐτι ἔοντα, ἔτοιμοι ἦσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην,
 ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἐτι χρήσεσθαι βασι-
 λείᾳ. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ἄνεμος ξέφυρος
 ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἰώναν καλομένην Κωλιάδα,
 ὥστε ἀποπλησθῆναι τὸν χρησμὸν τὸν τε ἄλλον πάντα
 τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ
 Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενει-

χθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἑλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετιμοῖσι φρυξοῦσι. τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος βασιλέος ἔσεσθαι.

ΞΕΡΞΗΣ δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γερονὸς πάθος, δείσας 97 μὴ τις τῶν Ἰώνων ὑποθῇται τοῖσι Ἑλλησι ἢ αὐτοὶ νοήσωσι πλέειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντες τὰς γεφύρας καὶ ἀπολαμφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώπῃ κινδυνεύσῃ ἀπολέσθαι, δρησμὸν ἐβούλενε· θέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος εἶναι μήτε τοῖσι Ἑλλησι μήτε τοῖσι ἑωυτοῦ ἐς τὴν Σαλαμίνα χῶμα ἐπειράτο διαχοῦν, γαύλους τε Φοινικίους συνέδεε, ἵνα ἀντί τε σχεδίνης ἔωσι καὶ τείχεος, ἀρτέτό τε ἐς πόλεμον ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. ὁρῶντες δὲ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα εὖ ἠπιστέατο ὡς ἐκ παντὸς νόου παρεσκευάζεται μένων πολεμήσειν· Μαρδόνιον δ' οὐδὲν τούτων ἐλάνθανε ὡς μάλιστα ἔμπειρον ἐόντα τῆς ἐκείνου διανοίης. ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίεε καὶ ἐπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντα τὴν παρεοῦσάν σφι συμφορὴν. τούτων δὲ 98 τῶν ἀγγέλων ἔστι οὐδὲν ὃ τι θᾶσσον παραγίνεται θνητὸν ἐόν· οὕτω τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται τοῦτο. λέγουσι γὰρ ὡς ὅσων ἂν ἡμερέων ἦ ἢ ἡ πᾶσα ὁδός, τοσοῦτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι, κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἐκάστην ἵππος τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος· τοὺς οὔτε νιφετός, οὐκ ὕμβρος, οὐ καῦμα, οὐ νύξ ἔργει μὴ οὐ κατανύσαι τὸν προκείμενον αὐτῷ δρόμον τὴν ταχίστην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμὼν παραδιδόι τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη κατ' ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατ'

περ Ἑλλησι ἢ λαμπαδηφορίῃ τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπι-
 τελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρ-
 99 σαι ἀγγαρήιον. ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη
 ἀπικομένη, ὥς ἔχοι Ἀθήνας Ξέρξης, ἔτερχε οὕτω δὴ
 τι Περσέων τοὺς ὑπολειφθέντας ὥς τὰς τε ὁδοὺς μυρ-
 σίνη πάσας ἐστόρεσαν καὶ ἐθυμίων θυμιάματα καὶ
 αὐτοὶ ἦσαν ἐν θυσίῃσι τε καὶ εὐπαθείῃσι· ἡ δὲ δευ-
 τέρη σφι ἀγγελίη ἐπεσελθοῦσα συνέχεε οὕτω ὥστε
 τοὺς κιδῶνας κατερρήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ
 ἐχρέωντο ἀπλῆτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτίῃ τιθέντες. οὐκ
 οὕτω δὲ περὶ τῶν νεῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι
 ἐποίουν ὥς περὶ αὐτῷ Ξέρξῃ δειμαίνοντες.

100 Καὶ περὶ Πέρσας μὲν ἦν ταῦτα τὸν πάντα μεταξὺ
 χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτός σφεας ἀπικό-
 μενος ἔπαυσε. Μαρδόνιος δὲ ὀρέων μὲν Ξέρξην συμ-
 φορὴν μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίης ποιούμενον, ὑπο-
 πτεῦν δὲ αὐτὸν δρησμὸν βουλευεῖν ἐκ τῶν Ἀθηνέων,
 φροντίσας πρὸς ἑωυτὸν ὥς δώσει δίκην ἀναγνώσας
 βασιλέα στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καὶ οἱ κρέσσον
 εἶη ἀνακινδυνεῦσαι ἢ κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα ἢ
 αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον ὑπὲρ μεγάλων αἰωρη-
 θέντα· πλεον μέντοι ἔφερε οἱ ἡ γνώμη κατεργάσασθαι
 τὴν Ἑλλάδα· λογισάμενος ὧν ταῦτα προσέφερε τὸν
 λόγον τόνδε· Δέσποτα, μήτε λυπέο μήτε συμφορὴν
 μηδεμίαν μεγάλην ποιεῦ τοῦδε τοῦ γεγονότος εἴνεκα
 πρήγματος. οὐ γὰρ ξύλων ἄγων ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐστὶ
 ἡμῖν, ἀλλ' ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σοὶ δὲ οὔτε τις
 τούτων τῶν τὸ πᾶν σφι ἤδη δοκεόντων κατεργάσθαι
 ἀποβὰς ἀπὸ τῶν νεῶν πειρήσεται ἀντιωθῆναι οὗτ' ἐκ
 τῆς ἡπείρου τῆσδε· οἷ τε ἡμῖν ἡντιώθησαν, ἔδοσαν

δίκας. εἰ μὲν νυν δοκέει, αὐτίκα πειρώμεθα τῆς Πελοποννήσου· εἰ δὲ καὶ δοκέει ἐπισχεῖν, παρέχει ποιεῖν ταῦτα. μὴ δὲ δυσθύμει· οὐ γὰρ ἔστι Ἑλλήσι οὐδεμία ἔκδυσις μὴ οὐ δόντας λόγον τῶν ἐποίησαν νῦν τε καὶ πρότερον εἶναι σοὺς δούλους. μάλιστα μὲν νυν ταῦτα ποίει· εἰ δ' ἄρα τοι βεβούλευται αὐτὸν ἀπελαύνοντα ἀπάγειν τὴν στρατιήν, ἄλλην ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βουλήν. σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσης καταγελάστους γενέσθαι Ἑλλήσι. οὐδὲ γὰρ ἐν Πέρσῃσί τοι τι δεδήληται τῶν προηγμάτων, οὐδὲ ἐρέεις ὅκου ἐγενόμεθα ἄνδρες κακοί. εἰ δὲ Φοίνικές τε καὶ Αἰγύπτιοι καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλικες κακοὶ ἐγένοντο, οὐδὲν πρὸς Πέρσας τοῦτο προσήκει τὸ πάθος. ἦδη ὦν, ἐπειδὴ οὐ Πέρσαι τοι αἵτιοί εἰσι, ἐμοὶ πείθεο· εἴ τοι δέδοκται μὴ παραμένειν, σὺ μὲν ἐς ἥθεα τὰ σεωυτοῦ ἀπέλαυνε τῆς στρατιῆς ἀπάγων τὸ πολλόν, ἐμὲ δέ σοι χρὴ τὴν Ἑλλάδα παρασχεῖν δεδουλωμένην, τριήκοντα μυριάδας τοῦ στρατοῦ ἀπολεξάμενον. ταῦτα ἀκούσας Ξέρξης ὡς ἐκ κακῶν ¹⁰¹ ἐχάρη τε καὶ ἤσθη, πρὸς Μαροδόνιον τε βουλευσάμενος ἔφη ὑποκρινέεσθαι ὁκότερον ποιήσει τούτων. ὡς δὲ ἐβουλεύετο ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ καὶ Ἀρτεμισίην ἐς συμβουλίην μεταπέμψασθαι, ὅτι πρότερον ἐφαίνετο μούνη νοέουσα τὰ ποιητέα ἦν. ὡς δὲ ἀπῆκετο ἡ Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τοὺς ἄλλους, τοὺς τε συμβούλους Περσέων καὶ τοὺς δορυφόρους, ἔλεξε Ξέρξης τάδε· Κελεύει με Μαροδόσιος μένοντα αὐτοῦ πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου, λέγων ὥς μοι Πέρσαι τε καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς οὐδενὸς μεταίτιοι πάθος εἰσι, ἀλλὰ βουλομένοισί σφι γένοιτ' ἂν ἀπόδεξις. ἐμὲ ὦν ἢ ταῦτα κελεύει ποιεῖν, ἢ αὐτὸς ἐθέλει

τριήκοντα μυριάδας ἀπολεξάμενος τοῦ στρατοῦ παρα-
 σχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δεδουλωμένην, αὐτὸν δέ με
 κελεύει ἀπελαύνειν σὺν τῷ λοιπῷ στρατῷ εἰς ἡθια τὰ
 ἐμά. σὺ ὦν ἐμοί, καὶ γὰρ περὶ τῆς ναυμαχίης εὖ
 συνεβούλευσας τῆς γενομένης οὐκ ἔωσα ποιέεσθαι, νῦν
 τε συμβούλευσον ὁκότερα ποιέων ἐπιτύχω εὖ βουλευ-
 102 σάμενος. ὁ μὲν ταῦτα συνεβουλευέτο, ἡ δὲ λέγει
 τάδε· Βασιλεῦ, χαλεπὸν μὲν ἔστι συμβουλευομένῳ τυ-
 χεῖν τὰ ἄριστα εἶπασαν, ἐπὶ μέντοι τοῖσι κατήκουσι
 πρήγμασι δοκέει μοι αὐτὸν μὲν σε ἀπελαύνειν ὀπίσω,
 Μαρδόνιον δέ, εἰ ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα ποιή-
 σειν, αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει. τοῦτο μὲν
 γάρ, ἣν καταστρέψῃται τά φησι θέλειν καὶ οἱ προχω-
 ρήσῃ τὰ νοέων λέγει, σὸν τὸ ἔργον, ὧ δέσποτα, γίνε-
 ται· οἱ γὰρ σοὶ δοῦλοι κατεργάσαντο· τοῦτο δέ, ἣν τὰ
 ἐναντία τῆς Μαρδονίου γνώμης γένηται, οὐδεμία συμ-
 φορὴ μεγάλη ἔσται σέο τε περιεόντος καὶ ἐκείνων τῶν
 πρηγμάτων περὶ οἶκον τὸν σόν. ἣν γὰρ σύ τε περιῆς
 καὶ οἶκος ὁ σός, πολλοὺς πολλάκις ἀγῶνας δραμέονται
 περὶ σφέων αὐτῶν οἱ Ἕλληνες. Μαρδονίου δέ, ἣν τι
 πάθῃ, λόγος οὐδεὶς γίνεται· οὐδέ τι νικῶντες οἱ Ἕλ-
 ληνες νικῶσι, δοῦλον σὸν ἀπολέσαντες· σὺ δέ, τῶν
 εἵνεκα τὸν στόλον ἐποιήσαο, πυρώσας τὰς Ἀθήνας
 103 ἀπελᾶς. ἦσθι τε δὴ τῇ συμβουλίῃ Ξέρξης· λέγουσα
 γὰρ ἐπετύγχανε τά περ αὐτὸς ἐνόεε. οὐδὲ γὰρ εἰ
 πάντες καὶ πᾶσαι συνεβούλευον αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν
 δοκέειν ἐμοί· οὕτω καταρρωδήκεε. ἐπαινέσας δὲ τὴν
 Ἀρτεμισίην ταύτην μὲν ἀποστέλλει ἄγουσαν αὐτοῦ
 παῖδας εἰς Ἑφεσον· νόθοι γὰρ τινες παῖδές οἱ συν-
 104 εἶποντο. συνέπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ φύλακον Ἑρμό-

τιμον, γένος μὲν ἔντα *Ἡδασέα*, φερόμενον δὲ οὐ τὰ δεύτερα τῶν εὐνούχων παρὰ βασιλείῃ. [οἱ δὲ *Πηδασέες* οἰκέουσι ὑπὲρ *Ἀλικαρνησσοῦ*. ἐν δὲ τοῖσι *Πηδάσοι*σι τοῦτοισι τοιόνδε συμφέρεται προῆγμα γίνεσθαι· ἐπεὰν τοῖσι ἀμφικτυόσι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι τῆς πόλιος μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου ἔσεσθαι χαλεπόν, τότε ἡ ἱρεΐη αὐτόθι τῆς *Ἀθηναίης* φύει πώγωνα μέγαν. τοῦτο δέ σφι δὲς ἤδη ἐγένετο. ἐκ τούτων δὴ τῶν ¹⁰⁵ *Πηδασέων* ὁ *Ἐρμότιμος* ἦν] τῷ μεγίστῃ τίσις ἤδη ἀδικηθέντι ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἀλόντα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων καὶ πωλεόμενον ὠνέεται *Πανιώνιος* ἀνὴρ *Χῖος*, ὃς τὴν ζόην κατεστήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων· ὅπως γὰρ κτήσαιο παῖδας εἰδεος ἐπαμμένους, ἐκτάμνων ἀγινέων ἐπώλεε ἐς *Σάρδεις* τε καὶ *Ἐφεσον* χρημάτων μεγάλων. παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώτεροί εἰσι οἱ εὐνούχοι πίστιος εἵνεκα τῆς πάσης τῶν ἐνορχίων. ἄλλους τε δὴ ὁ *Πανιώνιος* ἐξέταμε πολλούς, ἅτε ποιεύμενος ἐκ τούτου τὴν ζόην, καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καὶ οὐ γὰρ τὰ πάντα ἐδυστύχεε ὁ *Ἐρμότιμος*, ἀπικνέεται ἐκ τῶν *Σαρδίων* παρὰ βασιλέα μετ' ἄλλων δώρων, χρόνου δὲ προϊόντος πάντων τῶν εὐνούχων ἐτιμήθη μάλιστα παρὰ *Ξέρξῃ*. ὥς δὲ τὸ στράτευμα τὸ ¹⁰⁶ *Περσικόν* ὄρμα βασιλεὺς ἐπὶ τὰς *Ἀθήνας* ἔων ἐν *Σάρδισι*, ἐνθαῦτα καταβὰς κατὰ δὴ τι προῆγμα ὁ *Ἐρμότιμος* ἐς γῆν τὴν *Μυσίην*, τὴν *Χῖοι* [μὲν] νέμονται, *Ἀταρνεὺς* δὲ καλέεται, εὐρίσκει τὸν *Πανιώνιον* ἐνθαῦτα. ἐπιγνοὺς δὲ ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ φιλίους λόγους, πρῶτα μὲν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκεῖνον ἔχοι ἀγαθὰ, δεύτερα δέ οἱ ὑπισχνεύμενος ἀντὶ τούτων ὅσα μιν ἀγαθὰ ποιήσῃ, ἣν κομίσας τοὺς

οἰκέτας οἰκὴν ἐκείνην, ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν Πανιώνιον κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναικα. ὡς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν περιέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε· Ὡ πάντων ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ κακὸν ἢ αὐτὸς ἢ τῶν ἐμῶν τις ἐργάσατο, ἢ σὲ ἢ τῶν σῶν τινα, ὅτι με ἀντ' ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν εἶναι; ἐδόκεές τε θεοὺς λήσειν οἷα ἐμηχανῶ τότε· οἷ σε ποιήσαντα ἀνόσια, νόμῳ δικαίῳ χρεώμενοι, ὑπήγαγον ἐς χεῖρας τὰς ἐμάς, ὥστε σε μὴ μέμψεσθαι τὴν ἀπ' ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην. ὡς δὲ οἱ ταῦτα ὠνειδίσε, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὄψιν ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἐαυτοῦ παίδων, τεσσέρων ἐόντων, τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν, ἀναγκαζόμενος δὲ ἐποίεε ταῦτα· αὐτοῦ τε, ὡς ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον. Πανιώνιον μὲν νυν οὕτω περιῆλθε ἢ τε τίσις καὶ Ἑρμότιμος.

107 ΞΕΡΞΗΣ δὲ ὡς τοὺς παῖδας ἐπέτρεψε Ἀρτεμισίῃ ἀπάγειν ἐς Ἑφεσον, καλέσας Μαργδόνιον ἐκέλευέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τοὺς βούλεται, καὶ ποιεῖν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρώμενον ὅμοια. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσοῦτο ἐγίνετο, τῆς δὲ νυκτὸς κελεύσαντος βασιλέος τὰς νέας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τοῦ Φαλήρου ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς τάχως εἶχε ἕκαστος, διαφυλαξούσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλεῖ. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ ἦσαν Ζωστῆρος πλέοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνουσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἡπείρου ταύτης, ἔδοξάν τε νέας εἶναι καὶ ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι οὐ νέες εἶεν ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες ἐκο-
108 μίζοντο. ὡς δὲ ἡμέρην ἐγίνετο, ὁρῶντες οἱ Ἕλληνες

κατὰ χώρην μένοντα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν ἡλπίζον
καὶ τὰς νέας εἶναι περὶ Φάληρον, ἐδόκεόν τε ναυμα-
χήσειν σφέας παραρτέοντό τε ὥς ἀλεξησόμενοι. ἐπεὶ
δὲ ἐπύθοντο τὰς νέας οἰχώκυϊας, αὐτίκα μετὰ ταῦτα
ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τὸν μὲν νυν ναυτικὸν τὸν Ξέρξεω
στρατὸν οὐκ ἐπεῖδον διώξαντες μέχρι Ἄνδρου, ἐς δὲ
τὴν Ἄνδρον ἀπικόμενοι ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλῆς μὲν
νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο διὰ νήσων τραπομένους καὶ
ἐπιδιώξαντας τὰς νέας πλέειν ἰδέως ἐπὶ τὸν Ἑλλή-
σποντον λύσοντας τὰς γεφύρας· Εὐρυβιάδης δὲ τὴν
ἐναντίην ταύτη γνώμην ἐτίθετο, λέγων ὥς εἰ λύσουσι
τὰς σχεδιάς, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακὸν
τὴν Ἑλλάδα ἐργασαίητο. εἰ γὰρ ἀναγκασθείη ἀπο-
λαμφθεῖς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πειρωτο
ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν, ὥς ἄγουντι μὲν οἱ ἡσυχίην οὔτε
τι προχωρέειν οἶόν τε ἔσται τῶν πρηγμάτων οὔτε τις
κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῶ τέ οἱ ἡ στρατιὴ δια-
φθερέεται, ἐπιχειροῦντι δὲ αὐτῷ καὶ ἔργου ἐχομένῳ
πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἷά τε ἔσται προσχωρῆσαι
κατὰ πόλιν τε καὶ κατὰ ἔθνεα, ἧτοι ἀλίσκομένων γε ἢ
πρὸ τούτου ὁμολογεόντων· τροφὴν τε ἔξιν σφέας τοῖ
ἐπέτειον αἰεὶ τὸν Ἑλλήνων καρπὸν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ
νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν
Πέρσην· ἐατέον ὦν εἶναι φεύγειν, ἐς ὃ ἔλθῃ φεύγων
ἐς τὴν ἑωυτοῦ· τὸ ἐνθεῦτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ποιέε-
σθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐκέλευε. ταύτης δὲ εἶχοντο τῆς
γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ στρατηγοί.
ὥς δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τοὺς γε πολλοὺς πλέειν ἐς 109
τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμιστοκλῆς, μεταβαλὼν πρὸς
τοὺς Ἀθηναίους (οὔτοι γὰρ μάλιστα ἐκπεφευρότων

περιημέκτεον, ὀρμέατό τε ἐξ τὸν Ἑλλήσποντον πλέειν
 καὶ ἐπὶ σφέων αὐτῶν βαλόμενοι, εἰ ὅλλοι μὴ βου-
 λοῖατο) ἔλεγε σφι τάδε· Καὶ αὐτὸς ἤδη πολλοῖσι παρ-
 εγενόμην καὶ πολλῷ πλέω ἀκήνοα τοιάδε γενέσθαι,
 ἄνδρας ἐξ ἀναγκαίην ἀπειληθέντας νενικημένους ἀνα-
 μάχεσθαι τε καὶ ἀναλαμβάνειν τὴν προτέραν κακότητα.
 ἡμεῖς δέ (εὗρημα γὰρ εὗρήκαμεν ἡμέας τε αὐτοὺς καὶ
 τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσοῦτο ἀνθρώπων ἀνωσάμενοι)
 μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύγοντας. τάδε γὰρ οὐκ ἡμεῖς
 κατεργασάμεθα, ἀλλὰ θεοὶ τε καὶ ἥρωες, οἳ ἐφθόνησαν
 ἄνδρα ἓνα τῆς τε Ἀσίης καὶ τῆς Εὐρώπης βασιλεῦσαι,
 ἔοντα ἀνόσιόν τε καὶ ἀτάσθαλον· ὃς τὰ τε ἱρὰ καὶ τὰ
 ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπιπράς τε καὶ καταβάλλων
 τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα· ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπεμα-
 στίγωσε πέδας τε κατῆκε. ἀλλ' εὖ γὰρ ἔχει ἐς τὸ
 παρὲν ἡμῖν νῦν μὲν ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντας
 ἡμέων τε αὐτῶν ἐπιμεληθῆναι καὶ τῶν οἰκετῶν· καὶ
 τις οἰκίην τε ἀναπλασάσθω καὶ σπόρου ἀνακῶς ἐχέτω,
 παντελέως ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ἔαρι
 καταπλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντου καὶ Ἰωνίης. ταῦτα ἔλεγε
 ἀποθήκην μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὸν Πέρσην, ἵνα ἦν
 ἄρα τί μιν καταλαμβάνη πρὸς Ἀθηναίων πάθος, ἔχῃ
 110 ἀποστροφὴν· τὰ περ ὧν καὶ ἐρένετο. Θεμιστοκλῆς
 μὲν ταῦτα λέγων διέβαλλε, Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο·
 ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδογμένος εἶναι σοφὸς ἐφάνη
 ἔων ἀληθέως σοφός τε καὶ εὐβουλος, πάντως ἔτοιμοι
 ἦσαν λέγοντι πείθεσθαι. ὥς δὲ οὗτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι
 ἦσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλῆς ἄνδρας ἀπ-
 ἔπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπίστευσε σιγᾶν ἐς πᾶσαν
 βᾶσανον ἀπικνεομένοισι τὰ αὐτὸς ἐντείλατο βασιλεῖ

φράσαι· τῶν καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὐτῆς ἐγένετο· οὐ
ἐπειδὴ ἀπίκοντο πρὸς τὴν Ἀττικὴν, οἱ μὲν κατέμενον
ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος δὲ ἀναβὰς παρὰ Ξέρξην ἔλεγε
τάδε· Ἐπεμψέ με Θεμιστοκλῆς ὁ Νεοκλῆος, στρατηγὸς
μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν συμμάχων πάντων ἄρι-
στος καὶ σοφώτατος, φράσσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλῆς
[ὁ Ἀθηναῖος] σοὶ βουλόμενος ὑπουργεῖν ἔσχε τοὺς
Ἕλληνας τὰς νέας βουλομένους διώκειν καὶ τὰς ἐν
Ἑλλησπόντῳ γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ' ἡσυχίην
πολλὴν κομίζω. οἱ μὲν ταῦτα σημῆναντες ἀπέπλεον 111
ὀπίσω· οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεῖτε σφι ἀπέδοξε μὴτ' ἐπι-
διώκειν ἔτι προσωτέρω τῶν βαρβάρων τὰς νέας μῆτε
πλέειν ἐς τὸν Ἑλλησπόντον λύσοντας τὸν πόρον, τὴν
Ἄνδρον περικατέατο ἐξελεῖν ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ
Ἄνδριοι νησιωτῶν αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλῆος χρή-
ματα οὐκ ἔδωκαν, ἀλλὰ προῖσχομένου Θεμιστοκλῆος
λόγον τόνδε, ὥς ἤκοιεν Ἀθηναῖοι περὶ ἑαυτοὺς ἔχοντες
δύο θεοὺς μεγάλους, Πειθῶ τε καὶ Ἀναγκαίην, οὕτω
τέ σφι κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα, ὑπεκρίναντο πρὸς
ταῦτα λέγοντες ὥς κατὰ λόγον ἦσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι
μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες καὶ θεῶν χρηστῶν ἤκοιεν
εὖ, ἐπεὶ Ἀνδρίους γε εἶναι γεωπείνας ἐς τὰ μέγιστα
ἀνήκοντας, καὶ θεοὺς δύο ἀχρήστους οὐκ ἐκλείπειν
σφέων τὴν νῆσον ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρεῖν, Πενίην τε
καὶ Ἀμηχανίην, καὶ τούτων τῶν θεῶν ἐπηβόλους ἔοντας
Ἀνδρίους οὐ δώσειν χρήματα· οὐδέποτε γὰρ (ἂν)
τῆς ἑαυτῶν ἀδυναμίας τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι
κρέσσω. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινάμενοι καὶ οὐ
δόντες χρήματα ἐπολιορκέοντο. Θεμιστοκλῆς δέ, οὐ 112
γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας

νήσους ἀπειλητηρίους λόγους αἵτεε χρήματα διὰ τῶν αὐτῶν ἀγγέλων [χρεώμενος λόγοισι] τοῖσι καὶ πρὸς βασιλέα ἐχρήσατο, λέγων ὥς εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ταῦτα συνέλεγε χρήματα μεγάλα παρὰ Καρυστίων τε καὶ Παρίων, οἳ πυνθανόμενοι τὴν τε Ἄνδρον ὥς πολιορκεῖτο διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλέα ὥς εἶη ἐν αἷνῃ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δεισαντες ταῦτα ἔπεμπον χρήματα. εἰ δὲ δὴ τινας καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἰπεῖν· δοκέω δὲ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι καὶ οὐ τούτους μούρους. καὶ τοι Καρυστιοῖσί γε οὐδὲν τούτου εἵνεκα τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλέα χρήμασι ἱλασάμενοι διέφυγον τὸ στράτευμα. Θεμιστοκλῆς μὲν νυν ἐξ Ἄνδρου ὁρμώμενος χρήματα παρὰ νησιωτέων ἔκτατο λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

- 113 Οἱ δ' ἀμφὶ Ξέρξην ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίην ἐξήλαντον ἐς Βοιωτοὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν. ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλέα, ἅμα δὲ ἀνωρίην εἶναι τοῦ ἔτους πολεμέειν, χειμερίσαι τε ἄμεινον εἶναι ἐν Θεσσαλίῃ, καὶ ἔπειτα ἅμα τῷ ἔαρι πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσου. ὥς δὲ ἀπίκατο ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρῶτους μὲν τοὺς Πέρσας πάντας τοὺς ἀθανάτους καλεομένους, πλὴν Ὑδάρνεος τοῦ στρατηγοῦ (οὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείπεσθαι βασιλέος), μετὰ δὲ τῶν ἄλλων Περσέων τοὺς θωρηκοφόρους καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλίν, καὶ Μήδους τε καὶ Σάκας καὶ Βακτριούς τε καὶ Ἰνδοὺς, καὶ τὸν πεξὸν καὶ τὴν ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἴλετο, ἐκ δὲ τῶν ἄλλων συμμάχων ἐξελέγετο κατ' ὀλίγους, τοῖσι

εἶδεά τε ὑπῆρχε διαλέγων καὶ εἰ τέοισί τι χρηστὸν
 συνήδεε πεπονημένον· ἐν δὲ πλεῖστον ἔθνος Πέρσας
 αἰρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους,
 ἐπὶ δὲ Μήδους. οὗτοι δὲ πλῆθος μὲν οὐκ ἐλάσσονες
 ἦσαν τῶν Περσέων, ῥώμῃ δὲ ἥσσονες· ὥστε σύμπαντας
 τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι. ἐν δὲ 114
 τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν
 διέκρινε καὶ Ξέρξης ἣν περὶ Θεσσαλίην, χρηστήριον
 ἐληλύθει ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξην αἰτέειν
 δίκας τοῦ Λεωνίδεω φόνου καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου
 δέκεσθαι. πέμπουσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρ-
 τιῆται, ὃς ἐπειδὴ κατέλαβε εὐῶσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρα-
 τιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὄψιν τὴν Ξέρξεω ἔλεγε
 τάδε· Ὡ βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τέ σε καὶ
 Ἡρακλεῖδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι φόνου δίκας, ὅτι
 σφέων τὸν βασιλέα ἀπέκτεινας ῥυόμενον τὴν Ἑλλάδα.
 ὁ δὲ γελάσας τε καὶ κατασχὼν πολλὸν χρόνον, ὥς οἱ
 ἐτύγγανε παρεστεῶς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τοῦτον εἶπε·
 Τοιγάρ σφι Μαρδόνιος ὃδε δίκας δώσει τοιαύτας οἷας
 ἐκείνοισι πρόπει. ὁ μὲν δὴ δεξάμενος τὸ ῥηθὲν ἀπαλ- 115
 λάσσετο, Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν
 αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλήσποντον καὶ
 ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος ἐν πέντε καὶ
 τεσσεράκοντα ἡμέρησι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς οὐδὲν
 μέρος ὥς εἶπεῖν. ὅκου δὲ πορευόμενοι γινοίατο καὶ
 κατ' οὔστινας ἀνθρώπους, τὸν τούτων καρπὸν ἄρπά-
 ζοντες ἐσιτέοντο· εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὔροιεν, οἱ δὲ
 τὴν ποίην τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένην καὶ τῶν δεν-
 δρέων τὸν φλοιὸν περιλέποντες καὶ τὰ φύλλα κατα-
 δρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν

ἀγρίων, καὶ ἔλειπον οὐδέν· τραῦτα δ' ἐποίεον ὑπὸ λιμοῦ.
 ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν στρατὸν καὶ δυσεντερίη
 κατ' ὁδὸν διέφθειρε. τοὺς δὲ καὶ νοσέοντας αὐτῶν
 κατέλειπε, ἐπιτάσσων τῇσι πόλισι, ἵνα ἐκάστοτε γίνοιτο
 ἐλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν, ἐν Θεσσαλίῃ τέ
 τινας καὶ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης καὶ ἐν Μακεδονίῃ.
 ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἄρμα καταλιπὼν τοῦ Διός, ὅτε ἐπὶ
 τὴν Ἑλλάδα ἤλανε, ἀπὼν οὐκ ἀπέλαβε, ἀλλὰ δόντες
 οἱ Παίονες τοῖσι Θρηήξι ἀπαιτέοντος Ξέρξῃ ἐφάσαν
 νεομεμένας ἀρπασθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηίκων τῶν
 116 περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκημένων. ἔνθα καὶ
 ὁ τῶν Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστωνικῆς
 Θρηῖξ ἔργον ὑπερφυῆς ἐργάσατο· ὃς οὔτε αὐτὸς ἔφη
 τῷ Ξέρξῃ ἐκὼν εἶναι δουλεύσειν, ἀλλ' οἶχετο ἄνω ἐς
 τὸ ὄρος τὴν Ῥοδόπην, τοῖσί τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ
 στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ ἀλογήσαντες, ἢ
 ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο θεήσασθαι τὸν πόλεμον,
 ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν
 ἄσινέες πάντες ἐξ ἐόντες, ἐξώρυσσε αὐτῶν ὁ πατήρ τοὺς
 117 ὀφθαλμοὺς διὰ τὴν αἰτίην ταύτην. καὶ οὗτοι μὲν
 τοῦτον τὸν μισθὸν ἔλαβον· οἱ δὲ Πέρσαι ὥς ἐκ τῆς
 Θρηίκης πορευόμενοι ἀπίκοντο ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπειγό-
 μενοι τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἀβυδον·
 τὰς γὰρ σχεδίας οὐκ εὔρον ἔτι ἐντεταμένας ἀλλ' ὑπὸ
 χειμῶνος διαλελυμένας. ἔνθαῦτα δὲ κατεχόμενοι σιτία
 τε πλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχανον, οὐδένα τε κόσμον
 ἐμπιπλάμενοι καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες ἀπέθνησκον τοῦ
 στρατοῦ τοῦ περιέοντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ
 118 ἀπικνέονται ἐς Σάρδις. ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὁδε λόγος
 λεγόμενος, ὥς ἐπειδὴ Ξέρξης ἀπελαύνων ἐξ Ἀθηνέων

ἀπίκετο ἐπ' Ἡίονα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, ἐνθεῦτεν οὐκέτι ὁδοιποροίησι διερχᾶτο, ἀλλὰ τὴν μὲν στρατιὴν Ὑδάρνει ἐπιτράπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, αὐτὸς δ' ἐπὶ νεὸς Φοινίσσης ἐπιβὰς ἐκομίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλέοντα δέ μιν ἄνεμον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ κυματίνην. καὶ δὴ μᾶλλον γὰρ τι χειμαίνεσθαι γεμούσης τῆς νεὸς ὥστε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχνῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς δείμα πεσόντα τὸν βασιλέα εἰρέσθαι βώσαντα τὸν κυβερνήτην εἴ τις ἔστι σφι σωτηρίῃ. καὶ τὸν εἶπαι· Δέσποτα, οὐκ ἔστι οὐδεμία, εἰ μὴ τούτων ἀπαλλαγὴ τις γένηται τῶν πολλῶν ἐπιβατέων. καὶ Ξέρξην λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα εἰπεῖν· Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις διαδεξάτω ὑμέων βασιλέος κηδόμενος· ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε εἶναι ἐμοὶ ἡ σωτηρίῃ. τὸν μὲν ταῦτα λέγειν, τοὺς δὲ προσκυνέοντας ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν νέα ἐπικουφισθεῖσαν οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὥς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξην, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλέος τὴν ψυχὴν, δωρήσασθαι χρυσέῳ στεφάνῳ τὸν κυβερνήτην, ὅτι δὲ Περσέων πολλοὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. οὗτος δὲ ἄλλος 119 λέγεται λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νόστου, οὐδαμῶς ἔμοιγε πιστός, οὔτε ἄλλως οὔτε τὸ Περσέων τοῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα οὕτω εἰρέθη ἐκ τοῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξην, ἐν μυρίῃσι γνώμησι μίαν οὐκ ἔχω ἀντίξοον μὴ οὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλέα τοιόνδε, τοὺς μὲν ἐκ τοῦ καταστρώματος καταβιβάσαι ἐς κοίλῃν νέα, ἔοντας Πέρσας καὶ Περσέων τοὺς πρώτους, τῶν δ' ἑρετέων ἔόντων Φοινίκων ὅκως οὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν, ὥς καὶ

πρότερόν μοι εἴρηται, ὁδῶ χρεώμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ
 120 στρατῷ ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην. μέγα δὲ καὶ τόδε
 μαρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ
 ἀπικόμενος ἐς Ἀβδηρα καὶ ξεινίην τέ σφι συνθέμενος
 καὶ δωρησάμενος αὐτοὺς ἀκινάκη τε χρυσέῳ καὶ τιήρῃ
 χρυσοπάστῳ. καὶ ὥς αὐτοὶ λέγουσι Ἀβδηρεῖται, λέγοντες
 ἔμοιγε οὐδαμῶς πιστά, πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην
 φεύγων ἐξ Ἀθηνέων ὀπίσω, ὥς ἐν ἀδείῃ ἑών. τὰ δὲ
 Ἀβδηρα ἴδρυται πρὸς τοῦ Ἑλλησπόντου μᾶλλον ἢ τοῦ
 Στρυμόνος καὶ τῆς Ἡϊόνος, ὅθεν δὴ μὲν φασὶ ἐπι-
 βῆναι ἐπὶ τὴν νέα.

121 Οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπεῖτε οὐκ οἰοί τε ἐγίνοντο ἐξελεῖν
 τὴν Ἀνδρον, τραπόμενοι ἐς Κάρυστον καὶ δηιώσαντες
 αὐτῶν τὴν χώραν ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμῖνα. πρῶτα
 μὲν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ
 τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας, τὴν μὲν ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι,
 ἣ περ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν, τὴν δὲ ἐπὶ Σούνιον, τὴν δὲ
 τῷ Αἴαντι αὐτοῦ ἐς Σαλαμῖνα. μετὰ δὲ τοῦτο διεδά-
 σσαντο τὴν ληίην καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν ἐς Δελ-
 φούς, ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριᾶς ἔχων ἐν τῇ χειρὶ ἀκρω-
 τήριον νεός, ἑὼν μέγαθος δυώδεκα πηχέων· ἔστηκε δὲ
 122 οὗτος τῇ περ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος. πέμ-
 ψαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφούς ἐπειρώτων
 τὸν θεὸν κοινῇ εἰ λελάβηκε πλήρεα καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκρο-
 θίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν,
 παρὰ Αἰγινητέων δὲ οὐ, ἀλλὰ ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀρι-
 στηία τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πυθό-
 μενοι ἀνέθεσαν ἑστέρας χρυσεούς, οἱ ἐπὶ ἰστοῦ χαλ-
 κέου ἐστᾶσι τρεῖς ἐπὶ τῆς γωνίης, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσου
 123 κρητῆρος. μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς ληΐης ἔπλεον οἱ

Ἑλληνες ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἄριστήια δώσοντες τῷ ἀξιω-
 τάτῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὥς
 δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διένεμον τὰς ψήφους ἐπὶ
 τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν πρῶτον καὶ τὸν δεύ-
 τερον κρίνοντας ἐκ πάντων, ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτῶν
 ἔωυτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτοὺς ἕκαστος δοκέων ἄρι-
 στος γενέσθαι, δεύτερα δὲ οἱ πολλοὶ συνεξέπιπτον Θεμι-
 στοκλέῃ κρίνοντας. οἱ μὲν δὴ ἐμουνουῶντο, Θεμιστο-
 κλέης δὲ δευτερείοισι ὑπερεβάλλετο πολλόν. οὐ βου- 124
 λομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, ἀλλ'
 ἀποπλεόντων ἑκάστων ἐς τὴν ἑωυτῶν ἀκρίτων, ὅμως
 Θεμιστοκλέης ἐβώσθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν
 Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ
 νικῶν οὐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχη-
 σάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαίμονα ἀπίκετο
 θέλων τιμηθῆναι· καὶ μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν
 ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστήια μὲν νυν
 ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον, σοφίης δὲ καὶ
 δεξιότητος Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης·
 ἔδωρῆσαντό τέ μιν ὅχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύοντι.
 αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀπιόντα τριηκόσιοι
 Σπαρτιητέων λογάδες, οὗτοι οἱ περ ἱππées καλέονται,
 μέχρι οὖρων τῶν Τεγεατικῶν. μῦνον δὴ τοῦτον πάν-
 των ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Σπαρτιῆται προέπεμψαν.
 ὥς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, 125
 ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν
 Θεμιστοκλέος ἑών, ἄλλως δὲ οὐ τῶν ἐπιφανέων ἀνδρῶν,
 φθόνῳ καταμαργέων ἐνείκεε τὸν Θεμιστοκλέα, τὴν ἐς
 Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ὥς διὰ τὰς Ἀθήνας
 ἔχοι τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι'

ἑωυτόν. ὁ δέ, ἐπεῖτε οὐκ ἑπαύετο λέγων ταῦτα ὁ Τιμόδημος, εἶπε· Οὕτω ἔχει τοι· οὐτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης ἐτιμήθην οὕτω πρὸς Σπαρτιητέων, οὐτ' ἂν σύ, ὦνθρωπε, ἐὼν Ἀθηναῖος.

- 126 Ταῦτα μὲν νυν ἐς τοσοῦτο ἐγένετο, Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, ἀνὴρ ἐν Πέρσῃσι λόγιμος καὶ πρόσθε ἐὼν, ἐκ δὲ τῶν Πλαταιικῶν καὶ μᾶλλον ἔτι γενόμενος, ἔχων ἕξ μυριάδας στρατοῦ τοῦ Μαρδόνιος ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλέα μέχρι τοῦ πόρου. ὥς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δὲ ὀπίσω πορευόμενος κατὰ τὴν Παλλήνην ἐρίνετο, ἅτε Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίην καὶ οὐδέν κω κατεπεύγοντος ἤκειν ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίουν ἐντυχῶν ἀπεστεῶσι Ποτιδαιήτῃσι μὴ οὐκ ἑξανδραποδίσασθαι σφεας. οἱ γὰρ Ποτιδαιῆται, ὥς βασιλεὺς παρεξεληλάκεε καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσῃσι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὥς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν Παλ-
- 127 λήνην ἔχοντες. ἐνθαῦτα δὴ Ἀρτάβαζος ἐπολιόρκεε τὴν Ποτίδαιαν. ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλέος, καὶ ταύτην ἐπολιόρκεε· εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἑξαναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δὲ σφεας εἶλε πολιορκέων, κατέσφαξε ἑξαγαγὼν ἐς λίμνην, τὴν δὲ πόλιν παρατιδοῖ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν καὶ τῷ Χαλκιδικῷ γένει, καὶ οὕτω Ὀλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον.
- 128 ἑξελὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαζος τῇ Ποτιδαίῃ ἐντεταμένως προσεῖχε, προσέχοντι δὲ οἱ προθύμως συντίθεται προδοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός, ὄντινα μὲν τρόπον ἀρχήν, ἔγωγε οὐκ ἔχω εἰπεῖν (οὐ

γὰρ ὧν λέγεται), τέλος μέντοι τοιάδε ἐγίνετο· ὅπως
 βιβλίον γράφειε ἢ Τιμόξεινος ἐθέλων παρὰ Ἀρτάβαζον
 πέμψαι ἢ Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος παρὰ
 τὰς γλυφίδας περιελίξαντες καὶ περῶσαντες τὸ βιβλίον
 ἐτόξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπάϊστος δὲ ἐγένετο
 ὁ Τιμόξεινος προδιδούς τὴν Ποτιδαίαν· τοξεύων γὰρ
 ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἀμαρτῶν τοῦ χωρίου
 τούτου βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαίητεω τὸν ὦμον, τὸν δὲ
 βληθέντα περιέδραμε ὅμιλος, οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν
 πολέμῳ, οἱ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὥς ἔμαθον
 τὸ βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρῇν δὲ καὶ
 τῶν ἄλλων Παλληναίων συμμαχίῃ. τοῖσι δὲ στρατη-
 γοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βιβλίον καὶ μαθοῦσι τὸν αἴτιον
 τῆς προδοσίης ἔδοξε μὴ καταπλῆξαι Τιμόξεινον προ-
 δοσίῃ τῆς Σκιωναίων πόλιος εἵνεκα, μὴ νομιζοίατο
 εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προ-
 δόται. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπάϊστος ἐγεγόνεε·
 Ἀρταβάζῳ δὲ ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς 129
 μῆνες, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη καὶ χρόνον
 ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι τέναγος γενόμενον
 παρήισαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὥς δὲ τὰς δύο μὲν μοῖρας
 διοδοιπορήκεσαν, ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι ἦσαν, τὰς διελ-
 θόντας χρῆν εἶναι ἔσω ἐν τῇ Παλλήνῃ, ἐπῆλθε πλημ-
 μυρις τῆς θαλάσσης μεγάλης, ὅση οὐδαμὰ κω, ὥς οἱ
 ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γινομένη. οἱ μὲν δὴ νέειν
 αὐτῶν οὐκ ἐπιστάμενοι διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπιστα-
 μένους οἱ Ποτιδαῖηται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλεσαν.
 αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαῖηται τῆς τε ῥηχίης [καὶ τῆς
 πλημμυρίδος] καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθεος γενέσθαι τόδε,
 ὅτι ἐς τοῦ Ποσειδέωνος τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ

ἐν τῷ προαστείῳ ἡσέβησαν οὗτοι τῶν Περσέων οἱ περ
καὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης· αἴτιον δὲ τοῦτο
λέγοντες εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομέ-
νους ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον.

- 130 Οὗτοι μὲν οἱ προπέμψαντες βασιλέα οὕτω ἔπρηξαν.
ὁ δὲ ναυτικός ὁ Ξέρξης (ὁ) περιγενόμενος, ὥς προσ-
έμιξε τῇ Ἀσίῃ φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος καὶ βασιλέα τε καὶ
τὴν στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς Ἀβυδον,
ἐχειμέριζε ἐν Κύμῃ. ἕαρος δὲ ἐπιλάμψαντος πρῶτος
συνελέγετο ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νεῶν καὶ ἐχειμέρισαν
αὐτοῦ· Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῖνες ἐπεβάτευν.
στρατηγοὶ δέ σφι ἐπῆλθον Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου
καὶ Ἀρταῦντης ὁ Ἀρταχαίεω· συνῆρχε δὲ τούτοισι καὶ
ἀδελφιδὲς αὐτοῦ Ἀρταῦντεω προσελομένου Ἰθαμίτρης.
ἄτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐ προήμισαν ἀνωτέρω τὸ
πρὸς ἑσπέρης, οὐδ' ἐπηνάγκαζε οὐδεῖς, ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ
κατήμενοι ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῆ, νέας
ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσ-
εδέκοντο τοὺς Ἕλληνας ἐλεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην ἀλλ'
ἀποχρήσειν σφι τὴν ἐωυτῶν φυλάσσειν, σταθμεύμενοι
ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμῖνος ἀλλ'
ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μὲν νυν τὴν θάλασσαν
ἑσσωμένοι ἦσαν τῷ θυμῷ, περὶ δὲ ἐδόκεον πολλῷ
κρατήσειν τὸν Μαρδόνιον. ἔόντες δὲ ἐν Σάμῳ ἅμα
μὲν ἐβουλευόντο εἰ τι δυναίητο κακὸν τοὺς πολεμίους
ποιεῖν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακούσ τεον ὅκη πεσέεται τὰ Μαρ-
131 δονίου πρήγματα. τοὺς δὲ Ἕλληνας τό τε ἕαρ γινόμε-
νον ἤγειρε καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἐών. ὁ μὲν
δὴ πεξὸς οὐκω συνελέγετο, ὁ δὲ ναυτικός ἀπίκητο ἐς
Αἴγινα, νέες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν. στρατηγὸς δὲ

καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος τοῦ Ἠγη-
σίλειω τοῦ Ἱπποκρατίδew τοῦ Λευτυχίδew τοῦ Ἀνα-
ξίλειω τοῦ Ἀρχιδήμου τοῦ Ἀναξανδρίδew τοῦ Θεοπόμ-
που τοῦ Νικάνδρου τοῦ Χαρίλειω τοῦ Εὐνόμου τοῦ
Πολυδέκτew τοῦ Πρυτάνιος τοῦ Εὐρυφῶντος τοῦ Προ-
κλέος τοῦ Ἀριστοδήμου τοῦ Ἀριστομάχου τοῦ Κλεοδαίου
τοῦ Ὑλλου τοῦ Ἡρακλέος, ἐὼν τῆς ἐτέρης οἰκίης τῶν
βασιλέων. οὗτοι πάντες, πλὴν τῶν ἐπὶ τῶν μετὰ Λευ-
τυχίδew πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι βασιλεῖς ἐγέ-
νοντο Σπάρτης. Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος
ὁ Ἀρίφρωνος. ὥς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴγιναν πᾶσαι ¹³²
αἱ νῆες, ἀπίκοντο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν
Ἑλλήνων, οἳ καὶ ἐς Σπάρτην ὀλίγω πρότερον τούτων
ἀπικόμενοι ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν
Ἰωνίην· τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιληίδew ἦν· οἳ στα-
σιῶται σφίσι γενόμενοι ἐπεβούλευον θάνατον Στράττι
τῷ Χίου τυράννῳ, ἐόντες ἀρχὴν ἐπὶ τῷ ἐπιβουλεύοντες
δὲ ὥς φανεροὶ ἐγένοντο, ἐξενείκαντος τὴν ἐπιχειρήσιν
ἐνὸς τῶν μετεχόντων, οὕτω δὴ οἱ λοιποὶ ἔξ ἐόντες
ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίου καὶ ἐς Σπάρτην τε ἀπίκοντο καὶ
δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγιναν, τῶν Ἑλλήνων δεόμενοι
καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἳ προήγαγον αὐτοὺς μόγισ
μέχρι Διήλου. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι
Ἕλλησι οὔτε τῶν χώρων ἐοῦσι ἐμπείροισι, στρατιῆς
τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἐπιστέατο
δόξη καὶ Ἡρακλέας στήλας ἴσον ἀπέχειν. συνέπιπτε
δὲ τοιοῦτο ὥστε τοὺς μὲν βαρβάρους τὸ πρὸς ἐσπέρας
ἀνωτέρω Σάμου μὴ τολμᾶν καταπλῶσαι καταρρωδη-
κότας, τοὺς δὲ Ἕλληνας χρημίζοντων Χίων τὸ πρὸς τὴν
ἡῶ κατωτέρω Διήλου. οὕτω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσε

133 σφεων. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἔπλεον ἐς τὴν Δῆλον,
 Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε. ἐνθεῦτεν
 δὲ ὁρμώμενος ἔπεμπε κατὰ τὰ χρηστήρια ἄνδρα Εὐρωπέα
 γένος, τῷ οὖνομα ἦν Μῦς, ἐντειλάμενος πανταχῇ μιν
 χρησόμενον ἐλθεῖν, τῶν οἷά τε ἦν σφι ἀποπειρήσασθαι.
 ὃ τι μὲν βουλόμενος ἐκμαθεῖν πρὸς τῶν χρηστηρίων
 ταῦτα ἐνετέλλετο, οὐκ ἔχω φράσαι· οὐ γὰρ ὧν λέγεται·
 δοκέω δ' ἔγωγε περὶ τῶν παρεόντων προηγμάτων καὶ
 134 οὐκ ἄλλων περὶ πέμψαι. οὗτος ὁ Μῦς ἔς τε Λεβὰ-
 δειαν φαίνεται ἀπικόμενος καὶ μισθῷ πείσας τῶν ἐπι-
 χωρίων ἄνδρα καταβῆναι παρὰ Τροφώνιον, καὶ ἐς Ἄβας
 τὰς Φωκέων ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρηστήριον· καὶ δὴ καὶ
 ἐς Θήβας πρῶτα ὥς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν τῷ Ἰσμηνίῳ
 Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο (ἔστι δὲ κατὰ περ ἐν Ὀλυμπίῃ
 ἱεροῖσι αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι), τοῦτο δὲ ξεινόν τινα
 καὶ οὐ Θηβαῖον χρήμασι πείσας κατεκοίμησε ἐς Ἀμ-
 φιάρεω. Θηβαίων δὲ οὐδενὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι
 διὰ τόδε· ἐκέλευσέ σφας ὁ Ἀμφιάρεως διὰ χρηστηρίων
 ποιεύμενος ὁκότερα βούλονται ἐλέσθαι τούτων, ἑωυτῷ
 ἢ ἅτε μάντι χρᾶσθαι ἢ ἅτε συμμάχῳ, τοῦ ἐτέρου ἀπ-
 εχομένους· οἱ δὲ σύμμαχόν μιν εἶλοντο εἶναι. διὰ
 τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων οὐδενὶ αὐτόθι ἐγκατα-
 135 κοιμηθῆναι. τόδε δὲ θῶμά μοι μέγιστον γενέσθαι
 λέγεται ὑπὸ Θηβαίων, ἐλθεῖν ἄρα τὸν Εὐρωπέα Μῦν,
 περιστροφώμενον πάντα τὰ χρηστήρια, καὶ ἐς τοῦ
 Πιτῶν Ἀπόλλωνος τὸ τέμενος. τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν κα-
 λέεται μὲν Πιτῶν, ἔστι δὲ Θηβαίων, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς
 Κωπαίδος λίμνης πρὸς ὄρει ἀγχοτάτῳ Ἀγκραιφίης πό-
 λιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεῖτε παρελθεῖν τὸν καλεόμενον
 τοῦτον Μῦν, ἔπεσθαι δέ οἱ τῶν ἀστῶν αἰρετοὺς ἄνδρας

τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ὥς ἀπογραφομένους τὰ θεσπιεῖν
 ἐμελλε, καὶ πρόκατε τὸν πρόμαντιν βαρβάρῳ γλώσση
 χρᾶν. καὶ τοὺς μὲν ἐπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θά-
 ματι ἔχσεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλά-
 δος, οὐδὲ ἔχειν ὃ τι χρήσονται τῷ παρεόντι προήγματι·
 τὸν δὲ Εὐρώπέα Μῦν ἐξαρκάσαντα παρ' αὐτῶν τὴν
 ἐφέροντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γρά-
 φειν, ἐς αὐτήν, φάναι δὲ Καρὶή μιν γλώσση χρᾶν,
 συγγραψάμενον δὲ οἷχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην.
 Μαρδόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὃ τι δὴ λέγοντα ἦν τὰ 136
 χρηστήρια, μετὰ ταῦτα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας
 Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω ἄνδρα Μακεδόνα, ἅμα μὲν
 ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι ἦσαν (Ἀλεξάνδρου γὰρ
 ἀδελφεὴν Γυγαίην, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάρης
 ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγεγόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν
 τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὖνομα τοῦ μητροπάτορος, τῷ δὴ
 ἐκ βασιλέος τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλάβανδα πόλις μεγάλη
 νέμεσθαι), ἅμα δὲ ὁ Μαρδόνιος πυθόμενος ὅτι πρό-
 ξεινός τε εἶη καὶ εὐεργέτης ὁ Ἀλέξανδρος ἔπεμπε. τοὺς
 γὰρ Ἀθηναίους οὕτω ἐδόκεε μάλιστα προσκλήσεσθαι,
 λεὼν τε πολλὸν ἄρα ἀκούων εἶναι καὶ ἄλκιμον, τά τε
 κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθήματα κατ-
 εργασαμένους μάλιστα Ἀθηναίους ἐπίστατο. τούτων
 δὲ προσγενομένων κατήλπιζε εὐπετέως τῆς θαλάσσης
 κρατήσειν, τά περ ἂν καὶ ἦν, πεζῇ τε ἐδόκεε πολλῶ
 εἶναι κρέσσων· οὕτω τε ἐλογίζετο κατύπερθε οἱ τὰ
 προήγματα ἔσεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ
 τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι, συμβουλευόντα σύμ-
 μαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὴ πειθόμενος
 ἔπεμπε.

137 ΤΟΤ ΔΕ Ἀλεξάνδρου τούτου ἑβδόμος γενέτωρ Περδίκκης ἐστὶ ὁ κτησάμενος τῶν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε· ἐξ Ἀργεος ἔφυγον ἐς Ἰλλυριοὺς τῶν Τημένου ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφεοί, Γαυάνης τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδίκκης, ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν. ἐνθαῦτα δὲ ἐθήτεον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλεῖ, ὁ μὲν ἵππους νέμων, ὁ δὲ βοῦς, ὁ δὲ νεώτερος αὐτῶν Περδίκκης τὰ λεπτά τῶν προβάτων. ἦσαν δὲ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι, οὐ μῦνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τοῦ βασιλέως αὐτὴ τὰ σιτία σφι ἔπεσσε. ὅπως δὲ ὀπτῶη, ὁ ἄρτος τοῦ παιδὸς τοῦ θητός, Περδίκκew, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωυτοῦ. ἐπεὶ δὲ αἰεὶ τῷτο τοῦτο ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς. τὸν δὲ ἀκούσαντα ἐσῆλθε αὐτίκα ὡς εἴη τέρας καὶ φέροι ἐς μέγα τι. καλέσας δὲ τοὺς θῆτας προηγόρευέ σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωυτοῦ. οἱ δὲ τὸν μισθὸν ἔφασαν δίκαιοι εἶναι ἀπολαβόντες οὕτω ἐξιέναι. ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς τοῦ μισθοῦ πέρι ἀκούσας, ἦν γὰρ κατὰ τὴν καπνοδόκην ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε θεοβλαβῆς γενόμενος “Μισθὸν δὲ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι”, δέξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε καὶ ὁ Ἀέροπος οἱ πρεσβύτεροι ἔστασαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκουσαν ταῦτα· ὁ δὲ παῖς, ἐτύγγανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἶπας τάδε “Δεκόμεθα, ὦ βασιλεῦ, τὰ διδοῖς”, περιγράφει τῇ μαχαίρῃ ἐς τὸ ἔδαφος τοῦ οἴκου τὸν ἥλιον, περιγράφας δέ, ἐς τὸν κόλπον τρις ἀρυσάμενος τοῦ ἡλίου, 138 ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ’ ἐκείνου. οἱ μὲν δὴ ἀπῆσαν, τῷ δὲ βασιλεῖ σημαίνει τις τῶν παρέδρων

οἷόν τι χρῆμα ποιήσῃε ὁ παῖς καὶ ὥς σὺν νόῳ κείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ διδόμενα. ὁ δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ ὄξυνθεις πέμπει ἐπ' αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. ποταμὸς δέ ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσιν οἱ τούτων τῶν ἀνδρῶν ἀπ' Ἀργεος ἀπόγονοι σωτήρι. οὗτος, ἐπεῖτε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐρρὺν ὥστε τοὺς ἱππέας μὴ οἷους τε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίεω, ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἐν ἑκαστον ἔχον ἐξήκοντα φύλλα, ὁδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοισι καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἦλω, ὥς λέγεται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων ὄρος κέεται Βέρμιον οὖνομα, ἄβατον ὑπὸ χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμώμενοι, ὥς ταύτην ἔσχον, κατεστρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίην. ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ Περγόκεω 139 Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγένετο· Ἀμύντεω παῖς ἦν Ἀλέξανδρος, Ἀμύντης δὲ Ἀλκέτεω, Ἀλκέτεω δὲ πατήρ ἦν Ἀέροπος, τοῦ δὲ Φίλιππος, Φιλίππου δὲ Ἀργαῖος, τοῦ δὲ Περγόκεως ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν.

Ἐργόνεε μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω 140 ὥς δὲ ἀπῖκετο ἐς τὰς Ἀθήνας ἀποπεμφθεὶς ὑπὸ Μαρκονίου, ἔλεγε τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μακρόνιος τάδε λέγει· Ἐμοὶ ἀγγελίη ἦκει παρὰ βασιλέως λέγουσα οὕτω· Ἀθηναίοισι τὰς ἀμαρτιάδας τὰς ἐς ἐμὲ ἐξ ἐκείνων γενομένας πάσας μετήμι. νῦν τε ὧδε, Μακρόνιε, ποίεε· τοῦτο μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος, τοῦτο δὲ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἐλέσθων αὐτοί, ἦντινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. ἰρὰ τε πάντα σφι, ἦν δὴ βούλωνται γε ἐμοὶ ὁμολογέειν, ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέπρησα. τούτων

δὲ ἀπιγμένων ἀναγκαίως ἔχει μοι ποιεῖν ταῦτα, ἣν μὴ τὸ ὑμέτερον αἷτιον γένηται. λέγω δὲ ὑμῖν τάδε νῦν· τί μαίνεσθε πόλεμον βασιλεῖ ἀνταειρόμενοι; οὔτε γὰρ ἂν ὑπερβάλαισθε οὔτε οἰοί τέ ἐσθε ἀντέχειν τὸν πάντα χρόνον. εἶδετε μὲν γὰρ τῆς Ξέρξεω στρατηλασίας τὸ πλῆθος καὶ τὰ ἔργα, πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρ' ἐμοὶ ἐοῦσαν δύναμιν, ὥστε καὶ ἦν ἡμέας ὑπερβάλησθε καὶ νικήσητε, τοῦ περ ὑμῖν οὐδεμία ἐλπίς εἴ περ εὖ φρονέετε, ἄλλη παρέσται πολλαπλήσιη. μὴ ὦν βούλεσθε παριστούμενοι βασιλεῖ στέρεσθαι μὲν τῆς χώρας, θίειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν, ἀλλὰ καταλύσασθε. παρέχει δὲ ὑμῖν κάλλιστα καταλύσασθαι βασιλέος ταύτῃ ὀρμημένου. ἐσθε ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁμαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης.

β Μαρδόνιος μὲν ταῦτα, ὧ Ἀθηναῖοι, ἐνετείλατό μοι εἰπεῖν πρὸς ὑμέας. ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας ἐοῦσης ἐξ ἐμεῦ οὐδὲν λέξω (οὐ γὰρ ἂν νῦν πρῶτον ἐκμάθοιτε), προσχρηγίζω δὲ ὑμέων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. ἐνορέω γὰρ ὑμῖν οὐκ οἰοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνῶρων τοῦτο ἐν ὑμῖν, οὐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας ἦλθον ἔχων λόγους τούσδε· καὶ γὰρ δύναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἢ βασιλέος ἐστὶ καὶ χεῖρ ὑπερμήκης. ἦν ὦν μὴ αὐτίκα ὁμολογήσητε, μεγάλα προτεινόντων ἐπ' οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλουσι, δειμαίνω ὑπὲρ ὑμέων ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων τῶν συμμάχων πάντων αἰεὶ τε φθειρομένων μούνων, ἐξαίρετον μεταίχμιόν τε τὴν γῆν ἐκτημένων. ἀλλὰ πείθεσθε· πολλοῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασιλεύς γε ὁ μέγας μούνοισι ὑμῖν Ἑλλήνων τὰς ἀμαρτάδας ἀπιεῖς ἐθέλει φίλος γενέσθαι. Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα

ἔλεξε· Λακεδαιμόνιοι δὲ πυθόμενοι ἦκειν Ἀλέξανδρον 141
 εἰς Ἀθήνας εἰς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθη-
 ναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων ὥς σφεας χρεόν
 ἐστὶ ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελο-
 ποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε
 ἔδεισαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα
 τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε
 ὁμοῦ σφεων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν· ἐπανέμειναν γὰρ
 οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἔμελλον
 Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἦκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου
 ἄγγελον ἐπ' ὁμολογίῃ, πυθόμενοί τε πέμψειν κατὰ
 τάχος ἀγγέλους. ἐπίτηδες ὦν ἐποίηυν, ἐνδεικνύμενοι
 τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἑωυτῶν γνώμην. ὥς δὲ 142
 ἐπαύσατο λέγων Ἀλέξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεγον οἱ
 ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι· Ἡμέας δὲ ἐπεμψαν Λακεδαιμό-
 νιοι δεησομένους ὑμέων μήτε νεώτερον ποιέειν μηδὲν
 κατὰ τὴν Ἑλλάδα μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ
 βαρβάρου. οὔτε γὰρ δίκαιον οὐδαμῶς οὔτε κόσμον
 φέρον οὔτε γε ἄλλοισι Ἑλλήνων οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ
 δὴ καὶ διὰ πάντων ἥμισυ πολλῶν εἵνεκα· ἡγείρατε
 γὰρ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς οὐδὲν ἡμέων βουλομέ-
 νων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρης ἀρχῆν ὁ ἄγων ἐγένετο·
 νῦν δὲ φέρει καὶ εἰς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε
 τούτων ἀπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύνης τοῖσι
 Ἑλλησι Ἀθηναίους οὐδαμῶς ἀνασχετόν, οἵτινες αἰεὶ καὶ
 τὸ πάλαι φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώπων.
 πιεξευμένοισι μέντοι ὑμῖν συναχθόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν
 ἐστερήθητε διξῶν ἤδη καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον
 ἤδη πολλόν. ἀντὶ τούτων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμόνιοί τε
 καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται γυναϊκᾶς τε καὶ τὰ εἰς

πόλεμον ἄχρηστα οἰκτεῖων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν,
 ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεστήκη. μηδὲ ὑμέας Ἀλέξαν-
 δρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώσῃ, λήνας τὸν Μαρδονίου
 λόγον. τούτῳ μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί· τύραννος
 γὰρ ἔων τυράνῳ συγκατεργάζεται· ὑμῖν δέ γε οὐ
 ποιητέα, εἴ περ εὖ τυγχάνετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι
 ὥς βαρβάροισί ἐστι οὔτε πιστὸν οὔτε ἀληθὲς οὐδέν.
 143 ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν
 Ἀλέξανδρον ὑπεκρίναντο τάδε· Καὶ αὐτοὶ τοῦτό γε
 ἐπιστάμεθα ὅτι πολλαπλησίη ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις
 ἢ περ ἡμῖν, ὥστε οὐδὲν δεῖ τοῦτό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ'
 ὅμως ἐλευθερίας γλιχόμενοι ἀμυνέμεθα οὕτω ὥκως
 ἂν καὶ δυνώμεθα. ὁμολογῆσαι δὲ τῷ βαρβάρῳ μήτε
 σὺν ἡμέας πειρῶ ἀναπεῖθιν οὔτε ἡμεῖς πεισόμεθα. νῦν
 τε ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ ὥς Ἀθηναῖοι λέγουσι, ἔστ'
 ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἴῃ τῇ περ καὶ νῦν ἔρχε-
 ται, μήκοτε ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί τε
 συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν ἀμυνόμενοι καὶ τοῖσι
 ἥρωσι, τῶν ἐκεῖνος οὐδεμίαν ὕπιν ἔχων ἐνέπρησε τοὺς
 τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σύ τε τοῦ λοιποῦ λόγους
 ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαίνεο Ἀθηναίοισι, μηδὲ δοκέων
 χρηστὰ ὑπουργεῖν ἀθέμιστα ἔρδιν παραίνεε. οὐ γάρ
 σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς Ἀθηναίων παθεῖν,
 144 ἐόντα πρόξεινόν τε καὶ φίλον. πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον
 ταῦτα ὑπεκρίναντο, πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέ-
 λους τάδε· Τὸ μὲν δεῖσαι Λακεδαιμονίους μὴ ὁμολο-
 γήσωμεν τῷ βαρβάρῳ κάρτα ἀνθρωπῆιον ἦν. ἀτὰρ
 αἰσχροῶς γε οἴκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθηναίων φρό-
 νημα ἀρρωδῆσαι, ὅτι οὔτε χροσός ἐστι γῆς οὐδαμῶτι
 τοσοῦτος οὔτε χώρη κάλλει καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα,

τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι ἐθέλομεν ἂν μηδίσαντες καταδου-
 λῶσαι τὴν Ἑλλάδα. πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ
 τὰ διακωλύοντα ταῦτα μὴ ποιεῖν μηδ' ἣν ἐθέλωμεν,
 πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα τῶν θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ
 τὰ οἰκήματα ἐμπεπρημένα τε καὶ συγκεχωσμένα, τοῖσι
 ἡμέας ἀναγκαιῶς ἔχει τιμωρεῖν ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον
 ἢ περ ὁμολογέειν τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ, αὐτοῖς δὲ τὸ
 Ἑλληνικόν, ἐὼν ὁμαιμόν τε καὶ ὁμόγλωσσον, καὶ θεῶν
 ἰδρύματα τε κοινὰ καὶ θυσῖαι ἡθεῖα τε ὁμότροπα, τῶν
 προδότας γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι. ἐπί-
 στασθὲ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχάνετε ἐπιστά-
 μενοι, ἔστ' ἂν καὶ εἰς περιῇ Ἀθηναίων, μηδαμὰ ὁμο-
 λογήσοντας ἡμέας Ξέρξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν
 προνοίην τὴν ἐς ἡμέας ἔχουσαν, ὅτι προεΐδετε ἡμέων
 οἰκοφθορημένων οὕτω ὥστε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων
 τοὺς οἰκέτας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρωται,
 ἡμεῖς μέντοι λιπαρήσομεν οὕτω ὅπως ἂν ἔχωμεν, οὐδὲν
 λυπέοντες ὑμέας. νῦν δέ, ὥς οὕτω ἐχόντων, στρατιὴν
 ὥς τάχιστα ἐκπέμπετε. ὥς γὰρ ἡμεῖς εἰκάζομεν, οὐκ
 ἐκὰς χρόνου παρέσται ὁ βάρβαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμε-
 τέραν, ἀλλ' ἐπεὶν τάχιστα πύθηται τὴν ἀγγελίην ὅτι
 οὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκείνος ἡμέων προσεδέετο. πρὶν
 ὦν παρῆναι ἐκεῖνον ἐς τὴν Ἀττικὴν, ἡμέας καιρὸς
 ἐστὶ προβοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην. οἱ μὲν ταῦτα
 ὑποκριναμένων Ἀθηναίων ἀπαλλάσσοντο ἐς Σπάρτην.

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ΤΟΥ

ΑΛΙΚΑΡΝΗΣΣΕΟΣ ΙΣΤΟΡΙΩΝ ΕΝΝΑΤΗ

ΕΠΗΓΡΑΦΟΜΕΝΗ ΚΑΛΛΙΟΠΗ.

- 1 ΜΑΡΔΟΝΙΟΣ δέ, ὥς οἱ ἀπονοστήσας Ἀλέξανδρος τὰ παρὰ Ἀθηναίων ἐσήμνηε, ὁρμηθεὶς ἐκ Θεσσαλίας ἦγε τὴν στρατιὴν σπουδῇ ἐπὶ τὰς Ἀθήνας· ὅκου δὲ ἐκάστοτε γίνοιτο, τούτους παρελάμβανε. τοῖσι δὲ Θεσσαλίας ἡγεομένοισι οὔτε τὰ πρὸ τοῦ πεπρηγμένα μετέμελε οὐδὲν πολλῶ τε μᾶλλον ἐπῆγον τὸν Πέρσην, καὶ συμπροέπεμψέ τε Θώρηξ ὁ Αἰγισαῖος Ξέρξην φεύγοντα καὶ τότε ἐκ τοῦ φανεροῦ παρῆκε Μαρδόνιον ἐπὶ τὴν
- 2 Ἑλλάδα. ἐπεὶ δὲ πορευόμενος γίνεται ὁ στρατὸς ἐν Βοιωτοῖσι, οἱ Θηβαῖοι κατελάμβανον τὸν Μαρδόνιον καὶ συνεβούλευον αὐτῷ λέγοντες ὥς οὐκ εἴη χῶρος ἐπιτηδεότερος ἐνστρατοπεδεύεσθαι ἐκείνου, οὐδὲ ἔων ἰέναι ἐκαστέρῳ, ἀλλ' αὐτοῦ ἱζόμενον ποιέειν ὅπως ἀμαχητὶ τὴν πᾶσαν Ἑλλάδα καταστρέψεται. κατὰ μὲν γὰρ τὸ ἰσχυρὸν Ἕλληνας ὁμοφρονέοντας, οἱ περ καὶ πάρος ταῦτ' ἀγίνωσκον, χαλεπὰ εἶναι περιγίνεσθαι καὶ ἅπασιν ἀνθρώποισι· Εἰ δὲ ποιήσεις τὰ ἡμεῖς παραινέομεν, ἔφασαν λέγοντες, ἔξεις ἀπόνως ἅπαντα τὰ ἐκείνων βουλεύματα. πέμπε χρήματα ἐς τοὺς δυναστεύοντας ἄνδρας ἐν τῇσι πόλεσι, πέμπων δὲ τὴν Ἑλλάδα διαστήσεις·

ἐνθεῦτεν δὲ τοὺς μὴ τὰ σὰ φρονέοντας ῥηιδίως μετὰ
 τῶν στασιωτέων καταστρέφει. οἱ μὲν ταῦτα συνεβού- 3
 λενον, ὁ δὲ οὐκ ἐπειθέτο, ἀλλὰ οἱ δεινός τις ἐνέστακτο
 ἡμερος τὰς Ἀθήνας δεύτερα ἐλεῖν, ἅμα μὲν ὑπ' ἀγνω-
 μοσύνης, ἅμα δὲ πυρσοῖσι διὰ νήσων ἐδόκεε βασιλεῖ
 δηλώσειν ἔόντι ἐν Σάρδισι ὅτι ἔχοι Ἀθήνας. ὅς οὐδὲ
 τότε ἀπικόμενος ἐς τὴν Ἀττικὴν εὗρε τοὺς Ἀθηναίους,
 ἀλλ' ἐν τε Σαλαμῖνι τοὺς πλείστους ἐπυνθάνετο εἶναι
 ἐν τε τῇσι νηυσί, αἰρεῖ τε ἔρημον τὸ ἄστυ. ἡ δὲ
 βασιλέος αἵρεσις ἐς τὴν ὑστέρην τὴν Μαρδονίου ἐπι-
 στρατηγὴν δεκάμηνος ἐγένετο. ἐπεὶ δὲ ἐν Ἀθήνησι 4
 ἐγένετο ὁ Μαρδόνιος, πέμπει ἐς Σαλαμῖνα Μουρυχίδην
 ἄνδρα Ἑλλησπόντιον φέροντα τοὺς αὐτοὺς λόγους τοὺς
 καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν τοῖσι Ἀθηναίοισι διεπόρ-
 θμευσε. ταῦτα δὲ τὸ δεύτερον ἀπέστειλλε προέχων μὲν
 τῶν Ἀθηναίων οὐ φιλίας γνώμας, ἐλπίσας δὲ σφεας
 ὑπῆσειν τῆς ἀγνωμοσύνης ὥς δοριαλώτου ἐούσης τῆς
 Ἀττικῆς χώρας καὶ ἐούσης ὑπ' ἐωυτῶ. τούτων μὲν
 εἵνεκα ἀπέπεμψε Μουρυχίδην ἐς Σαλαμῖνα· ὁ δὲ ἀπικό- 5
 μενος ἐπὶ τὴν βουλὴν ἔλεγε τὰ παρὰ Μαρδονίου. τῶν
 δὲ βουλευτέων Λυκίδης εἶπε γνώμην ὥς οἱ ἐδόκεε
 ἄμεινον εἶναι δεξαμένους τὸν λόγον τὸν σφι Μουρυ-
 χίδης προσφέρει ἐξενεῖναι ἐς τὸν δῆμον. ὁ μὲν δὴ
 ταύτην τὴν γνώμην ἀπεφαίνετο, εἴτε δὴ δεδεγμένος
 χρήματα παρὰ Μαρδονίου, εἴτε καὶ ταῦτά οἱ ἑάνθανε·
 Ἀθηναῖοι δὲ αὐτίκα δεινὸν ποιησάμενοι, οἳ τε ἐκ τῆς
 βουλῆς καὶ οἳ ἔξωθεν, ὥς ἐπύθοντο, περιστάντες Λυ-
 κίδην κατέλευσαν βάλλοντες, τὸν δὲ Ἑλλησπόντιον
 Μουρυχίδην ἀπέπεμψαν ἄσινέα. γενομένου δὲ θορύ-
 βου ἐν τῇ Σαλαμῖνι περὶ τὸν Λυκίδην, πυνθάνονται

τὸ γινόμενον αἱ γυναῖκες τῶν Ἀθηναίων, διακελευσα-
 μένη δὲ γυνή γυναικὶ καὶ παραλαβοῦσα ἐπὶ τὴν Λυ-
 κίδεω οἰκίην ἤρισαν αὐτοκελέες, καὶ κατὰ μὲν ἔλευσαν
 6 αὐτοῦ τὴν γυναῖκα, κατὰ δὲ τὰ τέκνα. ἐς δὲ τὴν Σαλα-
 μῖνα διέβησαν οἱ Ἀθηναῖοι ὧδε· ἕως μὲν πρόσεδέκοντο
 ἐκ τῆς Πελοποννήσου στρατὸν ἥξειν τιμωρήσοντά σφι,
 οἱ δὲ ἔμενον ἐν τῇ Ἀττικῇ· ἐπεὶ δὲ οἱ μὲν μακρότερά
 τε καὶ σχολαιότερα ἐποίουν, ὁ δὲ ἐπιὼν καὶ δὴ ἐν τῇ
 Βοιωτίῃ ἐλέγετο εἶναι, οὕτω δὴ ὑπεξεκομίσαντό τε
 πάντα καὶ αὐτοὶ διέβησαν ἐς Σαλαμῖνα, ἐς Λακεδαί-
 μονά τε ἔπεμπον ἀγγέλους ἅμα μὲν μεμφομένους τοῖσι
 Λακεδαιμονίοισι ὅτι περιεῖδον ἐσβαλόντα τὸν βάρβαρον
 ἐς τὴν Ἀττικὴν ἀλλ' οὐ μετὰ σφέων ἠντίασαν ἐς τὴν
 Βοιωτίην, ἅμα δὲ ὑπομνήσοντας ὅσα σφι ὑπέσχετο ὁ
 Πέρσης μεταβαλοῦσι δώσειν, προεῖπαί τε ὅτι εἰ μὴ
 ἀμυνεῦσι Ἀθηναίοισι, ὥς καὶ αὐτοὶ τινα ἀλεωρὴν εὐρή-
 7 σονται. οἱ γὰρ δὴ Λακεδαιμόνιοι ὄρταζόν τε τοῦτον
 τὸν χρόνον καὶ σφι ἦν Ὑακίνθια, περὶ πλείστου δ'
 ἦγον τὰ τοῦ θεοῦ πορσύνειν· ἅμα δὲ τὸ τεῖχος σφι,
 τὸ ἐν τῷ Ἰσθμῷ ἐτείχεον, καὶ ἤδη ἐπάλξις ἐλάμβανε.
 ὥς δὲ ἀπίκοντο ἐς τὴν Λακεδαίμονα οἱ ἄγγελοι οἱ ἀπ'
 Ἀθηνέων, ἅμα ἀρόμενοι ἐκ τε Μεγάρων ἀγγέλους καὶ
 ἐκ Πλαταιέων, ἔλεγον τάδε ἐπελθόντες ἐπὶ τοὺς ἐφό-
 8 ρους· Ἐπεμψαν ἡμέας Ἀθηναῖοι λέγοντες ὅτι ἡμῖν βασι-
 λεὺς ὁ Μήδων τοῦτο μὲν τὴν χώραν ἀποδιδοῖ, τοῦτο
 δὲ συμμάχους ἐθέλει ἐπ' ἴσῃ τε καὶ ὁμοίῃ ποιήσασθαι
 ἄνευ τε δόλου καὶ ἀπάτης, ἐθέλει δὲ καὶ ἄλλην χώραν
 πρὸς τῇ ἡμετέρῃ διδόναι, τὴν ἂν αὐτοὶ ἐλώμεθα. ἡμεῖς
 δὲ Δία τε Ἑλλήνιον αἰδεσθέντες καὶ τὴν Ἑλλάδα
 δεινὸν ποιούμενοι προδοῦναι οὐ καταινέσαμεν ἀλλ'

ἀπειπάμεθα, καίπερ ἀδικεόμενοι ὑπ' Ἑλλήνων καὶ κατα-
 προδιδόμενοι ἐπιστάμενοί τε ὅτι κερδαλεώτερόν ἐστι
 ὁμολογέειν τῷ Πέρσῃ μᾶλλον ἢ περ πολεμέειν· οὐ μὲν
 οὐδὲ ὁμολογήσομεν ἐκόντες εἶναι. καὶ τὸ μὲν ἀπ'
 ἡμέων οὕτω ἀκίβδηλον νέμεται ἐπὶ τοὺς Ἕλληνας.
 ὑμεῖς δὲ ἐς πᾶσαν ἀρρωδίην τότε ἀπικόμενοι μὴ ὁμο- β
 λογήσωμεν τῷ Πέρσῃ, ἐπεῖτε ἐξεμάθετε τὸ ἡμέτερον
 φρόνημα σαφέως, ὅτι οὐδαμὰ προδώσομεν τὴν Ἑλλάδα,
 καὶ διδῶτι τείχος ὑμῖν διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ ἐλαυνόμενον ἐν
 τέλει ἐστι, καὶ δὴ λόγον οὐδένα τῶν Ἀθηναίων ποιέ-
 σθε, συνθέμενοί τε ἡμῖν [τὸν Πέρσῃ] ἀντιώσεσθαι
 ἐς τὴν Βοιωτίην προδεδώκατε, περιείδετέ τε ἐσβαλόντα
 ἐς τὴν Ἀττικὴν τὸν βάρβαρον. ἐς μὲν νυν τὸ παρὲν
 Ἀθηναῖοι ὑμῖν μηνίουσι· οὐ γὰρ ἐποιήσατε ἐπιτηδέως.
 νῦν δὲ ὅτι τάχος στρατιὴν ἄμα ἡμῖν ἐκέλευσαν ὑμέας
 ἐκπέμπειν, ὥς ἂν τὸν βάρβαρον δεκώμεθα ἐν τῇ Ἀττικῇ·
 ἐπειδὴ γὰρ ἡμάρτομεν τῆς Βοιωτίας, τῆς γε ἡμετέρας 8
 ἐπιτηδεότατόν ἐστι ἐμμαχέσασθαι τὸ Θριάσιον πεδίον.
 ὥς δὲ ἄρα ἤκουσαν οἱ ἔφοροι ταῦτα, ἀνεβάλλοντο ἐς
 τὴν ὑστεραίην ὑποκρινέεσθαι, τῇ δὲ ὑστεραίῃ ἐς τὴν
 ἑτέρην. τοῦτο δὲ καὶ ἐπὶ δέκα ἡμέρας ἐποίεον, ἐξ ἡμέ-
 ρης ἐς ἡμέρην ἀναβαλλόμενοι. ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ
 τὸν Ἰσθμὸν ἐτείχεον σπουδὴν ἔχοντες πολλὴν πάντες
 Πελοποννήσιοι, καὶ σφι ἦν πρὸς τέλει. οὐδ' ἔχω εἰπεῖν
 τὸ αἷτιον διότι ἀπικομένου μὲν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μακε-
 δόνος ἐς Ἀθήνας σπουδὴν μεγάλην ἐποίησαντο μὴ
 μηδίσαι Ἀθηναίους, τότε δὲ ὥρην ἐποίησαντο οὐδε-
 μίαν, ἄλλο γε ἢ ὅτι ὁ Ἰσθμὸς σφι ἐτετείχιστο καὶ
 ἐδόκεον Ἀθηναίων ἐτι δέεσθαι οὐδέν· ὅτε δὲ Ἀλέξαν-
 δρος ἀπῆκετο ἐς τὴν Ἀττικὴν, οὕκω ἀπετετείχιστο,

- ἐργάζονται δὲ μέγας καταρρωδηκότες τοὺς Πέρσας.
- 9 τέλος δὲ τῆς τε ὑποκρίσεως καὶ ἐξόδου τῶν Σπαρτι-
τέων ἐγένετο τρόπος τοιόσδε· τῇ προτεραίῃ τῆς ὑστάτης
καταστάσεως μελλούσης ἔσεσθαι Χίλεις ἀνὴρ Τεγεήτης,
δυνάμενος ἐν Λακεδαίμονι μέγιστον ξείνων, τῶν ἐφόρων
ἐπύθετο πάντα λόγον, τὸν δὴ οἱ Ἀθηναῖοι ἔλεγον.
ἀκούσας δὲ ὁ Χίλεις ἔλεγε ἄρα σφι τάδε· Οὕτω ἔχει,
ἄνδρες ἐφοροὶ· Ἀθηναίων ἡμῖν ἐόντων μὴ ἀρθμίων,
τῷ δὲ βαρβάρῳ συμάχων, καίπερ τείχεος διὰ τοῦ
Ἴσθμοῦ ἐληλαμένου κρατεροῦ, μεγάλαι κλισιάδες ἀνα-
πεπτεύεται ἐς τὴν Πελοπόννησον τῷ Πέρσῃ. ἀλλ' ἐσ-
ακούσατε, πρὶν τι ἄλλο Ἀθηναίοισι δόξαι σφάλμα φέρον
- 10 τῇ Ἑλλάδι. ὁ μὲν σφι ταῦτα συνεβούλευε· οἱ δὲ φρενὶ
λαβόντες τὸν λόγον αὐτίκα, φράσαντες οὐδὲν τοῖσι
ἀγγέλοισι τοῖσι ἀπιγμένοισι ἀπὸ τῶν πολιῶν, νυκτὸς
ἔτι ἐκπέμπουσι πεντακισχιλίους Σπαρτιτέων καὶ ἐπὶ
περὶ ἕκαστον τάξαντες τῶν εἰλώτων, Πανσανίῃ τῷ
Κλεομβρότου ἐπιτρέψαντες ἐξάγειν. ἐγένετο μὲν νυν
ἡ ἡγεμονίῃ Πλειστάρχου τοῦ Λεωνίδεω· ἀλλ' ὁ μὲν
ἦν ἔτι παῖς, ὁ δὲ τούτου ἐπίτροπός τε καὶ ἀνεψιός.
Κλεομβροτος γὰρ ὁ Πανσανίεω μὲν πατήρ, Ἀναξαν-
δρίδω δὲ παῖς οὐκέτι περιῖν, ἀλλ' ἀπαγαγὼν ἐκ τοῦ
Ἴσθμοῦ τὴν στρατιὴν τὴν τὸ τεῖχος δείμασαν μετὰ
ταῦτα οὐ πολλόν τινα χρόνον βιοὺς ἀπέθανε. ἀπῆγε
δὲ τὴν στρατιὴν ὁ Κλεομβροτος ἐκ τοῦ Ἴσθμοῦ διὰ
τόδε· θυομένῳ οἱ ἐπὶ τῷ Πέρσῃ ὁ ἥλιος ἀμαυρώθη
ἐν τῷ οὐρανῷ. προσαιρέεται δὲ ἐωυτῷ Πανσανίης
Εὐρυάνακτα τὸν Δωριεύς, ἄνδρα οἰκίης ἐόντα τῆς
αὐτῆς. οἱ μὲν δὴ σὺν Πανσανίῃ ἐξεληλύθεσαν ἔξω
- 11 Σπάρτης· οἱ δὲ ἄγγελοι, ὥς ἡμέρη ἐγεγόνεε, οὐδὲν

εἰδότες περὶ τῆς ἐξόδου ἐπὶ τὸν ἐφόρον, ἐν νόῳ δὴ ἔχοντες ἀπαλλάσσεσθαι καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὴν ἑωυτοῦ ἕκαστος· ἐπελθόντες δὲ ἔλεγον τάδε· Ὑμεῖς μὲν, ὦ Λακεδαιμόνιοι, αὐτοῦ τῇδε μένοντες Ῥακύνθιάν τε ἄγετε καὶ παίζετε, καταπροδόντες τοὺς συμμαχοὺς· Ἀθηναῖοι δὲ ὡς ἀδικέμενοι ὑπὸ ὑμέων χήτεϊ τε συμμαχῶν καταλύσονται τῷ Πέρσῃ οὕτω ὅπως ἂν δύνωνται. καταλυσάμενοι δέ, δηλα γὰρ ὅτι σύμμαχοι βασιλέος γινόμεθα, συστρατευσόμεθα τῇ ἂν ἐκεῖνοι ἐξηγέωνται. ὑμεῖς δὲ τὸ ἐνθεῦτεν μαθήσεσθε ὁκοῖον ἂν τι ὑμῖν ἐξ αὐτοῦ ἐκβαίνη. ταῦτα λεγόντων τῶν ἀγγέλων οἱ ἔφοροι εἶπαν ἐπ' ὄρκον καὶ δὴ δοκέειν εἶναι ἐν Ὁρεσθείῳ στείχοντας ἐπὶ τοὺς ξείνους· ξείνους γὰρ ἐκάλεον τοὺς βαρβάρους. οἱ δὲ ὡς οὐκ εἰδότες ἐπειρώτων τὸ λεγόμενον, ἐπειρόμενοι δὲ ἐξέμαθον πᾶν τὸ ἐόν, ὥστε ἐν θώματι γενόμενοι ἐπορεύοντο τὴν ταχίστην διώκοντες· σὺν δέ σφι τῶν περιοίκων Λακεδαιμονίων λογάδες πεντακισχίλιοι ὁπλίται τῶντὸ τοῦτο ἐποίησαν.

Οἱ μὲν δὴ ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἠπείγοντο· Ἀργεῖοι δὲ 12 ἐπεῖτε τάχιστα ἐπύθοντο τοὺς μετὰ Πανσανίῳ ἐξεληλυθότας ἐκ Σπάρτης, πέμπουσι κήρυκα τῶν ἡμεροδρόμων ἀνευρόντες τὸν ἄριστον ἐς τὴν Ἀττικὴν, πρότερον αὐτοὶ Μαρδονίῳ ὑποδεξάμενοι σχήσειν τὸν Σπαρτιήτην μὴ ἐξιέναι· ὃς ἐπεῖτε ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἔλεγε τάδε· Μαρδόνιε, ἐπεμψάν με Ἀργεῖοι φράσσοντά τοι ὅτι ἐκ Λακεδαίμονος ἐξεληλύθε ἡ νεότης, καὶ ὡς οὐ δυνατοὶ αὐτὴν ἰσχεῖν εἰσὶ Ἀργεῖοι μὴ οὐκ ἐξιέναι. πρὸς ταῦτα τύγχανε εὖ βουλευόμενος. ὁ μὲν δὴ εἶπας ταῦτα ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, Μαρδόνιος δὲ 13 οὐδαμῶς ἔτι πρόθυμος ἦν μένειν ἐν τῇ Ἀττικῇ, ὡς

- ἤκουσε ταῦτα. πρὶν μὲν νυν ἢ πυθέσθαι ἀνεκώχευε, θέλων εἰδέναι τὸ παρ' Ἀθηναίων, ὁκοῖόν τι ποιήσουσι, καὶ οὔτε ἐπῆμαινε οὔτε ἐδίνετο γῆν τὴν Ἀττικὴν, ἐλπίζων διὰ παντὸς τοῦ χρόνου ὁμολογήσειν σφέας· ἐπεὶ δὲ οὐκ ἔπειθε, πυθόμενος πάντα λόγον, πρὶν ἢ τοὺς μετὰ Πανσανίεω ἐς τὸν Ἴσθμὸν ἐσβαλεῖν, ὑπεξεχώρεε ἐμπρήσας τε τὰς Ἀθήνας, καὶ εἴ κού τι ὀρθὸν ἦν τῶν τειχέων ἢ τῶν οἰκημάτων ἢ τῶν ἱρῶν, πάντα καταβαλὼν καὶ συγχώσας. ἐξήλαυνε δὲ τῶνδε εἵνεκεν, ὅτι οὔτε ἱππασίμη ἢ χώρη ἦν ἢ Ἀττική, εἴτε νικῶτο συμβαλὼν, ἀπάλλαξις οὐκ ἦν ὅτι μὴ κατὰ στεῖνόν, ὥστε καὶ ὀλίγους σφέας ἀνθρώπους ἴσχειν. ἐβουλεύετο ὦν ἐπαναχωρήσας ἐς τὰς Θήβας συμβαλεῖν
- 14 πρὸς πόλιν τε φιλήν καὶ (ἐν) χώρῃ ἱππασίμῃ. Μαρδόνιος μὲν δὴ ὑπεξεχώρεε, ἤδη δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἐόντι αὐτῷ ἦλθε ἀγγελίη πρόδρομον ἄλλην στρατιὴν ἥκειν ἐς Μέγαρα, Λακεδαιμονίων χιλίους. πυθόμενος δὲ ταῦτα ἐβουλεύετο, [θέλων] εἴ πως τούτους πρῶτον ἔλοι. ὑποστρέψας δὲ τὴν στρατιὴν ἤγε ἐπὶ τὰ Μέγαρα· ἢ δὲ ἵππος προελθοῦσα κατιππάσατο χώρην τὴν Μεγαρίδα. ἐς ταύτην δὴ ἐκαστάτω τῆς Εὐρώπης τὸ πρὸς ἡλίου
- 15 δύνοντος ἢ Περσικὴ αὕτη στρατιὴ ἀπίκητο. μετὰ δὲ ταῦτα Μαρδονίῳ ἦλθε ἀγγελίη ὥς ἀλλῆς εἶησαν οἱ Ἕλληνες ἐν τῷ Ἴσθμῳ. οὕτω δὴ ὀπίσω ἐπορεύετο διὰ Δεκελῆς· οἱ γὰρ βοιωτάρχαι μετεπέμψαντο τοὺς προσχώρους τῶν Ἀσωπίων, οὗτοι δὲ αὐτῷ τὴν ὁδὸν ἡγέοντο ἐς Σφενδαλέας, ἐνθεῦτεν δὲ ἐς Τάναγραν. ἐν Τανάγρα δὲ νύκτα ἐναυλισάμενος καὶ τραπομενος τῇ ὑστεραίῃ ἐς Σκῶλον ἐν γῇ τῇ Θηβαίων ἦν. ἐνθαῦτα δὲ τῶν Θηβαίων καίπερ μηδιζόντων ἔκειρε τοὺς χώρους,

οὔτι κατὰ ἔχθος αὐτῶν ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαιῆς μεγάλης [ἐχόμενος], βουλόμενος ἔρυσέ τε τῷ στρατοπέδῳ ποιήσασθαι, καὶ ἦν συμβαλόντι οἱ μὴ ἐκβαίνειν ὁκοῖόν τι ἐθέλοι, κρησφύγετον τοῦτο ἐποιέετο. παρῆκε δὲ αὐτοῦ τὸ στρατόπεδον ἀρξάμενον ἀπὸ Ἑρυθρέων παρὰ Ἑσπίας, κατέτεινε δὲ ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, παρὰ τὸν Ἀσωπὸν ποταμὸν τεταγμένον. οὐ μέντοι τό γε τεῖχος τοσοῦτο ἐποιέετο, ἀλλ' ὥς ἐπὶ δέκα σταδίους μάλιστά κη μέτωπον ἔκαστον.

Ἐχόντων δὲ τὸν πόνον τοῦτον τῶν βαρβάρων Ἀτταγῖνος ὁ Φρύωνος ἀνὴρ Θηβαῖος παρασκευασάμενος μεγάλως ἐκάλεε ἐπὶ ξείνια αὐτόν τε Μαρδόνιον καὶ πεντήκοντα Περσέων τοὺς λογιμωτάτους, κληθέντες δὲ οὔτοι εἶποντο. ἦν δὲ τὸ δεῖπνον ποιούμενον ἐν Θήβῃσι. τάδε δὲ ἤδη τὰ ἐπίλοιπα ἤκουον Θερσάνδρου 16 ἀνδρὸς μὲν Ὀρχομενίου, λογίμου δὲ ἐς τὰ πρῶτα ἐν Ὀρχομενῷ. ἔφη δὲ ὁ Θερσαυδρος κληθῆναι καὶ αὐτὸς ὑπὸ Ἀτταγίνου ἐπὶ τὸ δεῖπνον τοῦτο, κληθῆναι δὲ καὶ Θηβαίων ἄνδρας πεντήκοντα, καὶ σφῶν οὐ χωρὶς ἑκατέρους κλῖναι, ἀλλὰ Πέρσῃν τε καὶ Θηβαῖον ἐν κλίνῃ ἐκάστη. ὥς δὲ ἀπὸ δείπνου ἦσαν, διαπινόντων τὸν Πέρσῃν τὸν ὁμόκλινον Ἑλλάδα γλῶσσαν ἰέντα εἰρέσθαι αὐτὸν ὁποδαπὸς ἐστὶ, αὐτὸς δὲ ὑποκρίνασθαι ὥς εἶη Ὀρχομένιος. τὸν δὲ εἰπεῖν· Ἐπεὶ νῦν ὁμοτράπεζός τέ μοι καὶ ὁμόσπονδος ἐγένεο, μνημόσυνά τοι γνώμης τῆς ἐμῆς καταλιπέσθαι θέλω, ἵνα καὶ προειδὼς αὐτὸς περὶ σεαυτοῦ βουλευέσθαι ἔχῃς τὰ συμφέροντα. ὁρᾷς τούτους τοὺς δαινυμένους Πέρσας καὶ τὸν στρατὸν τὸν ἐλίπομεν ἐπὶ τῷ ποταμῷ στρατοπεδευόμενον; τούτων πάντων ὕψαι ὀλίγου τινὸς χρόνου διελθόντος

ὀλίγους τινὰς τοὺς περιγενομένους. ταῦτά τε ἅμα τὸν Πέρσῃν λέγειν καὶ μετιέναι πολλὰ τῶν δακρύων. αὐτὸς δὲ θωμάσας τὸν λόγον εἶπεν πρὸς αὐτόν· Οὐκῶν Μαρδονίῳ τε ταῦτα χρεόν ἐστι λέγειν καὶ τοῖσι μετ' ἐκείνον ἐν αἴνῃ εἶναι Περσέων; τὸν δὲ μετὰ ταῦτα εἶπεν· Ξεῖνε, ὅ τι δεῖ γενέσθαι ἐκ τοῦ θεοῦ, ἀμήχανον ἀποτρέψαι ἀνθρώπων· οὐδὲ γὰρ πιστὰ λέγουσι ἐθέλει πείθεσθαι οὐδεῖς. ταῦτα δὲ Περσέων συχνοὶ ἐπιστάμενοι ἐπόμεθα ἀναγκαίῃ ἐνδεδεμένοι. ἐχθίστη δὲ ὁδὺν [ἐστὶ] τῶν ἐν ἀνθρώποισι αὕτη, πολλὰ φρονέοντα μηδενὸς κρατέειν. ταῦτα μὲν τοῦ Ὀρχομενίου Θερσάνδρου ἤκουον, καὶ τάδε πρὸς τούτοισι, ὥς αὐτὸς αὐτίκα λέγει ταῦτα πρὸς ἀνθρώπους πρότερον ἢ γενέσθαι ἐν Πλαταιῇσι τὴν μάχην.

- 17 Μαρδονίου δὲ ἐν τῇ Βοιωτίῃ στρατοπεδευομένου οἱ μὲν ἄλλοι παρείχοντο ἅπαντες στρατιὴν καὶ συνεσέβαλον ἐς Ἀθήνας ὅσοι περ ἐμῆδιζον Ἑλλήνων τῶν ταύτῃ οἰκημένων, μῦνοι δὲ Φωκέες οὐ συνεσέβαλον· ἐμῆδιζον γὰρ δὴ σφόδρα καὶ οὗτοι, οὐκ ἐκόντες ἀλλ' ὑπ' ἀναγκαιῆς. ἡμέρησι δὲ οὐ πολλῇσι μετὰ τὴν ἄπιξιν τὴν ἐς Θήβας ὕστερον ἦλθον αὐτῶν ὀπλίται χίλιοι· ἦγε δὲ αὐτοὺς Ἀρμोकύδης ἀνὴρ τῶν ἀστῶν δοκιμώτατος. ἐπεὶ δὲ ἀπίκατο καὶ οὗτοι ἐς Θήβας, πέμψας ὁ Μαρδόνιος [ἱππέας] ἐκέλευε σφεας ἐπ' ἐωυτῶν ἐν τῷ πεδίῳ ἵζεσθαι. ὥς δὲ ἐποίησαν ταῦτα, αὐτίκα παρῆν ἵππος ἢ ἅπασα. μετὰ δὲ ταῦτα διεξῆλθε μὲν διὰ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Ἑλληνικοῦ τοῦ μετὰ Μήδων εὐντος φήμη ὥς κατακοντιεῖ σφεας, διεξῆλθε δὲ δι' αὐτῶν Φωκέων τῷντὸ τοῦτο. ἐνθα δὴ σφι ὁ στρατηγὸς Ἀρμोकύδης παφαίνειε λέγων τοιάδε· ὦ Φωκέες,

πρόδηλα γὰρ ὅτι ἡμέας οὗτοι οἱ ἄνθρωποι μέλλουσι
 προόπτῳ θανάτῳ δώσειν, διαβεβλημένους ὑπὸ Θεσσα-
 λῶν, ὡς ἐγὼ εἰκάζω· νῦν ἄνδρα πάντα τινὰ ὑμέων
 χρεόν ἐστι γενέσθαι ἀγαθόν· κρέσσον γὰρ ποιεῦντάς
 τι καὶ ἀμυνομένους τελευτῆσαι τὸν αἰῶνα ἢ περ παρ-
 ἔχοντας διαφθαρῆναι αἰσχίστῳ μῶρῳ. ἀλλὰ μαθέτω
 τις αὐτῶν ὅτι ἔόντες βάρβαροι ἐπ' Ἑλληνσι ἀνδράσι
 φόνον ἔρραψαν. ὁ μὲν ταῦτα παραίνεε· οἱ δὲ ἱππῆες 18
 ἐπεῖτε σφέας ἐκυκλώσαντο, ἐπήλαννον ὡς ἀπολέοντες,
 καὶ δὴ διετείνοντο τὰ βέλεα ὡς ἀπήσοντες, καὶ κού-
 τις καὶ ἀπήκε. καὶ οἱ ἀντίοι ἔστασαν, πάντῃ συστρέ-
 ψαντες ἑωυτοὺς καὶ πυκνώσαντες ὡς μάλιστα. ἐνθαῦτα
 οἱ ἱππῶται ὑπέστρεφον καὶ ἀπήλαννον ὀπίσω. οὐκ ἔχω
 δ' ἀτρεκέως εἰπεῖν οὔτε εἰ ἦλθον μὲν ἀπολέοντες τοὺς
 Φωκέας δεηθέντων Θεσσαλῶν, ἐπεὶ δὲ ὤρων πρὸς ἀλέ-
 ξησιν τραπομένους, δεῖσαντες μὴ καὶ σφίσι γένηται
 τρώματα, οὕτω δὴ ἀπήλαννον ὀπίσω (ὡς γὰρ σφι ἐν-
 στείλατο Μαρδόνιος) οὗτ' εἰ αὐτῶν πειρηθῆναι ἡθέ-
 λησε εἴ τι ἀλκῆς μετέχουσι. ὡς δὲ ὀπίσω ἀπήλασαν
 οἱ ἱππῶται, πέμψας Μαρδόνιος κήρυκα ἔλεγε τάδε·
 Θαρσέετε, ὦ Φωκέες· ἄνδρες γὰρ ἐφάνητε ἔόντες ἀγα-
 θοί, οὐκ ὡς ἐγὼ ἐπυνθανόμην. καὶ νῦν προθύμως
 φέρετε τὸν πόλεμον τοῦτον· εὐεργεσίῃσι γὰρ οὐ νικῆ-
 σετε οὗτ' ὦν ἐμὲ οὔτε βασιλέα. τὰ περὶ Φωκῶν μὲν
 ἐς τοσοῦτο ἐγένετο· Λακεδαιμόνιοι δὲ ὡς ἐς τὸν Ἰσθμὸν 19
 ἦλθον, ἐν τούτῳ ἐστρατοπεδεύοντο. πυνθανόμενοι δὲ
 ταῦτα οἱ λοιποὶ Πελοποννήσιοι τοῖσι τὰ ἀμείνω ἔαν-
 δανε, οἱ δὲ καὶ ὀρῶντες ἐξιόντας Σπαρτιήτας, οὐκ
 ἐδικαίευν λείπεσθαι τῆς ἐξόδου [Λακεδαιμονίων]. ἐκ δὴ
 ὦν τοῦ Ἰσθμοῦ καλλιερησάντων [τῶν ἱρῶν] ἐπορεύοντο

πάντες καὶ ἀπικνέονται ἐς Ἑλευσίνα· ποιήσαντες δὲ καὶ ἐνθαῦτα ἱρά, ὥς σφι ἐκαλλιέρεε, τὸ πρόσω ἐπορεύοντο, Ἀθηναῖοι δὲ ἅμα αὐτοῖσι, διαβάντες μὲν ἐκ Σαλαμῖνος, συμμειγνέτες δὲ ἐν Ἑλευσίνι. ὥς δὲ ἄρα ἀπίκοντο τῆς Βοιωτίας ἐς Ἐρυθράς, ἔμαθόν τε δὴ τοὺς βαρβάρους ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ στρατοπεδευομένους, φρασθέντες δὲ τοῦτο ἀντετάσσοντο ἐπὶ τῆς ὑπωρέης
 20 τοῦ Κιθαιρῶνος. Μαρδόνιος δέ, ὥς οὐ κατέβαινον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸ πεδῖον, πέμπει ἐς αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἵππον, τῆς ἱππάρχουε Μασίστιος εὐδοκιμῶν παρὰ Πέρσησι, τὸν Ἕλληνες Μακίστιον καλέουσι, ἵππον ἔχων Νησαῖον χρυσοχάλινόν τε καὶ ἄλλως κεκοσμημένον καλῶς. ἐνθαῦτα ὥς προσήλασαν οἱ ἱππῶται πρὸς τοὺς Ἕλληνας, προσέβαλλον κατὰ τέλεα, προσβάλλοντες δὲ κακὰ μεγάλα ἐργάζοντο καὶ γυναικᾶς σφραγς ἀπεκάλεον.
 21 κατὰ συντυχίην δὲ Μεγαρέες ἔτυχον ταχθέντες τῇ τε ἐπιμαχώτατον ἦν τοῦ χωρίου παντός, καὶ πρόσοδος μάλιστα ταύτῃ ἐγίνετο τῇ ἵππῳ. προσβαλλούσης ὦν τῆς ἵππου οἱ Μεγαρέες πιεζόμενοι ἔπεμπον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς τῶν Ἑλλήνων κήρυκα, ἀπικόμενος δὲ ὁ κῆρυξ πρὸς αὐτοὺς ἔλεγε τάδε· Μεγαρέες λέγουσι· Ἡμεῖς, ἄνδρες σύμμαχοι, οὐ δυνατοί εἰμεν τὴν Περσέων ἵππον δέκεσθαι μοῦνοι, ἔχοντες στάσιν ταύτην ἐς τὴν ἔστημεν ἀρχήν· ἀλλὰ καὶ ἐς τόδε λιπαρίῃ τε καὶ ἀρετῇ ἀντέχομεν καίπερ πιεζόμενοι. νῦν τε εἰ μὴ τινας ἄλλους πέμψετε διαδόχους τῆς τάξις, ἴστε ἡμέας ἐκλείφοντας τὴν τάξιν. ὁ μὲν δὴ σφι ταῦτα ἀπήγγελλε, Πausanίης δὲ ἀπεπειρᾶτο τῶν Ἑλλήνων εἴ τινες ἐθέλοιεν ἄλλοι ἐθέλονται ἰέναι τε ἐς τὸν χῶρον τοῦτον καὶ τάσσεσθαι διάδοχοι Μεγαρεῦσι οὐ βουλομένων

δὲ τῶν ἄλλων Ἀθηναῖοι ὑπεδέξαντο καὶ Ἀθηναίων οἱ
 τριηκόσιοι λογάδες, τῶν ἐλοχήγεε Ὀλυμπιόδωρος ὁ Λάμ-
 πωνος. οὗτοι ἦσαν οἱ τε ὑποδεξάμενοι καὶ οἱ πρὸ τῶν 22
 ἄλλων τῶν παρεόντων Ἑλλήνων ἐς Ἐρυθρὰς ταχθέντες,
 τοὺς τοξότας προσελάμενοι. μαχομένων δέ σφρων ἐπὶ
 χρόνον τέλος τοιόνδε ἐγένετο τῆς μάχης· προσβαλλούσης
 τῆς ἵππου κατὰ τέλεα ὁ Μασιστίου προέχων τῶν ἄλλων
 ἵππος βάλλεται τοξεύματι τὰ πλευρά, ἀλγήσας δὲ ἴστα-
 ταί τε ὀρθὸς καὶ ἀποσείεται τὸν Μασίστιον. πεσόντι
 δὲ αὐτῷ οἱ Ἀθηναῖοι αὐτίκα ἐπεκέατο. τὸν τε δὴ
 ἵππον αὐτοῦ λαμβάνουσι καὶ αὐτὸν ἀμυνόμενον κτεί-
 νουσι, κατ' ἀρχὰς οὐ δυνάμενοι. ἐνεσκέυαστο γὰρ οὕτω·
 ἐντὸς θώρακα εἶχε χρύσειον λεπιδωτόν, κατύπερθε δὲ
 τοῦ θώρακος κιθῶνα φοινίκιον ἐνεδεδύκεε. τύπτοντες
 δὲ ἐς τὸν θώρακα ἐποίεν οὐδέν, πρὶν γε δὴ μαθῶν
 τις τὸ ποιεύμενον παίει μιν ἐς τὸν ὀφθαλμόν. οὕτω
 δὴ ἔπεσέ τε καὶ ἀπέθανε. ταῦτα δὲ κως γινόμενα
 ἐλελήθιε τοὺς ἄλλους ἱππέας· οὔτε γὰρ πεσόντα μιν
 εἶδον ἀπὸ τοῦ ἵππου οὔτε ἀποθνήσκοντα, ἀναχω-
 ρήσιός τε γινομένης καὶ ὑποστροφῆς οὐκ ἔμαθον τὸ
 γινόμενον. ἐπεῖτε δὲ ἔστησαν, αὐτίκα ἐπόθεσαν, ὥς
 σφρας οὐδεὶς ἦν ὁ τάσων· μαθόντες δὲ τὸ γεγονός,
 διακελευσάμενοι ἤλαυνον τοὺς ἵππους πάντες, ὥς ἂν
 τὸν γε νεκρὸν ἀνελοῖατο. ἰδόντες δὲ οἱ Ἀθηναῖοι 23
 οὐκέτι κατὰ τέλεα προσελαύνοντας τοὺς ἱππέας ἀλλ'
 ἅμα πάντας, τὴν ἄλλην στρατιὴν ἐπεβώσαντο. ἐν ᾧ
 δὲ ὁ πεζὸς ἄπας ἐπεβοήθιε, ἐν τούτῳ μάχῃ ὀξέα περὶ
 τοῦ νεκροῦ γίνεται. ἕως μὲν νυν μῦθοι ἦσαν οἱ τριη-
 κόσιοι, ἐσσοῦντό τε πολλὸν καὶ τὸν νεκρὸν ἀπέλιπον·
 ὥς δέ σφι τὸ πλῆθος ἐπεβοήθησε, οὕτω δὴ οὐκέτι οἱ

ἰππόται ὑπέμενον, οὐδέ σφι ἐξεγένετο τὸν νεκρὸν ἀνελέσθαι, ἀλλὰ πρὸς ἐκείνῳ ἄλλους προσαπώλεσαν τῶν ἰππέων. ἀποστήσαντες ὧν ὅσον τε δύο στάδια ἐβουλευόντο ὃ τι χρεὸν εἶη ποιεῖν· ἐδόκεε δέ σφι
 24 ἀναρχίης ἐούσης ἀπελαύνειν παρὰ Μαρδόνιον. ἀπικομένης δὲ τῆς ἵππου ἐς τὸ στρατόπεδον πένθος ἐποίησαντο Μασιστίου πᾶσά τε ἡ στρατιὴ καὶ Μαρδόνιος μέγιστον, σφέας τε αὐτοὺς κείροντες καὶ τοὺς ἵππους καὶ τὰ ὑποζύγια οἰμωγῇ τε χρεώμενοι ἀπλέτῳ· ἅπασαν γὰρ τὴν Βοιωτίην κατεῖχε ἡχὼ ὥς ἀνδρὸς ἀπολομένου μετὰ γε Μαρδόνιον λογιμωτάτου παρὰ τε Πέρσῃσι καὶ βασιλεί.

Οἱ μὲν νυν βάρβαροι τρόπῳ τῷ σφετέρῳ ἀπο-
 25 θανόντα ἐτίμων Μασίστιον· οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς τὴν ἵππον ἐδέξαντο προσβάλλουσιν καὶ δεξάμενοι ὥσαντο, ἐθάρσυσαν πολλῷ μᾶλλον. καὶ πρῶτα μὲν ἐς ἅμαξαν ἐσθέντες τὸν νεκρὸν παρὰ τὰς τάξεις ἐκόμιζον· ὁ δὲ νεκρὸς ἦν θείης ἄξιος μεγάλθους εἵνεκα καὶ κάλλεος· τῶν δὲ εἵνεκα καὶ ταῦτα ἐποίουν· ἐκλείποντες τὰς τάξεις ἐφοίτων θηησόμενοι Μασίστιον. μετὰ δὲ ἔδοξε σφι ἐπικαταβῆναι ἐς Πλαταιάς· ὁ γὰρ χῶρος ἐφαίνετο πολλῷ ἔων ἐπιτηδεότερός σφι ἐνστρατοπεδεύεσθαι ὁ Πλαταιικός τοῦ Ἑρυθραίου τά τε ἄλλα καὶ εὐυδρότερος. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον καὶ ἐπὶ τὴν κρήνην τὴν Γαργαφίην τὴν ἐν τῷ χώρῳ τούτῳ ἐοῦσαν ἔδοξε σφι χρεὸν εἶναι ἀπικέσθαι καὶ διαταχθέντας στρατοπεδεύεσθαι. ἀναλαβόντες δὲ τὰ ὅπλα ἦσαν διὰ τῆς ὑπαρέης τοῦ Κιθαιρώνος παρὰ Ὑσιᾶς ἐς τὴν Πλαταιίδα γῆν, ἀπικόμενοι δὲ ἐτάσσοντο κατὰ ἔθνεα πλησίον τῆς τε κρήνης τῆς Γαργαφίης καὶ τοῦ τεμένεος τοῦ Ἀνδροκράτεος

τοῦ ἥρωος διὰ ὄχθων τε οὐκ ὑψηλῶν καὶ ἀπέδου χω-
 ρίου. ἐνθαῦτα ἐν τῇ διατάξει ἐγένετο λόγων πολλὸς 26
 ὠθισμὸς Τεγεητέων τε καὶ Ἀθηναίων· ἐδικαίευν γὰρ
 αὐτοὶ ἑκάτεροι ἔχειν τὸ ἕτερον κέρως, καὶ καινὰ καὶ
 παλαιὰ παραφέροντες ἔργα. τοῦτο μὲν οἱ Τεγεῆται
 ἔλεγον τάδε· Ἡμεῖς αἰεὶ κοτε ἀξιεύμεθα ταύτης τῆς
 τάξις ἐκ τῶν συμμάχων ἀπάντων, ὅσαι ἤδη ἔξοδοι
 κοιναὶ ἐγένοντο Πελοποννησίοισι καὶ τὸ παλαιὸν καὶ
 τὸ νῦν, ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου ἐπεῖτε Ἡρακλεῖδαι
 ἐπειρῶντο μετὰ τὸν Εὐρυσθέος θάνατον κατιόντες
 ἐς Πελοπόννησον. τότε εὐρόμεθα τοῦτο διὰ πρῆγμα
 τοιόνδε· ἐπεὶ μετὰ Ἀχαιῶν καὶ Ἰώνων τῶν τότε ὄντων
 ἐν Πελοποννήσῳ ἐκβοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἰζό-
 μεθα ἀντίοι τοῖσι κατιοῦσι, τότε ὦν λόγος Ὕλλον
 ἀγορεύσασθαι ὡς χρεὸν εἶη τὸν μὲν στρατὸν τῷ στρατῷ
 μὴ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντα, ἐκ δὲ τοῦ Πελοπον-
 νησίου στρατοπέδου τὸν ἂν σφέων αὐτῶν κρίνωσι
 εἶναι ἄριστον, τοῦτόν οἱ μουννομαχῆσαι ἐπὶ διακειμέ-
 νοισι. ἔδοξέ τε τοῖσι Πελοποννησίοισι ταῦτα εἶναι
 ποιητέα καὶ ἔταμον ὄρκιον ἐπὶ λόγῳ τοιῷδε, ἦν μὲν
 Ὕλλος νικήσῃ τὸν Πελοποννησίων ἡγεμόνα, κατιέναι
 Ἡρακλείδας ἐπὶ τὰ πατρώια, ἦν δὲ νικηθῇ, τὰ ἔμπαλιν
 Ἡρακλείδας ἀπαλλάσσεσθαι καὶ ἀπάγειν τὴν στρατιὴν
 ἑκατόν τε ἑτέων μὴ ζητῆσαι κάτοδον ἐς Πελοπόννησον.
 προεκρίθη τε δὴ ἐκ πάντων συμμάχων ἐθελοντῆς Ἐχε-
 μος ὁ Ἡερόπου τοῦ Φηγέος, στρατηγὸς τε ἔων καὶ
 βασιλεὺς ἡμέτερος, καὶ ἐμουννομάχησέ τε καὶ ἀπέκτεινε
 Ὕλλον. ἐκ τούτου τοῦ ἔργου εὐρόμεθα ἐν Πελοπον-
 νησίοισι τοῖσι τότε καὶ ἄλλα γέρεα μεγάλα, τὰ δια-
 τελέομεν ἔχοντες, καὶ τοῦ κέρους τοῦ ἑτέρου αἰεὶ

ἡγεμονεύειν κοινῆς ἐξόδου γιγνομένης. ὑμῖν μὲν νυν,
 ὦ Λακεδαιμόνιοι, οὐκ ἀντιεύμεθα, ἀλλὰ διδόντες αἵρεσιν
 ὁκοτέρου βούλεσθε κέρους ἄρχειν παρίεμεν· τοῦ δὲ ἐτέ-
 ρου φαμὲν ἡμέας ἰκνέεσθαι ἡγεμονεύειν κατὰ περ ἐν τῷ
 πρόσθε χρόνῳ. χωρὶς τε τούτου τοῦ ἀπηγημένῳ ἔργου
 ἀξιονικότεροί εἰμεν Ἀθηναίων ταύτην τὴν τάξιν ἔχειν.
 πολλοὶ μὲν γὰρ καὶ εὖ ἔχοντες πρὸς ὑμέας ἡμῖν, ἄνδρες
 Σπαρτιῆται, ἀγῶνες ἀγωνίδαται, πολλοὶ δὲ καὶ πρὸς
 ἄλλους. οὕτω ὦν δίκαιον ἡμέας ἔχειν τὸ ἕτερον κέρας
 ἢ περ Ἀθηναίους· οὐ γὰρ σφί ἐστι ἔργα οἷά περ ἡμῖν
 27 κατεργασμένα, οὐτ' ὦν καινὰ οὔτε παλαιά. οἱ μὲν
 ταῦτα ἔλεγον, Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς ταῦτα ὑπεκρίναντο
 τάδε· Ἐπιστάμεθα μὲν σύνοδον τήνδε μάχης εἵνεκα
 συλλεγῆναι πρὸς τὸν βάρβαρον, ἀλλ' οὐ λόγων· ἐπεὶ
 δὲ ὁ Τεγεήτης προέθηκε παλαιὰ καὶ καινὰ λέγειν τὰ
 ἑκατέροισι ἐν τῷ παντὶ χρόνῳ κατέργασται χρηστά,
 ἀναγκαίως ἡμῖν ἔχει δηλῶσαι πρὸς ὑμέας ὅθεν ἡμῖν
 πατρώϊόν ἐστι ἐοῦσι χρηστοῖσι αἰεὶ πρώτοισι εἶναι μᾶλλον
 ἢ Ἀρκάσι. Ἡρακλείδας, τῶν οὗτοί φασι ἀποκτεῖναι τὸν
 ἡγεμόνα ἐν Ἰσθμῷ, τούτους πρότερον ἐξελαυνομένους
 ὑπὸ πάντων Ἑλλήνων ἐς τοὺς ἀπικοίατο φεύγοντες
 δουλοσύνην πρὸς Μυκηναίων, μῦνοι ὑποδεξάμενοι τὴν
 Εὐρουσθέος ὕβριν κατείλομεν, σὺν ἐκείνοισι μάχῃ νική-
 σαντες τοὺς τότε ἔχοντας Πελοπόννησον. τοῦτο δὲ Ἀρ-
 γείους τοὺς μετὰ Πολυνείκεος ἐπὶ Θήβας ἐλάσαντας,
 τελευτήσαντας τὸν αἰῶνα καὶ ἀτάφους κειμένους, στρα-
 τευσάμενοι ἐπὶ τοὺς Καδμείους ἀνελέσθαι τε τοὺς νε-
 κρούς φαμεν καὶ θάψαι τῆς ἡμετέρης ἐν Ἐλευσίνι.
 ἐστὶ δὲ ἡμῖν ἔργον εὖ ἔχον καὶ ἐς Ἀμαξονίδας τὰς
 ἀπὸ Θερμῶδοντος ποταμοῦ ἐσβαλούσας κοτὲ ἐς γῆν τὴν

Ἀττικὴν· καὶ ἐν τοῖσι Τρωικοῖσι πόνοισι οὐδαμῶν ἐλεί-
 πόμεθα. ἀλλ' οὐ γὰρ τι προέχει τούτων ἐπιμεμνη-
 σθαι· καὶ γὰρ ἂν χρηστοὶ τότε ἐόντες ὧντοὶ νῦν ἂν
 εἶεν φλαυρότεροι καὶ τότε ἐόντες φλαῦροι νῦν ἂν εἶεν
 ἀμείνουες. παλαιῶν μὲν νυν ἔργων ἄλλις ἔστω· ἡμῖν
 δὲ εἰ μηδὲν ἄλλο ἐστὶ ἀποδεδεγμένον, ὥσπερ ἐστὶ πολλά
 τε καὶ εὖ ἔχοντα εἰ τέοισι καὶ ἄλλοισι Ἑλλήνων, ἀλλὰ
 καὶ ἀπὸ τοῦ ἐν Μαραθῶνι ἔργου ἄξιοί εἰμεν τοῦτο τὸ
 γέρας· ἔχειν καὶ ἄλλα πρὸς τούτῳ, οὔτινες μῦνοι Ἑλ-
 λήνων δὴ μονομαχήσαντες τῷ Πέρσῃ καὶ ἔργῳ το-
 σούτῳ ἐπιχειρήσαντες περιεγενόμεθα καὶ ἐνικήσαμεν
 ἔθνεα ἕξ τε καὶ τεσσεράκοντα. ἄρ' οὐ δίκαιοί εἰμεν
 ἔχειν ταύτην τὴν τάξιν ἀπὸ τούτου μούνου τοῦ ἔργου;
 ἀλλ' οὐ γὰρ ἐν τῷ τοιῷδε τάξιος εἵνεκα στασιάζειν
 πρόπει, ἄρτιοί εἰμεν πείθεσθαι ὑμῖν, ὧ Λακεδαιμόνιοι,
 ἵνα δοκέει ἐπιτηδεότατον ἡμέας εἶναι ἐστάναι καὶ κατ'
 οὔστινας· πάντῃ γὰρ τεταγμένοι πειρησόμεθα εἶναι
 χρηστοί. ἐξηγέσθε δὲ ὥς πεισομένων. οἱ μὲν ταῦτα 28
 ἀμείβοντο, Λακεδαιμονίων δὲ ἀνέβρωσε ἅπαν τὸ στρα-
 τόπεδον Ἀθηναίους ἀξιονικότερους εἶναι ἔχειν τὸ κέρας
 ἢ περ Ἀρκάδας. οὕτω δὲ ἔσχον οἱ Ἀθηναῖοι καὶ ὑπερ-
 εβάλοντο τοὺς Τεγεήτας.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐτάσσοντο ὧδε οἱ ἐπιφοιτῶντές τε
 καὶ οἱ ἀρχὴν ἐλθόντες Ἑλλήνων· τὸ μὲν δεξιὸν κέρας
 εἶχον Λακεδαιμονίων μύριοι· τούτων δὲ τοὺς πεντα-
 κισχιλίους ἐόντας Σπαρτιήτας ἐφύλασσον φιλοὶ τῶν
 ἐλώτων πεντακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι, περὶ ἄνδρα ἕκα-
 στον ἐπτὰ τεταγμένοι. προσεχέας δὲ σφίσι εἵλοντο ἐστά-
 ναι οἱ Σπαρτιῆται τοὺς Τεγεήτας καὶ τιμῆς εἵνεκα καὶ
 ἀρετῆς· τούτων δ' ἦσαν ὀπλῖται χίλιοι καὶ πεντακόσιοι.

μετὰ δὲ τούτους ἴσταντο Κορινθίων πεντακισχίλιοι, παρὰ δὲ σφίσι εὗροντο παρὰ Πανσανίῳ ἐστάναι Ποτι-
 δαιητέων τῶν ἐκ Παλλήνης τοὺς παρεόντας τριηκο-
 σίους. τούτων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἀρκάδες Ὀρχομέ-
 νιοι ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Σικυνῶνιοι τρισχίλιοι· τούτων
 δὲ εἶχοντο Ἐπιδαυρίων ὀκτακόσιοι. παρὰ δὲ τούτους
 Τροιζηνίων ἐτάσσοντο χίλιοι, Τροιζηνίων δὲ ἐχόμενοι
 Λεπρεητέων διηκόσιοι, τούτων δὲ Μυκηναίων καὶ Τι-
 ρυνθίων τετρακόσιοι, τούτων δὲ ἐχόμενοι Φλαάσιοι
 χίλιοι· παρὰ δὲ τούτους ἔστησαν Ἑρμιονέες τριηκό-
 σιοι. Ἑρμιονέων δὲ ἐχόμενοι ἴσταντο Ἐρετριέων τε
 καὶ Στυρέων ἑξακόσιοι, τούτων δὲ Χαλκιδέες τετρα-
 κόσιοι, τούτων δὲ Ἀμπρακιωτέων πεντακόσιοι. μετὰ δὲ
 τούτους Λευκαδίων καὶ Ἀνακτορίων ὀκτακόσιοι ἔστησαν,
 τούτων δὲ ἐχόμενοι Παλέες οἱ ἐκ Κεφαλληνίας διηκό-
 σιοι. μετὰ δὲ τούτους Αἰγινητέων πεντακόσιοι ἐτά-
 χθησαν. παρὰ δὲ τούτους ἐτάσσοντο Μεγαρέων τρισ-
 χίλιοι. εἶχοντο δὲ τούτων Πλαταιέες ἑξακόσιοι. τελευ-
 ταῖοι δὲ καὶ πρῶτοι Ἀθηναῖοι ἐτάσσοντο, κέρας ἔχοντες
 τὸ εὐώνυμον, ὀκτακισχίλιοι· ἐστρατήγες δ' αὐτῶν Ἀρι-
 29 στείδης ὁ Λυσιμάχου. οὗτοι, πλὴν τῶν ἐπὶ περὶ
 ἕκαστον τεταγμένων Σπαρτιήτησι, ἦσαν ὁπλίται, συν-
 ἅπαντες ἑόντες ἀριθμὸν τρεῖς τε μυριάδες καὶ ὀκτὼ
 χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες ἐπτά. ὁπλίται μὲν οἱ πάντες
 συλλεγέντες ἐπὶ τὸν βάρβαρον ἦσαν τοσοῦτοι, ψιλῶν
 δὲ πλῆθος ἦν τόδε, τῆς μὲν Σπαρτιητικῆς τάξιος πεν-
 τακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἄνδρες ὥς ἑόντων ἐπὶ περὶ
 ἕκαστον ἄνδρα, καὶ τούτων πᾶς τις παρήρητο ὥς ἐς
 πόλεμον· οἱ δὲ τῶν λοιπῶν Λακεδαιμονίων καὶ Ἑλλήνων
 ψилоί, ὥς εἰς περὶ ἕκαστον ἑὼν ἄνδρα, πεντακόσιοι

καὶ τετρακισχίλιοι καὶ τρισμύριοι ἦσαν. ψιλῶν μὲν δὴ τῶν ἀπάντων μαχίμων ἦν τὸ πλῆθος ἕξ τε μυριάδες καὶ ἐννέα χιλιάδες καὶ ἑκατοντάδες πέντε, τοῦ δὲ σύμ- 30 παντος Ἑλληνικοῦ τοῦ συνελθόντος ἐς Πλαταιὰς σύν τε ὀπλίτῃσι καὶ ψιλοῖσι τοῖσι μαχίμοισι ἔνδεκα μυριάδες ἦσαν, μιῆς χιλιάδος, πρὸς δὲ ὀκτακοσίων ἀνδρῶν καταδέουσαι. σὺν δὲ Θεσπιέων τοῖσι παρεοῦσι ἔξεπληροῦντο αἱ ἔνδεκα μυριάδες· παρῆσαν γὰρ καὶ Θεσπιέων ἐν τῷ στρατοπέδῳ οἱ περιεόντες, ἀριθμὸν ἐς ὀκτακοσίους καὶ χιλίους· ὅπλα δὲ οὐδ' οὗτοι εἶχον.

Οὗτοι μὲν ἄρ' ἔτι ταχθέντες ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ ἐστρα- 31 τοπεδεύοντο· οἱ δὲ ἀμφὶ Μαρδόνιον βάρβαροι ὡς ἀπεκίδευσαν Μασίστιον, παρῆσαν, πυθόμενοι τοὺς Ἑλλήνας εἶναι ἐν Πλαταιῇσι, καὶ αὐτοὶ ἐπὶ τὸν Ἀσωπὸν τὸν ταύτῃ φέοντα. ἀπικόμενοι δὲ ἀντετάσσοντο ὥδε ὑπὸ Μαρδονίου· κατὰ μὲν Λακεδαιμονίους ἔστησε Πέρσας. καὶ δὴ πολλὸν γὰρ περιῆσαν πλήθει οἱ Πέρσαι, ἐπὶ τε τάξις πλεῦνας ἐκεκοσμέατο καὶ ἐπεῖχον καὶ τοὺς Τεγεήτας. ἔταξε δὲ οὕτω· ὅ τι μὲν ἦν αὐτῶν δυνάτωτατον πᾶν ἀπολέξας ἔστησε ἀντίον Λακεδαιμονίων, τὸ δὲ ἀσθενέστερον παρέταξε κατὰ τοὺς Τεγεήτας. ταῦτα δ' ἐποίησε φραζόντων τε καὶ διδασκόντων Θηβαίων. Περσέων δὲ ἐχομένους ἔταξε Μήδους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Κορινθίους τε καὶ Ποτιδαίητας καὶ Ὀρχομενίους τε καὶ Σικωνίους. Μήδων δὲ ἐχομένους ἔταξε Βακτρίους· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἐπιδαυρίους τε καὶ Τροιζηνίους καὶ Λεπρεήτας τε καὶ Τιρυνθίους καὶ Μυκηναίους τε καὶ Φλιασίους. μετὰ δὲ Βακτρίους ἔστησε Ἰνδούς· οὗτοι δὲ ἐπέσχον Ἑρμιονέας τε καὶ Ἐρετριέας καὶ Στυρεάς τε καὶ Χαλκιδέας. Ἰνδῶν δὲ ἐχομένους

Σάκας ἔταξε, οἳ ἐπέσχον Ἀμπρακιώτας τε καὶ Ἀνα-
 κτορίους καὶ Λευκαδίους καὶ Παλέας καὶ Αἰγινήτας.
 Σακέων δὲ ἐχομένους ἔταξε ἀντία Ἀθηναίων τε καὶ
 Πλαταιέων καὶ Μεγαρέων Βοιωτοὺς τε καὶ Λοκροὺς
 καὶ Μηλιέας καὶ Θεσσαλοὺς καὶ Φωκέων τοὺς *χιλίους.
 οὐ γὰρ ὧν ἅπαντες οἱ Φωκέες ἐμῆδισαν, ἀλλὰ τινες
 αὐτῶν καὶ τὰ Ἑλλήνων ἠϋξον περὶ τὸν Παρνησσὸν
 κατειλημένοι, καὶ ἐνθεῦτεν ὀρμώμενοι ἔφερόν τε καὶ
 ἦγον τὴν τε Μαρδονίου στρατιὴν καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ
 ἐόντας Ἑλλήνων. ἔταξε δὲ καὶ Μακεδόνας τε καὶ τοὺς
 32 περὶ Θεσσαλίην οἰκημένους κατὰ τοὺς Ἀθηναίους. ταῦτα
 μὲν τῶν ἐθνέων τὰ μέγιστα ὠνόμασται τῶν ὑπὸ Μαρ-
 δονίου ταχθέντων, τὰ περ ἐπιφανέστατά τε ἦν καὶ
 λόγου πλείστου. ἐνῆσαν δὲ καὶ ἄλλων ἐθνέων ἄνδρες
 ἀναμειγμένοι, Φρυγῶν τε καὶ Μυσῶν καὶ Θρηίκων
 τε καὶ Παιόνων καὶ τῶν ἄλλων, ἐν δὲ καὶ Αἰθιοπῶν
 τε καὶ Αἰγυπτίων οἳ τε Ἑρμοτύβιες καὶ οἱ Καλασίριες
 καλεόμενοι μαχαιοφόροι, οἳ περ εἰσὶ Αἰγυπτίων μῦνοι
 μάχιμοι. τούτους δὲ ἔτι ἐν Φαλήρῳ ἔων ἀπὸ τῶν νεῶν
 ἀπεβιβάσατο, ἐόντας ἐπιβάτας· οὐ γὰρ ἐτάχθησαν ἐς
 τὸν πεζὸν τὸν ἅμα Ξέρξη ἀπικόμενον ἐς Ἀθήνας Αἰγύ-
 πτιοι. τῶν μὲν δὴ βαρβάρων ἦσαν τριήκοντα μυριάδες,
 ὥς καὶ πρότερον δεδήλωται· τῶν δὲ Ἑλλήνων τῶν Μαρ-
 δονίου συμμάχων οἳδ' ἐμὲν οὐδεὶς ἀριθμὸν (οὐ γὰρ ὧν
 ἡριθμήθησαν), ὥς δὲ ἀπεικάζειν, ἐς πέντε μυριάδας
 συλλεγῆναι εἰκάζω. οὗτοι οἱ παραταχθέντες πεζοὶ ἦσαν,
 ἡ δὲ ἵππος χωρὶς ἐτέτακτο.
 33 Ὡς δὲ ἄρα πάντες οἱ ἐτετάχοντο κατὰ τε ἔθνεα καὶ
 κατὰ τέλεα, ἐνθαῦτα τῇ δευτέρῃ ἡμέρῃ ἐδύοντο καὶ
 ἀμφοτέροι. Ἑλλησι μὲν Τισαμενὸς Ἀντιόχου ἦν ὁ

θυόμενος· οὗτος γὰρ δὴ εἶπετο τῷ στρατεύματι τούτῳ
 μάντις· τὸν ἐόντα Ἡλεῖον καὶ γένεος τοῦ Ἰαμιδέων
 [Κλυτιάδην] Λακεδαιμόνιοι ἐποίησαντο λεωσφέτερον.
 Τισαμενῷ γὰρ μαντευομένῳ ἐν Δελφοῖσι περὶ γόνον
 ἀνεῖλε ἡ Πυθίη ἀγῶνας τοὺς μεγίστους ἀναιρήσεσθαι
 πέντε. ὁ μὲν δὴ ἀμαρτῶν τοῦ χρηστηρίου προσεῖχε
 γυμνασίοισι ὡς ἀναιρησόμενος γυμνικοὺς ἀγῶνας, ἀσκέων
 δὲ πεντάεθλον παρὰ ἐν πάλαισμα ἔδραμε νικᾶν Ὀλυμ-
 πιάδα, Ἰερωνύμῳ τῷ Ἀνδρίῳ ἐλθὼν ἐς ἔριν. Λακεδαι-
 μόνιοι δὲ μαθόντες οὐκ ἐς γυμνικοὺς ἀλλ' ἐς ἀρρήτους
 ἀγῶνας φέρον τὸ Τισαμενοῦ μαντήιον, μισθῷ ἐπει-
 ρῶντο πείσαντες Τισαμενὸν ποιέεσθαι ἅμα Ἡρακλει-
 δέων τοῖσι βασιλεῦσι ἡγεμόνα τῶν πολέμων. ὁ δὲ
 ὀρέων περὶ πολλοῦ ποιευμένους Σπαρτιήτας φίλον
 αὐτὸν προσθέσθαι, μαθὼν τοῦτο ἀντίμα, σημαίνων
 σφι ὡς ἦν μιν πολιήτην σφέτερον ποιήσωνται τῶν
 πάντων μεταδιδόντες, ποιήσει ταῦτα, ἐπ' ἄλλῳ μισθῷ
 δ' οὔ. Σπαρτιῆται δὲ πρῶτα μὲν ἀκούσαντες δεινὰ
 ἐποιεῦντο καὶ μετίεσαν τῆς χρησμοσύνης τὸ παράπαν,
 τέλος δὲ δείματος μεγάλου ἐπικρεμαμένου τοῦ Περσι-
 κοῦ τούτου στρατεύματος καταίνεον μετιόντες. ὁ δὲ
 γνοὺς τετραμμένους σφέας οὐδ' οὕτω ἔτι ἔφη ἀρκέ-
 σθαι τούτοις μούνοισι, ἀλλὰ δεῖν ἔτι τὸν ἀδελφεὸν
 ἑωυτοῦ Ἠγίην γίνεσθαι Σπαρτιήτην ἐπὶ τοῖσι αὐτοῖσι
 λόγοισι τοῖσι καὶ αὐτὸς γίνεται. ταῦτα δὲ λέγων οὗτος 34
 ἐμίμέετο Μελάμποδα, ὡς εἰκάσαι βασιληίην τε καὶ
 πολιτήην αἰτεόμενον. καὶ γὰρ δὴ καὶ Μελάμπους
 τῶν ἐν Ἀργεῖ γυναικῶν μανεισέων, ὥς μιν οἱ Ἀργεῖοι
 ἐμισθοῦντο ἐκ Πύλου παῦσαι τὰς σφετέρας γυναῖκας
 τῆς νούσου, μισθὸν προτείνετο τῆς βασιληίης τὸ

- ἡμῖσιν. οὐκ ἀνασχομένων δὲ τῶν Ἀργείων ἀλλ' ἀπιόντων, ὥς ἐμαίνοντο πλεῖνες τῶν γυναικῶν, οὕτω δὴ ὑποστάντες τὰ ὁ Μελάμπους προετείνατο ἦσαν δώσοντές οἱ ταῦτα. ὁ δὲ ἐνθαῦτα δὴ ἐπορέγεται ὁρέων αὐτοὺς τετραμμένους, φάς, ἣν μὴ καὶ τῷ ἀδελφεῷ Βίαντι μεταδῶσι τὸ τριτημόριον τῆς βασιληΐης, οὐ ποιήσῃεν τὰ βούλονται. οἱ δὲ Ἀργεῖοι ἀπειληθέντες
- 35 ἐς στεινὸν καταινέουσι καὶ ταῦτα. ὥς δὲ καὶ Σπαρτιῆται, ἐδέοντο γὰρ δεινῶς τοῦ Τισαμενοῦ, πάντως συνεχώρεόν οἱ. συγχωρησάντων δὲ καὶ ταῦτα τῶν Σπαρτιητέων, οὕτω δὴ πέντε σφι μαντευόμενος ἄγωνας τοὺς μεγίστους Τισαμενὸς ὁ Ἡλείος, γενόμενος Σπαρτιήτης, συγκαταιρέει. μῦθοι δὲ δὴ πάντων ἀνθρώπων ἐγένοντο οὗτοι Σπαρτιήτησι πολιῆται. οἱ δὲ πέντε ἄγωνες οἷδε ἐγένοντο, εἰς μὲν καὶ πρῶτος οὗτος ὁ ἐν Πλαταιῇσι, ἐπὶ δὲ ὁ ἐν Τεγέῃ πρὸς Τεγεήτας τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος, μετὰ δὲ ὁ ἐν Διπαιεῦσι πρὸς Ἀρκάδας πάντας πλὴν Μαντινέων, ἐπὶ δὲ ὁ Μεσσηνίων ὁ πρὸς Ἰθώμῃ, ὕστατος δὲ ὁ ἐν Τανάργῃ πρὸς Ἀθηναίους τε καὶ Ἀργεῖους γενόμενος· οὗτος δὲ ὕστατος κατεργάσθη τῶν πέντε ἀγώνων.
- 36 Οὗτος δὴ τότε τοῖσι Ἑλλήσι ὁ Τισαμενὸς ἀγόντων τῶν Σπαρτιητέων ἐμαντεύετο ἐν τῇ Πλαταιίδι. τοῖσι μὲν νυν Ἑλλήσι καλὰ ἐγίνετο τὰ ἱρὰ ἀμυνομένοις, διαβάσι δὲ τὸν Ἀσωπὸν καὶ μάχης ἄρχουσι οὗ.
- 37 Μαρδονίῳ δὲ προθυμεομένῳ μάχης ἄρχειν οὐκ ἐπιτήδεα ἐγίνετο τὰ ἱρὰ, ἀμυνομένῳ δὲ καὶ τούτῳ καλὰ. καὶ γὰρ οὗτος Ἑλληνικοῖσι ἱροῖσι ἐχρᾶτο, μάντιν ἔχων Ἠγησίστρατον, ἄνδρα Ἡλείον τε καὶ τῶν Τελλιαδέων ἔοντα λογιμώτατον, τὸν δὴ πρότερον τούτων Σπαρ-

τιῆται λαβόντες ἔδησαν· ἐπὶ θανάτῳ ὥς πεπονθότες πολλά τε καὶ ἀνάρσια ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐν τούτῳ τῷ κακῷ ἐχόμενος, ὥστε τρέχων περὶ τῆς ψυχῆς πρό τε τοῦ θανάτου πεισόμενος πολλά τε καὶ λυγρά, ἔργον ἐργάσατο μέζον λόγου. ὥς γὰρ δὴ ἐδέδετο ἐν ξύλῳ σιδηροδέτῳ, ἐσενειχθέντος κως σιδηρίου ἐκράτησε, ἀντίκα δὲ ἐμηχανᾶτο ἀνδρηιότατον ἔργον πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν· σταθμησάμενος γὰρ ὅπως ἐξελεύσεται οἱ τὸ λοιπὸν τοῦ ποδός, ἀπέταμε τὸν ταρσὸν ἑωυτοῦ. ταῦτα δὲ ποιήσας, ὥστε φυλασσόμενος ὑπὸ φυλάκων, διορύξας τὸν τοῖχον ἀπέδρη ἐς Τεγέην, τὰς μὲν νύκτας πορευόμενος, τὰς δὲ ἡμέρας καταδύνων ἐς ὕλην καὶ ἀύλιζόμενος, οὕτω ὥστε Λακεδαιμονίων πανδημεὶ διζημένων τρίτῃ εὐφρόνῃ γενέσθαι ἐν Τεγέῃ, τοὺς δὲ ἐν θώματι μεγάλῳ ἐνέχεσθαι τῆς τε τόλμης, ὀρῶντας τὸ ἡμίτομον τοῦ ποδὸς κείμενον κἀκεῖνον οὐ δυναμένους εὐρεῖν. τότε μὲν οὕτω διαφυγὼν Λακεδαιμονίους καταφεύγει ἐς Τεγέην, ἐοῦσαν οὐκ ἀρθμίνην Λακεδαιμονίοισι τοῦτον τὸν χρόνον· ὕγιῆς δὲ γενόμενος καὶ προσποιησάμενος ξύλινον πόδα κατεστήκει ἐκ τῆς ἰθύνῃς Λακεδαιμονίοισι πολέμιος. οὐ μέντοι ἔς γε τέλος οἱ συνήνεικε τὸ ἔχθος τὸ ἐς Λακεδαιμονίους συγκεκρημένον· ἦλω γὰρ μαντευόμενος ἐν Ζακύνθῳ ὑπ' αὐτῶν καὶ ἀπέθανε. ὁ 38 μὲν νυν θάνατος ὁ Ἥγησιστράτου ὕστερον ἐγένετο τῶν Πλαταιικῶν, τότε δὲ ἐπὶ τῷ Ἀσωπῷ Μαρδονίῳ μεμισθωμένος οὐκ ὀλίγου ἐθύετό τε καὶ προεθυμέετο κατὰ τε τὸ ἔχθος τὸ Λακεδαιμονίων καὶ κατὰ τὸ κέρδος. ὥς δὲ οὐκ ἐκαλλιέρεε ὥστε μάχεσθαι οὔτε αὐτοῖσι Πέρσῃσι οὔτε τοῖσι μετ' ἐκείνων ἐοῦσι Ἑλλήνων (εἶχον γὰρ καὶ οὗτοι ἐπ' ἑωυτῶν μάντιν Ἰππόμαχον Λευκάδιον

- ἄνδρα), ἐπιρρεόντων δὲ τῶν Ἑλλήνων καὶ γινομένων
 πλευνῶν Τιμηγενίδης ὁ Ἑρπνος ἀνὴρ Θηβαῖος συνεβού-
 λευσε Μαρδονίῳ τὰς ἐκβολὰς τοῦ Κιθαιρώνος φυλάξαι,
 λέγων ὥς ἐπιρρεύουσι οἱ Ἕλληνες αἰεὶ ἀνὰ πᾶσαν ἡμέρην
 39 καὶ ὥς ἀπολάμψοιτο συχνούς. ἡμέραι δὲ σφι ἀντι-
 κατημένοισι ἤδη ἐγεγόνεσαν ὁκτώ, ὅτε ταῦτα ἐκεῖνος
 συνεβούλευε Μαρδονίῳ. ὁ δὲ μαθὼν τὴν παραίνεσιν
 εὖ ἔχουσιν, ὥς εὐφρόνῃ ἐγένετο, πέμπει τὴν ἵππον ἐς
 τὰς ἐκβολὰς Κιθαιρωνίδας αἱ ἐπὶ Πλαταιέων φέρουσι,
 τὰς Βοιωτοὶ μὲν Τρεῖς κεφαλὰς καλέουσι, Ἀθηναῖοι
 δὲ Δρυὸς κεφαλὰς. πεμφθέντες δὲ οἱ ἱππῶται οὐ
 μάτην ἀπίκοντο· ἐσβάλλοντα γὰρ ἐς τὸ πεδίον λαμβά-
 νουσι ὑποζύγια τε πεντακόσια, σιτία ἄγοντα ἀπὸ Πελο-
 ποννήσου ἐς τὸ στρατόπεδον, καὶ ἀνθρώπους οἱ εἶποντο
 τοῖσι ξεύγεσι. ἐλόντες δὲ ταύτην τὴν ἄγρην οἱ Πέρσαι
 ἀφειδέως ἐφόνεον, οὐ φειδόμενοι οὔτε ὑποζυγίου
 οὔδενος οὔτε ἀνθρώπου. ὥς δὲ ἄδην εἶχον κτείνοντες,
 τὰ λοιπὰ αὐτῶν ἤλαυνον περιβαλλόμενοι παρὰ τε Μαρ-
 40 δόνιον καὶ ἐς τὸ στρατόπεδον. μετὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον
 ἑτέρας δύο ἡμέρας διέτριψαν, οὐδέτεροι βουλόμενοι
 μάχης ἄρξαι· μέχρι μὲν γὰρ τοῦ Ἀσωποῦ ἐπήισαν οἱ
 βάρβαροι πειρώμενοι τῶν Ἑλλήνων, διέβαινον δὲ οὐδέ-
 τεροι. ἢ μέντοι ἵππος ἢ Μαρδονίου αἰεὶ προσέκειτό
 τε καὶ ἐλύπεε τοὺς Ἕλληνας· οἱ γὰρ Θηβαῖοι, ἅτε μη-
 δίζοντες μεγάλως, προθύμως ἔφερον τὸν πόλεμον καὶ
 αἰεὶ κατηγέοντο μέχρι μάχης, τὸ δὲ ἀπὸ τούτου παρα-
 δεκόμενοι Πέρσαι τε καὶ Μῆδοι μάλα ἔσκον οὐ ἀπεδεί-
 κνυντο ἀρετάς.
- 41 Μέχρι μὲν νυν τῶν δέκα ἡμερῶν οὐδὲν ἐπὶ πλευνῶν
 ἐγένετο τούτων· ὥς δὲ ἐνδεκάτῃ ἐγεγόνεε ἡμέρῃ ἀντι-

κατημένοισι ἐν Πλαταιῇσι, οἳ τε δὴ Ἕλληνες πολλῶ
 πλεῦνες ἐγεγόνεσαν καὶ Μαρδόνιος περιημέκτεε τῇ
 ἔδρῃ. ἐνθαῦτα ἐς λόγους ἦλθον Μαρδόνιός τε ὁ Γω-
 βρύεω καὶ Ἀρτάβαζος ὁ Φαρνάκεος, ὅς ἐν ὀλίγοις
 Περσέων ἦν ἀνὴρ δόκιμος παρὰ Ξέρξῃ. βουλευομένων
 δὲ αἶδε ἦσαν αἱ γνώμαι, ἡ μὲν Ἀρταβάζου ὥς χρεὸν
 εἶη ἀναξεύξαντας τὴν ταχίστην πάντα τὸν στρατὸν
 ἰέναι ἐς τὸ τεῖχος τὸ Θηβαίων, ἐνθα σῖτόν τε σφι
 ἐσενηνεῖχθαι πολλὸν καὶ χόρτον τοῖσι ὑποζυγίοις, κατ'
 ἥσυχίην τε ἰσομένους διαπρήσσεσθαι ποιεῦντας τάδε·
 ἔχειν γὰρ χρυσὸν πολλὸν μὲν ἐπίσημον, πολλὸν δὲ καὶ
 ἄσημον, πολλὸν δὲ καὶ ἄργυρόν τε καὶ ἐκπώματα· τού-
 των φειδομένους μηδενὸς διαπέμπειν ἐς τοὺς Ἕλληνας,
 Ἑλλήνων δὲ μάλιστα ἐς τοὺς προεστέωτας ἐν τῇσι πό-
 λισι, καὶ ταχέως σφέας παραδώσειν τὴν ἐλευθερίην,
 μηδὲ ἀνακινδυνεύειν συμβάλλοντας. τούτου μὲν ἡ αὐτὴ
 ἐγίνετο καὶ Θηβαίων γνώμη, ὥς προειδότες πλεῦν τι
 καὶ τούτου, Μαρδονίου δὲ ἰσχυροτέρῃ τε καὶ ἀγνωμο-
 νεστέρῃ καὶ οὐδαμῶς συγγινωσκομένη· δοκέειν τε γὰρ
 πολλῷ κρέσσονα εἶναι τὴν σφετέρην στρατιὴν τῆς Ἑλλη-
 νικῆς, συμβάλλειν τε τὴν ταχίστην μηδὲ περιορᾶν συλ-
 λεγομένους ἔτι πλεῦνας τῶν συλλελεγμένων, τὰ τε
 σφάγια τὰ Ἡγησιστράτου ἔαν χαίρειν μηδὲ βιάζεσθαι,
 ἀλλὰ νόμῳ τῷ Περσέων χρεωμένους συμβάλλειν. τού- 42
 του δὲ οὕτω δικαιοῦντος ἀντέλεγε οὐδείς, ὥστε ἐκράτεε
 τῇ γνώμῃ· τὸ γὰρ κράτος εἶχε τῆς στρατιῆς οὗτος ἐκ
 βασιλέος, ἀλλ' οὐκ Ἀρτάβαζος. μεταπεμψάμενος ὦν
 τοὺς ταξιάρχους τῶν τελέων καὶ τῶν μετ' ἐαυτοῦ
 ἐόντων Ἑλλήνων τοὺς στρατηγοὺς εἰρώτα εἴ τι εἶδεῖεν
 λόγιον περὶ Περσέων ὥς διαφθερέονται ἐν τῇ Ἑλλάδι.

σιγώντων δὲ τῶν ἐπικλήτων, τῶν μὲν οὐκ εἰδότες
 τοὺς χρησμούς, τῶν δὲ εἰδότες μὲν, ἐν ἀδείῃ δὲ
 οὐ ποιευμένων τὸ λέγειν, αὐτὸς Μαρδόνιος ἔλεγε·
 Ἐπεὶ τοίνυν ὑμεῖς ἢ ἴστε οὐδὲν ἢ οὐ τολμᾶτε λέ-
 γειν, ἀλλ' ἐγὼ ἐρέω ὥς εὖ ἐπιστάμενος. ἔστι λόγιον
 ὥς χρεὸν ἔστι Πέρσας ἀπικομένους ἐς τὴν Ἑλλάδα
 διαρπάσαι τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, μετὰ δὲ τὴν διαρ-
 παγὴν ἀπολέσθαι πάντας. ἡμεῖς τοίνυν αὐτὸ τοῦτο
 ἐπιστάμενοι οὔτε ἴμεν ἐπὶ τὸ ἱρὸν τοῦτο οὔτε ἐπιχει-
 ρήσομεν διαρπάξειν, ταύτης τε εἵνεκα τῆς αἰτίας οὐκ
 ἀπολεόμεθα. ὥστε ὑμέων ὅσοι τυγχάνουσι εὖνοοι ἔοντες
 Πέρσῃσι, ἥδεσθε τοῦδε εἵνεκα ὥς περιεσομένους ἡμέας
 Ἑλλήνων. ταῦτά σφι εἶπας δεύτερα ἐσήμαινε παραρτέ-
 σθαι τε πάντα καὶ εὐκρινέα ποιέεσθαι ὥς ἅμα ἡμέρῃ
 43 τῇ ἐπιούσῃ συμβολῆς ἐσομένης. τοῦτον δ' ἔγωγε τὸν
 χρησμόν, τὸν Μαρδόνιος εἶπε ἐς Πέρσας ἔχειν, ἐς Ἴλλυ-
 ρίους τε καὶ τὸν Ἑγχελέων στρατὸν οἶδα πεποιημένον,
 ἀλλ' οὐκ ἐς Πέρσας. ἀλλὰ τὰ μὲν Βάκιδι ἐς ταύτην
 τὴν μάχην [ἔστι] πεποιημένα,

Τὴν δ' ἐπὶ Θερμῶδοντι καὶ Ἀσωπῷ λεχεποίη
 Ἑλλήνων σύνοδον καὶ βαρβαρόφωνον ἰνγὴν,

Τῇ πολλοὶ πεσέονται ὑπὲρ Λάχεσιν τε μόρον τε

Τοξοφόρων Μήδων, ὅταν αἰσιμον ἡμαρ ἐπέλθῃ,
 ταῦτα μὲν καὶ παραπλήσια τούτοισι ἄλλα Μουσαῖω
 ἔχοντα οἶδα ἐς Πέρσας. ὁ δὲ Θερμῶδων ποταμὸς ῥέει
 44 μεταξὺ Τανάγρας τε καὶ Γλίσαντος. μετὰ δὲ τὴν ἐπει-
 ρώτησιν τῶν χρησμῶν καὶ παραινέσιν τὴν ἐκ Μαρδο-
 νίου νύξ τε ἐγίνετο καὶ ἐς φυλακὰς ἐτάσσοντο. ὥς δὲ
 πρόσω τῆς νυκτὸς προελήλατο καὶ ἡσυχίᾳ ἐδόκεε εἶναι
 ἀνὰ τὰ στρατόπεδα καὶ μάλιστα οἱ ἄνθρωποι εἶναι ἐν

ὑπὸ τῶν τῆνικαῦτα προσελάσας ἵπῳ πρὸς τὰς φυλακὰς τὰς Ἀθηναίων Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω, στρατηγός τε ἔων καὶ βασιλεὺς Μακεδόνων, ἐδίξητο τοῖσι στρατηγοῖσι ἐς λόγους ἐλθεῖν. τῶν δὲ φυλάκων οἱ μὲν πλεῖνες παρέμενον, οἱ δ' ἔθιον ἐπὶ τοὺς στρατηγοὺς, ἐλθόντες δὲ ἔλεγον ὡς ἄνθρωπος ἥκοι ἐπ' ἵππου ἐκ τοῦ στρατοπέδου τοῦ Μήδων, ὃς ἄλλο μὲν οὐδὲν παραγνυνοῖ ἔπος, στρατηγοὺς δὲ ὀνομάζων ἐθέλειν φησὶ ἐς λόγους ἐλθεῖν. οἱ δὲ ἐπεὶ ταῦτα ἤκουσαν, αὐτίκα εἶποντο ἐς τὰς φυλακὰς. ἀπικομένοισι δὲ ἔλεγε Ἀλέξανδρος τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, παραθήκην ὑμῖν τὰ ἔπεα τάδε τίθεμαι, ἀπόρρητα ποιεύμενος πρὸς μηδένα λέγειν ὑμέας ἄλλον ἢ Πανσανίην, μὴ με καὶ διαφθείρητε· οὐ γὰρ ἂν ἔλεγον, εἰ μὴ μεγάλως ἐκηδόμην συναπάσης τῆς Ἑλλάδος. αὐτός τε γὰρ Ἕλληνα γένος εἰμὶ τώρχαϊον καὶ ἄντ' ἐλευθέρης δεδουλωμένην οὐκ ἂν ἐθέλοιμι ὄραν τὴν Ἑλλάδα. λέγω δὲ ὧν ὅτι Μαρδονίῳ τε καὶ τῇ στρατιῇ τὰ σφάγια οὐ δύναται καταθύμια γενέσθαι· πάλαι γὰρ ἂν ἐμάχεσθε. νῦν δὲ οἱ δέδοκται τὰ μὲν σφάγια ἔαν χαίρειν, ἅμα ἡμέρῃ δὲ διαφωσκούσῃ συμβολὴν ποιέεσθαι· καταρρώδηκε γὰρ μὴ πλεῖνες συλλεχθῆτε, ὥς ἐγὼ εἰκάσω. πρὸς ταῦτα ἐτοιμάζεσθε. ἦν δὲ ἄρα ὑπερβάλλεται τὴν συμβολὴν Μαρδόνιος καὶ μὴ ποιέηται, λιπαρέετε μένοντες· ὀλίγων γὰρ σφι ἡμερέων λείπεται σιτία. ἦν δὲ ὑμῖν ὁ πόλεμος ὅδε κατὰ νόον τελευτήσῃ, μνησθῆναί τινα χορὴ καὶ ἐμεῦ ἐλευθερώσιος πέρι, ὃς Ἑλλήνων εἵνεκα οὕτω ἔργον παράβολον ἔργασμαι ὑπὸ προθυμίας, ἐθέλων ὑμῖν δηλῶσαι τὴν διανοίαν τὴν Μαρδονίου, ἵνα μὴ ἐπιπέσωσι ὑμῖν οἱ βάρβαροι μὴ προσδεκομένοισί κω. εἰμὶ δὲ Ἀλέξανδρος

ὁ Μακεδών. ὁ μὲν ταῦτα εἶπας ἀπήλαινε ὀπίσω ἐς
 46 τὸ στρατόπεδον καὶ τὴν ἑωυτοῦ τάξιν· οἱ δὲ στρατηγοὶ
 τῶν Ἀθηναίων ἐλθόντες ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας ἔλεγον
 Πανσανίῃ τὰ περ ἤκουσαν Ἀλεξάνδρου. ὁ δὲ τούτῳ
 τῷ λόγῳ καταρρωδήσας τοὺς Πέρσας ἔλεγε τάδε· Ἐπεὶ
 τοίνυν ἐς ἡῶ ἡ συμβολὴ γίνεται, ὑμέας μὲν χρεὸν ἐστὶ
 τοὺς Ἀθηναίους στήναι κατὰ τοὺς Πέρσας, ἡμέας δὲ
 κατὰ τοὺς Βοιωτοὺς τε καὶ τοὺς κατ' ὑμέας τετραγμέ-
 νους Ἑλλήνων, τῶνδε εἵνεκα· ὑμεῖς ἐπίστασθε τοὺς
 Μήδους καὶ τὴν μάχην αὐτῶν ἐν Μαραθῶνι μαχεσά-
 μενοι, ἡμεῖς δὲ ἄπειροί τε εἴμεν καὶ ἀδαεῖς τούτων
 τῶν ἀνδρῶν· Σπαρτιητέων γὰρ οὐδεὶς πεπειρήται Μή-
 δων. ἡμεῖς δὲ Βοιωτῶν καὶ Θεσσαλῶν ἔμπειροί εἴμεν.
 ἀλλ' ἀναλαβόντας τὰ ὄπλα χρεὸν ἐστὶ ἵεναι ὑμέας μὲν
 ἐς τόδε τὸ κέρας, ἡμέας δὲ ἐς τὸ εὐώνυμον. πρὸς δὲ
 ταῦτα εἶπαν οἱ Ἀθηναῖοι τάδε· Καὶ αὐτοῖσι ἡμῖν πάλαι
 ἀπ' ἀρχῆς, ἐπεῖτε εἶδομεν κατ' ὑμέας τασσομένους τοὺς
 Πέρσας, ἐν νόῳ ἐγένετο εἰπεῖν ταῦτα τὰ περ ὑμεῖς
 φθάνετε προφέρειτε· ἀλλὰ γὰρ ἀρρωθέομεν μὴ ὑμῖν
 οὐκ ἡδέες γένωνται οἱ λόγοι. ἐπεὶ δ' ὦν αὐτοὶ ἐμνή-
 σθητε, καὶ ἡδομένοισι ἡμῖν οἱ λόγοι γεγόνασιν καὶ ἔτοι-
 47 μοί εἴμεν ποιεῖν ταῦτα. ὥς δ' ἤρεσκε ἀμφοτέροισι
 ταῦτα, ἡὼς τε διέφαινε καὶ διαλλάσσοντο τὰς τάξεις.
 γνόντες δὲ οἱ Βοιωτοὶ τὸ ποιούμενον ἔξαγορεύουσι
 Μαροδίῳ. ὁ δ' ἐπεῖτε ἤκουσε, αὐτίκα μετισταίνει καὶ
 αὐτὸς ἐπειράτο, παράγων τοὺς Πέρσας κατὰ τοὺς Λακε-
 δαιμονίους. ὥς δὲ ἔμαθε τοῦτο τοιοῦτο γενόμενον ὁ
 Πανσανίης, γνούς ὅτι οὐ λανθάνει, ὀπίσω ἤγε τοὺς
 Σπαρτιήτας ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας· ὥς δ' αὐτως καὶ ὁ
 48 Μαροδόνιος ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου. ἐπεὶ δὲ κατέστησαν ἐς

τὰς ἀρχαίας τάξεις, πέμψας ὁ Μαρδόνιος κήρυκα ἐς
 τοὺς Σπαρτιήτας ἔλεγε τάδε· ὦ Λακεδαιμόνιοι, ὑμεῖς
 δὴ λέγεσθε εἶναι ἄνδρες ἄριστοι ὑπὸ τῶν τῆδε ἀνθρώ-
 πων, ἐκπαγλεομένων ὥς οὔτε φεύγετε ἐκ πολέμου οὔτε
 τάξιν ἐκλείπετε, μένοντές τε ἢ ἀπόλλυτε τοὺς ἐναντίους
 ἢ αὐτοὶ ἀπόλλυσθε. τῶν δ' ἄρ' ἦν οὐδὲν ἀληθές·
 πρὶν γὰρ ἢ συμμῖξαι ἡμέας ἐς χειρῶν τε νόμον ἀπικέ-
 σθαι, καὶ δὴ φεύγοντας καὶ τάξιν ἐκλείποντας ὑμέας
 εἶδομεν, ἐν Ἀθηναίοισι τε τὴν πρόπειραν ποιευμένους
 αὐτούς τε ἀντία δούλων τῶν ἡμετέρων τασσομένους.
 ταῦτα οὐδαμῶς ἀνδρῶν ἀγαθῶν ἔργα, ἀλλὰ πλεῖστον
 δὴ ἐν ὑμῖν ἐψεύσθημεν· προσδεκόμενοι γὰρ κατὰ κλέος
 ὥς δὴ πέμψετε ἐς ἡμέας κήρυκα προκαλούμενοι καὶ
 βουλόμενοι μύνοισι Πέρσῃσι μάχεσθαι, ἄρτιοι ἐόντες
 ποιέειν ταῦτα οὐδὲν τοιοῦτο λέγοντας ὑμέας εὔρομεν
 ἀλλὰ πτώσσαντας μάλλον. νῦν ὦν ἐπειδὴ οὐκ ὑμεῖς
 ἤρξατε τούτου τοῦ λόγου, ἀλλ' ἡμεῖς ἄρχομεν. τί δὴ
 οὐ πρὸ μὲν τῶν Ἑλλήνων ὑμεῖς, ἐπεῖτε δεδόξωσθε
 εἶναι ἄριστοι, πρὸ δὲ τῶν βαρβάρων ἡμεῖς ἴσοι πρὸς
 ἴσους ἀριθμὸν ἐμαχεσάμεθα; καὶ ἦν μὲν δοκέη καὶ
 τοὺς ἄλλους μάχεσθαι, οἱ δ' ὦν μετέπειτα μαχέσθων
 ὕστεροι· εἰ δὲ καὶ μὴ δοκέοι ἀλλ' ἡμέας μύνους ἀπο-
 χρᾶν, ἡμεῖς δὲ διαμαχεσώμεθα· ὀκότεροι δ' ἂν ἡμέων
 νικήσωσι, τούτους τῷ ἅπαντι στρατοπέδῳ νικᾶν. ὁ μὲν 49
 ταῦτα εἰπας τε καὶ ἐπισχὼν χρόνον, ὥς οἱ οὐδεὶς οὐδὲν
 ὑπεκρίνετο, ἀπαλλάσσετο ὀπίσω, ἀπελθὼν δὲ ἐσήμαινε
 Μαρδονίῳ τὰ καταλαβόντα. ὁ δὲ περιχαρὴς γενόμενος
 καὶ ἐπαερωθεὶς ψυχρῇ νίκῃ ἐπῆκε τὴν ἵππον ἐπὶ τοὺς
 Ἑλληνας. ὥς δὲ ἐπήλασαν οἱ ἱππῶται, ἐσίνοντο πᾶσαν
 τὴν στρατιὴν τὴν Ἑλληνικὴν ἐσακοντίζοντές τε καὶ

ἐστοξεύοντες ὥστε ἵπποιοῦξόται τε ἐόντες καὶ προσφέρεσθαι ἄποροι· τὴν τε κρήνην τὴν Γαργαφίην, ἀπ' ἧς ὑδρεύετο πᾶν τὸ στρατεύμα τὸ Ἑλληνικόν, συνετάραξαν καὶ συνέχωσαν. ἦσαν μὲν ὦν κατὰ τὴν κρήνην Λακεδαιμόνιοι τεταγμένοι μοῦνοι, τοῖσι δὲ ἄλλοις Ἑλλησι ἢ μὲν κρήνη πρόσω ἐγίνετο, ὥς ἕκαστοι ἔτυχον τεταγμένοι, ὁ δὲ Ἀσωπὸς ἀγχοῦ· ἐρυκόμενοι δὲ τοῦ Ἀσωποῦ οὕτω δὴ ἐπὶ τὴν κρήνην ἐφοίτων· ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ γὰρ σφι οὐκ ἐξῆν ὕδωρ φορέεσθαι ὑπὸ τε τῶν ἱππέων καὶ τοξευμάτων.

- 50 Τούτου δὲ τοιούτου γινομένου οἱ τῶν Ἑλλήνων στρατηγοί, ἅτε τοῦ τε ὕδατος στερηθείσης τῆς στρατιῆς καὶ ὑπὸ τῆς ἵππου ταρασσομένης, συνελέχθησαν περὶ αὐτῶν τε τούτων καὶ ἄλλων, ἐλθόντες παρὰ Πανσανίην ἐπὶ τὸ δεξιὸν κέρας. ἄλλα γὰρ τούτων τοιούτων ἐόντων μᾶλλον σφεας ἐλύπεε· οὔτε γὰρ σιτία εἶχον ἔτι, οἳ τέ σφεων ὀπέωνες ἀποπεμφθέντες ἐς Πελοπόννησον ὥς ἐπισιτιέμενοι ἀποκεκληρίατο ὑπὸ τῆς ἵππου, οὐ δυνάμενοι ἀπικέσθαι ἐς τὸ στρατόπεδον.
- 51 βουλευομένοισι δὲ τοῖσι στρατηγοῖσι ἔδοξε, ἣν ὑπερβάλωνται ἐκείνην τὴν ἡμέρην οἱ Πέρσαι συμβολὴν μὴ ποιεῦμενοι, ἐς τὴν νῆσον ἰέναι. ἢ δέ ἐστι ἀπὸ τοῦ Ἀσωποῦ καὶ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης, ἐπ' ἣ ἔστρατοπεδεύοντο τότε, δέκα σταδίους ἀπέχουσα, πρὸ τῆς Πλαταιέων πόλιος. νῆσος δὲ οὕτω ἂν εἴη ἐν ἡπείρῳ· σχιζόμενος ὁ ποταμὸς ἄνωθεν ἐκ τοῦ Κιθαιρώνος ῥέει κάτω ἐς τὸ πεδίον, διέχων ἀπ' ἀλλήλων τὰ ῥέεθρα ὅσον περ τρία στάδια, καὶ ἔπειτα συμμίσγει ἐς τώυτό· οὕνομα δέ οἱ Ὠερόη. θυγατέρα δὲ ταύτην λέγουσι εἶναι Ἀσωποῦ οἱ ἐπιχώριοι. ἐς τοῦτον δὴ τὸν χῶρον

ἐβουλεύσαντο μεταναστῆναι, ἵνα καὶ ὕδατι ἔχωσι χρᾶσθαι ἀφθόνῳ καὶ οἱ ἱππées σφέας μὴ σινοίαιτο ὥσπερ κατιθὺ ἐόντων· μετακινέεσθαι τε ἐδόκεε τότε ἐπεὶ τῆς νυκτὸς ἧ δευτέρῃ φυλακῇ, ὥς ἂν μὴ ἰδοίαιτο οἱ Πέρσαι ἑξορμωμένους καὶ σφεας ἐπόμενοι ταράσσοιεν οἱ ἱππότες. ἀπικομένων δὲ ἐς τὸν χῶρον τοῦτον, τὸν δὴ ἡ Ἀσωπὶς Ὠερόῃ περισχίζεται ῥέουσα ἐκ τοῦ Κιθαιρῶνος, ὑπὸ τὴν νύκτα ταύτην ἐδόκεε τοὺς ἡμίσεας ἀποστελλεῖν τοῦ στρατοπέδου πρὸς τὸν Κιθαιρῶνα, ὥς ἀναλάβοιεν τοὺς ὀπέωνας τοὺς ἐπὶ τὰ σιτία οἰχομένους· ἦσαν γὰρ ἐν τῷ Κιθαιρῶνι ἀπολελαμμένοι. ταῦτα 52 βουλευσάμενοι κείνην μὲν τὴν ἡμέρην πᾶσαν προσκειμένης τῆς ἵππου εἶχον πόνον ἄτρυτον· ὥς δὲ ἡ τε ἡμέρη ἔληγε καὶ οἱ ἱππées ἐπέπαινον, νυκτὸς δὴ γινομένης καὶ ἐούσης τῆς ὥρης ἐς τὴν δὴ συνέκειτό σφι ἀπαλλάσσεσθαι, ἐνθαῦτα ἀερθέντες οἱ πολλοὶ ἀπαλλάσσονται, ἐς μὲν τὸν χῶρον ἐς τὸν συνέκειτο οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες, οἱ δὲ ὥς ἐκινήθησαν, ἔφευγον ἄσμενοι τὴν ἵππον πρὸς τὴν Πλαταιέων πόλιν, φεύγοντες δὲ ἀπικνέονται ἐπὶ τὸ Ἡραϊον. τὸ δὲ πρὸ τῆς πόλεως ἐστὶ τῆς Πλαταιέων, εἴκοσι σταδίου ἀπὸ τῆς κρήνης τῆς Γαργαφίης ἀπέχον. ἀπικόμενοι δὲ ἔθεντο πρὸ τοῦ ἱεροῦ τὰ ὄπλα. καὶ οἱ μὲν περὶ τὸ Ἡραϊον ἐστρατοπεδεύοντο, 53 Πανσανίης δὲ ὀρέων σφέας ἀπαλλασσομένους ἐκ τοῦ στρατοπέδου παρήγγελλε καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι ἀναλαμβάνοντας τὰ ὄπλα ἰέναι κατὰ τοὺς ἄλλους τοὺς προϊόντας, νομίσας αὐτοὺς ἐς τὸν χῶρον ἰέναι ἐς τὸν συνεθήκαντο. ἐνθαῦτα οἱ μὲν ἄλλοι ἄρτιοι ἦσαν τῶν ταξιάρχων πεῖθεσθαι Πανσανίῃ, Ἀμομφάρετος δὲ ὁ Πολιάδεω λοχηγέων τοῦ Πιτανήτεω λόχου οὐκ ἔφη τοὺς ξείνους

φεύξεσθαι οὐδὲ ἐκὼν εἶναι ἀλσχυνέειν τὴν Σπάρτην,
 ἐθώμαξέ τε ὀρέων τὸ ποιούμενον ἄτε οὐ παραγενόμενος
 τῷ προτέρῳ λόγῳ. ὁ δὲ Πausανίης τε καὶ ὁ Εὐρυνάναξ
 δεινὸν μὲν ἐποιεῦντο τὸ μὴ πείθεσθαι ἐκείνον σφίσι,
 δεινότερον δὲ ἔτι κείνου ταῦτ' ἀναινομένου ἀπολιπεῖν
 τὸν λόχον τὸν Πιτανήτην, μὴ ἦν ἀπολίπωσι ποιεῦντες
 τὰ συνεθήκαντο τοῖσι ἄλλοισι Ἑλλήσι, ἀπόληται ὑπο-
 λειφθεὶς αὐτός τε Ἀμομφάρετος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ.
 ταῦτα λογιζόμενοι ἀτρέμας εἶχον τὸ στρατόπεδον τὸ
 Λακωνικὸν καὶ ἐπειρῶντο πείθοντές μιν ὥς οὐ χρεὸν
 54 εἶη ταῦτα ποιεῖν. καὶ οἱ μὲν παρηγόρεον Ἀμομφά-
 ρετον μούνον Λακεδαιμονίων τε καὶ Τεγεγετέων λελειμ-
 μένον, Ἀθηναῖοι δὲ ἐποίευν τοιάδε· εἶχον ἀτρέμας
 σφέας αὐτοὺς ἵνα ἐτάχθησαν, ἐπιστάμενοι τὰ Λακε-
 δαιμονίων φρονήματα ὥς ἄλλα φρονεόντων καὶ ἄλλα
 λεγόντων. ὥς δὲ ἐκινήθη τὸ στρατόπεδον, ἔπεμπον
 σφέων ἱππέα ὀψόμενόν τε εἰ πορεύεσθαι ἐπιχειροῖεν
 οἱ Σπαρτιῆται, εἴτε καὶ τὸ παράπαν μὴ διανοεῦνται
 ἀπαλλάσσεσθαι, ἐπειρέσθαι τε Πausανίην τὸ χρεὸν
 55 εἶη ποιεῖν. ὥς δὲ ἀπίκετο ὁ κῆρυξ ἐς τοὺς Λακεδαι-
 μονίους, ὥρα τέ σφεας κατὰ χώραν τεταγμένους καὶ
 ἐς νείκεα ἀπιγμένους αὐτῶν τοὺς πρώτους. ὥς γὰρ
 δὴ παρηγόρεον τὸν Ἀμομφάρετον ὃ τε Εὐρυνάναξ καὶ
 ὁ Πausανίης μὴ κινδυνεύειν μένοντας μούρους Λακε-
 δαιμονίων, οὐ κως ἐπειθον, ἐς ὃ ἐς νείκεά τε συμ-
 πεσόντες ἀπίκετο καὶ ὁ κῆρυξ τῶν Ἀθηναίων παρίστατό
 σφι ἀπιγμένος. νεικέων δὲ ὁ Ἀμομφάρετος λαμβάνει
 πέτρον ἀμφοτέρῃσι τῇσι χερσὶ καὶ τιθεὶς πρὸ ποδῶν
 τῶν Πausανίεω ταύτῃ τῇ ψήφῳ ψηφίζεσθαι ἔφη μὴ
 φεύγειν τοὺς ξείνους[, ξείνους λέγων τοὺς βαρβάρους].

ὁ δὲ μαινόμενον καὶ σὺ φρενήρεα καλέων ἐκείνον
 πρὸς τε τὸν Ἀθηναίων κήρυκα ἐπειρωτῶντα τὰ ἐν-
 τεταλμένα λέγειν ὁ Πανσανίης ἐκέλευε τὰ παρεόντα
 σφι πρήγματα, ἐχρήιζε τε τῶν Ἀθηναίων προσχωρήσαι
 τε πρὸς ἑωυτοὺς καὶ ποιέειν περὶ τῆς ἀπόδου τὰ περ
 ἂν καὶ σφεῖς. καὶ ὁ μὲν ἀπαλλάσσεται ἐς τοὺς Ἀθη- 56
 ναίους· τοὺς δὲ ἐπεὶ ἀνακρινομένους πρὸς ἑωυτοὺς
 ἡὼς κατελάμβανε, ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ κατήμενος ὁ
 Πανσανίης, οὐ δοκέων τὸν Ἀμομφάρετον λείψεσθαι
 τῶν ἄλλων Λακεδαιμονίων ἀποστειχόντων, τὰ δὴ καὶ
 ἐγένετο, σημήνας ἀπῆγε διὰ τῶν κολωνῶν τοὺς λοι-
 ποὺς πάντας· εἶποντο δὲ καὶ Τεγεῆται. Ἀθηναῖοι δὲ
 ταχθέντες ἦσαν τὰ ἔμπαλιν ἢ Λακεδαιμόνιοι· οἱ μὲν
 γὰρ τῶν τε ὄχθων ἀντείχοντο καὶ τῆς ὑπώρεης τοῦ
 Κιθαιρώνος, φοβεόμενοι τὴν ἵππον, Ἀθηναῖοι δὲ κάτω
 τραφθέντες ἐς τὸ πεδίον. Ἀμομφάρετος δὲ ἀρχὴν τε 57
 οὐδαμὰ δοκέων Πανσανίην τολμήσειν σφέας ἀπολιπεῖν
 περιείχετο αὐτοῦ μένοντας μὴ ἐκλιπεῖν τὴν τάξιν· προ-
 τερέοντων δὲ τῶν σὺν Πανσανίῃ, καταδόξας αὐτοὺς
 ἰθὺν τέχνη ἀπολείπειν αὐτόν, ἀναλαβόντα τὸν λόχον
 τὰ ὄπλα ἤγε βάδην πρὸς τὸ ἄλλο στίφος. τὸ δὲ ἀπ-
 ελθὼν ὅσον τε δέκα στάδια ἀνέμενε τὸν Ἀμομφαρέτου
 λόχον, περὶ ποταμὸν Μολόεντα ἰδρυμένον Ἀργιόπιόν
 τε χῶρον καλεόμενον, τῇ καὶ Δήμητρος Ἐλευσινίης
 ἱρὸν ἦσται· ἀνέμενε δὲ τοῦδε εἵνεκα, ἵνα ἦν μὴ ἀπο-
 λείπῃ τὸν χῶρον ἐν τῷ ἐτετάχατο ὁ Ἀμομφάρετός τε
 καὶ ὁ λόχος, ἀλλ' αὐτοῦ μένωσι, βοηθεῖο ὀπίσω παρ'
 ἐκείνους. καὶ οἷ τε ἄμφι τὸν Ἀμομφάρετον παρεγί-
 νοντό σφι καὶ ἡ ἵππος ἡ τῶν βαρβάρων προσέκειτο
 πᾶσα. οἱ γὰρ ἱππόται ἐποίουν οἶον καὶ ἐώθεσαν

ποιέειν αἰεὶ, ἰδόντες δὲ τὸν χῶρον κεινὸν ἐν τῷ ἐτε-
τάχατο οἱ Ἕλληνες τῇσι προτέρησι ἡμέρησι, ἥλαυνον
τοὺς ἵππους αἰεὶ τὸ πρόσω καὶ ἅμα καταλαβόντες
προσεκέατό σφι.

- 58 Μαροδόνιος δὲ ὥς ἐπύθετο τοὺς Ἕλληνας ἀποικο-
μένους ὑπὸ νύκτα εἶδέ τε τὸν χῶρον ἔρημον, καλέσας
τὸν Αἰγισαῖον Θώρηκα καὶ τοὺς ἀδελφεοὺς αὐτοῦ
Εὐρύπυλον καὶ Θρασυδήμιον ἔλεγε· ὦ παῖδες Ἀλεξέω,
ἔτι τί λέξετε τάδε ὁρῶντες ἔρημα; ὑμεῖς γὰρ οἱ πλη-
σιόχωροι ἐλέγετε Λακεδαιμονίους οὐ φεύγειν ἐκ μάχης,
ἀλλὰ ἄνδρας εἶναι τὰ πολέμια πρῶτους· τοὺς πρότερόν
τε μετισταμένους ἐκ τῆς τάξις εἰδετε, νῦν τε ὑπὸ τὴν
παροικομένην νύκτα καὶ οἱ πάντες ὁρῶμεν διαδρόντας·
διέδεξάν τε, ἐπεὶ σφεας ἔδεε πρὸς τοὺς ἀψευδέως ἀρί-
στους ἀνθρώπων μάχῃ διακριθῆναι, ὅτι οὐδένες ἄρα
έόντες ἐν οὐδαμοῖσι ἐοῦσι Ἕλλησι ἐναπεδεικνύατο. καὶ
ὑμῖν μὲν ἐοῦσι Περσέων ἀπείροισι πολλὴ ἐκ γε ἐμεῦ
ἐγίνετο συγγνώμη, ἐπαινεόντων τούτους τοῖσί τι καὶ
συνηδέατε· Ἀρταβάζου δὲ θῶμα καὶ μᾶλλον ἐποιεύμην
τὸ καὶ καταρρωδῆσαι Λακεδαιμονίους καταρρωδήσαντά
τε ἀποδέξασθαι γνώμην δειλοτάτην, ὥς χρεὸν εἴη ἀνα-
ξεύξαντας τὸ στρατόπεδον ἰέναι ἐς τὸ Θηβαίων ἄστυ
πολιορκησομένους· τὴν ἔτι πρὸς ἐμεῦ βασιλεὺς πεύ-
σεται. καὶ τούτων μὲν ἐτέρωθι ἔσται λόγος· νῦν δὲ
ἐκείνοισι ταῦτα ποιεῦσι οὐκ ἐπιτρεπτεία ἐστί, ἀλλὰ διω-
κτέοι εἰσὶ ἐς ὃ καταλαμφθέντες δώσουσι ἡμῖν τῶν δὴ
59 ἐποίησαν Πέρσας πάντων δίκας. ταῦτα εἰπας ἤγε τοὺς
Πέρσας δρόμῳ διαβάνας τὸν Ἀσωπὸν κατὰ στίβον
τῶν Ἑλλήνων ὥς δὴ ἀποδιδρυσκόντων, ἐπεῖχέ τε ἐπὶ
Λακεδαιμονίους τε καὶ Τεγεάτας μούρους· Ἀθηναίους

γὰρ τραπομένους ἐς τὸ πεδῖον ὑπὸ τῶν ὄχθων οὐ
 κατώρα. Πέρσας δὲ ὀρῶντες ὀρμημένους διώκειν τοὺς
 Ἕλληνας οἱ λοιποὶ τῶν βαρβαρικῶν τελέων ἄρχοντες
 αὐτίκα πάντες ἤειραν τὰ σπηῖα καὶ ἐδίωκον ὥς ποδῶν
 ἕκαστος εἶχον, οὔτε κόσμῳ οὐδενὶ κοσμηθέντες οὔτε
 τάξι. καὶ οὗτοι μὲν βοῇ τε καὶ ὁμίλῳ ἐπήισαν ὥς
 ἀναρπασόμενοι τοὺς Ἕλληνας· Πανσανίης δέ, ὥς προσ- 60
 ἔκειτο ἡ ἵππος, πέμψας πρὸς τοὺς Ἀθηναίους ἱππέα
 λέγει τάδε· Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀγῶνος μεγίστου προ-
 κειμένου ἐλευθέρην εἶναι ἢ δεδουλωμένην τὴν Ἑλλάδα,
 προδεδόμεθα ὑπὸ τῶν συμμάχων ἡμεῖς τε οἱ Λακεδαι-
 μόνιοι καὶ ὑμεῖς οἱ Ἀθηναῖοι ὑπὸ τὴν παροιχομένην
 νύκτα διαδράντων. νῦν ὧν δέδεκται τὸ ἐνθεῦτεν τὸ
 ποιητέον ἡμῖν· ἀμυνομένους γὰρ τῇ δυνάμεθα ἄριστα
 περιστέλλειν ἀλλήλους. εἰ μὲν νυν ἐς ὑμέας ὥρμησε
 ἀρχὴν ἡ ἵππος, χρῆν δὴ ἡμέας τε καὶ τοὺς μετ' ἡμέων
 τὴν Ἑλλάδα οὐ προδιδόντας Τεγεῆτας βοηθέειν ὑμῖν·
 νῦν δέ, ἐς ἡμέας γὰρ ἅπαντα κεχώρηκε, δίκαιοί ἐστε
 ὑμεῖς πρὸς τὴν πιεζομένην μάλιστα τῶν μοιρέων ἀμυ-
 νέοντες ἰέναι. εἰ δ' ἄρα αὐτοὺς ὑμέας καταλελάβηκε
 ἀδύνατόν τι βοηθέειν, ὑμεῖς δ' ἡμῖν τοὺς τοξότας
 ἀποπέμψαντες χάριν θέσθε. συνοίδαμεν δὲ ὑμῖν ὑπὸ
 τὸν παρεόντα τόνδε πόλεμον εἶναι πολλὸν προθυμο-
 τάτοισι, ὥστε καὶ ταῦτα ἐσακούειν. ταῦτα οἱ Ἀθη- 61
 ναῖοι ὥς ἐπύθοντο, ὀρμέατο βοηθέειν καὶ τὰ μάλιστα
 ἐπαμύνειν· καὶ σφι ἤδη στείχουσι ἐπιτίθενται οἱ ἀντι-
 ταχθέντες Ἑλλήνων τῶν μετὰ βασιλέος γενομένων,
 ὥστε μηκέτι δύνασθαι βοηθῆσαι· τὸ γὰρ προσκειμένον
 σφεας ἐλύπεε. οὕτω δὴ μουνωθέντες Λακεδαιμόνιοι
 καὶ Τεγεῆται, ἔοντες σὺν ψιλοῖσι ἀριθμὸν οἱ μὲν

πεντακισμύριοι, Τεγεῆται δὲ τρισχίλιοι (οὔτοι γὰρ οὐδαμὰ ἀπεσχίζοντο ἀπὸ Λακεδαιμονίων), ἐσφαγιάζοντο ὡς συμβαλέοντες Μαρδονίῳ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ παρεούσῃ. καὶ οὐ γάρ σφι ἐγίνετο τὰ σφάγια χρηστά, ἐπιπτον δὲ αὐτῶν ἐν τούτῳ τῷ χρόνῳ πολλοὶ καὶ πολλῶ πλεῦνες ἐτρωματίζοντο· φράξαντες γὰρ τὰ γέρεα οἱ Πέρσαι ἀπίεσαν τῶν τοξευμάτων πολλὰ ἀφειδέως, οὕτω ὥστε πιεζομένων τῶν Σπαρτιητέων καὶ τῶν σφαγίων οὐ γινομένων ἀποβλέψαντα τὸν Πανσανίην πρὸς τὸ Ἥραιον τὸ Πλαταιέων ἐπικαλέσασθαι τὴν θεόν, χρηρίζοντα μηδαμῶς σφέας ψευσθῆναι τῆς ἐλπίδος. ταῦτα δ' ἔτι τούτου ἐπικαλεομένου προεξ-
 62 αναστάντες πρότεροι οἱ Τεγεῆται ἐχώρεον ἐς τοὺς βαρβάρους, καὶ τοῖσι Λακεδαιμονίοισι αὐτίκα μετὰ τὴν εὐχὴν τὴν Πανσανίῳ ἐγίνετο θυομένοισι τὰ σφάγια χρηστά. ὡς δὲ χρόνῳ κοτὲ ἐγένετο, ἐχώρεον καὶ οὔτοι ἐπὶ τοὺς Πέρσας, καὶ οἱ Πέρσαι ἀντίοι τὰ τόξα μετέντες. ἐγίνετο δὲ πρῶτον περὶ τὰ γέρεα μάχη. ὡς δὲ ταῦτα ἐπεπτώκεε, ἤδη ἐγίνετο μάχη ἰσχυρὴ παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν, ἐς ὃ ἀπίκοντο ἐς ὠθισμόν· τὰ γὰρ δόρατα ἐπιλαμβανόμενοι κατέκλων οἱ βάρβαροι. λήματι μὲν νυν καὶ ῥώμῃ οὐκ ἦσσαν οἱ Πέρσαι, ἄνοπλοι δὲ ἐόντες καὶ πρὸς ἀνεπιστήμονες ἦσαν καὶ οὐκ ὅμοιοι τοῖσι ἐναντίοισι σοφίην. προ-
 63 εξαῖσσοντες δὲ κατ' ἓνα καὶ δέκα καὶ πλεῖνές τε καὶ ἐλάσσονες συστρεφόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τοὺς Σπαρτιήτας καὶ διεφθείροντο. τῇ δὲ ἐτύγχανε αὐτὸς ἐὼν Μαρδόνιος, ἀπ' ἵππου τε μαχόμενος λευκοῦ ἔχων τε περὶ ἑαυτὸν λογάδας Περσέων τοὺς ἀρίστους χιλίους, ταύτῃ δὲ καὶ μάλιστα τοὺς ἐναντίους ἀπίεσαν. ὅσον μὲν νυν

χρόνον Μαρδόνιος περιῆν, οἱ δὲ ἀντεῖχον καὶ ἀμυνόμενοι κατέβαλλον πολλοὺς τῶν Λακεδαιμονίων· ὥς δὲ Μαρδόνιος ἀπέθανε καὶ τὸ περὶ ἐκείνον τεταγμένον, ἔδον ἰσχυρότατον, ἔπεσε, οὕτω δὴ καὶ οἱ ἄλλοι ἐτράποντο· καὶ εἶξαν τοῖσι Λακεδαιμονίοισι. πλεῖστον γὰρ σφεας ἐδηλέετο ἢ ἐσθῆς, ἔρημος ἐοῦσα ὄπλων· πρὸς γὰρ ὀπλίτας ἔοντες γυμνήτες ἀγῶνα ἐποιεῦντο. ἐνθαῦτα 64 ἢ τε δίκη τοῦ φόνου τοῦ Λεωνίδεω κατὰ τὸ χρηστήριον τοῖσι Σπαρτιήτησι ἐκ Μαρδονίου ἐπετελέετο καὶ νίκην ἀναιρέεται καλλίστην ἀπασέων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν Πανσανίης ὁ Κλεομβρότου τοῦ Ἀναξανδρίδεω. τῶν δὲ κατύπερθε οἱ προγόνων τὰ οὐνόματα εἶρηται ἐς Λεωνίδην· ὧντοὶ γὰρ σφι τυγχάνουσι ἔοντες. ἀποθνήσκει δὲ Μαρδόνιος ὑπὸ Ἀριμνήστου ἀνδρὸς ἐν Σπάρτῃ λογίμου, ὃς χρόνῳ ὕστερον μετὰ τὰ Μηδικὰ ἔχων ἄνδρας τριηκοσίους συνέβαλε ἐν Στενυκλήρῳ πολέμῳ ἔντος Μεσσηνίοισι πᾶσι καὶ αὐτός τε ἀπέθανε καὶ οἱ τριηκοῖοι. ἐν δὲ Πλαταιῇσι οἱ Πέρσαι 65 ὥς ἐτράποντο ὑπὸ τῶν Λακεδαιμονίων, ἔφευγον οὐδένα κόσμον ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ ἐσωτῶν καὶ ἐς τὸ τεῖχος τὸ ξύλινον τὸ ἐποίησαντο ἐν μοίρῃ τῇ Θηβαΐδι. θῶμα δέ μοι ὅπως παρὰ τῆς Δήμητρος τὸ ἄλσος μαχομένων οὐδὲ εἰς ἐφάνη τῶν Περσέων οὔτε ἐσελθῶν ἐς τὸ τέμενος οὔτε ἐναποθανῶν, περὶ τε τὸ ἱρὸν οἱ πλεῖστοι ἐν τῷ βεβήλῳ ἔπεσον. δοκέω δέ, εἴ τι περὶ τῶν θείων πρηγμάτων δοκέειν δεῖ, ἢ θεὸς αὐτῇ σφεας οὐκ ἐδέκετο ἐμπρήσαντας [τὸ ἱρὸν] τὸ ἐν Ἐλευσίνι ἀνάκτορον.

Αὕτη μὲν νυν ἡ μάχη ἐπὶ τοσοῦτο ἐγένετο· Ἀρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος αὐτίκα τε οὐκ ἠρέσκετο κατ' ἀρχὰς λειπομένου Μαρδονίου ἀπὸ βασιλέως, καὶ τότε 66

πολλὰ ἀπαγορεύων οὐδὲν ἤνυε, συμβάλλειν οὐκ ἔδω·
ἐποίησέ τε αὐτὸς τοιάδε ὥς οὐκ ἀρεσκόμενος τοῖσι
πρήγμασι τοῖσι ἐκ Μαρδονίου ποιευμένοισι. τῶν ἐστρα-
τήγεε Ἀρτάβαζος (εἶχε δὲ δύναμιν οὐκ ὀλίγην ἀλλὰ
καὶ ἐς τέσσερας μυριάδας ἀνθρώπων περὶ ἑαυτόν),
τούτους, ὅπως ἢ συμβολὴ ἐγίνετο, εὖ ἐξεπιστάμενος
τὰ ἔμελλε ἀποβήσεσθαι ἀπὸ τῆς μάχης, ἦγε κατηρτη-
μένως, παραγγείλας κατὰ τῶντὸ ἵεναι πάντας τῇ ἂν
αὐτὸς ἐξηγήται, ὅπως ἂν αὐτὸν ὁρῶσι σπουδῆς ἔχοντα.
ταῦτα παραγγείλας ὥς ἐς μάχην ἦγε δῆθεν τὸν στρατόν·
προτερέων δὲ τῆς ὁδοῦ ὥρα καὶ δὴ φεύγοντας τοὺς
Πέρσας. οὕτω δὴ οὐκέτι τὸν αὐτὸν κόσμον κατηγέετο,
ἀλλὰ τὴν ταχίστην ἐτρόχαζε φεύγων οὔτε ἐς τὸ ξύλινον
τεῖχος οὔτε ἐς τὸ Θηβαίων τεῖχος ἀλλ' ἐς Φωκέας, ἐθέ-
67 λων ὥς τάχιστα ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον ἀπικέσθαι. καὶ
δὴ οὗτοι μὲν ταύτῃ ἐτράποντο· τῶν δὲ ἄλλων Ἑλλήνων
τῶν μετὰ βασιλέος ἐθελokaκούντων Βοιωτοὶ Ἀθηναίοισι
ἐμαχέσαντο χρόνον ἐπὶ συχνόν· οἱ γὰρ μηδίζοντες τῶν
Θηβαίων, οὗτοι εἶχον προθυμίην οὐκ ὀλίγην μαχό-
μενοί τε καὶ οὐκ ἐθελokaκέοντες, οὕτω ὥστε τριηκόσιοι
αὐτῶν οἱ πρῶτοι καὶ ἄριστοι ἐνθαῦτα ἐπεσον ὑπὸ Ἀθη-
ναίων· ὥς δὲ ἐτράποντο καὶ οὗτοι, ἔφευγον ἐς τὰς
Θήβας, οὐ τῇ περ οἱ Πέρσαι. καὶ τῶν ἄλλων συμ-
μάχων ὁ πᾶς ὅμιλος οὔτε διαμαχεσάμενος οὐδενὶ οὔτε
68 τι ἀποδεξάμενος ἔφευγον. δηλοῖ τέ μοι ὅτι πάντα τὰ
πρήγματα τῶν βαρβάρων ἤρτητο ἐκ Περσέων, εἰ καὶ τότε
οὗτοι πρὶν ἢ καὶ συμμῖξαι τοῖσι πολεμίοισι ἔφευγον, ὅτι
καὶ τοὺς Πέρσας ὤρων. οὕτω τε πάντες ἔφευγον πλὴν
τῆς Ἴππου τῆς τε ἄλλης καὶ τῆς Βοιωτίας· αὕτη δὲ
τοσαῦτα προσωφέλεε τοὺς φεύγοντας, αἰεὶ τε πρὸς τῶν

πολεμίων ἄγχιστα ἐοῦσα ἀπέργουσά τε τοὺς φιλίους
φεύγοντας ἀπὸ τῶν Ἑλλήνων. οἱ μὲν δὴ νικῶντες
εἶποντο τοὺς Ξέρξεω διώκοντές τε καὶ φονεύοντες· ἐν 69
δὲ τούτῳ τῷ γινομένῳ φόβῳ ἀγγέλλεται τοῖσι ἄλλοις
Ἑλλησι τοῖσι τεταγμένοις περὶ τὸ Ἥραιον καὶ ἀπο-
γενομένοις τῆς μάχης, ὅτι μάχη τε γέγονε καὶ νικῶεν
οἱ μετὰ Πανσανίῳ· οἱ δὲ ἀκούσαντες ταῦτα, οὐδένα
κόσμον ταχθέντες, οἱ μὲν ἀμφὶ Κορινθίους ἐτράποντο
διὰ τῆς ὑπαρῆς καὶ τῶν κολωνῶν τὴν φέρουσαν ἄνω
ἰθὺ τοῦ ἱεροῦ τῆς Δήμητρος, οἱ δὲ ἀμφὶ Μεγαρέας τε
καὶ Φλιασίους διὰ τοῦ πεδίου τὴν λειοτάτην τῶν ὁδῶν.
ἐπεῖτε δὲ ἀρχοῦ τῶν πολεμίων ἐγίνοντο οἱ Μεγαρέες
καὶ Φλιάσιοι, ἀπιδόντες σφέας οἱ Θηβαίων ἱππῶται
ἐπειγομένους οὐδένα κόσμον ἤλαυνον ἐπ' αὐτοὺς τοὺς
ἱππους, τῶν ἱπάρχει Ἀσωπόδωρος ὁ Τιμάνδρου. ἐσ-
πεσόντες δὲ κατεστόρεσαν αὐτῶν ἑξακοσίους, τοὺς δὲ
λοιποὺς κατήραξαν διώκοντες ἐς τὸν Κιθαιρῶνα. οὗτοι
μὲν δὴ ἐν οὐδενὶ λόγῳ ἀπώλοντο· οἱ δὲ Πέρσαι καὶ 70
ὁ ἄλλος ὄμιλος, ὥς κατέφυγον ἐς τὸ ξύλινον τεῖχος,
ἔφθησαν ἐπὶ τοὺς πύργους ἀναβάντες πρὶν ἢ τοὺς
Λακεδαιμονίους ἀπικέσθαι, ἀναβάντες δὲ ἐφράξαντο
ὥς ἡδυνέατο ἄριστα τὸ τεῖχος. προσελθόντων δὲ τῶν
Λακεδαιμονίων κατεστήκεε σφι τειχομαχίῃ ἐρρωμενε-
στέρα. ἕως μὲν γὰρ ἀπῆσαν οἱ Ἀθηναῖοι, οἱ δ' ἡμύ-
νοντο καὶ πολλῷ πλέον εἶχον τῶν Λακεδαιμονίων ὥστε
οὐκ ἐπισταμένων τειχομαχεῖν· ὥς δέ σφι Ἀθηναῖοι
προσῆλθον, οὕτω δὴ ἰσχυρὴ ἐγίνετο τειχομαχίῃ καὶ
χρόνον ἐπὶ πολλόν. τέλος δὲ ἀρετῇ τε καὶ λιπαρίῃ
ἐπέβησαν Ἀθηναῖοι τοῦ τεύχεος καὶ ἤρριπον, τῇ δὲ
ἐσεχέοντο οἱ Ἕλληνες. πρῶτοι δὲ ἐσῆλθον Τεγεῆται

ἐς τὸ τεῖχος, καὶ τὴν σκηνὴν τὴν Μαρδονίου οὗτοι ἦσαν οἱ διαρπάσαντες, τὰ τε ἄλλα ἐξ αὐτῆς καὶ τὴν φάτιν τῶν ἵππων, εὐῶσαν χαλκὴν πᾶσαν καὶ θῆς ἀξίην. τὴν μὲν νυν φάτιν ταύτην τὴν Μαρδονίου ἀνέθεσαν ἐς τὸν νηὸν τῆς Ἀλέης Ἀθηναίης Τεγεῆται, τὰ δὲ ἄλλα ἐς τὸν αὐτό, ὅσα περ ἔλαβον, ἐσήνεικαν τοῖσι Ἑλλήσι. οἱ δὲ βάρβαροι οὐδὲν ἐτι στίφος ἐποίησαντο πεσόντος τοῦ τεύχεος, οὔτε τις αὐτῶν ἀλκῆς ἐμύνητο ἀλύκταζόν τε οἷα ἐν ὀλίγῳ χώρῳ πεφοβημένοι τῷ καὶ πολλὰ μυριάδες κατειλημένοι ἀνθρώπων. παρὴν τε τοῖσι Ἑλλήσι φονεύειν οὕτω ὥστε τριήκοντα μυριάδων στρατοῦ, καταδευσέων τεσσέρων τὰς ἔχων Ἀρτάβαζος ἔφενγε, τῶν λοιπέων μὴδὲ τρεῖς χιλιάδας περιγενέσθαι. Λακεδαιμονίων δὲ τῶν ἐκ Σπάρτης ἀπέθανον οἱ πάντες ἐν τῇ συμβολῇ εἰς καὶ ἐνενήκοντα, Τεγεγτέων δὲ ἑκατάδεκα, Ἀθηναίων δὲ δύο καὶ πεντήκοντα.

- 71 Ἡρίστευσε δὲ τῶν βαρβάρων πεζὸς μὲν ὁ Περσέων, ἵππος δὲ ἡ Σακέων, ἀνὴρ δὲ λέγεται Μαρδόνιος. Ἑλλήνων δέ, ἀγαθῶν γενομένων καὶ Τεγεγτέων καὶ Ἀθηναίων, ὑπερεβάλλοντο ἀρετῇ Λακεδαιμόνιοι. ἄλλῳ μὲν οὐδενὶ ἔχω ἀποσημῆνασθαι (ἅπαντες γὰρ οὗτοι τοὺς κατ' ἐωυτοὺς ἐνίκων), ὅτι δὲ κατὰ τὸ ἰσχυρότατον προσηνεύθησαν καὶ τούτων ἐκράτησαν. καὶ ἄριστος ἐγένετο μακρῷ Ἀριστόδημος κατὰ γνώμας τὰς ἡμετέρας, ὃς ἐκ Θερμοπυλέων μῦθος τῶν τριηκοσίων σωθεὶς εἶχε ὄνειδος καὶ ἀτιμίην. μετὰ δὲ τοῦτον ἡρίστευσαν Ποσειδωνίος τε καὶ Φιλοκύων καὶ Ἀμομφάρετος Σπαρτιῆται. καίτοι γενομένης λέσχης ὃς γένοιτο αὐτῶν ἄριστος, ἔγνωσαν οἱ παραγενόμενοι Σπαρτιητέων Ἀριστόδημον μὲν βουλόμενον φανερώως ἀποθανεῖν ἐκ

τῆς παρεούσης οἱ αἰτίας, λυσσῶντά τε καὶ ἐκλιπόντα
 τὴν τάξιν ἔργα ἀποδέξασθαι μεγάλα, Ποσειδώνιον δὲ
 οὐ βουλόμενον ἀποθνήσκειν ἄνδρα γενέσθαι ἀγαθόν·
 τοσούτῳ τοῦτον εἶναι ἀμείνω. ἀλλὰ ταῦτα μὲν καὶ
 φθόνῳ ἂν εἴποιεν· οὗτοι δὲ τοὺς κατέλεξα πάντες,
 πλὴν Ἀριστοδήμου, τῶν ἀποθανόντων ἐν ταύτῃ τῇ
 μάχῃ τίμιοι ἐγένοντο, Ἀριστόδημος δὲ βουλόμενος ἀπο-
 θανεῖν διὰ τὴν προειρημένην αἰτίην οὐκ ἐτιμήθη. οὗτοι 72
 μὲν Ἰῶν ἐν Πλαταιῇσι ὀνομαστώτατοι ἐγένοντο. Καλλι-
 κράτης γὰρ ἔξω τῆς μάχης ἀπέθανε, ἐλθὼν ἀνὴρ κάλ-
 λιστος ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν τότε Ἑλλήνων, οὐ μούνον
 αὐτῶν Λακεδαιμονίων ἀλλὰ καὶ τῶν ἄλλων Ἑλλήνων·
 ὅς, ἐπειδὴ ἐσφαγιάζετο Παυσανίης, κατήμενος ἐν τῇ
 τάξιν ἐτρωματίσθη τοξεύματι τὰ πλευρά. καὶ δὴ οἱ
 μὲν ἐμάχοντο, ὁ δ' ἐξενηνευγμένος ἐδυσθανάτεε τε καὶ
 ἔλεγε πρὸς Ἀρίμνηστον ἄνδρα Πλαταιέα οὐ μέλειν οἱ
 ὅτι πρὸ τῆς Ἑλλάδος ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐχρή-
 σατο τῇ χειρὶ καὶ ὅτι οὐδέν ἐστί οἱ ἀποδεδεγμένον ἔργον
 ἑωυτοῦ ἄξιον προθυμευμένου ἀποδέξασθαι. Ἀθηναίων 73
 δὲ λέγεται εὐδοκιμῆσαι Σωφάνης ὁ Εὐτυχίδεω, ἑὼν
 δήμου Δεκελεῆθεν, Δεκελέων δὲ τῶν κοτε ἐργασαμένων
 ἔργον χρήσιμον ἐς τὸν πάντα χρόνον, ὥς αὐτοὶ Ἀθη-
 ναῖοι λέγουσι. ὥς γὰρ δὴ τὸ πάλαι κατὰ Ἑλένης κοι-
 δὴν Τυνδαρίδαι ἐσέβαλον ἐς γῆν τὴν Ἀττικὴν σὺν
 στρατοῦ πλήθει καὶ ἀνίστασαν τοὺς δήμους, οὐκ εἰδότες
 ἵνα ὑπεξέκειτο ἡ Ἑλένη, τότε λέγουσι τοὺς Δεκελέας,
 οἱ δὲ αὐτὸν Δέκελον ἀχθόμενόν τε τῇ Θησέος ὕβρι
 καὶ δειμαίνοντα περὶ πάσῃ τῇ Ἀθηναίων χώρῃ, ἐξηγη-
 σάμενόν σφι τὸ πᾶν πρῆγμα κατηγήσασθαι ἐπὶ τὰς
 Ἀφίδνας, τὰς δὲ Τιτακός, ἑὼν αὐτόχθων, καταπροδιδοί

- Τυνδαρίδῃσι. τοῖσι δὲ Δεκελεῦσι ἐν Σπάρτῃ ἀπὸ τού-
 του τοῦ ἔργου ἀτελείῃ τε καὶ προεδρίῃ διατελέει ἐς
 τόδε αἰεὶ ἔτι ἐοῦσα, οὕτω ὥστε καὶ ἐς τὸν πόλεμον
 τὸν ὕστερον πολλοῖσι ἔτεσι τούτων γενόμενον Ἀθη-
 ναίοισι τε καὶ Πελοποννησίοισι, σινομένων τῇν ἄλλην
 74 Ἀττικὴν Λακεδαιμονίων, Δεκελῆς ἀποσχέσθαι. τούτου
 τοῦ δήμου ἐὼν ὁ Σωφάνης καὶ ἀριστεύσας τότε Ἀθη-
 ναίων διξοὺς λόγους λεγομένους ἔχει, τὸν μὲν ὡς ἐκ
 τοῦ ξωστῆρος τοῦ θώρηκος ἐφόρεε χαλκὴν ἀλύσι• δεδε-
 μένην ἄγκυραν σιδηρῆν, τὴν ὅπως πελάσειε ἀπικνεό-
 μενος τοῖσι πολεμίοισι βαλλέσκειτο, ἵνα δὴ μιν οἱ πολέμιοι
 ἐκπίπτοντες ἐκ τῆς τάξιος μετακινήσῃσι μὴ δυναίετο• γι-
 νομένης δὲ φυγῆς τῶν ἐναντίων ἐδέδοκτο τὴν ἄγκυραν
 ἀναλαβόντα οὕτω διώκειν. οὗτος μὲν οὕτω λέγεται, ὁ
 δ' ἕτερος τῶν λόγων τῷ πρότερον λεχθέντι ἀμφισβα-
 τέων λέγεται, ὡς ἐπ' ἀσπίδος αἰεὶ περιθεούσης καὶ
 οὐδαμὰ ἀτρεμιζούσης ἐφόρεε ἐπίσημον ἄγκυραν, καὶ
 75 οὐκ ἐκ τοῦ θώρηκος δεδεμένην σιδηρῆν. ἔστι δὲ καὶ
 ἕτερον Σωφάνει λαμπρὸν ἔργον ἐξεργασμένον, ὅτε περι-
 κατημένων Ἀθηναίων Αἰγίναν Εὐρυβάτην τὸν Ἀργεῖον,
 ἄνδρα πεντάεθλον, ἐκ προκλήσιος ἐφόνευσε. αὐτὸν δὲ
 Σωφάνεια χρόνῳ ὕστερον τούτων κατέλαβε ἄνδρα γενό-
 μενον ἀγαθόν, Ἀθηναίων στρατηγέοντα ἄμα Λεάγρῳ
 τῷ Γλαύκωνος, ἀποθανεῖν ὑπὸ Ἡδωνῶν ἐν Δάτῳ περὶ
 τῶν μετὰλλων τῶν χρυσέων μαχόμενον.
- 76 Ὡς δὲ τοῖσι Ἑλλήσι ἐν Πλαταιῇσι κατέστρωντο
 οἱ βάρβαροι, ἐνθαυτὰ σφι ἐπῆλθε γυνὴ αὐτόμολος• ἣ
 ἐπειδὴ ἔμαθε ἀπολωλότας τοὺς Πέρσας καὶ νικῶντας
 τοὺς Ἑλληνας, ἐοῦσα παλλακὴ Φαρανδάτεος τοῦ Τεά-
 σπιοι ἀνδρὸς Πέρσεω, κοσμησαμένη χρυσῷ πολλῷ καὶ

αὐτὴ καὶ ἀμφίπολοι καὶ ἐσθῆτι τῇ καλλίστῃ τῶν παρεουσέων, καταβάσα ἐκ τῆς ἄρμαμάξης ἐχώρει ἐς τοὺς Λακεδαιμονίους ἔτι ἐν τῇσι φονῇσι ἐόντας, ὁρῶσα δὲ πάντα ἐκεῖνα διέποντα Πανσανίην, πρότερόν τε τὸ οὖνομα ἐξεπισταμένη καὶ τὴν πάτρην ὥστε πολλάκις ἀκούσασα, ἔγνω τε τὸν Πανσανίην καὶ λαβομένη τῶν γουνάτων ἔλεγε τάδε· ὦ βασιλεῦ Σπάρτης, ῥῦσαί με τὴν ἰκέτιν αἰχμαλώτου δουλοσύνης. σὺ γὰρ καὶ ἐς τόδε ὦνησας τούτῳ ἀπολέσας τοὺς οὔτε δαιμόνων οὔτε θεῶν ὄπιν ἔχοντας. εἰμὶ δὲ γένος μὲν Κῶν, θυγάτηρ δὲ Ἑγητορίδεω τοῦ Ἀνταγόρεω. βίη δέ με λαβὼν ἐν Κῳ εἶχε ὁ Πέρσης. ὁ δὲ ἀμείβεται τοισίδε· Γύναι, θάρσει καὶ ὥς ἰκέτις καὶ εἰ δὴ πρὸς τούτῳ τυγχάνεις ἀληθέα λέγουσα καὶ εἰς θυγάτηρ Ἑγητορίδεω τοῦ Κῶν, ὃς ἐμοὶ ξεῖνος μάλιστα τυγχάνει ἐὼν τῶν περὶ ἐκείνους τοὺς χώρους οἰκημένων. ταῦτα εἰπας τότε μὲν ἐπέτρεψε τῶν ἐφόρων τοῖσι παρεούσι, ὕστερον δὲ ἀπέπεμψε ἐς Αἴγιναν, ἐς τὴν αὐτὴ ἤθιλε [ἀπικέσθαι]. μετὰ δὲ τὴν 77 ἄπιξιν τῆς γυναικὸς ἀντίκα μετὰ ταῦτα ἀπίκοντο Μαντινέες ἐπ' ἐξεργασμένοισι· μαθόντες δὲ ὅτι ὕστεροι ἤκουσι τῆς συμβολῆς, συμφορὴν ἐποιεῦντο μέγαλην ἄξιόι τε ἔφασαν εἶναι σφέας ζημιῶσαι. πυνθανόμενοι δὲ τοὺς Μήδους τοὺς μετὰ Ἀρταβάζου φεύγοντας, τούτους ἐδίωκον μέχρι Θεσσαλίας· Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔων φεύγοντας διώκειν. οἱ δὲ ἀναχωρήσαντες ἐς τὴν ἑωυτῶν τοὺς ἡγεμόνας τῆς στρατιῆς ἐδίωξαν ἐκ τῆς γῆς. μετὰ δὲ Μαντινέας ἤκον Ἑλεῖοι, καὶ ὡσαύτως οἱ Ἑλεῖοι τοῖσι Μαντινεῦσι συμφορὴν ποιησάμενοι ἀπαλλάσσοντο· ἀπελθόντες δὲ καὶ οὗτοι τοὺς ἡγεμόνας ἐδίωξαν. τὰ κατὰ Μαντινέας μὲν καὶ Ἑλείους τοσαῦτα·

78 ἐν δὲ Πλαταιῇσι ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Αἰγινήτων
 ἦν Λάμπων ὁ Πυθίων, Αἰγινήτων (ἔων) τὰ πρῶτα·
 ὃς ἀνοσιώτατον ἔχων λόγον ἵετο πρὸς Πανθανίην,
 ἀπικόμενος δὲ σπουδῇ ἔλεγε τάδε· ὦ παῖ Κλεομβρό-
 του, ἔργον ἔργασταί τοι ὑπερφυῆς μέγαθός τε καὶ
 κάλλος, καὶ τοι θεὸς παρέδωκε ὀνύσάμενον τὴν Ἑλλάδα
 κλέος καταθέσθαι μέγιστον Ἑλλήνων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν.
 σὺ δὲ καὶ τὰ λοιπὰ τὰ ἐπὶ τούτοις ποιήσον, ὅπως
 λόγος τέ σε ἔχη ἔτι μέζων καὶ τις ὕστερον φυλάσσεται
 τῶν βαρβάρων μὴ ὑπάρχειν ἔργα ἀτάσθαλα ποιέων ἐς
 τοὺς Ἕλληνας. Λεωνίδεω γὰρ ἀποθανόντος ἐν Θερμο-
 πύλῃσι Μαρδόνιος τε καὶ Ξέρξης ἀποταμόντες τὴν κεφα-
 λὴν ἀνεσταύρωσαν· τῷ σὺ τὴν ὁμοίην ἀποδιδούς ἔπαινον
 ἔξεις πρῶτα μὲν ὑπὸ πάντων Σπαρτιητέων, αὐτὶς δὲ
 καὶ πρὸς τῶν ἄλλων Ἑλλήνων· Μαρδόνιον γὰρ ἀνα-
 σκολοπίσας τετιμωρήσεται ἐς πάτρων τὸν σὸν Λεωνίδην.
 ὁ μὲν δοκέων χαρίζεσθαι ἔλεγε τάδε, ὁ δ' ἀνταμείβετο
 79 τοισίδε· ὦ ξεῖνε Αἰγινήτα, τὸ μὲν εὐνοεῖν τε καὶ
 προορᾶν ἄγαμαί σευ, γνώμης μέντοι ἡμάρτηκας χρη-
 στῆς· ἐξαίρας γάρ με ὑψοῦ καὶ τὴν πάτρην καὶ τὸ
 ἔργον, ἐς τὸ μηδὲν κατέβαλες παραινέων νεκρῷ λυμαί-
 νεσθαι, καὶ ἦν ταῦτα ποίεω, φᾶς ἄμεινόν με ἀκού-
 σεσθαι. τὰ πρόπει μᾶλλον βαρβάροις ποιεῖν ἢ περ
 Ἕλλησι· καὶ ἐκείνοις δὲ ἐπιφθονέομεν. ἐγὼ δ' ὦν
 τούτου εἵνεκα μήτε Αἰγινήτῃσι ἄδοιμι μήτε τοῖσι
 ταῦτ' ἀρέσκειται, ἀποχοῶ δέ μοι Σπαρτιήτῃσι ἀρε-
 σκόμενον ὅσια μὲν ποιεῖν, ὅσια δὲ καὶ λέγειν. Λεω-
 νίδῃ δέ, τῷ με κελεύεις τιμωρῆσαι, φημί μεγάλως
 τετιμωρῆσθαι, ψυχῇσί τε τῇσι τῶνδε ἀναριθμήτοις
 τετίμηται αὐτός τε καὶ οἱ ἄλλοι οἱ ἐν Θερμοπύλῃσι

τελευτήσαντες. σὺ μέντοι ἔτι ἔχων λόγον τοιόνδε μήτε προσέλθῃς ἔμοιγε μήτε συμβουλευέσῃς, χάριν τε ἴσθι ἐὼν ἀπαθής.

Ὁ ρὲν ταῦτα ἀκούσας ἀπαλλάσσετο· Πανσανίης 80 δὲ κήρυγμα ποιησάμενος μηδένα ἄπτεσθαι τῆς ληΐης, συγκομίζειν ἐκέλευε τοὺς εἰλωτας τὰ χρήματα. οἱ δὲ ἀνὰ τὸ στρατόπεδον σκιδνάμενοι εὗρισκον σκηναὺς κατεσκευασμένας χρυσῶ καὶ ἀργύρῳ, κλίνας τε ἐπιχρύσους καὶ ἐπαργύρους, κρητῆράς τε χρυσέους καὶ φιάλας τε καὶ ἄλλα ἐκπώματα· σάκκους τε ἐπ' ἀμαξέων εὗρισκον, ἐν τοῖσι λέβητες ἐφαίνοντο ἐνεόντες χρύσειοι τε καὶ ἀργύρειοι· ἀπὸ τε τῶν κειμένων νεκρῶν ἐσκύλευον ψεῖλιά τε καὶ στρεπτοὺς καὶ τοὺς ἀκινάκας, ἐόντας χρυσέους, ἐπεὶ ἐσθῆτός γε ποικίλης λόγος ἐγίνετο οὐδὲ εἷς. ἐνθαῦτα πολλὰ μὲν κλέπτουντες ἐπώλεον πρὸς τοὺς Αἰγινήτας οἱ εἰλωτες, πολλὰ δὲ καὶ ἀπεδείκνυσαν, ὅσα αὐτῶν οὐκ οἶά τε ἦν κρύψαι· ὥστε Αἰγινήτῃσι οἱ μεγάλοι πλοῦτοι ἀρχὴν ἐνθεῦτεν ἐγένοντο, οἱ τὸν χρυσὸν ἄτε ἐόντα χαλκὸν δῆθεν παρὰ τῶν εἰλωτῶν ὠνέοντο. συμφορήσαντες δὲ τὰ χρήματα καὶ δεκάτην ἐξελόντες 81 τῷ ἐν Δελφοῖσι θεῷ, ἀπ' ἧς ὁ τρίπους ὁ χρύσεος ἀνέτεθῇ ὁ ἐπὶ τοῦ τρικαρήνου ὄφις τοῦ χαλκεύου ἐπεστεῶς ἄγχιστα τοῦ βωμοῦ, καὶ τῷ ἐν Ὀλυμπίῃ θεῷ ἐξελόντες, ἀπ' ἧς δεκάπηχυν χάλκεον Δία ἀνέθηκαν, καὶ τῷ ἐν Ἰσθμῷ θεῷ, ἀπ' ἧς ἐπτάπηχυν χάλκεος Ποσειδέων ἐξεγένετο, ταῦτα ἐξελόντες τὰ λοιπὰ διαιρέοντο καὶ ἔλαβον ἕκαστοι τῶν ἄξιοι ἦσαν, καὶ τὰς παλλακὰς τῶν Περσέων καὶ τὸν χρυσὸν καὶ τὸν ἄργυρον καὶ ἄλλα χρήματά τε καὶ ὑποζύγια. ὅσα μὲν νυνὶ ἐξαίρετα τοῖσι ἀριστεύσασιν αὐτῶν ἐν Πλαταιῇσι

ἐδόθη, οὐ λέγεται πρὸς οὐδαμῶν, δοκέω δ' ἔγωγε καὶ
 τούτοισι δοθῆναι· Πανσανίη δὲ πάντα δέκα ἐξαίρεθη
 τε καὶ ἐδόθη, γυναῖκες, ἵπποι, τάλαντα, κάμηλοι, ὥς
 82 δὲ αὐτῶς καὶ τὰ ἄλλα χρήματα. λέγεται δὲ καὶ τάδε
 γενέσθαι, ὥς Ξέρξης φεύγων ἐκ τῆς Ἑλλάδος Μαρ-
 δονίῳ τὴν κατασκευὴν καταλίποι τὴν ἑωυτοῦ· Πανσα-
 νίην ὦν ὀρῶντα τὴν Μαρδονίου κατασκευὴν χρυσῶ τε
 καὶ ἀργύρῳ καὶ παραπετάσμασι ποικίλοισι κατεσκευα-
 σμένην κελεῦσαι τοὺς τε ἀρτοκόπους καὶ τοὺς ὀψο-
 ποιούς κατὰ ταῦτά [καθὼς] Μαρδονίῳ δεῖπνον παρα-
 σκευάζειν. ὥς δὲ κελευόμενοι οὗτοι ἐποίεον ταῦτα,
 ἐνθαῦτα τὸν Πανσανίην ἰδόντα κλίνας τε χρυσέας
 καὶ ἀργυρέας εὖ ἐστρωμένας καὶ τραπέζας τε χρυσέας
 καὶ ἀργυρέας καὶ παρασκευὴν μεγαλοπρεπέα τοῦ δει-
 πνου, ἐκπλαγέντα τὰ προκείμενα ἀγαθὰ κελεῦσαι ἐπὶ
 γέλῳ τοὺς ἑωυτοῦ διηκόνους παρασκευάσαι Λακω-
 νικὸν δεῖπνον. ὥς δὲ τῆς θοίνης ποιηθείσης ἦν πολ-
 λὸν τὸ μέσον, τὸν Πανσανίην γελάσαντα μεταπέμψα-
 σθαι τῶν Ἑλλήνων τοὺς στρατηγούς, συνελθόντων δὲ
 τούτων εἰπεῖν τὸν Πανσανίην, δεικνύντα ἐς ἑκατέρην
 τοῦ δείπνου τὴν παρασκευὴν· Ἄνδρες Ἕλληνες, τῶνδε
 εἵνεκα ἐγὼ ὑμέας συνήγαγον, βουλόμενος ὑμῖν τοῦ
 Μήδου τὴν ἀφροσύνην δέξαι, ὃς τοιήνδε δίαιταν ἔχων
 ἦλθε ἐς ἡμέας οὕτω ὀϊζυρὴν ἔχοντας ἀπαιρησόμενος.
 ταῦτα μὲν Πανσανίην λέγεται εἰπεῖν πρὸς τοὺς στρα-
 83 τηγούς τῶν Ἑλλήνων· ὕστερόν μέντοι χρόνῳ μετὰ
 ταῦτα καὶ τῶν Πλαταιέων εὖρον συχνολὸς θήκας χρυ-
 σοῦ καὶ ἀργύρου καὶ τῶν ἄλλων χρημάτων. ἐφάνη
 δὲ καὶ τόδε ὕστερον ἔτι τούτων. τῶν νεκρῶν περι-
 ψιλωθέντων τὰς σάρκας (συνεφόρεον γὰρ τὰ ὅστέα οἱ

Πλαταιέες ἐς ἓνα χῶρον) εὐρέθη κεφαλὴ οὐκ ἔχουσα
 ῥαφήν, οὐδεμίαν ἀλλ' ἐξ ἐνὸς ἐοῦσα ὀστέου· ἐφάνη δὲ
 καὶ γνάθος, καὶ τὸ ἄνω τῆς γνάθου, ἔχουσα ὀδόντας
 μουνοφυῆας, ἐξ ἐνὸς ὀστέου πάντας, τοὺς τε ὀδόντας
 καὶ τοὺς γομφίους· καὶ πενταπλήχεις ἀνδρὸς ὅστιά
 ἐφάνη. ἐπεῖτε δὲ Μαρδονίου δευτέρῃ ἡμέρῃ ὁ νεκρὸς 84
 ἠφάνιστο, ὑπ' ὅτεν μὲν ἀνθρώπων, τὸ ἀτρεκέες οὐκ ἔχω
 εἰπεῖν, πολλοὺς δέ τινας ἤδη καὶ παντοδαποὺς ἤκουσα
 θάψαι Μαρδόνιον, καὶ δῶρα μεγάλα οἶδα λαβόντας
 πολλοὺς παρὰ Ἀρτιόντεω τοῦ Μαρδονίου παιδὸς διὰ
 τοῦτο τὸ ἔργον· ὅστις μέντοι ἦν αὐτῶν ὁ ὑπελόμενός
 τε καὶ θάψας τὸν νεκρὸν τὸν Μαρδονίου, οὐ δύναμαι
 ἀτρεκέως πυνθέσθαι. ἔχει δέ τινα φάτιν καὶ Διονυσο-
 φάνης ἀνὴρ Ἐφέσιος θάψαι Μαρδόνιον. ἀλλ' ὁ μὲν 85
 τρόπῳ τοιούτῳ ἐτάφη· οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐν Πλαταιῇσι
 τὴν ληίην διείλοντο, ἔθαπτον τοὺς ἐωυτῶν χωρὶς ἕκα-
 στοι. Λακεδαιμόνιοι μὲν τριζὰς ἐποίησαντο θήκας·
 ἕνθα μὲν τοὺς ἱρένας ἔθαψαν, τῶν καὶ Ποσειδώνιος
 καὶ Ἀμομφάρετος ἦσαν καὶ Φιλοκύων τε καὶ Καλλι-
 κράτης. ἐν μὲν δὴ ἐνὶ τῶν τάφων ἦσαν οἱ ἱρένες, ἐν
 δὲ τῷ ἐτέρῳ οἱ ἄλλοι Σπαρτιῆται, ἐν δὲ τῷ τρίτῳ οἱ
 εἰλωτες. οὗτοι μὲν οὕτω ἔθαπτον, Τεγεῆται δὲ χωρὶς
 πάντας ἀλέας, καὶ Ἀθηναῖοι τοὺς ἐωυτῶν ὁμοῦ, καὶ
 Μεγαρέες τε καὶ Φλιάσιοι τοὺς ὑπὸ τῆς ἵππου δια-
 φθαρέντας. τούτων μὲν δὴ πάντων πλήρεις ἐγένοντο
 οἱ τάφοι· τῶν δὲ ἄλλων ὅσοι καὶ φαίνονται ἐν Πλα-
 ταιῇσι ἑόντες τάφοι, τούτους δέ, ὥς ἐγὼ πυνθάνομαι,
 ἐπαισχυνομένους τῇ ἀπεστοῖ τῆς μάχης ἑκάστους χῶ-
 ματα χῶσαι κεινὰ τῶν ἐπιγινομένων εἵνεκεν ἀνθρώ-
 πων, ἐπεὶ καὶ Αἰγινητέων ἐστὶ αὐτόθι καλεόμενος

τάφος, τὸν ἐγὼ ἀκούω καὶ δέκα ἔτεσι ὕστερον μετὰ ταῦτα δεηθέντων Αἰγινητέων χῶσαι Κλεάδην τὸν Αὐτοδίκου ἄνδρα Πλαταιέα, πρόξεινον ἔοντα αὐτῶν.

- 86 Ὡς δ' ἄρα ἔθαψαν τοὺς νεκροὺς ἐν Πλαταιῇσι οἱ Ἕλληνες, αὐτίκα βουλευομένοισί σφι ἐδόκεε στρατεύεσθαι ἐπὶ τὰς Θήβας καὶ ἔξαιτέειν αὐτῶν τοὺς μηδίσαντας, ἐν πρώτοισι δὲ αὐτῶν Τιμηγενίδην καὶ Ἀτταγῖνον, οἱ ἀρχηγέται ἀνὰ πρώτους ἦσαν· ἦν δὲ μὴ ἐκδιδῶσι, μὴ ἀπανίστασθαι ἀπὸ τῆς πόλιος πρότερον ἢ ἐξέλωσι. ὥς δέ σφι ταῦτα ἔδοξε, οὕτω δὴ ἐνδεκάτῃ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς συμβολῆς ἀπικόμενοι ἐπολιόρκεον Θηβαίους, κελεύοντες ἐκδιδόναι τοὺς ἄνδρας· οὐ βουλευμένων δὲ τῶν Θηβαίων ἐκδιδόναι τήν τε γῆν αὐτῶν
- 87 ἔταμνον καὶ προσέβαλλον πρὸς τὸ τεῖχος. καὶ οὐ γὰρ ἐπαύοντο σινόμενοι, εἰκοστῇ ἡμέρῃ ἔλεξε τοῖσι Θηβαίοισι Τιμηγενίδης τάδε· Ἄνδρες Θηβαῖοι, ἐπειδὴ οὕτω δέδοκται τοῖσι Ἕλλησι, μὴ πρότερον ἀπαναστῆναι πολιορκέοντας ἢ ἐξέλωσι Θήβας ἢ ἡμέας αὐτοῖσι παραδῶτε, νῦν ὧν ἡμέων εἵνεκα γῆ ἢ Βοιωτὴ πλέω μὴ ἀναπλήσῃ, ἀλλ' εἰ μὲν χρημάτων χρηρίζοντες πρόσχημα ἡμέας ἔξαιτέονται, χρήματά σφι δῶμεν ἐκ τοῦ κοινοῦ (σὺν γὰρ τῷ κοινῷ καὶ ἐμηδίσαμεν οὐδὲ μούνοι ἡμεῖς), εἰ δὲ ἡμέων ἀληθῶς δεόμενοι πολιορκέουσιν, ἡμεῖς ἡμέας αὐτοὺς ἐς ἀντιλογίην παρέξομεν. κάρτα τε ἔδοξε εὖ λέγειν καὶ ἐς καιρὸν, αὐτίκα τε ἐπεκηρυκεύοντο πρὸς Πανσανίην οἱ Θηβαῖοι θέλοντες ἐκδιδόναι
- 88 τοὺς ἄνδρας. ὥς δὲ ὠμολόγησαν ἐπὶ τούτοις, Ἀτταγῖνος μὲν ἐκδιδρῆσκει ἐκ τοῦ ἄστεος, παῖδας δὲ αὐτοῦ ἀπαχθέντας Πανσανίης ἀπέλυσε τῆς αἰτίας, φὰς τοῦ μηδισμοῦ παῖδας οὐδὲν εἶναι μεταιτίους. τοὺς δὲ

ἄλλους ἄνδρας τοὺς ἐξέδοσαν οἱ Θηβαῖοι, οἱ μὲν ἐδόκεον ἀντιλογίης τε κυρήσειν καὶ δὴ χρήμασι ἐπεποίθεσαν διωθέεσθαι· ὁ δὲ ὥς παρέλαβε, αὐτὰ ταῦτα ὑπονοέων τὴν στρατιὴν τὴν τῶν συμμάχων ἄπασαν ἀπῆκε καὶ ἐκείνους ἀγαγὼν ἐς Κόρινθον διέφθειρε.

Ταῦτα μὲν τὰ ἐν Πλαταιῇσι καὶ Θήβῃσι γενόμενα· 89 Ἀρτάβαξος δὲ ὁ Φαρνάκεος φεύγων ἐκ Πλαταιέων καὶ δὴ πρόσω ἐγίνετο. ἀπικόμενον δέ μιν οἱ Θεσσαλοὶ παρὰ σφέας ἐπὶ τε ξείνια ἐκάλεον καὶ ἀνειρώτων περὶ τῆς στρατιῆς τῆς ἄλλης, οὐδὲν ἐπιστάμενοι τῶν ἐν Πλαταιῇσι γενομένων. ὁ δὲ Ἀρτάβαξος γνούς ὅτι, εἰ ἐθέλει σφι πᾶσαν τὴν ἀληθείην τῶν ἀγώνων εἰπεῖν, αὐτὸς τε κινδυνεύσει ἀπολέσθαι καὶ ὁ μετ' αὐτοῦ στρατὸς (ἐπιθήσεσθαι γάρ οἱ πάντα τινὰ οἶετο πυνθανόμενον τὰ γεγονότα), ταῦτα ἐκλογιζόμενος οὔτε πρὸς τοὺς Φωκέας ἐξηγόρευε οὐδὲν πρὸς τε τοὺς Θεσσαλοὺς ἔλεγε τάδε· Ἐγὼ μὲν, ὦ ἄνδρες Θεσσαλοί, ὥς ὁρᾶτε, ἐπείγομαι τε κατὰ τάχος τὴν ἐλῶν ἐς Θρηίκην καὶ σπουδὴν ἔχω, πεμφθεὶς κατὰ τι πρῆγμα ἐκ τοῦ στρατοπέδου μετὰ τῶνδε· αὐτὸς δὲ ὑμῖν Μαρδόνιος καὶ ὁ στρατὸς αὐτοῦ οὗτος κατὰ πόδας ἐμεῦ ἐλαύνων προσδόκιμός ἐστι. τοῦτον καὶ ξεινίζετε καὶ εὖ ποιεῦντες φαίνεσθε· οὐ γὰρ ὑμῖν ἐς χρόνον ταῦτα ποιεῦσι μεταμελήσει. ταῦτα δὲ εἶπας ἀπῆλυνε σπουδῇ τὴν στρατιὴν διὰ Θεσσαλίας τε καὶ Μακεδονίης ἰθὺς τῆς Θρηίκης, ὥς ἀληθέως ἐπειγόμενος καὶ τὴν μεσόγαιαν τάμνων τῆς ὁδοῦ. καὶ ἀπικνέεται ἐς Βυζάντιον, καταλιπὼν τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑαυτοῦ συχνούς ὑπὸ Θρηίκων τε κατακοπέντας κατ' ὁδὸν καὶ λιμῷ συστάντας καὶ καμᾶν· ἐκ Βυζαντίου δὲ διέβη πλοίοισι.

- 90 Οὗτος μὲν οὕτω ἀπενόσθησε ἐς τὴν Ἀσίην· τῆς δὲ αὐτῆς ἡμέρης τῆς περ ἐν Πλαταιῇσι τὸ τρωμα ἐγένετο, συνεκύρησε γενέσθαι καὶ ἐν Μυκάλλῃ τῆς Ἰωνίης. ἐπειδὴ γὰρ ἐν τῇ Δήλῳ κατέατο οἱ Ἕλληνες οἱ ἐν τῇσι νηυσὶ ἅμα Λευτυχίδῃ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἀπικόμενοι, ἡλθόν σφι ἄγγελοι ἀπὸ Σάμου Λάμπων τε Θρασυκλέος καὶ Ἀθηναγόρης Ἀρχεστρατίδεω καὶ Ἡγησίστρατος Ἀρισταγόρῳ, πεμφθέντες ὑπὸ Σαμίων λάτρη τῶν τε Περσέων καὶ τοῦ τυράννου Θεομήστορος τοῦ Ἀνδροδάμαντος, τὸν κατέστησαν Σάμου τύραννον οἱ Πέρσαι. ἐπελθόντων δὲ σφῶν ἐπὶ τοὺς στρατηγούς ἔλεγε Ἡγησίστρατος πολλὰ καὶ παντοῖα, ὥς ἦν μῦνον ἰδωνται αὐτοὺς οἱ Ἴωνες ἀποστήσονται ἀπὸ Περσέων, καὶ ὥς οἱ βάρβαροι οὐκ ὑπομενεύουσι· ἦν δὲ καὶ ἄρα ὑπομείνωσι, οὐκ ἑτέρεν ἄλλην τοιαύτην εὐρεῖν ἂν αὐτούς· θεοὺς τε κοινούς ἀνακαλέων προέτραπε αὐτοὺς ῥύσασθαι ἄνδρας Ἕλληνας ἐκ δουλοσύνης καὶ ἀπαμῦναι τὸν βάρβαρον. εὐπετές τε αὐτοῖσι ἔφη ταῦτα γίνεσθαι· τὰς τε γὰρ νέας αὐτῶν κακῶς πλέειν καὶ οὐκ ἀξιομάχους κείνοισι εἶναι. αὐτοὶ τε, εἴ τι ὑποπτεύουσι μὴ δόλῳ αὐτοὺς προάγοιεν, ἔτοιμοι εἶναι ἐν τῇσι νηυσὶ
- 91 τῇσι ἐκείνων ἀρόμενοι ὁμηροὶ εἶναι. ὥς δὲ πολλὸς ἦν λισσόμενος ὁ ξεῖνος ὁ Σάμιος, εἶρετο Λευτυχίδης, εἴτε κληδόνος εἵνεκεν θέλων πυθέσθαι εἴτε καὶ κατὰ συντυχίην θεοῦ ποιεῦντος· Ὁ ξεῖνε Σάμιε, τί τοι τὸ οὔνομα; ὁ δὲ εἶπε· Ἡγησίστρατος. ὁ δὲ ὑπαρπάσας τὸν ἐπίλοιπον λόγον, εἴ τινα ὥρμητο λέγειν ὁ Ἡγησίστρατος, εἶπε· Δέχομαι τὸν οἶωνόν [τὸν Ἡγησίστρατον], ὃ ξεῖνε Σάμιε. σὺ δὲ ἡμῖν ποίεε ὅπως αὐτός τε δοὺς πίστιν ἀποπλεύσεται καὶ οἱ σὺν σοὶ ἐόντες οἶδε, ἣ μὲν Σαμίους ἡμῖν

προθύμους ἔσεσθαι συμμάχους. ταῦτά τε ἅμα ἡγό- 92
ρευε, καὶ τὸ ἔργον προσῆγε· αὐτίκα γὰρ οἱ Σάμιοι
πίστιν τε καὶ ὄρκια ἐποιεῦντο συμμαχίης πέρι πρὸς
τοὺς Ἑλληνας.

Ταῦτα δὲ ποιήσαντες οἱ μὲν ἀπέπλεον· μετὰ σφέων
γὰρ ἐκέλευε πλέειν τὸν Ἠγησίστρατον, οἰωνὸν τὸ οὖνομα
ποιεύμενος· οἱ δὲ Ἕλληνες ἐπισχόντες ταύτην τὴν ἡμέρην
τῇ ὕστεραίῃ ἐκαλλιφερόντο, μαντενομένου σφι Διηφόνου
τοῦ Εὐθήνιου ἀνδρὸς Ἀπολλωνιήτεω, Ἀπολλωνίης δὲ
τῆς ἐν Ἰονίῳ κόλπῳ, τοῦ τὸν πατέρα κατέλαβε Εὐθήνιον
πρῆγμα τοιόνδε· ἔστι ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ ταύτῃ ἰρὰ ἡλίου 93
πρόβατα, τὰ τὰς μὲν ἡμέρας βόσκεται παρὰ ποταμόν,
ὃς ἐκ Λάκμονος ὄρεος ῥέει διὰ τῆς Ἀπολλωνίης [χώρης]
ἐς θάλασσαν παρ' Ὀρικὸν λιμένα, τὰς δὲ νύκτας ἀραι-
ρημένοι ἄνδρες οἱ πλούτῳ τε καὶ γένει δοκιμώτατοι
τῶν ἀστῶν, οὗτοι φυλάσσουσι ἐνιαυτὸν ἕκαστος· περὶ
πολλοῦ γὰρ δὴ ποιεῦνται Ἀπολλωνιῆται τὰ πρόβατα
ταῦτα ἐκ θεοπροπίου τινός· ἐν δὲ ἄντρῳ αὐλίζονται
ἀπὸ τῆς πόλιος ἐκάς. ἐνθα δὴ τότε ὁ Εὐθήνιος οὗτος
ἀραιρημένος ἐφύλασσε. καί κοτε αὐτοῦ κατακοιμί-
σαντος τὴν φυλακὴν παρελθόντες λύκοι ἐς τὸ ἄντρον
διέφθειραν τῶν προβάτων ὥς ἐξήκοντα. ὁ δὲ ὥς ἐπήλισε,
εἶχε σιγῇ καὶ ἔφραζε οὐδενί, ἐν νόῳ ἔχων ἀντικατα-
στήσειν ἄλλα πριάμενος. καὶ οὐ γὰρ ἔλαθε τοὺς Ἀπολ-
λωνιήτας ταῦτα γενόμενα, ἀλλ' ὥς ἐπύθοντο, ὑπαγα-
γόντες μιν ὑπὸ δικαστήριον κατέκριναν, ὥς τὴν φυ-
λακὴν κατακοιμίσαντα, τῆς ὄψιος στερεηθῆναι. ἐπεῖτε
δὲ τὸν Εὐθήνιον ἐξετύφλωσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα οὔτε
πρόβατά σφι ἔτικτε οὔτε γῇ ἔφερε ὁμοίως [καρπόν].
πρόφαντα δέ σφι ἔν τε Δωδώνῃ καὶ ἐν Δελφοῖσι

ἐγίνετο [ἔπειτα ἐπειρώτων τοὺς προφήτας τὸ αἷτιον
 τοῦ παρεόντος κακοῦ, οἱ δὲ αὐτοῖσι ἔφραζον] ὅτι ἀδί-
 κως τὸν φύλακον τῶν ἱρῶν προβάτων Εὐήνιον τῆς
 ὕψιος ἐστέρησαν· αὐτοὶ γὰρ ἐπορμῆσαι τοὺς λύκους,
 οὐ πρότερόν τε παύσεσθαι τιμωρέοντες ἐκείνῳ πρὶν ἢ
 δίκας δῶσι τῶν ἐποίησαν ταύτας τὰς ἂν αὐτὸς ἔληται
 καὶ δικαιοῖ· τούτων δὲ τελομένων αὐτοὶ δώσειν Εὐηνίῳ
 94 ἔχοντα. τὰ μὲν χρηστήρια ταῦτά σφι ἐχρήσθη, οἱ δὲ
 Ἀπολλωνιῆται ἀπόρορτα ποιησάμενοι προέθεσαν τῶν
 ἄστῶν ἀνδράσι διαπρῆξαι. οἱ δὲ σφι διέπρηξαν ὥδε·
 κατημένου Εὐηνίου ἐν θώκῳ ἐλθόντες οἱ παρίζοντο
 καὶ λόγους ἄλλους ἐποιεῦντο, ἐς ὃ κατέβαινον συλλυ-
 πεύμενοι τῷ πάθει. ταύτῃ δὲ ὑπάγοντες εἰρώτων τίνα
 δικὴν ἂν ἔλοιτο, εἰ ἐθέλοιεν Ἀπολλωνιῆται δίκας ὑπο-
 στῆναι δώσειν τῶν ἐποίησαν. ὁ δὲ οὐκ ἀκηκοὺς τὸ
 θεοπρόπιον εἴλετο εἶπας εἰ τίς οἱ δοίῃ ἀγρούς, τῶν
 ἄστῶν ὀνομάσας τοῖσι ἡπίστατο εἶναι καλλίστους δύο
 κλήρους τῶν ἐν τῇ Ἀπολλωνίῃ, καὶ οἰκησιν πρὸς τού-
 τοισι τὴν ἥδε καλλίστην ἐοῦσαν τῶν ἐν τῇ πόλει·
 τούτων δὲ ἔφη ἐπήβολος γενόμενος τοῦ λοιποῦ ἀμή-
 νιτος εἶναι, καὶ δίκην οἱ ταύτην ἀποχρᾶν γενομένην.
 καὶ ὁ μὲν ταῦτα ἔλεγε, οἱ δὲ πάρεδροι εἶπαν ὑπο-
 λαβόντες· Εὐήνιε, ταύτην δίκην Ἀπολλωνιῆται τῆς
 ἐκτυφλώσιος ἐκτίνουσί τοι κατὰ θεοπρόπια τὰ γενό-
 μενα. ὁ μὲν δὴ πρὸς ταῦτα δεινὰ ἐποιέετο, ἐνθεῦτεν
 πνυθόμενος τὸν πάντα λόγον, ὡς ἔξαπατηθεῖς· οἱ δὲ
 πριάμενοι παρὰ τῶν ἐκτημένων διδοῦσί οἱ τὰ εἴλετο.
 καὶ μετὰ ταῦτα αὐτίκα ἔμφυτον μαντικὴν εἶχε, ὥστε
 95 καὶ ὀνομαστὸς γενέσθαι. τούτου δὴ ὁ Δηίφονος ἐὼν

παῖς τοῦ Εὐηνίου ἀργόντων Κορινθίων ἐμαντεύετο τῇ στρατιῇ. ἤδη δὲ καὶ τότε ἤκουσα ὥς ὁ Διόφονος ἐπιβατεύων τοῦ Εὐηνίου οὐνόματος ἐξελάμβανε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἔργα, οὐκ ἐὼν Εὐηνίου παῖς.

Τοῖσι δὲ Ἑλλήσι ὥς ἐκαλλιέρησε, ἀνῆγον τὰς νέας 96 ἐκ τῆς Δήλου πρὸς τὴν Σάμον. ἐπεὶ δὲ ἐγένοντο τῆς Σαμῆς πρὸς Καλάμοισι, οἱ μὲν αὐτοῦ ὀρμισάμενοι κατὰ τὸ Ἡραϊον τὸ ταύτῃ παρεσκευάζοντο ἐς ναυμαχίην, οἱ δὲ Πέρσαι πυθόμενοί σφεας προσπλέειν ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ πρὸς τὴν ἡπειρον τὰς νέας τὰς ἄλλας, τὰς δὲ Φοινίκων ἀπῆκαν ἀποπλέειν. βουλευομένοισι γὰρ σφι ἐδόκεε ναυμαχίην μὴ ποιέεσθαι· οὐ γὰρ ὧν ἐδόκεον ὅμοιοι εἶναι· ἐς δὲ τὴν ἡπειρον ἀπέπλεον, ὅπως ἔωσι ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατὸν τὸν σφέτερον ἔοντα ἐν τῇ Μυκάλῃ, ὃς κελεύσαντος Ξέρξεω καταλελειμμένος τοῦ ἄλλου στρατοῦ Ἰωνίην ἐφύλασσε· τοῦ πληθὸς μὲν ἦν ἑξ μυριάδες, ἐστρατήγεε δὲ αὐτοῦ Τιγράνης, κάλλει τε καὶ μεγάλῃ ὑπερφέρων Περσέων. ὑπὸ τοῦτον μὲν δὴ τὸν στρατὸν ἐβουλεύσαντο καταφυγόντες οἱ τοῦ ναυτικοῦ στρατηγοὶ ἀνειρῶσαι τὰς νέας καὶ περιβαλέσθαι ἕρκος ἔρυμα τῶν νεῶν καὶ σφέων αὐτῶν κρησφύγετον. ταῦτα 97 βουλευσάμενοι ἀνήγοντο. ἀπικόμενοι δὲ παρὰ τὸ τῶν Ποτνιέων ἱρὸν τῆς Μυκάλῃς ἐς Γαίσωνά τε καὶ Σκολοπόεντα, τῇ Δήμητρος Ἐλευσινίης [ἐστὶ] ἱρὸν, τὸ Φίλιστος ὁ Πασικλέος ἰδρύσατο Νείλεω τῷ Κόδρου ἐπισπόμενος ἐπὶ Μιλήτου κτιστύν, ἐνθαῦτα τὰς τε νέας ἀνείρυσαν καὶ περιεβάλοντο ἕρκος καὶ λίθων καὶ ξύλων, δένδρεα ἐκκόψαντες ἡμέρα, καὶ σκόλοπας περὶ τὸ ἕρκος κατέπηξαν. καὶ παρεσκευάδατο ὥς πολιορκησόμενοι [καὶ ὥς νικήσοντας· ἐπ' ἀμφοτέρα γὰρ ἐπιλεγόμενοι παρεσκευάζετο].

- 98 Οἱ δὲ Ἕλληνες ὥς ἐπύθοντο οἰχωκότας τοὺς βαρ-
 βάρους ἐς τὴν ἡπειρον, ἤχθοντο ὥς ἐκπεφευγόντων ἐν
 ἀπορίῃ τε εἶχοντο ὃ τι ποιέωσι, εἴτε ἀπαλλάσσονται
 ὀπίσω εἴτε καταπλέωσι ἐπ' Ἑλλησπόντου. τέλος δὲ
 ἔδοξε τούτων μὲν μηδέτερα ποιέειν, ἐπιπλέειν δὲ ἐπὶ
 τὴν ἡπειρον. παρασκευασάμενοι ὦν ἐς ναυμαχίην καὶ
 ἀποβάθρας καὶ τὰ ἄλλα ὅσων ἔδεε ἔπλεον ἐπὶ τῆς Μυ-
 κάλης. ἐπεὶ δὲ ἀγχοῦ τε ἐγίνοντο τοῦ στρατοπέδου
 καὶ οὐδείς ἐφαίνετό σφι ἐπαναγόμενος, ἀλλ' ὥρων νέας
 ἀνελκυσμένας ἔσω τοῦ τείχεος, πολλὸν δὲ πεζὸν παρα-
 κεκριμένον παρὰ τὸν αἰγιαλόν, ἐνθαῦτα πρῶτον μὲν
 ἐν τῇ νηὶ παραπλέων, ἐγχρίμψας τῷ αἰγιαλῷ τὰ μά-
 λιστα, Λευτυχίδης ὑπὸ κήρυκος προηγόρευε τοῖσι Ἰωσι
 λέγων· Ἄνδρες Ἴωνες, ὅσοι ὑμέων τυγχάνουσι ἐπ-
 ακούοντες, μάθετε τὰ λέγω· πάντως γὰρ οὐδὲν συν-
 ῆσουσι Πέρσαι τῶν ἐγὼ ὑμῖν ἐντέλλομαι. ἐπεὰν συμ-
 μίσγωμεν, μεμνησθαί τινα χρὴ ἐλευθερίης μὲν πάντων
 πρῶτον, μετὰ δὲ τοῦ συνθήματος Ἑρῆς. καὶ τάδε ἴστω
 καὶ ὁ μὴ ἐπακούσας ὑμέων πρὸς τοῦ ἐπακούσαντος.
 [ὧν τὸς δὲ οὗτος ἔων τυγχάνει νόος τοῦ πρήγματος καὶ
 ὁ Θεμιστοκλέος ὁ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· ἥ γὰρ δὴ λαθόντα
 τὰ ῥήματα τοὺς βαρβάρους ἔμελλε τοὺς Ἴωνας πείσειν,
 ἥ ἔπειτα ἀνενειχθέντα ἐς τοὺς βαρβάρους ποιήσειν
 99 ἀπίστους.] Λευτυχίδεω δὲ ταῦτα ὑποθεμένου δεύτερα
 δὴ τάδε ἐποίεον οἱ Ἕλληνες· προσσχόντες τὰς νέας
 ἀπέβησαν ἐς τὸν αἰγιαλόν. καὶ οὗτοι μὲν ἐτάσσοντο,
 οἱ δὲ Πέρσαι ὥς εἶδον τοὺς Ἕλληνας παρασκευαζομέ-
 νους ἐς μάχην καὶ τοῖσι Ἰωσι παραινέσαντας, τοῦτο
 μὲν ὑπονοήσαντες τοὺς Σαμίους τὰ Ἑλλήνων φρονέειν
 ἀπαιρέονται τὰ ὄπλα. οἱ γὰρ ὦν Σάμιοι ἀπικομένων

Ἀθηναίων αἰχμαλώτων ἐν τῇσι νηυσὶ τῶν βαρβάρων, τοὺς ἔλαβον ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν λελειμμένους οἱ Ξέρξης, τοὺτούς λυσάμενοι πάντας ἀποπέμπουσι ἐποδιάσαντες ἐς Ἀθήνας· τῶν εἵνεκεν οὐκ ἤμιστα ὑποψίην εἶχον, πεντακισίας κεφαλὰς τῶν Ξέρξεω πολεμίων λυσάμενοι. τοῦτο δὲ τὰς διόδους τὰς ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης φερούσας προστάσσουσι τοῖσι Μιλησίοισι φυλάσσειν ὥς ἐπισταμένοισι δῆθεν μάλιστα τὴν χώραν· ἐποίησαν δὲ τούτου εἵνεκεν, ἵνα ἐκτὸς τοῦ στρατοπέδου ἔωσι. τούτους μὲν Ἰώνων, τοῖσι καὶ κατεδόκεον νεοχμὸν ἂν τι ποιέειν δυνάμιος ἐπιλαβομένοισι, τρόποισι τοιούτοις προεφυλάσσοντο οἱ Πέρσαι, αὐτοὶ δὲ συνεφόρησαν τὰ γέρεα ἕρκος εἶναι σφίσι. ὥς δὲ ἄρα παρεσκεύαστο 100 τοῖσι Ἕλλησι, προσήσαν πρὸς τοὺς βαρβάρους. ἰούσι δὲ σφι φήμη τε ἐσέπτατο ἐς τὸ στρατόπεδον πᾶν καὶ κηρυκῆιον ἐφάνη ἐπὶ τῆς κυματωγῆς κείμενον· ἡ δὲ φήμη διῆλθε σφι ὧδε, ὥς οἱ Ἕλληνες τὴν Μαρδονίου στρατιὴν νικῶεν ἐν Βοιωτοῖσι μαχόμενοι. δῆλα δὴ πολλοῖσι τεκμηρίοις ἐστὶ τὰ θεῖα τῶν προηγμάτων, εἰ καὶ τότε τῆς [αὐτῆς] ἡμέρης συμπιπτούσης τοῦ τε ἐν Πλαταιῇσι καὶ τοῦ ἐν Μυκάλῃ μέλλοντος ἔσεσθαι τρώματος φήμη τοῖσι Ἕλλησι τοῖσι ταύτῃ ἐσαπίκετο, ὥστε θαρσῆσαι τε τὴν στρατιὴν πολλῷ μᾶλλον καὶ ἐθέλειν προθυμότερον κινδυνεύειν. καὶ τότε ἕτερον συνέπεσε 101 γενόμενον, Δήμητρος τεμένεια Ἐλευσινίης παρὰ ἀμφοτέρως τὰς συμβολὰς εἶναι· καὶ γὰρ δὴ ἐν τῇ Πλαταιίδι παρ' αὐτὸ τὸ Δημήτριον ἐγίνετο, ὥς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται, ἡ μάχη, καὶ ἐν Μυκάλῃ ἔμελλε ὡσαύτως ἔσεσθαι. γεγονέναι δὲ νίκην τῶν μετὰ Πανσάνειω Ἑλλήνων ὁρθῶς σφι ἡ φήμη συνέβαινε ἔλθοῦσα·

τὸ μὲν γὰρ ἐν Πλαταιῇσι πρῶτ' ἔτι τῆς ἡμέρης ἐγίνετο, τὸ δὲ ἐν Μυκάλλῃ περὶ δείλῃν. ὅτι δὲ τῆς αὐτῆς ἡμέρης συνέβαινε γίνεσθαι μηνὸς τε τοῦ αὐτοῦ, χρόνον οὐ πολλῷ σφι ὕστερον δηλα ἀναμνησάνουσι ἐγίνετο. ἦν δὲ ἀρρωδίῃ σφι πρὶν τὴν φήμην ἐσαπικέσθαι, οὔτι περὶ σφέων αὐτῶν οὔτω ὥς τῶν Ἑλλήνων, μὴ περὶ Μαρδονίῳ πταίσῃ ἢ Ἑλλάς. ὥς μέντοι ἡ κληδὼν αὕτη σφι ἐσέπτατο, μᾶλλον τι καὶ ταχύτερον τὴν πρόσδοδον ἐποιεῦντο. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες καὶ οἱ βάρβαροι ἔσπεινθον ἐς τὴν μάχην, ὥς σφι καὶ αἱ νῆσοι καὶ ὁ Ἑλλήσποντος ἄεθλα προέκειτο.

102 Τοῖσι μὲν νυν Ἀθηναίοισι καὶ τοῖσι προσεχέσι τοῦτοισι τεταγμένοισι μέχρι κου τῶν ἡμισέων ἡ ὁδὸς ἐγίνετο κατ' αἰγιαλὸν τε καὶ ἔπειδον χῶρον, τοῖσι δὲ Λακεδαιμονίοισι καὶ τοῖσι ἐπεξῆς τοῦτοισι τεταγμένοισι κατὰ τε χαράδραν καὶ ὄρεα. ἐν ᾧ δὲ οἱ Λακεδαιμόνιοι περιήισαν, οὗτοι οἱ ἐπὶ τῷ ἑτέρῳ κέρει [ἔτι] καὶ δὴ ἐμάχοντο. ἕως μὲν νυν τοῖσι Πέρσῃσι ὄρθια ἦν τὰ γέρεα, ἡμύνοντό τε καὶ οὐδὲν ἔλασσον εἶχον τῇ μάχῃ· ἐπεὶ δὲ τῶν Ἀθηναίων καὶ τῶν προσεχέων ὁ στρατός, ὅπως ἐωυτῶν γένηται τὸ ἔργον καὶ μὴ Λακεδαιμονίων, παρακελευσάμενοι ἔργου εἶχοντο προθυμότερον, ἐνθεῦτεν ἤδη ἑτεροιοῦτο τὸ πρῆγμα. διωσάμενοι γὰρ τὰ γέρεα οὗτοι φερόμενοι ἐσέπεσον ἀλέες ἐς τοὺς Πέρσας, οἱ δὲ δεξάμενοι καὶ χρόνον συγχὸν ἀμυνόμενοι τέλος ἔφευγον ἐς τὸ τεῖχος. Ἀθηναῖοι δὲ καὶ Κορίνθιοι καὶ Σικωνῖοι καὶ Τροιζήνιοι (οὔτω γὰρ ἦσαν ἐπεξῆς τεταγμένοι) [συν]επισπόμενοι συνεσέπιπτον ἐς τὸ τεῖχος. ὥς δὲ καὶ τὸ τεῖχος ἀφαιρήτο, οὗτ' ἔτι πρὸς ἀλκὴν ἐτράποντο οἱ βάρβαροι πρὸς φυγὴν τε

ὁρμέατο οἱ ἄλλοι πλὴν Περσέων. οὗτοι δὲ κατ' ὀλίγους γινόμενοι ἐμάχοντο τοῖσι αἰεὶ ἐς τὸ τεῖχος ἐσπίπτουσι Ἑλλήνων. καὶ τῶν στρατηγῶν τῶν Περσικῶν δύο μὲν ἀποφεύγουσι, δύο δὲ τελευτῶσι· Ἀρταύνης μὲν καὶ Ἰθαμίτρης, τοῦ ναυτικοῦ στρατηγέοντες, ἀποφεύγουσι, Μαροδόντης δὲ καὶ ὁ τοῦ πεζοῦ στρατηγὸς Τιγράνης μαχόμενοι τελευτῶσι. ἔτι δὲ μαχομένων τῶν 103 Περσέων ἀπίκοντο Λακεδαιμόνιοι καὶ οἱ μετ' αὐτῶν καὶ τὰ λοιπὰ συνδιεχείριζον. ἔπεσον δὲ καὶ αὐτῶν τῶν Ἑλλήνων συχνοὶ ἐνθαῦτα, ἄλλοι τε καὶ Σικυνώνιοι καὶ στρατηγὸς Περίλεως. τῶν δὲ Σαμίων οἱ στρατευόμενοι, ἔοντες τε ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῷ Μηδικῷ καὶ ἀπαραιρημένοι τὰ ὄπλα, ὥς εἶδον αὐτίκα κατ' ἀρχὰς γινομένην ἑτεραλκέα τὴν μάχην, ἔρδον ὅσον ἐδυνέατο, προσωφελέειν ἐθέλοντες τοῖσι Ἑλλησι. Σαμίους δὲ ἰδόντες οἱ ἄλλοι Ἴωνες ἄρξαντας, οὕτω δὴ καὶ αὐτοὶ ἀποστάντες ἀπὸ Περσέων ἐπέθεντο τοῖσι βαρβάροισι. Μιλησίοισι δὲ προσετέτακτο μὲν (ἐκ) τῶν 104 Περσέων τὰς διόδους τηρεῖν σωτηρίας εἵνεκά σφι, ὥς ἦν ἄρα σφέας καταλαμβάνη οἷά περ κατέλαβε, ἔχοντες ἡγεμόνας σώζωνται ἐς τὰς κορυφὰς τῆς Μυκάλης. ἐτάχθησαν μὲν νυν ἐπὶ τοῦτο τὸ πρῆγμα οἱ Μιλήσιοι τούτου τε εἵνεκεν καὶ ἵνα μὴ παρεόντες ἐν τῷ στρατοπέδῳ τι νεοχμὸν ποιεοῖεν· οἱ δὲ πᾶν τὸ ἐναντίον τοῦ προστεταγμένου ἐποίηον, ἄλλας τε κατηγεόμενοί σφι ὁδοὺς φεύγουσι, αἱ δὴ ἔφερον ἐς τοὺς πολεμίους, καὶ τέλος αὐτοὶ σφι ἐγίνοντο κτείνοντες πολεμιώτατοι. οὕτω δὴ τὸ δεύτερον Ἰωνίη ἀπὸ Περσέων ἀπέστη. ἐν 105 δὲ ταύτῃ τῇ μάχῃ Ἑλλήνων ἡρίστευσαν Ἀθηναῖοι καὶ Ἀθηναίων Ἐρμόλυκος ὁ Εὐθοίου, ἀνὴρ παγκράτιον

ἐπασκήσας. τοῦτον δὲ τὸν Ἑρμέλυνκον κατέλαβε ὕστερον τούτων, πολέμου ἔοντος Ἀθηναίοισι τε καὶ Καρυστίοισι, ἐν Κύρῳ τῆς Καρυστίης χώρας ἀποθανόντα ἐν μάχῃ κείσθαι ἐπὶ Γεραιστῷ. μετὰ δὲ Ἀθηναίους Κορίνθιοι καὶ Τροιζήνιοι καὶ Σικυνῶνιοι ἡρίστευσαν.

- 106 Ἐπεῖτε δὲ κατεργάσαντο οἱ Ἕλληνες τοὺς πολλούς, τοὺς μὲν μαχομένους, τοὺς δὲ καὶ φεύγοντας τῶν βαρβάρων, τὰς νέας ἐνέπρησαν καὶ τὸ τεῖχος ἅπαν, τὴν ληϊήν προεξαγαγόντες ἐς τὸν αἰγιαλόν, καὶ θησαυροὺς τινὰς χρημάτων εὗρον· ἐμπρήσαντες δὲ τὸ τεῖχος καὶ τὰς νέας ἀπέπλεον. ἀπικόμενοι δὲ ἐς Σάμον οἱ Ἕλληνες ἐβουλεύοντο περὶ ἀναστάσιος τῆς Ἰωνίης, καὶ ὅκη χρεὸν εἶη τῆς Ἑλλάδος κατοικίσαι τῆς αὐτοὶ ἐγκρατέες ἦσαν, τὴν δὲ Ἰωνίην ἀπεῖναι τοῖσι βαρβάροισι· ἀδύνατον γὰρ ἐφαίνετό σφι εἶναι ἑωυτούς τε Ἰώνων προκατῆσθαι φρουρέοντας τὸν πάντα χρόνον, καὶ ἑωυτῶν μὴ προκατημένων Ἰωνας οὐδεμίαν ἐλπίδα εἶχον χαίροντας πρὸς τῶν Περσέων ἀπαλλάξειν. πρὸς ταῦτα Πελοποννησίων μὲν τοῖσι ἐν τέλει ἐοῦσι ἐδόκεε τῶν μηδισάντων ἐθνέων τῶν Ἑλληνικῶν τὰ ἐμπόρια ἐξαναστήσαντας δοῦναι τὴν χώραν Ἰωσὶ ἐνοικῆσαι, Ἀθηναίοισι δὲ οὐκ ἐδόκεε ἀρχὴν Ἰωνίην γενέσθαι ἀνάστατον οὐδὲ Πελοποννησίους περὶ τῶν σφετέρων ἀποικιέων βουλεύειν· ἀντιτείνοντων δὲ τούτων προθύμως εἶξαν οἱ Πελοποννήσιοι. καὶ οὕτω δὴ Σαμίους τε καὶ Χίους καὶ Λεσβίους καὶ τοὺς ἄλλους νησιώτας, οἳ ἔτυχον συστρατευόμενοι τοῖσι Ἕλλησι, ἐς τὸ συμμαχικὸν ἐποιήσαντο, πίστι τε καταλαβόντες καὶ ὀρκίοισι ἐμμενέειν τε καὶ μὴ ἀποστήσεσθαι. τούτους δὲ καταλαβόντες ὀρκίοισι ἔπλεον τὰς γεφύρας λύσοντες· ἔτι

γὰρ ἐδόκεον ἐντεταμένως εὐρήσειν. οὗτοι μὲν δὴ ἐπ' 107
 Ἑλλησπόντου ἔπλεον· τῶν δὲ ἀποφυγόντων βαρβάρων
 ἐς τὰ ἄκρα τε τῆς Μυκάλης κατειληθέντων, ἐόντων
 οὐ πολλῶν, ἐγένετο κομιδὴ ἐς Σάρδεις. πορευομένων δὲ
 κατ' ὁδὸν Μασίστης ὁ Λαρείου παρατυχὼν τῷ πάθει
 τῷ γεγονότι τὸν στρατηγὸν Ἀρταῦντην ἔλεγε πολλά τε
 καὶ κακά, ἄλλα τε καὶ γυναικὸς κακίῳ φᾶς αὐτὸν εἶναι
 τοιαῦτα στρατηγήσαντα, καὶ ἄξιον εἶναι παντὸς κακοῦ
 τὸν βασιλεὺς οἶκον κακώσαντα. παρὰ δὲ τοῖσι Πέρ-
 σῃσι γυναικὸς κακίῳ ἀκοῦσαι δέννος μέγιστός ἐστι. ὁ
 δὲ ἐπεὶ πολλὰ ἤκουσε, δεινὰ ποιεύμενος σπᾶται ἐπὶ
 τὸν Μασίστην τὸν ἀκινάκην, ἀποκτεῖναι θέλων. καί
 μιν ἐπιθέοντα φρασθεὶς Ξειναγόρης ὁ Πρηξίλειω ἀνὴρ
 Ἀλικαρνησσεύς, ὅπισθε ἐστεῶς αὐτοῦ Ἀρταῦντεω, ἀρ-
 πάζει μέσον καὶ ἐξαείρας παίει ἐς τὴν γῆν· καὶ ἐν
 τούτῳ οἱ δορυφόροι οἱ Μασίστεω προέστησαν. ὁ δὲ
 Ξειναγόρης ταῦτα ἐργάσατο χάριτα αὐτῷ τε Μασίστῃ
 τιθέμενος καὶ Ξέρξῃ, ἐκσώζων τὸν ἀδελφεὸν τὸν ἐκεί-
 νου· καὶ διὰ τοῦτο τὸ ἔργον Ξειναγόρης Κιλικίης πάσης
 ἤρξε δόντος βασιλεὺς. τῶν δὲ κατ' ὁδὸν πορευομένων
 οὐδὲν ἔτι πλέον τούτων ἐγένετο, ἀλλ' ἀπικνέονται ἐς
 Σάρδεις. ἐν δὲ τῇσι Σάρδισι ἐτύγχανε ἐὼν βασιλεὺς
 ἐξ ἐκείνου τοῦ χρόνου, ἐπεῖτε ἐξ Ἀθηνέων προσ-
 παίσας τῇ ναυμαχίῃ φυγὼν ἀπίκετο.

TOTE δὴ ἐν τῇσι Σάρδισι ἐὼν ἄρα ἦρα τῆς Μα- 108
 σίστεω γυναικὸς, ἐούσης καὶ ταύτης ἐνθαῦτα. ὥς δέ
 οἱ προσπέμποντι οὐκ ἐδύνατο κατεργασθῆναι, οὐδὲ
 βίην προσέφερε προμηθεόμενος τὸν ἀδελφεὸν Μασί-
 στην (τῷ αὐτῷ δὲ τοῦτο εἶχε καὶ τὴν γυναῖκα· εὖ γὰρ
 ἐπίστατο βίης οὐ τευξομένη), ἐνθαῦτα δὴ Ξέρξης

ἐργόμενος τῶν ἄλλων πρήσσει τὸν γάμον τοῦτον τῷ
 παιδί τῷ ἑωυτοῦ Δαρείῳ, θυγατέρα τῆς γυναικὸς
 ταύτης καὶ Μασίστειω, δοκέων αὐτὴν μᾶλλον λάμψε-
 σθαι ἢν ταῦτα ποιήσῃ. ἀρμόσας δὲ καὶ τὰ νομιζόμενα
 ποιήσας ἀπήλαννε ἐς Σοῦσα. ἐπεὶ δὲ ἐκεῖ τε ἀπίκετο
 καὶ ἡγάγετο ἐς ἑωυτοῦ Δαρείῳ τὴν γυναῖκα, οὕτω δὲ
 τῆς Μασίστειω μὲν γυναικὸς ἐπέπαντο, ὁ δὲ διαμειψά-
 μενος ἦρα τε καὶ ἐτύγχανε τῆς Δαρείου μὲν γυναικὸς,
 Μασίστειω δὲ θυγατρὸς· οὖνομα δὲ τῇ γυναικὶ ταύτῃ
 109 ἦν Ἀρταῦντη. χρόνου δὲ προϊόντος ἀνάπυστα γίνεται
 τρόπῳ τοιῷδε· ἐξυφήνασα Ἀμηστρις ἡ Ξέρξεω γυνὴ
 φᾶρος μέγα τε καὶ ποικίλον καὶ θῆγς ἄξιον διδοῖ Ξέρξη.
 ὁ δὲ ἡσθελς περιβάλλεται τε καὶ ἔρχεται παρὰ τὴν Ἀρ-
 ταῦντην. ἡσθελς δὲ καὶ ταύτῃ ἐκέλευσε αὐτὴν αἰτῆσαι
 ὅ τι βούλεται οἱ γενέσθαι ἀντὶ τῶν αὐτῷ ὑπουργη-
 μένων· πάντα γὰρ τεύξεσθαι αἰτήσασαν. τῇ δὲ κακῶς
 γὰρ ἔδεε πανοικίῃ γενέσθαι, πρὸς ταῦτα εἶπε Ξέρξη·
 Δώσεις μοι τὸ ἄν σε αἰτήσω; ὁ δὲ πᾶν μᾶλλον δο-
 κέων κείνην αἰτῆσαι ὑπισχνέτο καὶ ὤμοσε. ἡ δὲ ὡς
 ὤμοσε ἀδεῶς αἰτέει τὸ φᾶρος. Ξέρξης δὲ παντοίως
 ἐγένετο οὐ βουλόμενος δοῦναι, κατ' ἄλλο μὲν οὐδέν,
 φοβεόμενος δὲ Ἀμηστριν, μὴ καὶ πρὶν κατεικαζούσῃ
 τὰ γινόμενα οὕτω ἐπευρεθῇ πρήσσαν· ἀλλὰ πόλις τε
 ἐδίδου καὶ χρυσὸν ἄπλετον καὶ στρατόν, τοῦ ἔμελλε
 οὐδεὶς ἄρξιν ἄλλ' ἢ ἐκείνη· Περσικὸν δὲ κάρτα ὁ
 στρατὸς δῶρον. ἀλλ' οὐ γὰρ ἔπειθε, διδοῖ τὸ φᾶρος.
 ἡ δὲ περιχαρὴς ἐοῦσα τῷ δώρῳ ἐφόρεέ τε καὶ ἀγάλ-
 110 λετο. καὶ ἡ Ἀμηστρις πυνθάνεται μιν ἔχουσιν· μα-
 θοῦσα δὲ τὸ ποιεύμενον τῇ μὲν γυναικὶ ταύτῃ οὐκ
 εἶχε ἔγκοτον, ἡ δὲ ἐλπίζουσα τὴν μητέρα αὐτῆς εἶναι

αἰτίην καὶ ταῦτα ἐκείνην πρήσσειν, τῇ Μασίστῳ γυναικὶ ἐβούλευε ὀλεθρον. φυλάξασα δὲ τὸν ἄνδρα τὸν ἑωυτῆς Ξέρξην βασιλῆιον δεῖπνον προτιθέμενον (τοῦτο δὲ τὸ δεῖπνον παρασκευάζεται ἅπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἐν ἡμέρῃ τῇ ἐγένετο βασιλεύς· οὖνομα δὲ τῷ δεῖπνῳ τούτῳ Περσιστὶ μὲν τυκτά, κατὰ δὲ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν τέλεον· τότε καὶ τὴν κεφαλὴν σμᾶται μῦνον βασιλεὺς καὶ Πέρσας ὠρέεται), ταύτην δὴ τὴν ἡμέρην φυλάξασα ἡ Ἀμυστρίς χορίζει τοῦ Ξέρξεω δοθῆναί οἱ τὴν Μασίστῳ γυναικᾶ. ὁ δὲ δεινόν τε καὶ ἀνάρσιον ἐποιέετο τοῦτο μὲν ἀδελφεοῦ γυναικᾶ παραδοῦναι, τοῦτο δὲ ἀναιτίην ἐοῦσαν τοῦ πρήγματος τούτου· συνῆκε γὰρ τοῦ εἵνεκεν ἐδέετο. τέλος μέντοι ἐκείνης τε λιπα- 111
 ρεύσεως καὶ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐξεργόμενος, ὅτι ἀτυχήσαι τὸν χορίζοντα οὗ σφι δυνατόν ἐστι βασιλῆιου δεῖπνον προκειμένου, κάρτα δὴ ἀέκων κατανεύει καὶ παραδούς ποιεῖ ὧδε· τὴν μὲν κελεύει ποιεῖν τὰ βούλεται, ὁ δὲ μεταπεμψάμενος τὸν ἀδελφεὸν λέγει τάδε· Μασίστα, σὺ εἰς Δαρείου τε παῖς καὶ ἐμὸς ἀδελφεός, πρὸς δ' ἔτι τούτοισι καὶ εἰς ἀνὴρ ἀγαθός· γυναικὶ δὴ ταύτῃ τῇ νῦν συνοικεῖς μὴ συνοίκες, ἀλλὰ τοι ἀντ' αὐτῆς ἐγὼ δίδωμι θυγατέρα τὴν ἐμήν. ταύτῃ συνοίκες· τὴν δὲ νῦν ἔχεις, οὐ γὰρ δοκέει ἐμοί, μὴ ἔχε γυναικᾶ. ὁ δὲ Μασίστης ἀποθωμάσας τὰ λεγόμενα λέγει τάδε· ὦ δέσποτα, τίνα μοι λόγον λέγεις ἄχρηστον, κελεύων με γυναικᾶ, ἐκ τῆς μοι παιδὲς τε νεηνίαι εἰσὶ καὶ θυγατέρες, τῶν καὶ σὺ μίαν τῷ παιδὶ τῷ σεωυτοῦ ἡγάγεο γυναικᾶ, αὐτὴ τέ μοι κατὰ νόον τυγχάνει κάρτα ἐοῦσα, ταύτην με κελεύεις μετέντα θυγατέρα τὴν σὴν γῆμαι; ἐγὼ δέ, βασιλεῦ, μεγάλα μὲν ποιεῦμαι ἀξιεύμενος

θυγατρὸς τῆς σῆς, ποιήσω μέντοι τούτων οὐδέτερα. σὺ δὲ μηδαμῶς βιώῃ πρήγματος τοιοῦδε δεόμενος· ἀλλὰ τῇ τε σῇ θυγατρὶ ἀνὴρ ἄλλος φανήσεται ἐμεῦ οὐδὲν ἥσων, ἐμέ τε ἕα γυναικὶ τῇ ἐμῇ συνοικέειν. ὁ μὲν δὴ τοιούτοισι ἀμείβεται, Ξέρξης δὲ θυμωθεὶς λέγει τάδε· Οὕτω τοι, Μασίστα, πέπρηκται· οὔτε γὰρ ἂν τοι δοίην θυγατέρα τὴν ἐμὴν γῆμαι, οὔτε ἐκείνη πλεῦνα χρόνον συνοικήσεις, ὥς μάθης τὰ διδόμενα δέκεσθαι. ὁ δὲ ὥς ταῦτα ἤκουσε, εἶπας τοσόνδε ἐχώρεε ἕξω· Δέ-
 112 σποτα, οὐ δὴ κού με ἀπώλεσας. ἐν δὲ τούτῳ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ, ἐν τῷ Ξέρξης τῷ ἀδελφεῷ διελέγετο, ἡ Ἀμυστρίς μεταπεμψαμένη τοὺς δορυφόρους τοῦ Ξέρξεω διαλυμαίνεται τὴν γυναῖκα τὴν Μασίστew· τοὺς τε μαζοὺς ἀποταμοῦσα κυσὶ προέβαλε καὶ ῥίνα καὶ ὦτα καὶ χεῖλεα καὶ γλῶσσαν ἐκταμοῦσα ἐς οἶκόν μιν ἀποπέμπει
 113 διαλελυμασμένην. δὲ Μασίστης οὐδὲν κω ἀκηκοὺς τούτων, ἐλπόμενος δὲ τί οἱ κακὸν εἶναι, ἐσπίπτει δρόμῳ ἐς τὰ οἰκία. ἰδὼν δὲ διεφθαρμένην τὴν γυναῖκα, αὐτίκα μετὰ ταῦτα συμβουλευσάμενος τοῖσι παισὶ ἐπορεύετο ἐς Βάκτρα σὺν τε τοῖσι ἐωντοῦ υἱοῖσι καὶ δὴ κού τισι καὶ ἄλλοισι ὥς ἀποστήσων νομὸν τὸν Βάκτριον καὶ ποιήσων τὰ μέγστα κακῶν βασιλέα. τὰ περ ἂν καὶ ἐγένετο, ὥς ἐμοὶ δοκεῖν, εἴ περ ἐφθῇ ἀναβὰς ἐς τοὺς Βακτρίους καὶ οὓς Σάκας· καὶ γὰρ ἔστεργόν τέ μιν καὶ ἦν ὑπαρχος τῶν Βακτρίων. ἀλλὰ γὰρ Ξέρξης πυθόμενος ταῦτα ἐκείνῳ προήσδοντα πέμψας ἐπ' αὐτὸν στρατιὴν ἐν τῇ ὁδῷ κατέκτεινε αὐτόν τε ἐκείνον καὶ τοὺς παῖδας αὐτοῦ καὶ τὴν στρατιὴν τὴν ἐκείνου.

Κατὰ μὲν τὸν ἔρωτα τὸν Ξέρξεω καὶ τὸν Μασί-
 114 στεω θάνατον τοσαῦτα ἐγένετο· οἱ δὲ ἐκ Μυκάλης

ὁρμηθέντες Ἕλληνας ἐπ' Ἑλλησπόντου πρῶτον μὲν
 περὶ Δεκτὸν ὄρμεον, ὑπὸ ἀνέμων ἀπολαμφθέντες, ἐν-
 θεῦτεν δὲ ἀπίκοντο ἐς Ἀβυδὸν καὶ τὰς γεφύρας εὗρον
 διαλελυμένας, τὰς ἐδόκειον εὐρῆσειν ἔτι ἐντεταμένας,
 καὶ τούτων οὐκ ἤκιστα εἵνεκεν ἐς τὸν Ἑλλησποντον
 ἀπίκοντο. τοῖσι μὲν νυν ἀμφὶ Λευτυχίδην Πελοπον-
 νησίοισι ἔδοξε ἀποπλέειν ἐς τὴν Ἑλλάδα, Ἀθηναίοισι
 δὲ καὶ Ξανθίππῳ τῷ στρατηγῷ αὐτοῦ ὑπομείναντας
 πειρᾶσθαι τῆς Χερσονήσου. οἱ μὲν δὴ ἀπέπλεον, Ἀθη-
 ναῖοι δὲ ἐκ τῆς Ἀβύδου διαβαλόντες ἐς τὴν Χερσό-
 νησον Σηστὸν ἐπολιόρκεον. ἐς δὲ τὴν Σηστὸν ταύτην, ¹¹⁵
 ὥς ἐόντος ἰσχυροτάτου τείχεος τῶν ταύτη, συνῆλθον, ὥς
 ἤκουσαν παρεῖναι τοὺς Ἕλληνας ἐς τὸν Ἑλλησποντον,
 ἐκ τε τῶν ἄλλων τῶν περιοικίδων, καὶ δὴ καὶ ἐκ Καρ-
 δίης πόλιος Οἰόβαξος ἀνὴρ Πέρσης, ὃς τὰ ἐκ τῶν γεφυ-
 ρῶν ὅπλα ἐνθαῦτα ἦν κεκομικῶς. εἶχον δὲ ταύτην
 ἐπιχώριοι Αἰολέες, συνῆσαν δὲ Πέρσαι τε καὶ τῶν
 ἄλλων συμμάχων συχνὸς ὄμιλος. ἐτυράννευε δὲ τοῦ- ¹¹⁶
 του τοῦ νομοῦ Ξέρξεω ὑπαρχος Ἀρταῦκτης, ἀνὴρ μὲν
 Πέρσης, δεινὸς δὲ καὶ ἀτάσθαλος, ὃς καὶ βασιλέα ἐλαύ-
 νοντα ἐπ' Ἀθήνας ἐξηπάτησε, τὰ Πρωτεσίλειω τοῦ
 Ἰφίκλου χρήματα ἐξ Ἑλαιοῦντος ὑπελόμενος. ἐν γὰρ
 Ἑλαιοῦντι τῆς Χερσονήσου ἐστὶ Πρωτεσίλειω τάφος τε
 καὶ τέμενος περὶ αὐτόν, ἐνθα ἦν χρήματα πολλὰ καὶ
 φιάλαι χρύσειαι καὶ ἀργύραι καὶ χαλκὸς καὶ ἐσθῆς
 καὶ ἄλλα ἀναθήματα, τὰ Ἀρταῦκτης ἐσύλησε βασιλέος
 δόντος. λέγων δὲ τοιάδε Ξέρξην διεβάλετο· Δέσποτα,
 ἔστι οἶκος ἀνδρὸς Ἑλληνος ἐνθαῦτα, ὃς ἐπὶ γῆν τὴν
 σὴν στρατευσάμενος δίκης κυρήσας ἀπέθανε. τούτου
 μοι δὸς τὸν οἶκον, ἵνα καὶ τις μάθῃ ἐπὶ γῆν τὴν σὴν

- μὴ στρατεύεσθαι. ταῦτα λέγων εὐπετέως ἔμελλε ἀνα-
 πείσειν Ξέρξην [δοῦναι ἀνδρὸς οἶκον], οὐδὲν ὑποτοπη-
 θέντα τῶν ἐκείνος ἐφρόνεε. ἐπὶ γῆν δὲ τὴν βασιλέως
 στρατεύεσθαι Πρωτεσίλεων ἔλεγε νοέων τοιάδε· τὴν
 Ἀσίην πᾶσαν νομίζουσι ἑωυτῶν εἶναι Πέρσαι καὶ τοῦ
 αἰεὶ βασιλεύοντος. ἐπεὶ δὲ ἐδόθη, τὰ χρήματα ἐξ
 Ἑλαιοῦντος ἐς Σηστὸν ἐξεφόρησε καὶ τὸ τέμενος ἔσπειρε
 καὶ ἐνέμετο, αὐτὸς τε ὅπως ἀπίκοιτο ἐς Ἑλαιοῦντα, ἐν
 τῷ ἀδύτῳ γυναιξὶ ἐμίσγετο. τότε δὲ ἐπολιορκέετο ὑπὸ
 Ἀθηναίων οὔτε παρεσκευασμένος ἐς πολιορκίην οὔτε
 προσδεκόμενος τοὺς Ἕλληνας· ἀφυλάκτῳ δὲ κως αὐτῷ
 117 ἐπέπεσον. ἐπεὶ δὲ πολιορκεομένοισί σφι φθινόπωρον
 ἐπεγίνετο, ἥσχαλλον οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τε τῆς ἑωυτῶν
 ἀποδημέοντες καὶ οὐ δυνάμενοι ἐξελεῖν τὸ τεῖχος,
 ἐδέοντό τε τῶν στρατηγῶν ὅπως ἀπάγοιεν σφέας ὀπίσω·
 οἱ δὲ οὐκ ἔφασαν πρὶν ἢ ἐξέλωσι ἢ τὸ Ἀθηναίων
 κοινόν σφεας μεταπέμψηται. οὕτω δὴ ἔστεργον τὰ
 118 παρεόντα. οἱ δὲ ἐν τῷ τείχεϊ ἐς πᾶν ἤδη κακοῦ
 ἀπιγμένοι ἦσαν, οὕτω ὥστε τοὺς τόνους ἔψοντες τῶν
 κλινέων ἐσιτέοντο. ἐπεῖτε δὲ οὐδὲ ταῦτα ἔτι εἶχον,
 οὕτω δὴ ὑπὸ νύκτα οἶχοντο ἀποδράντες οἱ τε Πέρσαι
 καὶ ὁ Ἀρταῦκτης καὶ ὁ Οἰόβαζος, ὅπισθε τοῦ τείχεος
 καταβάντες, τῇ ἦν ἐρημότατον τῶν πολεμίων. ὥς δὲ
 ἡμέρη ἐγένετο, οἱ Χερσονησίται ἀπὸ τῶν πύργων ἐσή-
 μνησαν τοῖσι Ἀθηναίοισι τὸ γεγονός καὶ τὰς πύλας
 ἄνοιξαν. τῶν δὲ οἱ μὲν πλεῖνες ἐδίωκον, οἱ δὲ τὴν
 119 πόλιν εἶχον. Οἰόβαζον μὲν νυν ἐκφυγόντα ἐς τὴν
 Θρηίκην Θρήικες Ἀψίνθιοι λαβόντες ἔθυσαν Πλειστῳρῳ
 ἐπιχωρίῳ θεῷ τρόπῳ τῷ σφετέρῳ, τοὺς δὲ μετ' ἐκείνου
 ἄλλῳ τρόπῳ ἐφόνευσαν. οἱ δὲ ἀμφὶ τὸν Ἀρταῦκην

ὕστεροι ὁρμηθέντες φεύγειν, ὥς κατελαμβάνοντο ὀλίγον
 ἔοντες ὑπὲρ Αἰγὸς Ποταμῶν, ἀλεξόμενοι χρόνον ἐπὶ
 συχνὸν οἱ μὲν ἀπέθανον, οἱ δὲ ζῶντες ἐλάμφθησαν.
 καὶ συνδήσαντές σφεας οἱ Ἕλληνες ἤγαγον ἐς Σηστόν,
 μετ' αὐτῶν δὲ καὶ Ἀρταῦκην δεδεμένον αὐτόν τε καὶ
 τὸν παῖδα αὐτοῦ. καὶ τῷ τῶν φυλασσόντων λέγεται 120
 ὑπὸ Χερσονησιτέων ταρίχους ὀπτῶντι τέρας γενέσθαι
 τοιόνδε· οἱ τάριχοι ἐπὶ τῷ πυρὶ κείμενοι ἐπάλλοντό τε
 καὶ ἥσπαιρον ὅπως περ ἰχθύες νεοάλωτοι. καὶ οἱ μὲν
 περιχυθέντες ἐθώμαζον, ὁ δὲ Ἀρταῦκτης ὥς εἶδε τὸ
 τέρας, καλέσας τὸν ὀπτῶντα τοὺς ταρίχους ἔφη· Ξεῖνε
 Ἀθηναῖε, μηδὲν φοβέο τὸ τέρας τοῦτο· οὐ γὰρ σοὶ
 πέφηνε, ἀλλ' ἐμοὶ σημαίνει ὁ ἐν Ἑλαιοῦντι Πρωτεσί-
 λεως ὅτι καὶ τεθνεὼς καὶ τάριχος ἔων δύναμιν πρὸς
 θεῶν ἔχει τὸν ἀδικέοντα τίνεσθαι. νῦν ὦν ἄποινά οἱ
 τάδε ἐθέλω ἐπιθεῖναι, ἀντὶ μὲν χρημάτων τῶν ἔλαβον
 ἐκ τοῦ ἱεροῦ ἑκατὸν τάλαντα καταθεῖναι τῷ θεῷ, ἀντὶ
 δ' ἐμεωντοῦ καὶ τοῦ παιδὸς ἀποδώσω τάλαντα διη-
 κόσια Ἀθηναίοισι περιγενόμενος. ταῦτα ὑπισχόμενος
 τὸν στρατηγὸν Ξάνθιππον οὐκ ἔπειθε· οἱ γὰρ Ἑλαιοῦ-
 σιοι τῷ Πρωτεσίλειῳ τιμωρέοντες ἐδέοντό μιν κατα-
 χρησθῆναι, καὶ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ ταύτῃ ὁ νόος
 ἔφερε. ἀπαγαγόντες δὲ αὐτὸν ἐς τὴν ἀκτὴν ἐς τὴν
 Ξέρξης ἐξευξε τὸν πόρον, οἱ δὲ λέγουσι ἐπὶ τὸν κολωνὸν
 τὸν ὑπὲρ Μαδύτου πόλιος, πρὸς σανίδας προσπασσαλεύ-
 σαντές ἀνεκρέμασαν, τὸν δὲ παῖδα ἐν ὀφθαλμοῖσι τοῦ
 Ἀρταῦκτεω κατέλευσαν. ταῦτα δὲ ποιήσαντες ἀπέπλεον 121
 ἐς τὴν Ἑλλάδα, τὰ τε ἄλλα χρήματα ἄγοντες καὶ δὴ καὶ
 τὰ ὄπλα τῶν γεφυρέων ὥς ἀναθήσοντες ἐς τὰ ἱερά. καὶ
 κατὰ τὸ ἔτος τοῦτο οὐδὲν ἐπὶ πλέον τούτων ἐγένετο.

122 Τούτου δὲ τοῦ Ἀρταῦκτεω τοῦ ἀνακρεμασθέντος
 προπάτωρ Ἀρτεμβάρης ἐστὶ ὁ Πέρσῃσι ἐξηγησάμενος
 λόγον τὸν ἐκείνοι ὑπολαβόντες Κύρῳ προσήνεικαν λέ-
 γοντα τάδε· Ἐπεὶ Ζεὺς Πέρσῃσι ἡγεμονίην διδοῖ, ἀνδρῶν
 δὲ σοί, Κύρῃ, κατελὼν Ἀστυάγεα, φέρε, γῆν γὰρ ἐκτῆ-
 μεθα ὀλίγην καὶ ταύτην τρηχέαν, μεταναστάντες ἐκ
 ταύτης ἄλλην σχῶμεν ἀμείνω. εἰσὶ δὲ πολλαὶ μὲν ἀστυ-
 γεῖτονες, πολλαὶ δὲ καὶ ἐκαστέρω, τῶν μίαν σχόντες
 πλέοσι ἐσόμεθα θωμαστώτεροι. οἰκὸς δὲ ἄρχοντας ἄνδρας
 τοιαῦτα ποιεῖν· κότε γὰρ δὴ καὶ παρῆξει κάλλιον ἢ ὅτε
 γε ἀνθρώπων τε πολλῶν ἄρχομεν πάσης τε τῆς Ἀσίης;
 Κύρος δὲ ταῦτα ἀκούσας καὶ οὐ θωμάσας τὸν λόγον
 ἐκέλευε ποιεῖν ταῦτα, οὕτω δὲ αὐτοῖσι παραίνεε κελεύων
 παρασκευάζεσθαι ὥς οὐκέτι ἄρξοντας ἀλλ' ἀρξομένους·
 φιλέειν γὰρ ἐκ τῶν μαλακῶν χώρων μαλακοὺς ἄνδρας
 γίνεσθαι· οὐ γάρ τι τῆς αὐτῆς γῆς εἶναι καρπὸν τε
 θωμαστὸν φύειν καὶ ἄνδρας ἀγαθοὺς τὰ πολέμια. ὥστε
 συγγνόντες Πέρσαι οἰχοντο ἀποστάντες, ἐσσωθέντες τῇ
 γνώμῃ πρὸς Κύρου, ἄρχειν τε εἵλοντο λυπρὴν οἰκέοντες
 μάλλον ἢ πεδιάδα σπείροντες ἄλλοισι δουλεύειν.

INDEX.

- Abae** I, 46; VIII, 27, 33, 134.
Abantes I, 146.
Abaris IV, 36.
Abdera I, 168; VI, 46, 47; VII, 109, 126; VIII, 120. **Abderitae** VII, 120; VIII, 120.
Abrocomes VII, 224.
Abronichus VIII, 21.
Abydus V, 117; VII, 33, 34, 37, 43, 44, 147, 174; VIII, 117, 130; IX, 114. **Abydeni** VII, 44, 95.
Acanthus VI, 44; VII, 115—117, 121, 124. **Acanthii** VII, 22, 116, 117.
Acarnania II, 10; VII, 126.
Acephali IV, 191.
Aceratus VIII, 37.
Aces III, 117.
Achaei I, 145, 146; VIII, 47; IX, 26. **pop. Achaicus** VIII, 73. **Achivi** II, 120.
Achaei Phthiotae VII, 132, 185, 197.
Achaeia Ceres V, 61.
Achaemenes, auctor regiae Persarum stirpis, III, 75; VII, 11.
Achaemenes, Darii Hystaspis f., III, 12; VII, 7, 97, 236, 237.
Achaemenidae I, 125; III, 65.
Achaeus II, 98.
Achaia VII, 94; VIII, 36.
Achaia Phthiotis VII, 173, 196—198.
Achelous II, 10; VII, 126.
Acheron V, 92 η; VIII, 47.
Achilleus cursus, ὁ Ἀχιλλεύς δρόμος, IV, 55, 76.
Achilleum V, 94.
Acraephia VIII, 135.
Acrisius, Danaës p., VI, 53, 54.
Acrothoon VII, 22.
Adicran IV, 159.
Adimantus, Corinthius, VII, 137; VIII, 5, 59, 61, 94.
Adrastus, Phryx, I, 35—45; **Sicyonius**, V, 67, 68.
Adria I, 163; IV, 33; V, 9.
Adyrmachidae IV, 168.
Aea I, 2; VII, 193, 197.
Aeaces, Polycratis p., II, 182; III, 39, 139; VI, 13. **Sylosontis f., Sami tyrannus**, IV, 138; VI, 13, 14, 22, 25.
Aeacidae V, 80; VIII, 64, 83, 84.
Aeacus V, 89; VI, 35.
Aega VII, 123.
Aegae I, 145.
Aegaeae I, 149.
Aegaeum mare II, 97, 113; IV, 85; VII, 36, 55.
Aegaleus VIII, 90.
Aegeus, Pandionis f., I, 173; **Oeolyei f.**, IV, 149.
Aegialees Pelasgi VII, 94. **Sicyoniorum tribus**, V, 68. **Aegialeus** V, 68.
Aegicores V, 66.
Aegidae IV, 149.
Aegileia VI, 107.

- Aegilia VI, 101.
 Aegina, *nympha*, V, 80.
 Aegina et Aeginetae II, 178; III, 59, 131; V, 80—89; VI, 35, 49, 50, 61, 64, 73, 85, 87—94; VII, 144, 145, 147, 203; VIII, 41, 46, 60, 64, 74, 79, 81, 83, 84, 86, 91—93, 122, 131, 132; IX, 28, 31, 75, 76, 78—80, 85.
 Aegion I, 145.
 Aegira I, 145.
 Aegiroessa I, 149.
 Aegli III, 92.
 Aegos Potamoi IX, 119.
 Aegyptii et Aegyptus I, 1, 2, 5, 30, 77, 105, 135, 140, 182, 193, 198; II, 1—III, 47, 61—65, 88, 91, 97, 126, 129, 139, 140, 160; IV, 39, 41—44, 47, 152, 159, 165—168, 180, 186, 200, 203—205; VI, 6, 53—55, 60; VII, 1, 2, 4, 5, 7, 8, 25, 34, 69, 89, 97; VIII, 17, 68, 100; IX, 32.
 (Aeimnestus IX, 64?)
 Aenea VII, 123.
 Aenesidemus VII, 154, 165.
 Aenus IV, 90; VII, 58.
 Aenya VI, 47.
 Aeoles I, 6, 26, 28, 141, 149—152, 157, 171; II, 1, 178; III, 1, 90; IV, 89, 138; V, 94, 122, 123; VI, 8, 28, 98; VII, 9, 95; IX, 115. Aeolis V, 123; VII, 176.
 Aeolidarum oppidum VIII, 35.
 Aeolus VII, 197.
 Aëropus, Temeno natus, VIII, 137. Macedo, VIII, 139. Tegeata, IX, 26.
 Aesanius IV, 150.
 Aeschines Eretriensis VI, 100.
 Aeschraeus VIII, 11.
 Aeschrionia III, 26.
 Aeschylus II, 156.
 Aesopus II, 134.
 Aethiopes et Aethiopia II, 11, 22, 28—30, 42, 100, 104, 110, 137—140, 146, 161; III, 17—26, 30, 94, 97, 101, 114; IV, 183, 197; VII, 9, 18, 69, 70, 90; IX, 32.
 Aëtion I, 14; V, 92.
 Aetolia VI, 127. Aetoli VIII, 73.
 Aetolus VI, 127.
 Agaëus VI, 127.
 Agamemnon I, 67; IV, 103; VII, 159.
 Agarista, Clisthenis f., VI, 126—131. Periclis mater, VI, 131.
 Agasicles I, 144.
 Agathoergi I, 67.
 Agathyrsi IV, 48, 100, 102, 104, 125. Agathyrsorum rex IV, 119.
 Agathyrsus IV, 10.
 Agbalus VII, 98.
 Agbatana, Mediae opp., I, 98, 110, 153; III, 64, 92. Syriae opp., III, 62, 64.
 Agenor IV, 147; VII, 91.
 Agesilaus, Doryssi f., VII, 204; Hippocratidae f., VIII, 131.
 Agetus VI, 61, 62.
 Agis, Spartae rex, VII, 204; Menaris p., VI, 65.
 Aglaurus VIII, 53.
 Aglomachus IV, 164.
 Agora, opp., VII, 58.
 Agrianes, fl., IV, 90.
 Agrianes, pop., V, 16.
 Agrigentini VII, 165, 170.
 Agron I, 7.
 Agyllaei I, 167.
 Ajax Telamonius V, 66; VIII, 64, 121. Philaei p., VI, 35.
 Alabanda, Phrygiae opp., (Alabastria?) VIII, 136.

- Alabanda, Cariae opp., VII, 195.
 Alalia I, 165, 166.
 Alarodii III, 94; VII, 79.
 Alazir IV, 164.
 Alizonæ IV, 17, 52.
 Albae columnae (αἱ Λευκαὶ στῆλαι) V, 118.
 Alcaeus, Herculis f., I, 7; poeta, V, 95.
 Alcamenes VII, 204.
 Alcenor I, 82.
 Alcetes VIII, 139.
 Alcibiades VIII, 17.
 Alcides VI, 61.
 Alcimachus VI, 101.
 Alcmeon I, 59; VI, 125, 127.
 Alcmeonidae I, 61, 64; V, 62—71, 90; VI, 115, 121—125, 131.
 Alcmena II, 43, 145.
 Alcon VI, 127.
 Alea, Minervae cognom., I, 66; IX, 70.
 Aleius campus (τὸ Ἀλῆιον πεδῖον) VI, 95.
 Aleuadae VII, 6, 130, 172; IX, 58.
 Alexander, Priami f., I, 3; II, 113—120. Macedo, V, 17—22; VII, 173, 175; VIII, 121, 136—144; IX, 1, 4, 8, 44—46.
 Alilat I, 131; III, 8.
 Alopecae V, 63.
 Alpeni VII, 176, 229. Alpenus VII, 216.
 Alpheus, Spartanus, VII, 227.
 Alpīs, fl., IV, 49.
 Alus VII, 173, 197.
 Alyattes I, 6, 16—25, 73, 74, 92, 93; III, 48; VIII, 35.
 Amasis, Aegypti rex, I, 30, 77; II, 43, 145, 154, 162—III, 4, 10, 14, 16, 40—47, 125. Persa, IV, 167, 201, 203.
 Amathus V, 105, 114. Amathusii V, 104, 108, 114, 115.
 Amazonæ IV, 110—117. Amazonides IX, 27.
 Amestris VII, 61, 114; IX, 109—112.
 Amiantus VI, 127.
 Aminias VIII, 84, (87), 93.
 Aminocles VII, 190.
 Ammonii II, 32, 42; III, 17, 25, 26; IV, 181, 182.
 Ammonis oraculum I, 46; II, 18, 32, 55; (IV, 181).
 Amompharetus IX, 53—57, 71, 85.
 Amorges V, 121.
 Ampa VI, 20.
 Ampelus VII, 122, 123.
 Amphiarus III, 91. eius oraculum I, 46, 49, 52, 92; VIII, 134.
 Amphicaea VIII, 33.
 Amphicrates III, 59.
 Amphictyon VII, 200.
 Amphictyones II, 180; V, 62; VII, 200, 213, 228.
 Amphictyonis, Ceres, VII, 200.
 Amphilocheus III, 91; VII, 91.
 Amphilytus I, 62.
 Amphimnestus VI, 127.
 Amphion V, 92.
 Amphissa VIII, 32, 36.
 Amphitruo II, 43, 44, 146; V, 59; VI, 53.
 Ampraciotaë VIII, 45, 47; IX, 28, 31.
 Amun II, 42.
 Amyntas, Macedo, V, 17—20, 94; VII, 173; VIII, 136, 139, 140. Persa, VIII, 136.
 Amyrgii VII, 64.
 Amyris VI, 127.
 Amyrtaeus II, 140; III, 15.
 Amythaon II, 49.
 Anacharsis IV, 46, 76, 77.

- Anacreon III, 121.
 Anactorii IX, 28, 31.
 Anagyrasius (Eumenes) VIII, 93.
 Anaphes VII, 62.
 Anaphlystus IV, 99.
 Anaua VII, 30.
 Anaxander VII, 204.
 Anaxandrides, Theopompi f., VIII, 131. Leontis f., I, 67; III, 148; V, 39—42, 64; VI, 50, 108; VII, 148, 158, 204, 205; VIII, 71; IX, 10, 64.
 Anaxilaus, Spartanus, VIII, 131. Rhegii tyrannus, VI, 23; VII, 165, 170.
 Anchimolius V, 63.
 Andreas VI, 126.
 Andrii VIII, 66, 111.
 Androbulus VII, 141.
 Androcrates IX, 25.
 Androdamas VIII, 85; IX, 90.
 Andromeda VII, 61, 150.
 Androphagi IV, 18, 100, 102, 106, 119, 125.
 Androsphinges II, 175.
 Andrus IV, 33; V, 31; VIII, 108, 111, 112.
 Aneristus, Sperthiae p., VII, 134. Sperthiae f., VII, 137. *Ἀγγορῆιον* (III, 126); VIII, 98.
 Angites VII, 113.
 Angrus IV, 49.
 anguilla in Aegypto sacra II, 72.
 anguis in arce Athenarum VIII, 41.
 animarum migrationes II, 123.
 annuli signatorii I, 195; III, 41.
 Anopaea VII, 216.
 antacaei IV, 53.
 Antagoras IX, 76.
 Antandrus V, 26; VII, 42.
 Anthela VII, 176, 200.
 Anthemus V, 94.
 Anthylla II, 97, 98.
 Antichares V, 43.
 Anticyra VII, 198, 213.
 Antidorus VIII, 11.
 Antiochus IX, 33.
 Antipater VII, 118.
 Antiphemus VII, 153.
 Anysis, rex Aegypti, II, 137, 140. urbs, II, 137. praefectura, II, 166.
 Anysus VII, 98.
 Aparytae III, 91.
 Apaturia I, 147.
 Aphetae VII, 193, 196; VIII, 4—14.
 Aphidnae IX, 73.
 Aphrodisias IV, 169.
 Aphthitana II, 166.
 Aphytis VII, 123.
 Api, dea Scytharum, IV, 59.
 Apidanus VII, 129, 196.
 Apis, deus Aegyptiorum, II, 153; III, 27—29, 33, 64. urbs II, 18.
 Apollo I, 50, 52, 69, 87, 90—92, 144 (182); II, 83, 144, 155, 156, 159, 178; III, 52; IV, 15, 59, 158, 163; V, 59—61; VI, 57, 80, 97, 118; VII, 26; VIII, 33, 36, 134, 135.
 Apollonia, opp. ad Pontum Euxinum, IV, 90, 93. opp. ad sinum Ionium, IX, 92—94.
 Apollophanes VI, 26.
 Apries II, 161—172; IV, 159.
 Apsinthii, VI, 34—37; IX, 119.
 Arabes et Arabia I, 131, 198; II, 8, 11, 12, 15, 19, 30, 73, 75, 124, 141, 158; III, 4, 7—9, 88, 91, 97, 107, 109—113; IV, 39; VII, 69, 86, 97, 184. Arab. sinus II, 11, 102, 158; IV, 39, 42, 43.
 Aradius (Merbalus) VII, 98.
 Ararus IV, 48.
 Araxes I, 201—216; III, 36; IV, 11, 40.

- Arcades et Arcadia I, 66, 67, 146; II, 171; IV, 161; V, 49; VI, 74, 83, 127; VII, 202; VIII, 26, 72, 73; IX, 27, 28, 35.
 Arcesilaus I. IV, 159. — II. II, 181; IV, 160. — III. IV, 162—165, 167, 200.
 Archander II, 98.
 Archandri urbs II, 97, 98.
 Archelai Sicyonii V, 68.
 Archelaus VII, 204.
 Archesistratidas IX, 90.
 Archias III, 55.
 Archidamus, Anaxandridae f., VIII, 131. Zeuxidami f., VI, 71.
 Archidice II, 135.
 Archilochus I, 12.
 Ardericca, vicus Assyriae, I, 185. vicus Cissiae, VI, 119.
 Ardys I, 15, 16, 18.
 Areopagus VIII, 52.
 Argadas V, 66.
 Argaeus VIII, 139.
 Arganthonius I, 163, 165.
 Arge IV, 35.
 Argia VI, 52.
 Argilus VII, 115.
 Argimpasa IV, 59.
 Argiopium IX, 57.
 Argippaei IV, 23.
 Argivi I, 31, 61, 82; III, 131; V, 49, 57, 61, 67, 68, 86—89, 113; VI, 19, 75—84, 92, 127; VII, 148—152; VIII, 73; IX, 12, 27, 34, 35.
 Argo IV, 145, 179; VII, 193.
 Argolici crateres IV, 152.
 Argolis I, 82; VI, 92.
 Argonautae IV, 145, 179.
 Argos I, 1, 5, 82; V, 67; VI, 76, 80—83; VII, 145—152. VIII, 137, 138; IX, 34.
 Argus, heros, VI, 75, 78, 80, 82.
 Ariabignes VII, 97; VIII, 89.
 Ariantas IV, 81.
 Ariapithes IV, 76—78.
 Ariaramnes VIII, 90. Teispis f., VII, 11.
 Ariazus VII, 82.
 Aridolis VII, 195.
 Arii III, 93; VII, 62, 66.
 arima IV, 27.
 Arimaspea IV, 14.
 Arimaspi III, 116; IV, 13, 27.
 Arimnestus, Spartanus, IX, 64. Plataeensis, IX, 72.
 Ariomardus, Caspiorum dux, VII, 67. Darii f., VII, 78.
 Arion I, 23, 24.
 Aripbron VI, 131, 136; VII, 33; VIII, 131.
 Arisba I, 151.
 Aristagoras, Cymaeus, IV, 138; V, 37, 38. Cyzicenus, IV, 138. Milesius, V, 30—38, 49—51, 54, 55, 65, 97—100, 124—126; VI, 1, 5, 9, 13, 18; VII, 8. Samius, IX, 90.
 Aristetas, Corinthius, VII, 137. Proconnesius, IV, 13—16.
 Aristides VIII, 79—82, 95; IX, 28.
 Aristocrates VI, 73.
 Aristocyprus V, 113.
 Aristodemus, Heraclida, IV, 147; VI, 52; VII, 204; VIII, 131. ὁ τεράσας, VII, 229—231; IX, 71.
 Aristodicus I, 158, 159.
 Aristogiton V, 55; VI, 109, 123.
 Aristolaïdes I, 59.
 Aristomachus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Ariston, Byzantius, IV, 138. Spartanus, I, 67; V, 75; VI, 51, 61—66, 68, 69; VII, 3, 101, 209, 239.
 Aristonice VII, 140.
 Aristonymus VI, 126.
 Aristophantus VI, 66.

- Aristophilides III, 136.
 Arizanti I, 101.
 Armenia et Armenii I, 180,
 194; III, 93; V, 49, 52; VII, 73.
 Armenius mons I, 72.
 Arpoxais IV, 5, 6.
 Arsamenes VII, 68.
 Arsames, p. Hystaspis, I, 209;
 VII, 11, 224. f. Darii, VII, 69.
 artaba I, 192.
 Artabanus IV, 83, 143; VII,
 10—12, 15—18, 46—53, 66,
 (67), 75, 82; VIII, 26.
 Artabates VII, 65.
 Artabazus VII, 66; VIII, 126
 —129; IX, 41, 42, 58, 66, 70,
 77, 89.
 Artace IV, 14; VI, 33.
 Artachaees VII, 22, 117.
 Artachaees, Otaspis p., VII, 63.
 Artayntae p., VIII, 130. (Artachaeus?)
 Artaei VII, 61.
 Artaeus, Artachaeis p., VII, 22.
 Azanis p., VII, 66.
 Artanes, Darii fr., VII, 224.
 Artanes, fl. Thraciae, IV, 49.
 Artaphrenes, Darii fr., V, 25,
 30—33, 35, 73, 96, 100, 123;
 VI, 1, 4, 30, 42. Artaphrenis
 f., VI, 94, 119; VII, 8, 10, 74.
 Artayctes VII, 33, 78; IX,
 116—122.
 Artaynta IX, 108, 109.
 Artayntes, Artachaeis f., VIII,
 130; IX, 102, 107. Ithamitris
 f., VII, 67.
 Artembares, Medus, I, 114—116.
 Persa, IX, 122.
 Artemisia VII, 99; VIII, 68, 69,
 87, 88, 93, 101—103, 107.
 Artemisium VII, 175—177, 182,
 192—195; VIII, 2, 4—6, 8,
 11, 14, 16, 21—23, 40, 42, 45,
 46, 66, 76, 82.
 Artiscus IV, 92.
 Artobazanes VII, 2, 3.
 Artochmes VII, 73.
 Artontes, Bagaei p., III, 128.
 Mardonii f., IX, 84.
 Artoxerxes VI, 98; VII, 106,
 151, 152.
 Artozostra VI, 43.
 Artybius V, 108, 110—113.
 Artyphius VII, 66, 67.
 Artystona III, 88; VII, 69, 72.
 Aryandes IV, 165—167, 200, 203.
 Aryenis I, 74.
 Asbystae IV, 170.
 Ascalon I, 105.
 aschy IV, 23.
 Asia, Promethei uxor, IV, 45.
 Asia I, 4, 6, 15, 16, 27, 72, 95,
 102—108, 130, 177, 192, 209;
 II, 16, 17, 103; III, 67, 88,
 90, 94, 96, 98, 115, 117, 137;
 IV, 1, 4, 11, 12, 36, 37, 40—45,
 143, 198; V, 12, 15, 17, 30,
 49, 50, 96, 97, 119; VI, 24,
 43, 45, 58, 70, 116, 118, 119;
 VII, 1, 9, 11, 20, 21, 25, 33,
 70, 73, 75, 93, 107, 135, 137,
 145, 146, 157, 174, 184, 185;
 VIII, 109, 118, 119, 136; IX,
 89, 116, 122.
 Asias, tribus Sardica, IV, 45.
 Asias, f. Cotyis, IV, 45.
 Asine VIII, 73.
 asmach II, 30.
 Asonides VII, 181.
 Asopii IX, 15.
 Asopodorus IX, 69.
 Asopus, deus, V, 80; IX, 51.
 Asopus, Boeotiae fl., VI, 108;
 IX, 15, 19, 30, 31, 36, 38, 40,
 43, 49, 51, 59. Trachiniae fl.,
 VII, 199, 200, 216, 217.
 Aspathines III, 70, 78; VII, 97.
 Assa VII, 122.
 Assesus I, 19, 22.

- Assyria et Assyrii I, 95,
102—106, 131, 178, 185, 188,
192—194, 199; II, 17, 30, 141,
150; III, 92, 155; IV, 39;
VII, 9, 63. literae Ass. IV, 87;
merces Ass. I, 1. Ἀσσ. λόγος
I, 184.
- Astacus V, 67.
- Aster V, 63.
- Astrobacrus VI, 69.
- Astyages I, 46, 73—75, 91,
107—130, 162; III, 62; VII, 8.
- Ayçhis II, 136.
- Atarantes IV, 184.
- Atarbechis II, 41.
- Atarneus I, 160; VI, 28, 29;
VII, 42; VIII, 106.
- Athamas VII, 58, 197.
- Athenades VII, 213.
- Athenagoras IX, 90.
- Athenae et Athenienses passim.
- Athos VI, 44, 45, 95; VII, 22,
37, 122, 123, 189.
- Athribitana, praefectura Aegy-
pti, II, 166.
- Athrys IV, 49.
- Atlantes IV, 184, 185.
- Atlanticum mare I, 202.
- Atlas, fl., IV, 49. mons, IV, 134.
- Atossa III, 68, 88, 133, 134;
VII, 2, 3, 64, 82.
- Atramyttium VII, 42.
- Atridae VII, 20.
- Attaginus IX, 15, 16, 86, 88.
- Attica passim.
- Atys, Manis f., I, 7, 94; VII,
74. Croesi f., I, 34—45.
- Pythii p., VII, 27.
- Auchatae IV, 6.
- Augila IV, 172, 182, 183.
- Auras IV, 49.
- Auschisae IV, 171.
- Ἀόσεις IV, 180, 191.
- Autesion IV, 147; VI, 52.
- Autodicus IX, 85.
- Autonomous VIII, 39.
- Auxesia V, 82, 83.
- Axius VII, 123, 124.
- Axus, vid. Oaxus.
- Azanes VII, 66.
- Azen (Laphanes) VI, 127.
- Aziris IV, 157, 169.
- Azotus II, 157.
- Babylon et Babylonii I, 77,
93, 153, 178—200; II, 109;
III, 92, 150—160; VII, 62.
baculi Babyl. I, 195.
- Babylonia I, 106, 192, 193;
IV, 198
- Babylonicum talentum III, 89,
95
- Bacales IV, 171.
- Bacchus I, 150; II, 29, 42, 47,
49, 52, 123, 144—146, 156;
III, 8, 97, 111; IV, 67, 79,
87, 108; V, 7, 67; VII, 111.
- Bacchanalia IV, 79, 108.
- Bacchantium vox VIII, 65.
- Bacchica instituta II, 81.
- Bacchiadae V, 92.
- Bacis VIII, 20, 77, 96; IX, 43.
- Bactra VI, 9; IX, 113.
- Bactria (III, 92) IV, 204; IX, 113.
- Bactrii I, 153; III, 102; VII,
64, 66, 86; VIII, 113; IX,
31, 113.
- Badres, Pasargada, IV, 167, 203.
Hystanis f., VII, 77.
- Bagaeus, Artontis f., III, 128.
- Mardontis p., VII, 80; VIII, 130.
- barathrum Athen. VII, 133.
- barbasacerdotis Minervae apud
Pedasenses I, 175; VIII, 104.
- Barcaei III, 13; IV, 164, 167.
186, 200—205.
- Barce, opp., III, 91; IV, 160,
165, 167, 171, 200, 203. vicus
Bactriae, IV, 204.
- Bares, vid. Badres.

- baris II, 96.
 Basilides VIII, 132.
 Bassaces VII, 75.
 Battiadae IV, 202.
 battus IV, 155.
 Battus I. IV, 150, 153—157, 159. — II. II, 181; IV, 159, 160. — III. IV, 161, 162, 205.
 Beatorum insula III, 26.
 becos II, 2.
 Belbina VIII, 125.
 Belides portae III, 155, 158.
 Belus, deus, I, 181; III, 158.
 Nini p., I, 7. Cephei p., VII, 61.
 Bermius VIII, 138.
 Bessi VII, 111.
 Bias Prienensis I, 27, 170.
 Melampodis fr., IX, 34.
 Bisaltae VIII, 116.
 Bisaltes VI, 26.
 Bisaltia VII, 115.
 Bisanthe VII, 137.
 Bistones VII, 110.
 Bistonis lacus VII, 109.
 Bithyni I, 28; VII, 75.
 Biton I, 31.
 Boebeis VII, 129.
 Boeoti I, 92; V, 57, 59, 61, 74, 77, 81, 89, 91; VI, 34, 108; VII, 132, 202; VIII, 34, 38, 50, 66, 113; IX, 1, 31, 39, 46, 47, 67, 68, 100. Boeotarchae IX, 15. Boeoticae soleae I, 195.
 Boeotia II, 49; V, 57; VIII, 40, 44, 144; IX, 6, 7, 17, 19, 24, 87.
 Boges VII, 107, 113.
 Bolbitinum ostium II, 17.
 Boreas VII, 189.
 Borysthenes, fl., IV, 18, 47, 53, 54, 56, 81, 101. deus, IV, 5.
 Borysthenitae eorumque urbs, IV, 17, 18, 24, 53, 78, 79.
 Bosphorus Cimmerius IV, 12, 28, 100. Thracius IV, 83, 85—89, 118; VII, 10, 20.
 Bottiaea VII, 123, 127.
 Bottiaei VII, 135; VIII, 127.
 Branchidae I, 46, 92, 157—159; II, 159; V, 36.
 Brauron IV, 145; VI, 138.
 Briantica regio VII, 108.
 Briges VII, 73.
 Brongus IV, 49.
 Brundisium IV, 99.
 Bryas VII, 72.
 Brygi VI, 45; VII, 185.
 Bubares V, 21; VII, 22; VIII, 136.
 Bubastis, dea, II, 59, 137, 156.
 urbs, II, 59, 60, 67, 137, 154, 158, 166. praefectura, II, 166.
 Bucolicum ostium II, 17.
 Budii I, 101.
 Budini IV, 21, 22, 102, 105, 108, 109, 119—123, 136.
 Bulis VII, 134, 137.
 Bura I, 145.
 Busae I, 101.
 Busiris, urbs, II, 59, 61. praefectura, II, 165.
 Butacides V, 47.
 Buto II, 59, 63, 67, 75, 83, 111, 133, 152, 155, 156; III, 64.
 Bybassia I, 174.
 Byzantium IV, 87, 144; V, 103; VI, 5, 26, 33; IX, 89. Byzantii IV, 87, 144; V, 26; VI, 33.
 Cabalii III, 90.
 Cabelenses VII, 77.
 Cabiri II, 51; III, 37.
 Cadmea victoria I, 166.
 Cadmeae litterae V, 59.
 Cadmei I, 56, 146; V, 57, 61; IX, 27.
 Cadmus, heros, II, 49, 145; IV, 147; V, 57—59. Cous, VIII, 163, 164.

- Cadytis II, 159; III, 5.
 Caenides V, 92.
 Caius, campus, VI, 28. fl., VII, 42.
 Calami IX, 96.
 Calantiae (Callatiae) III, 38, 97.
 Calasiries II, 164, 166, 168; IX, 32.
 calasiris II, 81.
 Calchas VII, 91.
 Callatebus VII, 31.
 Calliades VIII, 51.
 Callias, Eleus, V, 44, 45. Hipponici f., VII, 151. Phaenippi f., VI, 121, 122.
 Callicrates IX, 72, 85.
 Callimachus VI, 109—114.
 Calliphon III, 125.
 Callipidae IV, 17.
 Callipolitani VII, 154.
 Callista IV, 147.
 Calydnii VII, 99.
 Calyndenses I, 172; VIII, 87.
 Camarina VII, 154, 156.
 Cambyses, Cyri p., I, 46, 73, 107, 111, 122, 124, 207; III, 69; VII, 11. Cyri f., I, 208; II, 1, 181; III, 1—69, 73, 75, 80, 88, 97, 120, 122, 126, 139, 140; IV, 165, 166; V, 25; VII, 1, 8, 18, 51.
 Camicus VII, 169, 170.
 Camirus I, 144.
 Campsa VII, 123.
 Κάπης ὄρος VII, 42.
 Canastraeum VII, 123.
 Candaules, Lydorum rex, I, 7—13. Damasithymi p., VII, 98.
 Canobicum ostium II, 17, 113, 179.
 Canobus II, 15, 97.
 Caphareum VIII, 7.
 Cappadoces et Cappadocia I, 71—73, 76; V, 49, 52; VII, 26, 72.
 Car, progenitor Carum, I, 171.
 Carcinitis IV, 55, 99.
 Cardamyle VIII, 73.
 Cardia VI, 33, 36; VII, 58; IX, 115.
 Carene VII, 42.
 Carenus VII, 173.
 Cares et Caria I, 28, 142, 146, 171—175; II, 61, 152, 154, 163; III, 11, 90; V, 103, 117—122; VI, 20, 25; VII, 31, 93, 97, 98, 195; VIII, 19, 22. lingua Car. VIII, 135. vestis Car. V, 88.
 Carnea VII, 206; VIII, 72.
 Carpathus III, 45.
 Carpis IV, 49.
 Carthaginienses et Carthago I, 166, 167 (II, 32); III, 17, 19; IV, 43, 195, 196; V, 42; VII, 158, 165—167.
 Caryanda IV, 44.
 Carystus et Carystii IV, 33; VI, 99; VIII, 66, 112, 121; IX, 105.
 Casambus VI, 73.
 Casius mons II, 6, 158; III, 5.
 Casmena VII, 155.
 Caspatyrus III, 102; IV, 44.
 Caspii III, 92, 93; VII, 67, 86.
 Caspium mare I, 202, 203; IV, 40.
 Cassandane II, 1; III, 2, 3.
 Cassiterides III, 115.
 Castaha VIII, 39.
 Casthanaea VII, 183, 188.
 Catadupa II, 17.
 Catarractes VII, 26.
 Catiari IV, 6.
 Caucasa V, 33.
 Caucasus I, 104, 203, 204; III, 97; IV, 12.
 Caucones I, 147; IV, 148.
 Caunii et Caunus I, 171, 172, 176; V, 103.

- Caystrius V, 100.
 Caystrobis IV, 13.
 Cecrops VII, 141; VIII, 44, 53.
 Celaenae VII, 26.
 Celeas V, 46.
 Celtæ II, 33; IV, 49.
 Centum insulae (*Ἑκατὸν νῆσοι*) I, 151.
 Cei IV, 35; VIII, 1, 46. Ceus VIII, 76.
 Cephalenia IX, 28.
 Cephene VII, 61.
 Cepheus VII, 61, 150.
 Cephisus VII, 178; VIII, 33.
 Ceramicus sinus I, 174.
 Cercasorum II, 15, 17, 97.
 Cercopes VII, 216.
 Ceres II, 59, 122, 123, 156, 171; IV, 53; V, 61; VI, 91, 134; VII, 141, 142, 200; IX, 57, 62, 65, 69, 97, 101. *Ἀθή-μητρος καρπός* I, 193; IV, 198.
 Chalcidion IV, 85, 144; V, 26; VI, 33.
 Chalcidicum genus (in Thr.) VII, 185; VIII, 127.
 Chalcis VII, 183, 189; VIII, 44. Chalcidenses V, 74, 77, 91, 99; VIII, 1, 46, IX, 28, 31.
 Chaldaei I, 181, 183; VII, 63.
 Chald. portae III, 155.
 Chalestra VII, 123.
 Chalybes I, 28.
 champsæ II, 69.
 Charadra VIII, 33.
 Charaxus II, 135.
 Charilaus III, 145.
 Charilaus, Eunomi f., (Charillus?) VIII, 131.
 Charopinus V, 99.
 Chemmis II, 91 (165). insula, II, 156.
 Cheops II, 124—129.
 Cephren II, 127.
 Cherasmis VII, 78.
 Chersis V, 104, 113; VII, 98; VIII, 11.
 Chersonesus Thracia IV, 143; VI, 33—41, 103, 104, 140; VII, 22, 33, 58; IX, 114, 116.
 Chersonesitæ IV, 137; VI, 38, 39; IX, 118, 120. Chers aspera IV, 99.
 Chii et Chius I, 18, 142, 160—165; II, 135, 178; V, 33, 34, 98; VI, 2, 5, 8, 15, 16, 26, 27, 31; VIII, 106, 132; IX, 106. ●
 Chilo I, 59; VII, 235. Demarmoni f., VI, 65.
 Choaspes I, 188; V, 49, 52.
 Choereæ VI, 101.
 Choereatae, tribus, V, 68.
 Choerus VII, 170.
 Chorasmi III, 93, 117; VII, 66.
 Chromius I, 82.
 Chytri (*Χύτροι*) VII, 176.
 Cicones VII, 59, 108, 110.
 Cilices I, 28, 72; II, 17; III, 90, 91; V, 49, 52, 118; VI, 6; VII, 77, 91, 98; VIII, (14) 68, 100.
 Cilicia II, 17, 34; III, 90; V, 52, 108; VI, 43, 95; IX, 107.
 Cilix VII, 91.
 Cilla I, 149.
 Cimmeria IV, 11, 12.
 Cimmerii I, 6, 15, 16, 103; IV, 1, 11—13; VII, 20. Cimmerium castellum (*Κιμμέρια τεύχεα*) IV, 12. Cimmerium portorium (*πορθημία Κ*) IV, 12, 45. Cimmerius Bosporus IV, 12, 28, 100.
 Cimon, Miltiadis p., VI, 34, 38, 39, 103, 137, 140. Miltiadis f., VI, 136; VII, 107.
 Cineas V, 63.
 Cinyps, fl., IV, 175; V, 42. regio, IV, 198; V, 42.

- Cissia terra III, 91; V, 49, 52; VI, 119. Cissiae portae III, 155, 158. Cissii III, 91; VII, 62, 86, 210.
 Cithaeron IX, 19, 25, 39.
 Cius V, 122.
 Claves Cypri (*Κληίδες τῆς Κόπρου*) V, 108.
 Clazomenae I, 16, 142; II, 178; V, 123. Claz. thesaurus I, 51.
 Cleades IX, 85.
 Cleander, Phigalensis, VI, 83, Hippocratis f., VII, 155. Pantaris f., VII, 154, 155.
 Cleobis I, 31.
 Cleodaeus VI, 52; VII, 204; VIII, 131.
 Cleombrotus IV, 81; V, 32, 41; VII, 205; VIII, 71; IX, 10, 64, 78.
 Cleomenes III, 148; V, 39, 41, 42, 48—51, 64, 70—76, 90, 97; VI, 50, 51, 61, 64—66, 73—85, 92, 108; VII, 148, 205, 239.
 Cleonae VII, 22.
 Clinias VIII, 17.
 Clisthenes, Atheniensis, V, 66, 69, 70, 73; VI, 131. Sicyonius, V, 67, 69; VI, 126—131.
 Clytiadarum familia IX, 33.
 Cnidii et Cnidus I, 144, 174; II, 178; III, 138; IV, 164.
 Cnoethus VI, 88.
 Cobon VI, 66.
 Codrus I, 147; V, 65, 76; IX, 97.
 Coenryra VI, 47.
 Coës IV, 97; V, 11, 37, 38.
 Colaeus IV, 152.
 Colaxais IV, 5, 7.
 Colchi et Colchis I, 2, 104; II, 104, 105; III, 97; IV, 37, 40; VII, 79.
 Colias VIII, 96.
 Colophon I, 14, 16, 142. Colophonii I, 147, 150.
 Colossae VII, 30.
 Combrea VII, 123.
 Compsatus VII, 109.
 Contadesdus IV, 90.
 Copais VIII, 135.
 Corcyra III, 48—53; VII, 145, 154, 168.
 Coressus V, 100.
 Corinthii et Corinthus I, 14, 23, 24, 50, 51; II, 167; III, 48—53; IV, 162; V, 75, 76, 92, 93; VI, 89, 108, 128; VII, 154, 195, 202; VIII, 1, 21, 43, 45, 61, 72, 79, 94; IX, 28, 31, 69, 88, 95, 102, 105.
 Corobius IV, 151—153.
 Coronaei V, 79.
 Corsica I, 165—167; VII, 165.
 Corycium antrum VIII, 36.
 Corydallus VII, 214.
 Corys III, 9.
 Cos I, 144; IX, 76. Coi VII, 99, 164.
 Cotys IV, 45.
 Cranaspes III, 126.
 Cranai VIII, 44.
 Crathia Minerva V, 45.
 Crathis I, 145; V, 45.
 Cratines, Rheginus, VII, 165. Magnes, VII, 190.
 Cremni IV, 20, 110.
 Creston I, 57; Crestonaei eorumque terra V, 3, 5; VII, 124, 127; VIII, 116.
 Creta et Cretenses I, 65, 171—173; III, 44, 59; IV, 45, 151, 154, 161; VII, 92, 145, 169—171.
 Crinippus VII, 165.
 Crisaeus campus VIII, 32.
 Critalla VII, 26.
 Critobulus, Cyrenaeus, II, 181. Toronaeus, VIII, 127.
 Crius VI, 50, 73; VIII, 92.
 Crobyzi IV, 49.
 Crocodilorum urbs II, 143.

- Croesus I, 6, 7, 26—56, 59, 65, 69—92, 95, 141, 153, 155, 156, 207, 208, 211; III, 14, 34, 36, 47; V, 36; VI, 37, 125, 127; VII, 30; VIII, 35, 122.
 Crophii II, 28.
 Crossaea VII, 123.
 Croton III, 131, 136—138; V, 44—47; VI, 21; VIII, 47.
 Cuphagoras VI, 117.
 Curium V, 113.
 Cyaneae insulae IV, 85, 89.
 Cyaxares I, 16, 46, 73, 103, 106.
 Cybebe V, 102.
 Cyberniscus VII, 98.
 Cyclades V, 30, 31.
 Cydippa VII, 165.
 Cydonia III, 44, 59.
 Cydrara VII, 30.
 Cyllirii VII, 155.
 Cylon V, 71.
 Cyma et Cymaei I, 149, 157—160; V, 38, 123; VII, 194; VIII, 130.
 Cynegirus VI, 114.
 Cyneas (Cyneus?) VI, 101.
 Cynesii = Cynetes II, 33; IV, 49.
 Cyniscus VI, 71.
 Cynocephali IV, 191.
 Cynosarges V, 63; VI, 116.
 Cynosura VIII, 76, 77.
 Cynurii VIII, 73.
 Cypria carmina II, 117.
 Cyprus I, 72, 105, 199; II, 79, 182; III, 19, 91; IV, 162, 164; V, 9, 31, 49, 104—116; VI, 6; VII, 90; VIII, 68, 100.
 Cypri claves, vid. Claves.
 Cypselus, Atheniensis, VI, 35, 36.
 Corinthius, I, 14, 20, 23; III, 48; V, 92. Cypselidae VI, 128.
 Cyrauis IV, 195.
 Cyrenaei et Cyrene II, 32, 33, 161, 181, 182; III, 13, 91, 131; IV, 152, 154—165, 169—171, 186, 199, 203.
 Cyrenus, heros, I, 167. opp., IX, 105. insula, vid. Corsica.
 Cyrus, avus regis Persarum, I, 111. rex Pers., I, 46, 54, 71—80, 84, 86—91, 95, 108—130, 141, 152—157, 160, 162, 169, 177, 178, 188—191, 201—214; II, 1; III, 1—3, 34, 36, 44, 61, 63, 64, 68, 69, 74, 75, 88, 89, 120, 133, 139, 152, 159, 160; V, 52; VII, 2, 8, 11, 18, 51, 64, 69, 78; IX, 122.
 Cythera I, 82, 105; VII, 235.
 Cythnus VII, 90; VIII, 67.
 Cythnii VIII, 46.
 Cytissorus VII, 197.
 Cyziceni et Cyzicus IV, 14, 76; VI, 33.
 Dadicae III, 91; VII, 66.
 Daedalus VII, 170.
 Dai I, 125.
 Damasithymus VII, 98. alius, VIII, 87.
 Damasus VI, 127.
 Damia V, 82, 83.
 Danaë II, 91; VI, 53; VII, 61, 150.
 Danaus II, 91, 98; VII, 94. filiae eius II, 171, 182.
 Daphnae Pelusiae II, 30, 107.
 Daphnis IV, 138.
 Dardanii I, 189.
 Dardanus, urbs, V, 117; VII, 43.
 darici IV, 166; VII, 28.
 Daritae III, 92.
 Darius, Hystasp. f., I, 183, 187, 209, 210; II, 158; III, 12, 38—VI, 119 passim; VII, 1—11, 14, 18, 20, 27, 32, 52, 59, 64, 69, 72, 73, 78, 82, 97, 105, 106, 133, 186, 194, 224; VIII, 89; IX, 107, 108, 111.
 Xerxis f., IX, 108.
 Dascyleum III, 120, 126; VI, 33.
 Dascylus I, 8.

- Datis VI, 94, 97, 98, 118; VII, 8, 10, 74, 88.
 Datur IX, 75.
 Daulii VIII, 35.
 Daurises V, 116—118, 121, 122.
 Decelea IX, 15, 73.
 Decelus, heros, IX, 73.
 Deioces I, 16, 73, 96—103.
 Deiphonus IX, 92, 95.
 Delii et Delus I, 64; II, 170; IV, 33—35; VI, 97—99; VIII, 132, 133; IX, 90, 96.
 Deliam VI, 118.
 Delphi I, 13, 14, 19, 20, 25, 46—55, 65—67, 85, 92, 167, 174; II, 135, 180; III, 57; IV, 15, 150, 156, 157, 161—163, 179; V, 42, 43, 67, 82, 89, 92; VI, 19, 27, 31, 35, 52, 57, 66, 70, 76, 86, 135, 139; VII, 111, 132, 139, 140, 148, 163, 165, 239; VIII, 27, 35, 82, 114, 121, 122; IX, 33, 42, 81, 93. cives I, 14, 20, 51, 54, 55; II, 134, 180; VII, 141, 178, 179; VIII, 36—39.
 Delta II, 13, 15—18, 41, 59, 97, 179.
 Demaratus V, 75; VI, 50, 51, 61—67, 70—75, 84; VII, 3, 101—104, 209, 234—237, 239; VIII, 65.
 Demarmenus V, 41; VI, 65.
 Democedes III, 125, 129—137.
 Democritus VIII, 46.
 Demonax IV, 161, 162.
 Demonous VII, 195.
 Demophilus VII, 222.
 Dersaei VII, 110.
 Derusiaei I, 125.
 Deucalion I, 56.
 Diactorides, Crannonius, VI, 127; Spartanus, VI, 71.
 Diadromes VII, 222.
 Diana I, 26; II, 59, 83, 137, 155, 156; III, 48; IV, 33, 87; V, 7; VI, 138; VII, 176; VIII, 77. Artemisium IV, 34, 35.
 Dicaea VII, 109.
 Dicaeus VIII, 65.
 Dictyna III, 59.
 Didymis oraculum VI, 19.
 Dieneces VII, 226.
 Dindymene I, 80.
 Dinomenes VII, 145.
 Διομήδεος ἀριστεία II, 116
 Dionysius VI, 11, 12, 17.
 Dionysophanes IX, 84.
 Dioscuri II, 43, 50, 146; VI, 127.
 Dipaeenses IX, 35.
 Dithyrambus VII, 227.
 dithyrambus I, 23.
 Dium VII, 22.
 Doberes V, 16; VII, 113.
 Dodona I, 46; II, 52, 58; IX, 93. Dodonaei II, 55, 57; IV, 33.
 Dolonci VI, 34—36, 40.
 Dores I, 6, 28, 56, 57, 139, 144, 146, 171; II, 178; III, 56; V, 68, 72, 76; VI, 53, 55; VII, 9, 93, 99; VIII, 31, 43, 46, 66, 73. vestis Dor. V, 87, 88.
 Dorieus V, 41—48; VII, 158, 205; IX, 10.
 Doris VIII, 31, 32, 43.
 Doriscus V, 98; VII, 25, 58, 59, 105, 106, 108, 121.
 Dorus I, 56.
 Doryssus VII, 204.
 Dotus VII, 72.
 Δρόμος Ἀχιλλῆος V, 55, 76.
 Dropici I, 125.
 Drymus VIII, 33.
 Dryopes et Dryopis I, 56, 146; VIII, 31, 43, 46, 73.
 Δρυὸς κεφαλῇ IX, 39
 Dymanatae V, 68.

- Dyme I, 145.
 Dyrras VII, 198.
 Dysorum V, 17.

 Ecbatana, vid. Agb.
 Echecrates V, 92.
 Echedorus VII, 124, 127.
 Echemus IX, 26.
 Echestratus VII, 204.
 Echinades II, 10.
 Edoni V, 11, 124; VII, 110, 114; IX, 75.
 Eetion, vid. Aëtion.
 Egestani V, 46; VII, 158.
 Eion VII, 25, 107, 113; VIII, 118, 120.
 Elaëus (Ἐλαιούς) VI, 140; VII, 22, 33; IX, 116, 120.
 Elatea VIII, 33.
 Elbo II, 140.
 Elei et Elis II, 160; IV, 30, 148; VI, 70, 127; VIII, 72, 73; IX, 77.
 Elisyci VII, 165.
 Eleonius V, 43.
 Elephantine II, 9, 17, 18, 28—31, 69, 175; III, 19, 20.
 Eleusis I, 30; V, 74, 76; VI, 64, 75; VIII, 65, 85; IX, 19, 27, 65.
 Ellopia VIII, 23.
 Elorus VII, 154.
 Enarees I, 105; IV, 67.
 Enchelees V, 61; IX, 43.
 Eneti I, 196; V, 9.
 Enianes VII, 132, 185, 198.
 Enipeus VII, 129.
 Enneacrunos VI, 137.
 Ἐννέα ὁδοί VII, 114.
 Eordi VII, 185.
 Epaphus II, 38, 153; III, 27, 28.
 Ephesii et Ephesus I, 26, 92, 142, 147; II, 10, 106, 148; V, 54, 100, 102; VI, 16, 84; VIII, 103, 107.
 Ephialtes VII, 213—218, 223, 225.
 Epicydes VI, 86.
 Epidanus, vid. Apid.
 Epidaurus III, 50, 52; V, 83; VIII, 46. Epidaurii I, 146; V, 82—84; VII, 99; VIII, 1, 43, 72; IX, 28, 31. •
 Epigoni Homeri IV, 32.
 ἐπισκύνειον VI, 84.
 Epistrophus VI, 127.
 Epium IV, 148.
 Epizelus VI, 117.
 Epizephyrii VI, 23.
 Erasinus VI, 76. •
 Erechtheus V, 82; VII, 189; VIII, 44, 55.
 Eretria I, 61, 62; V, 57; VI, 43, 94, 98, 99, 102, 106, 107, 115, 127. Eretrienses V, 99, 102; VI, 99—102, 119; VIII, 1, 46; IX, 28, 31.
 Eridanus III, 115.
 Erineus VIII, 43.
 Erinyes IV, 149.
 Erochus VIII, 33.
 Erxander IV, 97; V, 37.
 Erycina V, 43, 45.
 Erythea IV, 8.
 Erythrae, Boeotiae opp., IX, 15, 19, 22, (25); Ioniae opp., I, 142; Erythraei I, 18, 142; VI, 8.
 Ἐρυθρὴ βῶλος II, 111.
 Eryxo IV, 160.
 Etearchus, Ammonius, II, 32, 33. Cretensis, IV, 154.
 Eteocles V, 61.
 Euaenetus VII, 173.
 Euagoras VI, 103.
 Eualcidas V, 102.
 Euboea I, 146; IV, 33; V, 31, 77; VI, 127; VII, 176, 183, 189; VIII, 4, 6, 8, 20, 68, 69, 86. Euboeenses VIII, 4, 5, 19, 20. τὰ ἄκρα, VI, 100; VII, 192; τὰ Κοῖλα, VIII, 13, 14.

- Euboeenses in Sicilia VII, 156.
 Euboicum talentum III, 89, 95.
 Euclides VII, 155.
 Euclithon IV, 162; V, 104.
 Euenius IX, 92—95.
 εὐεργέται ap. Spartanos I, 67.
 ap. Persas III, 154; VIII, 85.
 Euhesperides IV, 171, 204.
 Euhesperitae IV, 198.
 Eumenes VIII, 93.
 Eunomus VIII, 131.
 Eupalinus III, 60.
 Euphemidae IV, 150.
 Euphorbus VI, 101.
 Euphorion, Aeschyli p., II, 156;
 VI, 114. Laphanis p., VI, 127.
 Euphrates I, 180, 184—186,
 191, 193; V, 52.
 Euripus V, 77; VII, 173, 183;
 VIII, 7, 15, 66.
 Europa I, 4, 103, 209; II, 16,
 26, 33, 103; III, 96, 115, 116;
 IV, 36, 42, 45, 49, 89, 143,
 198; V, 1, 12; VI, 33; VII,
 5, 8—10, 20, 33, 50, 56, 126,
 148, 174, 185; VIII, 51, 97, 103,
 109; IX, 14. Europaei VII, 73.
 Europa, Tyria, I, 2, 173; IV,
 45, 147.
 Euryanax IX, 10, 53, 55.
 Eurybates VI, 92; IX, 75.
 Eurybiades VIII, 2, 4, 42, 49,
 57—64, 74, 79, 108, 124.
 Euryclides VIII, 2, 42.
 Eurycrates VII, 204.
 Eurycratides VII, 204.
 Eurydame VI, 71.
 Eurydemus VII, 213.
 Euryleon V, 46.
 Eurymachus VII, 205. eius
 nepos, VII, 233.
 Euryphon VIII, 131.
 Eurypylus IX, 58.
 Eurysthenes IV, 147; V, 39;
 VI, 51, 52; VII, 204.
 Eurystheus IX, 26, 27.
 Eurytus VII, 229.
 Euthoenus IX, 105.
 Eutychides IX, 73.
 Euxinus pontus I, 6, 72, 76,
 110; II, 33, 34; III, 93; IV,
 46, 90; VI, 33. Pontus IV,
 8, 10, 38, 46, 81, 85—87, 89,
 95, 99; VI, 5, 26; VII, 36,
 55, 95, 147.
 Examphaeus IV, 52, 81.
 Gades IV, 8.
 Gaeson IX, 97.
 Galepsus VII, 122.
 Gallaica VII, 108.
 γάμοροι VII, 155.
 Gandarii III, 91; VII, 66.
 Garamantes IV, 174, 183, 184.
 Gargaphia IX, 25, 49—52.
 Gauanes VIII, 137.
 Gebeleizis IV, 94.
 Gela et Gelenses VI, 23; VII,
 153—156.
 Geleon V, 66.
 Gelo VII, 145, 153—166, 168.
 Geloni IV, 102, 108, 109, 119,
 120, 136.
 Gelonus IV, 10.
 Gephyraei V, 55, 57, 58, 61, 62.
 Geraestus VIII, 7; IX, 105.
 Gergis VII, 82.
 Gergithae V, 122; VII, 43.
 Germanii I, 125.
 Γέρωντες I, 65; VI, 57.
 Gerrhi IV, 71.
 Gerrhus, fl., IV, 19, 20, 47, 56.
 regio, IV, 53, 56.
 Geryones IV, 8.
 Getae IV, 93—96, 118; V, 3, 4.
 Gigonus VII, 123.
 Giligamae IV, 169.
 Gillus III, 138.
 Gindanes IV, 176, 177.
 Glaucon IX, 75.

- Glaucus, Chius, I, 25. Spar-
 tanus, VI, 86. Lycius, I,
 147.
 Glisas IX, 43.
 gnomon II, 109.
 Gnurus IV, 76.
 Gobryas III, 70, 73, 78; IV,
 132, 134; VI, 43; VII, 2, 5,
 10, 82, 97; IX, 41. Darii f.,
 VII, 72.
 Gonnus VII, 128, 173.
 Gordias I, 14, 35, 45. Midæ p.,
 VIII, 138.
 Gorgo, Cleomenis f., V, 48, 51;
 VII, 239.
 Gorgonis caput II, 91.
 Gorgus V, 104, 115; VII, 98;
 VIII, 2, 11.
 Graeci et Graecia passim.
 Gratiarum collis IV, 175. cul-
 tus II, 50.
 Grinnus IV, 150.
 Grynea I, 149.
 grypes III, 116; IV, 13, 27,
 79, 152.
 Gygadas I, 14.
 Gygaea, Macedonia, V, 21;
 VIII, 136. palus, I, 93.
 Gyges, rex Lydorum, I, 8—15
 (91). Myrsi p., III, 122; V,
 121.
 Gymnopaediae VI, 67.
 Gyndes I, 189, 190, 202; V, 52.
 Gyzantes IV, 194.
 Haemus IV, 49.
 Haliacmon VII, 127.
 Halicarnassus I, 144, 175; II,
 178; VII, 99; VIII, 104. Hali-
 carnassenses VII, 99.
 Halienses (*Ἀλιέες*) VII, 137.
 Halys I, 6, 28, 72, 75, 103,
 130; V, 52, 102; VII, 26.
 Hamilcar VII, 165—167.
 Hanno VII, 165.
 Harmamithres VII, 88.
 Harmatides VII, 227.
 Harmocydes IX, 17.
 Harmodius V, 55; VI, 109,
 123.
 Harpagus, Medus, I, 80, 103—113,
 117—120, 123, 127, 129,
 162—169, 171—177. Persa,
 VI, 28, 30.
 Hebae tessera (*σύνθημα Ἡβης*)
 IX, 98 (?).
 Hebrus IV, 90; VII, 59.
 Hecataeus II, 143; V, 36, 125,
 126; VI, 137.
 Ἑκατὸν νῆσοι, vid. centum ins.
 Hector II, 120.
 Hegesander V, 125; VI, 137.
 Hegesicles I, 65.
 Hegesipyla VI, 39.
 Hegesistratus, Eleus, IX, 37.
 Samius, IX, 90—92. Sigeensis,
 V, 94.
 Hegetoridas IX, 76.
 Hegias IX, 33.
 Helena I, 3; II, 112—120; V,
 94; VI, 61; IX, 73.
 Helice I, 145.
 Heliconius (*Ποσειδέων*) I, 148.
 Heliopolis II, 3, 7—9, 59, 63
 Heliopolitæ II, 3, 73.
 Helisyci, vid. Elisyci.
 Helle VII, 58.
 Hellen I, 56.
 Hellenium II, 178.
 Hellespontias ventus VII, 188.
 Hellespontus I, 57; IV, 38, 76,
 85, 86, 95, 137, 138; V, 11,
 13, 14, 23, 33, 91, 103, 117,
 122; VI, 26, 33, 43, 95, 140;
 VII, 6, 8, 10, 33—36, 45, 54,
 56, 58, 78, 106, 137, 147, 163;
 VIII, 51, 87, 107—120; IX, 66,
 98, 101, 106, 114, 115. Hel-
 lespontii III, 90; IV, 89, 138,
 144; V, 1; VII, 95.

- Helotae VI, 58, 75, 80, 81;
 VII, 229; VIII, 25; IX, 10,
 28, 80, 85.
 Hephaestienses VI, 140
 Heraclea V, 43.
 Heracidae I, 7, 13, 14, 91;
 V, 43; VIII, 114; IX, 26,
 27, 33.
 Heraclides, Car, V, 121. Cu-
 manus, I, 158. alius Cumanus,
 V, 37.
 Heraeum oppidum IV, 90.
 Hercules I, 7; II, 42—45, 83,
 113, 145, 146; IV, 8—10, 59,
 82; V, 43; VI, 53, 108, 116;
 VII, 176, 193, 198, 204, 220;
 VIII, 43, 131.
 Herculis columnae II, 33; IV,
 8, 42, 43, 152, 181, 185, 196;
 VIII, 132.
 Ἡρώεω πόλις II, 67.
 Hermione VIII, 73. Hermio-
 nenses III, 59; VIII, 43, 72;
 IX, 28, 31.
 Hermippus VI, 4.
 Hermolycus IX, 105.
 Hermophantus V, 99.
 Hermotimus VIII, 104—106.
 Hermotybies II, 164—168;
 IX, 32.
 Hermus I, 55, 80; V, 101.
 Herodotus, Halicarnassensis,
 I, 1. Basilidae f., VIII, 132.
 Herophantus IV, 138.
 Herpys IX, 38.
 Hesiodus II, 53; IV, 32.
 Hexapolis I, 144.
 Hiero VII, 156.
 Hieronymus IX, 33.
 Himera VI, 24; VII, 165.
 Hipparchus V, 55, 56, 62; VI,
 123; VII, 6.
 Hippias I, 61; V, 55, 62, 91—96;
 VI, 102, 107—109, 121.
 ἱπποβοῦται V, 77.
 Hippoclidus VI, 127—129.
 Hippoclus IV, 138.
 Hippocoon V, 60.
 Hippocrates, Gelae tyr., VI, 23;
 VII, 154, 155; Megacelis f.,
 VI, 131. Pisistrati p., I, 59;
 V, 65; VI, 103. Sybarita,
 VI, 127.
 Hippocratides VIII, 131.
 Ἰππόλεω ἀγοή IV, 53.
 Hippolochus I, 147.
 Hippomachus IX, 38.
 Hipponicus, Calliae p., VII, 151.
 Calliae f., VI, 121.
 Histiaea (Histiaeotis) Euboeae
 VII, 175; VIII, 23—25, 66.
 Histiaeotis Thessaliae I, 56.
 Histiaeus, Milesius, IV, 137—
 141; V, 11, 23—25, 30, 35, 36,
 106—108, 124; VI, 1—6, 26—31,
 46. Samius, VIII, 85. Terme-
 rensis, V, 37; VII, 98.
 Homerus II, 23, 53, 116, 117;
 IV, 29, 32; V, 67; VII, 161.
 Hoples V, 66.
 Hyacinthia IX, 7, 11.
 Hyampeus, vertex Parnassi,
 VIII, 39.
 Hyampolis VIII, 28, 33.
 Hyatae V, 68.
 Hybla VII, 155.
 Hydarnes, unus e septem, III,
 70 (VI, 133?). Sisamnis p.,
 VII, 66. Asianae orae praef.,
 VII, 135; immortalium dux,
 VII, 83, 211 (215, 218?);
 VIII, 113, 118.
 Hydrea III, 59.
 Ἰγυένεες III, 90.
 Hylaea IV, 9, 18, 19, 54, 55, 76.
 Hylleis V, 68.
 Hyllus, Herculis f., VI, 52;
 VII, 204; VIII, 131; IX, 26.
 fl., I, 80.
 Hymeas V, 116, 122.

- Hymettus VI, 137.
 Hypachaei VII, 91.
 Hypacryis IV, 47, 55.
 Hypanis IV, 17, 18, 47, 52, 53, 81.
 Hyperanthes VII, 224.
 Hyperborei IV, 13, 32—36.
 Hypernotii IV, 36.
 Hyperoche IV, 33—35.
 Hyrcanii III, 117; VII, 62.
 Hyrgis IV, 57.
 Hyria VII, 170.
 Hyroeades I, 84.
 Hysiae V, 74; VI, 108; IX, 15, 25.
 Hysseldomus (?) VII, 98.
 Hystanes VII, 77.
 Hystaspes, Darii p., I, 183, 209, 210; III, 70, 140; IV, 83, 91; V, 30, 73; VI, 98; VII, 1, 10, 11, 224. Darii f., VII, 64.
 Iacchus VIII, 65.
 Iadmon II, 134.
 Ialysus I, 144.
 Iamidæ V, 44; IX, 33.
 Iapyges et Iapygia III, 138; IV, 99; VII, 170.
 Iardanus I, 7.
 Iason IV, 179; VII, 193.
 Iatragoras V, 37.
 Ibanollis V, 37, 121.
 Iberia I, 163. Iberi VII, 165.
 ibis II, 65—67, 75.
 Icarium mare VI, 95.
 Ichnæ VII, 123.
 ichneumon II, 67.
 Ichthyophagi III, 19—25, 30.
 Ida I, 151; VII, 42.
 Idanthrysus IV, 76, 120, 126, 127.
 Idrias V, 118.
 Ienysus III, 5.
 Ilias II, 116, 117.
 Bissus VII, 139.
 Ilithyia IV, 35.
 Ilium I, 5; II, 10, 117—120; VII, 20, 161. Iliaca terra V, 94, 122; VII, 42.
 Illyrii I, 196; IV, 49; VIII, 137; IX, 43.
 Imbrus V, 26; VI, 41, 104.
 Inachus I, 1.
 Inarus III, 12, 15; VII, 7.
 Indi (India) I, 192; III, 38, 94, 97—106; IV, 40, 44; V, 3; VII, 9, 65, 86; VIII, 113; IX, 31. Ind. canes I, 192; VII, 187.
 Indus IV, 44.
 Ino VII, 197.
 Intaphrenes III, 70, 78, 118, 119.
 Inyx VI, 23, 24.
 Io I, 1, 2, 5; II, 41.
 Iolcus V, 94.
 Ion V, 66; VII, 94; VIII, 44.
 Iones et Ionia I, 6, 18, 28, 56, 74, 76, 139, 141—174; II, 1, 15—17, 69, 106, 152, 154, 163, 178; III, 39, 90, 122; IV, 35, 89, 97, 98, 128, 133—142; V, 28—31, 37, 49, 50, 58, 69, 97—122; VI, 1—33, 41—43, 86, 95, 98; VII, 9, 10, 51, 94, 95, 191; VIII, 10, 22, 46, 48, 73, 85, 90, 97, 109, 130, 132; IX, 26, 90, 98, 99, 103—106.
 vestis Ion. V, 87.
 Ionium mare VII, 20.
 Ionius sinus VI, 127.
 Iphiclus IX, 116.
 Iphigenia IV, 103.
 Ipni VII, 188.
 Irasa IV, 158, 159.
 irenes IX, 85.
 Is I, 179.
 Isagoras V, 66, 70—72.
 Ischenous VII, 181; VIII, 92.
 Isis II, 40, 41, 59, 61, 156; IV, 186.

- Ismaris VII, 109.
 Ismenius Apollo I, 52, 92; V, 59; VIII, 134.
 Issedones I, 201; IV, 13, 16, 25—27.
 Ister I, 202; II, 26, 33, 34; IV, 47—53, 80, 89, 93, 97, 99—101, 118, 122, 133—136, 139; V, 9, 10; VII, 19.
 Isthmus Cor. VII, 139, 172—177, 207, 235; VIII, 40, 49, 56, 57, 60, 63, 71—74, 79, 121, 123; IX, 7—15, 19, 26, 27, 81.
 Chersonesi VI, 36. Cnid. I, 174.
 Istria II, 33.
 Italia I, 24, 145; III, 136, 138; IV, 15; V, 43; VI, 127; VII, 62.
 Itanus IV, 151.
 Ithamitres VII, 167. alius VIII, 130; IX, 102.
 Ithome IX, 35.
 Iuno I, 31; II, 50, 178, 182; IV, 88 (IX, 98): *Ἥραιον* I, 70; III, (60), 123; IV, 152; V, 92; VI, 81, 82; IX, 52, 53, 61, 69, 96.
 Iuppiter I, 44, 65, 89, 131, 171, 181—183, 207; II, 7, 13, 29, 42, 45, 54—56, 74, 83, 116, 136, 143, 146, 178; III, 124, 125, 142, 158; IV, 5, 59, 127, 180, 181, 203; V, 46, 66, 119; VI, 56, 67, 68; VII, 40, 56, 61, 141, 197, 220; VIII, 77; IX, 7, 81, 122. conf. Ammon.
 Iyrcae IV, 22.

Καλή ἀκτὴ VI, 22, 23.
κίκι II, 94.
Κοῖλα, vid. Cava.
Κοῖλη VI, 103.
κυλλήστις II, 77.
Κυνώ I, 110, 122
 Labda V, 92.
 Labdacus V, 59.
 Labraunda V, 119.
 Labynetetus I, 74. eius f, I, 77, 188.
 labyrinthus II, 148.
 Lacedaemon et Lacedaemonii passim.
 Lacmon IX, 93.
 Lacrines I, 152.
 Lada VI, 7, 11.
 ladanum III, 112.
 Ladice II, 181.
 Laius IV, 149; V, 43, 59, 60. *λαμπαδηφορέη* VIII, 98.
 Lampito VI, 71.
 Lampo, Aegineta, IX, 78. Atheniensis, IX, 21. Samius, IX, 90.
 Lamponium V, 26.
 Lampsacus V, 117. Lampsaceni VI, 37, 38.
 Laodamas, Aegineta, IV, 152. Eteoclis f., V, 61. Phocaeensis, IV, 138.
 Laodice Hyperborea IV, 33, 35.
 Laphanes Azen VI, 127.
 Larisae I, 149.
 Lasonii III, 90; VII, 77.
 Lasus VII, 6.
 Latona II, 59, 83, 152, 155, 156.
 Laurium VII, 144.
 Laus VI, 21.
 Leager IX, 75.
 Learchus IV, 160.
 Lebadea VIII, 134.
 Lebaea VIII, 137.
 Lebedus I, 142.
 Lectus IX, 114.
λήϊτον VII, 197.
 Leleges I, 171.
 Lemnus IV, 145; V, 26, 27; VI, 136—140. Lemni V, 27; VIII, 73.
 Leo, Spartanus, I, 65; V, 39; VII, 204. Troezenus, VII, 180.

- Leobotes I, 65; VII, 204.
 Leocedes VI, 127.
 Leonidas V, 41; VII, 204—239;
 VIII, 15, 21, 71, 114; IX, 10,
 64, 78, 79.
 Leontiades VII, 205, 233.
 Leontini VII, 154.
 Leoprepes, Spartanus, VI, 85.
 Simonidis p., VII, 228.
 Leotychides, Anaxilai f., VIII,
 131. Menarei f., VI, 65, 67,
 71—73, 85—87; VIII, 131; IX,
 90—92, 98, 99, 114.
 Lepreum IV, 148. Lepreatae
 IX, 28, 31.
 Leros V, 125.
 Lesbii et Lesbos I, 23, 24,
 151, 160, 202; III, 39; V, 26,
 98; VI, 5, 8, 26—28, 31;
 IX, 106.
 Leucadii VIII, 45, 47; IX,
 28, 31.
 Leuce Acte VII, 25.
 Leucon IV, 160.
 Libya et Libyes I, 46; II, 8,
 12, 15—33, 50, 54—56, 65,
 77, 91, 99, 150; III, 12—17,
 91, 96, 115; IV, 29, 41—45,
 145, 150—160, 167—199,
 203—205; V, 42, 43; VII, 70,
 71, 86, 165, 184. Libycus
 mons II, 8. *Αἰθ. λόγος* II,
 161.
 Liches I, 67, 68.
 Lida I, 175.
 Ligyres V, 9; VII, 165. Asia-
 tici, II, 72.
 Limeneum I, 18.
 Lindus I, 144; II, 182. III, 47.
 Lindii VII, 153.
 Linus II, 79.
 Lipaxus VII, 123.
 Lipoxais IV, 5, 6.
 Lipsydrium V, 62.
 Lisae VII, 123.
 Lisus VII, 108.
 Locri VII, 132; VIII, 66; IX,
 31. Epiz. VI, 23. Opunt.
 VII, 203, 207; VIII, 1. Ozol.
 VIII, 32.
 Lotophagi IV, 177, 178, 183.
 lotos II, 92, 96; IV, 177.
 Lucina IV, 35.
 Luna I, 131; II, 47; IV, 188;
 VII, 37.
 Lycaretus III, 143; V, 27.
 Lycia et Lycii I, 28, 171, 173,
 176, 182; III, 4, 90; IV,
 35, 45; VII, 92. Lyc. arcus
 VII, 77.
 Lycidas IX, 5.
 Lycomedas VIII, 11.
 Lycopas III, 55.
 Lycophron III, 50, 53.
 Lycurgus, Spartanus, I, 65, 66.
 Arcas, VI, 127. Atheniensis,
 I, 59, 60.
 Lycus, fl. Phryg., VII, 30.
 fl. Scyth., IV, 123.
 Lycus, Atheniensis, I, 173;
 VII, 92. Scythia, IV, 76.
 Lydi et Lydia I, 7, 10, 13,
 18, 27—29, 34—37, 45, 47—50,
 53—55, 69—94, 103, 141,
 142, 153—157, 171; II, 167;
 III, 90, 127; IV, 45; V, 12,
 49, 101; VI, 32, 125; VII,
 30, 31, 42, 74.
 Lydias VII, 127.
 Lydus I, 7, 171; VII, 74.
 Lygdamis, Halicarnassensis,
 VII, 99. Naxius, I, 61, 64.
 Lynceus II, 91.
 Lysagoras, Milesius, V, 30. Pa-
 rius, VI, 133.
 Lysanias VI, 127.
 Lysicles VIII, 21.
 Lysimachus VIII, 79, 95; IX,
 28.
 Lysistratus VIII, 96.

- Macae** IV, 175, 176; V, 42.
Macedni I, 56; VIII, 43.
Macēdones et Macedonia V, 17, 18, 20; VI, 44, 45; VII, 25, 73, 128, 173, 185; VIII, 34, 115, 126, 127, 137, 138, IX, 31, 89.
Machlyes IV, 178, 180.
Macistius, *vid.* **Masist**.
Macistus IV, 148.
Macrones II, 104; III, 94; VII, 78.
Mactorium VII, 153.
Madyes I, 103.
Madytus VII, 33; IX, 120.
Maeander II, 29; III, 122; V, 118, 119; VII, 26, 30. **Mae. campus** I, 18, 161; II, 10.
Maendrius III, 123, 142—148; V, 27.
Maeones, Cabelenses, VII, 77; **Lydi**, I, 7; VII, 74.
Maeotae IV, 123.
Maeotes (Tanais) IV, 45.
Maeotis palus I, 104; IV, 3, 20, 21, 57, 86, 100, 101, 110, 116, 120, 123.
Magdolus II, 159.
Magi I, 101, 107, 108, 120, 128, 132, 140; VII, 19, 37, 43, 113, 191. *vid.* **Smerdis**.
Magnesia VII, 176, 183, 188, 193. *ad* **Maeandr.**, I, 161; III, 122, 125.
Magnetes VII, 132, 135. *ad* **Maeandr.**, III, 90.
Μαγιστία III, 79.
Malea I, 82; IV, 179; VII, 168.
Malena VI, 29.
Males VI, 127.
Maliaca et Malienses VII, 132, 196—216; VIII, 31, 43, 66; IX, 31.
Maliacus sinus IV, 33.
Mandane I, 107, 108, 111 (122).
Mandrocles IV, 87, 88.
Maneros II, 79.
Manes I, 94; IV, 45.
Mantineia et Mantinenses IV, 161; VII, 202; IX, 35, 77.
Mantyas V, 12.
Maraphii I, 125.
Marathon I, 62; VI, 102—136; VII, 1, 74; IX, 27, 46.
Mardi I, 125.
Mardonius VI, 43—45, 94; VII, 5, 9, 10, 82, 108, 121; VIII, 26, 68, 69, 97, 99—102, 107, 113, 126, 129, 131—143; IX, 1—84, 100, 101.
Mardontes VII, 80; VIII, 130; IX, 102.
Marea II, 18, 30.
Mares III, 94; VII, 79.
Mariandyni I, 28; III, 90; VII, 72.
Maris IV, 48.
Maron VII, 227.
Maronea VII, 109.
Mars II, 59, 63, 83; IV, 59—62; V, 7; VII, 76, 140; VIII, 77.
Marsyas, fl., V, 118, 119. **Silen.**, VII, 26.
Mascames VII, 105, 106.
Masistes VII, 82, 121; IX, 107—113.
Masistius VII, 79; IX, 20—25, 31.
Maspai I, 125.
Massages VII, 71.
Massagetæ I, 201, 204—216; III, 36; IV, 11, 172; VII, 18.
Massilia V, 9.
Mater Deorum I, 80; IV, 76.
Matieni montes I, 189.
Matieni I, 72, 202; III, 94; V, 49, 52; VII, 72.
Matten VII, 98.
Mausolus V, 118.
Maxyes IV, 191.
Mazares I, 156, 157, 160, 161.
Mecistes V, 67.

- Mecyberna VII, 122.
 Medea I, 2, 3; VII, 62.
 Medi et Media I, 16, 55, 56,
 72—74, 95—130, 134, 162,
 185, 206; III, 65, 92, 126;
 IV, 1, 4, 12, 37, 40; V, 9;
 VI, 9, 22, 24, 84, 109, 112,
 120; VII, 20, 40, 62, 210;
 VIII, 113; IX, 31, 40, 43, 44,
 46, 77. *Med. vestis* I, 135; III,
 84; V, 9; VI, 112; VII, 80,
 116. *Med. equi* III, 106.
 Megabates V, 32—35.
 Megabazus IV, 143, 144; V, 1,
 2, 10—26, 98. *alius* VI, 33;
 VII, 22, 67, 97.
 Megabyzus, unus e septem,
 III, 70, 81, 82, 153, 160, IV,
 43. *Zopyri f.*, III, 160; VII,
 82, 121.
 Megacles, *Alcmeonis p.*, VI, 125.
Alcm. f., I, 59, 61; VI, 127, 130,
 131. *Hippocratis f.*, VI, 131.
 Megacreon VII, 120.
 Megadostes VII, 105.
 Megapanus VII, 62.
 Megara et Megarenses I, 59;
 V, 76; VIII, 1, 45, 60, 74;
 IX, 14, 21, 28, 31, 69, 85.
 Megarenses in Sicil. VII, 156.
 Megasidrus VII, 72.
 Megistias VII, 219, 221, 228.
 Melampus II, 49; VII, 221; IX, 34.
 Melampygi lapis VII, 216.
 Melanchlaeni IV, 20, 100—102,
 107, 119, 125.
 Melanippus, Thebanus, V, 67.
 Mytilenaeus, V, 95.
 Melanthius V, 97.
 Melanthus I, 147; V, 65.
 Melas, fl. Thessaliae, VII, 198,
 199. fl. Thraciae, VII, 58.
 Melas sinus VI, 41; VII, 58.
 Meles I, 84.
 Meliboea VII, 168.
 Melii VIII, 46, 48.
 Melissa III, 50; V, 92.
 Membliarus IV, 147, 148.
 Memnon II, 106.
 Memnonia V, 53, 54; VII, 151.
 Memphis II, 3, 8, 10, 12—14,
 97, 99, 112, 114, 115, 119,
 150, 153, 154, 158, 175, 176;
 III, 6, 13, 14, 16, 25, 27, 37,
 91, 139.
 Menares VI, 65, 71; VIII, 131.
 Menda VII, 123.
 Mendes II, 42, 46 (146). ●
 Mendesia praefectura II, 42,
 46, 166.
 Mendesii II, 42, 46.
 Mendesium Nili ostium II, 17.
 Menelaus portus IV, 169.
 Menelaus II, 113—119; V, 94;
 VII, 169, 171.
 Menius VI, 71.
 mensa solis III, 17, 18, 23.
 Merbalus VII, 98.
 Mercurius II, 51, 138, 145;
 V, 7.
 Mermnadae I, 7, 14.
 Meroë II, 29.
 Mesambria IV, 93; VI, 33;
 VII, 108.
 Messana VII, 164.
 Messapii VII, 170.
 Messenii III, 47; V, 49; IX, 35, 64.
 Metapontini IV, 15.
 Methymnaei I, 151.
 Metiochus VI, 41.
 Metrodorus IV, 138.
 Micythus VII, 170.
 Midas Phryx I, 14, 35. *Midæ*
horti VIII, 138.
 Milesii et Miletus I, 14—22, 25,
 46, 92, 142, 143, 146, 157,
 169; II, 33, 159, 178; IV, 78,
 137; V, 24, 28—37, 97, 120;
 VI, 1, 5—11, 18—31, 77, 86;
 VII, 10; IX, 97, 99, 104

- Milo III, 137.
 Miltiades, Cypseli f., VI, 34—38,
 103. Miltiades, Cimonis f., IV,
 137, 138; VI, 34, 39—41, 103,
 104, 109, 110, 132—137, 140;
 VII, 107.
 Milyae et Milyas I, 173; III,
 90; VII, 77.
 Min II, 4, 99.
 Minerva I, 19, 22, 60, 62, 66,
 92, 160, 175; II, 28, 59, 83,
 169, 170, 175, 182; III, 59;
 IV, 80, 188, 189; V, 45, 77,
 82, 95; VII, 43, 141; VIII,
 37, 39, 55, 94, 104; IX, 70.
 Minoa V, 46.
 Minos I, 171, 173; III, 122;
 VII, 169—171.
 Minyae I, 146; IV, 145, 146,
 148, 150.
 Mitra I, 131.
 Mitrades I, 110, 111, 121.
 Mitrobates III, 120, 126, 127.
 Mnesarchus IV, 95.
 Mnesiphilus VIII, 57, 58.
 Moeris II, 13, 101.
 Moeridis lacus II, 4, 69, 148,
 149; III, 91.
 Moloeis IX, 57.
 Molossi I, 146.
 Molpagoras V, 30.
 Momemphis II, 163, 169.
 Mophi II, 28.
 Moschi III, 94; VII, 78.
 Mossynoeci III, 94; VII, 78.
 Munychia VIII, 76.
 Murichides IX, 4, 5.
 Musaeus VII, 6; VIII, 96; IX, 43.
 Mycale I, 148; VI, 16; VII, 80;
 IX, 90, 96—101, 104, 107, 114.
 Mycenaeci VII, 202; IX, 27,
 28, 31.
 Mycerinus II, 129—134, 136.
 Myci III, 93; VII, 68.
 Myconus VI, 118.
 Myecphoritana praefectura II,
 166.
 Mygdonia VII, 123, 124, 127.
 Mylasa I, 171.
 Mylitta I, 131, 199.
 Myndia navis V, 33.
 Myrcinus V, 11, 23, 24, 124, 126.
 Myriandricus sinus IV, 38.
 Myrina I, 149. Myrinaei VI, 140.
 Myrmex VII, 183.
 Myron VI, 126.
 Myrsilus Candaules I, 7.
 Myrsus, Candaules p., I, 7.
 Gygis f., III, 122; V, 121.
 Mys VIII, 133—135.
 Mysi et Mysia I, 28, 36, 37, 160,
 171; III, 90; V, 122; VI, 28;
 VII, 20, 42, 74; VIII, 106;
 IX, 32.
 Mysus I, 171.
 Mytilenaei et Mytilene I, 160;
 II, 135, 178; III, 13, 14; IV, 97;
 V, 11, 37, 38, 94, 95; VI, 5.
 Myus et Myusii I, 142; V, 36;
 VI, 8. ●
 Naparis IV, 48.
 Nasamonies II, 32, 33; IV, 172,
 173, 182, 190.
 Natho II, 165.
 naucrari V, 71.
 Naucratis II, 97, 135, 178, 179.
 Nauplius VI, 76.
 Naustrophus III, 60.
 Naxii et Naxus I, 64; V, 28—36;
 VI, 96; VII, 146. Nax. Siciliae
 VII, 154.
 Neapolis Aegypti II, 91. Neap.
 Pallenae VII, 123.
 Necos, Psammitichi p., II, 152.
 Psammitichi f., II, 158, 159;
 IV, 42.
 νεκρομαντήριον V, 92.
 Neleus IX, 97.
 Nelidae V, 65.

- Neocles VII, 173.
 Neon VIII, 32, 33.
Néon τεῖχος I, 149.
 Neptunus I, 148; II, 43, 50; IV, 59, 180, 188; VII, 129, 192; VIII, 55, 123, 129, IX, 81.
 Nereïdes II, 50; VII, 191.
 Nesaei equi et Nesaeus campus III, 106; VII, 40; IX, 20.
 Nestor V, 65.
 Nestus VII, 109, 126.
 Neuri IV, 17, 51, 100, 102, 105, 119, 125.
 Nicander VIII, 131.
 Nicandra II, 55.
 Nicodromus VI, 88—91.
 Nicolaus, Bulidis p., VII, 134; Bulidis f., VIII, 137.
 Nilus II, 10—34, 72, 93, 97, 99, 113, 124, 138, 149, 150, 154, 155, 158, 179; III, 10; IV, 39, 42, 45, 50, 53.
 Ninia porta III, 155.
 Ninus, opp., I, 102, 103, 106, 178, 185, 193; II, 150. Nin., rex, I, 7; II, 150.
 Nipsaei IV, 93.
 Nisaea I, 59.
 Nisyrii VII, 99.
 Nitetis III, 1, 3.
 Nitocris, Aegyptia, II, 100. Babylonica, I, 185, 187; II, 100.
 Noës IV, 49.
 Nonacris VI, 74.
 Nothon VI, 100.
 Notium I, 149.
 Novem-fontes VI, 137.
 Novem-viae VII, 114.
 Nudium IV, 148.
 Nymphodorus VII, 137.
 Nysa II, 146; III, 97.
 Oarizus VII, 71.
 Oarus IV, 123, 124.
 Oasis III, 26.
 Oaxus IV, 154.
 Oceanus II, 21, 23; IV, 8, 36.
 Octamasades IV, 80.
 Ocytus VIII, 5, 59.
 Odomanti V, 16; VII, 112.
 Odrysae IV, 92.
 Odyssea II, 116; IV, 29.
 Oea V, 83.
 Oebares III, 85—88. Megabazi f., VI, 33.
 Oedipus IV, 149; V, 60.
 Oenoë V, 74.
 Oenone VIII, 46.
 Oenotria I, 167.
 Oenussae I, 165.
 Oeobazi Persae tres IV, 84; VII, 68; IX, 115, 119.
 Oeolycus IV, 149.
 oeor, oeorpata IV, 110.
 Oëroë IX, 51.
 Oeta et Oetaei montes VII, 176, 217.
 Oetosyrus IV, 59.
 Olbiopolitae IV, 18.
 Olen IV, 35.
 Olenus I, 145.
 Oliatus V, 37.
 Olophyxus VII, 22.
 Olorus VI, 39, 41.
 Olympia II, 160; V, 22; VI, 127; VII, 170; VIII, 134; IX, 81. ludi I, 59; II, 160; V, 22; VI, 126, 127; VII, 206; VIII, 26, 72. victoria VI, 36, 70, 103, 126; IX, 31. Ὀλυμπιονίκης V, 47, 71.
 Olympias VII, 206.
 Olympiodorus IX, 21.
 Olympieni VII, 74.
 Olympus. Mysiae mons, I, 36, 43, VII, 74. Thessaliae, I, 56; VII, 128, 129, 173. Ol. fauces, VII, 172.
 Olynthus VII, 122; VIII, 127.
 Oneatae V, 68.

- Onesilus V, 104—114.
 Onetas VII, 214.
 Onochonus VII, 129, 196.
 Onomacritus VII, 6.
 Onomastus VI, 127.
 Onuphitana praefectura II, 166.
 Ophryneum VII, 43.
 Opis, Hyperborea, IV, 35.
 Opis, opp., I, 189.
 Opoea IV, 78.
 Opuntii, vid. Locri.
 Orbelus V, 16.
 Orchomenii, Arcades, IX, 28.
 opp., VII, 202. Boeotii, VIII,
 34. opp., IX, 16. Minyae,
 I, 146.
 Ordessus IV, 48.
 Orestes I, 67, 68.
 Orestheum IX, 11.
 Orgeus VII, 118.
 orgia Cereris V, 61.
 Oricus portus IX, 93.
 Oricus Scythia IV, 78.
 Orithyia VII, 189.
 Orneatae VIII, 7.
 Oroetes III, 120—129, 140.
 Oromedon VII, 98.
 Oropus VI, 101.
 orosangae VIII, 85.
 Orotalt III, 8.
 Orphica instituta II, 81.
 Orsiphantus VII, 227.
 ὄρεσιος νόμος I, 24.
 Orthocorybantes III, 92.
 Orus II, 144 (83, 155).
 Osiris II, 42 (47, 48, 123),
 144—146, 156.
 Ossa I, 56; VII, 128, 129,
 173.
 Otanes, Pharnaspis f., III, 68—72,
 80, 83, 88, 141, 144, 147, 149;
 VI, 43. Xerxis socer, VII, 40,
 61, 62, 82.
 Otanes, Sisamnis f., V, 25, 26,
 116, 123.
 Otaspes VII, 63.
 Othryades I, 82.
 Othrys VII, 129.
 Ozolae, vid. Locri.
 Pactolus V, 101.
 Pactya VI, 36.
 Pactyes, Lydus, I, 153—161.
 Pactyes et Pactyica III, 93,
 102; IV, 44; VII, 67.
 Padaei III, 99.
 Paeaniensis pagus I, 60 (V, 62?).
 Paeones et Paeonia IV, 49;
 V, 1, 2, 12—17, 23, 98; VII,
 113, 124, 185; VIII, 115; IX,
 32. Pae. mulieres IV, 33.
 Paeoplae V, 15; VII, 113.
 Paesus V, 117.
 Paeti VII, 110.
 Paeum VI, 127.
 Pagasae VII, 193.
 Palaestina et Syri Palaestini I,
 105; II, 104, 106; III, 5, 91;
 IV, 39; VII, 89.
 Palenses IX, 28, 31.
 Pallena VII, 123; VIII, 126.
 Pamisus VII, 129.
 Pammon VII, 183.
 Pamphyli I, 28; III, 90; VII,
 91; VIII, 68.
 Pamphyli Sicyonii V, 68.
 Pan II, (42), 46, 105, 106, 145,
 146; VI, 105, 106.
 Panathenaea V, 56.
 Panaetius VIII, 82.
 Pandion I, 173; VII, 92.
 Pangaeus mons V, 16; VII,
 112, 113.
 Panionia I, 148.
 Panionium I, 141—143, 148,
 170; VI, 7.
 Panionius VIII, 105, 106.
 Panites VI, 52.
 Panopenses VIII, 34, 35.
 Panormus I, 157.

- Pantagnotus III, 39.
 Pantaleon I, 92.
 Pantares VII, 154.
 Panthialaei I, 125.
 Panticapes IV, 18, 19, 47, 54.
 Pantimathi III, 92.
 Pantites VII, 232.
 Papaeus Iuppiter IV, 59.
 Paphlagones I, 6, 28, 72; III, 90; VII, 72.
 papraces V, 16.
 Papremis II, 59, 63; III, 12.
 Papremitana praefectura II, 71, 165.
 Paraebates V, 46.
 Paralatae IV, 6.
 Parapotamii VIII, 33.
 parasanga II, 6; V, 53; VI, 42.
 Paretaceni I, 101.
 Paricanii Medi III, 92; VII, 68, 86. alii III, 94.
 Parii et Parus V, 28, 29, 21; VI, 133—136; VIII, 67, 112.
 Par. lapis III, 57; V, 62.
 Paris, vid. Alexander.
 Parium V, 117.
 Parmys III, 88; VII, 78.
 Parnassus VIII, 27, 32, 35—39; IX, 31.
 Paroreatae IV, 148; VIII, 73.
 Parthenius fl. II, 104.
 Parthenius mons VI, 105.
 Parthi III, 93, 117; VII, 66.
 Pasargadae I, 125.
 Pasicles IX, 97.
 pata IV, 110.
 Pataici III, 37.
 Pataicus VII, 154.
 Patara I, 182.
 Patarbemis II, 162.
 Patiramphes VII, 40.
 Patizeithes III, 61, 63.
 Patrenses I, 145.
 Patumus II, 158.
 Pausanias IV, 81; V, 32; VIII, 3; IX, 10—101 passim.
 Pausicae III, 92.
 Pausiris III, 15.
 Pedasenses et Pedasus I, 175; V, 121; VI, 20; VIII, 104.
 Pedienses VIII, 33.
 Pelasgi I, 56—58, 146; II, 50—52; IV, 145; V, 26; VI, 136—140; VII, 94, 95; VIII, 44. Pelasgia II, 56. Pelasg. murus Athenis V, 64.
 Peleus VII, 191.
 Pelius mons IV, 179; VII, 129, 188; VIII, 8, 12.
 Pella VII, 123.
 Pellena I, 145.
 Peloponnesii et Peloponnesus I, 56, 61, 68; II, 171; III, 56, 59, 148; IV, 77, 161, 179; V, 42, 74, 76; VI, 79, 86, 127; VII, 93, 94, 137, 147, 163, 168, 202, 228, 235; VIII, 31, 40, 43, 44, 49, 50, 57, 60, 65, 68, 70—75, 79, 100, 141; IX, 6, 8, 9, 19, 26, 27, 39, 50, 73, 106, 114.
 Pelops VII, 8, 11.
 Pelusium Nili ostium II, 17, 154; III, 10. opp., II, 15, 141. *ταρχία* II, 15.
 Penelope II, 145, 146.
 Peneus VII, 20, 128—130, 173, 182.
 Pentapolis Doriensium I, 144.
 Penthylus VII, 195.
 Percalos VI, 65.
 Percote V, 117.
 Perdiccas V, 22; VIII, 137—139.
 Pergamum Priami VII, 43.
 Pergamus Pierum VII, 112.
 Perialla VI, 66.
 Periander I, 20, 23, 24; III, 48—53; V, 92, 95.
 Pericles VI, 131.

- Perilaus IX, 103.
 Perinthii et Perinthus IV, 90.
 V, 1, 2; VI, 33; VII, 25.
 perioeci VI, 58 (VII, 234); IX, 11.
 Perpherees IV, 33.
 Perphaebi VII, 128, 131, 132,
 173, 185.
 Perses VII, 61, 150.
 Perseus II, 91; VI, 53, 54;
 VII, 61, 150. Persei specula
 II, 15.
 Persidae I, 125.
 Persis I, 126; III, 97; IV, 39;
 VII, 8, 29, 53. Persae passim.
 lingua Pers. VI, 29; VIII, 85;
 IX, 110.
 Petra V, 92.
 Petrae Trachiniae VII, 198.
 Phaedyra III, 68, 69.
 Phaenippus VI, 121.
 Phagres VII, 112.
 Phalerum V, 63, 81, 85; VI,
 116; VIII, 66, 67, 91, 93, 107,
 108; IX, 32. Phalerenses V, 63.
 Phanagoras VII, 214.
 Phanes III, 4, 11.
 Pharandates VII, 79; IX, 76.
 Pharbaethitana praefectura II,
 166.
 Pharenses I, 145.
 Pharnaces VII, 66; VIII, 126;
 IX, 41, 66, 89.
 Pharnaspes, Cyri socer, II, 1;
 III, 2. Otanis p., III, 68.
 Pharnazathres VII, 65.
 Pharnuches VII, 88.
 Phaselis II, 178.
 Phasis, I, 2, 104; II, 103; IV,
 37, 38, 45, 86; VI, 84.
 Phayllus VIII, 47.
 Phegeus IX, 26.
 Pheneus VI, 74.
 Pherendates VII, 67.
 Pheretima IV, 162, 165, 167,
 202, 205.
 Pheron II, 111.
 Phidippides VI, 105, 106.
 Phidon VI, 127.
 Phigalensis VI, 83.
 Philaeus VI, 35.
 Philagrus VI, 101.
 Philaon VIII, 11.
 Philes III, 60.
 Philippus, Crotoniata, V, 47.
 Macedo, VIII, 139.
 Philistus IX, 97.
 Philitis II, 128.
 Philocyon IX, 71, 85.
 Philocyprus V, 113.
 Phla IV, 178.
 Phlegra VII, 123.
 Phlius VII, 202. Phliasii VIII,
 72; IX, 28, 31, 69, 85.
 Phocaea et Phocaeenses I, 80,
 142, 152, 162—168; II, 106,
 178; VI, 8, 17.
 Phocenses et Phocis I, 46, 146;
 VI, 34; VII, 176, 203, 207,
 212, 215, 217, 218; VIII, 27—35,
 134; IX, 17, 18, 31, 66, 89.
 Phoebeum templum VI, 61.
 Phoenices et Phoenicia: I, 1,
 2, 5, 105, 143; II, 44, 49, 54,
 56, 79, 104, 112, 116; III, 5,
 6, 19, 37, 91, 107, 111, 136;
 IV, 38—45, 147; V, 57, 58,
 108, 109, 112; VI, 3, 6, 14,
 17, 25, 28, 33, 41, 47, 104;
 VII, 23, 25, 34, 44, 89, 90,
 96; VIII, 90, 97, 100, 119;
 IX, 96. Carthaginienses II,
 32; IV, 197; V, 46; VII, 165,
 167.
 phoenix avis II, 73.
 Phoenix fl. VII, 176, 200.
 Phormus VII, 182.
 Phraortes, Deiocis p., I, 96;
 Deiocis f., I, 73, 102, 103.
 Phrataguna VII, 224.
 Phriconis I, 149.

- Phrixae IV, 148.
 Phrixus VII, 197.
 Phronima IV, 154.
 Phryges et Phrygia I, 14, 28, 35, 72; II, 2; III, 90 (127); V, 49, 52, 98; VII, 26, 30, 31, 73; VIII, 136; IX, 32.
 Phrynichus VI, 21.
 Phrynon IX, 15.
 Phthiotae et Phthiotis I, 56; VII, 132.
 Phthius II, 98.
 Phya I, 60.
 Phylacus, heros, VIII, 39. Samius, VIII, 85.
 Phyllis VII, 113.
 Pieres et Pieria VII, 112, 131, 177, 185. Pieria pix IV, 195.
 Pigres, Car, VII, 98. Paeon, V, 12.
 Pilorus VII, 122.
 Pindarus III, 38.
 Pindus, opp., I, 56; VIII, 43. mons, VII, 129.
 Pirene V, 92.
 piromis II, 143.
 Pirus I, 145.
 Pisa II, 7.
 Pisistratidae V, 62—65, 70, 90, 91, 93; VI, 39, 94, 123; VII, 6; VIII, 52.
 Pisistratus, Hippocratis f., I, 59—64; V, 55, 65, 71, 91, 94; VI, 35, 102, 103; VII, 6. — Pisistratus, Nestoris f., V, 65.
 pistrix Croesi I, 51.
 Pistyrus VII, 109.
 Pitana, opp. Aeol., I, 149. opp. Lac., III, 55.
 Pitanates λόγος IX, 53.
 Pithagoras V, 46.
 Pittacus I, 27.
 Pixodarus V, 118.
 Placia I, 57.
 Plataeae et Plataeenses VI, 108, 111, 113; VII, 132, 232, 233; VIII, 1, 44, 50, 66; IX, 7, 15, 16, 25—90, 100, 101.
 platanus aurea VII, 27.
 Platea IV, 151—153, 156, 169.
 Plinthinetes sinus II, 6.
 Plistarchus IX, 10.
 Plistorus IX, 119.
 Plynus portus IV, 168.
 Poeciles IV, 147.
 Poeni, vid. Carthag.
 Pogon VIII, 42.
 Poliades IX, 53.
 Polichne VI, 26.
 Polichnidae VII, 170.
 Polyas VIII, 21.
 Polybus V, 67.
 Polycrates II, 182; III, 39—46, 54, 56, 57, 120—126, 128, 131, 132, 139—142.
 Polycriti duo VI, 50, 73; VIII, 92, 93.
 Polydamna II, 116.
 Polydectes VIII, 131.
 Polydorus, Spartanus, VII, 204.
 Thebanus, V, 59.
 Polymnestus IV, 150, 155.
 Polynices IV, 147; VI, 52; IX, 27.
 ponticum arbor IV, 23.
 Porata s. Pyretus IV, 48.
 porinus tapis V, 62.
 Posideum Ciliciae III, 91. Thraciae VII, 115.
 Posidoniata I, 167.
 Posidonius IX, 71, 85.
 Potidaea et Potidaeenses VII, 123; VIII, 126—129; IX, 28, 31.
 praesepe Mardonii IX, 70.
 Praesii VII, 170, 171.
 Prasias V, 15—17.
 Praxilaus IX, 107.
 Praxinus VII, 180.

- Prexaspes III, 30, 34, 35, 62, 63, 65, 74—76, 78. *alius* VII, 97.
 Priamus I, 4; II, 120; VII, 43.
 Priene et Prienenses I, 15, 142, 161; VI, 8.
 Prinetas V, 41.
 Procles, Epidaurius, III, 50—52. Eurysthenis fr., IV, 147; VI, 52; VIII, 131.
 Proconnesus IV, 14, 15; VI, 33.
 Promenia II, 55.
 Prometheus IV, 45.
 Propontis IV, 85; V, 122.
 Proserpina VIII, 65.
 Prosopitis II, 41, 165.
 Protesilaus VII, 33; IX, 116, 120.
 Proteus II, 112—116, 118, 121.
 Protothyes I, 103.
 prytanes naucrarorum V, 71.
 Prytanis VIII, 131.
 Psammenitus III, 10, 14, 15.
 Psammis II, 159—161.
 Psammitichus I, 105; II, 2, 28, 30, 151—154, 157, 158, 161. *alius* VII, 7.
 Psylli IV, 173.
 Psyttalea VIII, 76, 95.
 Pteria I, 76.
 Ptoum VIII, 135.
 Pylae, *vid.* Thermop.
 Pylaea VII, 213.
 Pylagori VII, 213, 214.
 Pylis I, 147; V, 65.
 Pylus, Elidis opp., IX, 34. *Lac.* opp., VII, 168.
 pyramides II, 8, 124—128, 134, 136, 148.
 Pyrene II, 33.
 Pyretus IV, 48.
 Pyrgus IV, 148.
 Pythagoras, Milesius, V, 126. Samius, IV, 95, 96.
 Pythagorica instituta II, 81.
 Pytheas, Abderita, VII, 137.
 Aegineta, VII, 181; VIII, 92. *alius* IX, 78.
 Pythermus I, 152.
 Pythia I, 13, 19, 47, 48, 55, 65—67, 85, 91, 167, 174; III, 57, 58; IV, 15, 150, 151, 155—164; V, 43, 63, 66, 67, 79, 82, 90, 92; VI, 34, 35, 52, 66, 75, 77, 86, 123, 135, 139; VII, 140—142, 148, 169, 171, 220; VIII, 51; IX, 33.
 Pythii Lacedaemoniorum VI, 57.
 Pythius VII, 27—29, 38, 39.
 Pytho I, 54.
 Pythogenes VI, 23.
 rhadinace VI, 119.
 Rhampsinitus II, 121, 122, 124.
 Rhagini et Rhegium I, 166, 167; VI, 23; VII, 170, 171.
 Rhenea VI, 97.
 Rhodope IV, 49; VIII, 116.
 Rhodopis II, 134, 135.
 Rhodus II, 178; VII, 153. mare Rhodium I, 174.
 Rhoecus III, 60.
 Rhoeteum VII, 43.
 Rhypes I, 145.
 Rubrum mare I, 1, 180, 189, 202; II, 8, 11, 158, 159; III, 9, 30, 93; IV, 37, 39—42; VI, 20; VII, 80, 89.
 Sabaco II, 138, 139, 152.
 Sabyllus VII, 154.
 Sacae I, 153; III, 93; VI, 113; VII, 9, 64, 184; IX, 31, 71, 113.
 Sadyattes I, 16, 18, 73.
 Sagartii I, 125; III, 93; VII, 85.
 Sais II, 28, 59, 62, 130, 152, 163, 165, 169, 170, 172, 175, 176; III, 16. Saiticum ostium Nili II, 17.

- Sala VII, 59.
 Salamis ins. VII, 90, 141—143, 166, 168; VIII, 11, 40—97, 121, 122, 126, 130; IX, 3—6, 19.
 Salamis, opp. Cypri, et Salamini IV, 162; V, 104, 108, 110, 113, 115; VIII, 11.
 Salmydessus IV, 93.
 Samii et Samus I, 70, 142, 148; II, 148, 178, 182; III, 39, 40, 43—49, 54—60, 120—125, 131, 139, 140, 142—150; IV, 43, 95, 152, 162—164; V, 99, 112; VI, 8, 13, 14, 23—25, 95; VIII, 130, 132; IX, 90, 92, 96, 99, 103, 106.
 Samius III, 55.
 Samothracæ et Samothracia II, 51; VI, 47; VIII, 90. Samothracia castella VII, 108.
 san I, 139.
 Sana VII, 22, 123.
 Sanacharibus II, 141.
 sandalium Persei II, 91.
 Sandanis I, 71.
 Sandoces VII, 194, 196.
 Sapæi VII, 110.
 Sappho II, 135.
 Sarangæ III, 93, 117; VII, 67.
 Sardanapalus II, 150.
 Sardes I, 7, 15, 69, 70, 73, 77—80, 84, 86, 141, 152—157; II, 106; III, 5, 48, 49, 126—129; IV, 45; V, 11—13, 23, 24, 31, 53, 54, 73, 96, 99—102, 105, 106, 108, 116, 122, 123; VI, 1, 4, 5, 30, 42, 101, 125; VII, 1, 8, 11, 26, 31, 32, 37, 41, 43, 57, 88, 145, 146; VIII, 105, 106, 117; IX, 3, 107, 108.
 Sardi et Sardinia I, 170; V, 106, 124; VII, 165.
 Sardonium linum II, 105. mare I, 166.
 Sarpedon I, 173.
 Sarpedonium VII, 58.
 Sarta VII, 122.
 Saspis I, 104, 110; III, 94, IV, 37, 40; VII, 79.
 Sataspes IV, 43.
 Satrae VII, 110—112.
 Sattagydae III, 91.
 Saulius IV, 76.
 Sauromatae IV, 21, 57, 102, 110, 116—123, 128, 136.
 Scaeus V, 60.
 Scamander V, 65; VII, 43.
 Scamandronymus II, 135.
 Scaptesytle VI, 46.
 schoenus II, 6.
 Sciathus VII, 176, 179, 183; VIII, 7, 92.
 Scidræ VI, 21.
 Sciona VII, 123. Scionæi VIII 128.
 Scironis via VIII, 71.
 Sciton III, 130.
 Sciæ IV, 49.
 Scolopoeis IX, 97.
 Scoloti IV, 6.
 Scolus IX, 15.
 Scopadae VI, 127.
 Scopasis IV, 120, 128.
 Scylace I, 57.
 Scylas IV, 76—80.
 Scylax, Caryandensis, IV, 41. Myndius, V, 33.
 Scyllias VIII, 8.
 Scyrius (Pammon) VII, 183.
 Scyrmiaadæ IV, 93.
 Scythæ IV, 10.
 Scythæ et Scythia I, 15, 73, 103—106, 130; II, 103, 110, 167; III, 134; IV, 1—142; V, 24, 27; VI, 84; VII, 52, 64.
 Scythes Zancleus VI, 23, 24; VII, 163.
 Sebennytica praeectura II, 166.
 Sebennyticum ostium Nili II, 17.

- Selinuntii V, 46.
 Selymbria VI, 33.
 Semele II, 145, 146.
 Semiramis I, 184. Sem. portae
 III, 155.
 semita ad Thermopylas VII, 216.
 Sepia VI, 77.
 Sepias VII, 183, 186, 188, 190,
 191, 195; VIII, 66.
 Serbonis II, 6; III, 5.
 Seriphii VIII, 46, 48.
 Sermyla VII, 122.
 Serrheum VII, 59.
 Sesostria II, 102—111, 137.
 Sestus IV, 143; VII, 33, 78;
 IX, 114—116, 119.
 Sethon II, 141.
 Sicania VII, 170.
 Sicas VII, 98.
 Sicilia et Siculi I, 24; V, 43,
 46; VI, 17, 22—24; VII, 145,
 153—157, 163—168, 205;
 VIII, 3.
 Sicinnus VIII, 75, 110.
 Sicyon et Sicyonii I, 145; V, 67,
 68; VI, 92, 126, 129; VIII, 1,
 43, 72; IX, 28, 31, 102.
 Sidon II, 116; III, 136. Sido-
 niae naves VII, 99, 100, 128.
 Sidonii VII, 44, 96. Sid. rex
 VIII, 67, 68.
 Sigeum IV, 38; V, 65, 91, 94, 95.
 sigma I, 139.
 Sigynnae V, 9.
 Silenus VIII, 138. Marsyas
 VII, 26.
 sillicypria II, 94.
 silphium IV, 169, 192.
 Simonides V, 102; VII, 228.
 Sindi et Sindica IV, 28, 86.
 Sindus VII, 123.
 Singus VII, 122.
 Sinope I, 76; II, 34; IV, 12.
 Siphonii et Siphnus III, 57, 58;
 VIII, 46, 48.
 Siris VIII, 62. Sirta VI, 127.
 Paeoniae VIII, 115. Siropaeo-
 nes V, 15.
 Siromitres VII, 68, 79.
 Siromus, Cyprius, V, 104. Ty-
 rius, VII, 98.
 Sisamnes V, 25. alius VII, 66.
 Sisimaces V, 121.
 sisyrna VII, 67.
 Sitalces IV, 80; VII, 137.
 Sithonia VII, 122.
 Siuph II, 172.
 Smerdis, Cyri f., III, 30, 65.
 Magus eiusque fr., III, 61—80,
 88, 118, 126, 140, 150, 153;
 IV, 132.
 Smerdomenes VII, 82, 121.
 Smila VII, 123.
 Smindyridas VI, 127.
 Smyrna I, 14, 16, 94, 149,
 150; II, 106. Smyrnaei I,
 143, 150.
 Sogdi III, 93; VII, 66.
 Soli et Solii V, 110, 113, 115.
 Soloeis II, 32; IV, 43.
 Solon I, 29—34, 86; II, 177;
 V, 113.
 Solymi I, 173.
 Sophanes VI, 92; IX, 73—75.
 Sosicles V, 92.
 Sosimenes VIII, 82.
 Sostratus IV, 152.
 Spaco I, 110.
 Spargapises I, 211, 213.
 Spargapithes, Agathyrsum
 rex, IV, 78. Scytharum rex,
 IV, 76.
 Sparta et Spartiatae passim.
 Spercheus VII, 198, 228.
 Sperthias VII, 134—137.
 Sphendalenses IX, 15.
 spu IV, 27.
 Stagirus VII, 115.
 Stentoris lacus VII, 58.
 Stenyclerus IX, 64.

- Stesagoras VI, 34, 38, 103.
 Stesenor V, 113.
 Stesilaus VI, 114.
Στρατιόνεδα Αλγόντων II, 154.
 castra Tyriorum II, 112.
 Strattis IV, 138; VIII, 132.
 Struchates I, 101.
 Stryme VII, 108, 109.
 Strymon I, 64; V, 1, 13, 23, 98;
 VII, 24, 25, 75, 107, 113—115;
 VIII, 115, 118, 120.
 Strymonias ventus VIII, 118.
 Strymonii VII, 75.
 Stympthalis VI, 76.
 Styrenses VI, 107; VIII, 1, 46;
 IX, 28, 31.
 Styx VI, 74.
 Sunium IV, 99; VI, 87, 90,
 115, VIII, 121.
 Susa I, 188; III, 30, 64, 65,
 70, 129, 132, 140; IV, 83, 85;
 V, 24, 25, 30, 32, 35, 49, 52,
 64; VI, 1, 20, 30, 119; VII, 3,
 54, 53, 185, 136, 151, 152, 239;
 VIII, 54, 99; IX, 108.
 Syagrus VII, 153, 159, 160.
 Sybaris et Sybaritae V, 44, 45;
 VI, 21, 127.
 Syene II, 28.
 Syennesis I, 74; V, 118; VII, 98.
 Sylei campus VII, 115.
 Syloson III, 39, 139—149;
 VI, 13, 25.
 Syme I, 174.
 Syracusae et Syracusani III,
 125; VII, 154—161.
 Syrgis IV, 123.
 Syria II, 12, 20, 116; III, 6,
 62, 64; VII, 89. Syri II, 12,
 159; III, 91. *vid. Palaestina.*
 Syrii (Cappadoces) I, 6, 72, 76;
 II, 104; III, 90; V, 49; VII, 72.
 Assyrii VII, 63.
 Syrtes II, 32, 150; IV, 169,
 173.
 Tabalus I, 153, 154, 161.
 Tabiti IV, 59.
 Tachompsos II, 29.
 Taenarum I, 23, 24; VII, 168.
 Talaus V, 67.
 talentum Babylonicum* et Eu-
 boicum III, 89.
 Talthybiadae VII, 134.
 Talthybius VII, 134, 137.
 Tamynae VI, 101.
 Tanagra et Tanagraei V, 57,
 79; IX, 15, 35, 43.
 Tanais IV, 20, 21, 45, 47, 100,
 115, 116, 120, 122, 123.
 Tanitana praefectura II, 166.
 Tarentini et Tarentum I, 24;
 III, 136, 138; IV, 99; VII, 170.
 Targiteus IV, 5, 7.
 Taricheae Canobicae II, 113.
 Pelusiaca II, 15.
 Tartessus I, 163; IV, 152;
 Tart. mustelae IV, 192.
 Taucheira IV, 171.
 Tauri et Taurica IV, 3, 20,
 99—103, 119. *mons Taur.* IV, 3.
 Taxacis IV, 120.
 Taygetus IV, 145—148.
 Tearus IV, 89—91.
 Teaspes IV, 43; VII, 79; IX, 76.
 Tegea et Tegeatae I, 65—68;
 VI, 72, 105; VII, 170, 202;
 VIII, 124; IX, 26, 28, 31, 35,
 37, 54, 56, 59—62, 70, 71, 85.
 Teii I, 168; VI, 8. Teos I, 142,
 170; II, 178.
 Teispes VII, 11.
 Telamon VIII, 64.
 Teleboae V, 59.
 Telecles Samius III, 41.
 Teleclus, rex Spart., VII, 204.
 Telemachus II, 116.
 Telesarchus III, 143.
 Telines hierophanta VII, 153.
 Telliadae IX, 37.
 Tellias VIII, 27.

- Tellus I, 30.
 Telmessenses I, 78, 84.
 Telus VII, 153.
 Telys V, 44, 47.
 Temenidae VIII, 138.
 Temenus VIII, 137.
 Temnus I, 149.
 Tempe VII, 173.
 Tenedus I, 151; VI, 31, 41.
 Tenii et Tenus IV, 33; VI, 97;
 VIII, 82, 83.
 Teres IV, 80; VII, 137.
 Terillus VII, 165.
 Termerensis (Histiaeus) V, 37.
 Termilae I, 173; VII, 92.
 Tethronium VIII, 33.
 Tetramnestus VII, 98.
 Teucri II, 118; V, 13, 122;
 VII, 20, 43, 75.
 Teuthrania II, 10.
 Thagimasadas IV, 59.
 Thales I, 74, 75, 170.
 Thamanaei III, 93, 117.
 Thamasius VII, 194.
 Thannyras III, 15.
 Thasii et Thasus II, 44; VI,
 28, 44, 46, 47; VII, 108, 118.
 Thasus Phoenix VI, 47.
 Theasides VI, 85.
 Thebae Aegyptiae I, 182; II,
 3, 9, 15, 54—56, 58, 69, 74,
 143; III, 10, 25, 26; IV, 181.
 Thebaïs II, 28. Theb. prae-
 fectura II, 4, 42, 91, 166.
 Thebani II, 42; III, 10.
 Thebae Boeotiae et Thebani
 I, 52, 61, 92; V, 59, 67, 79,
 81; VI, 87, 108, 118; VII, 132,
 202, 205; VIII, 59, 134, 135;
 IX, 2, 13, 15, 16, 17, 27, 31,
 40, 41, 58, 66, 67, 69, 86—88.
 Thebaïs IX, 65.
 Thebe V, 80.
 Thebes campus VII, 42.
 Themis II, 50.
 Themiscyra IV, 86.
 Themison IV, 154.
 Themistocles VII, 143, 144,
 173; VIII, 4, 5, 19, 22, 23,
 57—63, 75, 79, 83, 92, 108—112,
 123—125; IX, 98.
 Theocydes VIII, 65.
 Theodorus I, 51; III, 41.
 theogonia (I, 132); II, 53.
 Theomestor VIII, 85; IX, 90.
 theophania I, 51.
 Theopompus VIII, 131.
 Thera et Theraei IV, 147—157,
 161, 164; V, 42.
 Therambo (?) VII, 123.
 Therapne VI, 61.
 Theras IV, 147, 148, 150.
 Therma VII, 121, 123, 124,
 127—130, 179, 183. Thermaeus
 sinus VII, 121—123; VIII, 127.
 Thermodon, fl. Boeotiae, IX,
 43. fl. Cappadociae, II, 104;
 IV, 86, 110; IX, 27.
 Thermopylae VII, 175—177,
 184, 186, 200—207, 213, 219,
 233, 234; VIII, 15, 21, 24, 27,
 66, 71; IX, 71, 78, 79.
 Theron VII, 165, 166.
 Thersander, Polynicis f., IV, 147;
 VI, 52. Orchomenius, IX, 16.
 Theseus IX, 73.
 thesmophoria II, 171; VI, 16.
 Thespiæ et Thespienses V, 79;
 VII, 132, 202, 222, 226; VIII,
 25, 50, 66, 75; IX, 30.
 Thesprotia II, 56; V, 92; VII,
 176; VIII, 47.
 Thessali et Thessalia I, 57; III,
 96; V, 63, 64, 94; VI, 72, 74,
 127; VII, 6, 108, 128—130,
 132, 172—176, 182, 191, 196,
 198, 208, 213, 215, 232, 233;
 VIII, 27—32, 113—115, 126,
 129, 131, 133, 135; IX, 1, 17,
 31, 46, 77, 89.

- Thessalus V, 46.
 Thestes IV, 159.
 Thetis VII, 191.
 Thmuitana praefectura II, 166.
 Thoas VI, 138.
 Thon II, 116.
 Thonis II, 113, 114.
 Thorax IX, 1, 58.
 Thoricus pagus IV, 99.
 Thornax I, 69.
 Thraces et Thracia I, 168; II, 103, 134, 167; IV, 49, 74, 80, 89, 93, 99, 104, 118, 143; V, 2—8, 10, 14, 23, 24, 126; VI, 33, 39, 45, 95; VII, 20, 25, 59, 105, 106, 110, 115, 185; VIII, 115—117; IX, 32, 89, 119. mare Thrac. VII, 176. mulieres Thrac. IV, 33.
 Thraces in Asia I, 28; III, 90; VII, 75.
 Thrasybulus I, 20—23; V, 92.
 Thrasycles IX, 90.
 Thrasydeius IX, 58.
 Thrasylaus VI, 114.
 Thriasius campus VIII, 65; IX, 7.
 Thyia VII, 178.
 Thyni I, 28.
 Thyrea I, 82; VI, 76.
 Thyssagetæ IV, 22, 123.
 Thyssus VII, 22.
 tiara I, 132; III, 12; VII, 61; VIII, 120.
 Tiarantus IV, 48.
 Tibareni III, 94; VII, 78.
 Tibisis IV, 49.
 Tigranes VII 62; VIII, 26; IX, 96, 102.
 Tigris I, 189, 193; II, 150; V, 52; VI, 20.
 tilones pisces V, 16.
 Timagenides IX, 38, 86, 87.
 Timagoras VII, 98.
 Timander IX, 69.
 Timareta II, 65.
 Timesitheus V, 72.
 Timesius I, 168.
 Timo VI, 134, 135.
 Timodemus VIII, 125.
 Timon VII, 141.
 Timonax VII, 98.
 Timoxenus VIII, 128.
 Tiryns et Tirynthii VI, 76, 77, 83; VII, 137; IX, 28, 31.
 Tisamenus, Eleus, IX, 33—36.
 Thersandri f., IV, 147; VI, 52.
 Tisander, Hippoclidis p., VI, 127—129. Isagoræ p., V, 66.
 Tisias VI, 133.
 Titacus IX, 73.
 Tithæus VII, 88.
 Tithorea VIII, 32.
 Titormus VI, 127.
 Tmolus I, 84, 93; V, 100, 101.
 Tomyris I, 205—208, 211—214.
 Torone VII, 22, 122.
 Trachea Chersonesus IV, 99.
 Trachinii et Trachis VII, 175, 176, 199, 201, 203, 217, 226; VIII, 21, 31, 66. Trachiniæ petrae VII, 198.
 Trapezus VI, 127.
 Traspies IV, 6.
 Trausi V, 3, 4.
 Trauus VII, 109.
 Triballicus campus IV, 49.
 Triopium I, 174; IV, 38; VII, 153. templum Tr. I, 144.
 Tritacenses I, 145.
 Tritantaechmes, Artabani f., VII, 82, 121; VIII, 26. Artabazi f., I, 192.
 Tritenses VIII, 33.
 Triton IV, 179, 188. Triton fl et Tritonis lacus IV, 178—180, 186—188, 191.
 Troezen et Troezenii III, 59; VII, 99; VIII, 1, 41—43, 72; IX, 28, 31, 102, 105. navis Tr. VII, 179, 180.

- Troglodytae IV, 183.
 Troia, Troas, bellum Troianum
 II, 118—120, 145; IV, 191;
 V, 13, 26, 122; VII, 20, 91,
 171; IX, 27.
 Trophonius I, 46; VIII, 134.
 tycta ap. Persas IX, 110.
 Tydeus V, 67.
 Tymnes, Termereensis, V, 37;
 VII, 98. Scythia, IV, 76.
 Tyndareus II, 112.
 Tyndaridae IV, 145, V, 75; IX, 73.
 Typhon II, 144, 156; III, 5.
 Tyrras IV, 11, 47, 51, 52, 82.
 Tyritae IV, 51.
 Tyrodiza VII, 25.
 Tyrrheni et Tyrrhenia I, 57, 94,
 163, 166, 167; VI, 22. Tyrrhe-
 nus I, 94.
 Tyrus I, 2; II, 44. Tyrii II, 112,
 161; VIII, 67.
 Velia I, 167.
 Venus I, 105, 131, 199; II, 41,
 112, 181; III, 8; IV, 59, 67.
 Vesta II, 50; IV, 59.
 vitis aurea VII, 27.
 Umbri I, 94; IV, 49.
 Volsci, vid. Elisyci.
 Utii III, 93; VII, 68.
 Vulcanus eiusque templum, II,
 3, 99, 101, 108, 110, 112, 121,
 136, 141, 142, 147, 151, 153,
 176; III, 37; VIII, 98.
 vulpanseres II, 72.
 Xanthippus VI, 131, 136;
 VII, 33; VIII, 131; IX, 114,
 120.
 Xanthii et Xanthus I, 176.
 Xanthus(?) Samius II, 135.
 Xenagoras IX, 107.
 Xerxes I, 183; IV, 43; VI, 98;
 VII—IX passim.
 Xuthus VII, 94; VIII, 44.
 Zacynthii et Zacynthus III, 59;
 IV, 195; VI, 70; IX, 37.
 Zalmoxis IV, 94—96.
 Zanclos et Zancle VI, 22—24;
 VII, 154, 164.
 Zaeceus IV, 193.
 zegeries IV, 192.
 Zeuxidamus VI, 71.
 Zona VII, 59.
 Zopyrus III, 153—158, 160;
 IV, 43; VII, 82. eius nepos,
 III, 160.
 Zoster VIII, 107.
-

Schul-Wörterbücher der klassischen Sprachen

im Verlage von

B. G. TEUBNER in Leipzig.

Griechisch: Von G. E. Benseler und K. Schenkl. 2 Bde. gr. Lex.-8.

I. Griechisch-Deutsch. Von G. E. Benseler. 11. Auflage, von A. Kaegi. geh. 6 *M* 75 *λ*, in Halbfrz. geb. 8 *M*.

II. Deutsch-Griechisch. Von K. Schenkl. 5, teilw. gekürzte Auflage. geh. 9 *M*, in Halbfrz. geb. 10 *M* 50 *λ*.

Lateinisch: Von F. A. Heinichen. 2 Bde. gr. Lex.-8.

I. Lateinisch-Deutsch. 6. Aufl., von C. Wagener. geh. 6 *M* 30 *λ*, in Halbfrz. geb. 7 *M* 50 *λ*.

II. Deutsch-Lateinisch. 5. Aufl., von C. Wagener. geh. 5 *M* 25 *λ*, in Halbfrz. geb. 6 *M* 50 *λ*.

Sonder-Wörterbücher

■

Cäsar. Von H. Ebeling. 4. Aufl., von R. Schneider. geh. 1 *M*; geb. 1 *M* 30 *λ*.

Repos. Bon S. Haade. 13 Aufl. geh. 1 *M* —; geb. 1 *M* 20 *λ*. W. d. Texte b. Repos. zusammen geh. 1 *M* 20 *λ*.

Homer. Von G. Autenrieth. 8. Aufl. geh. 3 *M*; dauerhaft geb. 3 *M* 60 *λ*.

Obids Metamorphosen. Bon J. Siebelis. 5. Aufl., von Fr. Pollé. geh. 2 *M* 70 *λ*; geb. 3 *M* 10 *λ*.

— — — — — Kleine Ausgabe, bearb. v. Stange. geh. 2 *M* 50 *λ*.

Phädrus. Bon A. Schaubach. 3. Aufl. geh. 60 *λ*. W. d. Texte b. Phädrus 90 *λ*.

Xenophons Anabasis. Von F. Vollbrecht. 9. Aufl. geh. 1 *M* 80 *λ*; geb. 2 *M* 20 *λ*.

Xenophons Hellenika. Von K. Thiemann. 4. Aufl. geh. 1 *M* 50 *λ*; geb. 1 *M* 90 *λ*.

Siebelis' tirocinium poeticum. Von A. Schaubach. 10. Aufl. geh. 45 *λ*.

Schülerpräparationen zu latein. u. griech. Schriftstellern.

gr. 8. Steif geh.

Caesars bell. Gallicum. 5 Hefte. B. I: 30. B. II u. III: 40. B. IV u. V: 50. B. VI: 40. B. VII: 40 Pf.

Vergils Aeneide. 3 Hefte. B. I: 30. B. II u. III: 40. B. IV: 40 Pf.

Ciceros Rede üb. d. Oberbefehl d. Cn. Pompeius. 30 Pf.

Ciceros Catilin. Reden. 2 Hefte. I u. II. B. 40. III u. IV. B. 50 Pf.

Sallusts bell. Cat. 60 Pf. — Tacitus' Annalen. [U. d. Pr.]

Homers Odyssee. 5 Hefte. B. I u. II: 30. B. V—VIII: 60. B. IX—

XII: 60. B. XIII—XVIII: 40 Pf. B. XIX—XXIV. [U. d. Pr.]

Homers Ilias. B. I u. II: 40 Pf. — Platons Apologie u. Kriton. 40 Pf.

Xenophons Anabasis. 2 Hefte. B. I: 50. B. II: 40 Pf.

Thukydides. 3 Hefte. B. I: 30. B. VI: 60. B. VII: 40 Pf.

Demosthenes. 2 Hefte. Rd. g. Philipp.: 30. I/II. Olynth. Rd. u. Rd. u. d. Frd.: 40 Pf.

Lhomond, viri illustres. 2 Hefte. kart. je 40 Pf.

Ausgew. Stücke aus Livius' 4. u. 5. Dekade. kart. 60 Pf.

(Verlag von W. Kohlhammer in Stuttgart.)

Sammlungen von Ausgaben lateinisch. u. griechisch. Schriftsteller.

I. Textausgaben der griechischen und lateinischen Klassiker. (Bibliotheca scriptorum Graecorum et Romanorum Teubneriana.)

Diese Sammlung von Textausgaben enthält in immer aufs neue verbesserten Auflagen alle Autoren, welche für den Schulgebrauch nur irgend in Frage kommen können, in vollständigen, auf kritischer Grundlage beruhenden Ausgaben zu außerordentlich billigen Preisen.

II. Schultexte der „Bibliotheca Teubneriana“.

Die „Schultexte“ bieten in denkbar bester Ausstattung zu wohlfeilem Preise den Zwecken der Schule besonders entsprechende, in keiner Weise aber der Thätigkeit des Lehrers vorgreifende, unverkürzte und zusatzlose Texte, und zwar sowohl ganzer Werke als auch kleinerer Teile von umfangreicheren Schriftstellern, so jedoch, daß jedes Bändchen ein bez. des Inhaltes in sich geschlossenes Ganzes bildet, das als Beigaben Einleitungen (in abrißartiger Form), Inhaltsübersichten (keine Dispositionen) und Namenverzeichnisse enthält.

Beide Sammlungen von Textausgaben ergänzen

Schülerkommentare sowie

Schülerpräparationen. Der leitende Gesichtspunkt der Schülerpräparationen ist, den Schülern einerseits das Aufschlagen der Vokabeln zu ersparen, andererseits ihnen zu ermöglichen, in ihrer häuslichen Arbeit durch eigenes Bemühen ein Verständnis des Satzbaues zu gewinnen und eine wortliche Übersetzung des Textes zu finden. Sachliche Erklärungen, wie Angaben freier Übersetzungen sind ausgeschlossen.

III. Schülerausgaben griechischer und lateinischer Schriftsteller.

Diese neue Sammlung soll wirkliche „Schülerausgaben“ bringen, die nur den Bedürfnissen der Schule genügen wollen, diesen aber auch nach allen Richtungen, in Einrichtung und Ausstattung, in der Gestaltung des „Textes“, wie der Fassung der „Erklärungen“, die sowohl Anmerkungen als Zusammenfassungen bieten, durch das Verständnis fördernde Beigaben, wie Karten und Plane, Abbildungen und Skizzen.

Ziel und Zweck der Ausgaben sind, sowohl den Fortschritt der Lektüre durch Wegräumung der zeitraubenden und nutzlosen Hindernisse zu erleichtern, als die Erreichung des Endzieles durch Einheitlichkeit der Methode und planmäßige Verwertung der Ergebnisse zu sichern.

IV. Schulausgaben griechischer und lateinischer Klassiker mit deutschen erklärenden Anmerkungen.

Diese Schulausgaben zeichnen sich dadurch aus, daß sie das Bedürfnis der Schule ins Auge fassen, ohne dabei die Ansprüche der Wissenschaft unberücksichtigt zu lassen. Die fortwährend nötigen neuen Auflagen beweisen, daß auch diese Ausgaben sich der allgemeinen Anerkennung zu erfreuen haben.

B. G. Teubner.

1. 1.

2.

3.

4.

5.

1. 1. 1.

2. 2. 2.

3. 3. 3.

4. 4. 4.

5. 5. 5.

6. 6. 6.

7. 7. 7.

"A book that is shut is but a block"

CENTRAL ARCHAEOLOGICAL LIBRARY

GOVT. OF INDIA
Department of Archaeology
NEW DELHI.

Please help us to keep the book
clean and moving.